

**YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**MISIR ASYUT TARİHSEL KENTİ
KORUMA ve REHABİLİTASYONU**

Yüksek Mimar Mohamed Refaa FAHMEY

**FBE Mimarlık Anabilim Dalı Rölöve – Restorasyon Programında
Hazırlanan**

DOKTORA TEZİ

Tez Savunma Tarihi : 06 Ağustos 2007
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Nevzat İLHAN (Trakya Üniversitesi)
Jüri Üyeleri : Prof. Dr. Oğuz CEYLAN (MSGSÜ)
: Doç. Dr. Nadide SEÇKİN (YTÜ)
: Doç. Dr. Yegân KAHYA (İTÜ)
: Yrd. Doç. Dr. Ayten ERDEM (YTÜ)

İSTANBUL, 2007

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
KISALTMA LİSTESİ	v
ŞEKİL LİSTESİ	vi
HARİTA LİSTESİ.....	xi
ÇİZELGE LİSTESİ	xiii
ÖNSÖZ.....	xiv
ÖZET	xv
ABSTRACT	xvi
1. GİRİŞ.....	1
1.1 Çalışmanın Amacı	2
1.2 Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi	2
2. ASYUT KENTİNİN GENEL TANITIMI.....	6
2.1 Kentin Coğrafi Yapısı.....	6
2.1.1 Bölgedeki Yeri, Sınırları.....	6
2.1.2 Yüzey Şekilleri, Akarsuları	6
2.1.3 Jeolojik Yapı.....	7
2.1.4 İklim.....	8
2.2 Ulaşım.....	9
2.3 Demografik Yapı	9
2.4 Sosyal ve Ekonomik Yapı	11
3. ASYUT KENTİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ	19
3.1 Asyut Adının Kaynağı	19
3.2 Mısır'ın ve Asyut Kenti'nin Tarihçesi.....	20
3.2.1 Hanedanlar Öncesi Dönem (M.Ö. 8000 öncesi – M.Ö. 3100)	20
3.2.2 Hanedanlar Dönemi (M.Ö. 3100 – M.Ö. 525)	20
3.2.3 Pers Hâkimiyeti Dönemi (M.Ö. 525 – M.Ö. 332).....	22
3.2.4 Ptolemaioslar Hâkimiyeti Dönemi (M.Ö. 332 – M.Ö. 30).....	22
3.2.5 Roma (M.Ö. 30 – 395) ve Bizans (395 – 640) Hâkimiyeti Dönemi	22
3.2.6 İslâm Dönemi (640 – 1517).....	23
3.2.7 Osmanlı Dönemi (1517 – 1805)	24
3.2.8 Mehmed Ali Paşa Hanedanı (Hidivlik) Dönemi (1805 – 1952).....	25
3.2.9 Cumhuriyet Dönemi (1952 – Halen)	26
4. ASYUT KENT DOKUSUNUN FİZİKSEL GELİŞİMİ	32
4.1 İslam Öncesi Dönem (M.Ö. 8000 öncesi – 640)	32

4.1.1	Hanedanlar Öncesi ve Hanedanlar Dönemi (M.Ö. 8000 öncesi – M.Ö. 332)	32
4.1.2	Ptolemaioslar, Romalılar ve Bizans Hâkimiyet Dönemi (M.Ö. 332 – 640).....	34
4.2	İslam Sonrası Dönem (640 – 1805).....	36
4.3	Çağdaşlaşma Dönemi (1805 – Halen)	39
4.3.1	Hidivlik Dönemi (1805 – 1952)	39
4.3.2	Cumhuriyet Dönemi (1952 – Halen)	45
5.	ASYUT KENTİNİN GELENEKSEL KENT DOKUSUNU OLUŞTURAN ÖĞELER	70
5.1	Geleneksel Kent Dokusunun Niteliği ve Tanımlanması	70
5.2	Mahalleler	73
5.3	Yol Dokusu	76
5.4	Ticari Yapılar ve Çarşı Bölgesi	79
5.5	Mezarlar	81
5.6	Dini Yapılar	84
5.6.1	Camiler	84
5.6.2	Kiliseler	86
5.7	Hamamlar	87
5.8	Su Yapıları	88
5.9	Eğitim Yapıları	88
5.10	İdari Yapılar	89
5.11	Geleneksel Konutlar	90
5.11.1	Genel Yerleşim Özellikleri	91
5.11.2	Plan Özellikleri	92
5.11.3	Cephe Özellikleri	94
5.11.4	Yapım Sistemi ve Malzeme Kullanımı	95
6.	GELENEKSEL DOKUNUN GÜNÜMÜZDEKİ KORUNMA DURUMU	135
6.1	Geleneksel Dokudaki Değişim ve Nedenleri.....	135
6.2	Koruma Çalışmaları.....	139
6.3	Kentsel Planlama Genel Otoritesi Tarafından Önerilen İmar Planının İrdelenmesi (2017 Hedefli).....	141
6.4	Asyut Kentinin Kentsel Kültür Varlıklarını Koruma Sorunları	145
6.4.1	İnsanlardan Kaynaklanan Sorunlar	145
6.4.2	Doğal Nedenlerden Kaynaklanan Sorunlar	148
7.	MISIR'DA KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARININ KORUNMASI: MEVCUT DURUM	159
7.1	Kentsel Kültür Varlıklarını Koruma Yöntemlerinin İncelenmesi	160
7.1.1	Yasal Çerçeve	160
7.1.2	Kurumsal Yapı.....	161
7.1.3	Kentsel Kültür Varlıkları Dokümantasyonu ve Tesciliyle ilgili Mevcut Durum	162
7.1.4	Kaynak Yaratma ve Maddi Kaynaklar	165
7.1.5	Toplumla Bütünleşme ve Toplumsal Bilinç	165
7.1.6	Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Eğitimsel Çerçeve	166
7.2	Mevcut Durumun Eksiklikleri	167

8.	ASYUT KENTİNE ÖNERİLEN MÜDAHALE MODELİ	170
8.1	Müdahale Felsefesi	170
8.2	Asyut Kentindeki Korunması Gereken Yapıların Değerlendirilmesi.....	171
8.2.1	Yapıların Değerlendirilmesi için Önerilen Metodoloji.....	172
8.2.1.1	Değerlendirme Kriterleri	172
8.2.1.2	Önerilen Puanlama Sistemi	172
8.2.1.3	Yapıların Nihai Puanı	173
8.2.2	Değerlendirme Süreci	173
8.3	Pilot Proje Alanının Seçimi	174
8.4	Pilot Proje (Çalışma Bölgesi Rehabilitasyonu)	177
8.4.1	Çalışma Bölgesinin Asyut Kent Dokusundaki Yeri	177
8.4.2	Çalışma Bölgesinin Doku Analizleri	177
8.4.2.1	Yerleşim Doku Analizi (Bölgenin Karakteri).....	178
8.4.2.2	Kat Adetleri Analizi.....	178
8.4.2.3	İşlevsel Analiz	179
8.4.2.4	Yapım Sistemi Analizi.....	179
8.4.2.5	Yeni Yapılarda Uyum Analizi	180
8.4.2.6	Yapıların Fiziksel Durum Analizi	180
8.4.2.7	Özgünlük Durumu Analizi	180
8.4.3	Çalışma Bölgesinin Sorunları (Bozulmalar).....	181
8.4.4	Müdahale Önerileri.....	183
9.	SONUÇLAR ve ÖNERİLER	208
9.1	Sonuçlar	208
9.2	Öneriler	214
	KAYNAKLAR.....	218
	EKLER	222
	Ek 1 Mısır'ın Tanımlanması (Description de l'Égypte) kitapında Asyut kenti gravürleri (1798–1801)	223
	Ek 2 Envanter formları	226
	Ek 3 Asyut kentinin mimarlık mirası envanter listesi (katalog).....	231
	Ek 4 Asyut kentinin envanterlenen yapıların değerlendirme süreci için örnekler	354
	ÖZGEÇMİŞ.....	372

KISALTMA LİSTESİ

Bkz.	Bakınız
Cad.	Cadde
cm	Santimetre
Çev.	Çeviren
Env.	Envanter
H	Hicrî
km	Kilometre
KPGO	Kentsel Planlama Genel Otoritesi
M.Ö.	Millattan Önce
m	Metre
m ²	Metre Kare
mm	Milimetre
s.	Sayfa
TEYK	Tarihi Eserler Yüksek Kurulu
TTÇ	Tarihi Tematik Çerçevesi
vb.	ve benzerleri
vd.	ve diğerleri
Y.T.Ü	Yıldız Teknik Üniversitesi
No.	Numara
Mah.	Mahalle

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1.1 Tezin yöntemi.....	5
Şekil 2.1 Asyut kentinin yüzey şekilleri.....	13
Şekil 2.2 Asyut kenti.	14
Şekil 4.1 Asyut'taki mezarlarından birinin planı, kesiti, cephesi ve detayları.	47
Şekil 4.2 Mısır Müzesi'nde bulunan Nubeli askerleri temsil eden iki tahta model.....	48
Şekil 4.3 Torino Müzesi'nde bulunan Hanedanlar Dönemi'ne ait Asyut'un bazı kalıntıları... 48	
Şekil 4.4 Asyut kenti için çizilmiş bazı gravürler (1798-1801).	51
Şekil 4.5 Batı yönünden Asyut kenti için çizilmiş bir gravür (1798-1801).	51
Şekil 4.6 Asyut kentinin doğudan görünüşü, XVIII. yüzyılın sonu.	52
Şekil 4.7 Asyut kentinin batıdan görünüşü, XVIII. yüzyılın sonu.	52
Şekil 4.8 Asyut Valiliği (müdüriyet) 1859 yılında.	55
Şekil 4.9 Eski Asyut İstasyonu 1907 yılında.....	55
Şekil 4.10 Sa'ad Zağlul Caddesi, Asyut Postanesi ve Asyut'un ilk oteli 1905 yılında.....	55
Şekil 4.11 Fransiskan Okulu 1904 yılında.	55
Şekil 4.12 Amerikan İlkokulu 1901 yılında.	55
Şekil 4.13 1846 yılında Şeyh Yusuf Camisi için bir gravür.....	56
Şekil 4.14 1832 yılında el-Mücahidin Camisi için bir gravür.	56
Şekil 4.15 1865 yılında Asyut kentinin doğudan görünüşü.....	59
Şekil 4.16 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin batıdan görünüşü.....	59
Şekil 4.17 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin doğudan görünüşü.....	60
Şekil 4.18 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin batıdan görünüşü.....	60
Şekil 4.19 XIX. yüzyılın sonlarında Müdüriyet Sarayı ve el-Meczip Barajı.	61
Şekil 4.20 XIX. yüzyılın sonlarında müdüriyet sarayı, el-Meczip Barajı ve el-Meczip Gölü.61	
Şekil 4.21 Asyut kentinin ana pazarı 1872 yılında.....	62
Şekil 4.22 XIX. yüzyılın sonlarında el-Bedri Meydanı ve Şeyh Yusuf Camisi.....	62
Şekil 4.23 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin Müslüman mezarları.	63
Şekil 4.24 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin Müslüman mezarları.	63
Şekil 4.25 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin güneyden görünüşü.....	64
Şekil 4.26 XIX. yüzyılın sonlarında el-Soncuk Camisi.	64
Şekil 4.27 Asyut Barajı'nın inşa süreci (1899-1903).	65
Şekil 4.28 XX. yüzyılın başlarında Asyut Barajı.	66
Şekil 4.29 Asyut Erkek Lisesi (Asyut Üniversitesi'nin eski kampüsü) 1946 yılında.	66
Şekil 4.30 Protestan Kilisesi 1904 yılında.....	66

Şekil 5.1 Ğarb el-Beled Mahallesi.....	102
Şekil 5.2 Kent Merkezi Mahallesi.	102
Şekil 5.3 Kolta Mahallesi.	102
Şekil 5.4 Firyal Mahallesi.....	102
Şekil 5.5 El-Muhafaza Mahallesi.	102
Şekil 5.6 Kidvani Mahallesi.	102
Şekil 5.7 El-Hamara Mahallesi.....	102
Şekil 5.8 26 Temmuz Caddesi (Eski bölgede).	103
Şekil 5.9 26 Temmuz Caddesi.....	103
Şekil 5.10 26 Temmuz Caddesi (Yeni kent Merkezinde).	103
Şekil 5.11 Cumhuriyet Caddesi.....	103
Şekil 5.12 Eski bölgenin sokak dokusu ve meydanları.	104
Şekil 5.13 XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında oluşan bölgelerin sokak dokusu ve meydanları.....	105
Şekil 5.14 Batı Tepesi'nin bazı eski resimleri.....	106
Şekil 5.15 Batı Tepesi'nin günümüzde resmi (2007 yılında).....	106
Şekil 5.16 Batı Tepesi'nin anıt mezarlarının tipleri.	107
Şekil 5.17 Asyut kentindeki camilerin mimari tipleri.	108
Şekil 5.18 Minber çeşitleri.....	109
Şekil 5.19 Bayan namaz yeri.	109
Şekil 5.20 Türbenin kubbeleri.	109
Şekil 5.21 Asyut kenti camilerinin minare tipleri.	110
Şekil 5.22 Eski bölgedeki camilerinin tavanları.....	111
Şekil 5.23 Yapım sistemleri.	111
Şekil 5.24 Kemer çeşitleri.	112
Şekil 5.25 İnşaat malzemeleri.....	112
Şekil 5.26 Kiliselerin mimari üslupları.	113
Şekil 5.27 Kiliselerin vaziyet planı.	113
Şekil 5.28 Kiliselerin çan küleleri.	113
Şekil 5.29 El-Kısariyye Sokağı.	114
Şekil 5.30 El-Kısariyye Sokağı.	114
Şekil 5.31 Yeni ticaret merkezi.	114
Şekil 5.32 Vakalaların “Hanlar” mimarı tipleri.....	115
Şekil 5.33 İnşaat malzemeleri.....	116

Şekil 5.34 Kemer çeşitleri ve süsleme malzemeleri.....	116
Şekil 5.35 Vakalaların “Hanlar” üst örtülerinin çeşitleri.....	116
Şekil 5.36 El-Diftar Hamamı (günümüzde bulunmamaktadır).	117
Şekil 5.37 Hamam planları.	117
Şekil 5.38 Sabit Hamamı (Env. No. K-021).....	117
Şekil 5.39 Su yapıları.	118
Şekil 5.40 Eğitim yapıları.....	118
Şekil 5.41 Eğitim yapıları.....	119
Şekil 5.42 Eğitim yapıları.....	119
Şekil 5.43 Eğitim yapılarının vaziyet planı.	119
Şekil 5.44 Rönesans Dönemi mimari üslubunda yapılmış idare yapıları	120
Şekil 5.45 İslami revival mimari üslubunda yapılmış idare yapıları.....	120
Şekil 5.46 Neo-Klasik üslubunda yapılmış idare yapıları.	120
Şekil 5.47 XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında inşa edilen konutlar.	121
Şekil 5.48 XX. yüzyılın ilk yarısında inşa edilen konutlar.....	121
Şekil 5.49 XX. yüzyılın ilk yarısında inşa edilen saraylar.	121
Şekil 5.50 Cumhuriyet kuruluşundan sonra inşa edilen toplu konutlar.....	122
Şekil 5.51 1970’li yıllardan sonra inşa edilen yüksek yapılar.....	122
Şekil 5.52 1970’li yıllardan sonra inşa edilen yüksek yapılar.....	122
Şekil 5.53 XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerdeki parseller.	123
Şekil 5.54 Eski bölgedeki parseller.	123
Şekil 5.55 Geleneksel konutların plan özellikleri (1. Tip)	124
Şekil 5.56 Geleneksel konutların plan özellikleri (2. Tip)	125
Şekil 5.57 Geleneksel konutların plan özellikleri (3. Tip)	126
Şekil 5.58 Yerel tarzı ile yapılmış konutlardaki balkonlar.....	127
Şekil 5.59 Batı tarzı etkisi altında yapılmış konutlardaki balkonlar.....	127
Şekil 5.60 Eski bölgede bulunan geleneksel konutların korkuluklarının çeşitleri.	128
Şekil 5.61 Batı tarzı etkisi altında yapılmış konutların korkuluklarının çeşitleri.....	128
Şekil 5.62 Geleneksel konutların cumba çeşitleri.	129
Şekil 5.63 Geleneksel konutların pencere ve giriş kapısı çeşitleri.	130
Şekil 5.64 Eski bölgede bulunan konutların bezemeleri.	131
Şekil 5.65 Batı tarzı etkisi altında yapılmış konutların bezeme çeşitleri.....	131
Şekil 5.66 Tuğladan kâgir yığma yapım sistemi.	132
Şekil 5.67 Duvar malzemeleri	132

Şekil 5.68 Zemin katta ve temel duvarlarda kullanılan malzemeler	132
Şekil 5.69 Geleneksel konutlarda ah(şap döşeme ve tavanları.....	133
Şekil 5.70 Geleneksel konutlarda ahşap döşeme ve tavanları.....	133
Şekil 5.71 Döşemelerde kullanılan betonarme.....	134
Şekil 5.72 Döşemelerde kullanılan betonarme.....	134
Şekil 5.73 Balkonlarda konsol çeşitleri.....	134
Şekil 6.1 Asyut kenti 1892 yılında	151
Şekil 6.2 Asyut kenti 1934 yılında	151
Şekil 6.3 El-Meczub Barajı (Env. No. K-026)	152
Şekil 6.4 Kolta Mahallesi'nde bulunan toplu konutlar.....	152
Şekil 6.5 El-Hamara Mahallesinde bulunan toplu konutlar	152
Şekil 6.6 El-Selam Okulu (Env. No. M-015)	153
Şekil 6.7 Büyük bahçelerin yeni yapılar için parçalanması (Env. No. M-080).....	153
Şekil 6.8 Yüksek yapı inşa edilmek için 2004 yılında yıkılmış olan El-Tıp el-Şar'i Sarayı ..	153
Şekil 6.9 Geleneksel yapılara ek katlar ilave edilmesi (Env. No. M-137).	153
Şekil 6.10 Asyut valiliğinin yürüttüğü envanter çalışmalarında kullanılan formu	154
Şekil 6.11 Yüksek yapılar inşa etmek için Cumhuriyet Caddesi'ndeki sarayların yıkılması.	157
Şekil 6.12 Yüksek yapılar inşa etmek için Cumhuriyet Caddesi'ndeki sarayların yıkılması. ..	157
Şekil 6.13 Eski yapıların periyodik bakım yapılmaması (Env. No. M-036).....	157
Şekil 6.14 Periyodik bakım yapılmaması (Env. No. M-084).....	157
Şekil 6.15 Tarihi yapıların terk edilmesi - Lütfi Vakalas (Env. No. K-022).....	157
Şekil 6.16 Tarihi yapıların terk edilmesi (Env. No. K-017).....	157
Şekil 6.17 Ön bahçelerin mağaza inşa edilmesi için parsellenmesi (Env. No. M-032)	158
Şekil 6.18 Ön bahçelerin mağaza inşa edilmesi için parsellenmesi (Env. No. M-031)	158
Şekil 6.19 Yanlış onarımlar (Env. No. K-039).....	158
Şekil 6.20 Yanlış onarımlar (Env. No. M-021).....	158
Şekil 6.21 Yanlış onarımlar (Env. No. K-022).....	158
Şekil 6.22 Yanlış onarımlar (Env. No. M-021).....	158
Şekil 8.1 Çalışma bölgesinin Asyut kent dokusundaki yeri	194
Şekil 8.2 Çalışma bölgesinin girişi.....	195
Şekil 8.3 Çalışma bölgesinin genel görünümü	195
Şekil 8.4 Yapıların bahçelerine ek yapılar eklenmesi (Env. No. M-150)	205
Şekil 8.5 Bölgede inşa edilen yüksek yeni yapılar	205
Şekil 8.6 yapıların bakımsızlığı (Env. No. M-100)	205

Şekil 8.7 Yapıda tadilat işlemleri (balkon kaplanması) (Env. No. M-105).....	205
Şekil 8.8 Kat eklenmesi (Env. No. M-099).....	205
Şekil 8.9 Temel duvarlarında rutubet nem sorunu (Env. No. M-102).....	205
Şekil 8.10 Temel duvarlarında ıslaklıklar (Env. No. M-150).....	206
Şekil 8.11 Sıhhi tesistai bozulması (Env. No. M-103).	206
Şekil 8.12 Çöplerin ve kullanılmayan eşyaların çatılarda saklanması (Env. No. M-103).	206
Şekil 8.13 Elektrik ve telefon kablolarının açık olarak döşenmesi (Env. No. M-150).	206
Şekil 8.14 ek katlar duvarlarda çatlakların oluşmasına sebep olması (Env. No. M-101).	206
Şekil 8.15 Ağır yük taşıyan araçların bölgeye sokulması.	206

HARİTA LİSTESİ

Harita 2.1 Mısır'ın coğrafi haritası.....	12
Harita 2.2 Asyut ili ve ilçeleri.	12
Harita 2.3 Asyut ilçesi ve köyleri.....	13
Harita 2.4 Asyut kenti genel yerleşim planı.	15
Harita 2.5 Yüzey özellikleri.....	16
Harita 2.6 Ulaşım.....	16
Harita 3.1 Orta Mısır'ın Nomos'ları.....	28
Harita 3.2 “Tabula Peutingeriana” haritasında Asyut “Tyconpoli”.	29
Harita 3.3 1765 yılında Asyut “Lykopolis”.....	30
Harita 3.4 XVIII. yüzyıl sonlarında Asyut kenti (1798 – 1801).	31
Harita 4.1 Asyut kent dokusunun fiziksel gelişimi.	46
Harita 4.2 Hanedanlar öncesi ve Hanedanlar Dönemi'nde Asyut kenti.....	49
Harita 4.3 Roma ve Bizans hâkimiyeti dönemlerinde Asyut kenti.	50
Harita 4.4 XVIII. yüzyılın sonunda Asyut Kenti “Lykopolis” (1798 – 1801).	53
Harita 4.5 İslam sonrası dönemde Asyut kenti.....	54
Harita 4.6 Asyut kenti 1891 yılında 1:2000.	57
Harita 4.7 XIX. yüzyılın Asyut kenti.....	58
Harita 4.8 XX. yüzyılın ilk yarısında Asyut kenti.....	67
Harita 4.9 Asyut kenti 1938 yılında 1:10000.	68
Harita 4.10 Asyut kenti 1974 yılında 1:25000.	69
Harita 5.1 Envanterin gerçekleştirildiği bölgeler ve envanter formlarının dağıtılması.....	96
Harita 5.2 Tescil durumu.....	97
Harita 5.3 Mahalleler.....	98
Harita 5.4 Yol dokusu.....	99
Harita 5.5 Eski bölge sokaklarının dokusu.....	100
Harita 5.6 XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında oluşan bölgeleri sokaklar dokusu .	101
Harita 5.7 Asyut ilçesinin anıtsal mezarlıkları “arkeolojik sit alanı” ve tescil kodları.	107
Harita 6.1 Asyut kenti için hazırlanan strüktürel planlama (2017 hedefli) – imar önerileri. .	155
Harita 6.2 Asyut kenti için hazırlanan strüktürel planlama (2017 hedefli) – İmar Planı.	156
Harita 8.1 Envanterlenen yapıların değerlendirilmesi.....	192
Harita 8.2 Pilot projenin grupları.....	193
Harita 8.3 Çalışma bölgesi yerleşim planı 1945 yılında.....	196
Harita 8.4 Çalışma bölgesinin planı	197

Harita 8.5 Bölgenin tarihi mirası	198
Harita 8.6 Yapıların yükseklikleri	199
Harita 8.7 Yapıların işlevleri	200
Harita 8.8 Yapıların yapım sistemleri.....	201
Harita 8.9 Yeni yapılarda uyum analizi.....	202
Harita 8.10 Yapıların fiziksel durumu	203
Harita 8.11 Yapıların özgünlük durumu.....	204
Harita 8.12 Yapıların korunma durumu	207

ÇİZELGE LİSTESİ

Çizelge 2.1 Aylık sıcaklık göstergeleri	17
Çizelge 2.2 Yıllık toplam yağmur miktarı.....	17
Çizelge 2.3 Asyut kenti; nüfusun eğitim durumuna göre dağılma oranı (10 yaş ve yukarısı) .	18
Çizelge 2.4 Asyut kenti nüfusunun ana meslek bölümlerine göre dağılma oranı (Binler)	18
Çizelge 3.1 Mısır'ın Kronolojisi.....	27
Çizelge 7.1 117 sayılı yasada yer alan ve kültürel mirasa ilişkin maddeler.....	169
Çizelge 8.1 Mimari kriterler	188
Çizelge 8.2 Tarihi kriterleri	189
Çizelge 8.3 Çevresel kriterleri	190
Çizelge 8.4 Mimari Bütünlük	191
Çizelge 8.5 Önerilmiş sayısal puanlar	191
Çizelge 8.6 Değerlendirme grup sınırları	191

ÖNSÖZ

Mısır’da taşınmaz kültür varlıklarının tespit, tescil ve korunması ile ilgili çalışmalara büyük ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktadan hareketle Türkiye – Mısır kültürel işbirliği anlaşmasından yararlanarak, gerekli uzmanlık eğitimini büyük deneyime sahip Türkiye’den temin edebileceğimi düşündüm ve 2002 yılından itibaren Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Restorasyon Ana Bilim Dalı ile ilişkilerimi başlattım. Zaman içinde gerek Türkiye’deki tez yöneticim Prof. Dr. Nevzat İlhan ve gerekse Mısır’daki İslam Mimarisi Koruma Merkezi başkanı Prof. Dr. Saleh Lami’nin değerli görüşlerinden faydalandım. Değerli bilgilerini benden esirgemedikleri için onlara teşekkür borçluyum.

Benim, Mısır’ın Asyut kentinde bulunan Asyut Üniversitesi’nde görevli olmamdan ve Asyut’un tarihsel zenginliğinin izleri olan kentsel kültür varlıklarının bugün yeterince korunamamasından dolayı “Asyut Tarihsel Kenti Koruma ve Rehabilitasyonu” tez konusu olarak seçildi. Bu çalışmada Asyut kentindeki korunması gerekli kentsel ve mimari kültür varlıklarının belgelenmesi, korunması ve yeniden hayata kavuşturulması yönünde temel ilke ve yöntemlerin saptanmasına yönelik bir metot oluşturmak amaçlanmıştır.

Bu çalışma kapsamında, Asyut’un geleneksel kent dokusu incelenmiş, korunması gerekli yapıları için tespit çalışmaları yapılmış, koruma çalışmalarına veri oluşturmak ve gelecek nesillere bir belge bırakmak için düzenli bir arşiv (katalog) oluşturulmuştur. Çalışma sonunda, Asyut kentindeki tarihi alanlarının rehabilitasyonu için temel kriterler belirlenmiş ve koruma önerileri sunulmuştur.

Bu çalışmayı hazırlama sürecinde yakın ilgi, anlayış ve desteğini esirgemeyen değerli danışmanım sayın Prof. Dr. Nevzat İlhan’a; Tez İzleme Komitesi’nde bulunan Doç. Dr. Nadide Seçkin ve Doç. Dr. Yegân Kâhya’ya; Y.T.Ü Mimarlık Fakültesi Restorasyon Ana Bilim Dalı Başkanı İsmet Ağaryılmaz’a; Y.T.Ü Mimarlık Fakültesi Restorasyon Ana Bilim Dalı öğretim üyesi Yrd. Doç. Dr. Ayten Erdem’e ve Restorasyon Ana Bilim Dalındaki diğer öğretim üyelerine; Ayrıca ilgi ve destekleri ile her zaman yanımda olan aileme ve katkılarından dolayı arkadaşlarım İbrahim Şaban, Ömer İshakoğlu, Sami Raşad ve Ayten Gül Okyay’a teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

ÖZET

Kahire'nin 380 km güneyinde yer alan Asyut kenti, Mısır'daki tarihi yerleşim yerlerinin en eskilerinden biridir. Kentte birçok çeşitli ve değerli kentsel kültür varlıkları bulunmaktadır. Bu kültür varlıkları, yaşanmış eski tarihi dönemlerin geriye bıraktığı ürünlerdir. Bunların başında Hanedanlar, Bizans ve Osmanlı dönemleri ile XIX. - XX. yüzyıllar gelmektedir. 1952 yılında Cumhuriyet kurulduktan sonra yaşanan siyasi ve sosyal değişiklikler, bu kültür varlıklarının bir bölümünün bırakılarak ihmal edilmesine ve çökmesine neden olmuştur. Yine 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik açılım, kentte yer alan tarihi bölgelerin üzerindeki kalkınma baskılarını arttırmış ve kentsel kültür varlıklarının bir bölümünün kaybolmasına sebep olmuştur. Günümüzde, bölgeyi koruma altına almaya yönelik bir plan ve yöntemin geliştirilmemiş ve bu tarihi yapılara ait kapsamlı tespit ve tescil çalışmalarının ortaya konulmamış olması, kentin kalan diğer kentsel kültür varlıklarının da yok olmasına neden olacaktır. Genel olarak bu araştırma, Asyut kentinde bulunan mimari ve kentsel kültür varlıklarının belgelenmesi, korunması ve rehabilitasyonu yönünde temel ilke ve yöntemlerin saptanmasına yönelik bir metot geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu araştırmanın amacına ulaşabilmesi için, kente ait tarihi ve geleneksel kent dokusunun fiziki gelişmeleri araştırılmış, bu araştırmalara dayanarak tespit ve tescil için açık kriterler ortaya konulmuş ve tescile değer korunması gereken tarihi alanların sınırları belirlenmiştir. Ayrıca, tarihi alanlar üzerinde gerçekleştirilen saha çalışmalarından sonra korunması gereken ve tescile değer olan tarihi yapılar tespit edilmiştir. Tarihi yapıların farklı tipleri için mimari analizler yapılarak, kente ait kentsel kültür varlıklarının katalogu ortaya konulmuştur. Bu işlemle, gelecekte yapılacak koruma çalışmaları için güvenilir bir veri tabanı oluşturulması hedeflenmiştir.

Bu araştırmada genel olarak Mısır'da, özel olarak da Asyut kentinde bulunan kentsel kültür varlıklarının korunması için mevcut durum analizini yapılmıştır. Bununla kentteki geleneksel kent dokusunun uğradığı değişiklikler ve bunların sebepleri belirlenmiştir. Ayrıca bu araştırma ile kentte bulunan tarihi yapıları koruma adına sarf edilen çabalar ve karşılaşılan sorunlar ele alınmıştır.

Yine araştırmada, Asyut kentinde bulunan tarihi bölgelerin rehabilitasyonunda kullanılması mümkün olan bazı temel kriterler gözden geçirilmiş, uzun vadeli projelere uygun olarak bu tarihi bölgelerde uygulanması mümkün olabilen bir dizi pilot projeler sunulmuştur. Daha sonra, bu projelerden birisi seçilip, hakkında ayrıntılı analitik bir araştırma yapılmıştır. Son olarak, araştırmada, tarihi bölgenin koruma altına alınması ve rehabilitasyonu için bir dizi öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: Mısır, Asyut, sosyo-ekonomik, şehircilik, tarihi çevre, geleneksel kent dokusu, envanter formu, kentsel kültür varlıkları, koruma, rehabilitasyon.

ABSTRACT

The city of Asyut, which is located 380 kilometers in the South of the city of Cairo, is one of the earliest historical settlements of Egypt. In the city, there can be found several various and valuable urban cultural heritages. These cultural heritages are the inherited fruits of past ancient historical eras. The most significant of these periods are Dynasties, the Byzantium and Ottoman periods and the centuries between XIX – XX. The political and social changes, having occurred after the Republic has been established in the year 1952, have caused these cultural heritages to be neglected and finally to collapse. Similarly, the economic expansion, having been experienced in the 1970's, has increased the pressure to develop on these historical districts located in the city and has caused a further part of the urban cultural heritages to disappear. The fact that today still no plan or method has been developed towards the conservation of the district and that no extensive determination and registration study in respect of these historical structures has been executed will cause the remaining urban cultural heritages of the city to disappear. In general, the present study aims at developing a methodology intended to determine the fundamental principles and methods towards the documentation, conservation and rehabilitation of the architectural and urban cultural heritages in the city of Asyut.

In order to ensure this study to reach its goal, the historical and the physical developments of the traditional urban fabrics of the city have been investigated, on the basis of which the explicit criteria required for determination and registration have been introduced and the borders of the historical regions that are worth to be registered and that should be taken under protection have been specified. Furthermore, after the field surveys that have been performed on historical regions, historical structures that should be protected and that are worth to be registered have been determined. By analyzing of the architectural characteristics of different types of historical structures, a catalogue for the urban cultural heritages belonging to the city has been constituted. Through this process, it has been aimed at establishing a reliable data base for future protection studies.

In this study, the present status for the protection of urban cultural heritages located in Egypt generally and in the city of Asyut specifically has been analyzed. Through this analysis, the changes that the traditional urban fabric in the city has undergone and reasons of these changes have been designated. Besides, the study has approached the analysis of the efforts to take the historical structure in the city under protection and the encountered problems.

In the study, some groups of fundamental criteria those are applicable in the rehabilitation of the historical districts in the city of Asyut have been examined and a series of pilot projects that are applicable in these historical districts in accordance with long term projects have been presented. Later on, one of these projects has been selected and a detailed analytic investigation has been carried out on the selected project. Finally, a series of suggestions have been put forward in relation to the conservation and rehabilitation of the historical district.

Keywords: Egypt, Asyut, socio-economic, town planning, historical environment, traditional fabric, inventory form, urban cultural heritage, conservation, rehabilitation.

1. GİRİŞ

Binlerce yıllık bir geçmişe sahip olan Mısır, tarihi anıtlar, yerleşimler ve kentler bakımından çok zengin bir ülkedir. Bu zenginliğe rağmen Mısır'ın belirlediği ve uyguladığı bir koruma politikası henüz oluşmamıştır. Mısır'da koruma çabalarının sadece belirli tarihi dönemlere ait olan ve turizme katkı sağlayan anıtlar için geçerli olduğu, ekonomik bakımdan faydalı olmadığı düşünülen anıtların (kültür varlıklarının) ihmal edildiği görülmektedir. Ülkedeki koruma ve restorasyon eylemleri Kahire ve İskenderiye gibi sadece turistik kentlerde yoğunluk kazanmaktadır.

Tarihi yerleşmelerin en eskilerinden biri olan Asyut kenti; başkent Kahire'nin 380 km güneyinde, Nil nehrinin batı yakasında bulunmaktadır. M.Ö.4000 yıllarında inşa edildiği düşünülen bu kent, tarih boyunca bulunduğu bölgenin başkenti olmuştur. Kentin konumu ve topografik özellikleri askeri ve ticari bakımdan öneminin artmasına, dolayısıyla bulunduğu bölgede büyük bir rol oynamasına yardımcı olmuştur. Asyut kenti; Hanedanlar Dönemi'nde askeri, Roma ve Bizans hâkimiyeti dönemlerinde Mukaddes Aile'nin seyahat duraklarından biri olması nedeniyle dini ve Memlûklar ile Osmanlı hâkimiyeti dönemlerinde ise ticari bakımdan değer kazanmıştır. XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başları kentte imar faaliyetlerinin arttığı bir dönem olmuştur. Kent, tarihi bakımdan gelişme gösterdiği dönemlerde fiziksel olarak da gelişme göstermiştir. Bu fiziksel gelişimin en büyük göstergesi, Batı Tepesi'nde bulunan anıt mezarlar ile eski ve yeni bölgelerde bulunan çeşitli kentsel ve mimari kültür varlıklarıdır. 1952 yılında Cumhuriyet kurulduktan sonra yaşanan siyasi ve sosyal değişiklikler, bu kültür varlıklarının bir bölümünün bırakılarak ihmal edilmesine ve çökmesine neden olmuştur. Yine 1970'li yıllarda yaşanan ekonomik açılım, kentte yer alan tarihi bölgelerin üzerindeki kalkınma baskılarını arttırmış ve kentin kentsel kültür varlıklarının başka bir bölümünün de kaybolmasına sebep olmuştur.

Günümüzde Asyut kenti; biri XVIII. yüzyılın sonuna kadar oluşan eski bölge (Asyut el-Kadime), diğeri ise XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında oluşan bölgeler (Modern Asyut) iki tarihi bölgeden oluşmaktadır. Eski bölgesinde, organik sokak dokusu üzerinde birçok geleneksel konutlar ile ticari, dini ve sosyal işlevli tescilli yapısı bulunmakta, düzgün ve geniş caddelerden oluşan ızgara planlı Modern Asyut bölgesinde ise Neoklasik, Art Nouveau ve batı tarzları etkisi altında yapılmış saraylar ve konutlar yer almaktadır.

Kapsamlı bir envanter çalışmasının bulunmadığı Asyut kentinde tarihi yapılar ve alanlar terk edilme, bakımsızlık, trafik, hava kirliliği gibi çeşitli nedenlerle tahrip olmaktadır. Özellikle

Modern Asyut bölgesinde kentsel dönüşüm ve rant baskısı ile birçok kültür varlığı yıkılmakta ve yerlerine çok katlı yeni yapılar yapılmaktadır. Hızla değişen ve gelişen Asyut kentinde tarihi dokunun ve anıtların korunabilmesi için öncelikle kapsamlı bir envanter çalışmasının yapılması gerekmektedir.

1.1 Çalışmanın Amacı

Bu çalışmada, Mısır'daki tarihsel kentlerin korunması konusunda “neyi, neden ve nasıl korumalıyız?” sorusuna yanıt aranmıştır. Çalışmanın belli bir zaman ve mekânla sınırlanmasından dolayı, genelde Yukarı Mısır Bölgesi'nde, ayrıntılı olarak da Asyut kentindeki* sit alanlarının korunması için bir yöntem geliştirilmeye çalışılmıştır. Bu tezin ana amacı; Asyut'taki korunması gerekli kentsel ve mimari miras'ın belgelenmesi ve korunması yönünde temel ilke ve yöntemlerin saptanmasına yönelik bir metot oluşturmaktır.

Bu amaçla, öncelikle tescil edilecek alanlar ve anıtlar için belirli kriterler saptanarak Asyut'taki kentsel ve mimari mirasla ilgili tespit çalışmaları yapılmış ve düzenli bir arşiv (Katalog) oluşturulmuştur. Böylece, Asyut kentinde bulunan kentsel kültür varlıklarının sosyal ve ekonomik değişimlerden etkilenmeden önceki durumları belgelenerek ileride yapılabilecek koruma çalışmaları için güvenilir bir veri tabanı oluşturulmuştur.

Ayrıca, Asyut kentindeki tarihi alanların rehabilitasyonu için temel kriterler belirlemek de tezin bir diğer amacıdır.

1.2 Çalışmanın Kapsamı ve Yöntemi

Bu araştırmanın aşamaları şöyledir (Şekil 1.1):

- 1- Bilgi toplama, dokümantasyon aşaması.
- 2- Analiz ve tasnif aşaması.
- 3- Sentez ve öneriler aşaması.

Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için, Mısır'ın tarihsel süreci içerisindeki Asyut kentinin ortaya çıkışı araştırılmıştır. Asyut kentinin fiziksel, tarihsel, sosyo-ekonomik ve kültürel

* Asyut kentinin ayrıntılı bir örnek olarak tercih edilmesinin nedeni, araştırmacının bu kentte yaşaması ve aynı zamanda Asyut Üniversitesi Mimarlık Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak çalışmasından kaynaklanmaktadır.

yapısı incelenmiş, tarihsel süreç içerisindeki kütüphane çalışmaları ile geleneksel kent dokusu ve mimari gelişimi irdelenmiş, tespit ve tescil için açık kriterler ortaya konulmuş ve korunması gerekli sit alanları belirlenmiştir. Ayrıca, bu tarihi alanlar üzerinde gerçekleştirilen saha çalışmalarından sonra korunması gereken ve tescile değer olan tarihi yapılar tespit edilmiştir. Tarihi yapıların farklı tipleri için mimari özelliklerin analiz işlemi yapılarak, kente ait kentsel kültür varlıklarının katalogu ortaya konulmuştur.

Bu araştırmada genel olarak Mısır’da, özel olarak da Asyut kentinde bulunan kentsel kültür varlıklarının korunması için mevcut durumun analizi yapılmıştır. Bununla kentteki geleneksel kent dokusunun uğradığı değişiklikler ve bunların sebeplerinin belirlenmiştir. Ayrıca araştırma, Kentsel Planlama Genel Otoritesi tarafından önerilen Asyut İmar Planı (2017 hedefli) incelenmiş ve kentte bulunan tarihi alanları koruma altına alma adına sarf edilen çabaların tahlili ile karşılaşılan sorunlar ele alınmıştır.

Yine araştırmada, Asyut kentinde bulunan tarihi bölgelerin rehabilitasyonunda kullanılması mümkün olan bazı temel kriter grupları gözden geçirilmiştir. Seçilen çalışma bölgesi için ayrıntılı analizler yapılmıştır. Son olarak, Asyut kentinin tarihsel alanları ve kentsel kültür varlıklarının koruma ve rehabilitasyon ilkelerine bağlı olarak çağdaş yaşam koşullarını sağlayabilecek yeni kullanım önerisi geliştirilmiştir.

Bu araştırmada Asyut kentinin tarihi ve mimari özelliklerini saptayabilmek için kütüphane çalışması yapılmış, mevcut kaynaklar incelenmiştir. Veriler pek çok kaynaktan edinilmiştir, verilerin çoğu araştırmacının farklı aşamalarda gerçekleştirdiği saha etüdünden toplanmış, diğer veri kısımları ve özellikle tarihsel veriler ise kitaplar ve raporlardan elde edilmiştir. Bu amaçla öncelikle kentin eski ve yeni haritaları elde edilerek kütüphane çalışması yapılmış, koruma ile ilgili kurumların çalışmaları (Tarihi Eserler Yüksek Kurulu vb), Asyut İmar Planı incelenerek ve saha çalışmaları yapılmıştır. Şehir planlama Dairesi’nden Asyut kentinin eski haritaları ile yakın dönemde hazırlanan Asyut İmar Planları’ndan da Asyut’un mahallelerini gösteren eski haritalar alınmıştır.

Bu çalışmada kullanılan materyaller ise şunlardır:

A- Görsel kaynaklar:

- 1- Gravürler; Asyut için Fransız işgali döneminde çizilmiş gravürler (1798-1801), David Roberts’in (1842-1849) çizdikleri gravürler, Sanford R. Gifford’un (1874) çizdikleri gravür vb.
- 2- Eski haritalar; Asyut kenti için 1798 yılında Fransız tarafından yapılmış harita, 1892

yılında Kadastro Dairesi Müdürlüğü tarafından yapılmış harita (1:2000), 1938 yılında Kadastro Dairesi Müdürlüğü tarafından yapılmış harita (1:10000), 1942 ve 1950 yıllar arasında Kadastro Dairesi Müdürlüğü tarafından yapılmış (1:500) haritalar vb.

3- Eski ve yeni fotoğraflar; XIX. ve XX. yüzyılında çekilen resimler, Blatchford Albümü, internetten alınan eski fotoğraflar vb.

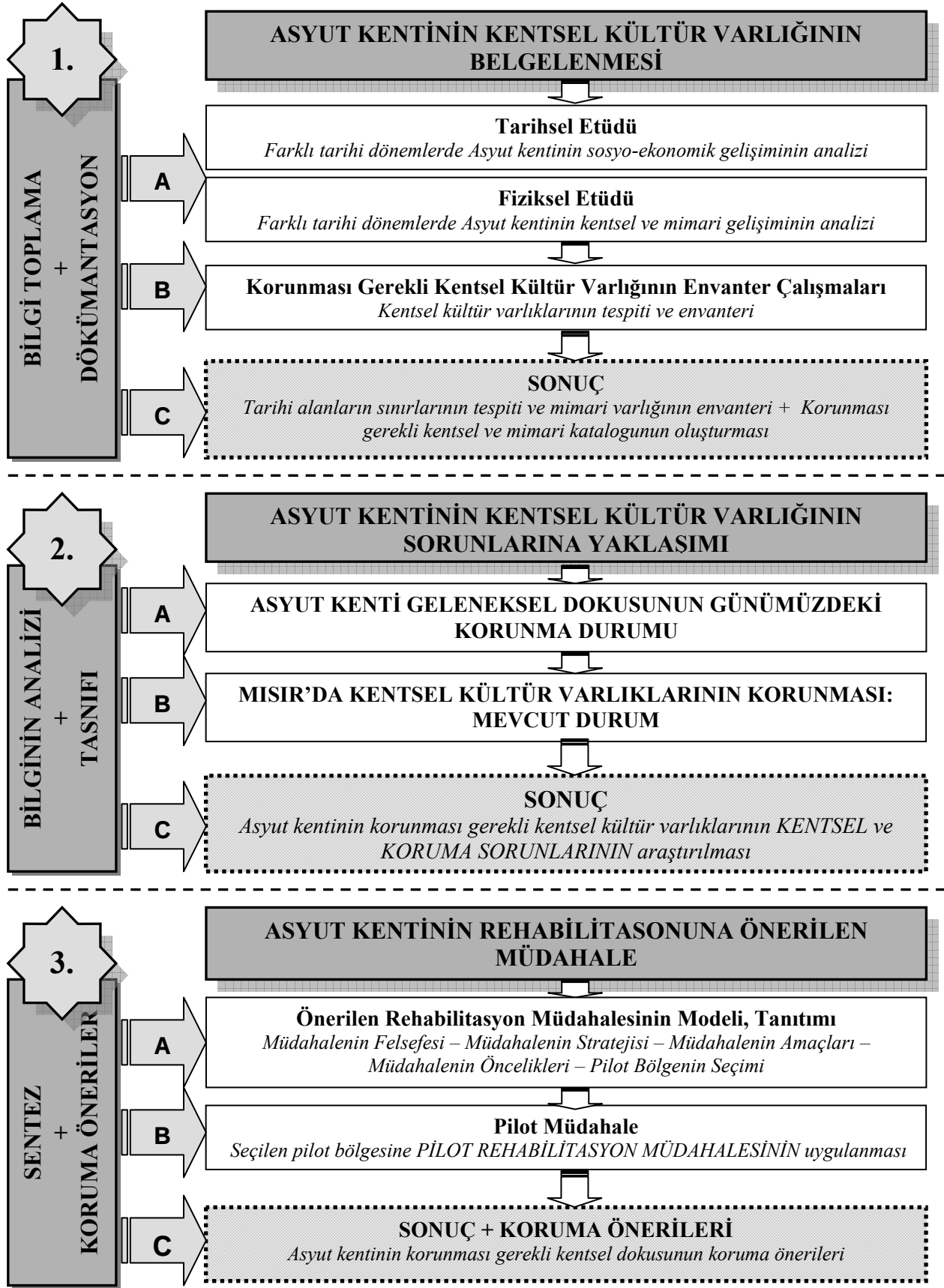
B- Yazılı kaynaklar:

1- Tarihler; Mısır'ın Tanımlanması "Description de l'Égypte", Ali Paşa Mübarek'in eseri "Mısır ve Eski Kentlerinin Tavfikiyye Planları", Faydallah'ın eseri "1939 yılında Asyut" vb.

2- Seyahatnameler; El-Makkrizi, İbn Batuta, Evliya Çelebi, Browne, Vansleb vb.

3- Ansiklopediler; Pauly Wissowa, The Oxford Encyclopedia of Archaeology in the Near East, İslam Ansiklopedisi, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi vb.

4- Bilimsel yayınlar; Chronique d'Égypte, La Nature, Aga Khan yayınları, önceden yapılmış olan tezler, bazı Arap ve İslam ülkelerinin kültür varlıklarının korunması ve rehabilitasyona yönelik projeleri vb.

Şekil 1.1 Tezin yöntemi

2. ASYUT KENTİNİN GENEL TANITIMI

2.1 Kentin Coğrafi Yapısı

2.1.1 Bölgedeki Yeri, Sınırları

Asyut ili, Mısır'ın en önemli ve eski illerinden biri ve Yukarı Mısır'ın başkenti sayılır*. Bu ili, kuzeyden el-Minya, güneyden Suhac, doğudan Kızıl Deniz ve batıdan Yeni Vadi illeri sınırlar (Harita 2.1). Asyut ili, bir şerit şeklinde ve 120 km boyunca, Nil'in her iki tarafında uzanmaktadır. Asyut ili, Dayrut, el-Kusiyye, Menfalut, Ebnub, Asyut, el-Feth, Abu Tic, Sahil Selim, Sidfa, el-Bederi ve el-Geneyim olmak üzere 11 ilçeye ayrılır. Asyut ilçesi, ilin orta bölgesinde yer alır ve kuzeyden Menfalut ilçesi, güneyden Abu Tic ilçesi, batıdan Yeni Vadi ili ve doğudan Nil nehri ve el-Feth ilçesi ile sınırlanır (Harita 2.2). Asyut kenti, 31° 1' doğu boylamı ile 27° 11' kuzey enleminin kesiştiği noktada ve Nil nehri'nin batı kıyısı üzerindeki sel ovası üzerinde bulunur (Harita 2.3, 2.4) (Şekil 2.1, 2.2). Kentin toplam alanı 2000 yılında yaklaşık olarak 2780 Mısır feddanıdır** (11,676,000 m²) (KPGO, 2001).

2.1.2 Yüzey Şekilleri, Akarsuları

Asyut kentinin doğu sınırını Nil nehri belirlemekte, kentin ortasından el-Mellah ve el-Ibrahimiyye kanalları geçmekte, güneybatı yakasında ise Batı Tepesi yer almaktadır. Ayrıca kentin bulunduğu bölgede, genişliği 10–17 km kadar olan sel yatağı bulunmaktadır. Nil nehri kesintisiz olarak güneyden kuzeye, Asyut kentinin güneyinde bulunan bölgeye doğru akmaktadır. Nehrin akışı Asyut bölgesi yakınlarında, dağ eteğine yaklaşmak için önce doğudan batıya, sonra tekrar kuzeye, daha sonra da Batı Tepesi'ne uğramak için batıya doğru yön değiştirmektedir. Bu yüzden kent; Nil nehri ve Batı Tepesi arasında sınırlı kalmakta, çevresinde ise tarım alanları yer almaktadır (Şekil 2.1).

Sel yatakları içinde yer alan Asyut bölgesi deniz seviyesinden yaklaşık olarak 51 m kadar yüksektir. Kente komşu olan batı ve doğudaki dağlık bölgeler ise deniz seviyesinden 250 m daha yukarıdadır. Ovaya bakan dağlık bölgelerin sert engebeleri ve keskin yamaçlı etekleri vardır. Doğudaki dağlık bölgenin eteklerinin yüksekliği 200 m, Nil nehri kıyısındaki batıdaki

* Mısır, Yukarı Mısır'da 10, Aşağı Mısır'da ise 16 olmak üzere toplam 26 ilden oluşmaktadır. Kahire'nin güney kısmı Yukarı Mısır, kuzey kısmı ise Aşağı Mısır diye adlandırılmaktadır.

** 1 Mısır Feddanı = 4200 m².

dağlık bölgenin eteklerinin yüksekliği 240 m'dir. Doğudaki dağlık bölge ise bazı yerlerde sel yataklarından uzakta olmasıyla öne çıkmaktadır. Aynı zamanda Asyut kentinde bulunan batı dağlık bölgesinin etekleri ile sel yatakları arasında dar bir ovalık alan yer almaktadır (KPGO, 2000).

Genel anlamda, Asyut kentinin Nil nehri batısındaki sel yatakları üzerinde yer alması göz önünde bulundurulacak olursa, kentin yüzeysel görüntüsünde ayırt edici farklılıkların bulunduğu söylenemez. Kent doğusu deniz seviyesinden 52 m, güneyi ise 53 m yüksektir (Harita 2.5). Kuzeyden güneye doğru kentin bulunduğu sel yatağının eğimi, Mısır da bulunan Nil nehri vadisinin eğimine uygundur (KPGO, 2001). Kent, Batı Tepesi'nin yanında, yerden 5 m yükseklikte oluşturulmuş yapay tepenin üzerinde kurulmuştur. Böylece kentin nehir taşmalarından etkilenmemesi sağlanmıştır.

2.1.3 Jeolojik Yapı

1- Jeolojik Oluşumlar

Asyut bölgesi, oluşumu ikinci ve üçüncü zamana dayanan bazı tortul kayalardan ve çözünmüş tortulardan oluşmaktadır (KPGO, 2001).

A- Üçüncü Zaman Oluşumları (Tertiary Formations):

Bunlar, Eocene ve Pliocene dönemine aittir. Eocene dönemi oluşumlarının çoğu; içinde balçık bulunan kireç taşından oluşmaktadır. Eocene kireç taşı genel olarak beyaz rengi ve çok boşluklu oluşu ile ayırt edilmektedir. Kireç taşları sel yatağında, sarp yamaçların eteklerinde ve tepelik bölgede bulunmaktadır. Geçmişte yağın yağmurlar bu taşların erimesine ve vadilerden oluşan birçok çukurun oluşmasına yardımcı olmuştur. Nil vadisinin doğusunda kalan Asyut kentinin Pliocene zamana ait oluşumları ise dar bir alanda yer almaktadır. Çoğunluğu deniz tortu tabakasından ibaret olan Pliosen oluşumları kireç taşı, kum taşı, kireçli toprak ve balçıktan oluşmaktadır.

B- Dördüncü zaman oluşumları (Quaternary Formations):

Bunlar çözünmüş tortul tabakalar olup, kuru vadi tortulları ve sel yatağı tortulları olarak iki çeşittir. Kuru vadi tortulları genellikle sel yatağının doğu ve batı tarafındaki dağlık bölgeleri ortadan ayıran kuru vadi yataklarında ve dağlık bölgelerin eşğinde bulunmaktadır. Genelde çakıl, kum ve kireç taşı parçalarından oluşurlar. Sel yatağı tortulları ise Nil nehrinin iki kıyısında gözükmektedir. Nitekim bu tortullar nehirde bulunan adaları da içermektedir.

Bunlar Nil nehrinin güney kaynaklarından ve özellikle de el-Habeşe'den taşıyıp getirdiği yeni alüvyon tortullarından ibarettir. Her yıl, Nil nehri taşkın mevsiminde sel yatağına toprağın verimini arttıran alüvyonlu bir tabaka eklemekte iken, Yukarı Mısır'da yapılan Yüksek Baraj'dan sonra bu hareket durmuştur.

2- Toprak

Asyut kentinin bulunduğu bölgede bulunan sel yatağı genel anlamda tarımsal verimlik bakımından dört tür toprak çeşidi içermektedir. Bölgedeki sel yataklarının büyük bir kısmını killi toprak, bazen de alüvyonlu toprak ya da alüvyonlu killi toprak örtmektedir. Bazı bölgelerde killi toprağın kalınlığı 60 cm'ye kadar inmekte, altında ise kumlu ya da sarı killi kumlu toprak gözükmektedir. Topraktaki tuz oranı normaldir (KPGO, 2001).

3- Yer Altı Suları

Yer altında ve sel yatağı yüzeyinin büyük bir kısmında bulunan suların derinliği Nil sularının ve sulama sularının bir bölümünün sızması sonucu 1.5 m'yi aşmaktadır. (KPGO, 2001).

2.1.4 İklim

Asyut kentine en yakın istasyon olarak kabul edilen Asyut Gözlem İstasyonu'na ait iklim verileri aşağıdaki şekildedir:

1- Sıcaklık

Yıllık ortalama sıcaklık 22,7 °C'dir. Bölgenin sıcak çöl kuşağında yer almasının sonucu olarak sıcaklık nispi olarak yükselmektedir. Aynı şekilde yıllık minimum sıcaklık 15,3 °C'ye ulaşmaktadır. Öte yanda yıllık maksimum sıcaklık derecesi 30.3 °C'dir (Çizelge 2.1) (KPGO, 2000).

2- Rüzgâr

Asyut bölgesinde kuzeybatı ve batı rüzgârları egemendir. Bu rüzgârlar, genel olarak Mısır üzerinde de egemen olan rüzgârlardır. Bu iki yönden %69.9 rüzgâr esinti tekrarı oranında esmektedir. Genel olarak rüzgâr esinti tekrar oranının %47.4'nü temsil etmektedir. Bunu %22.5 oranla batı yönü takip etmektedir. Aynı şekilde rüzgâr esinti tekrar oranının %7,8 oranında kuzey yönünde esmektedir. Buna güneybatı yönünden bölge üzerine esen rüzgâr da ilave edilebilir. Bu, rüzgâr esme tekrarı oranının %8.4'nü temsil etmektedir. Bölgedeki ortalama rüzgâr esinti oranı 7.5 saattir (KPGO, 2001).

3- Yağmur Durumu

Bölge üzerine düşen yıllık toplam yağmur miktarı 0.7 mm'ye ulaşmaktadır (Çizelge 2.2). Aşırı kurak çöl kapsamı içerisinde yer alan bölge için bu miktar çok yetersizdir. Yıl içerisinde, ayların büyük bir bölümü yağmursuz geçmekte, yağmur sadece Şubat ve Nisan aylarında çok az miktarda (0.5 mm ve 0.2 mm) yağmaktadır. Ayrıca yağın yağmurlar düzenli olmayan ani yağışlardır. Bazen birkaç yıl boyunca hiç yağmur yağmadığı görülürken, bazen de diğer yılların bazı günleriyle sınırlı olan yağmurlara tanık olunmaktadır (KPGO, 2001).

Asyut bölgesinde yıllık ortalama nem oranı yaklaşık %38'dir. Bölgenin iç kısımda yer alması, deniz etkisinden uzaklığı ve az yağmur alması nedenlerinden dolayı nem oranı düşüktür.

2.2 Ulaşım

Asyut kenti, kuzeyindeki el-Minya kentine 125 km, güneyindeki Suhac kentine 95 km, batısındaki Yeni Vadi'ye yaklaşık 220 km uzaklıktadır. Asyut kenti ile Kahire arasındaki mesafe ise 380 km'dir. Asyut, diğer Mısır kentlerine Kahire - Asvan karayolu, demiryolu, Nil nehri ve el-İbrahimiyye Kanalı ile bağlanmaktadır. Asvan - Kahire demiryolu Asyut kentinin ortasından geçmektedir. Ayrıca kentin 30 km batısında havaalanı bulunmaktadır (Harita 2.6).

2.3 Demografik Yapı

Genel olarak Mısır, tarih boyunca birçok göç olayına maruz kalmıştır. Mısır'a Hanedanlar Dönemi'nden önce Arap Yarımadası'ndan göç eden ilk kavim Samiler olmuştur. Sami Araplarının bir kısmı, kendi iklim ve çevre koşullarıyla benzerlikler gösteren Yukarı Mısır bölgesine yani güneye, bir kısmı da ülkenin kuzey kısmında yer alan Delta'ya yerleşmişlerdir. Yukarı Mısır'a yerleşen Samiler, güneyden gelen Hami ırkıyla tarih boyunca birlikte yaşamış ve iki ırkın karışması ile yeni bir ırk oluşmuştur. Hicri IX. yüzyıldan itibaren Müslüman Araplar, aralarında Mısır'ın da bulunduğu komşu ülkelere göç etmişler ve bu göçten Yukarı Mısır Bölgesi büyük bir pay almıştır. Arap kabilelerinin büyük bir bölümü tek tek ya da kabileler halinde Nil nehri kenarlarına ve çöl sınırlarına yerleşmişlerdir (El-Hinnavi, 1996: s.15).

Mısır, erken İslami Dönemi'nde bir başka göçe daha tanık olmuştur; bu göç batıdan, Kuzey Afrika'dan gelen Mağripli Arapların göçüdür*. Bu göçler, Mısır'ın İslami fetihlerin üssü ve hac kervanlarının konaklama yeri olmasından sonra kendisini göstermiştir. Kuzey Afrika'dan ve Sudan tarafından gelen hac kervanları, Batı Çöl yolunu kullanarak ya Yukarı Mısır bölgesine ya da deniz yoluyla kuzeye Aşağı Mısır'a gelmişlerdir. Asyut bölgesi de, bu göçler sırasında önemli geçiş merkezlerinden biri olmuştur. Asyut aynı zamanda yine hac yolculuğu ve ticaret yapmak için Arap Yarımadası'na ve Hicaz'a gitmek isteyenlerin de kullandığı bir geçiş merkezidir.

Asyut bölgesinin esas nüfusu, güney Sami unsurlarından, Arap Yarımadası Samilerinden ve Mağripli kabilelerden oluşmaktadır. Memlûklular ve Osmanlıların Mısır'ı yönettikleri dönemde ve özellikle XVIII. yüzyılda Büyük Ali Bey'in hükümdarlığı sırasında Asyut kentine Türkler de yerleşmişler ve yerli halkla karışmışlardır. Asyut kentinde yabancı kökenlilerin sayısı da fazladır**. Dış ticaret, taşımacılık ve seyahat vb nedenlerden dolayı dış ülkelerle irtibatı fazla olan bölgede, Roma çağından bu yana çok sayıda Mısırlı Hristiyan bulunmaktadır. Aynı zamanda küçümsenmeyecek sayıda Yahudi, Rum, Ermeni ve Yunan Osmanlı hâkimiyeti döneminde birlikte yaşamışlar özellikle Hidiv İsmail döneminde yabancıların sayısı büyük ölçüde artmıştır. 1865 yılından itibaren birçok yabancı misyonerin ve ilim heyetinin kente gelmesi ve kentte kendilerine çalışma yeri edinmeleri nedeniyle XIX. yüzyılın sonlarından itibaren başlayan bu artış XX. yüzyılın ortalarında doruk noktaya ulaşmıştır. 1952 yılı Temmuz Devrimi'nden sonra yabancı unsurların büyük bir bölümü Asyut kentinden göç etmek zorunda kalınca kentte sadece Müslüman ve Hristiyanlardan oluşan yerli Mısır halkı kalmıştır. Arap asıllı ve Türk asıllı nüfus birbirleriyle akraba olarak kaynaşmışlardır (El-Hinnavi, 1996: s.17).

Osmanlı Dönemi'nde, 1798 yılında Asyut bölgesinde, 40,000 aile mevcut olup, her ailenin beş kişiden oluştuğu varsayımı ile bölge nüfusunun yaklaşık olarak 200,000 kişi kadar olduğu tahmin edilmektedir. Yine bu dönemde kadın nüfusun erkek nüfustan daha fazla olduğu, Asyut kenti nüfusunun ise 15,000 kişi olduğu belirtilmektedir (Description De L'Égypte, 1798-1801).

* Mağripli Araplar İslamiyetten önceki ve sonraki dönemlerde Kuzey Afrika'ya göç eden Arap Samileridir.

** Yerleşik nüfus arasında Yukarı Mısır Bölgesi'nde bulunan yabancı kökenlilerin sayısı çok azdır ve güneye doğru gidildikçe tamamen yok oldukları görülmektedir.

1876 yılında Asyut kentinin nüfusu 28,000 kişidir (Becker, 1960). 1937 yılında 60,000 dolaylarında olup, Hıristiyan nüfusun sayısı yaklaşık 20,000, yabancıların sayısı ise 360 kişidir (Faydallah, 1940). Kent nüfusu 1968 yılında 134,000, 1976 yılında 209,000 ve 1987 yılında ise 273,000'e ulaşmıştır (KPGO, 2001).

Asyut ili toplam nüfusu 1996 yılında yaklaşık olarak 2,802,000 kişidir. Aynı yılda Asyut kenti nüfusu ise 343,000 kişidir. Kent nüfusunun yıllık büyüme oranı 1960 – 1996 yılları arasında %2.86 dolaylarında iken, 1986 – 1996 yılları arasında %2.32'ye gerilemiştir. 1996 yılında kent; nüfus hacmi bakımından diğer Mısır kentleri arasında onuncu sırada yer almakta ve her ailede ortalama 4.7 birey bulunmaktadır (KPGO, 2001).

2.4 Sosyal ve Ekonomik Yapı

Mısır'ın en önemli sorunlarından biri de okur - yazar sayısının düşük olmasıdır. Bu sorun toplumdaki bütün alanları etkilemektedir. Asyut kentinde okuma yazma bilmeyenlerin oranı 1986 yılında yaklaşık olarak %27.4, 1996 yılında ise %22.5 olarak saptanmıştır (Çizelge 2.3). Mısır'ın diğer sorunlarından biri işsizliktir. Asyut'ta işsizlik oranı toplam nüfusun %12.3'üdür (KPGO, 2001).

Yine bu nüfus sayımı sonuçlarına göre mal ve hizmet sektöründe çalışanların sayısı 93,000 kişi civarında olup, bu alanda çalışanlar toplam kent nüfusunun %27'sini oluşturmaktadır. Hizmet sektöründe çalışanların oranı ise toplam mal ve hizmet sektöründe çalışanların %57.4'ünü oluşturmaktadır. İkinci sırada yer alan sanayi sektöründe çalışanların oranı %11.8, üçüncü sırada yer alan ticaret sektöründe çalışanların oranı ise %10.6 dolaylarındadır. (KPGO, 2000). (Çizelge 2.4).

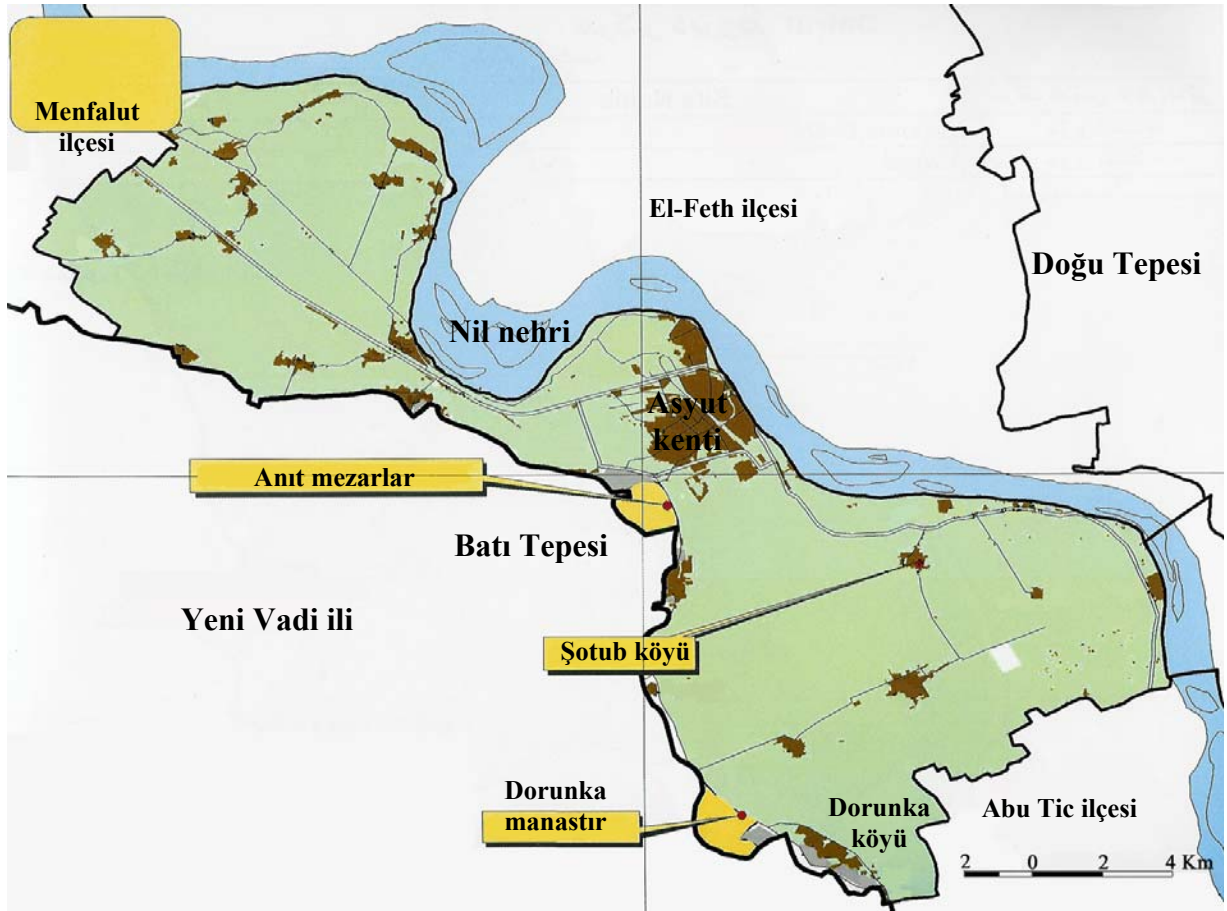

Harita 2.1 Mısır'ın coğrafi haritası.

Mohamed R. FAHMEY

Harita 2.2 Asyut ili ve ilçeleri.

Mohamed R. FAHMEY

Harita 2.3 Asyut ilçesi ve köyleri.

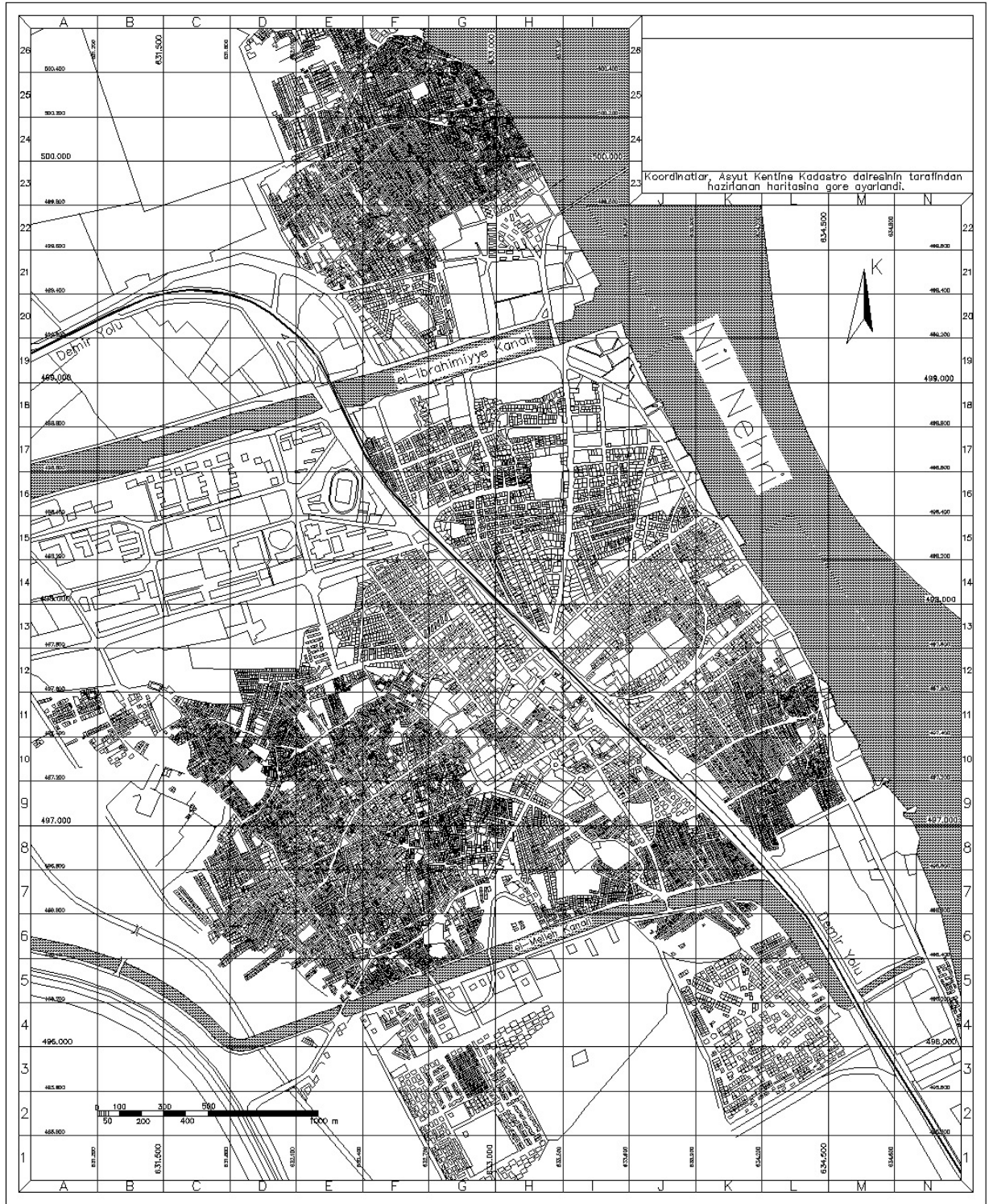

Şekil 2.1 Asyut kentinin yüzey şekilleri.

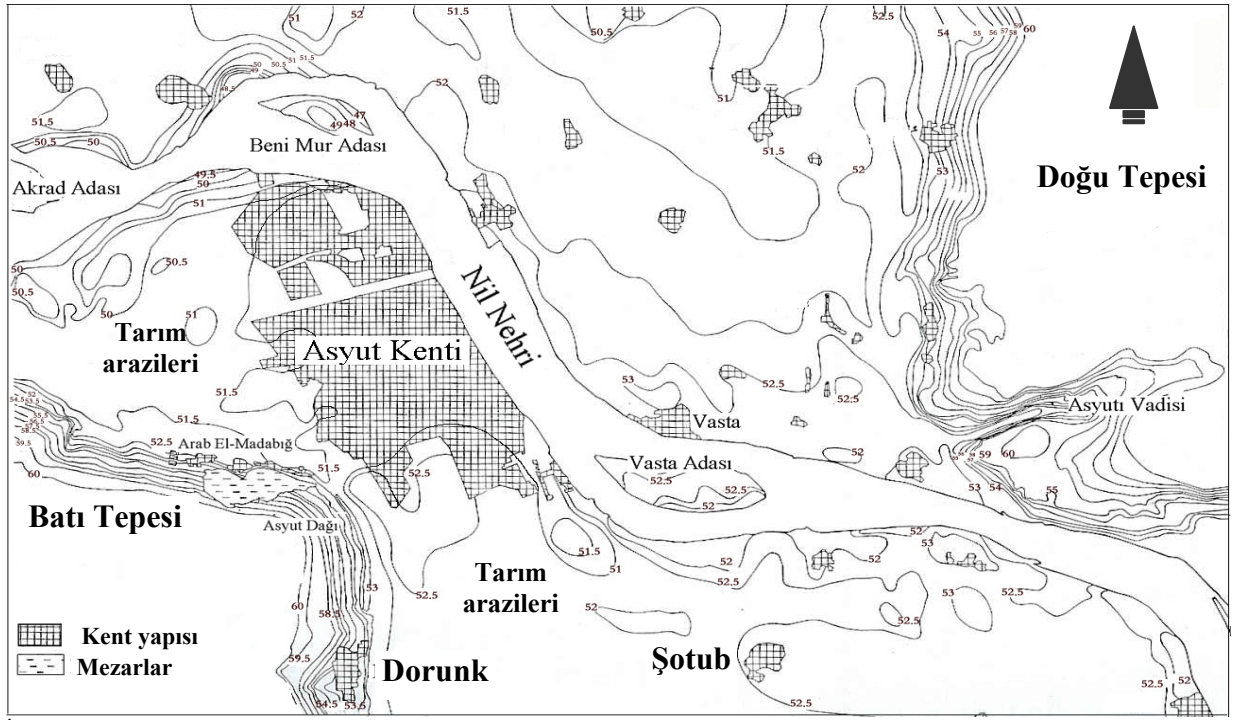
www.terraserver.com

Şekil 2.2 Asyut kenti.

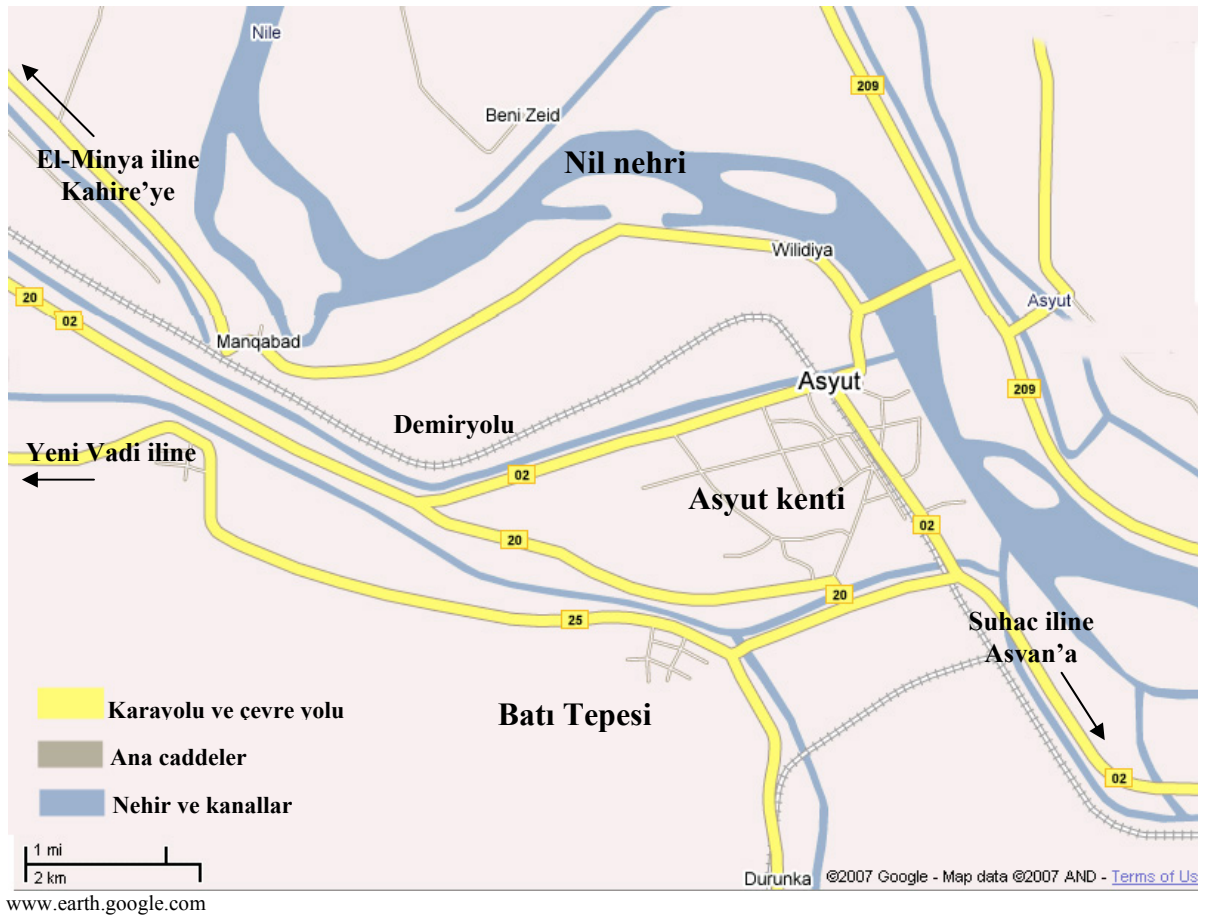
KPGO, 2001, Mohamed R. FAHMEY

Harita 2.4 Asyut kenti genel yerleşim planı.

İsmail, 1998

Harita 2.5 Yüzey özellikleri.

www.earth.google.com

Harita 2.6 Ulaşım.

Çizelge 2.1 Aylık sıcaklık göstergeleri

Ay	Sıcaklık ° C		
	Günlük Ortalama	Minimum Sıcaklık	Maksimum Sıcaklık
Ocak	13.2	20.6	7.0
Şubat	15.1	22.7	6.7
Mart	18.5	26.5	10.5
Nisan	23.2	31.8	15.0
Mayıs	27.5	35.8	19.0
Haziran	30.0	38.0	21.5
Temmuz	29.6	36.7	22.2
Ağustos	29.7	36.6	22.2
Eylül	27.3	34.8	20.1
Ekim	24.3	31.5	17.6
Kasım	19.0	26.4	12.5
Aralık	14.7	22.0	8.3
Yıllık Ortalama	22.7	30.3	15.3

Asyut Gözlem İstasyonu

Çizelge 2.2 Yıllık toplam yağmur miktarı

Ay	Milimetre
Ocak	Tr.
Şubat	0.5
Mart	Tr.
Nisan	0.2
Mayıs	Tr.
Haziran	Tr.
Temmuz	0
Ağustos	Tr.
Eylül	Tr.
Ekim	Tr.
Kasım	Tr.
Aralık	Tr.
Yıllık Ortalama	0.7

Asyut Gözlem İstasyonu

Tr. = 0.1 milimetreden azdır.

Çizelge 2.3 Asyut kenti; nüfusun eğitim durumuna göre dağılım oranı (10 yaş ve yukarısı)

Eğitim Durumu	Erkek Nüfus. %	Kadın Nüfus. %	Toplam
Okuma-yazma bilmeyenler	20.18	36.03	27.40
Okur-yazar, okul bitirmemişler	16.26	16.79	16.50
İlkokul mezunu	8.03	8.80	8.39
Ortaokul mezunu	9.98	9.22	9.64
Lise mezunu	34.30	22.12	28.75
Lise dengi okul mezunu	1.98	2.19	2.08
Üniversite mezunu	8.21	4.24	6.40
Yüksek lisans	0.67	0.20	0.45
Belirsiz	0.39	0.41	0.39
Toplam	100	100	100

İstatistik Genel Müdürlüğü, 1996

On yaş ve yukarısı nüfus sayısı = 206763 nüfus

Çizelge 2.4 Asyut kenti nüfusunun ana meslek bölümlerine göre dağılım oranı (Binler)

	Ziraat	Sanayi	Hizmet	İnşaat	Ticaret	Nakliye	Belirsiz	Toplam
Çalışan Sayısı	5.3	11	53.4	6.7	9.8	4.6	2.2	93
Oran %	5.7	11.8	57.4	7.2	10.6	4.9	2.4	100
Meslekli olanlar / Kent nüfusu	27 %							

İstatistik Genel Müdürlüğü, 1996

3. ASYUT KENTİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Mısır'ın tarihi, Nil nehri kıyılarında yerleşik yaşamın başladığı 8000 yıldan öncesine dayanmaktadır (Çizelge 3.1). Mısır, M.Ö.3100 yıllarına kadar Yukarı ve Aşağı Mısır olarak birbirinden ayrı krallıklarla yönetilmiştir. Nil'in batı yakasında bulunan Asyut kenti de Yukarı Mısır'ın en önemli yerleşim merkezlerinden biridir.

3.1 Asyut Adının Kaynağı

“Asyut” ismi, eski Mısır dilinde “yol koruyucusu” anlamına gelen ve aynı zamanda bir yerleşim yerinin adı olan “S3wt(j)” kelimesinden türemiştir. Kent, Hanedanlar Dönemi'nde de (M.Ö.3100 – M.Ö.525) aynı isimle anılmıştır (Pauly Wissowa: s.2310).

Hanedanlar Dönemi'nden sonra Mısır'a hâkim olan Ptolemaioslar (M.Ö.332 – M.Ö.30) kentin ismini değiştirmişler ve kenti “kurt kenti” anlamına gelen “Lykopolis” olarak adlandırmışlardır. “Lykopolis” adı, Ptolemaiosların aslında bir çakal başı olan kent tanrısı Vepvavet'i* yanlışlıkla kurt başı olarak algılamalarından kaynaklanmıştır. Lykopolis'in başkent olarak bulunduğu bölge de, Lykopolit diye adlandırılmıştır (Becker, 1960: s.728).

Roma hâkimiyeti döneminde (M.Ö.30 – 395) Lykopolis olarak anılan Kent bazen bu kelimeden “polis”** eki atılarak sadece “Lykon” diye de adlandırılmıştır (Pauly Wissowa: s.2310).

Ptolemaioslar ve Romalılar devri boyunca yaklaşık olarak dört yüzyıl “Lykopolis” veya “Lyko” olarak anılan kent, Hristiyanlık dininin Mısır'a girmesi ve Mısırlılar'ın Kıpti dilini kullanmaya başlamalarından sonra Siyut (ⲥⲓⲟⲟⲩⲧ) olarak isimlendirilmiştir (Faydallah, 1940: s.16).

Asyüt veya Usyüt ismi, “Siyut” isminin başına hemze (ء) getirilmek suretiyle bu ismin Arapçalaştırılması sonucu oluşmuştur. Ancak Ortaçağ'a ait bazı kayıtlarda Süyüt, Süyut, Suyut veya Seyüt imlasına da rastlanmaktadır (Bilge, 1990: s.543). Günümüzde ise Asyut olarak anılan kentin ismi, Assyut, Assiout veya Assiut şeklinde yazılmaktadır.

* Anubis, Osiris ve bazen Hathor adlı tanrılara, Asyut kentinde veya mezarlıklarda ibadet edilmesine rağmen, asıl tanrı “yolların fatihi”, “çakal tanrı” ve “Asyut'un Lordu” lakaplarını taşıyan “Vepvavet” idi.

** Polis kelimesi Yunanca kent anlamına gelmektedir.

3.2 Mısır'ın ve Asyut Kenti'nin Tarihçesi

Tarih boyunca birçok yükseliş ve çöküş dönemleri yaşamış olan Mısır tarihi içinde, Asyut kenti de çok önemli bir yere sahiptir.

3.2.1 Hanedanlar Öncesi Dönem (M.Ö. 8000 öncesi – M.Ö. 3100)

Mısır prehistoryasında, Avrupa, Afrika ve Avrasya'nın diğer bölgelerinden pek farklı geçmediği anlaşılmaktadır. Paleolitik “eski-taş”, Mezolitik “ortataş”, Neolitik “yenitaş” çağlarından sonraki dönem, Pre-dinastik “Hanedanlar öncesi” olarak anılan Eneolitik çağ “bakırçağı” dönemleri sırasıyla birbirini takip etmektedir (Görgün, 2004: s.555).

Asyut kentinin bir yerleşim yeri olarak ne zaman ve nasıl ortaya çıktığına dair her hangi bir bilgi bulunmamakla birlikte, “Hanedanlar öncesi” dönemde, yaklaşık olarak M.Ö.4000 civarında kurulduğu sanılmaktadır (Faydallah, 1940: s.32).

3.2.2 Hanedanlar Dönemi (M.Ö. 3100 – M.Ö. 525)

Mısır uygarlığının başlangıcındaki küçük krallıklar, zamanla gelişerek iki önemli devlet halini almışlardır. Aşağı Mısır Krallığı, Nil deltasında yer alırken, Yukarı Mısır Krallığı ise delta boyunca vadiye yayılmıştır. Bu iki krallık, M.Ö.3100 yıllarında Tinis Kralı Menes tarafından birleştirilmiştir. 3000 yıl gibi çok uzun bir süre devam eden Hanedanlar devrini Menes’le başlatan Manethon*, bu dönemi otuz bir hanedanın hüküm sürdüğü eski, orta ve yeni krallıklar adı altında üç ana bölüme ayırmıştır (Görgün, 2004: s.555). Hanedanlar dönemi boyunca Asyut kenti, XIII. Yukarı Mısır Nomos’unun** başkenti olmuştur (Harita 3.1). XIII. Nomos’un sınırları***, Mer köyünden Şotob köyüne kadar uzanmaktadır (Ramzi, 1994: s.25).

Eski krallık dönemi (M.Ö.3100 - M.Ö.2270) VI. hanedana kadar sürmüştür. Bu dönemde idare

* M.Ö. III. yüzyılda yaşayan Mısırlı tarihçi-rahip Manethon, eski Mısır hakkındaki ilk bilgilerin alındığı Aigyptiaka adlı Grekçe eserinde iki ülkeyi “Aşağı ve Yukarı Mısır” birleştiren kişinin Tinis Kralı Menes “Narmer” olduğunu söyler (Görgün, 2004: s.555).

** “Nomos” kelimesi aslen Yunanca olup eski Mısır dilinde bunun yerine “sepat kelimesi” kullanılırdı. Nomoslar, eski Mısır’ı çeşitli bölgelere ayıran coğrafi bir taksimat idi. Eski Mısır’ın nomoslara bölünmesi, pre-historik (M.Ö. 3100 yılı öncesi) dönemine kadar dayanır. Nomoslar esas olarak bağımsız eyalet – şehirler olarak ortaya çıktı, fakat daha sonra birleştirilmeye başlandı. Son birleşme Menes tarafından tamamlanmıştır. İlk coğrafi ayırım kuzey ve güney arasında Aşağı ve Yukarı Mısır’ı ayıran taksimat idi. Aşağı Mısır, Eski krallığın başkenti Memfis’ten, Akdeniz’e kadar olan ve 20 nomos’u kapsayan bölgedir. Yukarı Mısır ise, Memfis’ten Nuba’ya kadar uzanan ve 22 nomosa ayrılan bölgedir. Ptoleamoslar ve Romalılar devrinde ise nomoslar coğrafi taksimattan idari taksimata dönüştürülmüştür.

*** XIII. Nomos’un Mısırlı eski adı “Atef-Khent” idi.

merkezi, Tinis kentinden iki ülkenin sınırında bulunan Memfis'e taşınmıştır. Eski krallık dönemi boyunca ikinci sınıf bir kent olan ve Memfis'te bulunan merkezi yönetim tarafından idare edilen Asyut ile ilgili günümüzde hiçbir bilgi bulunmamaktadır.

Birinci ara döneminde (M.Ö.2270 – M.Ö.2065) sağlanan birlik siyasî ve idarî olumsuzluklar, kuraklık, kıtlık nedenlerinden dolayı dağılmaya başlamış ve eski krallık çökmüştür. IX. ve X. hanedanlar Herakleopolis'te "Feyyûm" otokratik yönetimin devamını sağladıysa da bu Orta ve Aşağı Mısır'la sınırlı kalmıştır (Görgün, 2004: s.556). Bu dönemde Asyut Kenti ilk defa Mısır tarihi içinde çok önemli bir rol oynamıştır ve Asyut valileri, Herakleopolis hükümdarları "Nomaşş"* ile birlikte XI. Teb'in hanedanına karşı savaşmıştır. Asyut konumu nedeniyle, güneyden gelen saldırılara karşı Herakleopolis'in korunmasına ve aynı zamanda güneye karşı yapılan savaşlara yardımcı olmuştur** (Patch, 1996: p.233).

Teb firavunlarından II. Mentuhotep'in tekrar siyasî birliği tesis etmesi ile orta krallık dönemi (M.Ö.2065 – M.Ö.1785) başlamıştır. II. ara dönem adıyla anılan (M.Ö.1785 – M.Ö.1570) yılları arası, Mısır tarihinin en karışık ve en az bilinen devirlerinden biridir. Hanedan çekişmelerinin artması ülkenin tekrar bölünmesine yol açmış ve Hiksoslar Mısır'ın kuzeyini işgal etmiştir. Bu işgalden sonra Mısır'da bağımsızlık hareketleri başlamış ve Teb prenslerinin önderliğinde Hiksos hâkimiyetine M.Ö.1570 yılında son verilmiştir (Görgün, 2004: s.556). XVIII. hanedanın kurulmasıyla başlayan "yeni krallık" döneminde (M.Ö.1570 – M.Ö.1200) sömürgeci ve yayılmacı bir dış siyaset izlenmiş ve Mısır en güçlü dönemini yaşamıştır. Üçüncü ara dönem olarak adlandırılan sürede (M.Ö.1200 – M.Ö.663), Mısır parçalanmış ve Asur Kralı Assarhaddon Mısır ordularını yenerek Memfis'e girmiştir. Ancak Sais Kralı I. Psamtik birkaç yıl sonra Asurlular'ı ve Sudanlılar'ı uzaklaştırarak Mısır'da birliği tekrar sağlamış, XXVI. hanedanı kurmuştur (M.Ö.663 – M.Ö.525) (Görgün, 2004: s.556). Bu dönemde Asyut kentinin yıldızı siyaset alanında sönmeye başlamış ve Teb kentine bağlı olan sıradan bir kent durumuna düşmüştür.

* Her bir "nomos"un "vilayet"in başında "nomaşş" denilen valiler dulunurdu. Valilik "nomaşşlık" bazen babadan oğula geçer, bazen de Mısır hükümdarları, firavunlar tarafından atanan kişiler "nomaşş" olurdu. Genellikle merkezi yönetimin kuvvetli olduğu dönemlerde valiler hükümdarlar tarafından atanır, merkezi yönetimin zayıf olduğu dönemlerde ise – işgal veya iç savaş sırasında olduğu gibi – her nomos kendi kendini yönetir ve valilik babadan oğula veraset yoluyla geçerdi.

** Bu dönemle ilgili bilgilerin çoğu, hükümdarlar Khety I ve II'in mezarlarının duvarlarında ve Asyut mezarlarındaki kefenler üzerinde yazılı olan biyografyalardan ve cenaze metinlerinden elde edilmiştir. XII. hanedan dönemindeki bölgesel valilerin mezarlarının büyüklükleri ve duvarlarındaki motiflerin içerdiği bilgiler, hükümdar Djefahepi I, II, and III gibi kişilerin yüksek bir rütbede olduklarını göstermektedir.

3.2.3 Pers Hâkimiyeti Dönemi (M.Ö. 525 – M.Ö. 332)

Pers hâkimiyeti döneminde Mısır, Pers Kralı Kambises tarafından işgal edilmiş (M.Ö.525) ve M.Ö.404 yılına kadar XXVII. sülâle denilen Pers hükümdarları tarafından yönetilmiştir. Bu tarihte Persler'i ülkeden çıkaran Saisli Amyrtaios, XXVIII. hanedanı kurmuştur. Fakat (M.Ö.343 – M.Ö.332) yılları arasında Persler ülkeyi tekrar ele geçirmiş ve Mısır'ı bir satraplık olarak doğrudan merkeze bağlamışlardır (Görgün, 2004: s.556). Asyut kentinin bu dönemdeki tarihi de günümüzde hakkında yeterli bilgi sahibi olmadığımız bir dönemdir.

3.2.4 Ptolemaioslar Hâkimiyeti Dönemi (M.Ö. 332 – M.Ö. 30)

Mısır'a M.Ö.332 yılında giren İskender halk tarafından bir kurtarıcı gibi karşılanmış, Amon rahipleri onu Amon'un oğlu sıfatıyla bir tanrı olarak kutsamışlardır. İskender'in anî ölümü ile Mısır toprakları generallerinden Ptolemaios Soter'e kalmış ve Ptolemaiosların kurduğu "Lagos Hanedanı" dönemi (M.Ö.305 – M.Ö.30) başlamıştır. XII. Ptolemaios'un kızı ve XIII. Ptolemaios'un kız kardeşi olan VII. Kleopatra (M.Ö.51 – M.Ö.30), hanedanı tekrar güçlendirebilmek için Roma kumandanlarından Julius Caesar ve Marcus Antonius'u kullandıysa da Octavianus "Augustus" tarafından Actium deniz savaşında yenilgiye uğratılmıştır. Böylece Ptolemaios Devleti M.Ö.30 yılında yıkılmıştır (Görgün, 2004: s.556).

Ptolemaioslar devrinde Mısır; Delta, Orta Mısır ve Yukarı Mısır olmak üzere üç ana bölgeye ayrılmış ve Mısır kentlerinin isimleri Yunanca isimlerle değiştirilmiştir (Abdullah, 1996: s.60). Yukarı Mısır bölgesinin kuzey sınırında kalan Asyut kentinin "Hanedanlar Dönemi"nde kullanılan ismi Siyut da; Lykopolis'e dönüşmüştür.

3.2.5 Roma (M.Ö. 30 – 395) ve Bizans (395 – 640) Hâkimiyeti Dönemi

M.Ö.30 yılında bir Roma eyaleti haline gelen Mısır, gerek stratejik konumu gerekse verimli topraklarıyla imparatorluğun önemli bir parçası olmuştur. Bu dönemde Hristiyanlığın ortaya çıkması ve yayılmaya başlaması, Mısır'ın dinî ve siyasî hayatında köklü değişikliklere yol açmıştır. Roma İmparatorluğu'nun 395 yılında ikiye bölünmesi ile Mısır "Doğu Roma/Bizans İmparatorluğu"na bağlanmıştır (Görgün, 2004: s.557). Bizans hâkimiyeti döneminde (395–640), Doğu Roma İmparatorluğu'nun Ön Asya ve Trakya ile birlikte doğu bölgesini oluşturan büyük eyaletlerden biri haline getirilen Mısır, siyasî ve kültürel açıdan önemini korumuştur. Eyalet merkezi İskenderiye, hem Roma hem de Bizans imparatorluklarının ikinci büyük kenti olmuştur (Görgün, 2004: s.557).

Roma ve Bizans dönemlerinde Asyut “Lykopolis” ve çevresi Hristiyanlık için önemli merkez olmuştur. Lykopolis’e Hristiyanlığın ne zaman girdiği kesin olarak bilinmemekte, ancak Kıpti Kilisesi’nde bulunan kaynaklarda, Mukaddes Aile’nin Kudüs’ten kaçmasından sonra Asyut kentinin 60 km kuzeyinde bulunan el-Kusiyye kentine yerleştiği belirtilmektedir. Kudüs’e geri dönmek için Nil’i geçerek Asyut kentinden kuzeye doğru giden gemiye binmeden önce, kentin 8 km güneyinde bulunan Dorunka köyü etrafında ve Batı Tepesi’ndeki bir mağarada bir süre kaldılar (İsmail,1968: s.123). Bu yüzden Asyut kentinin hristiyanlar için ayrı bir önemi bulunmaktadır*.

Bu dönemde de Mısır kendi içinde altı idarî birime bölünmüş** ve Lykopolis de Teb birimi sınırları içinde kalmıştır (Abdullah, 1996). Ayrıca, kentin batısına Romalıların Mısır’da hakimiyeti sağlamak için stratejik noktalara kurdukları askeri garnizonlardan biri kurulmuş*** ve Asyut kenti; “Tabula Peutingeriana”**** üzerinde, karargahın sembolü yanında “Tyconpoli” ismiyle zikredilmiştir (Harita 3.2) (Pauly Wissowa: s.2311).

3.2.6 İslâm Dönemi (640 – 1517)

Mısır, Müslümanlar tarafından 640 yılında fethedilmiştir. Sırasıyla, Emeviler ve Abbasiler (640–868), Türk asıllı Tolunlular (868–905), Abbasiler (905–934) Türk asıllı İhşidiler (934–969), Fatimiler (969–1171), Eyyubiler (1171–1250) ve Bahari / Burgi Memlûklar (1250–1517) tarafından yönetilmiştir (Wensinck, 1993: s.146).

Asyut kenti, İslâm döneminde Memlûk hâkimiyetine kadar hiç bir önemli olay yaşamamıştır. Ayrıca, Arap hâkimiyeti döneminde Mısır’ın Bizans hâkimiyeti dönemindeki idarî taksimatına dokunulmamıştır**** ve Asyut kenti, Asyut Küresi’nin merkezi olmuştur. XV. yüzyılın ikinci yarısında, Fatimî Halifesi Mustanser Billâh devrinde Yukarı Mısır; yukarı, orta ve aşağı olmak üzere üç idarî kısma ayrılmış ve küçük küreler birleştirilerek büyük küreler adı altında daha

* Hristiyanlık tarihinde Mısır’da bulunan en meşhur azizlerden Lykopolis’li Kopt Azizi Yohannes idi. Lykopolis kentinde 305 yılında doğmuş. Kent bu dönemde ayrıca, filozof Flotin’in (205–275) doğum yeri olması ile de ün kazanmıştır (Becker, 1960: s.729).

** Bu idari birimler şöyledir; Yukarı Libya, Aşağı Libya, Teb, Mısır, Arkadya ve Augustamnika.

*** Fransız bilim adamları, Asyut’ta Roma garnizonu olduğu sanılan bir binanın kalıntılarını bulduklarını “Description De l’Égypte” adlı kitapta belirtmişlerdir.

**** Meşhur Tabula Peutingeriana, Roma İmparatorluğu’na ait eski bir haritadır.

***** Bizans döneminde idarî birimi niteleyen “Pariş” kelimesi yerine “Küre” kelimesi kullanılmış, halkın Bizans isimleri yerine Hanedanlar dönemindeki isimleri kullanmasından dolayı kentlere de eski isimleri yeniden verilmiştir.

büyük idari birimler oluşturulmuştur* (Abdullah, 1996: s.195).

Memlûk hâkimiyeti döneminde Darb el-Arba'in** diye adlandırılan kabile yolunun sonu ve önemli bir çöl limanı olmasından dolayı Asyut'un ticari önemi artmıştır*** (İsmail,1968: s.123). Memlûk Hükümdarı Nasır İbn Kalavun devrinde idarî birimlerin isimleri değiştirilerek küre kelimesi yerine “amal” kelimesi kullanılmıştır. Büyük Asyut Küresi'nin de ismi değiştirilmiş ve bir kaç nahiye eklenerek Asyut Amali adı verilmiştir (Becker, 1960: s.728).

3.2.7 Osmanlı Dönemi (1517 – 1805)

Osmanlı Sultanı Yavuz Sultan Selim tarafından 1517 yılında feth edilen Mısır, Osmanlı Devleti'ne bağlı valiler ile yönetilmiştir. Ancak, Yukarı Mısır bölgesinde güvenliği sağlayacak Osmanlı hâkimiyeti hemen oluşturulamamıştır. Bu nedenle Osmanlılar, Yukarı Mısır'ın güvenliğini sağlamaları karşılığında bölgedeki bazı Arap kabileleri ile arazi karşılığında anlaşma yapmışlardır. Böylece Arap kabileleri, Osmanlıların egemenliği altındaki bölgede yetki ve nüfuz sahibi olmuşlar ve Arap şeyhi Hammam İbn Yusuf'u Yukarı Mısır idaresinin başına getirmişlerdir. 1523 yılında uygulanan idarî taksimata göre Asyut Amali yerine Asyut Vilayeti olmuştur (Abdullah, 1996: s.319). Osmanlı dönemindeki ilk önemli idarî değişiklik, Mısır valisi Nişancı Mehmed Paşa tarafından 1721 yılında kabilelerin yerleşim bölgeleri esas alınarak yapıldı. Böylece Asyut Vilayeti ilga edildi ve Asyut kenti de Circa Vilayeti'nin sınırları içine alındı (Bilge, 1990: s.543). Asyut kenti, Bulutkapan Ali Bey'in 1770 yılında çıkardığı isyan nedeniyle, Şeyh Hammam ile üstünlük kavgalarının merkezi olmuştur. Bulutkapan Ali Bey'in zaferiyle sonuçlanan olaylardan sonra Asyut, Memlûkların da ikamet ettiği büyük kentlerden biri olmuştur (Becker, 1960: s.728).

Bu dönemde Ümit Burnu'nun keşfedilmesi Mısır'da bulunan ticarî yolların önemini kaybetmesine neden olmuş, ancak Asyut Kenti'nin ticarî hayatını etkilememiştir. Aksine, XVII.

* Yukarı Mısır'da bulunan 30 küçük küre, 9 büyük küre adı altında toplanmıştır. Eskiden üç küçük küre olan Asyut, Şotub ve Kahkuha birleştirilerek Büyük Asyut küresi oluşturulmuştur.

** Mısır ile Sudan'ı birbirlerine bağlayan ve Sudan'daki Darfur'dan başlayıp batı çöllerindeki vahalardan geçtikten sonra Asyut'a ulaşılan kabile yoludur. Ticari kabilelerin Mısır'a gitme veya gelme süreci 40 gün sürmesi nedeniyle el-Arba'in (40 gün) ismi ile adlandırıldı. Nitekim Sudan'la olan ticareti belirli veya sınırlı mallar ile yapıyordu. Sudan'dan Mısır'a gelen mallar, köleler, develer, yer fıstığı ve beyaz bakır içermekteydi. Mısır'dan Sudan'a ihraç edilen malları ise, kehribar kolyeler, teneke kalıpları, beyaz bakır ve halılar oluşturmaktaydı (İsmail,1968: s.123).

*** Yukarı Mısır kentleri Bahari ve Burci Memlûk hâkimiyeti döneminde doğu ve batı arasında Mısır yolu üzerinden ticari yönden büyük bir büyüme ve gelişmeye sahne olmuştu. Bunun üzerine kentlerin çarşıları mallar ve eşyalarla dolmuştur. Ortaçağ boyunca Yukarı Mısır ticaretinde en büyük rolü Kina ve Asyut bölgesi oynamıştı. Bu iki bölgenin ticarete olan katkıları kendilerine özgüydü.

yüzyılında Darb el-Arba'in Yolu Yukarı Mısır'ın dışarıyla ticaretine yardımcı olan en önemli yollardan birisi olmuştur*. Fakat XVIII. yüzyılın sonlarından itibaren Memlûkların Darfur'dan Mısır'a gelen kabilelerden çok fazla vergi istemeleri nedeniyle bu yol ticarî olarak önemini kaybetmeye başlamıştır (İsmail,1968: s.125).

1798 yılında Fransızlar önce Aşağı Mısır'ı daha sonra da Memlûkların Yukarı Mısır'a kaçması nedeniyle, 25 Aralık 1798 yılında Yukarı Mısır'ı dolayısıyla Asyut'u işgal etmişlerdir (Harita 3.3, 3.4). 1801 yılında Fransız işgali sona ermiş ve yine Mısır bir Osmanlı vilayeti haline gelip 1805 yılına kadar Osmanlılar tarafından yönetilmiştir (Zahran, 1998: s.22).

3.2.8 Mehmed Ali Paşa Hanedanı (Hidivlik) Dönemi (1805 – 1952)

1805 yılında Mısır Valisi olan Kavalalı Mehmed Ali Paşa Osmanlı yönetimine baş kaldırarak Mısır'da bağımsız bir yönetim oluşturmuştur. Osmanlılar ile Asyut Kenti'nde yerleşmiş olan Memlûklar arasındaki mücadele, Mehmed Ali Paşa'nın Memluk hâkimiyetini sona erdirmeye karar vermesine kadar devam etmiştir. Mehmed Ali Paşa 27 Mart 1807 yılında Memlûkları hezimete uğratıp, Asyut kentini ele geçirmiş ve 1813 yılında Yukarı Mısır'ın yönetimini oğlu İbrahim Paşa'ya bırakmıştır (Zahran, 1998: s.24).

Mısır, 1826 yılında memuriyetlere ayrılmış, Asyut Vilayeti de Asyut Memuriyeti'ne dönüştürülmüştür. 1833 yılında Mehmed Ali Paşa idarî bölgelerin sayısı azaltılmış, memuriyetler müdüriyetlere dönüştürülmüştür. Bu taksimata göre Asyut Memuriyeti Circa Memuriyeti ile birleştirilmiş ve tek müdüriyet haline getirilmiştir. Hıdiv Said Paşa zamanında 1852 ise, Asyut Circa'dan ayrılarak bağımsız bir müdüriyet olmuştur. Bütün bu idari taksimatlarda Asyut kenti, bulunduğu bölgede idari merkez olma özelliğini devam ettirmiştir (Bilge, 1990: s.544).

XVIII. yüzyılın sonlarından itibaren ticarî önemi azalan Darb el-Arba'in Yolu, Fransız işgalinden önce tamamen önemini yitirmiş, ancak 1820'li yıllarda kabilelerin Asyut'a yılda iki defa düzenli olarak gelmeye başlamasıyla ticaret yeniden canlanmıştır. Fakat bu durum 1877 yılında Mısır ile İngiltere arasındaki köle ticaretinin yasaklayan anlaşma nedeniyle uzun sürmemiştir. Darb el-Arba'in Yolu ticaretinin durgunluğuna rağmen ticaret ve sanayi o dönemin önemli fonksiyonlarından olmuştur.

* XVII. yüzyılın Darb el-Arba'in yolu üzerinde ticaretin yükseldiği ve parladığı yüzyılların en önemlisi olduğu söylenebilir. Sudan'dan gelen kabilelerden alınan vergilerin ve gümrüğün merkezi olduğu için Asyut'un Yukarı Mısır'daki kentlerin en önemlisi olmasını sağlamıştır.

Mehmed Ali Paşa'dan sonra da onun ailesinden gelen şahıslar vali sıfatıyla, ancak Osmanlı yönetiminden kopuk bir şekilde Mısır'ı yönetmişlerdir. Bu valilerden Hıdiv İsmail Paşa, askerî, idarî, vb alanlarda giriştiği reformlarla Mısır ile Avrupa'nın yakınlaşmasını sağlamaya çalışmıştır. İzlenen bu politika büyük ölçüde Avrupa'dan alınan borçlar sayesinde gerçekleştirilmiş ve sonuçta Mısır'daki yabancıların sayısı ve İngiltere'ye olan borçlar artmış, İngiltere Mısır'ı 1882 yılında işgal etmiştir. Bu dönemde yabancılar Mısır'ın siyasî, iktisadî ve sosyal hayatında olağanüstü etkin olmuşlardır (Steppat, 1993: s.181-186).

Hıdivlik döneminde Asyut kentinin önemi artmıştır. Bu önemin artmasının nedenlerinden biri; 1865 yılından itibaren yabancıların ve misyonerlerin Asyut'a gelerek yerleşmeleri ve dernekler kurmalarıdır. Böylece kent halkı batı tarzı yaşam biçimini ve batı kültürünü tanımıştır. Bir diğer neden, 1875 yılında yapılan Kahire-Asyut Demiryolu'dur. Demiryolu Asyut-Kahire arasındaki ticareti arttırmıştır*. Bunların dışında, (1892–1902) yılları arasında Nil nehri üzerine Asyut Barajı'nın yapılması da kentin öneminin artmasına neden olmuştur (Bilge, 1990: s.544).

3.2.9 Cumhuriyet Dönemi (1952 – Halen)

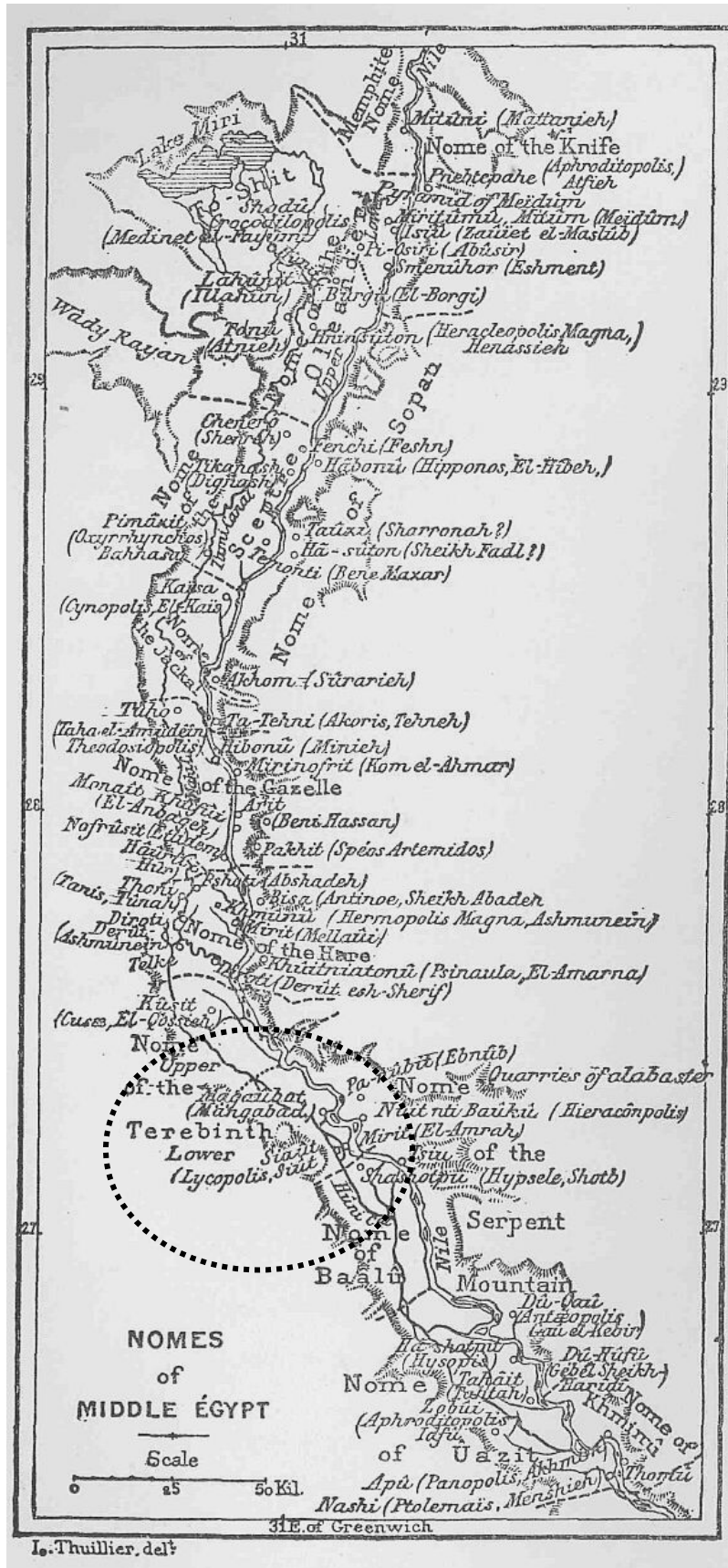
1922 yılında I. Fuad, Mısır krallığına getirildi. 1936 yılında onun ölmesi üzerine oğlu Faruk krallığa geçti. Kral Faruk'un yönetimi 23 Temmuz 1952 yılında gerçekleştirilen devrimle sona ermiştir. Kral Faruk'u tahttan indirilerek Cumhuriyet ilan edilmiş ve Cemal Abdül Nasır devlet başkanı olmuştur. Abdül Nasır sosyalist anlayışa dayalı bir Arap milliyetçiliğini savunmuştur. Abdül Nasır'ın 1970 yılında ölmesinden sonra Cumhurbaşkanı Muhammed Enver Sâdât olmuş ve bu dönemde Mısır kısmen açık pazar sistemine girmiştir. Enver Sâdât'ın 1981 yılında öldürülmesinden sonra cumhurbaşkanı olan Muhammed Hüsnü Mübarek günümüzde de bu görevi sürdürmektedir.

Cumhuriyet döneminde Asyut'ta 1957 yılında mühendislik dallarına ağırlık veren ve Yukarı Mısır'da ilk üniversite olan Asyut Üniversitesi kurulmuştur. Üniversitenin kurulması yakın çevrede yaşayan halkın iş bulabilmek umudu ile kente göç etmesine neden olmuştur. Önemi ve nüfusu artan Asyut Yukarı Mısır'ın başkenti sayılmaktadır. Cumhuriyet döneminde de Asyut, idari taksimata göre muhafazalara “illere” ayrılan Mısır'da Asyut Müdüriyeti Asyut Muhafazası'na 1960 yılında dönüştürülmüştür.

* Demiryolu hattının döşenmesinin birçok olumlu sonucu olmuştur. Bunlardan biri de Şam kumaşı ve halıları dokuyan birçok fabrikada duran üretimin yeniden sürdürülmesi ve kentteki ticaretin canlanmasıdır.

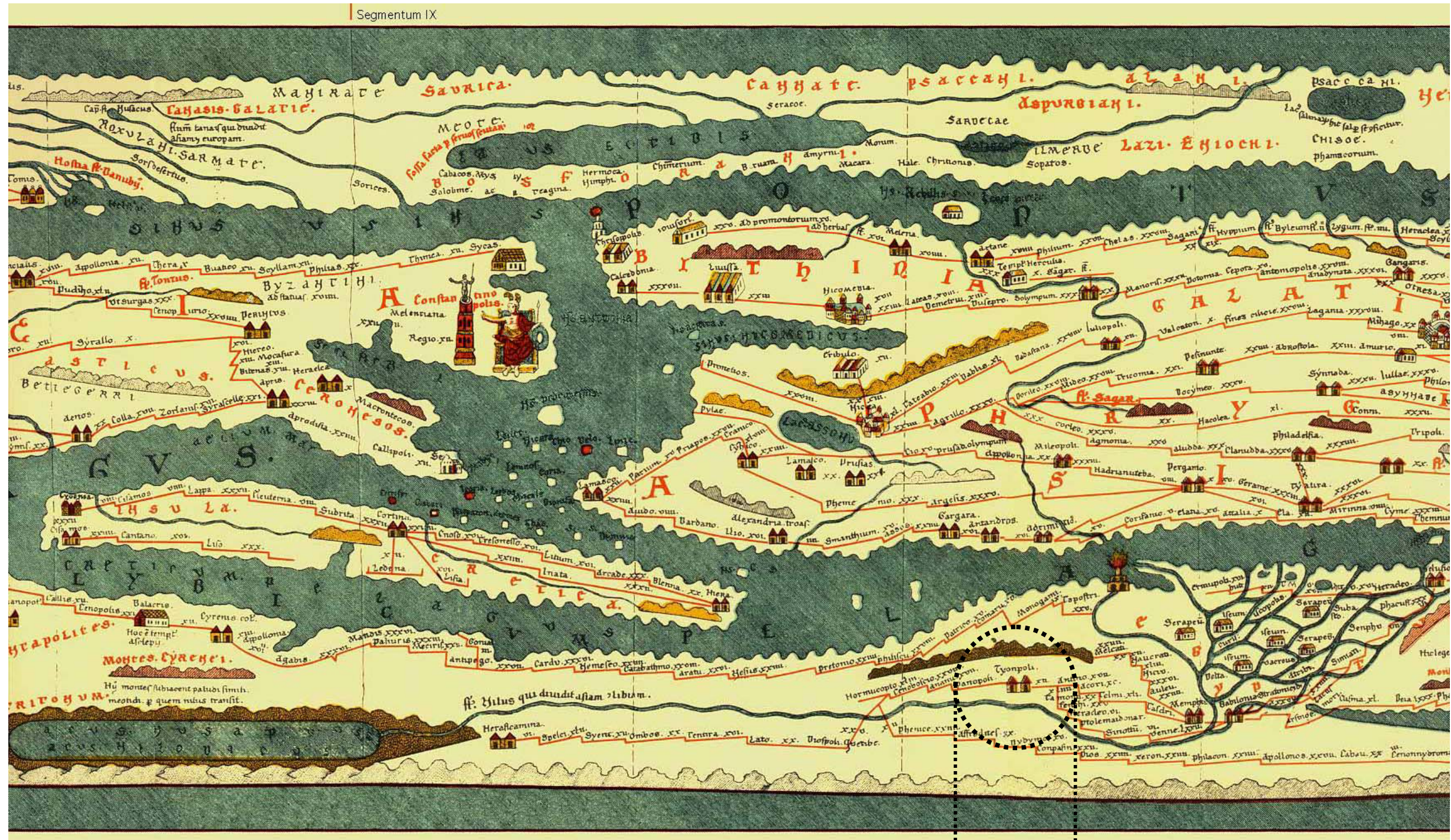
Çizelge 3.1 Mısır'ın Kronolojisi

Dönem	Tarihi	Detaylar
Hanedanlar Öncesi Dönemi	M.Ö.8000 öncesi – M.Ö.3100	
Hanedanlar Dönemi	M.Ö. 3100 – M.Ö. 525	Eski krallık dönemi (M.Ö. 3100-M.Ö.2270)
		I. ara dönemi (M.Ö. 2270- M.Ö.2065)
		Orta hanedanlık dönemi (M.Ö. 2065- M.Ö.1785)
		II. ara dönemi (M.Ö. 1785- M.Ö.1570)
		Yeni krallık dönemi (M.Ö. 1570- M.Ö.1200)
		III. ara dönemi (M.Ö. 1200- M.Ö.663)
		Çöküş dönemi (M.Ö.663- M.Ö.525)
Pers Hâkimiyeti Dönemi	M.Ö. 525 – M.Ö. 332	I. Pers Hâkimiyeti Dönemi (M.Ö. 525–404)
		Geç Hanedanlar Dönemi (M.Ö. 404–343)
		II. Pers Hâkimiyeti Dönemi (M.Ö. 343–332)
Ptolemaioslar Hâkimiyeti Dönemi	M.Ö. 332 – M.Ö. 30	
Roma Hâkimiyeti Dönemi	M.Ö. 30 – 395	
Bizans Hâkimiyeti Dönemi	395 – 640	
İslam Dönemi	640 – 1517	Emeviler / Abbasiler (640–868)
		Türk asıllı Tolunlular (868–905)
		Abbasiler (905–934)
		Türk asıllı İhşidiler (934–969)
		Fatimiler (969–1171)
		Eyyubiler (1171–1250)
		Bahari / Burgi Memluklar (1250–1517)
Osmanlı Dönemi	1517 – 1805	
Mehmed Ali Paşa Hanedanı Dönemi	1805 – 1952	Hidivlik (1805 – 1919)
		Krallık (1919 – 1952)
Cumhuriyet Dönemi	1952 – Halen	

Maspero, 1901

Harita 3.1 Orta Mısır'ın Nomos'ları.

Harita 3.3 1765 yılında Asyut “Lykopolis”.

4. ASYUT KENT DOKUSUNUN FİZİKSEL GELİŞİMİ

Asyut kent dokusunun fiziksel gelişimi, İslam öncesi dönem, İslam sonrası dönem ve modern dönem olmak üzere 3 dönem geçirmiştir (Harita 4.1).

4.1 İslam Öncesi Dönem (M.Ö. 8000 öncesi – 640)

4.1.1 Hanedanlar Öncesi ve Hanedanlar Dönemi (M.Ö. 8000 öncesi – M.Ö. 332)

Nil vadisinde elverişli coğrafi koşullar nedeniyle, tarihin çok eski devirlerinden beri yerleşim yerleri kurulmuştur. Başlangıçta, dış dünya ile bağlantıyı sağlamak için Nil nehri kıyısına kurulan bu yerleşimler çok küçüktür. İlk Hanedanlar Dönemi'nde ise ya bulundukları bölgelerdeki Nomos'lara başkent olmak ya da içlerinde bölgesel tanrılar barındırmak için kurulan kentler, aynı zamanda idare ve ibadet merkezi olma niteliğini de taşımışlardır. Hanedanlar Dönemi'nde kentleri köylerden ayıran en belirgin özellik, kentlerde tapınakların bulunması olmuş, kentin önemi tanrısının büyüklüğü ile doğru orantılı olarak artmıştır.

Asyut kentinin bir yerleşim yeri olarak nasıl veya hangi koşullarda inşa edildiğine dair kesin bir bilgi bulunmamakla beraber, Batı Tepesi'nin yanında oluşturulan yapay tepenin üzerinde ya da yerden bir kaç metre yükseklikte olan bölgede kurulduğu sanılmaktadır. Asyut kentinin stratejik konumunun, kentin kurulup büyümesinde büyük bir rol oynadığı sanılmaktadır (İsmail, 1968: s.102).

Bu dönemde Asyut kentinin fiziksel durumu hakkında bilgi veren en temel kaynaklar, Batı Tepesi'ne oyulmuş olan anıt mezarlardır. Bu mezarların duvarlarındaki motifler ile içlerinde ve kentin sınırları içerisinde bulunan kalıntılar, kentin o dönemdeki tarihi ve fiziksel yapısı hakkında önemli bazı bilgiler vermektedir. XVIII. yüzyılda ve XIX. yüzyılın başlarında Avrupalı bilim adamlarının Mısır'da gerçekleştirdikleri araştırmalar sonucunda anıt mezarlar ayrıntılı bir şekilde incelenmiş, motifler belgelenerek, kayıt altına alınmıştır. 1799 yılında Fransız işgaliyle gelen bilim adamları mezarları ayrıntılı bir şekilde inceleyip belgelediler* (Şekil 4.1). 1893 yılında Asyut hükümdarı olan Mehesti'nin mezarı bulunmuştur** (Patch, 1996: p.234). 1903 yılında Émile Chassinat ve Charles Palanque, Asyut mezarlarında yaptıkları

* “Description de l'Égypte” adıyla hazırlanan kitapta bu anıtlar için ayrı bir bölüm ayrılmıştır (Bkz. Ek 1).

** Bu mezarın içinde, biri yerel bölgenin ordusunu diğeri ise birinci ara dönemde kuzeylilerle güneyliler arasındaki savaşa iştirak eden Nubeli askerleri temsil eden iki tahta model bulunmuş olup, buluntular Kahire'deki Mısır Müzesi'nde sergilenmektedir (Şekil 4.2).

kazıda, mezarların içlerinde 26 adet hiç dokunulmamış, büyük mezar ortaya çıkmıştır*. (1905–1913) yılları arasında biri Britanya Müzesi diğeri ise Torino Müzesi için çalışan iki grup tarafından yapılan kazılarda ise, eski krallığın son dönemine ve hatta XII. hanedanlığa ait kalıntılar içeren mezarlar keşfedilmiştir**. Ayrıca, 1922 yılında Gerald Wainwright tarafından birçok mumya ve çok önemli eski Mısır papirüsleri bulunmuştur (Patch, 1996: s.235). XX. yüzyıl başlarında Asyut kentinde IV. Aminofis’e ait tapınağın varlığı tespit edilmiş, ancak hala ortaya çıkarılamamıştır*** (Gabra, 1931: s.234).

İlk kurulduğu dönemde, diğer Mısır kentlerinde olduğu gibi Asyut kentinin de bir tapınağının olduğu ve bu tapınağın kent merkezinde, hükümdar sarayı ile idare binasının yanında yer aldığı sanılmaktadır. Eski kent merkezinin günümüzdeki el-Yusufi Camii’nin bulunduğu bölgede olduğu düşünülmektedir. Hanedanlar Dönemi’nde kentin en önemli bölgelerinin el-Ataba el-Zarka bölgesi ile el-Hammam el-Kadim “eski hamam” bölgesi olduğu, el-Ataba el-Zarka bölgesinin ise tapınak ve hamam arasında bir giriş ve bağlantı bölgesi olduğu sanılmaktadır**** (Harita 4.2) (İsmail, 1968: s.103-104).

Tespit edilen tapınağın yerine ve zaman zaman bulunan anıt kalıntılarına dayanılarak, Hanedanlar Dönemi’nin sonunda Asyut kentinin sınırlarının kuzeyden Büyük Camii, batıdan Şeyh Salih Sokağı ve uzantısı, güneyden el-Mukaddem Sokağı, doğudan ise el-Kâşif Sokağı’na kadar dayandığı söylenmektedir (İsmail, 1968: s.105). Kentin önceden planlanmamış organik bir yol dokusuna sahip olduğu, günümüzdeki 26 Temmuz Caddesi’nin bulunduğu yerde eski ana caddenin doğudan batıya doğru uzandığı ve yapıların kerpiç malzeme ile yapıldığı düşünülmektedir (Harita 4.2).

Günümüzde Asyut’ta, Hanedanlar Dönemi’ne ait anıt mezarlardan ve el-Yusufi Camii ile çevresindeki bölgenin altında gömülü olan bulgulardan başka bir şey kalmamıştır.

* Bu mezarlarda, 60 tane mumya bulunmuştur.

** Britanya Müzesi çalışanları, kendi müzelerinde sergilemek üzere Asyut kentinde D.G. Hogarth (1906–1907) başkanlığında 100’ün üzerinde mezar ve yaklaşık olarak 700 eser parçası buldular. Ernest Schiaparelli (1905–1913) başkanlığındaki Torino Müzesi çalışanlarına gelince, onların bulguları müzede sergilenmesine rağmen kesin olarak bilinmemektedir (Şekil 4.3).

*** Tapınağı tespit eden Sami Gabra, bu tapınağın yanında Asyut tanrısı Vepvavet’a ait bir başka tapınağın daha olduğunu, bu tapınakların günümüzdeki zemin seviyesinden yaklaşık olarak 8m daha aşağıda bulunduğunu söylemektedir. Bu tapınakların bulundukları yer üzerinde şu anda modern yerleşim yerleri ve el-Yusufi Camii bulunmaktadır. Gabra, eski Asyut kentine ait başka eserlerin de şu anki yerleşim yerlerinin altında gömülü olduğunu iddia etmektedir.

**** Nitekim tapınak kuzeyinde, hamam ise güneyindedir.

4.1.2 Ptolemaioslar, Romalılar ve Bizans Hâkimiyet Dönemi (M.Ö. 332 – 640)

Yukarı Mısır'da Ptolemaioslar Dönemi'nden kalma eserlerin azlığı ve yazılı bir kaynağın bulunmaması nedeniyle o zamanki Asyut "Lykopolis" kentinin durumunu belirlemek çok zordur. Kentin bu dönemine ait tek yazılı kaynak, eski kent mezarlıklarında keşfedilen M.Ö. 181 yılına ait bir papirüstür. Bu papirüsten elde edilen bilgilere göre Ptolemaioslar Dönemi'ndeki Lykopolis; altı köy* ile mahallelerden oluşan ve her köyün kendine özgü ekin ve hububat depolarının bulunduğu bir yerleşim yeridir (Thompson, 1934: pp.147-148).

Romalılar ve Bizanslılar kentlerin imarı ve alt yapılarıyla fazla ilgilenmemişlerdir. Roma ve Bizans dönemlerindeki Lykopolis hakkında da kesin bir bilgi bulunmamakla beraber, kentin medeniyet yönünden Nikratis ve İskenderiye kentleri ile aynı düzeyde olmadığı düşünülmektedir. Kent merkezindeki tapınağın çevresinde ok atma, güreş antrenmanlarının yapıldığı salon ve hamam yapılarının bulunduğu sanılmaktadır** (Amélineau, 1893: s.465). O zamanlar Lykopolis'in, biri Mısırlıların diğeri Yunanlıların oturduğu iki kısma ayrıldığı sanılmaktadır***. Bu kısımların aralarında çıkan çatışmalardan dolayı İmparator Teodosius'un kenti yıkmayı düşündüğü söylenmektedir (İsmail, 1968: s.110).

Hristiyanlığın ilk dönemlerinde Romalıların hristiyanlara yaptıkları işkenceler artmış, İmparator Diokletiyen bütün kiliselerin yıkılmasını, kitapların yakılmasını ve rahiplerin hapse konulmasını emretmiştir. Bu nedenle hristiyanlar Lykopolis kentinin altında kazdıkları tünellerle gidebildikleri mağaralarda ve mezarlıklarda basit kiliseler oluşturmuşlardır. Nitekim mezarlıkların bazılarında bulunan motifler Hristiyanlık dinine ait sembollerle değiştirilmiştir. Bu durum İmparator Kostantin'in 326 yılında Hristiyanlığı Roma Devleti'nin resmi dini olarak kabul etmesine kadar devam etmiştir. Bu tarihten sonra hristiyanlar ilk aşamada bazı eski Mısır tapınaklarını kiliselere çevirmişlerdir**** (Gabra, 1931: s.237). Daha sonraları ise basit kiliseler inşa etmeye başlamışlardır. El-Azra Kilisesi ile Şehit Ebadir Kilisesi kentte bu

* Bu köylerin isimleri, "Pa-Sm-t", "Thwt-ér-tes", "P-mktr n h tr", "Mryt", "Ta-n-Sé w" ve "T-'nt-p-qrrre" idi.

** Belki de el-Ataba el-Zarka bölgesinde bulunan günümüzdeki hamam Roma yapılarına ait kalıntıların üzerinde inşa edilmiştir.

*** Yunan asıllı halka normal sınıflardaki halkın elde edemediği büyük imtiyazlar verilmiştir. Nitekim Yunanlılar Mısır'da polis ismini taşıyan bölgelerin başkentlerinde yoğunlaşmışlardır. Her başkentte onların kendilerine özgü gelenek ve kültürlerini muhafaza edebildikleri bağımsız bir mahalle bulunmaktaydı.

**** Asyut'ta bulunan IV. Aminofis tapınağının mihrabında Hristiyanlık dinine ait bazı motif ve semboller bulunmuştur.

döneme ait en eski iki kilise idi* (Clarke, 1912: s.210).

Kont Daressy “Kıpti Devrinde Büyük Mısır Kentleri” adlı eserinde, Hıristiyanlığın Lykopolis’e girdikten sonra ruhbanlığın hızlı bir şekilde yayıldığını**, El-Makkrizi ise kitabının IV. bölümünde Asyut’un yakınlarında yaklaşık 360 manastır bulunduğunu söylemektedir***.

Bizans hakimiyeti döneminin sonunda, Asyut kentinin sınırlarının batıdan Zin el-Din el-Şerif Caddesi, kuzeyden Büyük Camii Meydanı ve güneyden Porsa’id Caddesi’ne kadar dayandığı düşünülmektedir**** (Harita 4.3) (İsmail, 1968: s.110).

Ptolemaioslar ve Romalılardan kentin kuzey batısında bulunan bazı kalıntıların dışında hiç bir şey kalmamıştır. Bu dönemlere ait eski sütun başlıklarının bazılarının Şeyh Bokeli Camii’nin sütunlarında devşirme malzeme olarak kullanıldığı görülmektedir. Bazı sütunlar da Büyük Camii avlusunda bulunmaktadır.

“Description de l’Égypte” adlı kitapta, kentin güney batısında Romalıların ilk dönemlerine ait 9.65 m uzunluğunda büyük bir sütun bulunduğundan bahsedilmektedir*****. Asyut kentinde Bizans hâkimiyeti dönemine de ilişkin hiçbir anıt yoktur, bütün eski kiliselerin yerine yeni kiliseler veya camiler inşa edilmiş, bazı kiliseler de camiye çevrilmiştir. Kilise temellerine oturan camilere örnek olarak el-Yusufi Camii ve Büyük Camii gösterilebilir (Harita 4.3). Şeyh Yusuf Camii ise kiliseden camiye dönüştürülenlerden biridir (Pottros, 1986: s.158).

* Bu iki kilise yıkılarak yerlerine aynı isimle iki yeni kilise inşa edilmiştir.

** Ruhbanlığın ortaya çıkmasının nedenlerinden biri, Asyut kentinin mağara ve mezarlıkları bol olan bir tepeye yakın olmasıdır.

*** Asyut kenti ve çevresinde günümüzde de birçok manastır bulunmaktadır. En meşhur manastırlar el-Kusiyye’deki El-Muharrak Manastırı ile Durunka’daki Batı Tepesi’nde yer alan El-Azraa Manastırı’dır.

**** Bunun nedeni rahiplerin ayrı olmak veya inzivaya çekilmek isteklerinden dolayı kiliselerin kentin etrafına inşa edildiği düşüncesidir.

***** Bu sütun şu anda mevcut değildir.

4.2 İslam Sonrası Dönem (640 – 1805)

Arapların Mısır'ı fethinden sonra Asyut'un fiziksel durumu hakkındaki bilgileri ancak kente gelen gezginlerin yazdıkları kitaplardan öğrenmek mümkündür. Bu gezginlerden biri olan el-Yakubi, IX. yüzyılda Asyut kentinin Yukarı Mısır'daki en gelişmiş kent olduğunu anlatır (el-Yakubi, H.260). XI. yüzyılın ortalarında Mısır'a yolculuk eden Farisi gezgin Nasır Hüsrev, Asyut kentinde dünyada eşi benzeri olmayan yün sarıkların dokunduğundan bahseder (Nasır-ı Hüsrev, 1088: s.16). Abu Salih el-Armani'nin kitabında, XI. yüzyılda Asyut kentinin etrafının kerpiç surlarla çevrili olduğunu ve Dağ, Vardis, el-Kantara, Um Herez, Sudan ile el-Mekyas olarak anılan altı kapısı bulunduğunu kaydetmektedir (Evetts, 1895: s.245-246). XII. yüzyılda kenti ziyaret eden İbn Cebir 1182 yılında, Yukarı Mısır'ın en meşhur kentlerinden olan Asyut kentinin manzarasını, güzelliğini, kent çevresindeki hurma bahçelerini ve kenti çevreleyen surların eskiliğini anlatır (İbn Cebir, 1907: s.60). El-İdrisi ise yine aynı dönemde Asyut kentinin mamur, meskûn, çeşitli güzellikleri içinde toplayan, bahçeleri bol, çeşitli hububatları depolayan ve nehrin iki kıyısında geniş, güzel arazileri olan bir kent olduğunu belirtir (İdrisi, 1165: s.48-49). XIII. yüzyılda Yakut, görkemli bir kent olan Asyut'ta hristiyan nüfusun çokluğundan ve 75 kilisenin mevcudiyetinden bahseder (Yakut, 1229).

Memlûklar hâkimiyeti dönemindeki Asyut kenti o dönemdeki gezginlere göre çarşıları, hamamları ve hanları bulunan ticari yönden önemli bir kenttir. XIV. yüzyılda İbn Batuta, kentin yüksek değerde çarşıları bulunan bir kent olduğunu kaydeder (İbn Battuta, 1368). XV. yüzyılda İbn Dükmak, Asyut'un Suyutiye Amali'nin bulunduğu bölgenin kenti olduğunu anlatır. İbn Dükmak ayrıca, kentin içerisinde muayyen mevsimlerde hububat ile doldurularak mahmal diye sokaklarda dolaştırılan bir minberi olan eski bir camisinin, medreselerinin ve otellerinin bulunduğunu kaydeder (Becker, 1960: s.729). XV. yüzyılda el-Kalkaşandi de Asyut'un cami, medrese, çarşı, el-Kısariyye* ve hamamların bulunduğu güzel bir kent olduğunu kaydeder (Becker, 1960: s.728).

Osmanlı hâkimiyeti döneminde, XVII. yüzyılda bölgeyi ziyaret eden Evliya Çelebi, Asyut'un Circa eyaletine bağlı bir kâşiflik ve 150 akçelik bir kaza olduğunu ve burada 360 dükkân, yirmi altı mescid, altı tekke, yedi medrese, yetmiş sebil, kırk sıbyan mektebi, bir darülkurra ve iki darulhadis ile kerpiçten yapılmış 4800 ev bulunduğunu belirtir (Bilge, 1990: s.543).

Osmanlı hâkimiyetinin son döneminde Asyut kentini birçok Avrupalı gezgin ziyaret etmiş ve

* El-Kısariyye için (Bkz. 5.4.3).

kenti anlatan eserler kaleme almışlardır. Bu gezginlerin ilklerinden olup Gezgin Vansleb'e göre, XVII. yüzyılın sonunda Asyut, Yukarı Mısır kentlerinin en meşhurlarından, büyük bir kent idi. Kent nüfusu içinde hristiyanlar büyük bir çoğunluk olup, kentin çevresinde basit surlar bulunuyordu. Bütün Mısır'ın dokuma çeşitlerinin en kaliteliyi Asyut'ta yapıldı ve Asyut bölgenin ana kenti idi. (Vansleb, 1677: s.363-364).

XVIII. yüzyılda kenti ziyaret eden gezginlerden biri olan Gezgin Norden, Asyut'ta bazı mescitlerin, kıpti kiliselerinden birinin merkezi bulunduğunu ve kentin ticari kafilelerin bulunduğu bir mekân olduğunu kaydeder (Norden, 1795: s.54-55). Gezgin Sonnini, XVIII yüzyılın sonlarında Asyut'un Yukarı Mısır kentlerinin en büyüklerinden biri olduğunu, Nil'in batısında, Nil'den yaklaşık bir kilometre uzaklıkta, yapay bir tepenin üzerinde bulunduğunu ve gotik stilde güzel bir barajının bulunduğunu kaydeder (Sonnini, 1799: s.56-57). Gezgin Savary ise Asyut'un büyük ve iyi inşa edilmiş bir kent olduğunu, sebze ve meyve bahçelerini sulamak için kullanılan kazılmış bir gölü bulunduğunu ve bu gölün yapay bir tepe üzerinde yer almasının eski kent mekânını işgal ettiğini kaydeder (Savary, 1786: s.97). Yine aynı dönemde kenti ziyaret eden Gezgin Browne kentte; Nil nehrine paralel, eski dönemlerde kazılmış ve sadece taşkın suları ile doldurulmuş bir kanal bulunduğunu, bu yüzden kentin etrafını suların çevrelediğini kaydetmektedir. Ayrıca, kentin iki barajın olduğunu, barajlardan birisinin doğuya götüren el-Mecsup Barajı, diğerinin batıya götüren el-Cebel Barajı olduğunu belirtmektedir. Browne, kentinin Havuz es-Sultan ismiyle tanındığını kaydetmektedir (Browne, 1806: s.131).

XVIII. yüzyılın sonunda, Fransız işgalinden önceki dönemde Memlûkların Darfur'dan Mısır'a gelen kafilelerden yüksek gümrük vergisi istemeleri nedeniyle gelen kafilelerin seyri durmuş, 1799 yılında Fransızların Mısır'ı işgali ile de Asyut kenti âlimlerin ziyaret ettiği kentlerden biri olmuştur. Kent, "Description de l'Égypte" adlı kitabında şöyle kaydedilmektedir; "*Nil nehri ile birleşen Suhaciyye kanalı kenti çevrelemektedir. Ayrıca, doğuda kent ile el-Hamara köyünü birleştiren yüksek bir baraj bulunmaktadır. Bu baraj Asyut kentinin limanı konumundadır. Kentin girişinde granit ve mermerden sütunlar, büyük bir çarşı ve birçok güzel ev bulunmaktadır. Yapılar kerpiçten inşa edilmiştir. Kentin varoşları, özellikle kuzeydekiler büyük meyve bahçelerinden ibarettir. Kenti taşkın esnasında sulardan korumak için kuzeyden ve güneyden kalıntılar ve tepeler çevrelemektedir. Ayrıca kentin kuzeyinde ve batısında Memlûkların kente yüksekten bakan evleri ve sarayları* bulunmaktadır*" (Şekil 4.4, 4.6, 4.7).

* İşgal döneminde Fransızlar bahsedilen Memlûklar evlerini, bu döneme ilişkin gravürlerde de görüldüğü gibi, savunma kaleleri olarak kullanmışlardır (Şekil 4.5).

Fransız işgalcilerinin kent için çizdikleri haritada, Asyut kentinde 15 adet yapı adası görülmektedir. Haritada da, el-Hamara köyü ve Nezlet el-Hamara köyü ise 4 yapı adasından oluşmaktaydı. El-Validiyye köyü ise 4 yapı adasından oluşmaktaydı. Ayrıca, haritada Darb el-Arba'in diye bilinen kafil yolumun başlangıcı da belirtilmektedir (Harita 4.4).

Yukarıda değinilen bütün bu bilgilerden Asyut kentinin Ortaçağ kentleri gibi dairesel planlı bir merkeze sahip olduğu ve bu merkezi; kıvrımlı yollarla merkeze bağlayan düzensiz halkaların çevrelediği anlaşılmaktadır. Kentin etrafı İslam sonrası dönem boyunca bir surla çevrelenmiştir*. Bu dönemde kentin büyümesi, kuzeyinde ve doğusunda bulunan el-Mecsup gölünün** varlığından dolayı, batıya ve güneye doğru olmuştur. Günümüzdeki 26 Temmuz ve Porsa'id caddeleri, o dönemde de büyümenin odağında bulunan önemli caddeler olup, kentin ticari yolu olan el-Kırsariyye Sokağı'yla kesişen konumda idiler. Kentin bu iki ana caddesinden mahallelerin içindeki yan yollar dallanırdı. Kentin sokaklarının çoğu dar, düzensiz, çıkmaz ve kıvrımlıydı***. Sokaklar önceden planlanmadıkları için konutların konumlarına göre şekillenmişti. Kent merkezi, Antik dönemden XVIII. yüzyılın sonlarına kadar aynı yerde kalmış ve kentin esas işlevi ticaret olmuştur. Ana ticari sokaklardan biri olan el-Kırsariyye, eski kentin merkezinde bulunan el-Ataba el-Zarka bölgesinden başlıyordu. Kentin çarşıları da kentin atar damarı sayılan bu sokakta yoğunlaşmıştır. Merkezde, hanlar, hamamlar ve camiler de artmıştır. Bu dönemde kentin mezarlıkları, yerleşim yerlerinin güneyinde yer almakta olup, el-Bedri Meydanı'nda hristiyanların mezarlıklarının olduğu düşünülmektedir. Müslüman mezarlıkları ise hristiyanların mezarlıklarının kuzeyinde yer almıştır. Ayrıca, kentin çevresi bağ ve bahçelerle çevrelenmiştir (Harita 4.5) (Pottros, 1986: s.157-161).

Bu dönemden günümüze kadar gelen en önemli camiler arasında Büyük Camii, el-Yusufi, el-Kâşif, el-Mecsup, el-Mücahidin ve Şeyh Mintaş camileri bulunmaktadır.

* Günümüzde bu surun yerinde, kuzeyden el-Emiri Hastanesi Caddesi, batıdan Ğarb el-Beled Caddesi, doğudan Şeyh Mintaş ile Şokri caddeleri, güneyden ise Şehit M. Kamil Caddesi bulunmaktadır.

** El-Mecsup gölü, günümüz el-Misak Caddesi'nin doğusundaki büyük alanı içermekteydi ve yıl boyunca taşkın sularıyla dolardı.

*** Ortaçağ'da sokakların dar olmasının olumlu yanı, halkı yazın kavurucu güneşten ve zararlı ışınlarından korumasıdır.

4.3 Çağdaşlaşma Dönemi (1805 – Halen)

Asyut kenti çağdaşlaşma döneminde iki aşamalı olarak gelişmiştir. Bunlar:

- 1- Hidivlik Dönemi; Fransız işgalinden XX. yüzyılın ortasına kadar uzanır.
- 2- Cumhuriyet Dönemi; Cumhuriyetin 1952 yılında ilanından günümüze kadar olan dönemdir.

4.3.1 Hidivlik Dönemi (1805 – 1952)

Bu dönemde Kavalalı Mehmed Ali Paşa, askeri konumundan dolayı Asyut kentine çok önem vermiş ve imar faaliyetlerini eski Asyut kentinin çekirdeği dışına çıkarmıştır. Bu dönemde, Nil nehri ile ve kanalların taşkın sularını kontrol altına almak ve eski kent çekirdeği ile Nil nehri arasında bulunan arazilerden faydalanmak için barajlar ve setler inşa edilmiştir. Barajların ve setlerin inşa edilmesi ile sur dışındaki bölgelerde imar faaliyetleri başlamış ve 1833 yılında Nil nehri kıyısına kentin ilk ilkokulu yapılmıştır* (Faydallah, 1940: s.52). I. Abbas Paşa döneminde (1848–1854) kentte imar faaliyetleri kısmen başlamıştır. Eski kent merkezi ve batısında bulunan höyükler** kaldırılmış ve halkın bu yerlere yapı yapmasına izin verilmiştir. Böylece, höyüklerin yerine konutlar, camiler ve hanlar inşa edilmiştir. Örneğin kentin en büyük tüccarlarından biri M. el-Hilali, kendi ismini taşıyan bir vakala “han” ve birçok dükkânı içeren bir kısıriyye yaptırmıştır***. Said Paşa döneminde de (1854 – 1863) kentte imar faaliyetleri devam etmiş ve Valilik “müdiriyyet” için 1857 yılında bir bina inşa edilmiştir (Şekil 4.8) (Faydallah, 1940: s.55).

1875 yılında demiryolunun Asyut kentinden geçmesinin çok büyük etkisi olmuştur. Kent, doğudan ve batıdan demiryolu hattına doğru genişlemiş ve böylece Nil nehri kıyısındaki el-Hamara köyü ile eski kent çekirdeği birleşene kadar imar faaliyetleri sürmüştür ve el-Hamara köyü kentin bir parçası olmuştur. Demiryolu kente geldikten sonra eski çekirdeğin doğusunda bulunan bahçeler imar nedeniyle yok olmuştur. 1875 yılında İstasyon binası**** ve Postane, 1880 yılında da Postane yanındaki bölgelere ilk konut inşa edilmiştir (Şekil 4.9). Fakat bu ev kısa bir zaman sonra kentin istasyona hizmet eden ilk oteli haline dönüştürülmüştür (Şekil

* Bu okul şu anda bulunmamaktadır. Günümüzde bu okulun yerinde kız öğretmen okulu vardır.

** Eski yapıların kalıntılarından oluşan yükseklikler.

*** El-Kısıriyye için (Bkz. 5.4.3). Bu kısıriyye şu anda, el-Kısıriyye Caddesi’nin güneyinde bulunmaktadır.

**** Bu yapının yerine, 1935 yılında günümüzdeki Asyut İstasyonu inşa edildi.

4.10) (İsmail, 1968: s.132).

Demiryolu hattının döşenmesi ile yabancılar ve misyonerler kente gelmişler ve Yukarı Mısır'daki faaliyetleri için kenti merkez edinmişlerdir. Misyoner dernekleri; demiryolu hattıyla eski Asyut kenti arasında, kiliselere bağlı birçok okul yaptırmıştır. Bu okulların en önemlisi, demiryolu hattının doğusundaki Amerikan Kız Okulu (1865), demiryolu hattının batısında kalan Amerikan İlkokulu (1884) ve Fransiskan Rahipleri Derneği tarafından yaptırılan İtalyan Kız Okulu'dur (1888) (Şekil 4.11, 4.12) (Faydallah, 1940: s.73).

XIX. yüzyılın sonlarında el-İbrahimiyye kanalı kazılmış ve demiryolu hattı için üzerine el-İbrahimiyye Köprüsü inşa edilmiştir. Bu dönemin sonundaki Asyut kentini tasvir eden ana kaynak, Ali Mübarek Paşa'nın "el-Hitat el-Tavfikiyye" adlı kitabıdır. Ali Mübarek'in kent hakkında yazdıkları şöyledir; *"Kentte, el-Mecsup ve el-Kısariyye sokakları olmak üzere iki ana sokak vardır. El-Mecsup Sokağı doğudan batıya doğru uzanmaktadır ve her iki tarafında da büyük birer kapı mevcuttur. Doğu kapısının adı el-Mecsup kapısıdır ve yanında el-Mecsup Camii bulunur. Batı kapısının ismi ise el-Cebel kapısıdır. Bu iki kapının arasında, Celaleddin el-Suyuti Camii'nin yanında bulunan kapı gibi küçük kapılar yer almaktadır. El-Kısariyye Sokağı ise kuzeyden güneye doğru uzanmaktadır ve bu sokağın kuzeyinde el-Ataba el-Zarka kapısı diye adlandırılan büyük bir kapı mevcuttur. Sokağın güney tarafında ise el-Kadi Camii yanındaki el-Hilali Kısariyyesi'ne götüren ve el-Lebben diye adlandırılan kapı yer almaktadır. Batı tarafında, ana kısariyyenin yanında M. Kâşif Beyzade Kısariyyesi ve M. el-Diftar Bey Kısariyyesi (1822) bulunmaktadır. M. el-Diftar Bey; kısariyyesinin içinde el-Diftar Camii diye bilinen minareli bir cami ve el-Diftar Hamamı veya yeni hamam diye bilinen bir hamam inşa ettirdi. Kentin batı tarafında yaklaşık 20 vakala "han" ile bazı dükkânlar ve kahvehaneler içeren ve el-Mücahidin diye adlandırılan bir kısariyye ve el-Mücahidin Camii diye bilinen bir camii vardır. Kentin doğu tarafında ise, İbrahim Paşa'nın el-Mecsup Camii'nin yanında inşa ettirdiği saray ve müdiriyyet binası (valilik) bulunur. Kentin doğusuna doğru, el-Kâşif Bostanı ve Ahmed Beyzade Bostanı gibi bostanlar bulunmaktadır. Mezarlar kentin batısında bulunmaktadır. Kentin yapıları, Kahire'deki yapılar gibi görkemli bir şekilde, çoğu tuğladan iki veya üç katlı olarak inşa edilmiştir. Sokaklarının çoğu kıvrımlı ve dardır. Geniş olan sokaklar ise ana caddeler ile içerisinde kısariyyeler bulunan sokaklardır. Fakat bu genişlik, trafik yoğunluğundan dolayı yetmemektedir."* (Mübarek, 1876).

XIX. yüzyılda kenti birçok yabancı gezgin ve ressam ziyaret etmiştir. En meşhur ressam David Roberts olup, kent le ilgili birçok gravür yapmıştır (Şekil 4.13, 4.14) .

Bu dönemde yapılan 1891 tarihli Asyut haritası, kentin fiziksel yapısını ve kentin XIX. yüzyıl sonlarında geldiği şekli ve sınırları göstermektedir (Harita 4.6). Haritadan kentin fiziksel yapısının değişmediği anlaşılmaktadır. Kentte, surların dışına yapılan valilik “müdiriyyet”, müdiriyyet sarayı ve ilkokul binaları gibi bazı yapılar inşa etmek dışında hiçbir değişiklik olmamıştır. Haritada, demiryolu hattına doğru olan bölgede, bir kaç ev ve kamu binası dışında hiçbir yapı gözükmemektedir. Ayrıca demiryolu hattının doğusundan Nil nehri kıyısına kadar olan bölgelerde - el-Hamara köyü ile eski Asyut çekirdeği arasında - tarım arazileri yer almaktadır. Demiryolu hattından doğudaki Nil nehri kıyısına kadar uzanan tali bir hat bulunmaktadır. Eski kentin doğusunda el-Mecsup gölü ve gölün güneyinde ise el-Mecsup Barajı ile valilik “müdiriyyet” binası yer almaktadır (Şekil 4.15, 4.16, 4.17, 4.18, 4.19, 4.20, 4.21, 4.22, 4.23, 4.24).

XIX. yüzyılda da kent batı ve güney yönlerine doğru gelişmeye devam etmiştir. El-Mücahidin (26 Temmuz), Porsa'id ve el-Kısariyye caddeleri kentin ana eksenlerini oluşturmakta, bu caddeler üzerinde ana kapılar ve diğer tali yollar üzerinde de ikinci dereceden kapılar bulunmaktaydı*. Ayrıca kuzeyden güneye, Büyük Camii'nden el-Kısariyye'nin sonuna kadar uzanan bölge de, kentin ticaret merkezini oluşturmuştur**. Büyük Camii bölgesi kentin dini merkezi olmaya devam etmiştir. Yeşil alanlar ve bahçeler ise, kentin kuzeyinde, doğusundaki yerleşim yerleri ile Nil nehri arasında çoğalmıştır (Harita 4.7) (İsmail, 1968: s.134).

XIX. yüzyılın en önemli imar faaliyetlerinden biri de M. Diftar Bey'in H.1238 yılında el-Soncuk Camii'ni inşa ettirmesidir. El-Soncuk Camii'nin, bütün Asyut'ta başka hiçbir benzeri yoktur ve tarz olarak Kahire'deki Mehmet Ali Paşa Camisi'nde gibi olmalıdır. Cami ve avlusu kubbelerle örtülü olan bu yapı XX. yüzyılın başlarında yıkılmış ve yerine modern bir cami yapılmıştır (Faydallah, 1940: s.77). Sanford R. Gifford'un Asyut kenti ile ilgili gravürlerinden birinde bu cami görünmektedir (Şekil 4.25, 4.26).

* Bütün bu kapılar şu anda bulunmamaktadır.

** 1891 tarihli haritada da el-Kısariyye bölgesi XIX. yüzyılın sonlarına kadar kentin ticaret merkezi olarak kaldığı, hanlar ile camilerin inşasının o zamanlarda devam ettiği görülmektedir. Haritada da o dönemdeki eski Asyut kentinde bulunan bütün dini ve tarihi yapıların isim ve konumlarını ve eski Asyut kentinin batısında Batı Tepesi'nin aşağısında günümüzdeki mezarlar bölgesi de görülmektedir.

XX. yüzyılın başlarında inşa edilen Asyut Barajı (1899-1903) kentin daha fazla büyümesini ve gelişmesini sağlamıştır. Öyle ki, bu barajın yapımından sonra imar faaliyetleri demiryolu hattının doğusunda kalan Nil nehrine doğru artmıştır. Kent, kuzeyindeki el-Validiyye köyü ve güneydeki el-Hamara köyü ile el-İbrahimiyye kanalı (1914) üzerine inşa edilen köprü aracılığıyla bağlanmıştır. Bu barajın yapılması sonucunda el-Validiyye köyü ile el-Hamara köyü Asyut kenti idari sınırlarının içerisine girmiştir. Ayrıca, Asyut kentinin Nil nehrinin doğu kıyısındaki diğer kentlerle birleşmesi sonucunda bu bölgelerde ikamet eden birçok aile göç ederek Asyut'a yerleşmiştir. Bu gelişim, Nil nehrinin doğusunda küçük yeni yerleşim yerlerinin oluşmaya başlamasına* ve Asyut kenti ile Nil nehrinin doğu tarafındaki kentler arasında ticaret faaliyetlerinin canlanmasına neden olmuştur (Şekil 4.27, 4.28) (İsmail, 1968).

XX. yüzyılın başlarında kentte birçok cadde ve sokak inşa edilmiş, mevcut yollar düzeltilmiş veya genişletilmiştir. Bu caddeler arasında Cumhuriyet Caddesi, Kral Faruk Caddesi (26 Temmuz), el-Nemes, el-Hilali, el-Savra, körneş el-Nil ve Riyad caddeleri yer alır. Ayrıca, Cumhuriyet Caddesi'nin güneyinden, demiryolu hattının altından geçen ve bu hattın doğusu ile batısını birleştiren bir geçit "tünel" inşa edilmiştir (Faydallah, 1940: s.79).

XX. yüzyılın başlarında imar faaliyeti, Cumhuriyet Caddesi'nin her iki tarafında ve Nil nehri kıyısındaki el-Hamara bölgesinde artmaya başlamıştır. Cumhuriyet Caddesi'nde inşa edilen ilk yapılardan biri 1909 yılında inşa edilen Amerikan Lisesi olmuştur. Nil nehri kıyısındaki el-Savvra Caddesinde de bazı kamu binaları inşa edilmiştir. Bunlar arasında, valilik "müdüriyet" binası (1905) ile İskân Müdürlüğü binası (1910) bulunmaktadır (Faydallah, 1940: s.82).

1910 yılından itibaren Asyut kentinde inşaat yapmak için arazi taksim "emlak pazarlama" şirketleri ortaya çıkmaya başlamıştır**. İlk arazi taksim şirketi, demiryolu hattının batısında kurulan Antaki Şirketi olmuştur (1910). Daha sonra 1912 yılında el-Muavin Şirketi, 1915 yılında ise Kolta Şirketi kurulmuştur. Bu şirketler demiryolu hattının batısında kalan bölgedeki inşaat faaliyetlerine çok katkıda bulunmuşlar ve bölgeyi Asyut'un eski çekirdeğine birleştirene kadar imar çalışmaları devam etmiştir. Demiryolu hattının doğusu ile Nil nehri arasında bulunan bölgelerde ise, imar faaliyetlerine katkıda bulunan diğer şirketler ortaya

* Bu yerleşim yerlerinin ilki, Amerikalı Leylan Traşer'ın 1910 yılında inşa ettirdiği yetimler yurdu idi. Günümüzde bu yurt yıkılıp, yeniden inşa edildi.

** Bu şirketlerin öncüleri Hoca İbrahim Fam idi.

çıkıştır. Bu şirketlerin arasında en önemlileri, 1912 yılında kurulan Sultan Hüseyin Şirketi ile 1920’li yıllarda kurulan Mümtaz ve el-Müdir şirketleridir. Daha sonra kentin çeşitli yerlerinde başka arazi taksim şirketleri de kurulmuştur*. I. ve II. Dünya savaşları arasındaki dönemde ise yeni yerleşim bölgelerindeki imar faaliyetleri iyice artmıştır. Bu bölgelerdeki yapıların üzerlerindeki tarihler de imar faaliyetlerinin arttığını göstermektedir. Eski çekirdekte oturan birçok varlıklı ailenin buralardan arazi taksim şirketlerinin bölgelerine ve demiryolu hattının doğusunda kalan yeni yerleşim bölgelerine taşınmaları**, kentin imar faaliyetlerinin artmasını sağlamıştır (Faydallah, 1940: s.112).

1910 yılında Asyut kentinde gerçekleşen birinci Kıpti Kongresi’nin*** de kentin gelişimine katkısı olmuştur. Bu kongre sonrasında Kıptiler kentin yeni bölgelerindeki imar çalışmalarını yoğunlaştırmışlar, varlıklı Kıptiler ve Müslümanlar bu bölgelerde saraylar ve villalar inşa etmişlerdir. Bu yapıların yanı sıra, yeni gelişme bölgelerinde Katolik, Protestan ve Ortodoks kiliseleri de inşa edilmiştir (Şekil 4.30) (Faydallah, 1940: s.94).

Bütün Mısır kentlerinin - ki Asyut kenti de bunların arasında idi – gelişmelerinde ve mimari tarzlarının seçiminde Hidiv İsmail’in Paris’i ziyaret etmesinin çok büyük etkisi olmuştur****. Mısır kentlerinin yeni gelişme alanları; ızgara planlı olarak tasarlanmış, birbirini dik kesen geniş caddeler oluşturulmuştur. Yeni yapıların yapımında Avrupa’da hâkim olan Neo Klasik, Art Nouveau vb mimari tarzlardan etkilenilmiştir. Asyut kentinin yeni bölgelerindeki sarayların ve apartmanların yapımında ise, Kahire’nin yeni bölgelerinde hâkim olan mimari tarzdan etkilenilmiştir (Mekkavi, 1991: s.190).

Bu dönemde de okul inşa çalışmaları kentin her tarafında artmaya başlamıştır. 1918 yılında

* Örneğin, el-Hamara bölgesinde bulunan Neş’et Davud Şirketi, Hıdr Şirketi, el-Mal’eb Şirketi, Vakıf Şirketi ve Makar Şirketi’dir.

** Bu dönemde Mısır’a gelen yabancı sayısının artması ve Mısır’ın İngilizler tarafından işgali, kentlerde sosyal ve ekonomik değişimlere neden olmuştur. Sömürgeciliğin Mısır’da bulunması, Mısır’ın Burjuvazi değişiminde büyük rol oynamıştır. Yabancıları taklit eden bu sınıfın hayata bakış tarzı ve yaşam biçimi değişmiştir. Yabancılar, eski kent sınırlarının dışındaki planlanmış, alt yapısı hazırlanmış yeni mahallelere yerleşmişlerdir. Bu mahalleler daha sonraları Mısır’ın zengin, varlıklı ve elit sınıfı için cazibe alanı haline gelmiş ve bu elit sınıf, yavaş yavaş eski mahallelerden bu yeni mahallelere taşınmıştır (Mekkavi, 1991: s.187).

*** Asyut kentinin seçilmesinin en önemli nedenleri, Yukarı Mısır’ın ortasında bulunması, kentin Kıpti nüfusunun zengin ve eğitilmiş olması ve kentin elitlerinin genellikle yabancı uyruklu olmasıdır.

**** Mısır Hıdivi İsmail, Paris’teki uluslararası fuarı ziyaret ettikten sonra Fransız kültüründen etkilenmiş ve Kahire’nin yeni bir plan düzenine kavuşmasını sağlamak için 1874 yılında meşhur bir Fransız mimarı davet etmiştir. Bu tarihten itibaren Mısır’da; Avrupai tarzda geniş yollar yapılmış ve çağdaş trafik kuralları uygulanmıştır. İlk uygulama Kahire’deki yeni İsmaliyye semtinde yapılmıştır (Mekkavi, 1991: s.188).

Devlet Erkek Lisesi* (Şekil 4.29), 1932 yılında bütün Yukarı Mısır'da ilk olan Devlet Kız Lisesi ve 1934 yılında ise el-Ezheri Enstitüsü inşa edilmiştir.

El-Mecsup Gölü, Asyut kentinin güneyindeki el-Mellah Kanalı'nın 1929 yılındaki kazısından çıkan topraklarla kapatılmıştır. Bu gölün kapatılması ile eski kent çekirdeği ile onun doğusunda kalan yeni bölgeler arasında su engeli kalmamış ve imar faaliyetleri artmıştır. Ayrıca, eski çekirdek ile demiryolu hattının batısına düşen yeni bölgeleri birbirine bağlayan birçok cadde ve yapı yapılmıştır.

Kentin finans merkezi sayılan Sa'ad Zağlul Meydanı'nın da aralarında bulunduğu yeni bölgelerde birçok yeni ticaret merkezinin kurulması, birçok önemli bankanın 1930'lu yıllarda Sa'ad Zağlul Meydanı etrafında inşa edilmesinden dolayı eski kent merkezi ve el-Kısariyye Sokağı önemini kaybetmiş, bu bölgede sadece perakende ticaret hâkim olmaya devam etmiştir. Önemini yitiren kent merkezi eski bölgeden yeni bölgedeki demiryolu hattı yakınına taşınmıştır (Harita 4.8).

1938 tarihli Asyut kenti haritası, kentin fiziksel yapısını ve XX. yüzyılın ilk yarısındaki sınırlarını göstermektedir (Harita 4.9). Haritada, Asyut kentinin eski çekirdekten doğuya doğru yayıldığı, arazi taksim şirketlerin, eski Asyut çekirdeği ile el-Hamara bölgesini birleştirdikleri, demiryolu hattının her iki tarafının imar için cazip alanlar haline geldiği ve Cumhuriyet Caddesi'nin kenarlarında imar faaliyetlerinin başladığı görülmektedir. Haritada da el-Hilali Caddesi'ne uzanan demiryolu tali hattının kaldırıldığı, istasyon ile Nil nehrini birbirine bağlayan bu caddenin ana caddeye dönüştüğü ve cadde boyunca yeni yapıların yoğunlaştığı görülmektedir. El-Savvra Caddesi'nin etrafında el-Ramad Hastanesi ve valilik "el-Muhafaza" binası gibi kamu binaları ile kişilerin inşa ettirdikleri yapıların inşası devam etmiştir. Ayrıca haritadan, el-Validiyye'deki yerleşim yerlerinin, el-İbrahimiyye kanalından kuzeye doğru eski yerleşim yerleriyle birleşene kadar geliştiği, el-Validiyye'de inşa edilen yapıların genellikle kamu binaları olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca haritada, Asyut mezarlarının alanının genişlediği dikkati çekmektedir.

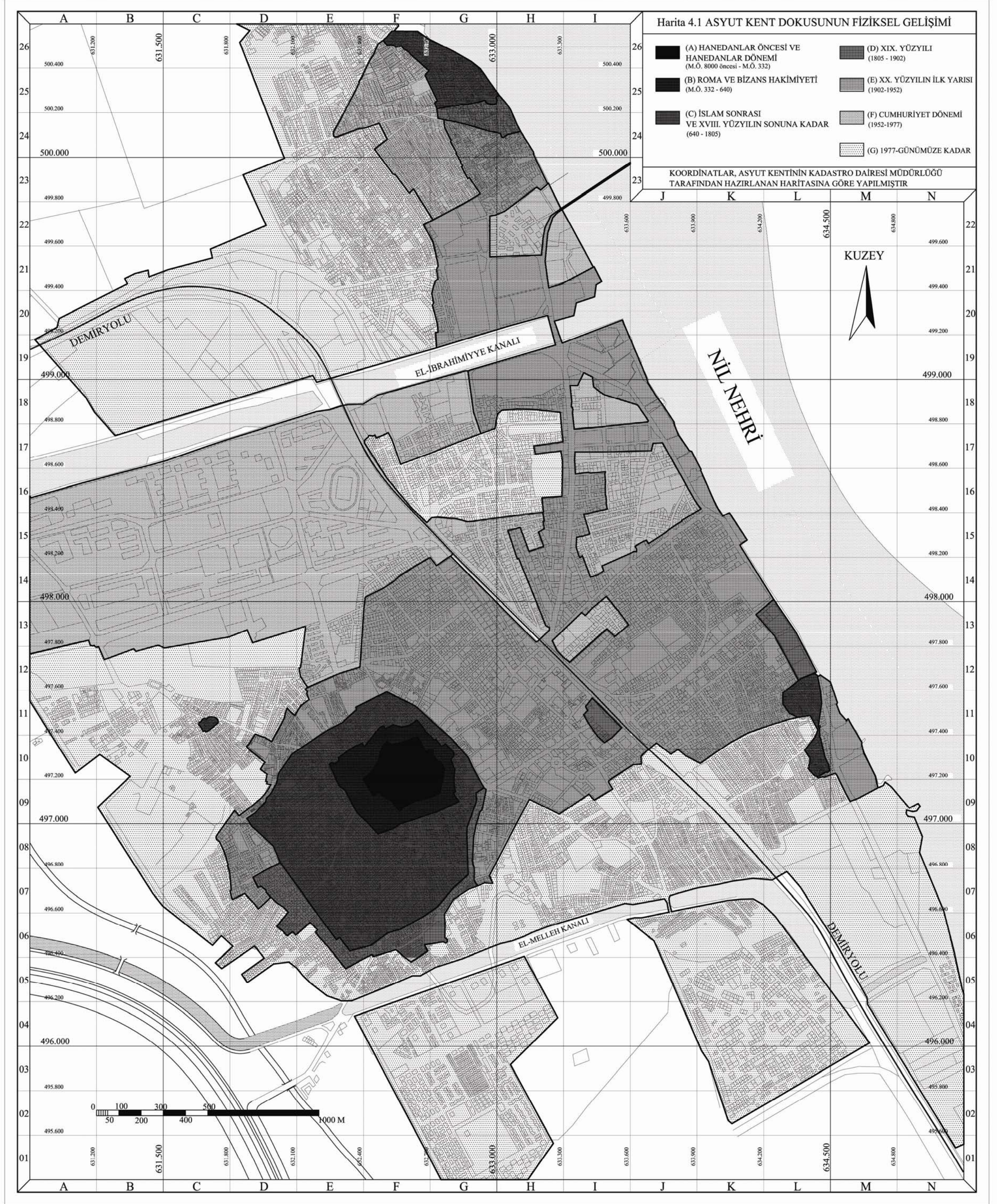
Bu dönemin sonunda Asyut kenti, "eski çekirdek" bölgesi, Menşiyet el-Umara bölgesi, İstasyon bölgesi, el-Hamara bölgesi, el-Mederis bölgesi, İzbet el-Beseri bölgesi ve el-Validiyye bölgesinden oluşmaktaydı.

* 1957 yılında Asyut Üniversitesi'ne dönüştürüldü.

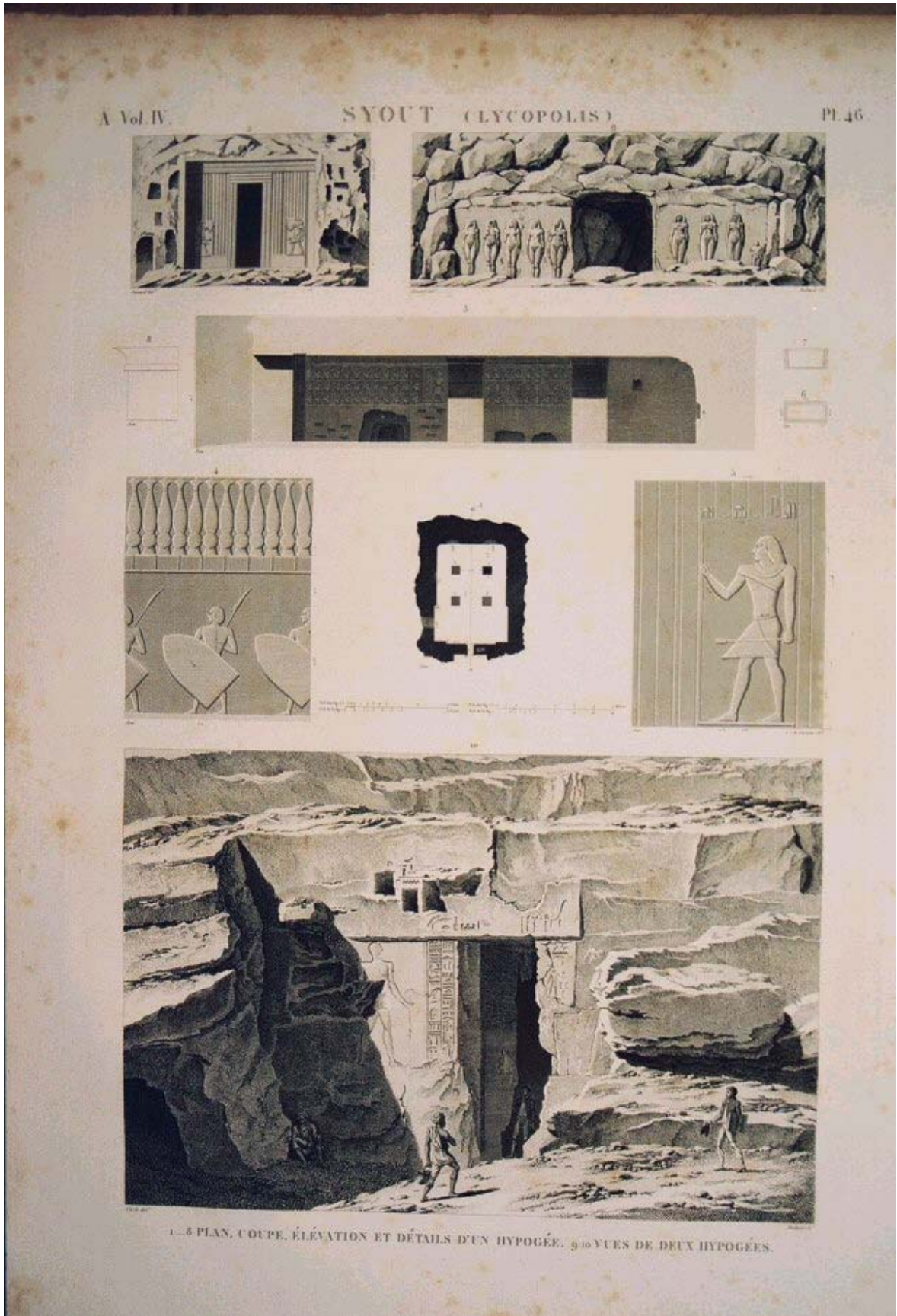
4.3.2 Cumhuriyet Dönemi (1952 – Halen)

Bu dönem (1952) Temmuz’undaki devrimle başlar. Cumhuriyet döneminde imar faaliyetini etkileyen en önemli unsur, Yukarı Mısır’da ilk bölgesel üniversite olan Asyut Üniversitesi’nin 1957 yılında inşa edilmesidir. Asyut Üniversitesi’nin inşasından sonra, iş bulma, daha iyi iş fırsatları elde etme veya eğitim hedeflerinden dolayı bütün yukarı Mısır kentlerinden Asyut kentine göç başlamış ve kentin kentsel gelişim ve değişim süreci hızlanmıştır. İmar faaliyetleri, üniversitenin doğusundaki Firyal mahallesine, eski Asyut bölgesinin güneyine, tarım arazilerine, Kolta bölgesinin kuzeyine doğru yayılmıştır. Bu dönemde Mısır’da meydana gelen ekonomik ve sosyal reformlar, geleneksel toplum yapısını da etkilemiştir. Ulusçu, milliyetçi düşüncelerin yaygınlık kazanması, doğal olarak mimariye de yansımıştır. Devlet, yeni planlanmış bölgelerin inşasına önem vermiş ve Asyut kentinde el-Arba’in bölgesi’nde olduğu gibi toplu konutlar inşa edilmiştir (Harita 4.10).

Mısır Hükümeti’nin 1970’li yıllarda uyguladığı ekonomik açılım politikası sonucunda, Mısır kentlerinde yatırım hareketleri artmış ve petrol zengini körfez ülkelerine çalışmak için giden Mısırlı işçiler çoğalmıştır. Maddi olarak zenginleşen kişilere uygun konut inşa etme istekleri kent merkezi, XIX. ve XX. yüzyılda oluşan bölgeler ve tarım arazileri üzerindeki imar baskısını arttırmıştır. 1977 yılında kentin kuzeyinde el-Ezher Üniversitesi inşa edilmesi ile de el-İbrahimiyye kanalının kuzeyindeki eski Asyut bölgesi ile çevrili tarım arazileri gecekondü bölgelerine dönüşmüştür.

Harita 4.1 Asyut kent dokusunun fiziksel gelişimi.

Description de l'Égypte

Şekil 4.1 Asyut'taki mezarlarından birinin planı, kesiti, cephesi ve detayları.

The Egyptian Museum, <http://www.egyptianmuseum.gov.eg/>

(a)

(b)

Şekil 4.2 Mısır Müzesi'nde bulunan Nubeli askerleri temsil eden iki tahta model.

(a)

(b)

(c)

(d)

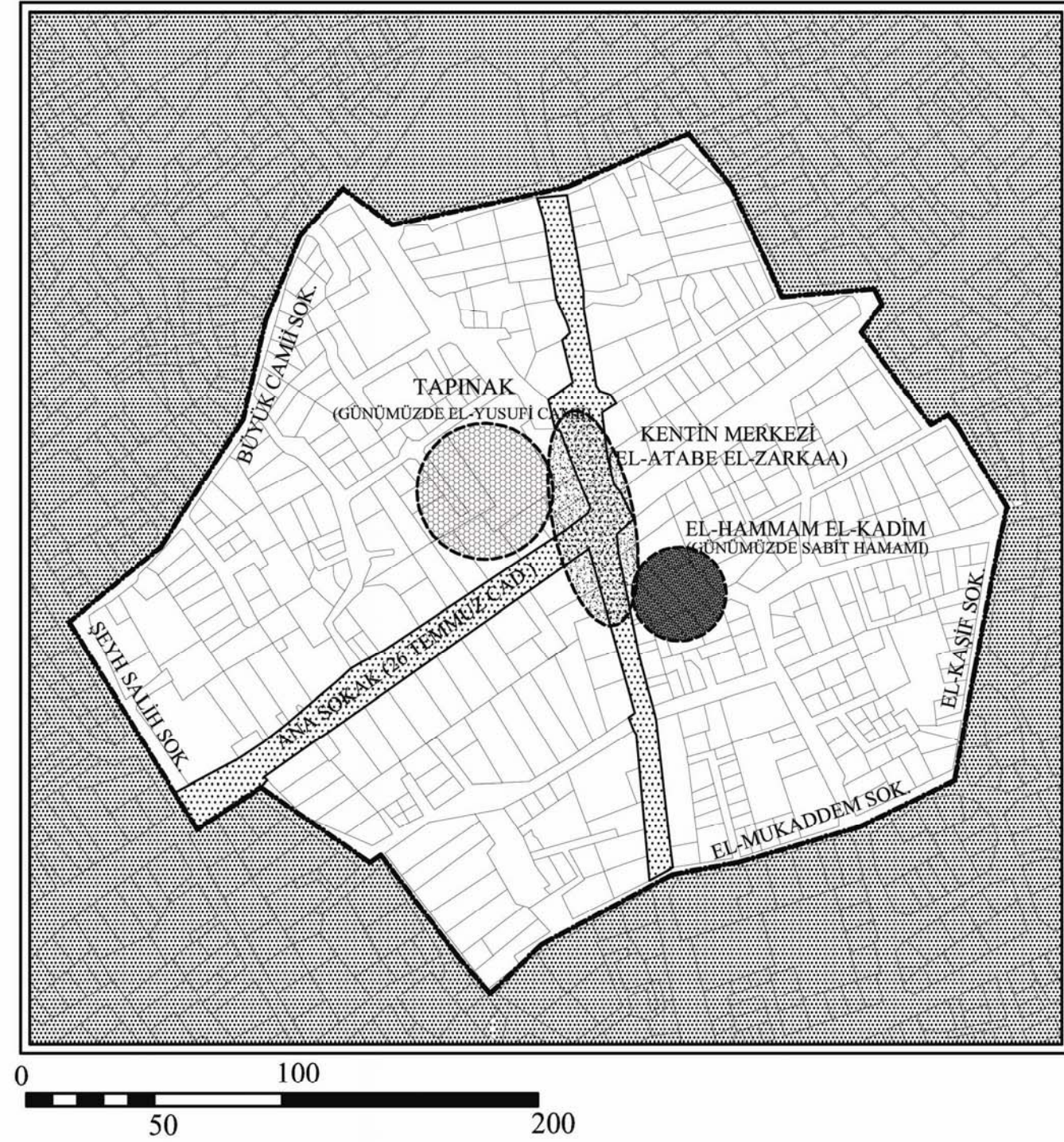
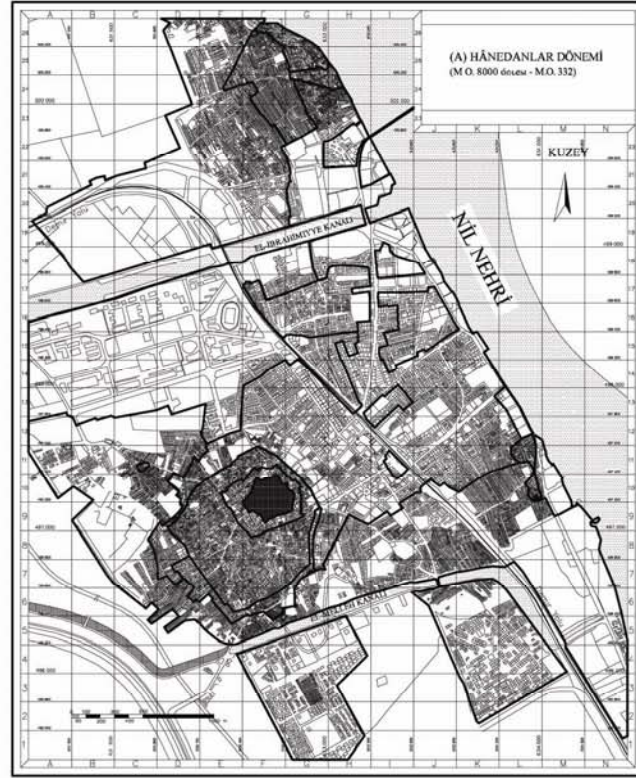

(e)

Musée égyptien de Turin, http://www.bubastis.be/art/musee/turin_04.html

Şekil 4.3 Torino Müzesi'nde bulunan Hanedanlar Dönemi'ne ait Asyut'un bazı kalıntıları.

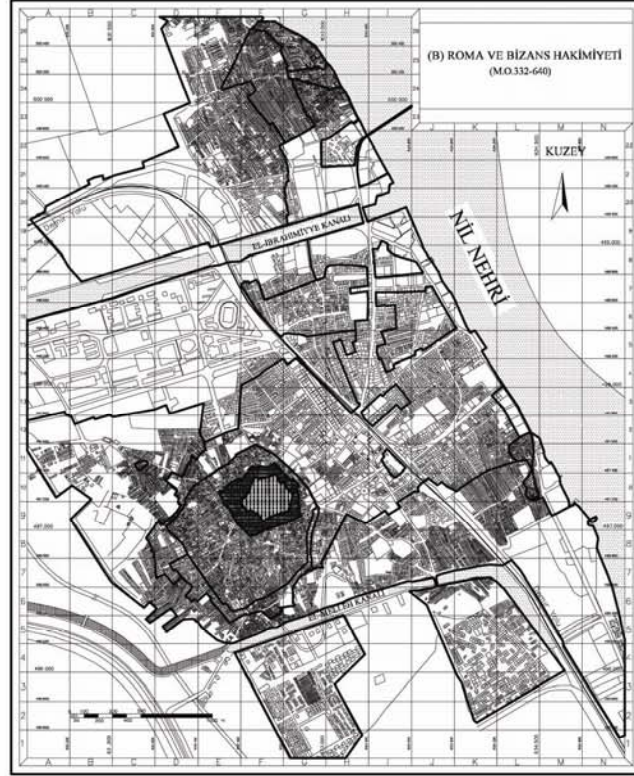
HARİTA 4.2 HANEDANLAR ÖNCESİ VE HANEDANLAR DÖNEMİNDE ASYUT KENTİ

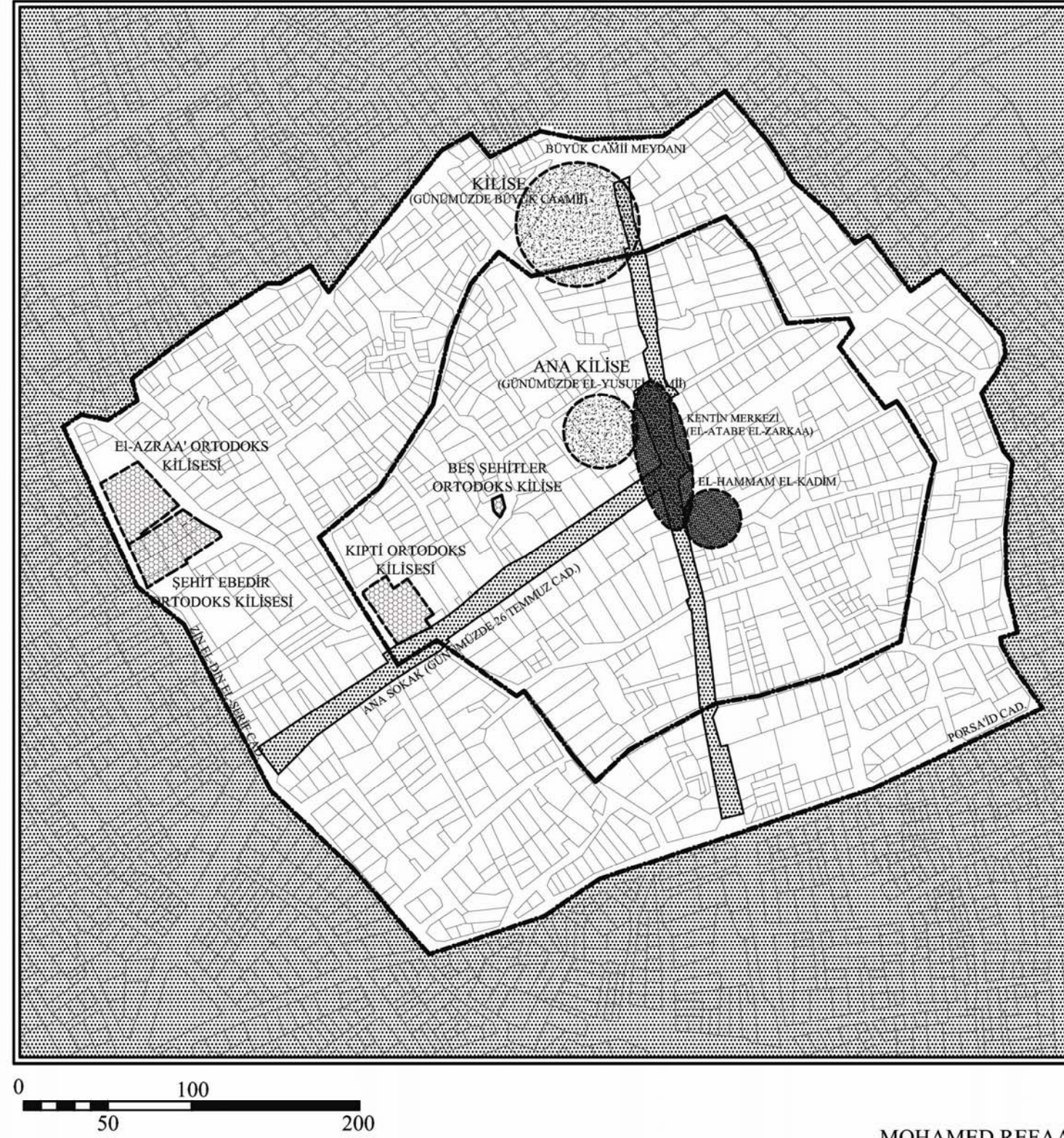
MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 4.2 Hanedanlar öncesi ve Hanedanlar Dönemi'nde Asyut kenti.

HARİTA 4.3 ROMA VE BİZANS HAKİMİYETİ
DÖNEMLERİNDE ASYUT KENTİ

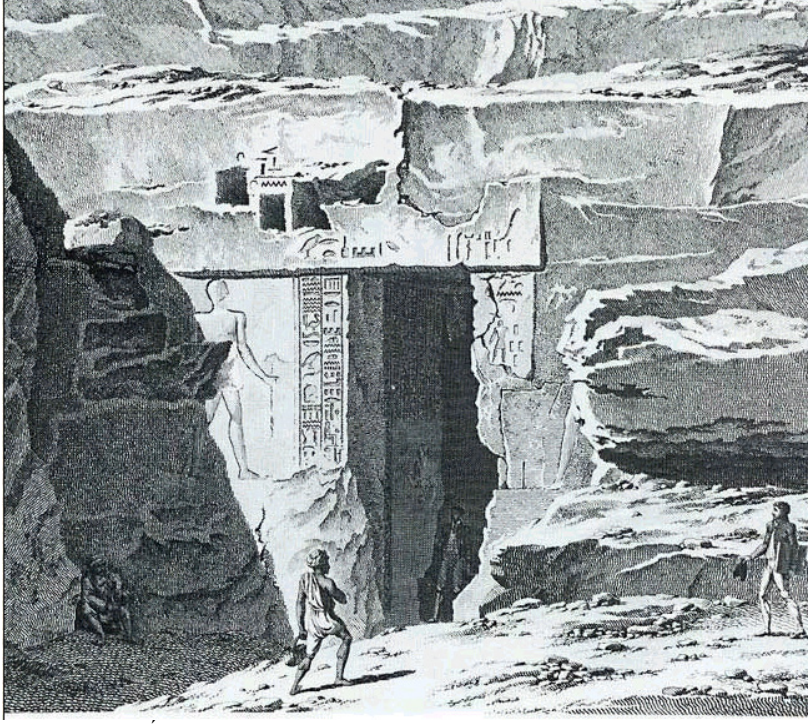

- ESKİ TAPINAK KALINTILARIN ÜZERİNDE
İNŞA EDİLEN KİLİSELER
- BİZANS DÖNEMİNDE İNŞA EDİLEN KİLİSELER

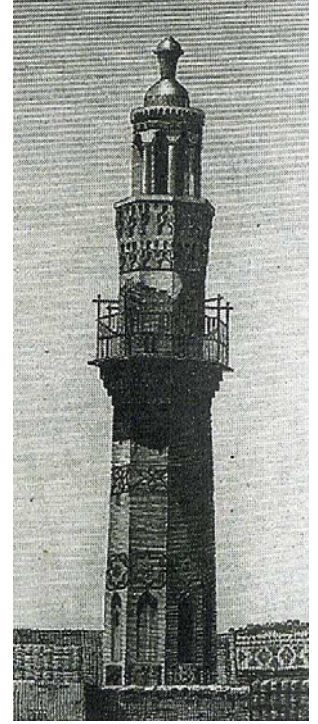
MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 4.3 Roma ve Bizans hâkimiyeti dönemlerinde Asyut kenti.

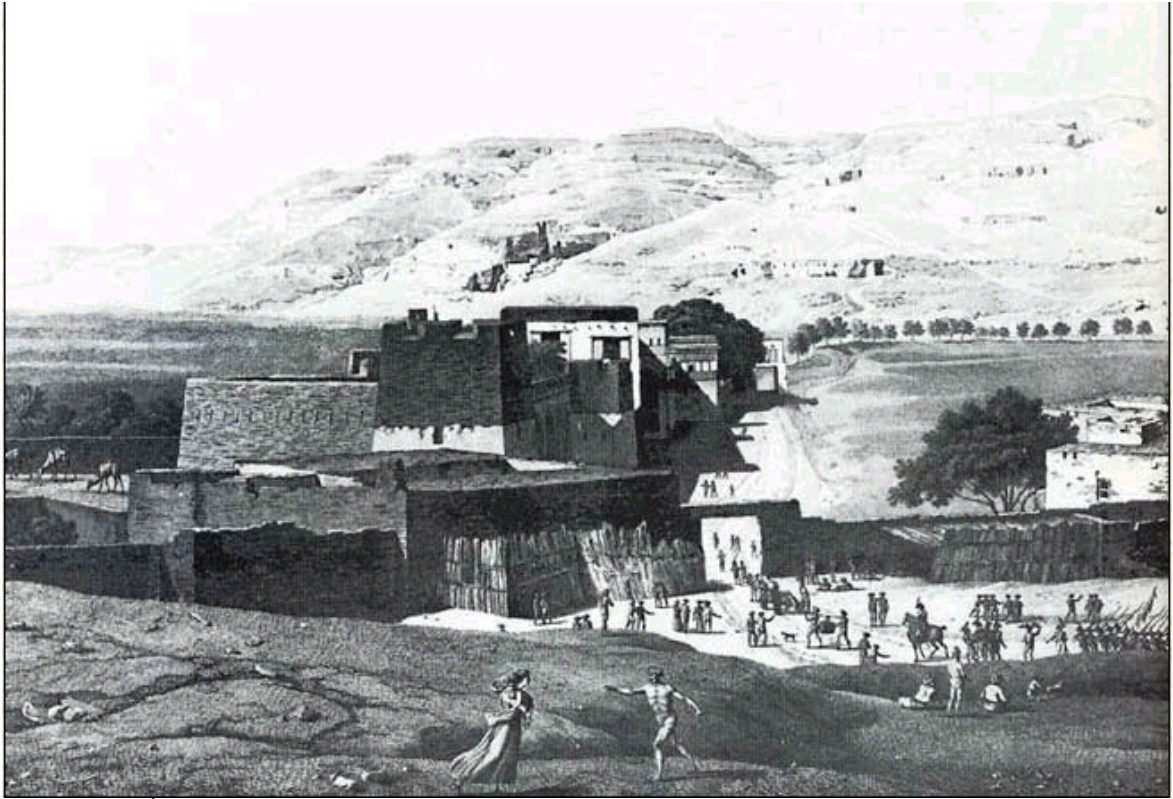
Description de l'Égypte

(a)

(b)

Şekil 4.4 Asyut kenti için çizilmiş bazı gravürler (1798-1801).

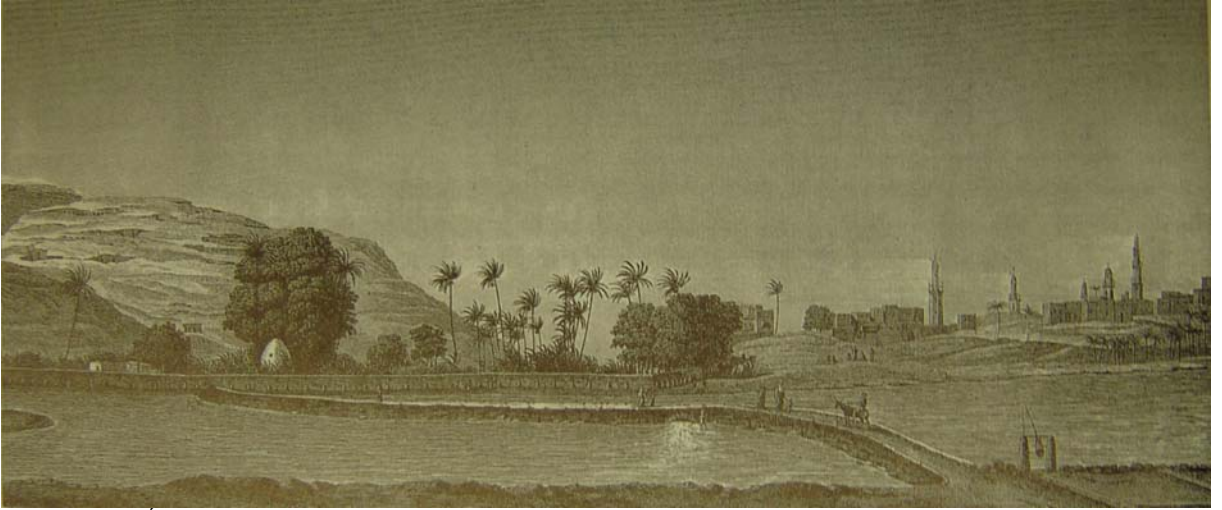
Description de l'Égypte

Şekil 4.5 Batı yönünden Asyut kenti için çizilmiş bir gravür (1798-1801).

Description de l'Égypte

Şekil 4.6 Asyut kentinin doğudan görünüşü, XVIII. yüzyılın sonu.

Description de l'Égypte

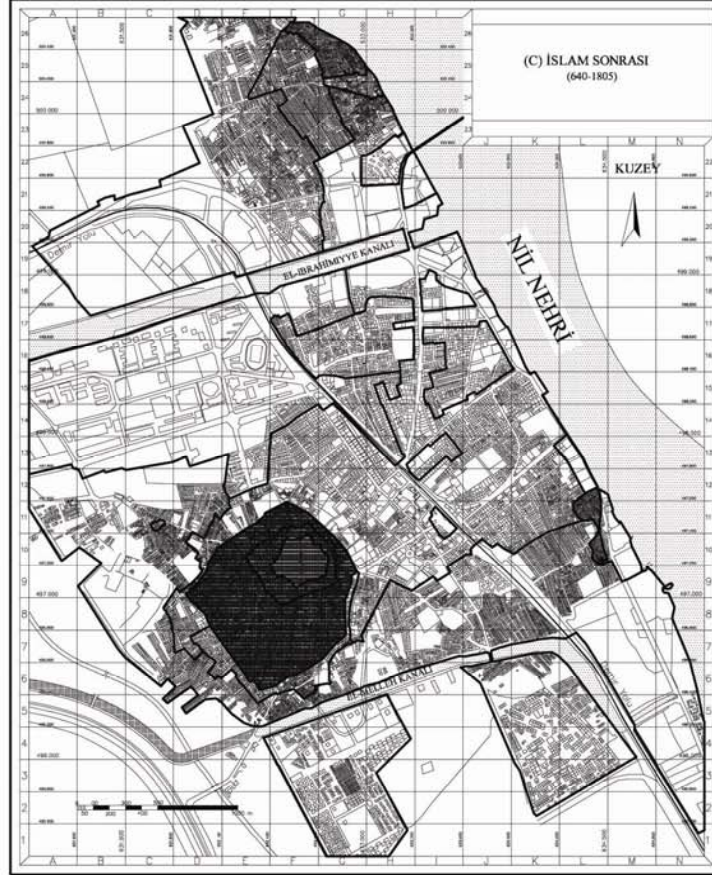
Şekil 4.7 Asyut kentinin batıdan görünüşü, XVIII. yüzyılın sonu.

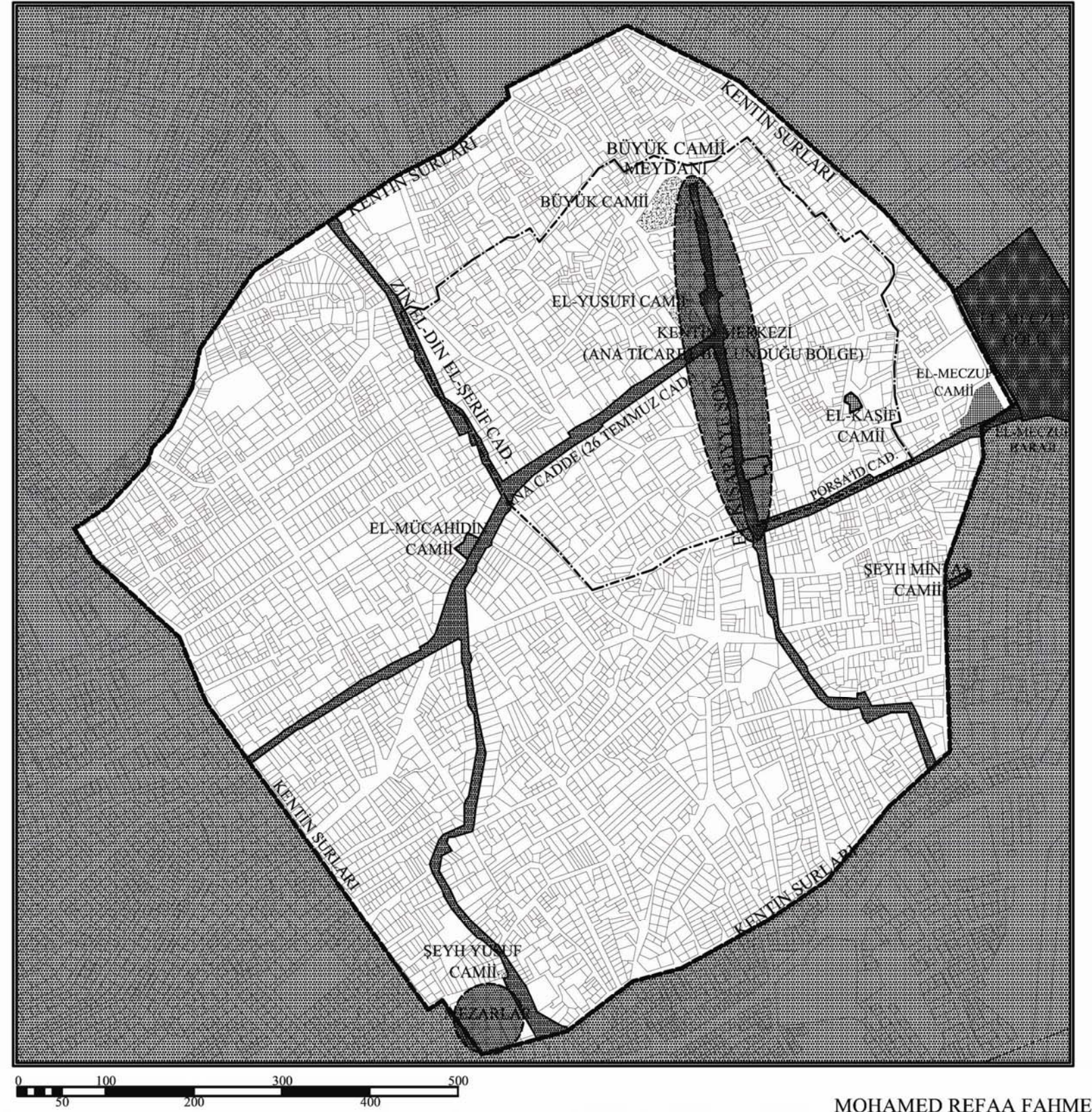
Description de l'Égypte

Harita 4.4 XVIII. yüzyılın sonunda Asyut Kenti "Lykopolis" (1798 – 1801).

HARİTA 4.5 İSLAM SONRASI DÖNEMDE ASYUT KENTİ

- ESKİ KİLİSELERİN KALINTILARININ ÜZERİNDE
İNŞA EDİLEN CAMİLER
- İSLAM SONRASI DÖNEMDE İNŞA EDİLEN CAMİLER

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 4.5 İslam sonrası dönemde Asyut kenti.

Ali, 1994

Şekil 4.8 Asyut Valiliği (müdüriyet) 1859 yılında.

<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

Şekil 4.9 Eski Asyut İstasyonu 1907 yılında.

<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

Şekil 4.10 Sa'ad Zağlul Caddesi, Asyut Postanesi ve Asyut'un ilk oteli 1905 yılında.

<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

Şekil 4.11 Fransiskan Okulu 1904 yılında.

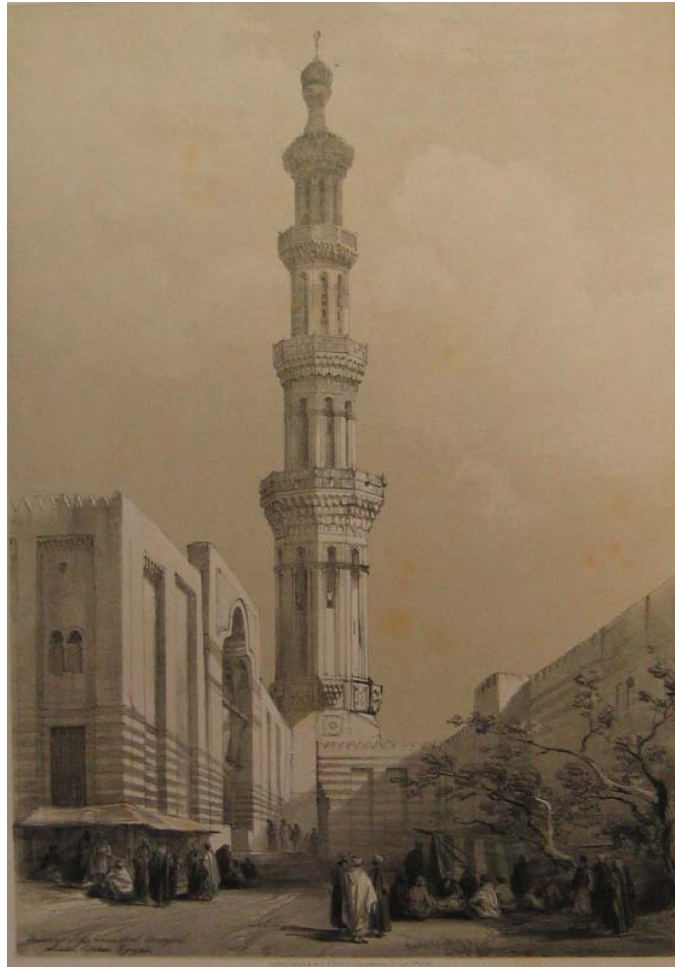
<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

Şekil 4.12 Amerikan İlkokulu 1901 yılında.

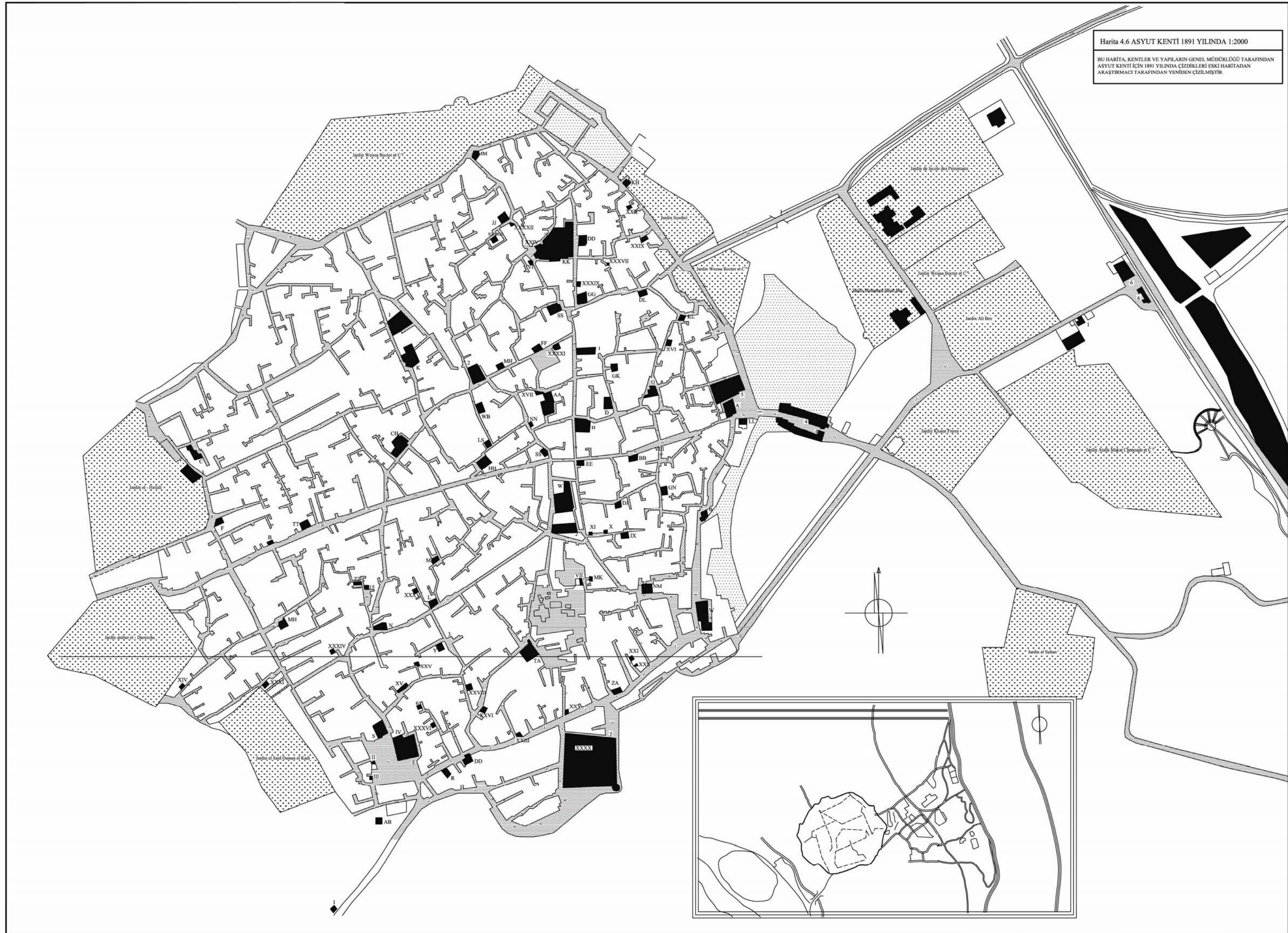
David Roberts (1842 - 1849) - <http://www.davidsongalleries.com/>

Şekil 4.13 1846 yılında Şeyh Yusuf Camisi için bir gravür.

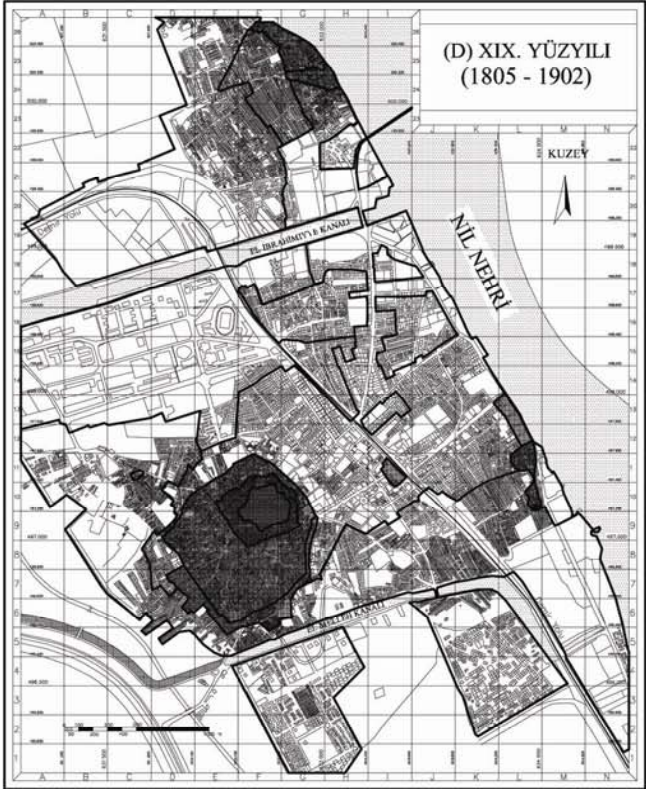
David Roberts (1842 - 1849) - <http://www.davidsongalleries.com/>

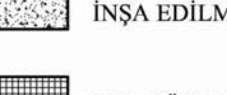
Şekil 4.14 1832 yılında el-Mücahidin Camisi için bir gravür.

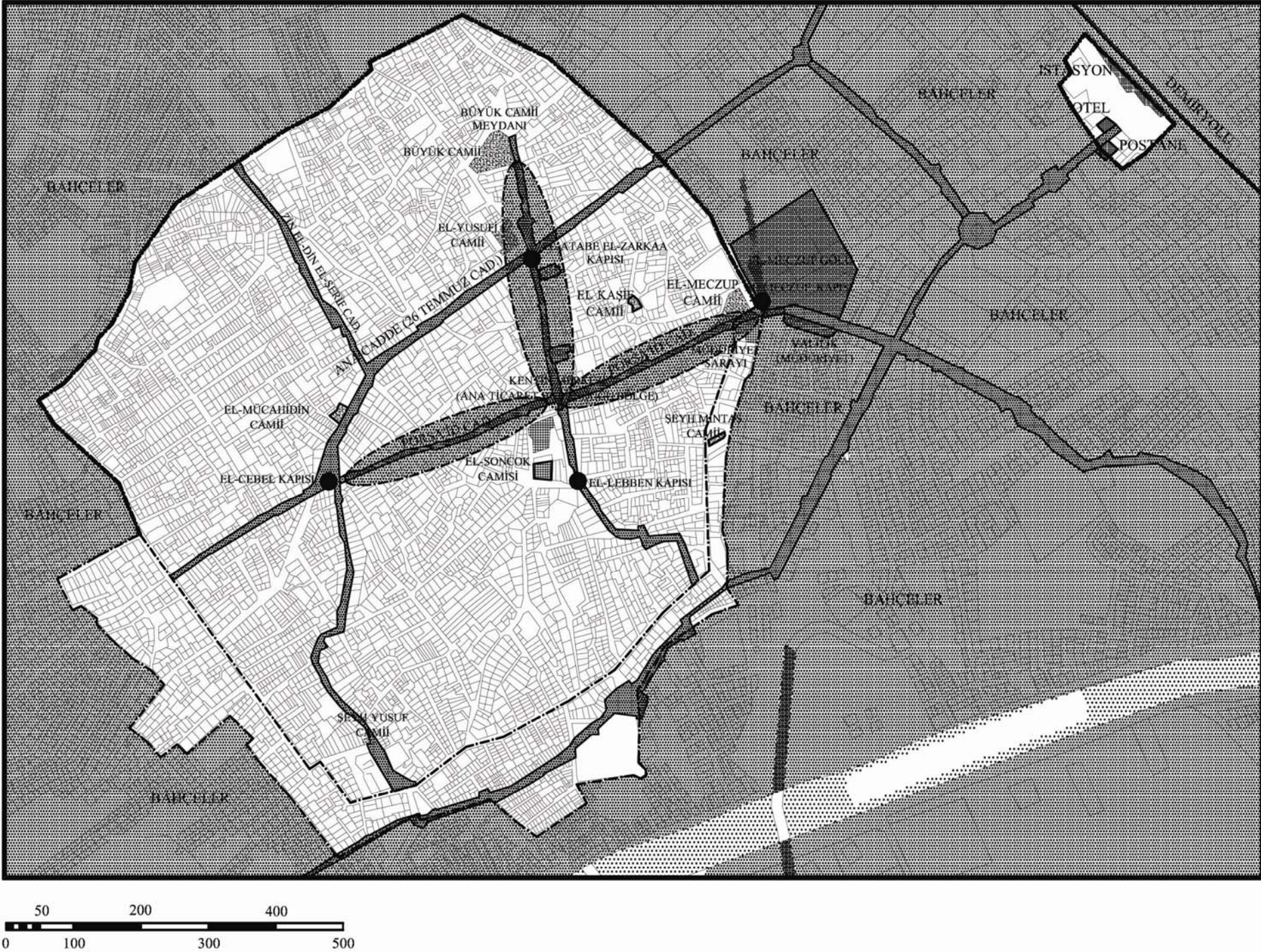

Harita 4.6 Asyut kenti 1891 yılında 1:2000.

HARİTA 4.7XIX. YÜZYILDA ASYUT KENTİ

-

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 4.7 XIX. yüzyılında Asyut kenti.

The library of the University of Chicago, <http://www.lib.uchicago.edu/e/su/mideast/photo/locupper.html>

Şekil 4.15 1865 yılında Asyut kentinin doğudan görünüşü.

Archive of the Griffith Institute, Oxford, <http://www.ashmol.ox.ac.uk/>

Şekil 4.16 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin batıdan görünüşü.

The Blatchford Collection, <http://almashriq.hiof.no/ddc/projects/jafet/blatchford/html/index45.html>

Şekil 4.17 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin doğudan görünüşü.

The Blatchford Collection, <http://almashriq.hiof.no/ddc/projects/jafet/blatchford/html/index45.html>

Şekil 4.18 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin batıdan görünüşü.

<http://www.egyptianheritage.gov.eg/glossary-ar.asp>

Şekil 4.19 XIX. yüzyılın sonlarında Müdüriyet Sarayı ve el-Meczup Barajı.

<http://www.egyptianheritage.gov.eg/glossary-ar.asp>

Şekil 4.20 XIX. yüzyılın sonlarında müdüriyet sarayı, el-Meczup Barajı ve el-Meczup Gölü.

Archive of the Griffith Institute, Oxford, <http://www.ashmol.ox.ac.uk/>

Şekil 4.21 Asyut kentinin ana pazarı 1872 yılında.

Archive of the Griffith Institute, Oxford, <http://www.ashmol.ox.ac.uk/>

Şekil 4.22 XIX. yüzyılın sonlarında el-Bedri Meydanı ve Şeyh Yusuf Camisi.

Archive of the Griffith Institute, Oxford, <http://www.ashmol.ox.ac.uk/>

Şekil 4.23 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin Müslüman mezarları.

Archive of the Griffith Institute, Oxford, <http://www.ashmol.ox.ac.uk/>

Şekil 4.24 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin Müslüman mezarları.

Sanford R. Gifford (1874) - <http://www.nga.gov/exhibitions/giffordinfo.htm>

Şekil 4.25 XIX. yüzyılın sonlarında Asyut kentinin güneyden görünüşü.

Sanford R. Gifford (1874) - <http://www.nga.gov/exhibitions/giffordinfo.htm>

Şekil 4.26 XIX. yüzyılın sonlarında el-Soncuk Camisi.

THE ILLUSTRATED LONDON NEWS, Aug. 6, 1899, — 173

THE BARRAGE OF THE NILE AT ASSIOUT: LAST VIEWS BEFORE THE NILE FLOODS.

Photographs taken on July 15, supplied by Messrs. J. Reid and Co.

VIEW FROM THE WEST LOCK WALL, SHOWING THE UP-STREAM SIDE OF THE PIERS.

VIEW LOOKING WEST FROM THE LAST WORKS OF THE PRESENT SEASON.

With the rise of the Nile all operations must be suspended, as the works will be completely submerged for the next six or seven months.

Dehérain, 1896

Şekil 4.27 Asyut Barajı'nın inşaa süreci (1899-1903).

Archive of the Griffith Institute, Oxford, <http://www.ashmol.ox.ac.uk/>

Şekil 4.28 XX. yüzyılın başlarında Asyut Barajı.

<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

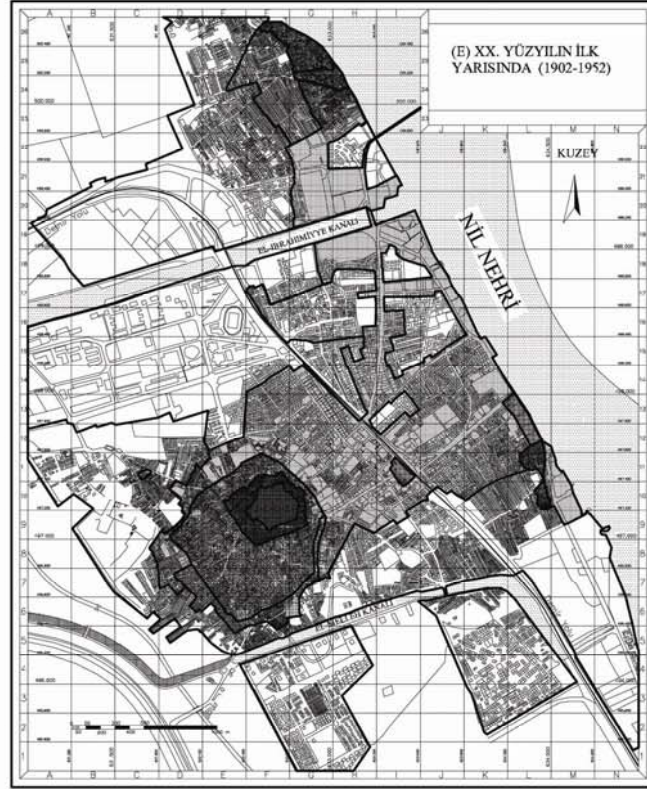
Şekil 4.29 Asyut Erkek Lisesi
(Asyut Üniversitesi'nin eski
kampüsü) 1946 yılında.

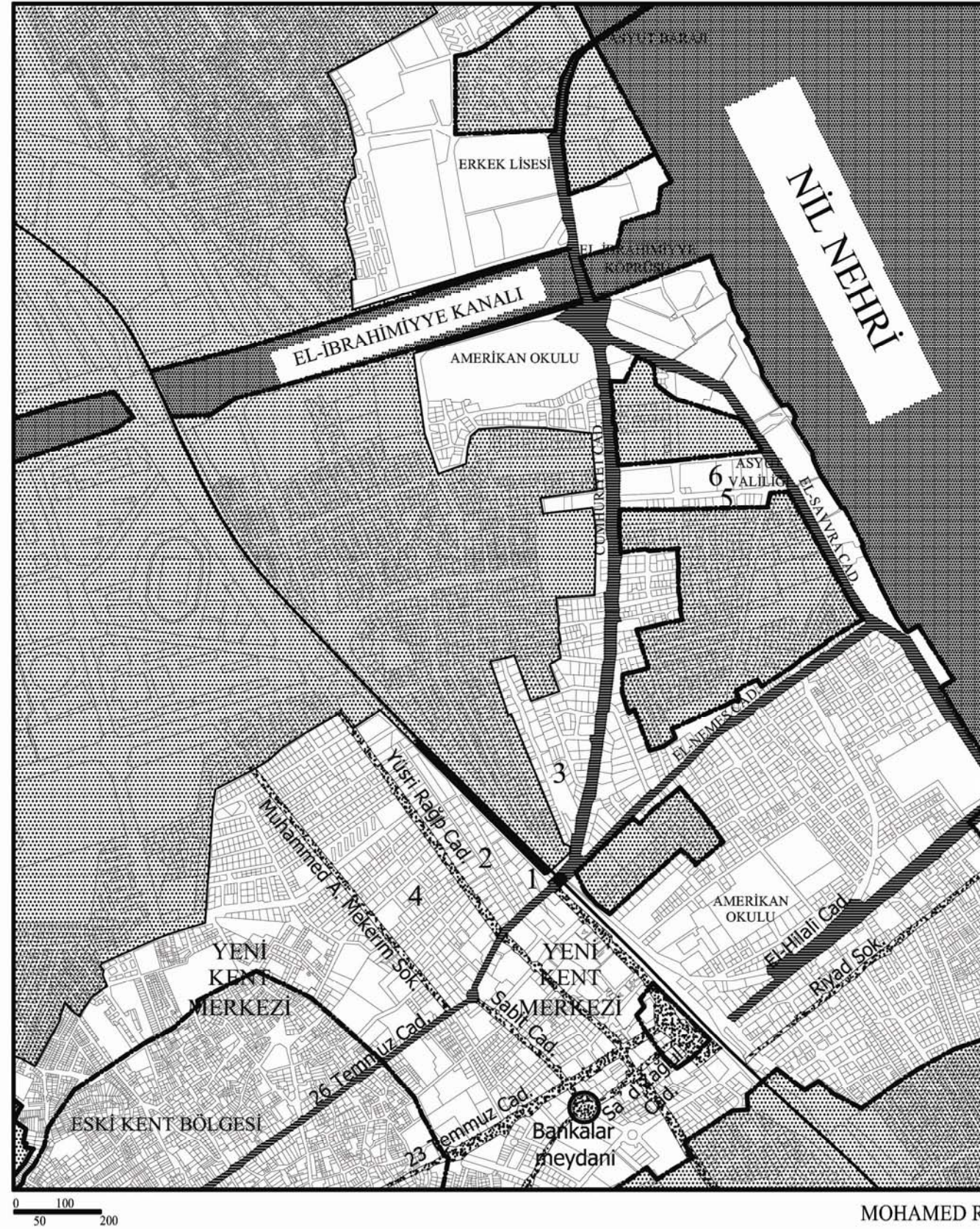
<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

Şekil 4.30 Protestan Kilisesi 1904 yılında.

HARİTA 4.8 XX. YÜZYILIN İLK YARISINDA
ASYUT KENTİ

- 1- ANTAKİ ŞİRKETİ
- 2- EL-MUAVİN ŞİRKETİ
- 3- SULTAN HUSİYEN ŞİRKETİ
- 4- KOLTA ŞİRKETİ
- 5- MÜMTAZ ŞİRKETİ
- 6- EL-MÜDİR ŞİRKETİ

Harita 4.8 XX. yüzyılın ilk yarısında Asyut kenti.

Harita 4.9 Asyut kenti 1938 yılında 1:10000.

Harita 4.10 Asyut kenti 1974 yılında 1:25000.

5. ASYUT KENTİNİN GELENEKSEL KENT DOKUSUNU OLUŞTURAN ÖGELER

5.1 Geleneksel Kent Dokusunun Niteliği ve Tanımlanması

Asyut kentindeki mimari varlıkların envanteri ve tarihi bölgelerin tanımlanmasında izlenen metodolojideki ilk adım, kentin tarihi bölgelerinin tanımlanması, bu bölgelerde bulunan korunması gerekli mimari varlığın envanter yapılması ve belgelenmesidir. Korunma biçim ve yöntemlerinin saptanmasıyla başlayacak olan tarihi bölgelerin tanımlanması, Asyut kentinin Tarihi Tematik Çerçevesi'nin (TTÇ)* tanımının yapılmasıyla yer almıştır. Bu çerçeve, kentin kentsel tarihi gelişiminin incelenmesi ve XVIII. yüzyıldan XX. yüzyılın ortalarına kadar olan kentin eski ve tarihi haritalarının incelenmesiyle tanımlanmıştır. Bu haritalar, özellikle kentin sınırlı kaldığı çekirdeğinden çıkıp genişlemeye başladığı XIX. yüzyılın başlarından itibaren açıkça gerçekleşen kentsel gelişimi göstermektedir. Bu çalışmalara ve haritalara bağlı kalarak TTÇ oluşturulmuş ve bu çerçeveye bağlı kalarak tarihi bölgeler tanımlanmış ve öncü envanter çalışmalarının uygulanması bu bölgelerde yoğunlaştırılmıştır. TTÇ, daha spesifik temalar açısından oluşturulmuş 5 Tema Grubundan oluşur. Bu tema grupları şu şekilde sıralanabilir:

A- İDARİ MERKEZİ olarak Asyut kenti.

A-1 Asyut kenti XIII. Yukarı Mısır Nomosu'nun başkenti olmuştur.

A-2 Asyut kenti, Hıdivlik döneminde Asyut ilinin başkentiydi.

B- DİNİ MERKEZİ olarak Asyut kenti.

B-1 Asyut kenti Mukaddes Aile'nin ünlü gezi uğraklarından biriydi.

B-2 İslamiyetin yayılmasından sonra, pek çok Arap kabilesi Asyut'a göç etmiş ve kent pek çok Şeyh ve Evliya'nın yerleşim yeri olmuştur.

B-3 XIX. yüzyılda pek çok yabancı misyoner heyeti kente gelip yerleşmiştir. Asyut'u Yukarı Mısır'ın Hristiyanlık merkezi haline getirmeye çalışmışlardır.

* Tarihi Tematik Çerçeve (TTÇ), tarihi bölgelerin ulusal, devlet ve yerel düzeylerde tanımlama, değerlendirme, yorumlama ve yönetimi için değerli bir araştırma aracı sağlamaktadır. Temalar, tip ve fonksiyon gibi sınıflandırmaları geçersiz kılmazlar. Temalar sadece bir yerin tarihinin yorumlanmasında ve incelenmesinde kullanılan diğer bir yoldur. Bu, Asyut kültür varlıklarının envanterinde kullanmak için Asyut çevresindeki tarihi önem taşıyan yerlerin karşılaştırmalı bağlamda daha iyi anlama yolunda önemli bir unsur olmaktadır. Tematik Çerçeve için tutarlı düzenleme prensibi aktivitedir. Değer verdiğimiz yerleri meydana getiren insan aktivitelerini vurgulayarak, yerler tip ve fonksiyonlarından ziyade onlarla özdeşleştirdiğimiz süreçler ve hikâyelerle ilgilidir.

C- TİCARET MERKEZİ olarak Asyut kenti.

C-1 Ortaçağ'da, Asyut kenti ticaret kervanları için çok önemli bir çöl limanıydı.

D- EĞİTİM MERKEZİ olarak Asyut kenti.

D-1 XIX. yüzyılda Asyut'a pek çok yabancı misyoner heyeti gelip yerleşmiş ve pek çok okul inşa ettirmiştir. Böylece Asyut Yukarı Mısır'da eğitimin de başkenti olmuştur.

D-2 Asyut Üniversitesi'nin kurulması, kentin eğitim ve kültür açısından önemini arttırmıştır.

E- MODERN SİVİL HAYAT MERKEZİ olarak Asyut kenti.

E-1 XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın başlarında kentin Müslüman ve Kıpti zenginleri Kahire'de ortaya çıkan yeni bölgeleri taklit eden modern bölgeler kurmaya başlamışlar ve XX. yüzyılın başlarında Asyut'un Yukarı Mısır'ın en modern kentlerinden biri haline gelmesine katkıda bulunmuşlardır.

Kentin tarihi bölgelerinin tanımlanması bu tarihi temalara göre yapılmıştır. Bu tarihi bölgeler aşağıdakilerle sınırlandırılabilir:

- 1- Kent sınırlarının dışındaki arkeolojik sitler; Kentin batısında Batı Tepesi'nde bulunan mezarlar bölgesi (Nekropolis).
- 2- Siyut Firavun kentini ve Lykopolis Ptolemaik kentini temsil eden, kent sınırları içindeki arkeolojik sitler*.
- 3- Eski Asyut Bölgesi (Asyut el-Kadime); XIX. yüzyılın başlarına kadar kent sınırlarının kısıtlı kaldığı eski bölgeyi temsil ederler.
- 4- XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgeler; XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın ortasına kadar ve eski kentin doğusunda kurulan bölgelerini temsil ederler.

Bu tarihi bölgelerin mimari ve kentsel varlıklardan en önemli fiziksel ürünü aşağıda olduğu gibi ifade edilebilir:

* Arkeologlar eski kentin kalıntılarının hala yer altında gömülü olduğuna inanmaktadır. Eser kalıntıları bölgenin herhangi bir yeri kazıldığında keşfedilebilmektedir. Bu bölgeden çıkarılan bazı eser kalıntıları Asyut Müzesinde sergilenmektedir.

- 1- Batı Tepesi'ndeki anıt mezarları arkeolojik sit alanı, (A-1) tarihi temasının ürünü olarak.
- 2- Lykopolis Kenti kalıntıları ve gömülü veya bulunmuş eser kalıntılarında temsil edilen buluntular, (A-1) tarihi temasının ürünü olarak.
- 3- Bir grup sivil yapı; hamam ve vakalalar (hanlar), (C-1) tarihi temasının ürünü olarak.
- 4- Büyük grup camiler, zaviyeler ve türbeler, (B-2) tarihi temasının ürünü olarak.
- 5- Bir kaç baraj ve köprüler, (E-1) tarihi temasının ürünü olarak.
- 6- Pek çok ilkokul, orta okul ve liseler (bunların pek çoğu cami veya kiliselerin ek binasıydı), (D-1) tarihi temasının ürünü olarak.
- 7- Pek çok hükümet binası ve servis binasının kurulması, (A-2) tarihi temasının ürünü olarak.
- 8- Avrupa ve yerel mimari etkilerinin birleşimiyle göze çarpan saraylar ve konutlar, (E-1) tarihi temasının ürünü olarak.

Ayrıca Nil nehri kıyılarının da doğal alanlar olarak korunması gerekmektedir.

- **Genel Envanter Süreci**

Avrupa Kültür Varlığı Envanter Formu tasarımı ve Mısır'daki Tarihi Eserler Yüksek Kurulu (TEYK) tarafından oluşturulmuş İslami Anıtlar Envanter Formu'na bağlı olarak, ön değerlendirme ve envanter formunun tasarımı yapılmıştır* (Bkz. Ek 2). İlk envanterin gerçekleştirildiği bölgelerin seçimi aşağıdakilerle sınırlanabilir (Harita 5.1):

- 1- Eski Asyut Bölgesi (Asyut el-Kadime).
- 2- XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında kurulmuş bölgeler; bunlar şöyledir:
 - A- Yeni Kent Merkezi bölgesi.
 - B- Cumhuriyet Caddesi ve çevresi.
 - C- El-Hamara Bölgesi ve çevresi.
 - D- El-Validiyye Bölgesi.

* Envanterin başarılı olabilmesi için sonuçlarının politik liderler, kamu kuruluşları, özel gayrimenkul ve işletme kuruluşları ve genel kamuoyu tarafından kolayca anlaşılabilir olması gerekir.

E- Kidvani Bölgesi.

F- Arazi Taksim Şirketleri Bölgeleri*.

Envanter formlarının dağıtılması Harita 5.1’de gösterildiği gibi Asyut kentinin farklı bölgelerinde gerçekleştirilmiştir, eski bölgedeki envanter form sayısına sembol olarak (K) harfi eklenmiş, XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelere ise (M) harfi eklenmiştir. Eski bölgedeki envanter formlarının dağıtımında Asyut’un 1892’deki tarihsel haritası ve tüm gösterilen cami ve zaviyelerin envanterini dikkate alınmıştır. Envanterin yoğunluğu en eski bölgededir (arkeolojik alan), bu bölge el-Kısariyye ve vakalalar (han)’ı içermektedir. XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerin envanter çalışmalarında Asyut’un 1938 tarihli haritasından yararlanılmıştır. Ek 3’te envanter formlarının bazı örnekleri görülmektedir. Kentteki geleneksel yapıların tescil durumu ve Sit alanların sınırları Harita 5.2’de gösterilmektedir.

5.2 Mahalleler

Asyut kenti, doğu, batı, kuzey ve güney olmak üzere 4 ana bölgeden oluşmaktadır. Kentin bu bölgelere ayrılması, doğal veya yapay kentsel sınırlara göre olmuştur. Çünkü, demiryolu kenti doğu ve batı olmak üzere iki bölgeye ayırmıştır. Bununla beraber, el-İbrahimiyye Kanalı ile el-Mellah Kanalı ise kenti, kuzey ve güney olmak üzere iki bölgeye ayırmıştır. Doğu bölgesi, Firyal, el-Muhafaza, Kidvani, el-Hamara ve Nezlet Abdullah mahallelerinden; batı bölgesi, Kolta, Kent merkezi, Ğarb el-Balad, el-Sadât ve Asyut Üniversitesi mahallelerinden; kuzey bölgesi, el-Validiyye ve el-Ezher Üniversitesi mahallelerinden; güney bölgesi ise, el-Arba’in ile el-Müallimin mahallelerinden oluşmaktadır (KPGO, 2001). Asyut kentinde korunması gereken geleneksel doku, Ğarb el-Balad, Kent merkezi, Kolta, el-Sadât, Firyal, el-Muhafaza, Kidvani, el-Hamra ve el-Validiyye mahallelerinde bulunmaktadır (Harita 5.3).

1- Ğarb el-Balad Mahallesi: Kentin en eski mahallesidir ve Batı Tepesi eteğinin aşağısına düşmektedir. Bölge, XIX. yüzyılın başına kadar kentin çevresinde büyüdüğü eski çekirdek bölgeyi temsil etmektedir. Bölge, yerleşim yeri olarak önemli olduğu kadar ticaret ve zanaat merkezleri olarak da kullanılmaktadır. Ayrıca bu bölgede, nüfus yoğunluğu ile yoğunluk ortalamaları da yüksektir. İslam ve Hristiyanlığ’a dair eski anıtsal yapılar varlığını

* Bu şirketler; Antaki Şirketi, Sultan Husin Şirketi, El-Müavin Şirketi, Kolta Şirketi, Mümtaz Şirketi ve el-Müdir Şirketidir.

günümüzde de sürdürmektedir. Bu bölgede 6 tescilli yapı, tespit ve tescil edilmemiş birçok cami, anıtsal yapı ve mimari öge bulunmaktadır. Genel olarak bölgenin sokakları bozuk ve yapılarının fiziksel durumu kötüdür. Bölge, doğu, batı, kuzey ve güney 4 ana kısma ayrılmaktadır. Batı kısmında sadece eski kıvrımlı sokakların dokusu, el-Mücahidin Camisi ve Şeyh Yusuf Camisi gibi bazı geleneksel yapılar korunabilmiştir. Güney kısmı, üzerinde bulunan dini ve sivil yapılar, el-Kıseriyye Sokağı ve bölgesini içermektedir. Kentin kiliselerinin çoğu kuzeyde bulunmaktadır. Bölgede aynen korunduğu düşünülen tek kilise Protestan Kilisesi'dir. Diğer kiliselerin yerlerine betonarme kiliseler yapılmıştır. Ayrıca, Eski Siyut ve Lykopolis kentinin kalıntılarının da burada olduğu düşünülmektedir. Nitekim bu kısımda eski sütun başlıkları gibi bazı kalıntılar bulunabilmektedir. En küçük kısım olan doğu kısmında Batı tarzı etkisi altında yapılmış konut yapıları bulunmaktadır (Şekil 5.1).

2- Kent Merkezi: Eski Asyut kentinden sonra kentin en eski ikinci mahallesidir. Bu mahallede, 1872 yılında demiryolunun inşa edilmesinden sonra imar faaliyeti hızlanmıştır. Kent merkezinde, ticari, idari ve diğer işlevler yer almaktadır. Mahallede, 1875 yılında inşa edilmiş ve kentteki en eski okul olan Amerikan İlköğretim Okulu gibi bazı önemli sivil yapılar bulunmaktadır. Ayrıca, başka işlev verilmiş birkaç saray ile eski Postahane ve Mısır Bankası gibi bazı sivil yapılar bulunmaktadır. Fakat mimari olarak pek çok önemli yapı barındıran bu mahallede tescil edilmiş yapı bulunmamaktadır. Genel olarak zaman içinde meydana gelen kentsel dönüşümler ile barınma ihtiyacı baskılarından dolayı bölge, kültürel ve kentsel özelliklerinin çoğunu kaybetmiştir (Şekil 5.2).

3- Kolta Mahallesi: Mahalle, kentin XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerde inşa edilmiş en eski mahallesidir. Kentteki en önemli arazi taksim şirketleri olan Kolta Şirketi, Antaki Şirketi, el-Muavin Şirketi'nden oluşan mahallede, yerel tarz ile Batı tarzını birleştiren, mimari olarak yüksek değere sahip birçok saray, villa ve apartmanlar bulunmaktadır. Mahallenin kentsel ve mimari yapısı, Kahire'de XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında inşa edilen yeni bölgeleri anımsatmaktadır. Katolik Kilisesi ve Fransiskan Kilisesi ve Okulu gibi yüksek mimari değere sahip bazı kiliselerin bulunduğu mahallede, kentsel dönüşüme rağmen, geleneksel dokunun bütünlüğü korunmaktadır (Şekil 5.3).

4- Firyal Mahallesi: Mahallede, bir grup idari yapı, saraylar ve yüksek mimari değere sahip kültürel varlıklar bulunmaktadır. Bunlar, özellikle güneybatıdan Cumhuriyet Caddesi'nin başlarında, sonlarında veya Um el-Batal Meydanı'nda bulunmaktadır. Sultan Hüseyin Şirketi bu mahallededir. Sultan Hüseyin Şirketi, çoğu 1930'lu yıllarda inşa edilmiş benzer mimari özelliklere sahip eski bir yerleşim bölgesidir ve hala kentsel ve mimari özelliklerini

korumaktadır. Yerel ve batılı tarzı birleştiren mimari özelliklere sahip bir grup konut, saraylar ve villalar bulunmaktadır. Genel olarak mahallenin, el-Hülef Caddesi üzerinde Sultan Hüseyin Şirketi ile tescil ve korunması gereken birkaç grup dışında geleneksel dokusuna sahip bir bölge değildir (Şekil 5.4).

5- el-Validiyye Mahallesi: Mahalle aslen küçük bir köyden ibaretti. Kentsel gelişimden sonra Asyut kentine bağlandı ve mahallelerinden biri oldu. Dikkate değer nüfus yoğunluğuna rağmen, eğri dar sokaklar ve kerpiç yapıları içeren yerleşim özelliklerini korumuştur. Mahallede 1938 yılında inşa edilmiş ve daha sonra Asyut Üniversitesi'nin eski kampüsüne dönüştürülen Erkek Lisesi bulunmaktadır. Ayrıca, 1903 yılında inşa edilmiş Asyut barajı ve el-İbrahimiyye kanalı üzerindeki eski köprü de bu mahallededir.

6- el-Muhafaza Mahallesi: Mahalle, lüks ve görkemli yapılarıyla ve düşük nüfus yoğunluğu ile göze çarpar. Mümtaz ve el-Müdir arazi taksim şirketlerini içine alan mahalle yerel üslup ile Batı tarzına ait öğeleri beraber barındıran bir grup saray, villa ve apartmanları kapsayan önemli bir yerleşim bölgesidir. Mahallenin batı tarafında Cumhuriyet Caddesi üzerinde mimari olarak diğerlerinden ayrılan, anıt olarak tescil edilmiş 27 numaralı saray (Env. No. M-084) gibi kültürel yerleşim yapıları ile mimari yönden diğerlerinden farklı kültürel yapılar, bulunmaktadır. Nitekim el-Savvra Caddesi'nde de (Körniş el-Nil) mimari ve tarihi yönden diğerlerinden farklı kültürel yapılar, cadde başında el-Ehliyye Mahkemesi ve el-Ramad Hastahanesi, caddede eski Valilik (müdüriyet) binası, caddenin güneyinde ise Asyut'taki en önemli saraylardan biri olan ve tescil edilmiş Aliksan Sarayı (Env. No. M-109) bulunmaktadır. Bunlara ek olarak mahalle, el-Mesaha Caddesi üzerinde bulunan ve 1928 yılında inşa edilen Protestan Kilisesi ve 1946 yılında Cumhuriyet Caddesi üzerinde inşa edilen Haşba Camii gibi bir grup önemli dini yapıyı da içine almaktadır. Genelde, Mümtaz ve el-Müdir şirketleri, Um el-Batal Meydanı'nı çevreleyen bölge, içerisinde bulunan korunması gereken bazı sit ve yapılar dışında geleneksel özelliğini kaybetmiştir (Şekil 5.5).

7- Kidvani Mahallesi: Orta gelirli halk tabakasının yaşadığı bu mahallenin sokakları, nispeten dardır. Mahallenin eski ismi, el-Medrese el-İbtide'i Mahallesi idi. Mahallenin çoğu 1930'lu yıllara kadar tarım arazisi olarak kaldı. Öyle ki, orta gelirliyle yönelik, mimari yönden fazla öneme sahip olmayan konutlar inşa etmek için arazi taksim şirketleri kuruldu. Mahallede, XIX. yüzyılın sonlarında inşa edilen Amerikan Okulu ve Yukarı Mısır'da ilk kız lisesi olan Kız Lisesi gibi bazı korunması gereken okullar bulunmaktadır. Mahallenin güney sınırında el-Hilali Caddesi üzerinde birçok saray da bulunmaktaydı. Fakat bu sarayların çoğu günümüze ulaşamamıştır. Öyle ki, bazı saraylar, Ticaret Enstitüsü gibi eğitim yapılarına dönüştürülmüştür.

Genel olarak, geleneksel dokusuna sahip bir mahalle sayılmamakla beraber, tek olarak tescil edilmesi ve korunması gereken bazı yapılar bulunmaktadır (Şekil 5.6).

8- El-Hamara Mahallesi: Bu mahallede orta ve alt gelir seviyesindeki insanlar yaşamaktadır. Burada bazı önemli sivil yapılar, özellikle Nil nehri kıyısındaki el-Ezheri Enstitüsü, Kız Öğretmen Okulu, Polis Merkezi ve İskân Müdürlüğü gibi yapılar bulunmaktadır. Ayrıca, el-Hilali Caddesi'nde bulunan ve Bahıset el-Badiye Okulu gibi okullara dönüştürülen saraylar ve bölgenin güneybatısında bulunan Rum Kilisesi de bu mahalledeki önemli yapılardandır. Genel olarak bölge, korumaya ve tescile değer birkaç yapı veya grup dışında geleneksel özelliklerinin çoğunu kaybetmiştir (Şekil 5.7).

5.3 Yol Dokusu

Demiryolunun batısındaki 26 Temmuz Caddesi ve doğusundaki Cumhuriyet Caddesi'ni içine alan eksen, kentin tarihi gelişimini gösteren ana eksenidir (Harita 5.4). Bu eksen 26 Temmuz Caddesi, eski kent sınırları içinde, batıda el-Mücahidin Meydanı'ndan doğudaki Şokri Caddesi'ne ve demiryolu tüneline kadar uzanmaktadır. Kentin doğu yönündeki girişi olan Cumhuriyet Caddesi ise, batıdaki demiryolu tüneline doğudaki Um el-Batal Meydanı ve el-İbrahimiyye Kanalı'na kadar uzanmaktadır. Bu eksen değişik ve farklı dönemlerde inşa edildiği için genişlik ve doğrultu olarak düzensizdir; 24 m genişliğindeki Cumhuriyet Caddesi, genişliği 16 m olan 26 Temmuz Caddesi'nden daha geniştir. Her iki caddenin zemin kaplaması asfalttır. Eksenin iki tarafındaki yapılar, kentin kentsel ve tarihi gelişimini yansıtmaktadır. 26 Temmuz Caddesi'nin eski kentte yer alan kısmında Ortaçağ'ı anımsatan dini, anıtsal ve sivil yapılar bulunmaktadır. Ayrıca XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarındaki mimari üslupları yansıtan yapılar da vardır (Şekil 5.8). Oysa doğuya doğru yöneldikçe, özellikle kentin yeni merkezine uzanan kısımda geleneksel ve batı mimari üsluplarını gösteren yapılar da bulunmaktadır (Şekil 5.9, 5.10). Cumhuriyet Caddesi'nin iki tarafında bulunan yapılar ise, batı üslubundadır. Caddenin iki tarafında korunması gereken apartmanlar, saraylar, eğitim ve idari binalar vardır. Cadde, İmar Kanunu değişikliğinden dolayı verilen 36 m'ye yükselme izni sebebiyle silüet ve mimari özelliğinin önemli ölçüde kaybetmiştir. Bu kapsamda, birçok saray yıkılarak yerine çok katlı betonarme yapı inşa edilmiştir (Şekil 5.11).

1- Eski bölge "Asyut el-Kadime" yollarının dokusu: Eski Asyut kentindeki yol ve cadde dokusu, eski Arap kent dokusuna bir örnek teşkil etmektedir (Harita 5.5). Sokak dokusu organikdir. Kıvrımlı yollar coğrafyaya uygun olarak eğimli veya basamaklıdır. Sokakların çoğu dar, bir kısmı çıkmazdır. Bu kıvrımlı ve çıkmaz sokaklar, yabancıların girmesini önleyerek güvenlik ve

asayışı sağlar. Ayrıca yazın sıcak havanın kontrol altına alınmasına yardımcı olmaktadır. Bölgedeki yolların genişliği 6-10 m arasındayken çıkmaz sokaklar 3-4 m arasındadır. Sokakların çoğu asfalt iken bazı sokaklar hiç kaplanmamış ve bakımsız durumdadır. Eski Asyut bölgesindeki sokak dokusu, büyük değişim olmaksızın kendi kentsel özelliklerini korumaktadır. Bu, Asyut'un 1892 yıllı haritası ile güncel haritası karşılaştırıldığı zaman görülmektedir. Eski bölge sokakları araç trafiğine açık olduğundan, yoğun insan trafiği ve yoğun araç trafiği vardır (Şekil 5.12). Bazı sokakların isimleri sokakta yeralan özellikli pazarlar, bu sokakta yeralan zanaate ya da belirli meslek isimleri veya bu meslekle uğraşanların isimleriyle adlandırılmıştır. Örneğin, el-Sakayin (su satıcıları) sokağı ve el-Haddadin (demirciler) sokağı gibidir. Bazı sokaklar, Ortaçağ'da kente göçmüş Arap kabilelerinin adlarını almışken diğerleri de sokakta bulunan ve sokağı diğerinden ayırt eden mimari unsurların adlarını kullanmaktadır; Büyük Camisi Sokağı, Hamam Sokağı ve Vakalalar (hanlar) Sokağı gibidir* (Pottros, 1986: s.160).

Asyut kentinin en eski caddeleri olan 26 Temmuz, Porsa'id ve el-Kısıriyye caddeleri, eski kentin üç ana caddesidir. Porsa'id Caddesi ticaretin yoğun olduğu bir caddedir. Burada araç ve yaya trafiği birbirine karışmakta ve sıkışıklık oluşturmaktadır. Yaya alanı olan el-Kısıriyye Sokağı'nın üzeri kumaş gölgeliklerle kapatılmıştır. Caddenin zemin kaplaması ve gölgelikler, zamanın yol açtığı tahribat nedeni ile kötü durumdadır. Eski Asyut merkezini tanımlayan caddeler ise, Ortaçağ'daki kenti çevreleyen sur duvarlarının yerinde düzenlenmiştir (Şekil 5.12).

Bölge, özellikle açık alan ve meydanlara ihtiyaç duyulmaktadır. El-Mücahidin ve el-Bedri meydanları, bölgenin en önemli meydanlarıdır. El-Mücahidin, el-Bedri ve Büyük Camisi meydanlarındaki halka kapalı parklar dışında bölgede açık alan yoktur. Eski Asyut bölgesindeki açık alanların çoğu ticari amaçlar ve semt pazarları için kullanılmaktadır. Bazı dini yapıların önünde bulunan açık alanlar ise ihtiyacı karşılamamaktadır (Şekil 5.12).

2- XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşturulmuş bölgelerin sokak dokusu: XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşturulmuş bölgelerdeki sokaklar ızgara planlıdır (Harita 5.6). Bu sokaklar eski bölge ile kıyaslandığı zaman sokakların doğrusal uzanan, görece daha geniş ve genişlikleri bakımından kademeli olduğu görülmektedir. Tali yollar 10-12 m, ana yollar 16-24 m genişliğinde, asfalt kaplı ve iyi durumdadır. Sokaklar, geçirdiği tarih süreci ile ilişkilendirilerek isimlendirilmiştir. Örneğin, şimdiki Cumhuriyet Caddesi, ilk olarak, 1902'de Asyut Barajı inşa edildikten sonra barajın adını (el-Hazzan

* Bu sokakların isimleri 1892 tarihli Asyut kent haritasında bulunmaktadır.

Caddesi) almıştır. Daha sonra, Krallık döneminde, adı Sultan Hüseyin Caddesi olarak değiştirilmiştir (Faydallah,1940: s.82). En son da Cumhuriyet Caddesi olarak değiştirilmiştir*. Cumhuriyet Caddesi ve 26 Temmuz Caddesi'nin yanında aşağıda adları verilen caddeler, bu bölgelerin en önemli caddeleridir (Şekil 5.13).

El-Savvra Caddesi: Kentin en uzun caddelerinden biridir ki uzunluğu yaklaşık 2200 m'dir. Nil nehri kıyısı boyunca uzanmaktadır**. Cadde üzerinde korunması gereken anıtsal özellikli, XX. yüzyılın başlarına tarihlenen birkaç dini, idari ve eğitim yapısı bulunmaktadır.

El- Hilali Caddesi: Caddenin iki tarafında bulunan tarihi sarayların yerine yerleşim şartları gereği ile çok katlı betonarme yapılar yapılmıştır. Bu sarayların en sonuncusu 2005 yılında yıkılan el-Tıb el-Şar'i sarayıdır***.

Sa'd Zağlul Caddesi: Demiryolu istasyonundan Asyut'un batı tepesine kadar ana eksen teşkil etmektedir. Üzerindeki Postane ve Bankalar Meydanı önemli kent odaklarıdır.

Sabit Caddesi: Güneydeki Bankalar Meydanı'ndan kuzeydeki 26 Temmuz Meydanı'na kadar uzanmaktadır. 23 Temmuz Caddesi ve 26 Temmuz Caddesi ile kesişen caddenin iki tarafında Amerikan İlkokulu gibi korunması gereken anıtsal yapılar bulunmaktadır.

23 Temmuz Caddesi: 1920'li yıllarda inşa edilmiştir. Doğuda el-Mahatta Meydanı'ndan (İstasyon) batıda el-Meczup Meydanı'na kadar uzanmaktadır. İki tarafında konutlar ticari ve idari yapıların yanı sıra kahvehaneler, mağazalar ve dükkânlar bulunmaktadır.

Yüsri Rağıp Caddesi: Kolta Mahallesi'nde ana cadde sayılmaktadır. Caddede özellikle Kolta Bölgesinde, korunması gereken ve XX. yüzyılın başlarında Batı üslubunda inşa edilmiş birçok yapı bulunmaktadır.

XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşturulmuş bölgelerdeki meydanların sayısı, eski bölgeye göre, daha fazladır. Bu meydanların çoğu, XX. yüzyılın başlarında düzenlenmiştir. El-Meczup Meydanı, el-Mahatta Meydanı (İstasyon), Cumhuriyet Meydanı, Um el-Batal Meydanı ve Bankalar Meydanı en önemli meydanlardır (Şekil 5.13).

* Mısır kentlerinin, 1952 yılında Cumhuriyetin kuruluşundan sonra adları değiştirilen bütün ana caddeleri gibidir.

** Halk ona Körniş el-Nil adını vermektedir.

*** Bu sarayın belgelenmesi yapılmamıştır.

5.4 Ticari Yapılar ve Çarşı Bölgesi

Asyut'taki ticari bölgeler, eski bölgede bulunan geleneksel çarşı dokusu ile XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında oluşturulan ticaret merkezleri olmak üzere ikiye ayrılır. Genel olarak Yukarı Mısır'ın kentlerindeki eski ticaret bölgeleri, haftanın belli günlerinde kurulan semt pazarları ile belli mekânlarda sürekliliği olan alışveriş merkezlerinden oluşur. Bu daimi pazarların çoğu mescit ve camilerin yanında kurulmuştur. Küçük semtlerdeki daimi pazarlar ana bir sokak – el-Kısariyye* adı verilir -, iki sokak veya bir mahallenin tamamını kapsayabilir. Eski bölgedeki bu ticaret merkezleri ve el-Kısariyyeler, hayatın devamını sağlayan ana damarlar olarak kabul edilir (Muhammed, 1993: s.125).

Günümüzde Asyut kentinde bulunan el-Kıysariyye Sokağı'nın en önemli özellikleri, sadece yayaya açık olması, sokağının üzerinin kuzeyde Porsa'id Caddesi'ne kadar kumaşla, güneyde ise ahşapla kapatılması ve havalandırma ve aydınlatma delikleri bırakılmasıdır (Şekil 5.29). Çarşıdaki dükkânlar küçük olduğu için satıcılar mallarını dükkânın dışına da çıkarmakta ve kimi ürünler iplere asılarak sergilenmektedir; bu durum çarşıya ayrı bir özellik katmaktadır (Şekil 5.30).

Çarşıda meslek türlerine ve ürünlere göre bir gruplaşma vardır ve çarşının dışına taşan kimi alışveriş yerlerinin bulunduğu sokaklar, orada satılan ürünlerin adıyla isimlendirilmektedir (Muhammed, 1994: s.128). Örneğin el-Kısariyye'nin kuzeyinde Döşemeciler Sokağı ve Bakırcılar Sokağı gibi sokak isimleri vardır. Çarşının güneyinde toptancılar ve çevresinde manav, balık ve tahıl çarşıları bulunur. El-Kısariyye Bölgesi ve sokağında, Sabit Hamamı, Çelebi, Sabit ve el-Hilali vakalaları "Hanları" gibi çeşitli anıtsal, dini ve sosyal yapılar da yer alır. El-Vakayıl Sokağı'nda Lütfi ve el-Kâşif Vakalası da bulunur. Ayrıca tarihi el-Kâşif Camisi de burada yer alır. El-Kısariyye bölgesi kısmen de olsa geleneksel dokusunu korumakta ve ticari hayatın canlılığını sürdürdüğü bir mekân olarak tanınmaktadır.

XIX. yüzyıl sonlarına kadar Asyut kentinin ana ticaret merkezi konumunda bulunan el-Kısariyye bölgesi, Darb el-Arba'in yolu ticaretinin durdurulması, eski bölgede yaşayan halkın

* Kısariyye kelimesi Arapçaya girmiş yabancı kelimelerden kabul edilir, küçük pazar anlamına gelen Kaysar kelimesinden türemiştir. Kısariyye kelimesi Osmanlı döneminde Türk illerinde bedesten anlamında kullanılırken, Kahire'de kervansaray anlamında kullanılıyordu. Yukarı Mısır'daki illerde, Kıysariyye kelimesi ticari iş yerlerinin bulunduğu sokağa ad olarak verilmiştir. Bu sokaklar, müşterilerin rahat alışverişini sağlamak ve gündüz vakti güneşin etkilerinden korumak amacıyla kumaş veya ahşapla kapatılıyordu. Kapatılan mekânlarda havalandırmayı sağlamak amacıyla bazı açıklıklar da bırakılıyordu. Kısariyye adı verilen bu çarşılarda geleneksel sanatların yanında misafir tüccar ve müşterilere hizmet vermek amacıyla han "vakala", cami ve hamam gibi mekânlar da düşünülmüştür (Muhammed, 1993: s.65).

ve zengin kesimin yeni yerleşim yerlerine taşınması ve buralarda kurulan yeni ticaret merkezleri sebebiyle olumsuz bir şekilde etkilenmiştir. Yeni ticaret merkezleri insanları daha çok cezbetse de el-Kısariyye bölgesi hala orta ve düşük gelirli insanların uğrak yeri olmaya devam etmektedir (Şekil 5.31).

- **Vakalalar (Hanlar)**

Asyut'ta XVII. ve XVIII. yüzyıllarda ticaretin gelişmesi üzerine birçok vakalalar* yapılmıştır. Lütfi Vakalası (1692) günümüze kadar gelen en eski vakala olarak kabul edilir. Kentin orta ve batı kesiminde bulunan birçok höyüklerin XIX. yüzyılda kaldırılması üzerine bunların yerine vakalalar yapılmıştır. Bunlar arasında el-Kâşif (1821), Sabit (1822), Şelebi (1824) ve el-Hilali vakalaları sayılabilir (Zahran, 1998). Günümüzde bunların dışında vakala kalmamıştır.

Asyut kentinde yapılan vakalalarda iki mimari üslubun kullanıldığı görülmektedir (Zahran, 1998):

1- Dört tarafı amberlerle (depo) çevrili üstü açık bir avlusu vardır. Girişin üstü kapalıdır, tuğla veya mermer sütunlar üzerine oturtulmuştur. İkinci katı avluya bakar ve ahşaptan korkuluğu vardır. Şelebi, el-Hilali ve el-Kâşif vakalaları bu tiptendir (Şekil 5.32).

2- Dört tarafı kemerli girintilerle, üstü açık olan orta avluya açılan amberleri (depo) vardır. Bu koridorların arkasında amberlerin kapıları mevcuttur, Lütfi Vakalası buna örnektir (Şekil 5.32).

Kentteki vakalaların hepsi tuğladan yapılmıştır; sütunlarında ise siyah tuğla kullanılmıştır; Şelebi ve el-Hilali vakalalarında olduğu gibi (Şekil 5.33). Lütfi ve el-Kâşif vakalalarında olduğu gibi siyah tuğlanın dış cephe süslemelerinde kullanıldığı örnekler de mevcuttur (Şekil 5.34). Vakalalarda kullanılan kemer biçimleri de çeşitlidir. Sabit Vakalası'nın girişinde ve Çelebi Vakalası'nın giriş salonunda beşik kemer; el-Kâşif Vakalası'nın boşluklarında sivri kemer; Lütfi Vakalası'nın girişi ve boşluklarındaki kemerlerde üç dilimli kemer kullanılmıştır (Şekil 5.34). Vakalaların üst örtüleri de çeşitlidir. Odaların tavanlarında basık kubbeler, giriş salonlarında manastır tonozlar ve depolarının önündeki koridorlarında hurma ağacından ahşap direkler kullanılmıştır. Sabit Vakalası'nın avlusunun, ortası havalandırmalı ahşap bir tavanla örtülmüştür (Şekil 5.35).

* Vakala kelimesi Mısır'da Kısariyye ve otel kelimeleri ile eş anlamlı olarak kullanılmış ve hanlarla aynı işlevi gören mekânlar olarak bilinmiştir. Bu mekânlar, tüccar ve yolcuların kaldıkları; ayrıca malların depolandığı ve tüccarlar arasında kimi zaman alışveriş ve anlaşmaların yapıldığı yerlerdir (Muhammed, 1993: s.78).

5.5 Mezarlar

Asyut'un anıtsal mezarlıkları kentin eski çekirdeğinin batısında bulunan Batı Tepesi'nde yer alır. Bu mezarlıklara birçok cadde ve sokaktan ulaşılabilir. Nil nehrine en yakın yol olan Sa'd Zağlul Caddesi bunların en eskisidir. Kentin bu bölgesi, asırların izlerini taşıması nedeniyle Asyut tarihi hakkında fikir vermekte ve yabancı gezginlerin çizdikleri Asyut gravürlerinde de bu açıkça gözlenmektedir (Bkz. Şekil 4.5, 4.7, 4.25).

Katlar şeklinde tepelerin zirvesine kadar ulaşan ve kayalara oyulan bu mezarlara Hanedanlar Dönemi Asyut prensleri ve o dönemin kutsal varlığı sayılan ve kendisine tapınılan çakal da defnedilirdi (Şekil 5.14, 5.15) (Description de l'Égypte, 1798-1801). Bu mezarlardaki işleme ve motifler, sanatsal harikalar olmamakla beraber, Birinci Ara Dönemi'nin tarihi olayları ve yaşantısı hakkında bilgi edinmemizi sağlayan birer belge önemini taşır (Patch, 1996: s.233). Ayrıca, Mısır'da Hristiyanlığın yayılmaya başlamasıyla Romalıların zulmünden kaçan hristiyanların bu mezarlarda saklandıkları bilinmektedir. Nitekim mezarların duvarlarına oyulan aziz motifleri bunu açıkça göstermektedir (İsmail, 1968: s.114). XVIII. yüzyıl sonu ve XIX. yüzyıl başlarında Asyut'taki mezarları bilimsel olarak inceleyen Avrupalı arkeologların bu mezarları inceleyerek belgelendirmişler*.

Günümüzde bu tarihi mezarlar bölgesi askeri alanın içinde kalmıştır ve ziyarete kapalıdır. Bu bölge resmi olarak Tarihi Eserler Yüksek Kurulu (TEYK) tarafından arkeolojik sit alanı olarak tescil edilmiş almasına karşın henüz hiçbir restorasyon ve belgelenme çalışması yapılmamıştır** (Harita 5.7).

Bu kaya mezarları, kendine özgü mimari özellikler taşır ve bu özellikler eski Hanedanlar döneminde yapılmış mezarlara örnek teşkil eder. Asyut'taki kimi mezarların tarihi X. Hanedana kadar uzanır. Bu mezarların diğer bir özelliği de mezar-odalarına eğimli yollarla ulaşılabilmesi ve mezarlığın kuzeydoğu kapısının bu mezar-odalarla karşı karşıya bulunmasıdır (Badawy, 1966: s.87). Mısır mezarlıklarında bulunan alışılmış cenaze motiflerinin yanında, Asyut'un mezarlıklarında savaş ve silahlarıyla asker motifleri yer alır (Bkz. Ek 1). Asyut mezarlıklarındaki motiflerin azlığı ya da tamamlanamamasının sebebi

* Mısır'a Fransızlar tarafından yapılan çıkarma neticesinde buralara gelen bilim adamları, Asyut'un tarihi mezarlarını inceleyerek belgelendirmişler ve "Description de l'Égypte" adlı kitabında Asyut'a ve anıtsal mezarlarına ayrı bölümler tahsis etmişlerdir.

** TEYK ile İskenderiye Kütüphanesine bağlı olan Kültür ve Tabiat Varlıkları Belgeleme Merkezi tarafından ortak GİS proje kapsamında Asyut ilçesinin anıtsal mezarlıkları "arkeolojik sit alanı" tescil edilmiştir.

olarak o dönemlerde kentte istikrarsız bir durumun varlığı gösterilebilir (Badawy, 1966: s.87).

Bu mezarlıkları mimari olarak dört gruba ayırabiliriz. Bunlar (Badawy, 1966: s.88):

- 1- En küçük mezarlık tipi olarak kabul edilir. Mezarlık bir odadan oluşur ve Batı Tepe’de bir giriş kapısı vardır.
- 2- Bu tip mezarlıklarda merkezi, geniş oyulmuş bir salon vardır ve iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm diğerine göre daha geniştir ve çift sütunla diğerinden ayrılır. Bazen iç bölümde de iki büyük sütun bulunur (Şekil 5.16).
- 3- Bu tip mezarlıklar daha gelişmiştir. Mezarlık, bir koridor ile birbirine bağlanan iki geniş salondan oluşmaktadır. Bu iki salonun etrafına en az yedi oda sıralanmaktadır. Öyle ki, bazı odalar dış salona mezar-odalar ise mezarlığın arka kısmındaki iç salona açılır (Şekil 5.16).
- 4- Bu tip mezarlıkların planı oldukça gelişmiştir. Mezarlık, açık bir dış avlu ve sütunlarla çevrili bir girişten oluşmaktadır. Mezarlığın iç bölümünde ise geniş bir salon bulunmaktadır. Bu salonun arka duvarı üzerinde girişleri olan yan yana sıralanmış üç mezar odası vardır (Şekil 5.16).

Bölgede geçmiş tipleri yansıtan en önemli anıtsal mezarlıklar şunlardır (Bkz. k 1):

1- II. Khety Mezarlığı*: ikinci tipe örnektir. Kare planlı iki sütunun ayırdığı iki bölümden oluşan ana salonu vardır. Arka bölümü ön bölüme göre daha dardır (Şekil 5.16). Mezarlığın dışı kayaya oyulmuş küçük bir alandan ibarettir ve süslü bir girişi vardır (Badawy, 1966: s.88). Burada ölenin figürleriyle o dönem askerlerini yansıtan figürlerin kayalara oyulduğu görülür (Bkz. Şekil 4.1).

2- I. Hepdjefa Mezarlığı**: Asyut kentinin anıtsal mezarlıklarının en önde geleni olarak kabul edilir. Üçüncü tipe örnektir. Halk arasında “Anter Ahır” olarak isimlendirilir***. Boyu yaklaşık 44 m’dir. Kuzeydoğudan güneybatıya uzanan uzun bir eksen boyunca sıralanmış 7 odadan oluşur. Öncesinde geniş bir koridoru vardır ve bu koridor geniş bir salona açılır. Düz bir kemerle örtülü koridorun tavanı yıldız şeklinde motiflerle, duvarları ise I. Hepdjefa’nın III.

* X. Hanedan döneminde yapılmıştır (Faydallah, 1940: s.23).

** XII. Hanedan krallarından kral I. Snusert döneminde yapılmıştır (Faydallah, 1940: s.23).

*** Bu ismin Fransız işgali boyunca bir grup askerin atlarıyla burada kalmalarından dolayı mecazen kullanıldığı düşünülmektedir (Faydallah, 1940: s.24).

Snusert'e olan bağılılığı temsil eden cenaze motifleri ile süslenmiştir (Bkz. Ek.1). Geniş salonun arka duvarında, yan yana iki odaya açılan iki kapı bulunur; bu iki kapının ortasına denk gelen diğer bir kapı da derin bir salona açılır. Bu derin salon, alçak tavanlı bir koridoru bulunan ve mezar odasına bağlanan başka bir salona açılır. Bu koridorun her iki yanında derin koridora açılan birer oda mevcuttur (Şekil 5.16) (Badawy, 1966: s.88).

3- III. Hepdjefa Mezarlığı*: dördüncü tipe örnektir ve halk arasında “Salahane Mezarlığı” olarak adlandırılır**. I. Hepdjefa mezarlığının üslubunda fakat daha büyük boyutta yapılmıştır. Birçok modern mezarı içine alan yarım kalmış bir dış avlusu vardır. Bu avlu, kare şeklinde dört sütunu bulunan bir iç salona bağlanır. Bu iç salondan sonra kare şeklinde başka bir salon gelir. Bu salon da geniş bir salona bağlanarak, üstü tonozla örtülü dar bir geçitten, arka duvarında üç mezarın bulunduğu mezar odasına ulaşır (Şekil 5.16) (Badawy, 1966: s.88).

* II. Amenemhat'ın döneminde yapılmıştır.

** Bu adlandırmanın sebebi bilinmemektedir.

5.6 Dini Yapılar

5.6.1 Camiler

Asyut kentinde camii inşaatı faaliyeti, İslam'ın Mısır'da VII. yüzyılda kabul edilmesi ile başlamıştır. İlk uygulamalarda camiler kentin merkezindeki eski yerleşim yerlerinde bulunan kilise ve Firavun tapınaklarının kalıntıları üzerine inşa ediliyordu. El-Yusufi Camisi ve Büyük Camisi (el-Cami el-Kebir) buna örnek olarak verilebilir; ancak XVII. ve XVIII. yüzyıllarda ticaretin gelişmesiyle kentte yeni camisi inşaatları görülmektedir. Şeyh Mintaş (1659), el-Mecsup (1695), el-Mücahidin (1708) ve el-Kadi (1741) camileri bunlar arasında yer alır. Evliya Çelebi XVII. yüzyılda Asyut kentine yaptığı seyahat sırasında 26 caminin varlığından bahseder (Bilge, 1990: Cilt III, s.543). Kentin merkezinde ve batısında bulunan höyük yerlerin XIX. yüzyılda temizlenmiş ve bunların yerine el-Kâşif (1811) ve Hülasa (1824) camileri gibi yeni camiler yapılmıştır. Asyut kentinin 1891 tarihli haritasında 33 cami, 19 zaviye ve 43 türbenin varlığı görülmektedir. XX. yüzyıla gelindiğinde ise, eski bölgede bulunan birçok cami, zaviye ve türbenin onarımı gerçekleştirilmiştir. Buna örnek olarak Büyük Camisi restore edilerek 1923 yılında tekrar İlahiyat Enstitüsü olarak kullanılması gösterilebilir (Faydallah, 1940). Ancak son dönemlerde özellikle 1992 yılındaki deprem sonrasında birçok cami ve zaviyenin hasar görmesi üzerine, bu yapıların sorumlusu konumunda bulunan Vakıflar Bakanlığı, bu yapıların kimisini tamamen, kimisini de kısmen yıktırarak modern tarzda betonarme olarak yeniden yaptırmıştır.

Şu anda eski bölgede eski camilerden sadece 13 tanesi ayakta durmaktadır. Bunlar; el-Mecsup (Env. No. K-027), Şeyh Mintaş (Env. No. K-009), el-Kâşif (Env. No. K-024), el-Kadi (Env. No. K-012), el-Acami (Env. No. K-002), el-Yusufi (Env. No. K-035), Büyük Camii (Env. No. K-047), el-Mücahidin (Env. No. K-016), Hülasa (Env. No. K-007), Osman el-Kadi (Env. No. K-018), el-Hüdariyye (Env. No. K-010) ve el-Bokali (Env. No. K-049) camileridir. Mevcut zaviye ve türbelerin en önemlileri Büyük Camisi (Env. No. K-048) ve el-Ansari (Env. No. K-038) zaviyeleri ile el-Arba'in Türbesi'dir. El-Karmani (Env. No. K-039), Şeyh Yusuf (Env. No. K-001) ve el-Nemes (Env. No. K-003) isimli üç caminin onarımı özgün minareleri korunup kalanı betonarme ile yeniden yaptılarak gerçekleştirilmiştir. Bu cami, zaviye ve türbelerden sadece el-Mücahidin Camisi tescil edilmiştir; diğerleri için ise henüz tespit çalışmaları yapılmamıştır.

Asyut kentindeki mescit ve camilerin mimari yapıları çeşitlilik arz etmektedir. Bu yapıları şöyle sınıflandırılabilir (Şekil 5.17) (Zahran, 1998):

1- Kapalı bir orta avlusu ve dört sahnı olan camiler: En büyüğü kible sahnı olan dört sahnı ile çevrili

üstü açık bir avludan oluşur. Bu tarza örnek olarak Büyük Camisi ve el-Yusufi Camisi gösterilebilir.

2- Orta avlusu olmayan ve sahnılardan oluşan camiler: Dikdörtgen şeklinde bir alana sahiptirler, kıblenin duvarına paralel sütunlarla sahnılar birbirinden ayrılır. Bu tarz yapılar Osmanlı döneminde yaygınlık kazanmıştır. El-Bokali ve el-Meczip camileri bu tiptendir.

3- Dikdörtgen veya kare şeklinde bir alana sahip, ortası pencereless ahşap tavanlı camiler: Asyut'ta mevcut diğer camilerin yapısı bu tiptir; tavanı ahşap direkler üzerine oturtulmuştur. Şeyh Mintaş, el-Mücahidin, Osman el-Kadi, el-Kâşif, el-Kadi ve Hülâsa camileri bu tiptendir.

Minber, camilerin esas müstemilatından sayılır ve genelde ahşaptan yapılır (Şekil 5.18). Aynı şekilde kentin çoğu camilerinde bayanlar için namaz kılma yeri tahsis edilmiş, ahşap direkler üzerine oturtulmuş dikdörtgen veya kare şeklindeki minberler, caminin kuzey duvarı veya kuzey duvarının batısındaki zaviyelerde yapılmıştır (Şekil 5.19). Asyut kentindeki camilerin çoğunda, şeyh ve evliyaların mezarlarının bulunduğu türbeler yer alır. Bu türbeler genellikle kubbelidir; Şeyh Mintaş ve el-Bokali camileri gibi. Kubbeler tuğladan yapılmış ve sekizgen görüntüsü veren dört köşeli kemerler üzerine oturtulmuştur (Şekil 5.20).

Minareler, Asyut kenti camilerinin farklılığını çok güzel yansıtır. İki çeşit minare vardır (Zahran, 1998):

1- Bu minareler yüksek değildir. Kare şeklinde bir kürsüyle başlayan minare daha sonra sekizgen gövde olarak devam eder. Şerefeleri de sekizgendir; ikinci şerefeden sonra külah bölümü sekiz tuğla ayak üstünde yükselir. Son olarak koni şeklindeki minare külahı vardır. Şeyh Yusuf, el-Meczip ve el-Kadi camilerinin minareleri bu şekildedir (Şekil 5.21).

2- Bu minareler oldukça yüksek ve gösterişlidir, dört köşeli bir kürsü üzerine üç ya da dört bölümlü olarak tuğladan yapılmışlardır. Kare şeklinde başlayan yapısı daha sonra sekizgen bir hal alır. Şerefeleri ahşaptandır, minarenin zirvesi yine koni şeklinde son bulur. El-Kâşif, Osman el-Kadi ve el-Karmani camilerinin minareleri bu tipe örnek verilebilir (Şekil 5.21).

Eski Asyut camilerinin çoğunun tavanı ahşap kaplamalı olup ve orta kısmında bir aydınlık penceresi vardır (Şekil 5.22). Bu tavanlar, ahşap, tuğla, taş veya eski yapılardan kalma mermer ve granit sütunlar üzerine oturtulmuştur. El-Kâşif, el-Yusufi ve el-Bokali camilerinin sütunları, böyle devşirme malzeme ile yapılmıştır (Şekil 5.23). Kentin camilerinde birçok kemer biçimi kullanılmıştır: beşik kemer, yüksek sivri, sivri, kırık ve üç dilimli kemer yapıları vardır (Şekil 5.24). Asyut kentindeki cami, zaviye ve türbelerin inşasında çeşitli malzemeler kullanılmıştır. Tuğla esas olmakla beraber duvarların, sütunların ve kemerlerin yapımında taş malzeme de

kullanılmıştır. Tuğlanın yakılarak siyah renge dönüşmesiyle elde edilen siyah tuğla el-Kâşif ve el-Mücahidin camilerinin yapımında kullanılmıştır (Şekil 5.25). Tavanları taşıyan sütunlar genellikle ahşaptan yapılmıştır, buna sebep olarak camilerin bir an önce inşa edilmek istenmesi ve o dönemde şehirde gelişmiş bulunan ahşap işçiliği gösterilebilir.

XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerde yapılan dini yapılara baktığımızda karşımıza kiliseler çıkar. 1945 yılına kadar herhangi bir cami inşasına rastlanmaz, bu yılda Cumhuriyet Caddesi'nde Haşebe Camisi yapılmıştır (Faydallah, 1940). Yeni yerleşim merkezlerindeki camilerin en önemlileri: Cumhuriyet Meydanı'nda bulunan Haşebe ve Nasır camileri ile Kolta Mahallesi'nde bulunan el-Cem'iyetu-l Şariye Camisi'dir ve hepsi de betonarme olarak inşa edilmişlerdir.

5.6.2 Kiliseler

Asyut kentindeki kiliseler, eski bölge ile XIX. yüzyıl sonu ile XX. yüzyıl başlarında oluşturulan bölgeleri arasında dağılmıştır. Eski bölgede bulunan kiliseler, Bizans hâkimiyeti dönemi kilislerinin bir devamı sayılır; ancak günümüzde bu eski kiliseler modern tarzda ve betonarme yapım sistemiyle yeniden inşa edilmiştir. Bu kiliselerden günümüze ulaşanı olmamıştır. Ayrıca, İslami Dönemin başlangıcında el-Yusufi, el-Emevi ve el-Şeyh Yusuf gibi camiler, bu eski kilise kalıntıları üzerine inşa edilmiştir (Pottros, 1986: s.158).

XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerdeki kiliseler, Asyut'a demiryolunun ulaşması sayesinde buralara gelen yabancı misyonerlerin aracılığıyla inşa edilmişlerdir (Faydallah, 1940: s.89). Bu dönemde yapılan kiliselerde batı üslubu hâkimdir. Örneğin; Kolta Mahallesi'nde bulunan Katolik Kilisesi ile el-Muhafaza Mahallesi'nde bulunan Protestan Kilisesi Gotik üslupta yapılmıştır. El-Hamara Mahallesi'nde bulunan Rum Kilisesi ise Neo-Klasik üslubunda yapılmıştır (Şekil 5.26).

Genelde bu kiliseler T harfi şeklinde yapılmışlardır; ibadet amaçlı dikdörtgen salonları, din adamları için odaları ve din adamları ile görevlilerin kalacakları bölmeler, kiliselerin yapısını şekillendirmektedir (Şekil 5.27). Bu kiliseleri öne çıkaran diğer bir özellik ise bir veya iki çan kulesinin olmasıdır (Şekil 5.28). Duvarları genellikle tuğladan, tavanları ise betonarme ile yapılmıştır ve batı üslubunda bezemelidir.

Günümüze kadar ulaşan bu dönem kiliselerinin en önemlileri: Protestan Kilisesi (env. No. K-040), Katolik Kilisesi (env. No. M-053), Protestan Kilisesi (env. No. M-079) ile Rumlar Kilisesi'dir (env. No. M-127).

5.7 Hamamlar

Mısır'da hamamlar, Ptolemaioslar ve Romalılar hâkimiyeti zamanında yaygınlaşarak kent ve köylere kadar girmiştir. Bu durum Arapların Mısır'ı fethine kadar sürmüş ve özellikle ticari hayatın yaygın olduğu kentlerde hamamlar günlük hayatta yerini almıştır. Osmanlı Döneminde hamamların sayısı oldukça artmıştır. Sabit Hamamı Asyut'ta günümüze kadar gelen tek hamamdır ve inşa tarihi bilinmez. Bir inanışa göre Roma hâkimiyeti döneminden kalma bir hamamın kalıntıları üzerine inşa edilmiştir. Mevcudiyet bilinen diğer bir hamam ise Muhammed Bey el-Diftar diye isimlendirilen “el-Hammam el-Cedid”dir, 1822 tarihinde inşa edilen bu hamam şu an mevcut değildir (Şekil 5.36) (Mübarek, 1876).

Asyut kentindeki hamam (Sabit ve el-Diftar hamamları) planları, uzun yıllar Mısır kentlerinde hiçbir değişikliğe uğramadan kalan Roma ve Ptolemaioslar hamamları planına benzer. Kentteki hamamların planları aşağıdaki unsurlar oluşturur (Şekil 5.37) (Zahran, 1998):

- 1- Küçük ve dar giriş.
- 2- Dışardan geçenlerin içeriye görmemesi için yapılan kavisli “kıvrımlı” koridor.
- 3- Her hamam üç ana bölmeden oluşur. Bunlar; soğukluk, ılıkılık ve sıcaklık. Her bir bölmenin ayrı bir amacı vardır; girişte kişiyi soğuktan sığağa, çıkışta ise sıcaktan soğuğa alıştırarak, ani sıcaklık değişimlerine maruz kalmamasını sağlar.

Her iki hamam da kırmızı tuğladan yapılmıştır. Sabit Hamamı'nın girişinde beşik kemerler kullanılmıştır. Döşemeler ise çeşitli geometrik biçimlerden oluşan bir motifi tanımlayan renkli mermerler ile kaplanmıştır. Hamamın üst örtüsü ise farklı mimari özellikler taşır. Yıkama bölmelerindeki basık kubbeler yapılmış, bölmeler arasındaki geçiş koridorlarında ise basık tonozlar kullanılmıştır. Soğukluk bölmelerinde ise tavan ahşaptan yapılmış ve aydınlatma ve havalandırma amacıyla küçük delikler bırakılmıştır (Şekil 5.38). Sıcak su hamam zemininin alt katındaki kazanlarda ısıtılır. Sıcak ve soğuk su boruları duvarların içinden ve zeminin altından geçirilerek hamamın ısıtılması sağlanmıştır (Zahran, 1998). Kentin tek hamamı olan Sabit Hamamı (Env. No. K-021) anıt olarak tescillidir.

5.8 Su Yapıları

Asyut'ta setlerin yapımı, eski asırlara kadar uzanır. El-Cebel Barajı ile el-Meczip Barajı kentteki en eski barajlardır. 1902 yılında Nil nehri üzerinde Asyut Barajı yapılmıştır. Tren ile kuzeydeki el-Validiyye Mahallesi'nin güneydeki Asyut merkezine bağlanması için, el-İbrahimiyye Kanalı üzerine iki köprü inşa edilmiştir. Asyut'taki baraj ve setler taştan; köprüler ise demirden yapılmıştır (Şekil 5.39). 1920'li yıllarda el-Meczip Gölü'nün toprakla kapatılması neticesinde, baraj da el-Meczip Meydanı'nın altında kalmıştır. El-Cebel Barajı, daha sonra da 1938 yılında Asyut Barajı yenilenerek onarılmıştır (Faydallah, 1940: s.66). Barajlardan ancak el-Meczip Barajı (Env. No. K-026) tescil edilebilmiştir ve bu baraj halen çok kötü durumdadır.

5.9 Eğitim Yapıları

Günümüzde, Ortaçağ'a kadar uzanan eski medreselerden eser kalmamıştır. Modern okulların yapımına XIX. yüzyılın ilk yarısında başlanmış ve yüzyılın sonlarına doğru yabancıların ve misyonerlerin kente gelmesiyle oldukça ivme kazanmıştır. Misyonerler Yukarı Mısır'deki faaliyetleri için Asyut'u merkez edinerek modern kültürün yayılması amacıyla okullar kurmuşlardır. Bu okulların bir özelliği, bağlı bulunduğu grubun kiliselerinin yanına inşa edilmesi idi (Faydallah, 1940). Kentin doğusundaki bölgelerin imar edilmesinden sonra buralarda ve demiryolunun doğusundaki yerleşim yerlerinde bu okulların sayısı oldukça artmıştır. Bu okul binalarının yapımında batı tarzı modeller seçilmiştir. Özellikle Kent Merkezi Mahallesi'nde bulunan el-Selam "Amerikan Okulu" (1884), Firyal Mahallesi'nde bulunan Amerikan Okulu, Kolta Mahallesi'nde bulunan İtalyan Kız Okulu "el-Ferensikan" (1888) ve Kidvani Mahallesi'nde bulunan el-Selam "Amerikan Okulu" (1865), Rönesans Dönemi üslupuna göre inşa edilmişlerdir (Şekil 5.40). Ayrıca İslami revival tarzında Erkek Lisesi (1518) ve el-Ezheri Enstitüsü (1934) yapılmıştır (Şekil 5.41). Saray ve konut olarak kullanılmakta iken 1930'lu yıllarda ve Cumhuriyetin kurulmasından sonra okula çevrilen binaların sayısı da az değildir. Örneğin Bedr Okulu (1938), İsmet Afifi Okulu (1936) ve Ticaret ve Sanat Enstitüsü bu türdendir (Şekil 5.42). Korunması gereken bütün bu okul binalarda yapım sistemi olarak tuğladan kâgir yığma tekniği kullanılmıştır. Çatıları ve tavanları ise ya ahşap ya da betonarmedir. Binaların çoğu iki veya üç katlıdır ve bazısında öğrenci yurtları da vardır (Şekil 5.43). Bu eğitim kurumlarından sadece el-Savvra Caddesi'ndeki el-Ezheri Enstitüsü (Env. No. M-146) tescillidir. Diğerleri için henüz tespit çalışmaları dahi yapılmamıştır.

5.10 İdari Yapılar

Kentin XIX. yüzyılda idari olarak önem kazanmasıyla idari yapıların inşasında bir artış görülmüş ve ilk olarak eski kent merkezinin doğusunda bir valilik “müdüriyet” yapılmıştır. XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyıl başlarında demiryolu hattının kente ulaşmasıyla el-Savvra Caddesi’ndeki el-Hamara Mahallesi’nde bir dizi idare binası inşa edilmiştir. Bunlar arasında; Polis Merkezi (1910), yeni Valilik binası “müdüriyet” (1905), İskân Müdürlüğü (1905) ve Su Dezenfekte binaları yer alır (Faydallah, 1940). Korunması gereken idare binaları ise çeşitlidir. Bunlar arasında; yönetim merkezi, mahkeme, polis merkezi ve hizmet binaları yer alır. Cumhuriyetin kurulmasından sonra bazı saray ve konutlar idari yapılara dönüştürülmüştür. Örneğin halen 26 Temmuz Caddesi’nde bulunan Ulusal Demokrat Partisi “el-Hızb el-Vatani” merkez binası gibi (Env. No. M-021). Bu yapılarda duvarlar yığma tuğla tekniği ile tavanlar ve çatılar ise ahşap ya da betonarmeden inşa edilmiştir. Genellikle 2 kat olarak inşa edilmiştir. Bu binaların mimari tarzlarında çeşitlilik görülür. Örneğin, yeni Valilik binası “müdüriyet”, İskân Müdürlüğü ve Postane binalarında Rönesans Dönemi mimari üslubu kullanılmıştır (Şekil 5.44). Polis Merkezi ile Adliye binaları, İslami revival mimari özelliklerini taşır (Şekil 5.45). Halk Meclisi binasında (1934) Roma Dönemi revival tarzı “Neo-Klasik” göze çarpar (Şekil 5.46). Korunması gerekli bu binalar ile ilgili tespit ve tescil çalışmaları henüz yapılmamıştır.

5.11 Geleneksel Konutlar

Asyut konutlarının çoğu XIX. yüzyıl ortalarına kadar kerpiçten ve bir veya iki katlı olarak yapılmaktaydı. Evliya Çelebi XVII. yüzyılda kentte tuğladan yapılmış 4800 evden bahseder (Bilge, 1990: Cilt III, s.543). XVIII. yüzyılda yazılmış “Description de l’Égypte” adlı kitapta şu ibare yazılıdır: “*kentte, kendisi kerpiçten, kolonları tuğladan yapılmış birçok güzel ev vardır*” (Description de l’Égypte, 1798-1801).

XIX. yüzyılda I. Abbas Döneminde (1848-1854) Asyut Belediye Meclisi kurulmasından sonra kentte bir yapılaşma faaliyeti başlamıştır. Kentin mahalle ve sokakları genişletilmiş, harabe ve yıkıntı haldeki evler ve höyükler ortadan kaldırılarak yerlerine yeni binaların yapılmasına izin verilmiştir. Burada genellikle konutlar, camiler ve vakalalar yapılmış ve bu yapıların inşasında geleneksel yöntemle imal edilen tuğlalar kullanılmıştır. Ali Mübarek Paşa’nın “el-Hitat el-Tavfikiyye” adlı kitabında “*Asyut Kentinin Kahire sarayları gibi sağlam sarayları ve gösterişli binaları var; evlerin çoğu kırmızı tuğladan iki ve üç katlı olarak inşa edilmiş*” olduğunu belirtir (Mübarek, 1876)

1873 yılında demiryolu Asyut’a ulaşmasıyla yabancı grupların ve misyonerlerin kente akınları artmış ve kentin eski merkezinin doğusunda inşa edilen yeni yerleşim yerlerinde batılı hayat tarzı etkili olmaya başlamıştır*. Bu durumun etkileri bölgede yapılan okul, kilise tarzı yapılarla evlerde ortaya çıkmıştır. XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyıl başlarında yapılan evlerin çoğunda geleneksel mimarinin yanında batı tarzı mimarinin de kullanıldığı görülür. Genellikle evlerin dış cephesinde kullanılan süsleme ve figürler batı mimari tarzını yansıtır (Şekil 5.47) (Derviş, 1995: s.146).

XX. yüzyılın ilk yarısında Asyut Barajı’nın inşa edilmesi ile arazi taksim şirketlerinin artması üzerine, demiryolunun ikiye böldüğü doğu ve batı bölgelerindeki eski yerleşim yerlerinde imar faaliyeti başlamıştır. Bu dönemde konutların mimarisinde eklektik üslup kullanılmıştır. Bu bölgede, geleneksel yapım sistemi ve inşaat malzemelerinin yanında batı mimarisinden plan, cephe ve bezeme özellikleri alınmış, çatı ve tavan yapımında betonarme kullanılmış, böylece hem

* XIX. yüzyıl sonlarına doğru Mısır’daki yaşam, batılılaşma eğilimleri ve ülkede bulunan yabancıların çokluğu nedeniyle etkilenmiş ve sonunda 1882 yılında İngiltere Mısır’ı işgal etmiştir. Mısır’ın sömürge düzeni altında kalması toplumun kimi tabakalarını derinden etkilemiştir. Bu tabakadaki insanlar batılılar gibi düşünmeye, yaşamaya ve hayatı yorumlamaya başlamışlar ve batılı grup ve misyonerlerin yeni yerleşim yerlerindeki faaliyetleri neticesinde buraların batı tarzı bir hayat standardına kavuşması sonucu, bu düşüncede bulunan insanlar, eski yerleşim yerlerinden buralara taşınmışlardır. Bunun neticesinde yeni yerleşim yerleri batı mimarisi göz önüne alınarak yapılmış ve buralarda yaşayan insanlar günlük yaşantılarında batı tarzı yaşamı tercih etmişlerdir (Mekkavi, 1991).

geleneksel hem de batılı düzeni barındıran “eklektik” üslupta konutlar inşa edilmiştir (Şekil 5.48, 5.49) (Faydallah, 1940).

1952 Temmuz Devrimi ve ardından Cumhuriyetin kurulmasından sonra, konut mimarisinde modern üslup kullanılmıştır. Devlet memuru olarak çalışanlar ve aynı zamanda yeni orta tabakayı temsil edenlere yönelik toplu konutlar ortaya çıkmıştır. Bu yerleşim yerleri, genellikle Asyut Üniversitesi çevresi ile eski yerleşim yerlerine yakın boş arazilere kurulmuştur; Örneğin Kolta Mahallesi ve el-Hamara Mahallesi’ndeki toplu konutlar bu niteliktedir. Ancak kurulan bu yeni yerleşim yerlerinin mimarisi, Asyut’un geleneksel mimari dokusunu çok etkilememiştir (Şekil 5.50).

1970’li yıllara gelindiğinde, Mısır’ın birçok kentinde olduğu gibi, Asyut’ta da toplumun yaşadığı ekonomik ve sosyal açılımlar ve gelişmeler neticesinde çok katlı yüksek binaların inşaatı başlamıştır. Bu tarz binalar genellikle son dönemlerde kurulmuş yerleşim yerlerindeki konut, villa ve batı tarzı binaların yıkılarak yerlerine inşa edilmesiyle vücut bulmuştur. Özellikle Cumhuriyet, 26 Temmuz ve el-Hilali gibi ana caddelerdeki yapılar yıkılarak yeniden inşa edilmiştir. Körfez ülkelerinden gelen güçlü firmalar ve iş gücü sayesinde eski bölgedeki yapıların çoğu betonarme binalara dönüşmüştür. Bu bölgedeki geleneksel doku bütünlüğü kaybetmiştir (Şekil 5.51, 5.52).

Asyut kentinin yerleşim düzeni etnik farklılıklardan çok sosyal şartlara göre şekil almıştır. Düşük gelirli insanlar kentin eski yerleşim yerlerinde ve özellikle batı kesiminde yerleşmişlerdir. Orta gelirli, el-Hamra, Kidvani ve kentin eski merkezinin kuzeydoğusunda bulunan el-Menşiyiye bölgelerinde oturmaktadır. Yüksek gelirli insanların yerleşim merkezleri ise Cumhuriyet ve el-Savvra gibi caddelerin bulunduğu yeni semtlerdir.

Geleneksel konutların dokusu ise eski bölge ile XIX. ve XX. yüzyıllarda oluşan yerleşim yerleri arasında dağılmıştır; ancak her iki bölgedeki evlerin dokusu birbirinden ayrılır.

5.11.1 Genel Yerleşim Özellikleri

Eski bölge topografyasının az meyilli ve az heyelanlı olması sebebiyle konut yapılarını etkilemediği görülür. XIX. yüzyıl sonu ve XX. yüzyıl başlarında kurulan yerleşim yerlerinde de arazinin düz olması kentsel tasarımda bir serbestlik sağlamıştır. Eski bölgede parseller organik biçimlidir, yeni kurulan yerleşim yerlerinde ise parseller düz ve dikdörtgen bir şekil almıştır. Eski bölgede XIX. yüzyıla kadar surlarla çevrili olması, sınırlı bir alan içinde kalmasına neden olmuş ve parseller küçük yapılmıştır. Oysa yeni yerleşim yerlerinde parseller

eski bölgeye göre daha büyüktür. Çünkü bu alanların planlaması ilk andan itibaren geniş ve düz arazilerde tasarlanmıştır.

Eski yerleşim yerlerindeki parseller ancak bir ya da iki caddeye bakarken, yenilerinde en az iki, üç veya dört caddeye bakan parseller görülür; bir caddeye bakanı azdır. Eski bölgedeki yapılanma alanı dar olduğu için konutların bahçesi yoktur ve bitişik düzende inşa edilmiştir. Yapının girişi hemen caddeye bitişiktir. Yeni yerleşimlerde ise yaygın olan tarz, villa ve saraylarda ayrı düzen olması, genellikle dört tarafından bahçeyle çevrili olması, caddeye bu bahçe geçildikten sonra ulaşılması ve ana girişten sonra ek bir girişinin olması şeklinde düzenlenmiştir (Şekil 5.53, 5.54).

Eski bölgede bulunan geleneksel konutlar iki veya üç katlı; sadece ana caddelere bakan yapıların bir kısmı dört katlıdır. XIX. ve XX. yüzyıllarda yapılan yapılarda da yükseklik iki ile dört kat arasında değişir ve ana caddelerde genellikle dört kat olarak uygulanmıştır. Saray ve villalar genelde iki katlı ve bodrumlu yapılmıştır. Bir katın yüksekliği eski ve geleneksel yapılarda 4 m iken, yeni yapılarda bu yükseklik 4,5 m'ye ulaşır.

5.11.2 Plan Özellikleri

Asyut kentindeki geleneksel konutları üç kısma ayırmak mümkündür:

1- Yerel / yöresel tarzda yapılmış ve bir ailenin oturabileceği konutlar; ayrıca çocuklar evlendikten sonra da burada oturabilirler. Bu tarz konutlar genellikle ikamet için yapılmışlardır; ancak kimisinde zemin katta dükkânlar bulunur. 26 Temmuz ve Porsa'id gibi caddelerdeki konutların giriş katlarının tamamı iş yerlerine veya depolara tahsis edilmiştir. Bu tarz evlerden geriye kalanların çoğu eski bölgede bulunmaktadır. Konutların ilk kat genelde misafir kabul odası, depo, hayvanlar için barınak ve merdiven mahallerinden oluşur; ikinci katı ise esas yaşam katı olarak kabul edilir. Geniş bir sofanın etrafında odalar ve diğer konut müştemilatı sıralanır. Sofa caddeye ve iç avluya bakar. Sofanın planlardaki konumu ev halkının isteğine göre değişik şekillere bürünmüştür. Konutların girişi cadde ile aynı düzlemde bulunur; ancak zamanla yol ve kaldırım çalışmaları sonucunda konutların girişi yoldan daha alçak bir düzeyde kalmıştır (Şekil 5.55).

2- Batı tarzı etkisi altında yapılmış saray ve villa tarzında konutlardır; Bu tarzın ana kullanışı konuttur. Bu konutlardan geriye kalanların çoğu Cumhuriyet, 26 Temmuz, el-Hilali ve el-Savvra caddelerinde bulunmaktadır. Zemin katta orta merkezi bir sofa bulunur ve bu sofa karşılama salonu olarak kullanılır. Bu sofanın etrafında yemek ve çalışma odası ile misafirler

için yatak odası bulunur. Bu sofanın ayrıca geniş bir balkonu vardır. İç merdivenle doğrudan bu sofaya ulaşıldığı gibi dolaylı olarak ulaşan bir koridor da bulunur. Mutfak ve banyoya da bu koridor aracılığıyla ulaşılır. Ana giriş aracılığıyla sofadan ön bahçeye çıkılır; ancak öncesinde geniş bir teras ile yükseklikleri 2 metreyi bulan merdivenler vardır. Bu tarz konutların bahçeye yandan veya arkadan açılan diğer bir girişi mutlaka vardır. İkinci katta ise yatak ve oturma odaları ile banyolar yine orta sofanın etrafında toplanır. Bodrum kat kimi zaman hizmetçilerin yatacakları odalara, yemek pişirecekleri mutfaklara ve depolara tahsis edilmiştir (Şekil 5.56).

3- Batı etkisi altında yapılmış apartman tarzında konutlardır. Katlara dağılmış birçok daireden oluşur ve tek bir aile ya da birçok aile yaşar. Başlangıçta bu konutlar ticari amaçlı yapılmamış ve tek bir aile tarafından iskân edilirken, daha sonraları, 1930'lu yıllarda dairelere bölünmüş apartmanlar tarzında kiraya verilen yapılar haline dönüşmüştür. Bu yapılar genellikle arazi taksim şirketlerin bulunduğu bölgelerde konut maksatlı yapılmış; ancak Cumhuriyet ve 26 Temmuz caddeleri gibi yerlerde ticari amaçlı yapılara dönüşmüştür. Ana caddelerdeki apartmanların zemin katı dükkânlara ayrılmıştır. Arazi taksim şirketlerinin bulunduğu bölgelerde ise giriş katında daireler bulunur. Apartman girişinde bağımsız girişleri bulunan bu dairelerin bahçeye bakan bir terası olur. Diğer katlara ise binanın yan tarafından bir merdiven çıkar. Bu merdivenin ulaştığı sahanlıkta biri misafir kabul odasına (selamlık), diğeri evin sofasına açılan iki giriş kapısı bulunur. Her evde bir sofa bulunur ve bu sofa ana caddeye bakar. Bazı evlerde iç ve dış sofa bulunur. Dış sofalı plan tiplerinde yemek odası, mutfak, banyo ve misafir odaları bu sofaya açılır. İç ve dış sofa kemerli bir geçiş ile ayrılır. Bazen bu kemerli açıklığa perde konulabilir. Ana cadde yönündeki yatak odaları iç sofaya açılır. Tek sofa olan tiplerde bütün hacimler aynı sofaya açılır. Mutfak ve banyolar sofanın merdiven tarafında bulunur pencereleri doğrudan bahçeye veya apartman aydınlığına bakar (Şekil 5.57).

Yaz aylarında yüksek sıcaklıklar gözönünde bulundurularak bütün konutlarda teraslar yapılmıştır. Yatak odaları ve iç sofa kuzey, batı veya kuzeybatı yönüne yapılarak hâkim rüzgârdan faydalanılması sağlanmıştır. Mutfak ve banyo ise güney veya güneybatı yönünde yan yana tasarlanmıştır. Banyonun tuvalet ve banyo olarak ikiye bölündüğü ve lavabonun, banyonun önündeki küçük koridora konduğu da vakidir. Bu tarz konutlarda, mutfak bir oda genişliğindedir. Sofa, batı tarzı etkisi altında yapılmış konutlarda caddeye daha açık düzenlenmiştir. Sofanın fonksiyonu, plandaki diğer mekânlarla irtibatın ve konuttaki sirkülasyonu sağlamaktır. Sofanın çeşitli şekilleri vardır: dikdörtgen, kare, L ya da T şeklinde tasarlanmış sofalar vardır.

5.11.3 Cephe Özellikleri

Eski bölgede bulunan geleneksel konutların çoğunun bir ya da iki dış cephesi caddeye bakmaktadır; diğer yönlerden yandaki binalarla bitişiktir. XIX. Yüzyılın sonları ile XIX. Yüzyılın başlarında oluşan bölgelerde ise konutların en az iki dış cephesi, hatta kimisinin üç veya dört cephesi vardır.

Asyut kentindeki geleneksel konutlarının cephelerinin en önemli karakteristik özellikleri balkonlardır. Bu balkonlar, konsol veya gömme balkon olarak yapılmaktadır. Ayrıca bu balkonlar, yaz aylarında yüksek sıcaklığın olumsuz etkilerinin giderilmesinde önemli bir göreve sahiptir. Konutlarda balkonların yeri değişiklik arz eder; eski bölgede bulunan geleneksel konutlarda dış cephenin tam ortasında, konsol şeklinde ahşap bir balkon bulunmaktadır (Şekil 5.58). Batı tarzı etkisi altında yapılmış konutlarda balkonlar konsol veya gömme ve dairesel ya da kare şeklinde sütunlara oturur. Bu ana balkon, dış cephenin bir kısmını ya da tamamını kaplayabilir (Şekil 5.59). Konutların bahçeli olması durumunda mutlaka dışa çıkan küçük bir balkon bulunur. Zemin kattaki dairelerin çoğunlukla ayrı bir girişi ve ana bahçeye bakan büyük bir balkonu mevcuttur. Balkonlar ahşaptan ya da betonarmeden yapılmıştır. 1930 öncesi konutların çoğunun balkonu ahşaptır, ancak XX. yüzyıl başlarından ve özellikle 1930'lu yıllardan sonra yapılan konutların tamamının balkonu betonarme olarak yapılmıştır.

Eski bölgede bulunan geleneksel konutlardaki balkon korkuluklarının da farklılık gösterdiğini görüyoruz. Önceleri ahşap bezemeli ve 2 m yüksekliğinde olan korkuluklar, daha sonra 1 m boyunda ahşap parmaklıklara dönüşmüş ve en üstte 1 m boyunda demir parmaklıklar kullanılmıştır (Şekil 5.60). Batı tarzı etkisi altında yapılmış konutlardaki balkonların korkulukları ise, ahşap parmaklıklardan, mermer veya alçıdan yapıldığı gibi işlenmiş demirden veya motifli alçıdan da yapılabilirdi (Şekil 5.61). Bazı konutlarda cumba da yapılmıştır. Bunların şekli de çeşitlidir, binanın ortasında ya da köşesinde dikdörtgen, çokgen veya dairesel şekilde ortaya çıkmaktadır (Şekil 5.62).

Asyut kentinin geleneksel konutlarda her bir oda cephesinde tek veya üç pencere bulunmaktadır. Genellikle dikdörtgen olmakla beraber, beşik, sivri, basık ve çok merkezli kemerli pencereler kullanılmıştır. Çok pencerenin iki, üç veya dört kanatlı ahşap panjuru vardır. Yerel tarzdaki konutlarda pencerelerin kenarları tuğladan basit bir söve ile çevriliyken, batı tarzındaki konutlarda alçıdan bitki motifleriyle süslenmiş tuğla söveler kullanılmıştır. Konutların giriş kapıları ahşap, işlenmiş demir ve renkli camlardan yapılmıştır (Şekil 5.63). Genellikle saray ve villa tarzı konutlarda holündeki pencereler demir veya renkli camdan yapılmıştır (Şekil 5.64).

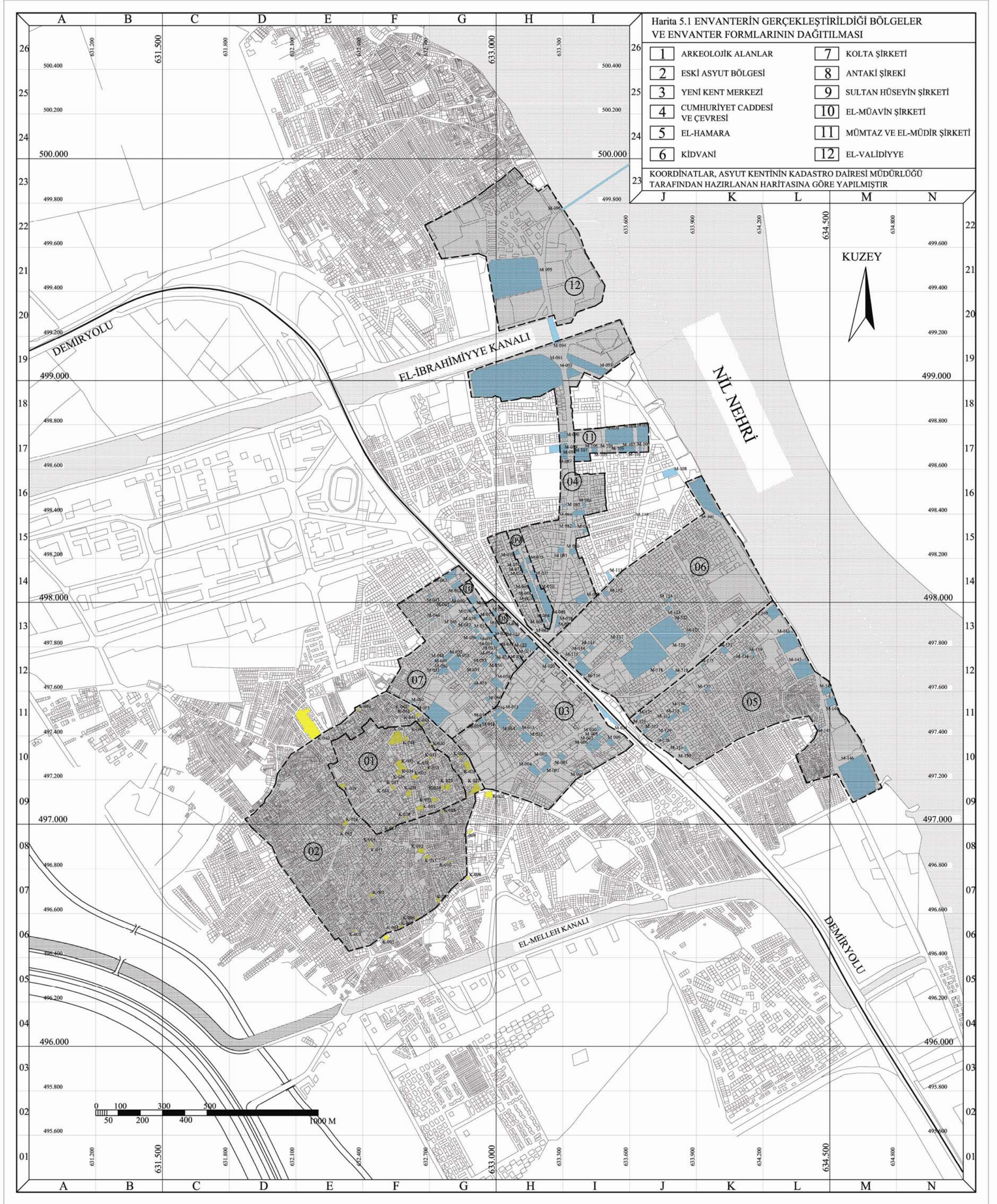
Yerel tarzdaki konutların dış cephelerinde fazla süsleme bulunmaz. Sadece balkonların ahşap korkulukları ve binanın çatı parapetinde bulunan profilli korkulukta görülür. Oysa Batı tarzdaki konutlarda genellikle bitki motifleri tercih edilir ve bu motifler pencerelerde, payandalarda ve binanın dış cephesinde sıkça kullanılır. Ayrıca konutların dış cephelerinde katlar arasında ve en üst katta kornişler bulunur ve bu kornişler klasik profilli konsollara oturtulur (Şekil 5.65).

5.11.4 Yapım Sistemi ve Malzeme Kullanımı

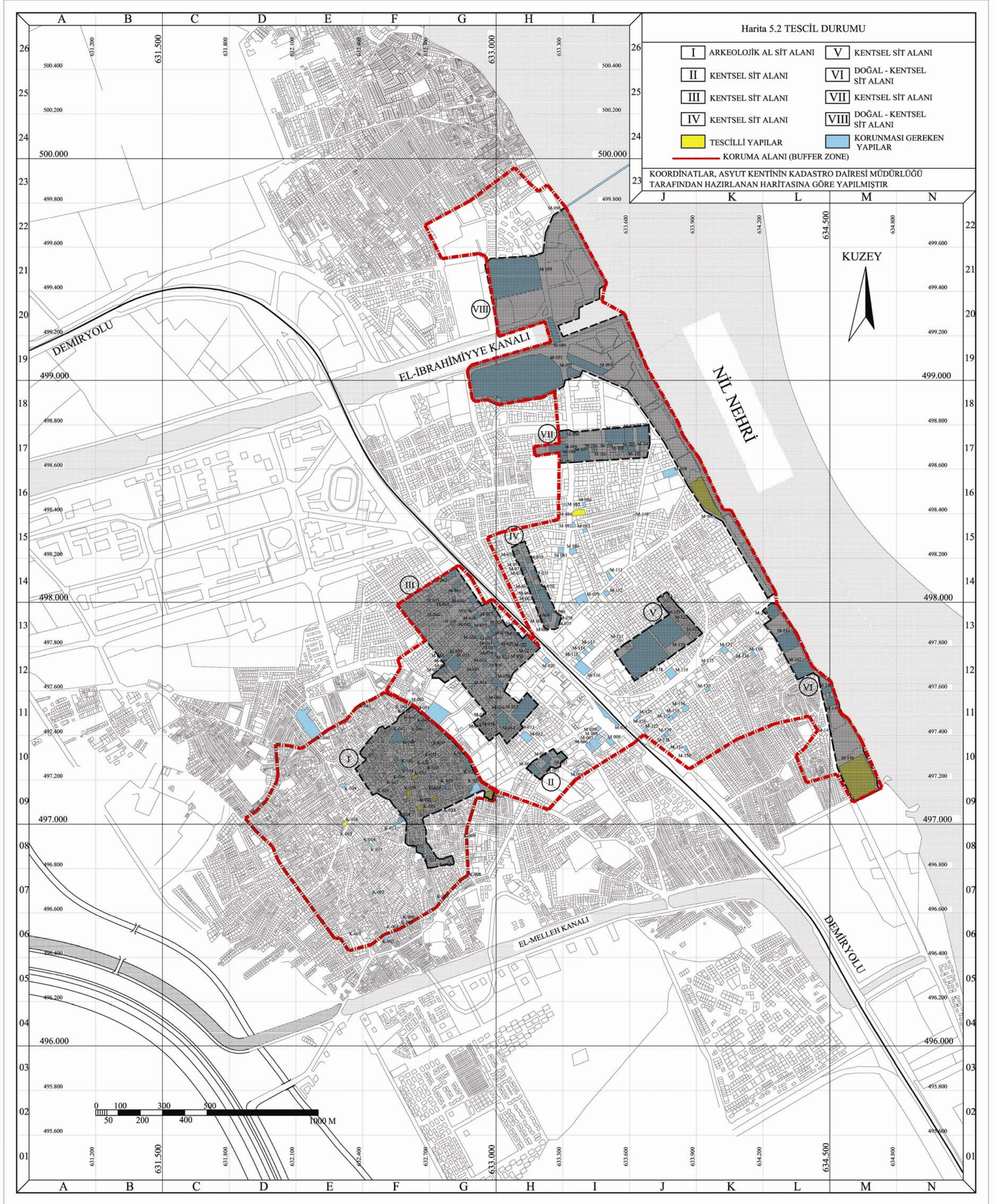
Asyut'taki geleneksel konutlarda kullanılan yaygın yapım sistemi tuğladan kâgir yığmadır (Şekil 5.66). Dış ve iç duvarlarda kırmızı tuğla kullanılmış ve bu tuğlalar mil, kum ve samanın karıştırılması ile elde edilen harç ile birleştirilmiştir (Şekil 5.67). Bazen bu harca alçı katıldığı da görülür. XX. Yüzyılın ilk yarısında inşa edilen yapılarda harç olarak kum ile karıştırılmış çimento kullanılmıştır. Zemin kat ve temellerde en az 52 cm kalınlığında tuğla duvar kullanılır. Bütün katlarda iç duvarlar en az 25 cm dir. Üst katlara doğru çıktıkça dış duvar kalınlığı yarım tuğla boyutunda inceler (Tuğla boyutu 25x12x6 cm). 25 cm kalınlıktan daha ince dış duvar yapılmaz. Temel duvarları genelde tuğla olmakla beraber taş-tuğla almalı duvarlarda yapılmıştır (Şekil 5.68). Geleneksel konutların döşeme ve tavanları genellikle ahşaptır. 10x15 cm ebadındaki döşeme kirişleri odanın kısa kenarına paralel olarak, 50 cm aralıklarla yerleştirilir ve duvarlardaki nişlere yerleştirilmiş ahşap taban yastıklarına oturtulur. Bu kirişlerin üzerine en az 50 mm kalınlığında ahşap kaplama tahtaları çakılır (Şekil 5.69). Bazı durumlarda kaplama tahtası üzerine kum serilip, yapıştırma harcı ile mermer mozaik gibi malzemelerde kaplanmıştır. En üst katlarda harç üzerine beton plak yapılmıştır (Şekil 5.70). Konsol olarak yapılan balkonlar, döşeme sisteminin konsol olarak uzatılması ile veya payandalar ile desteklenerek yapılmıştır. Konsol çıkmanın altı sistemin görülebileceği şekilde açık bırakıldığı gibi destek ya da çıkma altında profilli ve üzeri bağdadi sıvalı bir bitiş gibi çeşitli örnekler vardır. Bazen, ahşap döşemeli binalarda balkon için tuğla duvara oturtulmuş I profillerin arasında betonarme ile döşeme yapılmış örnekler de vardır (Şekil 5.71).

Betonarme, özellikle XX. yüzyılın ilk yarısında inşa edilmiş binaların döşemelerinde kullanılır. Oda'nın kısa kenarı boyunca 80 cm aralıklarla konan I profiller, oda'nın duvarlarındaki nişlere yerleştirilmiş daha büyük I profillere oturur. Bu profillerin arası beton harç ile doldurulur. Bu tip yapılarda konsollar da bu sistem ile yapılır (Şekil 5.72, 5.73).

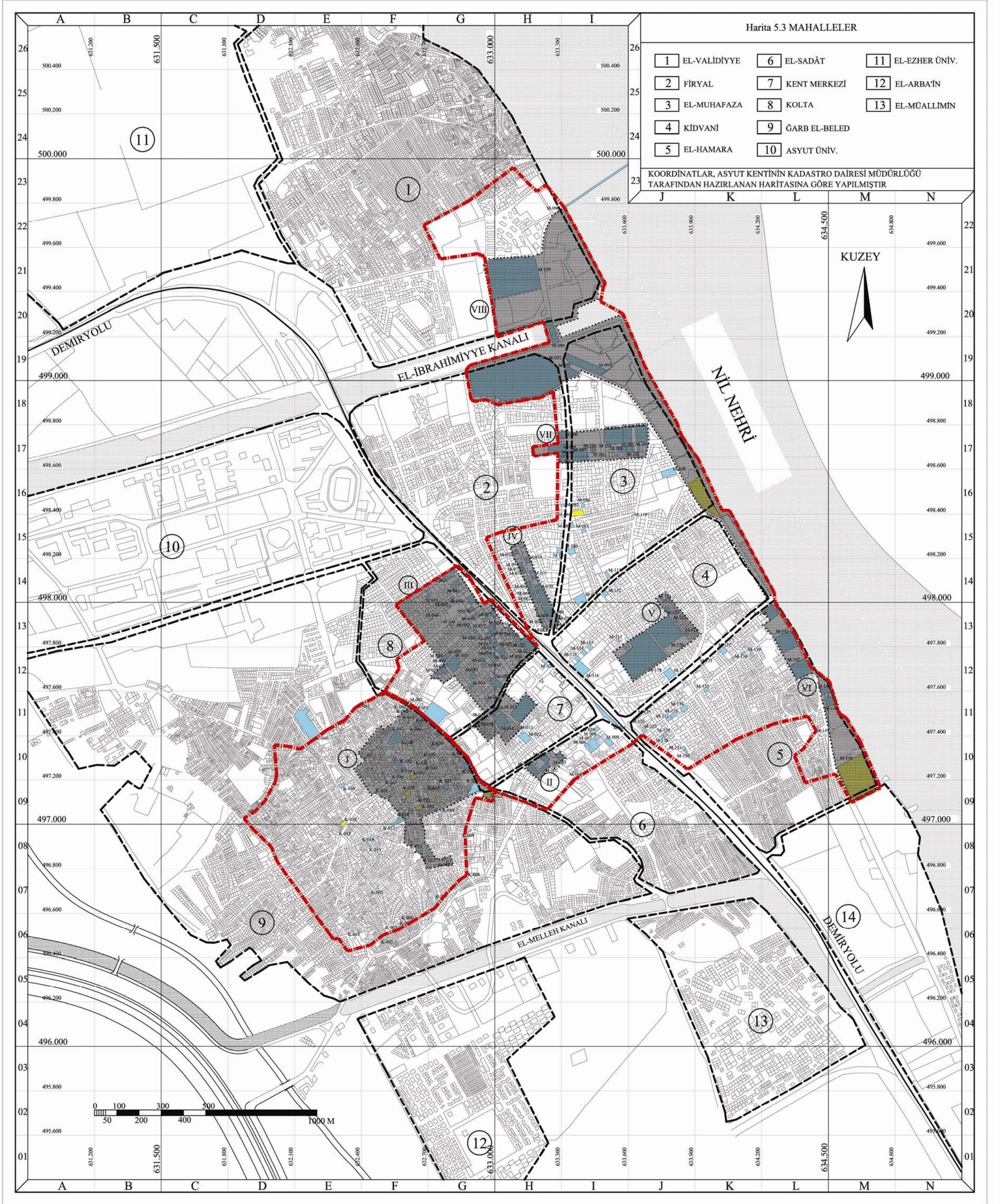
İç ve dış duvarlar sıvanır, bazen iç duvarların yağlı boya ya da kireçle kaplandığı da görülür. Bazı geleneksel binaların sıvasız olduğu da görülür.

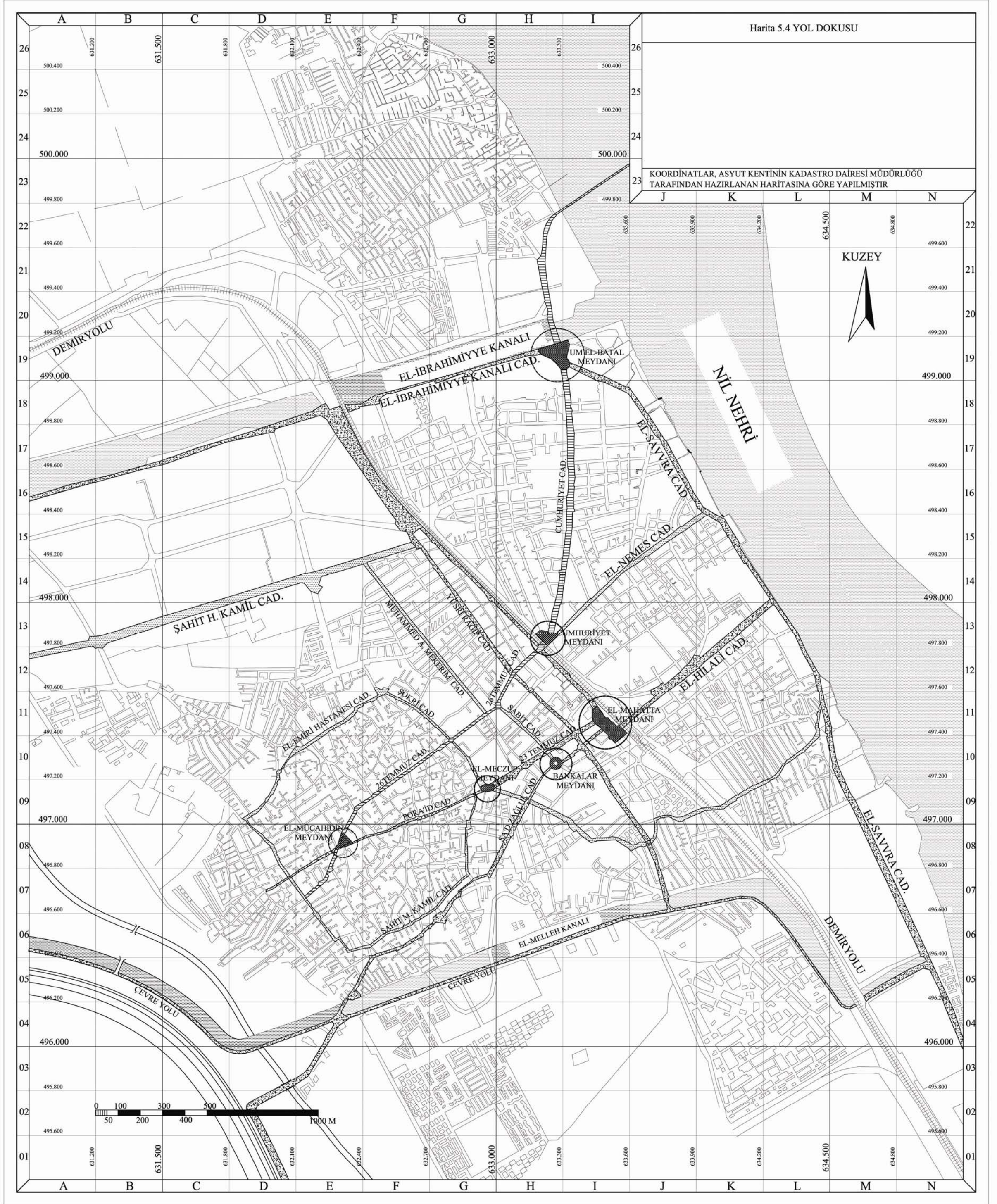
Harita 5.1 Envanterin gerçekleştirildiği bölgeler ve envanter formlarının dağıtılması.

Harita 5.2 Tescil durumu

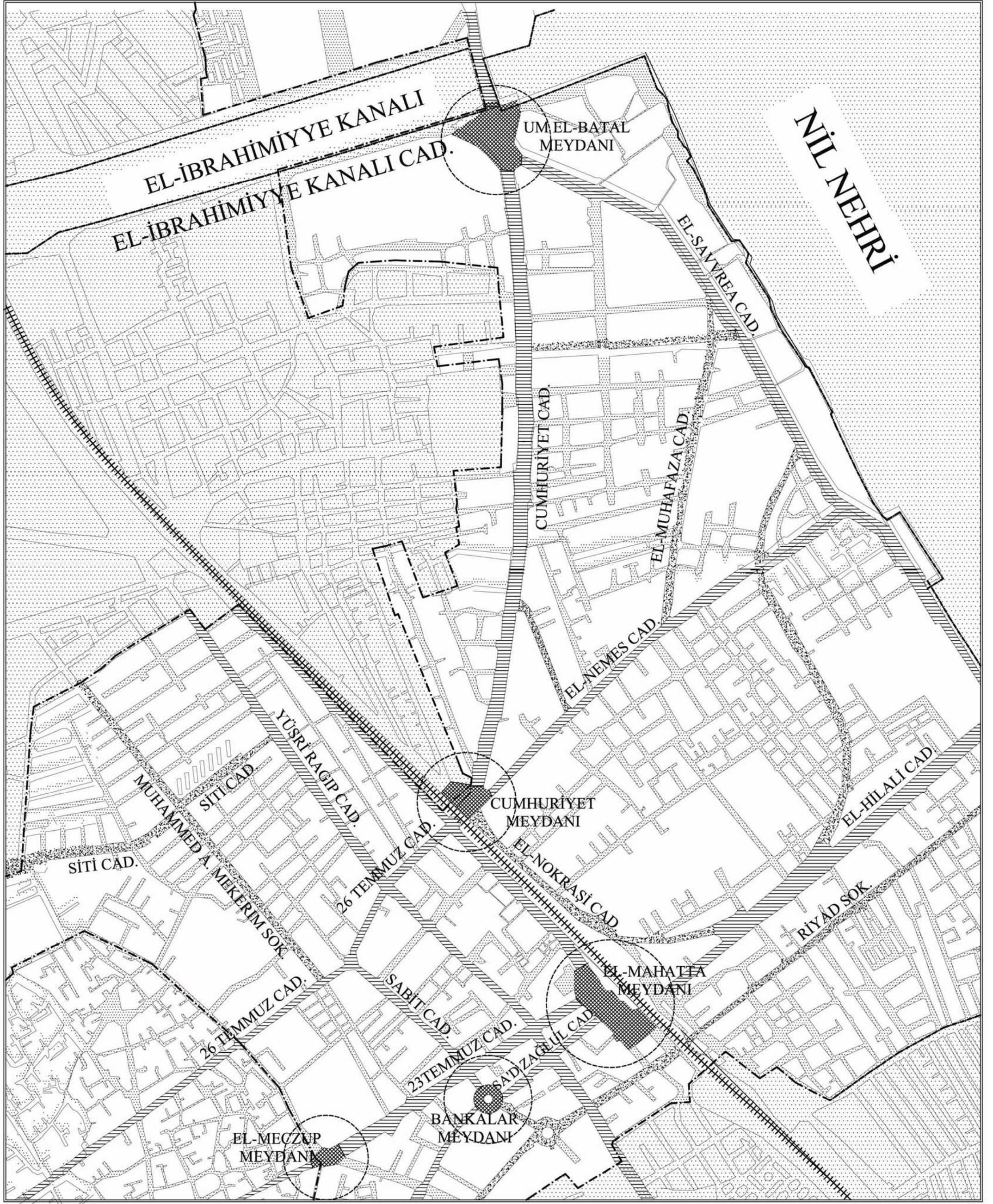

Harita 5.3 Mahalleler

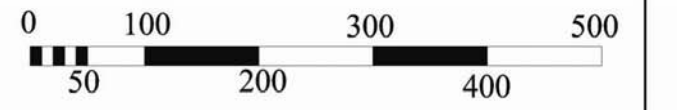

Harita 5.4 Yol dokusu

Harita 5.5 Eski bölge sokaklarının dokusu

Harita 5.6 XIX. YÜZYIL SONLARI İLE XX. YÜZYIL BAŞLARINDA
OLUŞAN BÖLGELERİN YOL DOKUSU

Harita 5.6 XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında oluşan bölgeleri sokaklar dokusu

Mohamed R. FAHMEY, 2006.

(a)

Mohamed R. FAHMEY, 2006.

(b)

Şekil 5.1 Ğarb el-Beled Mahallesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

Şekil 5.2 Kent Merkezi Mahallesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

Şekil 5.3 Kolta Mahallesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

Şekil 5.4 Firvani Mahallesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

Şekil 5.5 El-Muhafaza Mahallesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

Şekil 5.6 Kidvani Mahallesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

Şekil 5.7 El-Hamara Mahallesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

Şekil 5.8 26 Temmuz Caddesi (Eski bölgede).

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

Şekil 5.9 26 Temmuz Caddesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

(a)

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

(b)

Şekil 5.10 26 Temmuz Caddesi (Yeni kent Merkezinde).

(a)

(b)

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

(c)

(d)

Şekil 5.11 Cumhuriyet Caddesi.

(a) Eski bölgenin sınırları çizilen caddeler (kenti çevreleyen surlarının yerini alan caddeler).

(b) Basamaklı sokaklar

(c) Çıkamaz sokaklar

(d) El-Kısariyye Sokağı

(e) Porsa'id Caddesi.

Mohamed R. FAHMEY, 2007.

(f) El-Bedri Meydanı

(g) Büyük Camisi Meydanı

Şekil 5.12 Eski bölgenin sokak dokusu ve meydanları.

(a) El-Savvra Caddesi (Körneş el-Nil).

(b) Sa'ad Zağlul Caddesi.

(c) Sabit Caddesi.

(d) Yusri Rağıb Caddesi.

(e) Um el-Batal Meydanı

(f) Bankalar Meydanı

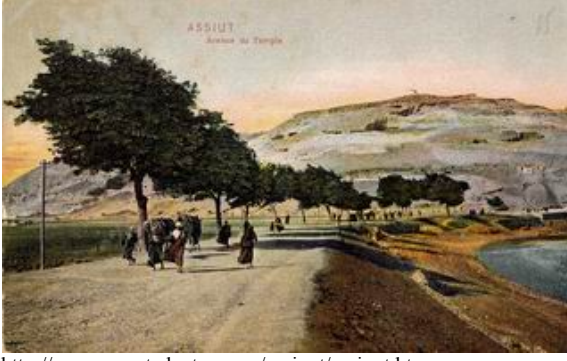
Mohamed R. FAHMEY, 2007.

(g) El-Mahatta Meydanı (İstasyon)

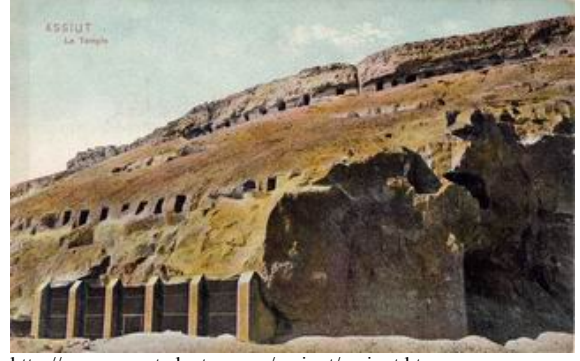
(h) El-Meczip Meydanı

Şekil 5.13 XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında oluşan bölgelerin sokak dokusu ve meydanları.

<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

(a) 1904 yılında

<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

(b) 1904 yılında

Archive of the Griffith Institute, Oxford, <http://www.ashmol.ox.ac.uk/>

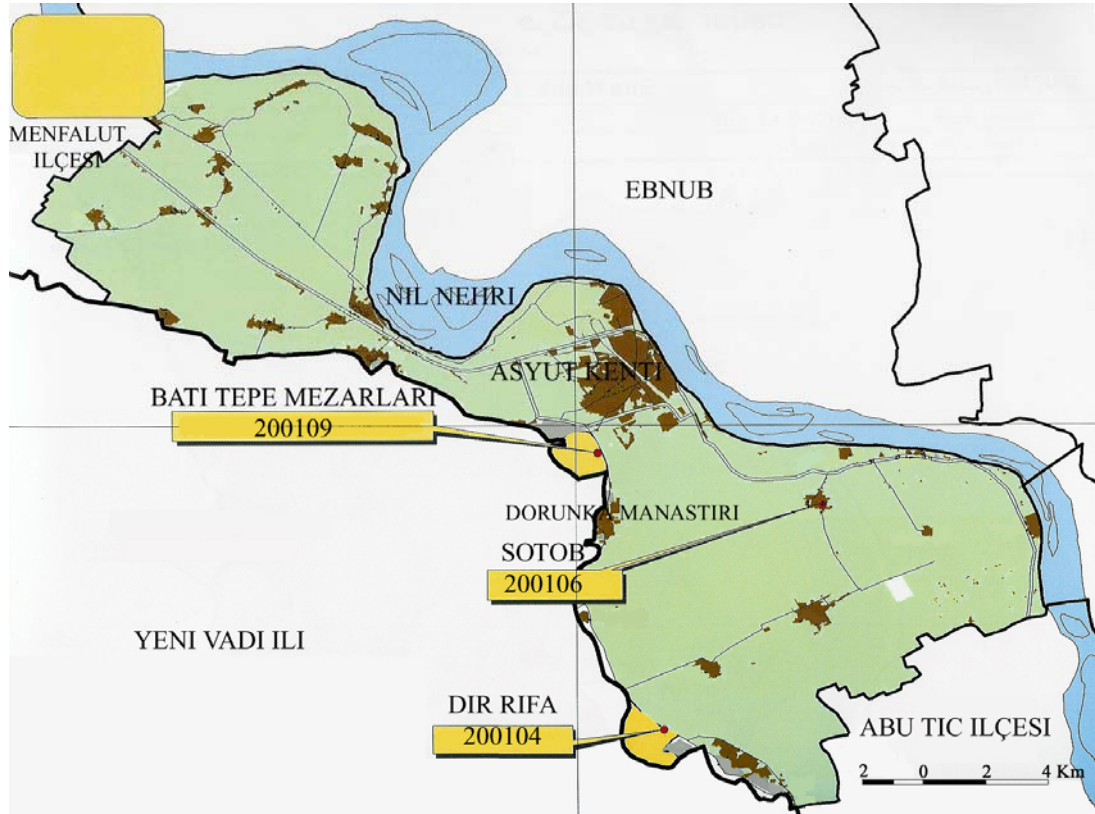
(c) 1874 yılında

Şekil 5.14 Batı Tepesi'nin bazı eski resimleri.

Mohamed R. FAHMEY

Şekil 5.15 Batı Tepesi'nin günümüzde resmi (2007 yılında).

TEYK, Kùltür ve Tabiat Varlıkları Belgeleme Merkezi

Harita 5.7 Asyut ilçesinin anıtsal mezarlıkları “arkeolojik sit alanı” ve tescil kodları.

2. Tip	3. Tip	4. Tip
II. Khety Mezarlığı.	I. Hepdjefa Mezarlığı.	III. Hepdjefa Mezarlığı.

Badawy, 1966.

Şekil 5.16 Batı Tepesi’nin anıt mezarlarının tipleri.

1. Tip	2. Tip	3. Tip	
Büyük Camisi Env. No. K-047	El-Bokali Camisi Env. No. K-049	Şeyh Mintaş Camisi Env. No. K-009	El-Mücahidin Camisi Env. No. K-016
El-Yusuflı Camisi Env. No. K-035	El-Meczup Camisi Env. No. K-027	El-Kadi Camisi Env. No. K-012	El-Kâşif Camisi Env. No. K-024
		Osman el-Kadi Camisi Env. No. K-018	Hülasa Camisi Env. No. K-007

Zahran, 1998.

Şekil 5.17 Asyut kentindeki camilerin mimari tipleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(a) Osman el-Kadi Camisi
(Env. No. K-018)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(b) El-Kâşif Camisi
(Env. No. K-024)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(c) El-Yusufi Camisi
(Env. No. K-035)

Şekil 5.18 Minber çeşitleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Yusufi Camisi
(Env. No. K-035)

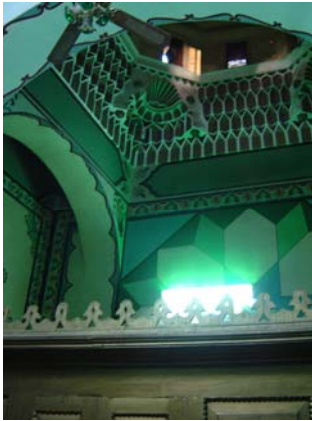
Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Şeyh Mintaş Camisi
(Env. No. K-009)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(c) El-Mücahidin Camisi
(Env. No. K-016)

Şekil 5.19 Bayan namaz yeri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Kadi Camisi
(Env. No. K-012)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-Bokali Camisi
(Env. No. K-049)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(c) El-Acami Camisi
(Env. No. K-002)

Şekil 5.20 Türbenin kubbeleri.

1. Tip	2. Tip	
		
Şeyh Yusuf Camisi (Env. No. K-001)	El-Kâşif Camisi (Env. No. K-024)	El-Nemes Camisi (Env. No. K-003)
		
El-Meczup Camisi (Env. No. K-027)	Osman el-Kadi Camisi (Env. No. K-018)	El-Karamani Camisi (Env. No. K-039)
		
El-Kadi Camisi (Env. No. K-012)	El-Mücahidin Camisi (Env. No. K-016)	Büyük Camisi (Env. No. K-047)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 5.21 Asyut kenti camilerinin minare tipleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(a) El-Mücahidin Camisi
(Env. No. K-016)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Şeyh Mintaş Camisi
(Env. No. K-009)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Osman el-Kadi Camisi
(Env. No. K-018)

Şekil 5.22 Eski bölgedeki camilerinin tavanları.

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(a) El-Mücahidin Camisi
(Env. No. K-016)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(b) Hülâsa Camisi
(Env. No. K-007)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) El-Bokali Camisi
(Env. No. K-049)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(d) El-Mücahidin Camisi
(Env. No. K-016)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(e) Hülâsa Camisi
(Env. No. K-007)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(f) El-Bokali Camisi
(Env. No. K-049)

Şekil 5.23 Yapım sistemleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Yusufi Camisi
(Env. No. K-035)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-Yusufi Camisi
(Env. No. K-035)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(c) El-Mücahidin Camisi
(Env. No. K-016)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(d) Büyük Camisi
(Env. No. K-047)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(e) El-Bokali Camisi
(Env. No. K-049)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(f) El-Ansari Camisi
(Env. No. K-038)

Şekil 5.24 Kemer çeşitleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Kâşif Camisi
(Env. No. K-024)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-Bokali Camisi
(Env. No. K-049)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(c) El-Mücahidin Camisi
(Env. No. K-016)

Şekil 5.25 İnşaat malzemeleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(a) Katolik Kilisesi
(Env. No. M-053)

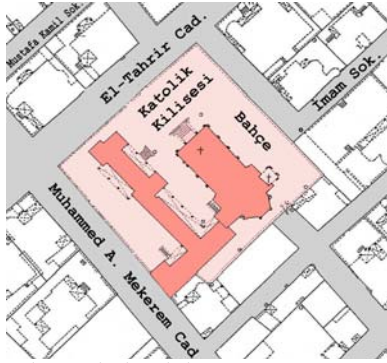
Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Protestan Kilisesi
(Env. No. M-079)

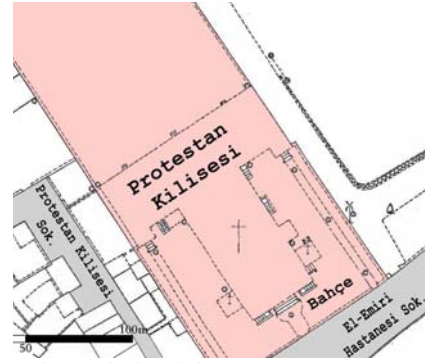
Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Rum Kilisesi
(Env. No. M-127)

Şekil 5.26 Kiliselerin mimari üslupları.

Kadastro Dairesi Müdürlüğü

(a) Katolik Kilisesi
(Env. No. M-053)

Kadastro Dairesi Müdürlüğü

(b) Protestan Kilisesi
(Env. No. K-040)

Şekil 5.27 Kiliselerin vaziyet planı.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Katolik Kilisesi
(Env. No. M-053)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Kolta Kilisesi
(Env. No. M-042)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Protestan Kilisesi
(Env. No. K-040)

Şekil 5.28 Kiliselerin çan kuleleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Kisariyye Sokağı'nın kuzey kısmı

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-Kisariyye Sokağı'nın güney kısmı

Şekil 5.29 El-Kisariyye Sokağı.

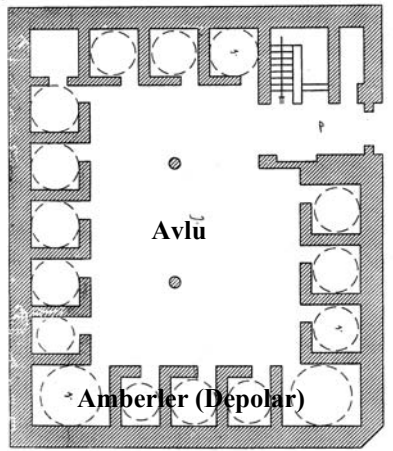
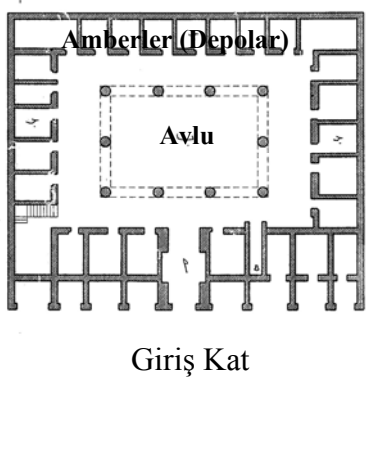
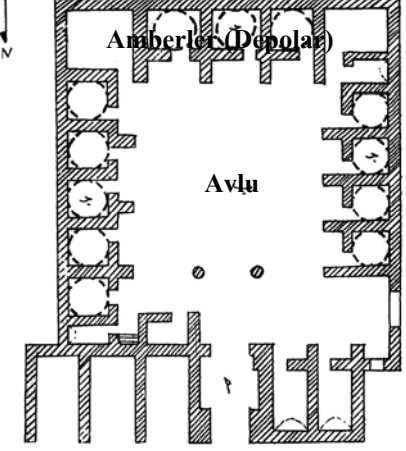
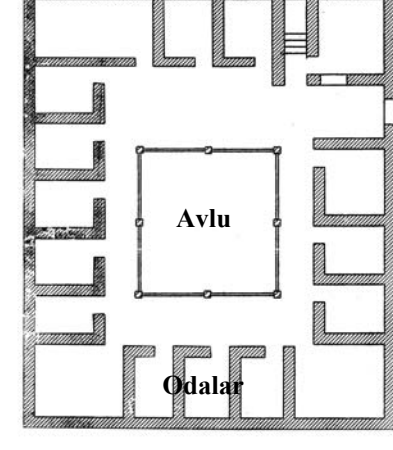
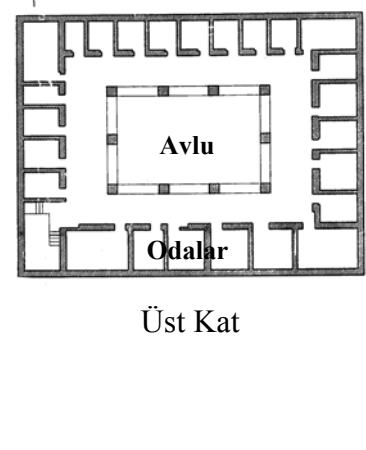
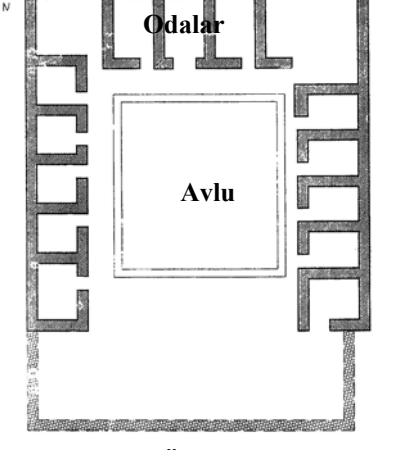
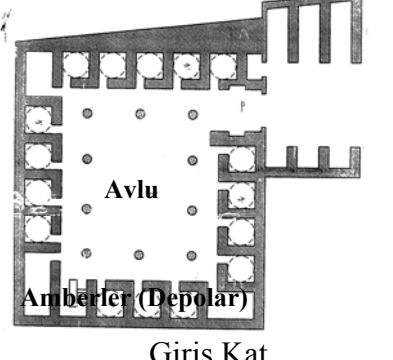
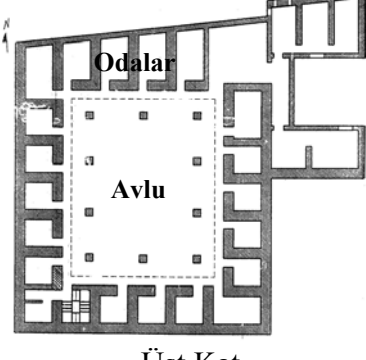
KPGO, 2001

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 5.30 El-Kisariyye Sokağı.

Şekil 5.31 Yeni ticaret merkezi.

1. tip		2. tip
 Avlu Amberler (Depolar) Giriş Kat	 Amberler (Depolar) Avlu Giriş Kat	 Amberler (Depolar) Avlu Giriş Kat
 Avlu Odalar Üst Kat	 Avlu Odalar Üst Kat	 Odalar Avlu Üst Kat
El-Kâşif Vakası Env. No. K-025	El-Hilali Vakası Env. No. K-011	
 Avlu Amberler (Depolar) Giriş Kat	 Odalar Avlu Üst Kat	
Şelebi Vakası Env. No. K-020	Lotfi Vakası Env. No. K-022	

Zahran, 1998.

Şekil 5.32 Vakalaların “Hanlar” mimarı tipleri.

<http://www.egyptianheritage.gov.eg/>

(a) Şelebi Vakalası (Env. No. K-020)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-Hilali Vakalası (Env. No. K-011)

Şekil 5.33 İnşaat malzemeleri.

<http://www.egyptianheritage.gov.eg/>

(a) El-Kâşif Vakalası
(Env. No. K-025)

<http://www.egyptianheritage.gov.eg/>

(b) Lotfi Vakalası
(Env. No. K-022)

Mahir, 1966

(c) Şelebi Vakalası
(Env. No. K-020)

Şekil 5.34 Kemer çeşitleri ve süsleme malzemeleri.

<http://www.egyptianheritage.gov.eg/>

(a) Sabit Vakalası
(Env. No. K-019)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-Hilali Vakalası
(Env. No. K-011)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

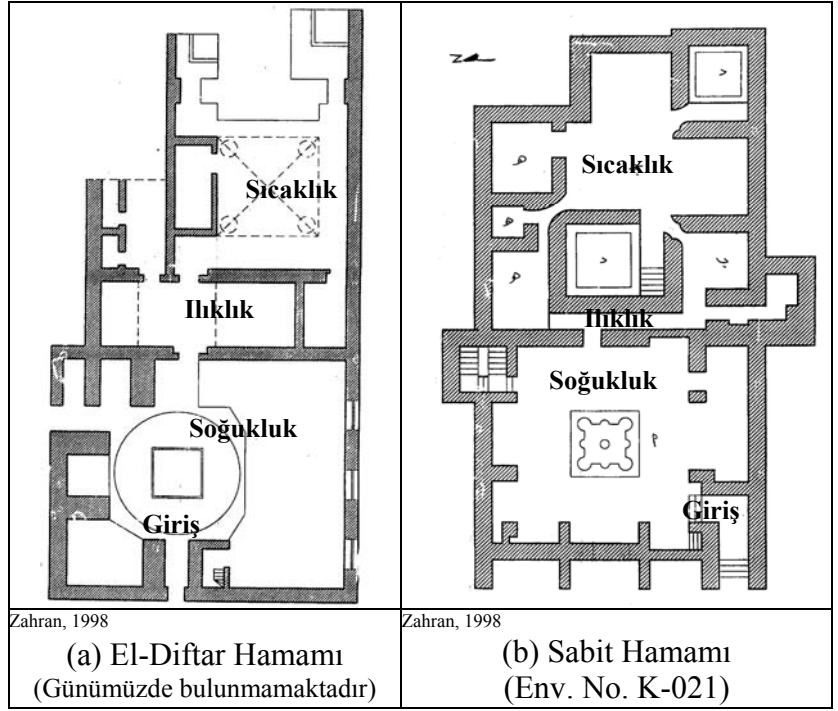
(c) Şelebi Vakalası
(Env. No. K-020)

Şekil 5.35 Vakalaların “Hanlar” üst örtülerinin çeşitleri.

Mahir, 1966

Şekil 5.36 El-Diftar Hamamı
(günümüzde bulunmamaktadır).

Şekil 5.37 Hamam planları.

(a) Girişi

(b) Döşemeleri

(c) Soğukluk bölmesi

TEYK, 2003

(d) Sıcaklık bölmesi

(e) Sıcaklık bölmesinin üst örtüsü

Şekil 5.38 Sabit Hamamı (Env. No. K-021).

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Meczup Barajı
(Env. No. K-026).

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-İbrahimiyye Kanalı Köprüsü
(Env. No. M-094).

Şekil 5.39 Su yapıları.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Selam Okulu (Env. No. M-015).

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-Selam Okulu (Env. No. M-091).

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) El-Selam Okulu (Env. No. M-118).

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(d) El-Fransiskan Okulu (Env. No. M-061).

Şekil 5.40 Eğitim yapıları.

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(a) İskân Müdürlüğü (Env. No. M140)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(b) Asyut Postanesi (Env. No. M-008)

Şekil 5.44 Rönesans Dönemi mimari üslubunda yapılmış idare yapıları .

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Ehliyye Mahkemesi (Env. No. M-093)

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(b) Polis Merkezi (Env. No. M-142)

Şekil 5.45 İslami revival mimari üslubunda yapılmış idare yapıları.

Mohamed R. FAHMEY, 2005

Yerel Halk Konseyi (Env. No. M-097)

Şekil 5.46 Neo-Klasik üslubunda yapılmış idare yapıları.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) (Env. No. K-006)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) (Env. No. K-044)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) (Env. No. M-024)

Şekil 5.47 XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında inşa edilen konutlar.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) (Env. No. M-023)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) (Env. No. M-022)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) (Env. No. M-031)

Şekil 5.48 XX. yüzyılın ilk yarısında inşa edilen konutlar.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) (Env. No. M-107)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) (Env. No. M-089)

Şekil 5.49 XX. yüzyılın ilk yarısında inşa edilen saraylar.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Kolta Mahallesi

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) El-Hamara Mahallesi

Şekil 5.50 Cumhuriyet kuruluşundan sonra inşa edilen toplu konutlar.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Muhafaza Mah. - Cumhuriyet Caddesi

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Firyal Mah. - Cumhuriyet Caddesi

Şekil 5.51 1970'li yıllardan sonra inşa edilen yüksek yapılar.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

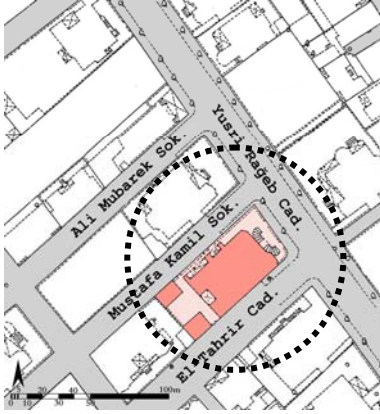
(a) El-Hamara Mah. - El-Hilali Caddesi

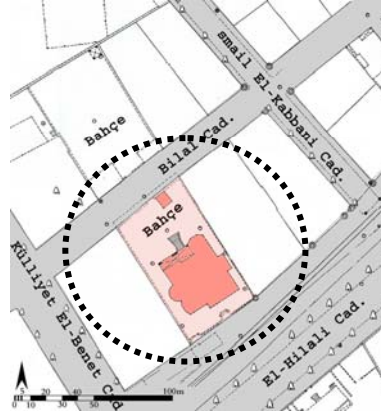
Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Garb el-Beled Mah. - 26 Temmuz Caddesi

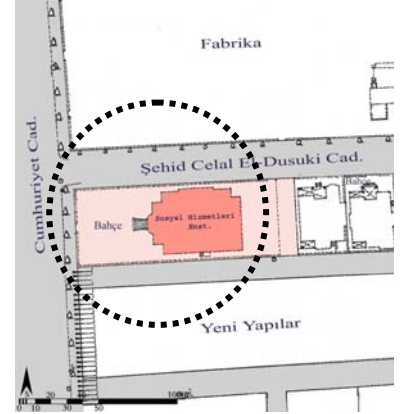
Şekil 5.52 1970'li yıllardan sonra inşa edilen yüksek yapılar.

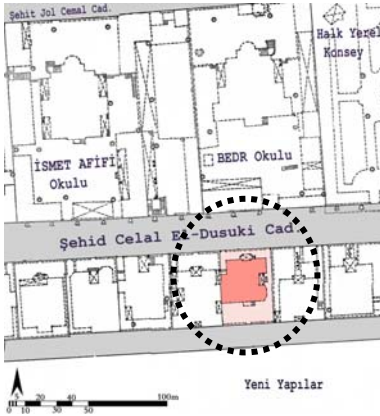
(a) (Env. No. M-037)

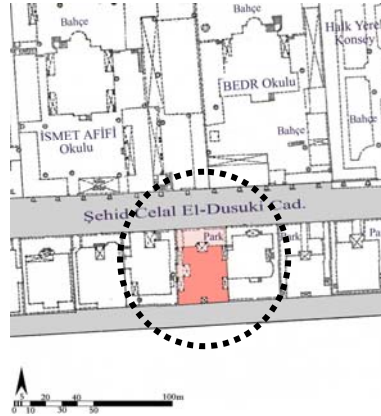
(b) (Env. No. M-119)

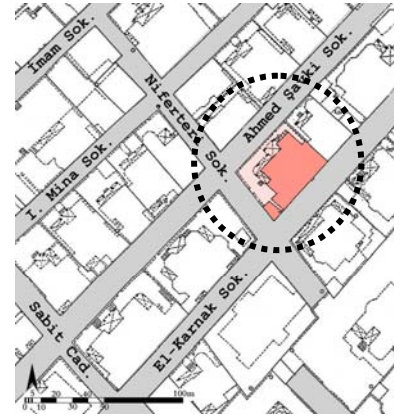
(c) (Env. No. M-107)

(d) (Env. No. M-101)

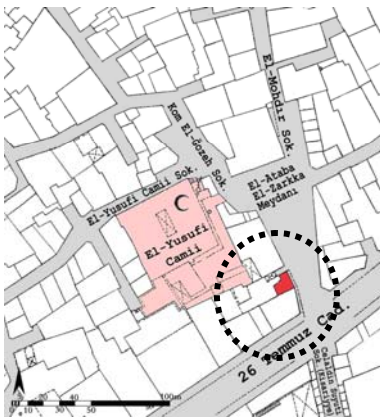

(e) (Env. No. M-102)

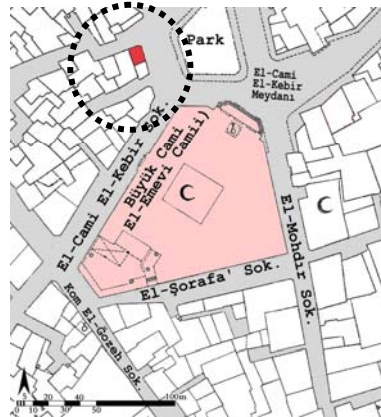

(f) (Env. No. M-055)

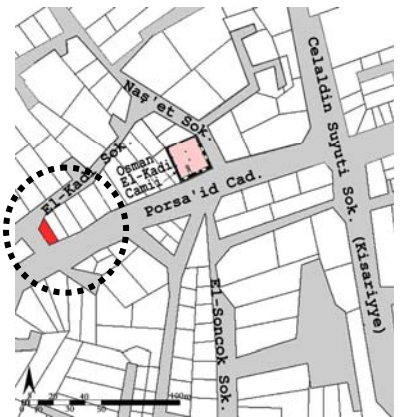
Şekil 5.53 XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerdeki parseller.

(a) (Env. No. K-034)

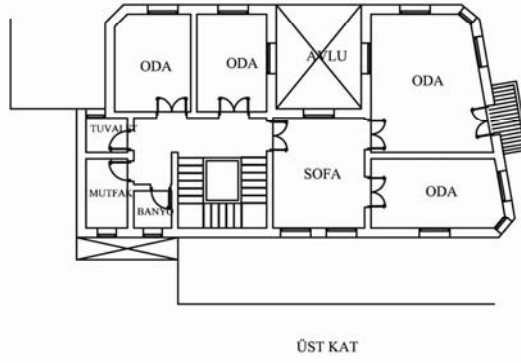
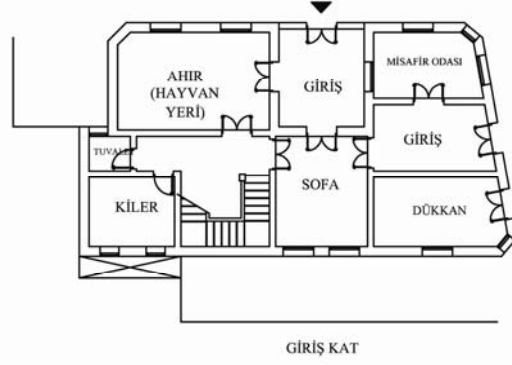

(b) (Env. No. K-044)

(c) (Env. No. K-017)

Şekil 5.54 Eski bölgedeki parseller.

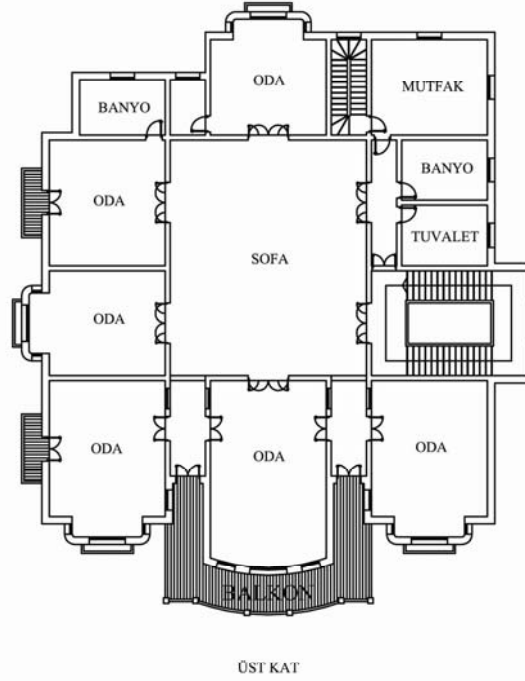
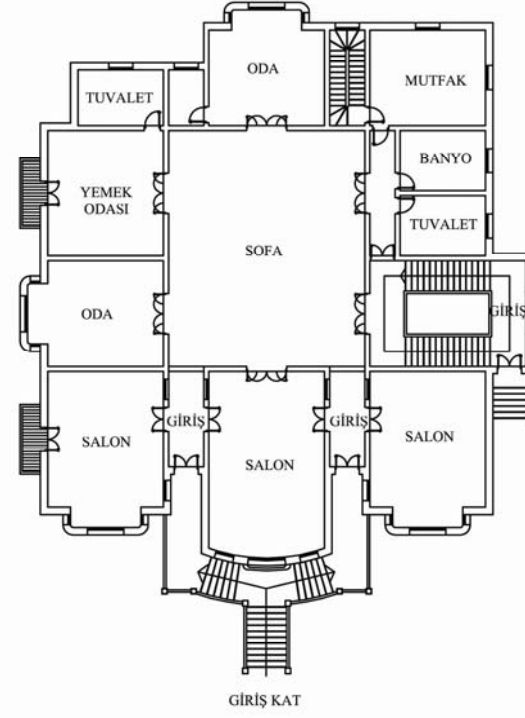
ENV. NO. K-043

Şekil 5.55 GELENEKSEL KONUTLARIN PLAN ÖZELLİKLERİ - 1. TİP

MOHAMED REFAA FAHMEY

Şekil 5.55 Geleneksel konutların plan özellikleri (1. Tip)

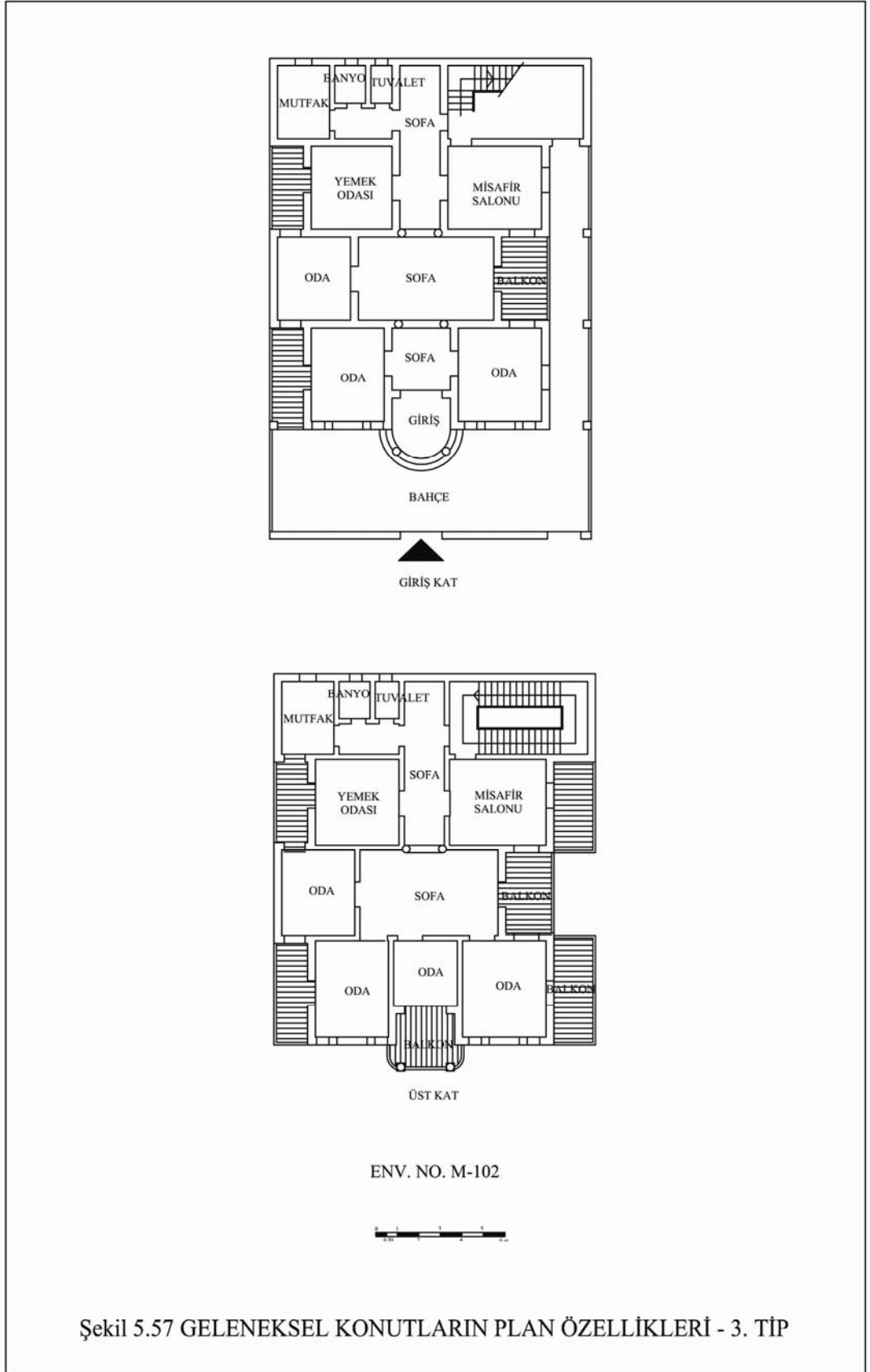
ENV. NO. M-084

Şekil 5.56 GELENEKSEL KONUTLARIN PLAN ÖZELLİKLERİ - 2. TİP

MOHAMED REFAA FAHMEY

Şekil 5.56 Geleneksel konutların plan özellikleri (2. Tip)

Şekil 5.57 Geleneksel konutların plan özellikleri (3. Tip)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. K-043

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. K-005

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Env. No. K-042

Şekil 5.58 Yerel tarzı ile yapılmış konutlardaki balkonlar.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-102

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. M-105

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Env. No. M-099

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(a) Env. No. M-077

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(b) Env. No. M-137

Şekil 5.59 Batı tarzı etkisi altında yapılmış konutlardaki balkonlar.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. K-005

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. K-044

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Env. No. K-033

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(d) Env. No. K-031

Şekil 5.60 Eski bölgede bulunan geleneksel konutların korkuluklarının çeşitleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Ahşap Env. No. M-055

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) İşlenmiş demir Env. No. M-084

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Motifli alçı Env. No. M-080

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(d) Mermer Env. No. M-109

Şekil 5.61 Batı tarzı etkisi altında yapılmış konutların korkuluklarının çeşitleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-083

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(b) Env. No. M-021

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Env. No. M-086

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(d) Env. No. M-036

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(e) Env. No. M-110

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(f) Env. No. M-123

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(g) Env. No. M-045

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(h) Env. No. M-122

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(i) Env. No. M-081

Şekil 5.62 Geleneksel konutların cumba çeşitleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(a) Env. No. M-077

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. M-084

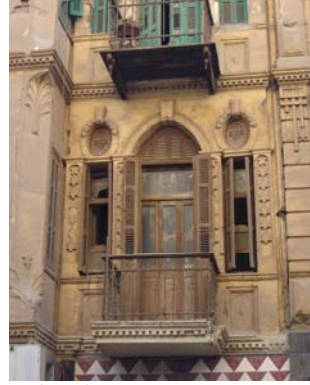
Mohamed R. FAHMEY, 2005

(c) Env. No. M-085

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(d) Env. No. M-063

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(e) Env. No. M-018

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(f) Env. No. M-021

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(g) Env. No. M-109

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(h) Env. No. M-049

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(i) Env. No. M-105

Mohamed R. FAHMEY, 2005

(j) Env. No. M-055

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(k) Env. No. M-109

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(l) Env. No. M-049

Şekil 5.63 Geleneksel konutların pencere ve giriş kapısı çeşitleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. K-017

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. K-034

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Env. No. K-033

Şekil 5.64 Eski bölgede bulunan konutların bezemeleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-145

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. M-080

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Env. No. M-063

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(d) Env. No. M-099

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(e) Env. No. M-109

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(f) Env. No. M-084

Şekil 5.65 Batı tarzı etkisi altında yapılmış konutların bezeme çeşitleri.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) El-Hamara Mahallesi

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Kolta Mahallesi

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(c) Ğarb el-Beled Mahallesi

Şekil 5.66 Tuğladan kâgir yığma yapım sistemi.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-102

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. M-102

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(c) Env. No. K-044

Şekil 5.67 Duvar malzemeleri

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(a) Env. No. M-072

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. M-102

Şekil 5.68 Zemin katta ve temel duvarlarda kullanılan malzemeler

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-102

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. M-150

Şekil 5.69 Geleneksel konutlarda ah(şap döşeme ve tavanları.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-102

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. M-150

Şekil 5.70 Geleneksel konutlarda ahşap döşeme ve tavanları.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-150

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(b) Env. No. M-099

Şekil 5.71 Döşemelerde kullanılan betonarme.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-102

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Env. No. M-102

Şekil 5.72 Döşemelerde kullanılan betonarme.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Env. No. M-104

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(b) Env. No. M-119

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(c) Env. No. M-039

Şekil 5.73 Balkonlarda konsol çeşitleri.

6. GELENEKSEL DOKUNUN GÜNÜMÜZDEKİ KORUNMA DURUMU

6.1 Geleneksel Dokudaki Değişim ve Nedenleri

Mısır'da XIX. yüzyılın birinci yarısında, Mehmet Ali Paşa döneminde gerçekleşen ilk modernleşme girişi, Mısır kentlerinin idarelerinin yeniden düzenlenmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Eski, dar, düzensiz ve asfaltsız yollar, motorlu taşıtların boyut ve hareketleri için uygun olmadığından, bu modernleşme girişi, Mısır kentlerindeki yol sistemlerinin düzeltilmesi üzerine de yoğunlaşmıştır. Bu dönemde Asyut kentinde Memlûkler tarafından inşa edilmiş el-Meczub barajı, H.1251 yılında Mehmed Ali Paşa tarafından restore edilmiştir (Faydallah, 1940: s.36).

I. Abbas Paşa döneminde (1848-1854) ise, kentte yeniden imar düzenleme girişiminin ilkine tanık olmuştur. Kentte ilk kez belediye meclisi oluşturulmuş belediye mühendisleri kentin birçok sokağını genişletip caddelerini düzeltmişlerdir. Öyle ki, kentin orta ve batısında bulunan eski höyükler kaldırıldığı gibi bazı caddeler de düzeltilip genişletildi. O dönemde kentte yol dokusu bakımından gerçekleşen en büyük değişim, doğu ve batı tarafında bulunan iki ayrı caddenin birleştirilip genişletilerek bu caddeye Porsa'id Caddesi adının verilmesidir. Kent ile çevrili surların kalan kısmı yıkılıp günümüzde eski kent ile çevrelenmiş daire tipi caddeler oluşturulmuştur. Ayrıca ana caddeler üzerinde bulunan kapılar da yıkılmıştır. Konut dokusuna gelince, özellikle Porsa'id Caddesi'nin her iki tarafında kerpiçten yapılmış eski konutlar yıkılarak yerlerine yerel tarzda konutlar inşa edilmiştir. O dönemde Mehmed Ali Paşa'nın inşa ettirdiği ilkokul binası ise hastahaneye dönüştürülmüştür (İsmail, 1968: s.110).

XIX. yüzyılın sonlarında Darb el-Arba'in ticaretinin durması, ticaretin yeni şeklinin ve yeni bölgelere hizmet sunan büyük mağazaların ortaya çıkması, ticaret merkezinin eski bölgeden ve el-Kayseriyye bölgesinden yeni kent merkezine taşınmasında büyük bir rol oynadı. Bunun üzerine, el-Kayseriyye bölgesinin durumu ile Darb el-Arba'in ticaretine hizmet sunmak için var olan ticari ve sivil yapıların fiziksel durumu kötüleşti. Geleneksel ticaret hizmeti sunmak için var olan, vakala (han) ve benzeri yapılardan oluşan ticari yapılar terkedildi. Terkedilen bu yerlerin bazılarına köylerden göç edenler yerleşti ve bunlar, bu yapıların bir kısmını bazı aileleri barındırmak için kullandılar. Lütfi, el-Hilali, Sabit ve el-Kâşif vakalaları gibi bazı vakalalar ise mal depolamak için kullandı. Deftardar Hamamı gibi, ticarete katkı sağlamak için var olan sivil yapıların bazıları yıkıldı. Sabit Hamamı gibi yapılar ise terkedildi (Faydallah, 1940: s.68).

1920'li yıllarda Asyut Belediyesi, Eski Asyut bölgesinin fiziksel yapısını iyileştirmesi için genel olarak kentteki sokakların ve meydanların düzlenmesine önem vermeye başladı. 1892 tarihli kent haritası ile 1934 tarihli kent haritası karşılaştırıldığında XX. yüzyılın başlarında imar düzenlemesi, sokakların düzeltilmesi, genişletilmesi ve yeni caddeler açılması gibi değişiklikler görülmektedir. Bu iki harita karşılaştırıldığında dikkati çeken diğer bir nokta, Eski Asyut bölgesindeki sokakların dokusunun büyük bir değişiklik olmadan kentsel özelliklerinin büyük bir kısmı ile korunmasıdır. Belediyenin yaptığı çalışmalar sonucunda eski bölge dokusunda meydana gelen en önemli değişiklikler şöyledir (Şekil 6.1, 6.2):

1- 26 Temmuz Caddesi 1923 yılında şimdiki halinde düzeltilmiştir. Büyük bir olasılıkla cadde Hanedanlar döneminden XIX. yüzyılın sonuna kadar birbirini takip eden dönemlerde oluşturulmuştur. Bu cadde, aralarını yüksek engeller ve yığınların ayırdığı birkaç küçük sokaktan ibaretti (Şekil 6.1). Bu küçük sokaklar, şimdiki caddenin meydana getirilmesi için birleştirilip genişletilmiştir (Şekil 6.2). Caddenin düzeltilmesi, kentin eski konut dokusunun bir bölümünün yok olmasına sebep olmuş ve yerel tarzdaki konutların birçoğunun yıkılmasına ve Batı tarzında konutlarla değiştirilmesine neden olmuştur.

2- Büyük Cami çevresindeki sokakların dokusu düzeltilmiştir. Bu bölgede bazı sokaklar genişletilmiş, bazı çıkmazlar açılmış ve yeni sokaklar inşa edilmiştir. Ayrıca Büyük Cami Meydanı açılıp düzenlenmiştir. Meydanın etrafında yerel tarz ile Batı tarzı karışımı birçok konut inşa edilmiştir.

3- El-Mücahidin Meydanı ile el-Bedri Meydanı gibi birkaç meydan genişletilip düzenlenmiştir.

4- Sivil yapıların dokusuna gelince, belediye çalışmaları sonucunda meydana gelen önemli değişiklikler, bazı tarihi yapıların restorasyonu ve bazılarının yıkılması olmuştur. Ayrıca eski bölgede 1923 yılında el-Ezheri Enstitüsü'ne dönüştürülmek için restorasyonu yapılan ve yeni bir minare eklenen Büyük Cami gibi birçok cami ve zaviye restore edilmiş, yenilenmiş ya da yeniden inşa edilmiştir. Ayrıca el-Nokali ve el-Kâşif camileri restore edilmiş, Mehmed Ali Camisi benzeri Osmanlı tarzındaki el-Soncok Camisi yıkılmıştır.

5- El-Mecsup Gölü, Asyut Kenti güneyindeki 1929 yılında kazılan el-Mellah Kanalı'nın kazı çalışmalarından çıkarılan topraklarla doldurulmuştur. Bu gölün yerine el-Mecsup Meydanı inşa edilmiş, el-Mecsup Barajı meydanın altında kalmıştır. Şu anda sadece barajın güney cephesi görülebilmektedir (Şekil 6.3).

O dönemde XIX. yüzyılın sonlarıyla XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerin dokusunda ise basit değişiklikler meydana gelmiştir:

- 1- Birkaç meydan düzeltilip, genişletilmiştir. Örneğin, el-Mahatta Meydanı ile eski bölge arasında engel teşkil eden bazı yapıların yıkılmasıyla meydan yeniden düzenlenmiştir.
- 2- Eski bölgeyi el-Mahatta Meydanı'na bağlayan, Porsa'id Caddesi'nin uzantısı sayılan ve etrafına yeni konutlar ve mağazalar inşa edilen 23 Temmuz Caddesi açılmıştır.
- 3- Eski istasyon binası yıkılmış ve 1939 yılında yeni bir bina inşa edilmiştir.
- 4- Eski Müdüriyet yapısı (Valilik) ile Müdüriyet Sarayı yıkılmıştır.
- 5- 1938 yılında Asyut Barajı desteklenerek güçlendirilmiştir.

1952 devrimiyle Mısır, bir sömürge ve krallık devletinden halkın kendini yönettiği bir devlete dönüşmüştür. Mısır'ın her tarafında büyük sosyal ve ekonomik değişiklikler meydana gelmiştir. Cumhuriyetin kuruluşunu takip eden dönem, Asyut kentindeki mimari ve kentsel kültür varlıklarını korumada büyük bir ihmale tanık olmuştur. Bunların nedenleri aşağıdaki gibidir:

- 1- Köylerden kente göçün devam etmesi, köy örf ve adetlerinin yeni göçmenlerle birlikte eski bölgeye taşınmasına ve bu bölgenin büyük bir kısmının özellikle batısının köy bölgelerine dönüşmesine neden oldu. Bunun üzerine eski bölgenin nüfusu kalabalıklaştı ve birçok aile geleneksel konutlar ile tarihi yapıları işgal etmişlerdir.
- 2- İmar konusunda birçok kanun çıkmıştır. Bu kanunlar arasında; eski yapılar ile tarihi bölgenin korunmasını ihmalde en büyük etkiye sahip olanı, konut kiralama ile ilgili yeni kanundur. Bu kanunla konutların kirasının belirli bir değerde tutulması, konut sahibinin konutunu korumaya önem vermemesine neden oldu. Buna kira değerinin düşüklüğü ve kiracıların bakım masraflarına iştirak etmemeleri de sebep olmuştur. Ayrıca, yeni inşa kanunu, caddelerin genişliğine uygun olarak yapıların yüksekliğini arttırmaya izin verdi. Bu uygulama, geleneksel bölgeleri özellikle XIX. yüzyılın sonlarıyla XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerin dokusunu etkilemiştir. Nitekim bazı saray ve geleneksel konutlar yıkılıp bunların yerine etrafındaki eski yapılara tamamen zıt çok katlı yeni apartmanlar inşa edilmiş, ayrıca geleneksel konutların üzerine, konutların asıl tarzıyla çelişen ek katlar ilave edilmiştir.
- 3- Birçok saray ve villa devlet menfaati için kamulaştırılıp kamu bina ve okullarına

dönüştürülmüştür. Bu, bakım ihmali ve bilinçsizce yapılan ilavelerden dolayı mimari mirasın estetik ve fonksiyonel değerine zarar vermiştir.

4- Yeni siyasi düşünceler, toplumda orta ve alt gelir grubunun konut ihtiyaçlarını gidermeye çalışmıştır. Bu düşünceler devletin, modern tarzda planlanmış yeni bölgeler ile hızla uygulanabilen ve aynı tasarıma sahip toplu konutlar inşa ettirmesine neden oldu. Bu tarz yapılar bazı tarihi bölgelerde inşa edilip bu bölgelerin kentsel özelliklerine zarar verilmesine neden olmuştur.

Bu sosyal ve ekonomik değişimlerin Asyut kentinin geleneksel dokusuna birçok etkisi olmuştur. Bunlar arasında;

- 1- Aliksan Sarayı (Env. No. M-109) gibi bazı saraylar ve geleneksel konutlar terk edilmiştir.
- 2- Terkedilmiş veya kamulaştırılmış sarayların çoğu, okul ve eğitim kurumlarına dönüştürülmüştür. Örneğin, Sosyal Hizmet Fakültesi (Env. No. M-107), Bahisat el-Badiye Okulu (Env. No. M-137), el-İslamiyye Kız Lisesi (Env. No. M-059) ve Ticaret Meslek Enstitüsü'dür (Env. No. M-119). Diğer bazı saraylar Tıp Komisyonu (Env. No. M-084), Ulusal Parti (Env. No. M-021) ve İbrahim Paşa Polis Merkezi (Env. No. M-038) gibi kamu ve idare yapıları olarak kullanılmak üzere dönüştürülmüştür.
- 3- Erkek Lisesi (Env. No. M-095), yeni yerine taşınmadan önce Asyut Üniversitesi kampüsüne dönüştürülmüştür.
- 4- Kolta Mahallesi dokusunun ortasında bir grup toplu konut inşa edilmiştir. El-Hamra Mahallesi'nin ortasında da orta gelirli için toplu konut inşa edilmiştir (Şekil 6.4, 6.5).

1973 savaşıdan sonra imar faaliyeti, hükümetin uyguladığı ekonomik açılım politikasından etkilenmiştir. Nitekim kentin merkezi bölgesine ve XIX. yüzyılın sonlarıyla XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelere büyüme yatırımı baskılarını artırmıştır. Bu bölgeler konumları ve kentin ticari ve hizmet merkezine yakın olmasıyla ön plana çıkmaktadırlar. Bu bölgelerde arazi fiyatları olağanüstü bir şekilde artmıştır. 1992 yılında meydana gelen deprem de eski bölgede birçok geleneksel yapıların yıkılmasına neden oldu. 1970'li yıllardan sonra bu bölgelerde meydana gelen en önemli değişiklikler aşağıdaki gibidir:

- 1- İstasyon ile Nil nehrinde bulunan limanı bağlayan demiryolunun kaldırılması ve yerine el-Nokraşı Caddesi'nin inşa edilmesidir.
- 2- Yeni kent merkezindeki bölgeden geçmesi için Yüsri Rağıb Caddesi'nin uzantısının

açılması. Bu yüzden Sabit Caddesi'nde bulunan el-Selam Okulu'nun (Env. No. M-015) ikiye bölünmesine neden olmuştur. Şu anda okul iki ayrı binaya ayrılmıştır (Şekil 6.6).

3- Arazi taksim şirketlerinde bulunan konutların bahçeleri, yeni yapıların inşa edilmesi için parçalanmıştır. Örneğin; el-Müdir taksim şirketinde bulunan (Env. No. M-099) ve Cumhuriyet caddesinde bulunan (Env. No. M-080) yapılar (Şekil 6.7).

4- Birçok saray ve konutlar fiziksel yapısı, bu yapıların sahiplerinin bakım yapmayıp ihmal etmelerinden veya maddi imkânsızlıklardan veya bu yapı sahiplerinin bunların yıkımından istifade edip yerlerine bütün araziyi kapsayan çok katlı apartmanlar inşa etmek istemelerinden dolayı çökmüştür. Habib Şonuda ve el-Tıp el-Şar'i Sarayları gibi birçok yapı yıkılmıştır (Şekil 6.8).

5- Kentin her tarafındaki geleneksel yapılara ek katlar ilave edilmiştir. Bu durum, 1996 yılında inşa kanununun değişmesinden ve cadde genişliğinin bir buçuk katı kadar daha yükselmeye izin verildikten sonra gerçekleşmiştir*. Sonradan eklenen ilave katlar asıl geleneksel yapı tarzına uymayacak şekilde modern tarzda inşa edilmiştir. İlave katların yükseklikleri, asıl katların yüksekliklerinden daha azdır. Nitekim kullanılan malzemeler ve inşa metodu asıl yapılarda kullanılanlara uygun değildir (Şekil 6.9).

6.2 Koruma Çalışmaları

Asyut kentinde mimari ve kentsel kültür varlıklarından sorumlu Tarihi Eserler Yüksek Kurulu "TEYK", tescile değer yapıların kapsamlı envanter ve tespit çalışmalarını henüz gerçekleştirmemiştir. Ayrıca "TEYK", 9 anıt yapı dışında hiç bir tescil çalışmasında bulunmamıştır. Bu yapıların altısı eski bölgede, üçü ise XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerde bulunmaktadır.

2000 yılında Asyut Valiliği kentte bulunan villa ve sarayların envanter ve tespit çalışmalarını kabaca yapmıştır. Yapıların standart ve açık değerlendirme ilkeleri bulunmamaktadır. Nitekim bazı niteliksiz ve kültürel olmayan yapıların da envanter çalışmaları yapılmıştır. Ayrıca envanter formları, yapıları kapsamlı bir şekilde niteleyecek bilgilere ve yapıların genel durumunu gösteren haritalara sahip değildir. Bu anıtsal yapıların mimari tarzlarının analizi

* Daha önce 1976 yılındaki 106 no'lu kanuna göre cadde genişliğinin bir çeyrek (1.25) katı idi.

yapılmamıştır. Son olarak da bu tespit edilmiş yapıların tescili için hiç bir öneri ve tavsiyede bulunulmamıştır (Şekil 6.10).

2003 yılında İmar Planlama Genel Otoritesi, Porsa'id ve Celal el-Din el-Suyuti caddelerini koruma araştırması gerçekleştirmiştir*. Araştırmalar bu bölgede bulunan mimari kültür varlıklarının envanter ve tespit çalışmalarını içermemiştir. Araştırma bölgenin kentsel, görsel ve çevresel yönlerine odaklanmıştır. Ancak bu bölgenin tarihi ve belgesel çalışmalara odaklanmamıştır. Tavsiyeler ve kararlar, bu bölgede tarihi ve kültürel yapıların asıl mimari tarzlarla, yeterli derecede mimari ve tarihi çalışmaları yapılmadığından dolayı çelişen bazı noktaları içermiştir.

Genel olarak, Asyut kentinde koruma çabaları, bazı anıt yapıların ferdi bir şekilde kendini çevreleyenlerin dışında restorasyonu ile sınırlanmıştır. Bu restorasyon çalışmaları hiçbir ön mimari veya tarihi çalışmaya dayanmamıştır. Nitekim birçok durumda anıt yapılar temel özelliklerinin çoğunu kaybetmiştir. Bu olay 1992 yılındaki depremden sonra el-Nemes Camii (Env. No. K-003) gibi bazı tarihi camilerde meydana gelmiştir. Modern dönemde restorasyon çabalarının en önemlileri 1994 yılında Vakıflar Bakanlığı'nın yaptığı el-Ezher Enstitüsü'nün (Env. No. M-146) restorasyonudur. Nitekim bazı saray ve geleneksel konutlar sahiplerinin kişisel koruma çabalarıyla uzmanlardan yardım alınmadan gerçekleştirilmiştir. Bu, yapıların asıl tarzlarına uymayan sıva malzemeleri kullanılmasına neden olmuştur. Ayrıca bu restorasyonlar bazı bezeme ve ayrıntıları yok etmiştir.

Tarihi Eserler Yüksek Kurulu "TEYK", bazı danışma ofisleri ve Asyut Üniversitesi ile 2002 yılında Sabit Hamamı'nın (Env. No. K-021), 2001 yılında Şelebi Vakala'nın (Env. No. K-020) ve 2002 yılında Lutfi Vakala'nın (Env. No. K-022) tarihi inceleme ve mimari analiz çalışmalarında yardımlaşmıştır. Bu anıtların restorasyon proje çalışmaları henüz tamamlanmamıştır. Şelebi Vakala'nın durumunun iyi olmamasından dolayı destek çalışmaları başlamıştır. Diğer proje çalışmaları henüz başlamamıştır.

* Bu araştırmanın 1. bölümü, incelenen bölgenin şimdiki kentsel durumunun analizi ve bu caddelerin görsel çalışmalarını içermektedir. 2. bölüm, incelenen bölgede trafik ve nakliyat çalışmalarını içermektedir. 3. bölüm, incelenen bölgede bulunan sorunlar ile imkânları içermektedir. Son olarak da, kentsel çevre veya altyapı ve trafik ile ilgili karar ve tavsiyeleri içermektedir.

6.3 Kentsel Planlama Genel Otoritesi Tarafından Önerilen İmar Planının İrdelenmesi (2017 Hedefli)

Tarih boyunca Asyut kentinin gelişimi hiçbir imar planına dayanmamıştır ve şu ana kadar yapılan bütün gelişmeler plansızdır. Asyut belediyesi kurulduktan sonra, ilk defa kentin imar gelişimi teşebbüsleri başlamış ve sokaklarda ve yerleşim bölgelerinde düzenlemelerde bulunulmuştur. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra ikinci kez düzenlemeye gidilmiş ve arazilerin bölünmesi, yapıların restorasyonu, altyapısı yükseltilmesi, ve konut sahibi ile kiracı ilişkilerini düzenleyen özel kanunlar çıkarılmıştır. 1970'li yılların ikinci yarısında yapılan düzenlemeler ve 1976 yılında çıkarılan 106 sayılı kanun ile yapılaşmaya bir düzenleme getirilmiştir. 1982 yılında çıkarılan 3 sayılı kanun, Mısır'da o döneme kadar en kapsamlı imar kanunu olarak kabul edilir. İmar planlama ile ilgili önceki kanunlar, dağınık olup, bütün kent ve köyleri kapsamayan bir haldeydi ve ihtiyaca cevap vermiyordu. 1982 yılında çıkarılan 600 sayılı kanun gereğince, devletin yapılaşmayla ilgili genel siyasetini yürütmekten sorumlu yetkili organı ve Mısır'da imar planı üreten İmar Planlama Genel Kurulu çalışmalarına başlamış ve ilgili kanun gereğince yerel yönetimler de kent ve köylerin yapılaşmasından sorumlu tutulmuştur. Bu kanun; yapılaşmanın sınırları, strüktürel planlama, ayrıntılı ve genel planlama, arazilerin bölünmesi, mahallelerin yenilenmesi, sanayi bölgeleri, kent merkezi ve çoğunluğun yararı için mülkiyete el konulması konularını ele almıştır (Abdul Rahman, 1996: s.120).

İmar Planlama Genel Kurulu, 2000 yılında 2017 hedefli planlanan ve birçok analiz ve incelemeleri içeren Asyut kentinin strüktürel planlama çerçevesini hazırlamıştır. Bunlar arasında; çevre ve tabiat, yerleşim, ekonomi, kentsel, genel hizmetler ve altyapı hakkında analizler yer almış ve raporun sonunda gelişmeye engel olan ve sınırlamalar getiren hususlara değinilerek, çözüm önerileri getirilmiştir (Ek 4) (KPGO, 2000: s.73).

Raporun ekonomik analizlerle ilgili özel bölümünde, Asyut kentinin kültürel mirası konusuna değinilmiş ve bunun kentin turizm açısından gelişmesine katkı sağladığı kabul edilmiştir. Turizmin sağladığı imkânların, kenti turistik açıdan geliştiren, kentin kültürel mirasının da turizmi cazip hale getiren ve ekonomik büyümeyi gerçekleştiren faktörlerden biri olduğu dile getirilmiştir. İş potansiyeli yaratması açısından da turizm imkânları, İslami, Kıpti ve Firavunlar ile ilgili bölümlere ayrılmış ve raporda tarihi eser terimi bu tür kültürel mimari miras için kullanılmıştır. Raporla bahsedilen mevcut eserleri özetlemek gerekirse; manastır ve kilise gibi Hristiyan eserleri ile tarihi cami ve vakala gibi İslami eserlerdir. Rapor kültürel mirasa dair herhangi bir tespit çalışmasında bulunmamış ve anılan eserlerin etrafındaki çevre ile ilgili

bilgilere değinmemiştir. Kentin mimari gelişiminin tarihi seyri incelenmiş ve kentin batısı adı verilen kent merkezi gibi bazı farklı bölgelerin sınırları çizilmiştir. Ancak koruma altına alınması gereken tarihi bölgeler ile XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelere hiç değinilmemiştir. Daha sonra rapor, kentteki ana kentsel sorunları ele almıştır. Tarihi bölgelerle ilgili sorunlar aşağıdaki gibidir (KPGO, 2000: s.77):

1- Bazı semtlerdeki fiziksel yapıyı tehdit eden sorunlar; eski bölgedeki alt yapı sorunu, yetkili mercilerden izinsiz yükseltilecek yapılar, yerleşimcilere hizmet sunacak müesseselerin eksikliği, nüfus yoğunluğu ve ticari işyeri ve atölyelerin kalabalığı. Yeni bölgelerdeki yapıların izinsiz yükseltilmesi, alt yapı sorunu ve işyerlerinin doğurduğu sorunlar.

2- Trafik sorunu; eski bölgede sokakların dar olması, sokakların çoğunun kıvrımlı oluşu. Yeni bölgelerde ise kopuklukların oluşu, demiryolunun kenti ikiye bölmesi ve diğer tarafa ancak kentin ortasındaki tünelden ya da el-Mahatta Meydanı'ndaki el-Hilali Köprüsü'nden geçebilmenin yarattığı ulaşım zorlukları.

3- Yerleşim yerlerinde ve özellikle kent merkezinde yeşil ve açık alanların az oluşu.

4- Bazı mahallelerde özellikle de eski bölgede hizmet müesseselerinin yetersiz oluşu, örneğin su şebekesinin olmaması, yine bazı bölgelerdeki kanalizasyon şebekesinin eski olması sebebiyle sızıntıların olması ve bazı bölgelerde kanalizasyon şebekesinin olmaması.

Raporun sonunda gelişmeyi sınırlayan faktörler belirlenmiştir, bunlar: tabii ve çevresel faktörler, kentsel faktörler, ekonomik öneme sahip faktörler, hizmet sektörüne ait faktörler ve alt yapıya ait faktörlerdir. Kentsel faktörlere ayrılan özel bölümde, kültürel mirasa ait mimariden bahsedilmiştir. Bunlar arasında dini ve tarihi değere sahip camiler ile bölgede bulunan eski kiliseler zikredilmiş, ancak bunların isimlerine değinilmemiş ve sayılarına bir kısıtlama getirilmemiştir. Yine tarihi öneme sahip Sabit Hamamı ve bölgede bulunan vakalalar gibi diğer müesseseler de zikredilmiş, ancak bunların tam bir tespiti yapılmamıştır.

Daha sonra yapılaşmadaki eksiklikler belirlenmiştir, bunlar; eski bölge gibi hizmet gitmeyen ve harap haldeki bölgeler, eski bölge ile yeni kent merkezi gibi yerlerde yoğunluğun yaşanması ve boş alanın olmaması, Cumhuriyet, el-Savvra ve el-Hilali caddeleri ile çevrili bölgelerde bulunan yüksek yapılar, özellikle eski bölgedeki işlevsel kargaşa ve kentin batısında olduğu gibi sokakların dar ve kıvrımlı olmasıdır. Nitekim rapor geleneksel yapıya sahip oldukları için eski sokaklara değinmemiş ve bunların korunması gerektiğini belirtmiş; ayrıca bunların trafiğin geçişine müsait olmadığını ve hizmeti aksatacaklarını da

vurgulamıştır. Sonuçta gelişmeyi sağlayacak öneriler sunulmuştur, bunlar (Harita 6.1):

- Yıkılacak ve yenilenecek bölgeler: Eski bölgenin büyük bir bölümünü içeriyor.
- Yenilenecek bölgeler: Yeni kent merkezi bölgesini içeriyor.
- Güzelleştirilecek ve iyileştirilecek bölgeler: Kolta ve el-Muhafaza mahallelerini içeriyor.
- Başka yerlere taşınacak bölgeler: Eski bölgedeki sanayi atölyeleri gibi.
- Bütün bölgelerin alt yapı şebekelerinin yenilenmesi.

Sonuçta rapor, Asyut kenti için önerilen ve 2017 hedefli planlanan bir imar planı sunmuştur. Bu plan yeniden yapılanma bölgesi olduğu için eski bölgenin tamamını kapsamış, ancak korunması gereken kentsel sit ve arkeolojik sit alanının sınırları tanımlanmamıştır. Raporda da eski bölgeyi 26 Temmuz Caddesi boyunca kesecek olan bir ana yol ve birçok kollektif yollar yapılması önerilmiştir. Bu ana yol ve kollektif yolların eski bölgedeki geleneksel mimariyi yok edeceği göz önüne alınmamıştır. Kolta Mahallesi de yapılandırılacak ve iyileştirilecek bölgeler arasına alınmış, fakat burada korunması gereken tarihi alanlar tespit edilmemiştir (Harita 6.2) (KPGO, 2000: s.75).

İmar Planlama Genel Kurulu, Asyut kenti için önerilen ve 2017 hedefli planlanan imar planının* hazırlığına 2001 yılında başlamıştır. Bu plan kentle ilgili analiz ve incelemeleri kapsamakta, bunlar arasında: çevre ve tabiat, mimari, yerleşim ve toplum, ekonomi ve iskân ile ilgili çalışmalar ile ana projenin önerileri yer almaktadır. Raporun sonunda imar planı uygulanma esasları sunulmuştur. İmar planı, kentin bütün bölge ve mahallelerini kapsamış, ancak tarihi alanları tespit etmemiştir. Sadece Ğarb el-Beled Mahallesi – eski kentin çekirdeği

- kentin eski yerleşim yerlerinden biri sayılmış ve kentsel yapısı incelenmiştir. Planda da bir bölüm hedefleri sunmaya ayrılmış ve hedefin 2017 yılına kadar Asyut kentinin gelişimini sağlayacak bir program önerilmesi olduğu belirtilmiştir. Bu planın gerçekleştirmeyi arzuladığı hedefler arasında şunlar sıralanabilir (KPGO, 2001: s.150);

1- Doğal çevrenin iyileştirilmesi, genel sağlık, eğitim, güvenlik, iktisadi vb. hizmetlerin iyileştirilmesi yoluyla gerçekleştirilebilir.

2- Kent halkının yararına olan ekonomik kalkınmanın gerçekleştirilmesi,

* İmar Planı, strüktürel planlamasından sonra ikinci aşamadır ve toplumun ihtiyaçlarına göre belirlenmiş ölçülerde icra edilecek faaliyet, imar edilecek yerler ve her bölge için gerekli hizmetlerin tespiti ile ilgilenir.

3- Yerel birimlerin tasarladığı imar planları ile bireylerin yaptığı imar faaliyetleri arasında birliğin sağlanması,

4- Kentin arazisinin kullanımı hakkında birliğin sağlanması,

5- Kentin doğa ve çevre yönünden gelişimi amacıyla alınması gereken özel kararlar için gerekli bilgiye sahip olunmasıdır.

İmar planının ortaya konulması fikrine aşağıdaki faktörler etkili olmuştur (KPGO, 2001: s.134):

1- Kentsel gelişim sürecine odaklanması, bunun da iskân, ticaret, üretim, eğlence, hizmet, yol ve liman türü hizmetler için arazinin doğru kullanımını sağlamak ve kentsel yönden uygun olmayan yapılaşmanın önüne geçmek yoluyla gerçekleştirilmesi.

2- Bütün kenti coğrafi ve kentsel olarak kapsamı ve gelecek için tasarlanan bir proje olması amacıyla projenin kapsamlı tutulması.

3- Tarım arazisi, tarihi eserler, altyapı ve su kaynakları gibi kentin varlıklarının korunması.

4- Çağdaş yaşamın gereklerine uygun ve kentin genel yapısına zarar vermeyen onarımların yapılmasının sağlanması.

İmar planı, günün şartlarına uygun ve kentin yapısında etkili olan faktörlerle çatışmadan aşağıdaki unsurlar gözetilerek oluşturulmuştur (KPGO, 2000: s.157):

1- Kentte hâlihazırda bulunan ticari ve idari bölgelerin korunması, bunların yeni yerlere naklinin sağlanması amacıyla oluşturulacak bölgelerin eski bölgelerle irtibatının güçlendirilmesi.

2- Eski yerleşimlerin, gelişimini sağlamak amacıyla imkânlar dâhilinde oluşturulacak alanlara taşınmasını sağlamak.

3- Tarım arazisine gasp yoluyla inşa edilmiş yapılar hakkında çıkan askeri kararlara saygı duymak ve bu işlevi önerilen yeni yerlere taşımak.

İmar planının önerileri arasında kentin mimari mirasını koruyacak ve tarihi bölgelerdeki geleneksel dokuyu iyileştirecek herhangi bir öneri bulunmamaktadır, sadece çeşitli bölgelerdeki mevcut yapılaşma sorunları ve özellikle trafik ve boş arazilerin gaspı konuları hakkında tavsiye kararları almıştır.

6.4 Asyut Kentinin Kentsel Kültür Varlıklarını Koruma Sorunları

Asyut kentinde tarihi, mimari ve kentsel kültür varlıkları çok çeşitli sorunlarla karşı karşıyadır. Sorunların çözümünün ertelenmesi var olan problemlerin daha da artmasına neden olmakta, çözümün maliyetini artırmakta ve ayrıca sadece bölgesel varlıkların değil, gelecek nesillere bırakılması gereken millî varlıkların da kaybolmasına neden olmaktadır. Asyut kentinde kentsel kültür varlıklarını koruma sorunları insanlardan ve doğal nedenlerden kaynaklanan sorunlar olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

6.4.1 İnsanlardan Kaynaklanan Sorunlar

1- Koruma amaçlı imar planı olmaması:

İnsanlardan kaynaklanan problemlerin başında kültür varlıklarını koruma amaçlı bir master planın hazırlanıp uygulanmaması gelir. Kentin 2000 yılına kadar bir imar planının olmayışı geleneksel dokunun zarar görmesine neden olan bazı kararların alınmasına ve tarihî bölgeler için zararlı bazı imar faaliyetlerinin yapılmasına sebep olmuştur. Ayrıca oldukça geç kabul edilen ve şu ana kadar uygulanamayan imar planında tarihi bölgelerin korunmasıyla ilgili gerekli hükümlerin bulunmadığı, hatta bazı tarihi bölgelerin geleneksel dokusunun tahrip olmasına neden olduğu görülmektedir.

2- İdarî sorunlar:

Asyut kentindeki tarihi bölgelerin ve mimari varlıkların korunmasında karşılaşılan en ciddi problem, tarihi alanları tanımlamak ve mimari varlıkları sınıflandırmak için kapsamlı tarihî ve fiziksel çalışmalara dayanan açık bir mekanizmanın bulunmayışıdır. Ayrıca, bu bölgelerdeki mimari ve kentsel kültür varlıklarının veri tabanı yoktur. Bu yüzden birçok geleneksel yapının envanteri yapılmamış veya kaydı tutulmamıştır. Tarihi alanların anlam ve sınırlarının tanımlanması yapılmamıştır.

Asyut kentinin mimari ve kentsel kültür varlıklarının korunmasında bakım, onarım ve restorasyon için gerekli teknik ve maddi kaynak bulunmamaktadır. Tarihi bölgelerden sorumlu bir kurum olmadığı gibi, Asyut kentinin kültürel varlıkları ile ilgili olarak çeşitli kurum ve kuruluşlar arasında (Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK”- Belediye – Asyut Üniversitesi – Vakıflar Bakanlığı – sivil toplum kuruluşları gibi) işbirliği yasada ve uygulamada yoktur. Ayrıca sivil toplum kuruluşları kültürel mirasın korunması hakkında açık bir rol üstlenmemektedirler.

3- Rant baskısı ve yoğun yapılaşma istekleri:

Eski bölge ile ticari kent merkezine yakın bulunan tarihi bölgelere ticari baskılar artmaktadır. Tarihi bölgelerde kentsel durum kötü olmasına rağmen konumunun öneminden dolayı bu bölgelerde arazi talebi yükselip, arazinin metre kare fiyatı artmaktadır. Bu baskılar, tarihi bölgelerdeki kültür varlıklarının yıkılmasına ve yerlerine çok katlı apartmanlar inşa edilmesine neden olmaktadır. XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyıl başında oluşan bölgelerde de birçok mimari açıdan önemli binanın yıkılarak yerlerine daha fazla ekonomik değere sahip yüksek binalar yapılmaktadır (Şekil 6.11, 6.12). Ayrıca, bu canlı bölgelerin konumları hizmet ve yatırım faaliyetlerini devamlı olarak buraya çekmektedir.

Yapı sahipleri düzenlenmiş kanuna göre yüksek yapılar inşa etme hakkını elde etmek için* yapılarını yıkmaktadırlar. Yeni yapılarda parsel alanlarının tümünde eski yapıdan daha fazla yapı aln söz konusudur. Bu bölgelerde yeni yapı yapmak eski mevcut yapı hakkı olan değeden daha azdır. Dolayısıyla mevcut yapıların kullanım talebi artmaktadır. Şöyle ki, eski yapıların kat yükseklikleri 4.5 metre, alanları ise 150 metre kare olmasına rağmen yeni yapıların kat yükseklikleri 3 metre, alanları ise 100 metre kareyi geçmemektedir. Bu, eski yapılardan büyük ticari fayda sağlamanın mümkün olduğu anlamına gelmektedir**.

4- Tarihi bölgelerin terk edilip, ihmal edilmesi:

Modern bölgelerde ikamet etmek için dönemsel bakım ihmal sorunları ve eski yapı sahiplerinin konutlarını terk etmeleri, tarihi bölgelerin özellikle eski bölgelerin fiziksel yapılarının çökmesinin ana nedeni sayılmaktadır. Eski bölgede veya XIX. yüzyılın sonlarıyla XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerde belediyeler veya yapıların sahipleri tarafından yapılan bakım çalışmaları yeterli değildir. Eski bölgede oturanların çoğu kendi evlerinin sahipleri olmalarına rağmen çoğunluğunun sınırlı maddi gücü, bu bölgede yapıların bakım çalışmalarını azaltan ana nedendir. XIX. yüzyılın sonlarıyla XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelere gelince, bakım çalışmalarının azlığının ana nedeni konut ve apartman sahiplerinin gerekli bakım çalışmalarını yerine getirmemeleridir. Bunun nedeni Cumhuriyet kuruluşundan sonra uygulanan kira kanununun çıkmasından sonra konut kira değerlerinin düşmesi, kiracıların bakım çalışmalarının masraflarına katılmamaları, bakım ihmalinin neden olacağı tehlikeleri bilmemeleri veya maddi durumlarının zayıflığıdır. Bütün bunlar, bu bölgelerdeki geleneksel

* Bu kanun yapının, bulunduğu cadde genişliğinin bir buçuk kat yüksekliğine izin vermektedir.

** Asyut halkı eski yapılardan konut veya ticari olarak azami derecede istifade etme çabası içindedir.

konutlar için sürekli tehlike oluşturmaktadır. Ayrıca eski sarayları kullanan devlet kurumlarının, hükümetlerin yapılar için gerekli bakım ve koruma çalışmalarını yerine getirmemeleri bu saray ve yapıların fiziksel durumlarının çökmesine neden olmuştur. Buna örnek olarak; yapılardaki sıhhi tesisatın periyodik bakımının yapılmaması ve duvarlarda rutubetin bulunması dış duvarların çökmesine ve yapının sağlamlığını tehdit etmesine neden olmuştur (Şekil 6.13, 6.14).

Ayrıca kent ticaret merkezinin eski bölgeden yeni bölgeye taşınması eski ticari çarşıların ihmal edilmesine ve geleneksel ticaret merkezine dönüşmesine neden olmuştur. Nitekim yıkılmış ve terk edilmiş yapıların sayılarının artması ve genel temizlik ve bakımının ihmal edilmesi eski bölgenin karşılaştığı en büyük sorunlardandır (Şekil 6.15, 6.16).

5- Tarihi çevreyi koruma bilincine sahip olunmaması:

Asyut'ta gerek bireysel düzeyde, gerek hükümet makamları veya akademik kurumlar düzeyinde, bir kültürel miras koruma kavramı gelişmemiştir. Mimari açıdan önemli bir bina ya da tarihi bir semt ile çevresi ve içeriği konusunda bir tanımlama veya sınıflandırma söz konusu değildir.

6- Kötü kullanım ve yanlış işlevler

Tarihi bölgelerde oturanlar tarafından tescilli veya tescilli olmayan tarihi yapıların ve geleneksel konutların kötü kullanımı ve yanlış işlevleri, kentsel kültür varlıklarını korumada karşılaşılan ve bu kültür varlıklarının büyük bir şekilde çökmesine neden olan en önemli sorunlardandır. Diğer taraftan tarihi yapıların bugüne kadar kullanımı, elektrik ve su ile donatılması, sıhhi tesisatın çoğu zaman yapıya uygun olmaması, tarihi yapıların sorunlarını artırmaktadır. XIX. yüzyılın sonlarıyla XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerde ise, Cumhuriyet kuruluşundan sonra idari yapı ve okul olarak kamulaştırılıp kullanılan eski saraylar ve geleneksel konutlar, bu yapıların çökmesine neden olmaktadır. Ayrıca memurların hesap edilmeyen kötü kullanımı ile halkın yapılara olan şiddetli baskısı bu saray ve geleneksel konutların fiziksel durumlarının kötüleşmesine neden olmaktadır.

Tarihi bölgeler, bu bölgelerin konumlarının ve Asyut kentindeki ticari merkeze yakınlıklarının getirdiği iç kullanım saldırılarına maruz kalmaktadır. Eski bölgelere gelince, bu bölgeler özellikle bu bölgelerin güneyi, demircilik, kaportacılık ve kaynakçılık gibi bazı çevreye zararlı mesleki ve sanayi faaliyetlerin artmasına maruz kalmaktadır. Bu faaliyetlerden sıvı veya katı veya terk edilmiş yaygın bölgelerde depo edilen çeşitli atıklar ortaya çıkmaktadır. XIX. yüzyılın sonlarıyla XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelere özellikle Kolta arazi taksim

şirketi ile kent merkezi bölgesine gelince, bu bölgeler ticari kullanım saldırılarına maruz kalmaktadırlar. Yusri Rağib Caddesi'nin kentin ana ticari caddesine dönüştürüldüğünü görüyoruz. Yusri Rağib Caddesi üzerinde bulunan geleneksel konutların çoğunun ön bahçeleri, ticari dükkân ve merkezler inşa edilmesi için parsellenmiştir. Ayrıca villa ve geleneksel apartman yapılarının çoğu tıp klinik ve merkezlerine veya idari faaliyetlere, şirket ve kurumların binalarına dönüştürülmüştür (Şekil 6.17, 6.18).

7- Yanlış onarımlar

Yanlış ve profesyonel incelemelere dayanmayan onarımlar tarihi yapıların, özellikle de 1992 depreminden sonra Vakıflar Bakanlığı'nın onardığı camilerin birçok özelliğini kayetmesine neden olmaktadır. Bakanlık eski camilerin büyük bölümünü yıkıp bu camilere özgün üslubuna uygun olmayan eklemeler yapmıştır (Şekil 6.19, 6.20). Geleneksel konut kullanıcılarının yanlış onarımları, değerli anıt özelliklerinin kaybolmasına neden olmaktadır. Nitekim bu konutların bir kısmı özgün yapıya uygun olmayan yapı malzemeleriyle kaplanmışlardır. Örneğin, M.el-Ansari Zaviyesi (Env. No. K-038), Hilmi Kütüp Sarayı (Env. No. M-086) ve Ulusal Parti (Env. No. M-021) yapıları (Şekil 6.21, 6.22).

6.4.2 Doğal Nedenlerden Kaynaklanan Sorunlar

1- Hava koşulları

Kentin çöl havası ve gece gündüz arasındaki sıcaklık derecesi farkı ve yılın farklı mevsimleri yapının malzemesine büyük zarar verip birçok çatlak meydana getirmektedir. Doğrudan güneş ışınlarına maruz kalan duvarların dış yüzeyi bu olaylar karşısında iç yüzeyinden daha fazla etkilenmektedir. Yüzeyi açık dış tabakalar direkt güneş ışınlarına maruz kaldıklarında, kızılötesi ışınlar dolayısıyla yüksek sıcaklık gücünü emer ve depolarlar. Bu olay genel olarak sıcaklık geçirirmedi yetersiz kalan yapı malzemeleri kullanıldığından kaynaklanmaktadır. Bu yüksek sıcaklık gücünü depolama bu yüzeylerin sıcaklık derecelerinin aşırı derecede artmasına neden olmaktadır. Nitekim gündüz saatlerinde bu yüzeylerin dış tabakalarından iç tabakalarına depolanmış sıcaklığın büyük bir bölümü yavaşça iletilir. Gece vakti güneşten kaynaklanan sıcaklık kaynağı kesilip sıcaklık derecesi düşer ve dış tabakalar soğuk havaya direkt maruz kaldıklarından dolayı sıcaklıklarını iç tabakalardan daha hızlı kaybederler ve bu açık yüzeylerin dış tabakalarını çatlatır ve kabuklarını soyar. Bu çeşit zararlar dış cephe kaplaması genellikle tuğla ve kerpiç ve sıvalar ve özellikle de alçıdan yapılmış ise daha fazla görülür (Şahin, 1975).

2- Yeraltı su kaynakları seviyesinin değişmesi

El-Sed el-Âli Barajı'nın inşa edilmesi yeraltı su kaynaklarının yükselmesine neden olmuştur. Bu durum tarihi yapılar ile geleneksel konutların temellerine zarar vermiştir. Bunun neticesinde bu yapıların bazıları çökmüştür. Bu sorunları artıran etkenler arasında altyapı ağı durumunun iyi olmamasına rağmen tarihi yapılar ile bu yapıların etrafındaki yapıların su tesisat ağları ile donatılması vardır. Bu olay, bu bölgelerin çoğunda yeraltı su seviyelerinin yükselmesine ve tuzlu suların tarihi yapıların temellerine sızmasına neden olmuştur. Bu sorun tarihi yapılara zarar veren en şiddetli etkenlerden biri sayılmaktadır. Zarar şekillerinin en önemlileri şöyledir:

Yeraltı sularının tarihi yapılarının temellerini çevreleyen toprakta toplanması, bu yapılarda büyük zararlar meydana getirmekte ve zamanla bu yapıların statik durumunun bozulmasına ve bazen çökmesine neden olmaktadır. Bu bozulma zeminde - özellikle killi ise - bulunan yeraltı sularının meydana getirdiği değişikliklerle bağlantılıdır. Toprakta yeraltı su seviyesinin değişmesi, toprağın yıkanıp bazı maddelerin alınması toprağın gevşemesine neden olmaktadır. Diğer taraftan toprağın özellikle de killi olanının yeraltı sularını emmesi toprağın şişmesine ve su seviyesindeki değişikliklerle beraber suyun topraktan süzülmesi toprağın doğal hacmine dönmesine neden olmaktadır. Doğal olarak bu şişme ve büzülme toprakta birbirini takip eden düzensiz birçok hareketin meydana gelmesine neden olmaktadır. Tarihi yapıların temelleri genellikle derin değildir. Bu hareketler duvarların ve strüktür unsurlarının zamanla çökmesine neden olmaktadır (Avad, 2002).

3- Düşük Oranlı Nem

Asyut kentinde düşük oranlı nem bazı duvar sıvalarının yapısında özellikle alçıdan sıvaların yapısında evresel dönüşümlerin meydana gelmesine neden olmaktadır. Bu değişim ile beraber Kalsiyum Karbonat ile birleşen su kaybolarak daha sonra alçının hücre yapı boyutunda büzülme meydana gelmektedir. Bu, sonuçta düzensiz çeşitli şekillerde çatlaklar meydana getirecektir. Böylece kentteki düşük oranlı nem, kerpiçlerin, tuğlaların, harçların ve duvar sıvalarının - bünyelerinde belirli oranda nem içerdiklerinden dolayı - zayıflamasına neden olmaktadır. Şiddetli kuru havalarda birleştirici maddeler güçlerini ve etkilerini - nemin yok olmasından dolayı - kaybetmektedirler. Doğal olarak birleştirici maddelerin zayıflaması bu nitelikteki yapı maddelerinin sağlamlığını büyük ölçüde etkilemektedir (Şahin, 1975).

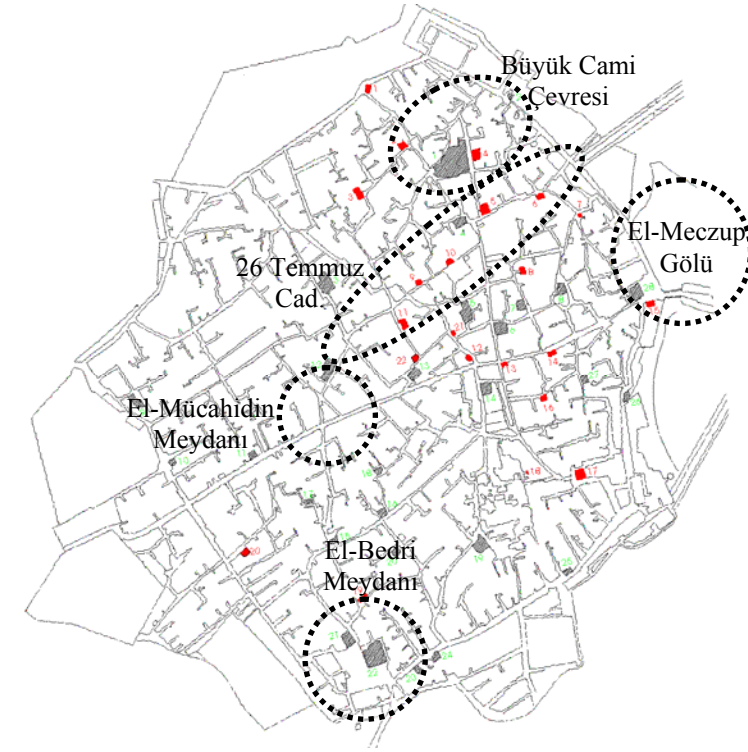
4- Biyolojik Etkiler

Asyut kentindeki tarihi yapılara zarar veren hayvanlar, böcekler, küçük canlı varlıklara bağlı bir grup zararlı etken vardır. Bunları şöyle özetleyebiliriz (Şahin, 1975):

1- Hayvanlar: Kemirgenler, Asyut kentinde özellikle eski bölgelerde tarihi yapıların zarar görmesine neden olurlar. Nitekim genellikle eski yapılarda bulunan çatlakları kendilerine ev edinen kemirgenler duvarlarda veya temellerin altında çok uzak mesafelere uzanan yuvalar kazabildilerinden dolayı zaman içinde yapının bünyesinde boşluklar meydana getirir ve çökmesine neden olur. Ayrıca bakımsız tarihi yapılardaki bu oluşum kötü koku oluşmasına neden olur.

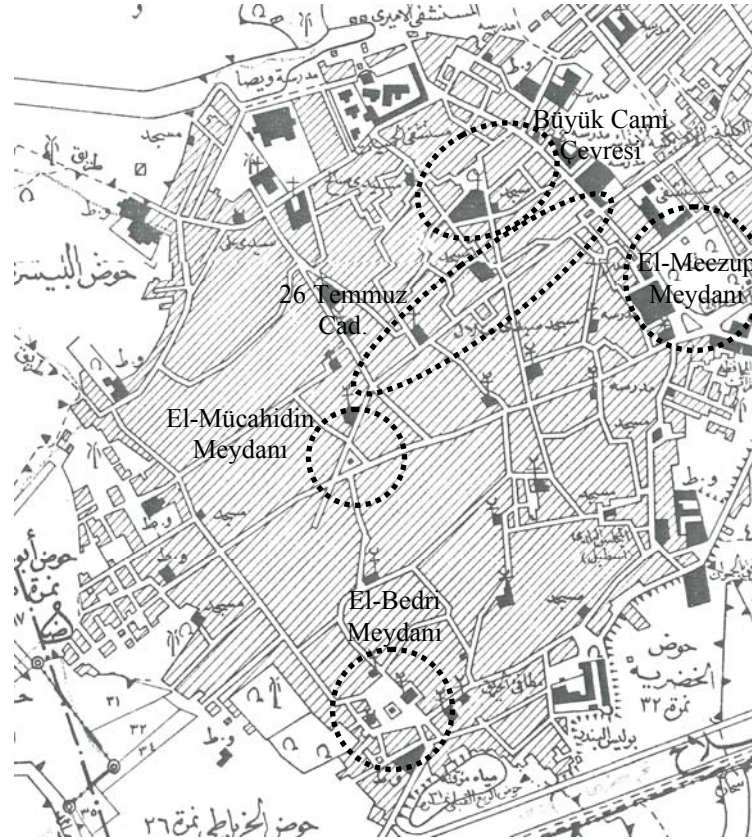
2- Böcekler: Beyaz karınca ve kara karıncası bu böceklerin en önemlilerindendir. Bu böcek genellikle temellerin altında tüneller kazmaktadır ve bu toprakta yapıların zayıflamasına neden olan boşluklar meydana getirmektedir. Kerpiç yapılarda, beyaz karıncanın yapı malzemesini tahrip ettiği ve bunlarda bulunan samanı beslenme için parçaladığı görülmektedir. Beyaz karıncalar, kendilerine yiyecek elde etmek için yapılarda kullanılan ahşaplara da zarar vererek parçalara ayırmakta ve dayanıklılığını kaybetmesine neden olmaktadır. Bu ahşaplara ağır yük bindirilmiş veya önemli bir yapı unsurunu teşkil etmekte ise belki de bu yapıların çökmesine neden olmaktadır.

3- Küçük canlı varlıklar: Bunlar; anıt ve tarihi yapıların çoğunu çevreleyen genellikle toprakta bulunan organik maddelerin çözülmesi sonucu ortaya çıkan bakteriler ve küflerdir. Küçük canlı varlıkların bu faaliyetleriyle bu yapıların temellerini çok fazla asitli veya alkalili kılmaktadır. Ayrıca bu varlıkların salgıladıkları asit enzimleri inşaat malzemelerinin çözülmesine neden olmaktadır. Bu kimyasal etkileşimler genellikle inşaat malzemelerinin paçalanmalarına ve sağlamlıklarının kaybetmelerine neden olmaktadır. Doğal olarak anıt ve tarihi yapılarda bunun zararlı etkileri açıkça görülmektedir.

Kadastro Dairesi Müdürlüğü

Şekil 6.1 Asyut kenti 1892 yılında

Kadastro Dairesi Müdürlüğü

Şekil 6.2 Asyut kenti 1934 yılında

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(a) Güney tarafı

Mohamed R. FAHMEY, 2006

(b) Kuzey tarafı – el-Mezzub Meydanı

Şekil 6.3 El-Mezzub Barajı (Env. No. K-026)

Kadastro Dairesi Müdürlüğü

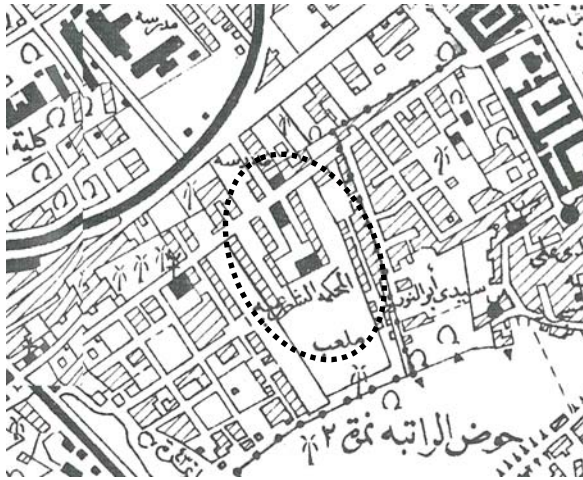
(a) 1934 yılında

www.earth.google.com

(b) Cumhuriyet kuruluşundan sonra

Şekil 6.4 Kolta Mahallesi'nde bulunan toplu konutlar

Kadastro Dairesi Müdürlüğü

(a) 1934 yılında

www.earth.google.com

(b) Cumhuriyet kuruluşundan sonra

Şekil 6.5 El-Hamara Mahallesinde bulunan toplu konutlar

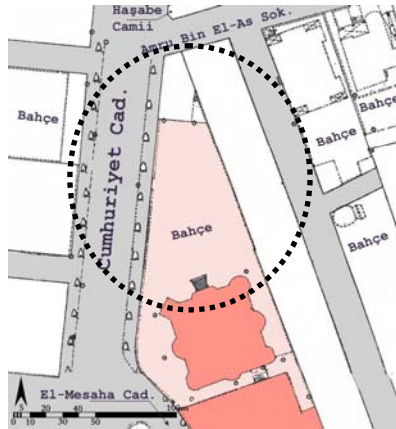

(a) 1934 yılında

(b) Yusufi Ragıp Caddesi açıldıktan sonra

Şekil 6.6 El-Salam Okulu (Env. No. M-015)

(a) 1945 yılında

(b) Günümüzde

Şekil 6.7 Büyük bahçelerin yeni yapılar için parçalanması (Env. No. M-080)

Asyut valiliği – Bilgiler merkezi, 2003

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 6.8 Yüksek yapı inşa edilmek için 2004 yılında yıkılmış olan El-Tıp el-Şar'i Sarayı

Şekil 6.9 Geleneksel yapılara ek katlar ilave edilmesi (Env. No. M-137).

اسم المبنى: مبنى ملك ورثة محمود عابدة	محافظة أسيوط Asyut İli
Yapının Adı:	حي غرب Batı Senti
العنوان: ناصية محمد على مكارم – ناصية شارع التحرير	Adres:
	
الوصف التفصيلي	Ayrıntılı Tanıtımı
يتكون المبنى من ثلاثة طوابق .. حوائط حاملة وأسقف خشبية ويتوسطه شرفات واسعة وأعمدة أيونية التاج وعقود موتورة وكرانيش وزخارف بسيطة كذلك توجد شبابيك من الأنواع الكلاسيكية ثلاثة فتحات وعليها من أعلا زخارف وكرانيش جصية .. ويرجع تاريخ إنشاء المبنى إلى أوائل القرن العشرين	

Asyut valiliği – Bilgiler merkezi

Şekil 6.10 Asyut valiliğinin yürüttüğü envanter çalışmalarında kullanılan formu

Harita 6.1 Asyut kenti için hazırlanan strüktürel planlama (2017 hedefli) – imar önerileri.

Harita 6.2 Asyut kenti için hazırlanan strüktürel planlama (2017 hedefli) – İmar Planı.

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.11 Yüksek yapılar inşa etmek için Cumhuriyet Caddesi'ndeki sarayların yıkılması.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 6.12 Yüksek yapılar inşa etmek için Cumhuriyet Caddesi'ndeki sarayların yıkılması.

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 6.13 Eski yapıların periyodik bakım yapılmaması (Env. No. M-036)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.14 Periyodik bakım yapılmaması (Env. No. M-084)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 6.15 Tarihi yapıların terk edilmesi - Lütfi Vakalası (Env. No. K-022)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.16 Tarihi yapıların terk edilmesi (Env. No. K-017)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.17 Ön bahçelerin mağaza inşa edilmesi için parsellenmesi (Env. No. M-032)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.18 Ön bahçelerin mağaza inşa edilmesi için parsellenmesi (Env. No. M-031)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.19 Yanlış onarımlar (Env. No. K-039)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.20 Yanlış onarımlar (Env. No. M-021)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.21 Yanlış onarımlar (Env. No. K-022)

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 6.22 Yanlış onarımlar (Env. No. M-021)

7. MİSİR’DA KENTSEL KÜLTÜR VARLIKLARININ KORUNMASI: MEVCUT DURUM

Mısır’daki kültürel mirasın korunması kavramının geliştirilmesi ve bu yönde gösterilen çabaları aşağıdaki gibi tanımlamak mümkündür:

1- 1882 yılında, tarihi ve arkeolojik binaların koruma altına alınması amacıyla kurulmuş olan "La Comité de Conservation des Monuments Arabes - Tarihi Arap Eserlerini Koruma Komitesi" şehirlerin tarihi semtlerini incelemiş ve 1000’e yakın yapıyı kayda geçirmiştir. Restorasyon çalışmaları önemli tarihi eserlere odaklanmıştır. Komitenin söz konusu eserlerle ilgili hazırladığı ayrıntılı belgeleme çalışmalarının yanı sıra, vakıfların mülkiyet ve sorumluluğundaki tarihi binaların bakımının sorumluluğunu Vakıf otoritelerinden alıp kendi bünyelerindeki Tarihi Eser Departmanı’na vermeyi hedeflemektedir (Antoniou, 1998).

2- 1985 yılında, “Egyptian Antiquities Organization – Mısır Tarihi Eserler Organizasyonu" (MTEO) sahip olduğu ve izleyeceği politikaların yer aldığı politikaları yayınlamıştır (Our National Heritage: Challenge and Response: 1982-1985 - Ulusal Mirasımız: Soru ve Cevap: 1982-1985, Arapça). Söz konusu program 1000’i aşkın İslam mimarisine ait eserin 1882 yılından beri yok olduğuna ve restorasyon ile koruma çalışmalarına ayrılan bütçenin çok az olmasına dikkat çekmekle beraber büyük oranda binaların restorasyonuna odaklanmıştır. Sayıları 500’ü geçen İslam eserinin harabe halinde olduğunu bildirmiş ve durumun, yer altı sularının yükselmesi, kirlilik, artan nüfus yoğunluğu, yerleşim yerlerinin genişlemesi ve toplumsal bilincin olmayışı gibi nedenlerden ötürü giderek daha kötüye gitmekte olduğunu kaydetmiştir (INCOMED, 2005).

3- Koruma politikaları, son yıllara kadar, geniş alanlarda çevresel ihtiyaçlara yönelmekten ziyade büyük oranda tek tek eserlerin korunmasına odaklanmaktaydı. Tarihi Eserler Departmanı 1978 yılında yardım için UNESCO’ya başvurmuştur. 1980 yılında İslam-i Kahire, planlamacı, mimar, sosyolog ve doğal kaynakları koruma yanlılarından oluşan bir ekip tarafından yürütülen bir çalışmayı takiben Sit Koruma alanı ilan edilmiştir. Söz konusu UNESCO çalışması eserlerin zamanında restore edilmesini Ortaçağ Kahiresi’nin genel sorunlarını ele alacak daha geniş politikayla birleştiren ve daha anlaşılır olan bir yaklaşımın savunucusu olmuştur. Söz konusu UNESCO raporu, aşağıda belirtilen müdahaleleri önermiştir (Aga Khan, 1984):

- Rehabilitasyon çalışmalarının üzerine odaklanması gereken eser kümeleri “clusters” aracılığıyla belirlenecek olan koruma bölgelerini temel alan kısa vadeli bir eylem planı. Söz

konusu eser kümelerinin “clusters” nihayetinde komşu bölgelerdeki rehabilitasyon çalışmalarını ateşleyecek kadar ivme üretebileceğine inanılmaktaydı.

- Seçilen eserlerin ana restorasyonunun yapılmasına yönelik bir program.

4- Mısır’da 1992 yılında meydana gelen depremin ardından bir çok sivil toplum örgütü deneyim ve para kaynaklarını, Mısır’da bulunan tarihi semtlerin kurtarılmasına ve rehabilitasyonuna yardım etmek amacıyla sunmaktadırlar. Söz konusu sivil toplum örgütlerinden biri olan “Aga Khan Trust for Culture” vakfı ve bu vakfın, İslam dünyasının kültürel anlamda değerli olan bölgelerinde yürütülecek koruma ve şehirleri yeniden canlandırma projelerini uygulamak göreviyle 1991 yılında “Aga Khan Trust for Culture” vakfının çalışması olarak hazırlanan “The Historic Cities Support Programme (HCSP) – Tarihi Şehirleri Destekleme Programı” adlı programdır. Söz konusu faaliyetlerin maliyetleri vakfın kendisi tarafından olduğu gibi başka kurumların bağışları tarafından da karşılanmaktadır.

Söz konusu dönemde şehirleri yeniden canlandırma programları, tarihi eserlerden ziyade şehir yapılarını korumaya yönelik bir bakış açısıyla oluşturulmuştur. Bu arada, miras kavramı genişleyerek XIX. yüzyılın sonlarına ve XX. yüzyılın başlarına ait mimari açıdan önemli yapıları kapsar hale gelmiştir.

7.1 Kentsel Kültür Varlıklarını Koruma Yöntemlerinin İncelenmesi

7.1.1 Yasal Çerçeve

Mısır’ın kültürel mirasını koruma altına alan yasa, 1983 yılında yürürlüğe konan 117 sayılı yasadır. Söz konusu yasada yer alan 51 madde, kültürel mirasa ilişkin farklı konuları kapsamaktadır (Çizelge 7.1). Ayrıca 1993 ve 2000 yıllarında, Mısırlı yasa koyucular, mimari açıdan değerli binalara hasar veren veya değişiklik yapan herkese yasak koydular*. Şehir ve ilçelerin bölgelendirilmesi, yerel yönetimlerin organize edilmesi ve sivil toplum örgütlerinin kurulup bunların görev ve sorumluluklarının belirlenmesiyle ilgili konuları ele alan diğer Mısır yasaları ve düzenlemeler ise aşağıdaki gibidir (Abdulfattah, İbrahim, 2002):

* Bu yasak ne yazık ki, bina sahiplerinin binalarını tahrip etmesini engelleyemedi

1- Sivil toplum örgütleri üzerine, 1994 yılına ait 32 sayılı yasa*; Söz konusu yasa, şehirlerin ya da binaların yönetilmesini projeler için düzenli gelirlerin sağlanmasının ve bunların maliyetlerinin üstlenilmesinin gerçekleştirilmesini sert kısıtlamalar ve Sosyal İlişkiler Bakanlığı'nın dolaysız denetiminden ötürü kapsamamaktadır.

2-Binaların vb. inşa edilmesinin ve yıkılmasının organizasyonu ile ilgili olan 1976 yılına ait 106 sayılı yasa ve söz konusu yasanın değiştirilmiş hali olan 1996 yılına ait 101 sayılı yasa; Ne var ki, söz konusu yasa kültürel miras konularına değinmemektedir.

3-Yerel yönetimler, valiler, belediye başkanları, belediye reisleri ve yerel kurullarla ilgili olup bunların görev ve sorumluluklarını belirleyen 1979 yılına ait 43 sayılı yasa; Söz konusu yasanın, binaların veya şantiyelerin inşaat izinlerini vermekle beraber şehir ve ilçelerin bölgenmesi ve düzenlenmesi ile ilgili düzenleyici ve denetsel sorumluluklar sağlıyor olmasına rağmen bu yasa kültürel miras konularına değinmemektedir.

4-Şehir İmar Planı ile ilgili 1982 yılına ait 3 sayılı yasa; Söz konusu yasa kültürel miras konularına değinmemektedir.

7.1.2 Kurumsal Yapı

1859 yılında, Mısır'da bulunan tarihi eserler ile ilgili faaliyetlerin denetlenmesi amacıyla "*Le Service des Antiquities d'Egypte – Mısır'ın Tarihi Eserleri Birimi*" kurulmuştur. Bundan kısa bir süre sonra 1882 yılında, ayrı bir kuruluş olan "*La Comite de Conservation des Monuments Arabes – Tarihi Arap Eserlerini Koruma Komitesi*" kurulmuştur. Ancak söz konusu Mısır tarihi eser kuruluşlarının uygulamaları 1952 yılına kadar Mısırlıların elinde değildi. Fransız eski Mısır bilimcileri ve arkeologları, Mısır'ın 1882 yılında İngilizler tarafından işgal altına alınmasından sonra bile ipleri ellerinde bulundurmışlardır. Ancak 1952 yılında gerçekleşen devrimin hemen ardından "*Le Service des Antiquities d'Egypte – Mısır'ın Tarihi Eserleri Birimi*", ulusal bir otorite olarak görev yapmakta olan Mısırlı yöneticilere verildi. Bunu takiben ise 1971 yılında "*Le Service des Antiquities – Tarihi Eserler Birimi*" 2828 numaralı Başkanlık Kararı'yla değiştirilerek yerine "*Egyptian Antiquities Organization – Mısır Tarihi Eserler Organizasyonu (MTEO)*" getirildi. Daha yakın zamanda 1994 yılında ise (MTEO) değiştirilerek yerine "*Supreme Council of Antiquities – Tarihi Eserler Yüksek Kurulu (TEYK)*" getirildi (CULTANT, 2001).

* Şu anda, yeniden gözden geçirilmiş olan yeni bir yasayla güncellenmiştir.

1- TEYK'nın Günümüzdeki Kurumsal Yapısı ve Fonksiyonları:

Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK”, Kültür Bakanlığı'nın bir birimidir. “TEYK”nın şu anki kurumsal grafiği, Kültür Bakanı olan Başkan tarafından yönetilen son derece merkezi bir otorite teşkil etmektedir (CULTANT, 2001).

“TEYK”nın ana bölümleri, bir sekreterlik, Mısır ve Greko-Romen tarihi eserleri ile ilgilenen bir bölüm, İslam-i ve Mısırlı Hristiyanlara ait tarihi eserlerle ilgilenen bir diğer bölüm ve müzeler, projeler ve kaynakların sağlanması ile ilgilenen üç adet başka bölümden oluşmaktadır. Söz konusu bölümlerin hepsi Kahire’de bulunmaktadır ve daha küçük bölgesel bölümleri yönetmektedirler. Mısır Greko-Romen bölümü ile İslami ve Mısırlı Hristiyanlara ait tarihi eserlerle ilgili olan bölümün her ikisi de aşağıda belirtilen şekilde alt bölümlere ayrılmış olan bölgesel birimleri denetlemektedir: (Yukarı Mısır ve Vahalar – Orta Mısır – Delta Bölgesi, Sinai ve Akdeniz Sahili – Kahire ve Giza). Bu bölgesel birimlerin her biri ana merkezler tarafından yönetilirken kendileri de yerel denetim kurullarını denetlemektedir (Nakhla, vd., 2005).

7.1.3 Kentsel Kültür Varlıkları Dokümantasyonu ve Tesciliyle ilgili Mevcut Durum

1- Kentsel Kültür Varlıklarının Tanınması:

117 sayılı yasada kültür varlığı veya arkeolojik varlığın tanımı, "Tarihi eser olarak ifade edilen", 1. bölümün 1. ve 2. maddesinde bulunmaktadır. 1. maddede kültür varlığı herhangi bir medeniyete veya tarih öncesi dönemden günümüzün yüzyıl öncesine kadar süregelen daha önceki tarih çağlarının sanat, bilim, edebiyat veya dininin ürünü, taşınır veya taşınmaz, Mısır veya tarihi olarak ilgili bir alanda kurulmuş pek çok medeniyetin kalıntısı olan veya arkeolojik ya da tarihi değer taşıyan eserler veya insanla hayvan kalıntıları olarak tanımlanmaktadır. 2. maddede ise yasa, tarihi, bilimsel, dini, sanatsal veya edebi yönü olan 100 yıldan daha yeni varlıkların tarihi olarak tanımlanabilmesine olanak tanır. Söz konusu maddeye göre, yüksek kültürel değer taşıyan bir bina veya taşınabilir bir nesne başbakanın hükmüyle, ilgili sektörün kalıcı komitesine sunulan uzmanlık raporuyla ve komiteyle Kültür Bakanının onaylarıyla, yaşına bakılmaksızın Ulusal Varlık olarak sayılabilir. Bu tarihi eserlerin korunmasından özel mülk sahipleri sorumludur (Abdulfattah, İbrahim, 2002).

Bir kültür varlığının tanımlanması, tanınması ve değerlendirilmesiyle ilgili bir başka nokta da, tanımlanma için izlenen gerçek süreçtir. 117 numaralı yasanın 23. ve 24. maddelerine göre kayıtlı olmayan taşınmaz bir tarihi eseri keşfeden şahıstan sorumlu yetkiliyi veya bulabildiği

en yakın kamu yetkilisini haberdar etmesi istenir ve bu tür buluntuların tamamı kamu malı sayılır (Abdulfattah, İbrahim, 2002).

Önceki maddeler incelendiğinde, Mısır kültür varlıklarının tanımlanmasında ne kadar eksiksiz oldukları görülse de, 100 yaşından küçük bir yerleşke de dâhil olmak üzere, tarihi, sanatsal, dini veya edebi değerle temsil edilenlerin değerlendirilmesi için gereken kriterlerin sağlanmasında açık bir süreç açıklanmamış ve potansiyel kültür varlıklarıyla ilgili doldurulabilecek standart adaylık formları hazırlanmamıştır ve böyle açık mekanizma ve formlar bulunmadığı sürece çok az kişi potansiyel kültür varlıklarını tanıyabilir ve sorumlu yetkilileri haberdar edebilir. Dahası açık ihbar kuralları bulunmadığı ve sorumlu yetkilinin karşılık vermesi için zaman çerçevesi belirlenmediği sürece, gerçekte insanlar nadiren bu sürece girerler. Buna ek olarak bu tür önemli yerleşkelerin sahiplerinin üzerinde meydana gelebilecek olumsuz etkiler de sayılabilir.

2- Kentsel Kültür Varlıklarının Envanteri ve Tescil Edilmesi

117 numaralı yasada söz edildiği gibi Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK”, Mısır kültür varlıklarının kaydedilmesinden sorumlu organizasyondur. Mısır ve Grek-Romen Tarihi Eserlerinin Dokümantasyonu Merkezi ve İslami ve Kıpti abidelerinin Dokümantasyonu Merkezleri, envanterlerin derlenmesinden sorumlu yetkililerdir (Abdulfattah, İbrahim, 2002).

Hangi verilerin kaydedilmesi gerektiği konusuna gelince, 117 numaralı yasanın 26. Maddesi şöyle der: “Organizasyon TEYK anıtın envanterlerinin tutulmasından, fotoğraflarının ekilmesinden, çizimlerinin yapılmasından, kaydedilmelerinden ve ilgili tüm verilerin girilmesinden sorumludur. Kültür varlıkları Tarihi Eserler Yüksek Kurulu TEYK Yönetim Kurulu kararında ön koşulan şartlar ve koşullara uygun biçimde kaydedilecektir. Organizasyon, arkeolojik sitlerin ve arazilerin tam envanterini tutacak, sınırlarını ve özelliklerini tanımlayacak ve haritadaki konumlarını çizecektir. Organizasyon, her arkeolojik siti etkileyen tüm çevresel ve mimari veriyle diğer faktörleri, önem sıralarına göre kaydedecektir” (Abdulfattah, İbrahim, 2002).

26. Madde kültürel bir varlığın ulusal veri tabanına nasıl kaydedileceğini detaylı olarak anlatsa da, gerçek yukarıda anlatılandan oldukça uzaktır. Kültür varlıklarının var olan kayıtlarına bakılacak olursa, elle yazıldıkları, varlığın serbest-metin formatında tanımlandığı, tarihi ve yeri gibi basit bilgiler verildiği, yalnızca bir fotoğraf ve haritadaki yerlerinin olduğu, ancak ulusal kayıt numaralarına sahip olmadıkları görülür. Dahası, bu kayıtlar elektronik formda değil, kâğıt üzerindedir ve bu da daha çabuk yıpranmalarına ve de araştırmacılarla

ilgili yetkililerin ulaşmasının zorlaşmasına neden olur (Bkz. Ek 2).

Anıtın kaydıyla ilgili yukarıda söz edilen durumun bazı istisnaları vardır. Örneğin bir sit, Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK” izniyle, yabancı bir heyet tarafından kazılırsa, genellikle iyi bir dokümantasyon yapılmış ve yayımlanmıştır, ancak bu tip dokümantasyonlar ne “TEYK”, ne de ilgili yetkili ve araştırmacıların ulaşabileceği merkez kütüphanesinde yer alır; bu dokümantasyon yabancı heyetlerin özel kütüphanelerinde bulunur (CULTANT, 2001).

1990’ların başında bir istisna daha vardı, Mısır Kabinesinin Bilgi ve Karar Destek Merkezi “IDSC”, Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK” ile birlikte multi-medya ve elektronik veri tabanı teknolojisi kullanarak İslami Kahire’nin elektronik dokümantasyonu için bir proje başlattı. Bu proje, Mısır’daki İslami eserlerin dokümantasyonu için yalnızca Kahire’de değil, aynı zamanda pek çok valilikte İslami eserlerin kaydedilmesi için Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK” tarafından kullanılan standart ve kapsamlı bir formatı geliştirdi ve yerleştirdi*. Bu proje için gelecekte planlananlardan bir diğeri de toplanan bilgiyi bir GIS’a koymaktır (CULTANT, 2001).

Bir başka istisna ise, XIX. yüzyıl ve XX. yüzyıl başlarına ait kentlerde ve kent civarlarında tutulan envanterlerin korunmaya muhtaç olan binaların yerlerinin saptanmasına yardımcı olmasıdır. Bazıları tescil edilmiştir: Yalnızca Kahire’de 74 yapı, 1924’te inşa edilen MISR Bank ve 1929’da inşa edilen Arap Müzik Enstitüsü gibi ticari ve kültürel yapılar da dahil olmak üzere. Bunlara ek olarak, eğitim binaları yetkilisi de okula dönüştürülen yüzlerce eski saray tespit etmiştir. Listelenen binalar yıkılamaz, taşınamaz, değiştirilemez; Kültür Bakanlığı’ndan izin almadan onarım veya restorasyona tabi tutulamaz. Bazı valiliklerde de envanter çalışmaları yapılması planlanmaktadır** (INCOMED, 2005).

Ancak bu çabaların tamamı, organize bir mekanizmadan ve Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK”, gerektiği gibi alakadar olması ve yönetiminden yoksun, dağılmış adalar gibidir; dolayısıyla da sonuçları kolay erişilebilir ve bazı durumlarda iyi korunmuş değildir. Şu anda, Kültürel ve Ulusal Varlıkların Dokümantasyonu için Ulusal Merkez “CULTNAT”

* Bu standart format, Asyut kenti İslami eserlerinin dokümantasyonunda kullanılmaz (Bu bilgi “TEYK” Asyut kenti şubesinin resmi görevlisinden alınmıştır- Ocak 2005)

** Asyut valiliği, mimari açıdan değer taşıyan binalar için bir envanter çalışması yürütmüştü, zira envanter çok az bilgi içermekteydi, tasarımı açık değildi ve binanın yerini gösteren düzgün bir harita yoktu (Bkz. Şekil 6.10). Envanterleri hazırlanan bu binalar şu ana kadar tescil edilmemiştir ve bazıları yakın zamanlarda yıkılmıştır.

Mısır'daki tüm arkeolojik yerleşkelerin yer aldığı kapsamlı bir elektronik veri tabanı ile birlikte, Mısır'ın kültür varlıklarının ulusal kaydını gerçekleştirmek üzere bir GIS sistemi hazırlamaktadır.

7.1.4 Kaynak Yaratma ve Maddi Kaynaklar

Mısır'ın kültürel mirasının restore edilmesi ve güçlendirilmesinin maddi kaynakları temelde kamu fonları (arkeolojik kazı alanları, müzeler, sergiler,vb. giriş ücretleri) tarafından sağlanmaktadır. Söz konusu kaynaklar anında kaynak sağlama bölümünün havuzuna aktarılır ve Planlama ve Maliye Bakanlık'larının anlaşması gereğince farklı bölümlere dağıtılır. Kamu fonlarının yanı sıra, uluslararası bağışlar da mevcuttur*. Yasa 117 uyarınca yabancı heyetlerin, buldukları eserleri restore etmesi gerekmektedir (Nakhla, vd., 2005).

Şu anda, özel sektöre, hatta yarı özel bir kuruluşa ya da bir sivil toplum örgütüne bir kazı alanını yönetme ve maddi anlamda özerk, sürdürülebilir bir birim oluşturma izni veren bir yapı mevcut değildir. Ancak özel kuruluşlar, Mısır'ın kültürel mirasını güçlendirme çalışmalarına katılmaya başlamıştır. Bunun iyi bir örneği NEHRA'dır "National Egyptian Heritage Revival Association – Ulusal Mısır Mirasını Canlandırma Birliği". Söz konusu birlik, Mısır'da kaynak sağlanmasına katkıda bulunan ve bu süreci organize eden Mısırlı işadamlarından oluşan özel bir birliktir ve Mısırlı Hristiyanlara ait bir çok kazı alanına destek olmuştur. 1. proje Mısır'daki kutsal ailenin izinin araştırılması ve çalışmaları Tarihi Eserler Yüksek Kurulu "TEYK"nın onayı ve denetimi altında yürütülmektedir (CULTANT, 2001).

7.1.5 Toplumla Bütünleşme ve Toplumsal Bilinç

Mısır'ın kültürel mirasını muhafaza etme girişimlerinin hemen hepsi yerel toplulukların bilgi ve ilgisinden yoksun yürütülmüştür. Kahire'de bulunan önemli camilerden biri olan Ibn Tulun Camii'nin restore edilmesi ile ilgili hazırlanmış bir haber raporunda "TEYK" yetkililerinden birinin şu sözlerinden alıntı yapılmıştır; "*Restorasyon teknik bir konudur ve halkın bununla hiçbir ilgisi yoktur*". Bir çok durumda kamu ile herhangi bir koordinasyon çalışması yürütülmemekte, kamuya danışılmamakta, hatta neler olup bittiği ile ilgili herhangi bir bilgi bile verilmemektedir. Restorasyon projelerinin yürütüldüğü alanlarda önerilen projeler, zaman çizelgesi ve kullanılan yöntemlerle ilgili herhangi bir bilgi verilmemektedir. Kamu desteğini

* Örneğin altmışlı yıllarda UNESCO tarafından Nubia'da bulunan tarihi eserlerin kurtarılması için yapılan bağış (26 milyon Dolar) ve Getty tarafından Nefertari lahitinin kurtarılması için yapılan bağış (1milyon Dolar).

veya halktan gelecek para kaynaklarını kazanmaya çalışmamaktadırlar. Şimdiye kadar görülen en parlak istisna, el-Darb el-Asfar'daki Saheimi Evi'nin TEYK'dan bağımsız olarak yürütülen restorasyon çalışmasıdır. Söz konusu öncü projede, yerel halk ilk defa projeye dahil edilmiş, kültürel birikimlerin koruma alanında tampon bölgenin genişletilmesine katkıda bulunulmuştur (CULTANT, 2001).

7.1.6 Kültür Varlıklarının Korunmasına İlişkin Eğitimsel Çerçeve

Günümüzde, Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK”nın kurumsal şemasında, genel sekreterlik bölümü dahilinde yer alan bir arkeoloji eğitim merkezinin var olduğu görülmektedir. Ancak söz konusu eğitim, yabancı ülkeler tarafından sunulan eğitim imkanları (bağışlar, burslar ve eğitim kursları), Mısır'da bulunan Amerikan Araştırma Merkezi tarafından yönetilen bir alan okulu ve İtalyan Restorasyon ve Arkeoloji Merkezi ile sınırlandırılmıştır. Aşağıda belirtilmiş olan kuruluşlar ve merkezler de kültürel varlığın korunması ve güçlendirilmesi ile ilgilidirler (CULTANT, 2001):

- Medinet Nasr, Kahire, Restorasyon Teknik Lisesi: restorasyon ve miras becerileri teknisyenleri; ahşap, metaller vb.
- Luksor Teknik Restorasyon Enstitüsü: lise eğitimden sonra 2 yıllık okul.
- Arkeoloji Fakültesi, Restorasyon Bölümü, Kahire Üniversitesi ve Fayoum Üniversitesi; Menia Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, restorasyon ve koruma alanlarında lisans, yüksek lisans ve doktora derecelerinde eğitim vermektedir. İskenderiye Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Greko-Romen Bölümü'nün dördüncü yılında ise öğrencilere uygulamalı restorasyon dersi verilmektedir.
- Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK”na ait olup El Rifai Camii'nde bulunan bu miras becerileri merkezi, geleneksel ahşap işlemleri, arabesk mermer işleri, kakma, cam ... vb. konuları ele almaktadır.

7.2 Mevcut Durumun Eksiklikleri

Mısır kentsel kültür varlıklarını koruma yöntemleri ve kültür varlıklarının tanımlanması, tanınması, değerlendirilmesi, envanterinin tutulması ve sınıflandırılması için kullanılan mevcut düzenin eksik yönleri şu şekilde sıralanabilir:

- 1- Tarihi sit alanlarının yönetimi için mevcut bir strateji yoktur. Hâlihazırda sadece turistleri çeken bazı alanlar yönetilmektedir. Turistlerin ilgisi dışına kalan diğer alanlar için ilgilenen kurum yoktur. Mısır'daki kültürel mirasın yönetimi bu durumda yerin turistik değeri ve ekonomik değerine bağlı olarak yürütülmektedir.
- 2- Mısır'da kentsel ve mimari mirası korumak için bir strateji yoktur. Şu andaki çabalar Kahire'nin İslami kesiminde önemli addedilen turistik bazı anıtların restorasyonundan ibarettir.
- 3- Kültürel mirası korumak, sağlam kanuni düzenlemeler ve mevzuat olmadan, mümkün görülmemektedir. Mısır kanunları, "çok eski" ve "çok eskilik" kavramları üzerine kurulu olduğundan, artık zaman aşımına uğramış ve dünyanın diğer ülkelerindeki kültürel miras yönetimi mevzuatının tamamen dışında kalmışlardır.
- 4- Tarihi bölgelerin tanımlanması ve mimari varlıkların sınıflandırılması için ileri ve kapsamlı tarihi çalışmalara dayanan açık bir mekanizmanın eksikliği, dahası binaların veya tarihi bölgelerin değerlendirilmesinin çalışmayı yürütenlerin kişisel görüşlerine kaldığı öncü envanter çıkarırken açık kriterlerin de mevcut olmaması bir sorundur.
- 5- Koruma kavramı yalnızca eser düzeyinde kalmaktadır ve çevresini kapsamamaktadır, bu yüzden de dokümantasyon ve kayıt işleri her zaman tek yapı seviyesinde kalmakta ve tarihi çevre seviyesinde olamamaktadır.
- 6- Kültür varlıklarının uluslararası, ulusal veya yerel olarak sınıflandırılmaları için gereken kayıt kategorilerinin bulunmayışı. Zira, mimari açıdan önemli yerel bir saray, eski bir tapınakla aynı sınıfta değerlendirilmek durumundadır.
- 7- Bağışçılar, yabancı heyetler, araştırma merkezleri, üniversiteler ve Tarihi Eserler Yüksek Kurulu "TEYK" arasındaki çalışmayı koordine eden, kültür varlıklarının dokümantasyonu için bir nazım plan vizyonun olmayışı. Ayrıca, hem Mısır yetkilileri, hem de yabancı heyetler tarafından takip edilecek, kültür varlıklarının dokümantasyonu için standart bir mekanizmanın eksikliği söz konusudur.
- 8- Kültürel yapıların belge ve basımlarına ilişkin merkezi bir arşiv yoktur.
- 9- Standart adaylık (tespit) formları yok ve açıkça ilan edilmiş tespit ve tescil süreci de mevcut değildir. Mısır'da farklı kurumlar tarafından yıllardır yaptırılan, fakat bir araya

getirilip bütüncül olarak değerlendirilmeyen, farklı formatlarda tespit ve envanter çalışmaları mevcuttur.

- 10- Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK”daki Kültürel varlıkları belgeleme / tescil etme kağıt formatında yapılır, el yazısı vardır, okumak zordur ve yalnızca yer ve fotoğrafla birlikte temel bilgiler içerir.
- 11- Kültürel yapıların önemi ve korunması hakkında halkın ilgisizliği söz konusudur. Özel mülkiyeti koruma konusunda da yasal bir yaptırım yoktur.
- 12- Kültürel yapıların korunması ve belgelenmesine yönelik finansal kaynak eksiklikleri vardır.
- 13- Mısır yasasının 2. maddesi, yakın tarihe ait kültür varlıklarının, “yapıların” kaydının yapılabilceğini ve yaşı 100 yılı aşkın eserlerin yanında göz ardı edilmeyeceğini söylese de, gerçek uygulamada Mısır yedi bin yıllık ve hatta daha eski kültürel eserlerin bulunduğu bir ülke olduğundan, Mısırlı yetkililer 100 yıldan daha eski sitlerin tanımlanması ve tescil edilmesine yoğunlaştılar ve Kahire, İskender, Rosetta, Foa, Luksor, Ben, Suef ve Asyut gibi önemli şehirlerde bulunan XIX. yüzyıl ve XX. yüzyılın başlarına ait daha yakın dönemlere ait pek çok önemli tarihi binanın kaydı göz ardı edildi.

Çizelge 7.1 117 sayılı yasada yer alan ve kültürel mirasa ilişkin maddeler

Maddeler	Detaylar
Madde 1 ve 2	Tarihi eserin tanımlaması
Madde 5	Tarihi eserin korunması ile ilgili sorumlular
Madde 6, 8, 9, 13, 15, 18	Mülkiyet sistemi
Madde 2, 4, 9, 10, 13, 23, 24, 26 ve 28	Tarihi eserin sahipliğini yapan kişinin hakları ve sorumlulukları
Madde 2, 8, 12, 13, 14, 23, 26, 28 ve 35	Dökümantasyon ve tescil işlemleri
Madde 7 ve 8	Tarihi eser ticaretinin düzenlenmesi
Madde 9 ve 13	Yurt dışına çıkartma
Madde 5, 24	Rastlantı eseri bulunan tarihi eserlerin yetkili mercilere teslimi
Madde 5 ve 31 to 37	Arkeolojik kazı
Madde 40 to 47	Tasdikler
Madde 20, 21, 22 ve 26	Şehircilik ve imar planı
Madde 27, 28, 29 ve 39	Sit yönetimi

Abdulfattah, İbrahim, 2002

8. ASYUT KENTİNE ÖNERİLEN MÜDAHALE MODELİ

8.1 Müdahale Felsefesi

Asyut kentindeki eski bölgenin (Asyut el-Kadime) kültürel, kentsel ve mimari varlıklarının özellikleri, XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerdekine göre farklılıklar gösterir. Bu bölgeler sosyal ve iktisadi özellikleri açısından da birbirinden farklıdır. Bundan dolayı bu iki bölgenin koruma ve rehabilitasyon yöntemleri, yerleşimcilerin ihtiyaçlarına ve her bölgede bulunan sorunlara göre farklılıklar gösterir.

Asyut kentinin eski bölgesinde (Asyut el-Kadime) rehabilitasyon çalışmalarının öncelikleri, bölgedeki işsiz gençlere iş fırsatları oluşturulması için gerekli kurum veya kuruluşların oluşturulması, özellikle bayanlar ve çocuklar için sağlık ve eğitim hizmetlerinin sağlanması ve bölgedeki halkın yaşam standardını iyileştirmek için çalışmalar yapılmasıdır. Buna ilave olarak gelecekte bölgede sürekli koruma işlemine öncülük edecek sivil toplum kuruluşları ve yerel organizasyonları desteklemek de öncelikli işler arasındadır. Bu çalışmalar, tarihi yapıların restorasyonu ve yeniden işlevsellik kazandırma, sürekli bakım işleminin sağlanması, açık alanlar ile kentsel çevrenin geliştirilmesi, şu andaki konutların yapısının iyileştirilip devamlılığının sağlanması ve ticari veya sınai olsun bölgedeki uygun olmayan aktivitelerin kontrol altına alınması gibi maddi rehabilitasyon çalışmalarıyla birlikte yürütülmesi gerekir.

Bununla beraber, XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerde rehabilitasyon çalışmalarının öncelikleri ise, bu bölgelerin geleneksel dokusunu ve mimari varlıklarını korumasını sağlayan yapılanma ve tasarım faaliyetinin, bölgedeki kentsel dönüşüm faaliyetlerinin ve uygun olmayan ticari aktivitelerin genişlemesinin kontrol altına alınmasıdır. Ayrıca, eski ve yeni bölgelerdeki tarihi yapılara büyük zarar veren trafik hareketinin aynı derecede kontrol altına alınması öncelikli işler arasında olmalıdır.

Genel olarak tarihi alanların koruma ve rehabilitasyon projeleri, tarihi alanlar, mahalleler ve geleneksel konutlardaki yaşam standardı düzeyini iyileştirmek, özel ve kamu hizmetleri standartları düzeyini iyileştirmek ve uygun inşa ve planlama sistemlerini benimsemek gibi bir kaç strateji içermektedir. Asyut kentindeki tarihi bölgelerin rehabilitasyon stratejisinin ise uzun süreli olacağının dikkate alınması gerekmektedir. Stratejinin, şu andaki hasardan kurtarılması için iktisadi canlandırma planları ve halkın iş ve yaşam koşullarını iyileştirme üzerine odaklanması gerekmektedir. Bu stratejinin uygulanması, Asyut kentindeki tarihi

bölgeler içerisinde, özellikle de kentsel dönüşüm tehlikesiyle en fazla karşı karşıya kalan ve tarihi yapılara yakın olan belirli konumlarda bir grup pilot projelerle olabilir.

Bundan dolayı araştırmada sunulan müdahalelerde hedef, ekonomik nedenlerden dolayı Asyut kentindeki tarihi değere sahip her yapı için detaylı proje önerisi sunma olmamalıdır. Hedef, bölgelerden biri için 5 yıllık acil eylem planının bir parçası olarak koruma ve rehabilitasyon stratejisi ortaya koymadır.

Açıkça hedeflenen sadece bir mastır planı değil, uygulama önerileridir. Çünkü tarihi yapıların durumu tehlikeli bir düzeye ulaşmıştır. Bundan dolayı belirli bir bölge için beş yıllık acil bir eylem planı gerekmektedir. Bu eldeki sınırlı gelirlerden azami derecede istifade edilmesini sağlayacaktır. Nitekim bu olay daha sonra ilgi ve finansman sürekliliğini arttıracaktır.

Gelecek birkaç yıl içerisinde bu pilot projeler, kurumlar, sivil toplum örgütleri ve halka koruma ve geliştirme konularını öğrenme fırsatı sağlayacak ve kentteki diğer tarihi bölgelerde uygulanması için yeri politikaların yanı sıra maddi iyileştirmenin çözümüne yardımcı olacaktır.

Bu pilot bölgelerin belirlenmesi, yapıların belirlenip sınıflandırılmaları ve her birinin tescil edilmesi için bir ön envanter çalışması ve korumaya değer yapıların hazırlık değerlendirmeleriyle olmuştur. Bundan sonra koruma grubunun saptanması, belgelenmesi ve uygulama ilke ve yöntemlerini belirlenmiştir. Sonuçta, koruma ve rehabilitasyon önerisini sunmak için üzerinde uzlaşılan önceliklere göre pilot bölgelerin seçimi yapılmıştır.

8.2 Asyut Kentindeki Korunması Gereken Yapıların Değerlendirilmesi

Asyut kentinin tarihi bölgelerinin öncü envanter çalışmaları sırasında tarihi yapıların değerlendirilmesi için de açık ölçütleri bulunmamaktadır. Değerlendirme herhangi bir objektif metot olmaksızın tamamen envanter çalışmasını yürüten kişinin kişisel bilgi birikimi ve görüşlerine göre yapılmaktadır. Bu yaklaşım, mimari ve kentsel kültür varlıklarının büyük bölümünün ihmal edilmesiyle sonuçlanmıştır. Asyut'taki kentsel kültür varlıklarının değerlendirilmesindeki sabit kriterler zaman kriteridir, binanın yaşı 100'ü geçmişse, tarihi eser olarak sayılır ve tescili yapılır. Bu kriterin kültür varlığının değerinin tespitinde yetersiz kaldığı açıktır. Bu çalışmada Asyut kentindeki mimari varlıkların değerlendirilmesinde takip edilen yöntem şöyledir:

8.2.1 Yapıların Değerlendirilmesi için Önerilen Metodoloji

Bir envanter kapsamında mimari varlığın değerlendirilmesinde kullanılan yöntem çok önemlidir. Bu envanterde geniş kabul görebilecek sonuçlara ulaşabilmek için, yapıları açık ve objektif kriterlere göre değerlendirmek için çaba harcanmıştır. Buradaki yapı değerlendirmesinin amacı, yapıları önem sıralarına göre sınıflandırmak ve böylece tescil edilebilirlik özelliklerini ve tescil düzeylerini belirlemektir. Bu değerlendirme işi için aşağıda verilen çalışmaların yapılmış olması gerekmektedir.

- 1- Asyut kenti için özel olarak geliştirilmiş detaylı bir değerlendirme ölçütleri listesi.
- 2- Bilgiyi sistematik olarak değerlendirip her yapıya bir puan verebilecek bir değerlendirme süreci.
- 3- Asyut'taki tarihi bölgelerdeki mimari varlıkların değerlendirme yöntemini uygulamaya aktarmalı.

8.2.1.1 Değerlendirme Kriterleri

Değerlendirme metodu, araştırmanın özel durumlarında ortaya çıkabilecek ihtiyaçlara cevap verebilmesi için tasarlanmıştır. Bu envanterde kullanılan objektif sistematik değerlendirme sistemi, daha önceden belirlenmiş bir dizi kriterlere dayalıdır. Bu değerlendirme kriterleri, Asyut kentinin mimari varlıklarının yapısı, gelişimi, değeri ve korunma ihtiyaçları, Mısır kentlerinde kullanılan mevcut değerlendirme sistemleri, Vancouver, San Francisco ve New Hampshire gibi dünya kentlerinde kullanılan envanterlerin incelenmesinden sonra geliştirilmiştir. Değerlendirme kriterleri; Mısır kültür varlığı koruma yasasından (Yasa 117/1983) gelen ulusal kültür mirasını kaydetme yönergeleri esas alınarak mimari, tarih ve çevresel önem gibi ana kategorilere bölünürler. Her yapı için, dört ana kategorinin içindeki 12 kriterden her biri dörtlü dereceye göre sıralanmıştır. Her bir kriter, değerliden daha az değerli doğru olmalı üye, A, B, C ya da D şeklinde not verilmiştir (Çizelge 8.1, 8.2, 8.3, 8.4).

8.2.1.2 Önerilen Puanlama Sistemi

Değerlendirme sırasında kullanılan, nihai önerilmiş sayısal puanlar ise Çizelge 8.5'de gösterilmiştir. Bu tabloda her bir kriter için A, B, C ve D değerleri için önerilen sayısal puanlar ve her bir ana kategori için maksimum alt toplamlar açıklanmaktadır. Puanlama sistemi, her bir yapının başlıca özelliklerinin objektif biçimde değerlendirilmesi için her bir ana kategori için maksimum alt toplamları göstermektedir. Ayrıca, her bir başlıca kategorinin sayısal değeri Asyut'un kentsel kültür varlığının niteliğine bağlı olarak farklıdır. Mimari kriterlere daha yüksek değer verilmiş, onu tarih kriteri, çevre kriteri ve bütüncüllük kriteri izlemiştir.

8.2.1.3 Yapıların Nihai Puanı

Burada yapının değerlendirilmesinin amacı yapıları, tescil edilmeye uygunluk ve tescil düzeyini belirlemek bakımından görece önem kategorileri veya gruplarına yerleştirmek olduğundan, aşağıdaki gruplar önerilmiştir:

1- Grup (A) – En Yüksek Önem, Asyut kentinde, öne çıkan mimari nitelikleri, tarihi değerleri ve çevreyle ilişkilerine göre ayırt edilen, en önemli yapılardır. Tüm A grubu yapılar Uluslararası veya Ulusal kaydı için uygundur.

2- Grup (B) – Başlıca Önem, bu yapılar mimari, tarihsel ve çevre kriterlerine göre bireysel öneme sahiptirler. Bu yapılar belirgin bir özelliğinden çok genel niteliği nedeniyle ayakta durmalıdır. B grubu yapılar Bölgesel veya Yerel kaydı için uygundur.

3- Grup (C) – Bağlamdaki Önem, bu yapılar ölçekleri, malzemeleri, bileşim içeriği ve diğer özellikleri nedeniyle ayırt edilmektedir. Çevrelerine görsel zenginlik ve nitelik katmaktadırlar. Pek çok C grubu yapı, tarihsel bölgelerin bir kısmı olarak Yerel kaydı için uygundur.

4- Grup (D) – Az Önemli veya Önemsiz, önemsiz mimarlık örneklerini oluşturan yapılardır. Çoğu D grubu binalar "fırsat alanları"dır.

Asyut kentinin kentsel kültür varlığının niteliği dikkate alındığında önerilen tescil düzeyi 3 gruba (Uluslararası–Ulusal–Bölgesel/Yerel) ayrılmıştır. Nihai A, B, C ve D grupları için sayısal sınırlar belirlenmesi de gerekmektedir. Bu konuda önemli bir husus değerlendirme sonuçlarının farklı kullanım amacı bulunan yapılar için uygulanmaması gerektiğidir. Değerlendirme işlemleri sırasında, pek çok konut hakkında tarihsel bilgi eksikliğinin, bunların pek çok örneklerinin mimarlık bakımından maksimum puanı alıp tarih bakımından daha düşük puanlar alması nedeniyle nihai (A) grubuna girmemesiyle sonuçlanacağı görülmüştür. Bu yapılar okullar, camiler, kiliseler ve tarihsel ticari yapılar gibi tarihsel bağlamda büyük öneme sahip olanlarla karşılaştırılmamalıdır. Bunun sonucunda kurumlar, camiler vb. gibi ile karşılaştırıldığında konutlar için nümerik sınırlar daha düşük olmalıdır (Çizelge 8.6).

8.2.2 Değerlendirme Süreci

İlk, değerlendirme işleri envanterlenen yapıların üzerinde gerçekleştirilmiştir (Örnek olarak bkz. Ek 4). Bundan sonra her bir yapı bir puan almış ve değerlendirme puanı dört sınıflandırma grubuna bağlı olarak belirlenmiştir (Harita 8.1).

8.3 Pilot Proje Alanının Seçimi

Pilot proje gruplarının seçimi ve ona göre rehabilitasyon önceliklerinin düzenlenmesi için, eski bölgedeki rehabilitasyon projelerinin özellikleri yeni bölgelerdekinden farklı olduğundan, önce bu gruplar, eski bölgedeki gruplar ve XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerdeki gruplar olmak üzere ayrılıp sınıflandırılmıştır. Bu pilot grupların seçiminde bazı etkenler göz önüne alınmıştır. Bu etkenler arasında; ilk olarak grubun merkezinde ulusal ya da bölgesel/yerel tescile aday anıt yapıları bulunması, ikinci olarak bu grupların birbirini tamamlayan birbirine uyumlu dokuları temsil etmesi, üçüncü olarak her grubun devlet veya kent düzeyinde tescil edilmiş veya tescile aday yapılardan birkaçını içermesi, dördüncü olarak çevreyle uyum içerisinde olan yapılardan bir kaçını içermesi ve içinde bulunduğu çevre ile tescil edilebilmesi vardır. Bu gruplar aşağıdaki gibidir (Harita 8.2):

A- Eski bölge, pilot projelerinden 5 grubu içermektedir ve bunlar aşağıdaki gibidir:

(A-1) El-Kısariyye Caddesi'nin kuzey kısmının rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, iki tescilli vakalayı “han”, bir hamamı, birkaç ticari dükkânı ve Celal el-Din el-Suyuti Camisi'ni içermektedir.

(A-2) El-Kısariyye Caddesi'nin güney kısmının rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, bir vakalayı “han”, bazı ticari dükkânları ve bazı camileri içermektedir.

(A-3) El-Meczip Camisi ve el-Meczip Barajı'nın çevrelediği bölgenin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, ticari Porsa'id Caddesi'nin bir kısmını, birkaç camiyi, vakalayı ve geleneksel konutu içermektedir.

(A-4) Fransiskan Okulu'nun çevrelediği bölgenin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, Fransiskan Okulu'nu ve birkaç geleneksel konutu içermektedir.

(A-5) Büyük Camisi ve el-Yusuflî Camisi'nin çevrelediği bölgenin* rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, bölgenin yapılarının çoğu yenilenmesine rağmen bazı tarihi ve çevresel değere sahip yapıları içermektedir.

B- XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgeler, pilot projelerinden 8 grubu içermektedir ve bunlar aşağıdaki gibidir:

(B-1) Um el-Batal Meydanı ile çevrelenen bölgenin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje,

* Bu bölge Asyut kentinin en eski bölgesini temsil etmektedir.

el-Salam Okulu’nu “Amerikan Okulu”, el-Ramad Hastanesi’ni, el-Ehliyye Mahkemesi’ni, el-İbrahimiyye Köprüsü’nü ve Asyut Üniversitesi’nin eski kampüsünü içermektedir.

(B-2) Mümtaz ve el-Müdir şirketleri bölgesinin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, geleneksel konut ve okullara dönüştürülen sarayları içermektedir.

(B-3) Sultan Hüseyin Şirketi bölgesi ve çevresinin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, birkaç geleneksel konutu içermektedir. Bu bölge, kentte ticari yönden hayati öneme sahip önemli bir bölgedir.

(B-4) El-Müavin Şirketi bölgesi ve çevresinin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgelerdeki ana ticari caddenin bir kısmını içermektedir.

(B-5) Yüsri Rağeb Caddesi’nin* rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, mimari yönden diğerlerinden farklı, kentsel dönüşüm tehlikesi altında olan cadde yapılarından birkaçını içermektedir.

(B-6) Kolta Şirketi bölgesinde, Katolik Kilisesi’nin çevrelediği bölgenin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, yüksek mimari değere sahip birçok geleneksel konutu içermektedir.

(B-7) Yeni kent merkezindeki el-Salam İlkokulu’nun çevrelediği bölgenin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, birkaç mağazayı ve mimari değere sahip konutu içermektedir.

(B-8) El-Hamara bölgesinde bulunan el-Savvra Caddesi “Korniş el-Nil” bölgesinin rehabilitasyonu için pilot proje. Bu proje, bir kaç idare yapısını, eğitim yapısını ve mimari değere sahip geleneksel konutu içermektedir.

Uygulama yapılacak bölgeyi seçmeleri için bazı standartlar kullanılmıştır. Bu standartların en önemlileri aşağıdaki gibidir:

- 1- Bölgenin merkezini oluşturan yapı veya yapıların, kentin kültür tarihi ve mimarisi açısından önem sıralaması,
- 2- Bölgede bulunan yapı veya yapıların tasarım kalitesinin derecesi,
- 3- Bölgenin dokusunun koruma açısından bütüncüllüğü ve kentsel özelliklerin sıralanması,

* Bu cadde, Kolta taksim şirketi bölgesindeki ana cadde sayılan ve kentin ticari yönden hayati bir öneme sahip caddesidir.

- 4- Bölgenin ve çevresinin karşı karşıya kaldığı kentsel dönüşüm tehlikesinin derecesi,
- 5- Bölge yapıları üzerindeki yıkılma ve yenileme tehlikesi olan yapıların sıralanması,
- 6- Bölge yapılarının, bakım, koruma ve rehabilitasyona ihtiyaç önceliklerinin belirlenmesi,
- 7- Bölge yapılarının uygun şekilde onarım ve rehabilitasyon masraflarının belirlenmesi,
- 8- Bölge halkı, sivil toplum örgütleri ve diğer kuruluşların, projenin uygulanmasına katılma imkânlarının ortaya konması,
- 9- Bölge rehabilitasyonunun iktisadi getirisi.

Bu öncelikler göz önüne alınarak eski bölge ve XIX. Yüzyılın sonları ile XX. Yüzyılın başlarında oluşan bölgelerdeki pilot proje grupları aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

A- Eski bölge:

- 1- (A-1) El-Kısariyye Caddesi'nin kuzey kesiminin rehabilitasyon projesi.
- 2- (A-3) El-Meczip Camisi ve el-Meczip Barajı ile çevrelenmiş bölgenin rehabilitasyon projesi.
- 3- (A-2) El-Kısariyye Caddesi'nin güney kesiminin rehabilitasyon projesi.
- 4- (A-4) Fransiskan Okulu ile çevrelenmiş bölgenin rehabilitasyon projesi.
- 5- (A-5) Büyük Camisi ve el-Yusufl Camisi ile çevrelenmiş bölgenin rehabilitasyon projesi.

B- XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bölgeler:

- 1- (B-2) Mümtaz ve el-Müdir şirketleri bölgesinin rehabilitasyon projesi.
- 2- (B-5) Yüsri Rağeb Caddesi'nin rehabilitasyon projesi.
- 3- (B-3) Sultan Hüseyin Şirketi bölgesinin rehabilitasyon projesi.
- 4- (B-7) El-Salam İlkokulu'nun çevrelediği bölgenin rehabilitasyon projesi.
- 5- (B-4) El-Müavin Şirketi bölgesinin rehabilitasyon projesi.
- 6- (B-1) Um el-Batal Meydanı ile çevrelenen bölgenin rehabilitasyon projesi.
- 7- (B-8) El-Hamara Mahallesi'ndeki el-Savvra Caddesi'nin "Korneş el-Nil" rehabilitasyon projesi.
- 8- (B-6) Katolik Kilisesi'nin çevrelediği bölgenin rehabilitasyon projesi.

(B-1) Bölgesi, pilot projenin kendisine uygulanması için bir uygulama bölgesi olarak seçilmiştir. Bölgenin seçilmesindeki en önemli nedenlerinden biri; kentin en eski bölümlerinden biri olması ve okula dönüştürülmüş bazı eski sarayların bu bölgede bulunmasıdır. Bölgede aynı zamanda, yüksek mimari değere sahip yapılar bulunmaktadır. Nitekim bölge, kendi özgün dokusunu korumaktadır. Bununla beraber bölge, Nil nehri'ne ve Cumhuriyet Caddesi'ne yakınlığından dolayı kentte ayrıcalıklı bir konumda bulunmaktadır. Proje, yapıların fazla masraf yapılmadan onarım gerektirmesi açısından ekonomik olarak da karlı bir başlangıç olarak sayılabilir.

8.4 Pilot Proje (Çalışma Bölgesi Rehabilitasyonu)

8.4.1 Çalışma Bölgesinin Asyut Kent Dokusundaki Yeri

Seçilmiş çalışma bölgesi (pilot proje), kentin kuzeyindeki el-Muhafaza Mahallesi içindedir. Çalışma bölgesini, kuzeyden Şehit Col Cemal Caddesi; batıdan Cumhuriyet Caddesi; doğudan el-Muhafaza Caddesi, el-Muhafaza Meydanı ve el-Savvra Caddesi; güneyden Şehit Halifa Caddesi sınırlamaktadır (Şekil 8.1).

Çalışma bölgesinin kuzeyinde el-Selam Okulu “Amerikan Okulu”, el-Ehliyye Mahkemesi, el-Ramad Hastanesi ve el-İbrahimiyye Köprüsü gibi bir grup mimari kültür varlığı içeren Um el-Batal Meydanı bulunmaktadır. Bunların kuzeyinde ise Asyut Üniversitesi eski kampüsü ve Asyut Barajı bulunmaktadır. Çalışma bölgesinin batısında ise Cumhuriyet Caddesi üzerinde bazı saray ve korunması gereken yapılar yer almaktadır (Şekil 8.2, 8.3).

8.4.2 Çalışma Bölgesinin Doku Analizleri

Bölge, XX. yüzyılın başlarına kadar tarım arazisi idi. Fakat 1902 yılında Asyut Barajının inşa edilmesinden sonra çalışma bölgesini çevreleyen bölgelerde imar faaliyeti başlamıştır. Bunun üzerine 1920'li yıllarda bölgenin üzerinde Mümtaz ve el-Müdir şirketleri kurulmuştur. Bünyesinde bir çocuk kreşi, kız ilköğretim okulu ve devlet kız lisesi bulunduran el-Müdir Şirketi'nin kurucusu ve sahibi Nacib Bey Kaldes bu iki şirketi kurmuştur (Harita 8.3). Cumhuriyet kuruluşundan sonra pilot bölgeyi çevreleyen bölge özellikle güneyi modern konut inşa faaliyetine tanık olmuştur. Nitekim yüksekliği beş katlı bazı modern apartmanlar inşa edilmiştir.

Çalışma bölgesinin kentsel dokusunun fiziksel özelliklerini ortaya koymak amacıyla analiz çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışma kapsamında, yerleşim dokusu analizi, kat adetleri analizi, işlevsel analizi, yapım sistemi analizi, yeni yapılarda uyum analizi, yapıların fiziksel durumu

analizi, özgünlük durumu analizi ve korunma durumu analizi yapılmıştır. Analiz çalışması yapılan bölgede toplam 4 adet ada, 36 adet parsel ve 56 adet bina bulunmaktadır.

8.4.2.1 Yerleşim Dokusu Analizi (Bölgenin Karakteri)

Bölgedeki caddelerin dokusu, genişlikleri 10 m ile 16 m arasında olan ızgara tipi caddelerden oluşmaktadır. Caddede bitişik ve ayrık düzen kullanılmıştır. Mümtaz ve el-Müdir şirketleri bölgesinde bulunan yapılar ayrık düzende ve bahçelidir. İki taksim şirketini çevreleyen bölge ise yapılar bitişik olup bahçe bulundurmamaktadır (Harita 8.4). Bölgede bulunan yapıların mimari üslubu yerel ve batı tarzının bir karışımı olup, ayrıca bölgede Neo Klasik eski Valilik binası “Yerel Halk Konseyi” bulunmaktadır.

Çalışma bölgesinde şu anda korunması gereken geleneksel doku, Mümtaz ve el-Müdir şirketlerinin oluşmasından sonra inşa edilen yapıların dokusundan meydana gelmektedir. Nitekim bu bölgedeki konutların dokusu, yapıların çoğunun aynı dönemde inşa edilmesinden dolayı homojen bir yapıya sahiptir. Ayrıca bölge, Cumhuriyetin kuruluşundan sonra inşa edilmiş yapılar ile ve son dönemde eski konutların yerine inşa edilmiş yapılardan oluşmaktadır. Çalışma bölgesinde yapıların inşa tarihine göre yüzde olarak dağılımları incelendiğinde (Harita 8.5);

Cumhuriyet kuruluşundan önce inşa edilen yapıların 24 adet olup toplam miktarın %42.86’sını oluşturduğu,

Cumhuriyet kuruluşundan sonra 1970’li yıllara kadar inşa edilen yapıların 12 adet olup toplam miktarın %21.43’ünü oluşturduğu

1970’li yıllar sonrası inşa edilen yapıların ise 20 adet olup toplam miktarın %35.71’ini oluşturduğu görülür.

Bölge, korunması gereken 26 adet binayı içermektedir. Bölge, tescile değer birçok kültür varlığının bulunmasına rağmen anıt olarak tescil edilmiş hiç bir yapıyı içermemektedir. Bölgede tescile değer, 14 eğitim yapısı, 1 idare yapısı, 1 sanayi yapısı ve yaklaşık 10 konut vardır.

8.4.2.2 Kat Adetleri Analizi

Çalışma bölgesindeki yapıların çoğunun yükseklikleri 2 ve 4 katlıdır. Yıkılmış olan yapıların yerine yükseklikleri 6 ve 8 kat olan yapılar inşa edilmiştir. Bu durum yükseklik bakımından bölgenin geleneksel dokusunun özelliklerine uymamaktadır. Bölgedeki yapıların yüksekliklerinin yüzde olarak dağılımları incelendiğinde (Harita 8.6);

1 katlı yapılarının 7 adet olup toplam miktarın %12.5'ini oluşturduğu,
 2 katlı yapılarının 12 adet olup toplam miktarın %21.43'ünü oluşturduğu,
 3 katlı yapılarının 12 adet olup toplam miktarın %21.43'ünü oluşturduğu,
 4 katlı yapılarının 9 adet olup toplam miktarın %16.07'sini oluşturduğu,
 5 katlı yapılarının 8 adet olup toplam miktarın %14.29'unu oluşturduğu,
 6 katlı daha çok katlı yapılarının ise 8 adet olup toplam miktarın % 14.28'ini oluşturduğu görülür.

8.4.2.3 İşlevsel Analiz

Bölge genel olarak bir yerleşim yeridir. Ancak bazı yerlerinde ticari, idari ve eğitim hizmeti veren yapılar bulunmaktadır. Bölgede eski çocuk kreşi yerini alan Bedr Okulu gibi bazı eğitim kurumları bulunmaktadır. Ayrıca bölge, devlet lisesi yerini alan İsmet Afifi Okulu'nu (Env. No. M-099), 54 numaralı sarayın yerini işgal eden Sosyal Hizmetler Enstitüsü'nü (Env. No. M-107) ve eski Valilik binasının yerini alan Yerel Halk Konseyi'ni (Env. No. M-097) kapsamaktadır. Ayrıca bölgede Koka Kola Fabrikası'nı bulunmaktadır. Bölgede mevcut işlevlerin yüzde olarak dağılımları incelendiğinde (Harita 8.7);

Konut yapılarının 14 adet olup toplam miktarın %25.00'ını oluşturduğu,
 Konut ve ticaret yapılarının 11 adet olup toplam miktarın %19.64'ünü oluşturduğu,
 Konut ve iş yeri yapılarının 3 adet olup toplam miktarın %5.36'sını oluşturduğu,
 Konut ve eğitim yapılarının 2 adet olup toplam miktarın %3.57'sini oluşturduğu,
 İdare yapılarının 3 adet olup toplam miktarın %5.36'sını oluşturduğu,
 Eğitim yapılarının 19 adet olup toplam miktarın %33.93'ünü oluşturduğu,
 Fabrika yapılarının 2 adet olup toplam miktarın %3.57'sini oluşturduğu,
 Depo yapılarının 2 adet olup toplam miktarın %3.57'sini oluşturduğu görülür.

8.4.2.4 Yapım Sistemi Analizi

Bölgedeki yapıların çoğunluğunu betonarme yapılar oluşturmaktadır. 1920'li yıllar ile 1952 yılı arasında inşa edilen yığma yapılar ise bölgenin kuzey tarafında Mümtaz ve el-Müdir şirketlerinde toplanmaktadır. Tarihi doku içinde de yıkılan yığma yapıların yerine betonarme

yapılar inşa edilmiştir. Bazı yığma yapılara betonarme döşemeli katlar ilave edilmiştir. Yığma yapıların taşıyıcı olan duvarlarında tuğla malzeme, döşemelerde genellikle ahşap veya betonarme malzeme ve zemin kat ve temel duvarlarında tuğla ve taş malzeme kullanılmıştır. Bölgede yapı strüktür tiplerinin yüzde olarak dağılımları incelendiğinde (Harita 8.8);

Yığma kargir yapılarının 26 adet olup toplam miktarın %46.43'ünü oluşturduğu,

Betonarme karkas yapılarının 30 adet olup toplam miktarın %53.47'sini oluşturduğu görülür.

8.4.2.5 Yeni Yapılarda Uyum Analizi

Bölgede yeni yapının geleneksel çevreye uyum durumunun yüzde olarak dağılımları incelendiğinde (Harita 8.9);

Çevreye değer katan yapılarının 15 adet olup toplam miktarın %26.78'ini oluşturduğu,

Çevreyle uyumlu yapılarının 25 adet olup toplam miktarın %44.64'ini oluşturduğu,

Çevreye aykırı yapılarının 16 adet olup toplam miktarın %28.58'unu oluşturduğu görülür.

8.4.2.6 Yapıların Fiziksel Durum Analizi

Bölgede iyi durumda olan yapılar çoğunluktadır. Bölgede yapıların fiziksel durumunun yüzde olarak dağılımları incelendiğinde (Harita 8.10);

Fiziksel durumu iyi olan yapılarının 31 adet olup toplam miktarın %55.35'ini oluşturduğu,

Fiziksel durumu orta olan yapılarının 23 adet olup toplam miktarın %41.07'sini oluşturduğu,

Fiziksel kötü olan yapılarının 2 adet olup toplam miktarın %3.58'ini oluşturduğu görülür.

8.4.2.7 Özgünlük Durumu Analizi

Bölgede bulunan toplam 26 adet korunması gerekli yapının özgünlük durumuna göre yüzde olarak dağılımları incelendiğinde (Harita 8.11);

Özgünlüğünü büyük oranda korumuş yapılarının 9 adet olup toplam miktarın %34.61'sini oluşturduğu,

Özgünlüğünü kısmen yitirmiş yapılarının 15 adet olup toplam miktarın %57.69'unu oluşturduğu,

Özgünlüğünü büyük oranda kaybetmiş yapılarının 2 adet olup toplam miktarın %7.70'ini oluşturduğu görülür.

8.4.3 Çalışma Bölgesinin Sorunları (Bozulmalar)

Bölge, XX. yüzyılın ilk yarısına geleneksel dokusunu muhafaza etmeyi sürdürmüştür. Cumhuriyetin kuruluşundan sonra çalışma bölgesi çevresindeki beş katlı yeni yapılara şahit olmaya başlamıştır. Env. No. M-107’li saray devlet tarafından restore edilmiş ve önce eğitim yapısına sonrada Sosyal Hizmetler Fakültesi’ne çevrilmiştir. Bütün bunlara rağmen Mümtaz ve el-Müdir şirketleri bölgeleri değişimlere uğramadan geleneksel dokusunu korumayı başarmıştır. Yetmişli yıllarda gerçekleştirilen açılım siyasetinden sonra ve bölgenin hareketli bir noktada bulunması sebebiyle, kalkınma baskıları arttırılarak, bölgenin güney yakasına yükseklik ve üslup açısından geleneksel dokusuyla uyum olmayan yüksek yapılar inşa edilmiştir. Günümüzde, bölgenin uğradığı en önemli tahribatları şu şekilde sıralayabiliriz:

A- Bölgede kentsel dönüşüm baskıları artmış ve bu artış şunları doğurmuştur:

1- Mümtaz ve el-Müdir şirketleri bölgelerinde yer alan geleneksel yapıların bahçeleri, dükkân (Env. No. M-150) ya da yeni apartman (Env. No. M-100) ve yahut ta (Yerel Halk Konseyi-Sosyal Hizmetler Fakültesi) bir takım idari binaların inşaatı için parsellenmiştir (Şekil 8.4).

2- Bölgede bulunan tarihi yapıların hala tescil edilmemiş olması, tarihi yapı sahiplerini cesaretlendirmiş ve bu tarihi yapıları yıkıp parasal olarak yarar elde etmelerini sağlamıştır. Yıkım özellikle kendini Mümtaz ve el-Müdir şirketleri bölgelerinde göstermiş, şu ana kadar üç tarihi bina yıkılarak yerlerine en az sekiz kattan oluşan ve tüm arsayı kapsayan yüksek binalar yapılmıştır. İşte bu yapılanma bölgenin geleneksel bütüncül yapısına zarar vermiştir (Şekil 8.5).

3- Kanunların bölgede yapılan inşaatlara sekiz kata kadar çıkma hakkını tanıması, tarihi yapı sahiplerini ek katlar ilave etmeye teşvik etmiş ve atılan bu ek katların yapımında bölgenin geleneksel yapısıyla uyuşmayan farklı mimari üslup ve yapı sistemleri uygulanmıştır. Ayrıca bu sonradan eklenen katlar duvarlarda çatlakların oluşması gibi binalarda bazı yapı sorunlarının meydana gelmesine sebep olmuştur (Şekil 8.14).

4- İlgisizlik ve bakımsızlık bölgedeki bazı geleneksel binaların fiziki yapılarının bozulmasına sebep olmuştur. Bu aşınmalar binaya ait malzemelerde, duvar süslemelerinde, boyalarda ve beyazlığın kaybolmasında ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu eski yapılara ait banyo ve mutfakların da fiziki yapıları zedelenmiş durumdadır. Genel olarak ifade etmeliyiz ki, restore ve bakım işleri için gerekli ne teknik ve nede maddi imkânlar bulunmaktadır. Bunlara örnek olarak (Env. No. M-099) ve (Env. No. M-100) verebiliriz (Şekil 8.6, 8.11).

B- Yapının gerçek sahibi olan kişinin ölmesinden sonra bina mülkiyetinin mirasçılara taksim

edilmesi ve mirasçılarının bu evlerde gerçekleştirdiği bir takım tadilat işlemleri, bazı geleneksel yapıların mimari özelliklerini yitirmesine sebep olmuştur. Mirasçılarının paylarıyla uyuşsun diye kimi binaların planları bölünmüş, kimilerinin balkonları iptal edilerek odaya çevrilmiş, uygun olmayan yerlere mutfak ve banyolar konulmuş ve buna bağlı olarak yeni su tesisatı döşenerek duvarların zarar görmesine sebebiyet verilmiştir (Şekil 8.7).

C- Bazı tarihi binaların kötü kullanılması, İsmet Afifi ve Bedr okullarında bulunan fazla öğrenci sayısı ve bu öğrencilere cevap verebilmek için ek katların yapılması bu binaların yıkılma tehlikesiyle baş başa kalmasına neden olmuştur. Bu yapılan katlar binanın yükünü arttırmış ve bu iki okulun karşı karşıya kaldığı yıkım tehlikesi gibi birçok sorunu beraberinde getirmiştir (Şekil 8.8).

D- Bazı binalara kanalizasyon hattının döşenmeyip açılan derin kuyularla yetinilmesi yeraltında bulunan su oranını yükseltmiş buda kolonların zarar görmesine sebep olmuş ve yıkılma tehlikesini doğurmuştur. Bazı binaların giriş katlarının duvarlarında ıslaklıklar meydana gelmiştir (Şekil 8.9, 8.10).

E- Binaların çatısına odaların yapılması, bina atıklarının, çöplerin ve kullanılmayan eşyaların çatılarda saklanıp, terk edilmesi gibi yeni kötü kullanım modellerinin varlığı güzel görünümü bozmuş ve bölgenin geleneksel dokusuna zarar vermiştir (Şekil 8.12).

F- Elektrik ve telefon kablolarının açık olarak döşenip, bırakılması, çatılara ek katların atılması bölgenin genel görünümünü kirletmektedir. Bazı binalarda ahşap panjurlar değiştirilip yerine alüminyum panjurlar kullanılmıştır (Şekil 8.13).

G- Koka Kola Fabrikası'nın ağır yüklerini taşıyan araçların bölgeye sokulmaktadır. Böylece bu ağır taşıtların sebep olduğu yer sarsıntıları tarihi yapıların yıkılmasına neden olabilir (Şekil 8.15).

Genel olarak, bölgede bulunan toplam 26 adet korunması gerekli yapının korunma durumlarına göre yüzde olarak dağılımları incelendiğinde (Harita 8.12);

İyi durumda olan yapıların 2 adet olup toplam miktarın % 7.70'ını oluşturduğu,

Hafif rehabilitasyon gerektiren yapıların (cephe-sıva-...) 16 adet olup toplam miktarın % 61.53'ini oluşturduğu,

Ağır rehabilitasyon gerektiren yapıların (çatı-strüktür-...) 8 adet olup toplam miktarın % 30.77'ini oluşturduğu,

Bölgede hafif rehabilitasyon gerektiren yapılar çoğunluktadır. Bu yapılarda cephe kirlenmesi, hafif sıva çatlakları gibi bozulmalar gözlenmektedir. Bu hasarlar bakımsızlık sonucu zamana bağlı olarak oluşmaktadır.

Ağır onarım gerektiren yapılar, taşıyıcı elemanlarında çatlaklar, yapı elemanlarında aşınmalar, kırılmalar, sıva dökülmeleri, aşırı kirlenme gibi bozulmalarla karşı karşıya olan yapılardır. Bunları oluşturan sebepler vandalizm, ek kat yapılması ile binaya gelen aşırı yük ve malzeme yorulması olarak söylenebilir.

8.4.4 Müdahale Önerileri

A- Müdahalenin amaçları: Kontrollü bir semt projesi

Müdahalede bulunma adına yapılacak işlerden güdülen ana hedef, tarihi kültürel bu bölgede gerçekleşen kentsel dönüşümü kontrol altına almaktır. Bu da ancak bölgeye ait geleneksel dokuyu koruma altına almakla mümkün olur. İşte bu hedefin gerçekleştirilebilmesi için birbirinden ayrılmaz üç önemli unsur bulunmaktadır.

- 1- Bölgedeki geleneksel doku yapısının günümüzdeki durumunu tespit edip, gelecekte uğrayacağı bozulmalara engel olmak.
- 2- Bölgede sürdürülen yeni yapılanma faaliyetlerini kontrol altına almak
- 3- Bölgenin eski şeklini yeniden canlandırmak ve geleneksel konutları iyileştirilmek.

B- Müdahale önerileri ve acil eylemler

- 1- Bölge Kentsel Sit Alanı olarak ilan edilmelidir. Tarihi Eserler Yüksek Kurulu gerekli tüm işlemleri yaparak bu bölgeyi tescil etmelidir.
- 2- Araştırmada belirtilen tarihi yapılar, Tarihi Eserler Yüksek Kurulu tarafından tescil edilmelidir. Tescil işlemi araştırmada sunulan, kategorilere ayırma işlemlerine göre yapılmalı. Ulusal düzeyde tescil edilmesi gereken yapıların sayısı 3, yerel düzeyde tescil edilmesi gereken yapıların sayısı da 5’u bulmaktadır. Yer aldığı çevreyle uyumundan dolayı korunması gereken yapıların sayısı ise 18’a ulaşmaktadır. Bu yapıların tescil işlemleri onları yıkımdan ve yerlerine yeni yapıların yapılmaktan koruyacaktır.
- 3- Kentin imar planında, bölgenin tarihi ve kültürel bir bölge olarak sınırlarının belirlenmesi gerekmektedir. Ayrıca planda, bölge ve çevresinde yapılacak yeni inşaatlar için özel koşulların belirlenmesi gereklidir. Yapıların yüksekliğinin dört katla sınırlandırılması, yapının

oranı yapılacağı arsaya göre %60'ı geçmemesi bu koşullar içinde yer almalı. Bu koşullar renk, inşaat malzemesi ve cephe tasarımı bakımından yapılacak inşaatların bu tarihi bölgeyi göz önünde bulundurarak uyum sağlamasını amaçlamaktadır. Kayıt altına alınmak için seçilen yapıların ticari ve idari yapılar olarak kullanılmasına engel olunmalı.

4- Binaların alt yapılarına önem verilerek, kuyu (çukur) şeklinde olan kanalizasyonlara bağlı olan bu binaları ana şebekeye bağlamalı. Ayrıca bu binaların elektrik ve su tesisatlarının onarım işlemlerinin tamamlanılması gerekmektedir.

5- Bölge içinde yer alan Koka Kola Fabrikası'nın kent dışına taşıyarak, bölgenin duyduğu ihtiyaca cevap verme adına, yerine otel ya da alış veriş merkezi yapılarak, ticari kullanımlarda istihdam edilmeli. Ayrıca depo olarak kullanılan Koka Kola Fabrikası'nın doğusunda bulunan binaların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Çünkü bu binalar bölgenin genel görünümünü kötü yönde etkilemektedir. Bölgedeki, yıkılması istenen bu binaların yerine yine bölgeye hizmet etme adına bir park yapılabilir. Zira bölgede park ve bahçeler bulunmamaktadır.

6- İsmet Afifi Okulu ve Bedr Lisesi yeniden kullanıma açılmalı. Bu binalar ilkokul olarak kullanılabilir. Ayrıca bu binaların kapasitelerine uygun öğrenci sayısı belirlenmeli.

7- İsmet Afifi Okulu'ndaki ek kat yıkılmalı. Ayrıca İsmet Afifi ve Bedr okullarının bahçelerinde inşa edilen betonarme yapılarda yıkılmalı. Çünkü betonarme yapılar bu iki okulun orijinal dokusunun zarar görmesine sebep olmaktadır.

8- Bu iki okulun ve bahçelerinde bulunana ek binaların orijinal haline uygun olarak restorasyonlarının yapılması gerekir.

9- İsmet Afifi ve Bedr okullarının etrafında bulunan bahçe duvarları yıkılarak, okula ait tarihi motifler göz önünde bulundurularak, orijinaline uygun bir şekilde yeniden inşa edilmeli.

10- Yerel Halk Konseyi binasına ait parkın güneyinde bulunan ahşap kulübe ve prefabrik binalar ortadan kaldırılmalı. Ayrıca bu binanın mimari özelliklerini ortaya çıkaracak bir dış aydınlatma sistemi kurulmalı.

11- Balkonların kapatılması, panjurların oranlarının değiştirilmesi gibi binaların dış cephelerinde yapılan tahribat giderilerek, binaya uygun malzemeler kullanılmalı. Ayrıca duvarlar üzerine döşenen su tesisat boruları ve telefon kabloları sökülmeli, çatı ve duvarlara koyulan televizyon antenleri ve uydu antenleri kaldırılmalı.

12- Env. No. M-150’li binada bulunan ticari dükkân gibi, konutun parklarında yapılan yanlış kullanımlara bir son verilmeli.

13- Çatıların genel görünümünü bozan çöp ve benzeri şeyler kaldırılmalı ve bu çatılara yapılan tahribatlar giderilmeli.

13- Env. No. M-101 ve Env. No. M-148’li binalarda inşa edilen ek katlar yıkılmalı.

14- Env. No. M-103’lü yapının orijinal mimari üslubunu koruma kaydıyla bir kat değil de, üç katlı olması için, yükseltilmesine izin verilmeli.

15- Bölgede yer alan binalara ait banyo ve mutfakların restore edilmesi gerekir. Bu onarımın yapılmaması çatı ve duvarların tahrip olmasına neden olacaktır. Ayrıca ahşap çatı ve terasların restorasyonu yapılarak, telef olmuş ahşap levhaların yerine yenileri koyularak çatıların yıkılmasına engel olunmalı. Yine binanın yıkılmasının hızlandıracak tahrip körmüş malzemelerin değiştirilerek yerine yenilerinin konulması gerekmektedir.

16- Binaların dış cepheleri onararak, tahrip olmuş bezemeler yenilenmeli. Ayrıca tarihi binalar, bölgede yer alan binaların yapısına uygun bir şekilde tekrardan boyanmalı.

17- Bölgede yer alan yeşil ve ağaçlı alanlar genişletilerek, büyütülmeli.

C- Aktörlerin tanımlanması ve kurumsal yapı

Projeye etken bir şekilde katılması beklenen aktörler ve bunların rolleri aşağıdaki gibi belirlenebilir:

1- Uluslararası Kuruluşlar (Avrupa Birliği vb.): Bölgede Batı tarzı etkisi altında inşa edilmiş bir grup yapı bulunmaktadır. Bu Avrupa Birliği’nin projeye katılması için itici bir güç olabilir. Avrupa Birliği bu projeye teknik ve maddi destek sağlayabilir. Öyle ki teknik yardım proje için bir Proje Teknik Ofisi kurulabilir ve aynı şekilde rehabilitasyon işleri ile Proje Teknik Ofisi için gerekli teknik personel yetiştirilebilir. Maddi yardıma gelince, detaylı rehabilitasyon projesi hazırlayarak maddi kaynak sağlayabilir.

2- Yerel Yönetimler (Asyut Valiliği ve Ğarb Belediyesi “Batı Semt”): Asyut Valiliği bölgede bulunan tarihi yapıların onarılması için maddi destek ile gerekli kredi teminatları sağlayabilir. Aynı şekilde Valilik kendisine bağlı Yerel Halk Konseyi binasının restorasyonu ve rehabilitasyonu için gerekli masrafları karşılayabilir. Ğarb Belediyesine gelince bölgenin alt yapısını iyileştirebilir. Örneğin: hiç bir yerle bağlantısı olmayan atık çukurlara dayanan konutları bölgede bulunan kanalizasyonlara bağlayabilir. Aynı şekilde denetmen rolü

oynayabilir ve bu da bölgede yeni inşaat faaliyetlerini kontrol altına almakla olur. Böylece belediye, koruma amaçlı imar planında bulunan şartlara ve tarihi bölgelerin geleneksel dokusunun özelliklerine uygun yeni yapılara ruhsat verebilir.

3- Kültür Bakanlığı ve Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK”: Tarihi Eserler Yüksek Kurulu projeye bölgede bulunan ve tezde belirtilen korunmaya değer tarihi yapıları tespit ve tescil işlemiyle katılabilir. Bölgedeki tarihi yapıların yıkmayı veya özelliklerini değiştirmeyi engelleyici bütün idari kararları alabilir. Yapıların belgelenmesi ve restorasyon çalışmalarında teknik destek verebilir. Teknik işçi ve personele geleneksel yapım tekniklerini ve restorasyon tekniklerini öğretebilir. Bölgedeki yapıların restorasyon çalışmalarında teknik denetim yapabilir. Kültür Bakanlığı'na gelince, bölge halkını, kentteki ve sivil toplum kuruluşlarındaki yetkilileri koruma kavramı ile tarihi çevrelerin önemi konusunda bilinçlendiren kültür sempozyumları ve seminerler düzenleyerek projeye katkıda bulunabilir.

4- Asyut Üniversitesi: Asyut Üniversitesi özellikle de üniversiteye bağlı Projeler Bürosu, projeye teknik yardım sağlayabilir. Bunu da projeye detaylı çizimler hazırlayarak ve proje için çeşitli uzmanlık alanlarından teknik personel ile mühendis tedarik ederek yapabilir. Ayrıca bölgedeki restorasyon ve rehabilitasyon çalışmalarının uygulanmasında teknik denetim sağlayabilir.

5- Milli Eğitim Bakanlığı: Bölgede Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı İsmet Afifi Okulu ile Bedr Okulu bulunmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı bu iki okulun rehabilitasyonu için gerekli maddi desteği sağlayabilir.

6- Sivil Toplum Kuruluşları: Bu kuruluşlar, bölgede bulunan yapıların restorasyonu için hibe ve kredi teminatları verebilirler.

7- Özel Sektör: İmar ve İskân Bankası ile İş Adamları Derneği projeyi destekleyebilirler. Bu destek, rehabilitasyon için hibe ve kredi vermekle gerçekleştirilebilir. Aynı şekilde, bazı inşaat şirketleri projenin uygulanması için gerekli ekipman yapı malzemeleri ve teknik personel sağlayabilir.

Projenin idari yapısı 3 birimden oluşturulabilir:

1- İdari birim: Proje uygulama süresince günlük işleri yürütür ve farklı birimler arasında uyumu sağlar. Bu birim, Tarihi Eserler Yüksek Kurulu'ndan bir üye, Ğarb Belediyesi'nden bir üye ve uluslararası kuruluşları (AB) temsil eden bir üye olmak üzere üç üyeden oluşur. Bunlardan biri her yıl sırayla değişmek koşuluyla proje başkanı olarak seçilir.

2- Proje Teknik Ofisi: Projenin bütün aşamalarında uygulanması ile ilgili bütün teknik işleri yürütür. Projenin yürütülmesini denetler. Proje için gerekli uzmanlık araştırmalarını yapar. İdari birime, uygulanan aşamalarını, projenin gelecekte gerektirdiği maliyeti vb. İşleri içeren dönemsel bir rapor sunar. Proje teknik ofisi, Tarihi Eserler Yüksek Kurulu'ndan bir üye, Asyut Üniversitesi'ne bağlı Projeler Ofisi'nden bir üye ve restorasyon çalışmasında uzman bir üye olmak üzere üç üyeden oluşur.

3- Mali Kaynak Sağlama Birimi: Bu birim, proje için gerekli mali kaynak ve kredi sağlar. Ayrıca bu birim, çeşitli kuruluşlarla irtibata geçip onları projeyi desteklemeleri için teşvik eder. Bu birim, Asyut Valiliği'nden bir üye, Kültür Bakanlığı'ndan bir üye, Milli Eğitim Bakanlığı'ndan bir üye ile sivil toplum kuruluşlarından bir üye olmak üzere üç üyeden oluşur.

D- Uygulama safhaları

Uygulama safhası beş yıllık bir dönemi kapsayacaktır. Bu safha, daha uzun bir döneme yayılacak rehabilitasyon uygulamasına girişmek için yeterli bir dönem oluşturacaktır.

- *Birinci yıl:* Korunması gereken tarihi yapılar tescil edilecektir. Rehabilitasyon işlemlerini gözeticek ilgili idari yapısı kurulacaktır. Halk koruma konusunda bilinçlendirilecektir (semt projesinin belli başlı hedeflerini ve yönelimlerini semt sakinlerine açıklayan periyodik bir broşürün hazırlanıp yayımlanması). Gerçekleştirilecek onarım türü itibariyle maliyet incelenecektir ve ilk rehabilitasyon dosyalarının hazırlanacaktır.

- *İkinci yıl:* İsmet Afifi Okulu ve Bedr Lisesi'ndeki öğrenciler başka yerlere taşınıp bahçelerinde inşa edilen betonarme yapılar, surlar ve ek katlar yıkılacaktır. Koka Kola Fabrikası'nın kent dışına taşınacak ve doğusundaki depo yıkılacaktır. Konutun ek katları ve bahçelerinde bulunan ek yapılar yıkılacaktır. Yapıların banyo ve mutfakların restore edilecektir. Belediye tarafından altyapı çalışmalarının gerçekleştirilecektir.

- *Üçüncü ve dördüncü yıl:* Konut dış cephelerinde yapılan tahribat giderilerek onarılacak, tahrip olmuş bezemeler yenilenecektir. Ayrıca tarihi binalar, bölgede yer alan binaların yapısına uygun bir şekilde tekrardan boyanacaktır. restore edilecektir. Koka Kola Fabrikası'nın yapılarında rehabilitasyon çalışmaları. İsmet Afifi ve Bedr okullar restore edilecektir.

- *Beşinci yıl:* Koka Kola Fabrikası'na yeni işlev verilecek ve arkadaki park halka açılacaktır. Okullar ilkokul olarak yeniden açılacaktır.

Çizelge 8.1 Mimari kriterler

Kriterler		Açıklama
1 -Üslup / Tip: Bir binanın tarzı yerel bölgeni, önemli gelişim bölgelerinin temsilcisi veya önemli hükümet, ticari veya eğitimsel aktiviteyle özdeşleştirilmiş bina tipi	A	Tarzının veya tipinin mükemmel örneği veya ayakta kalan pek az iyi örnekten biri veya Asyut'ta stilin veya tipin en eski veya en iyi örneklerinden biri
	B	Asyut veya yerel bölgede tarzının veya tipinin çok iyi bir örneği veya dikkat çekecek biçimde eski veya nadir örneklerden biri
	C	Asyut veya yerel bölgede yaygın bulunan stil veya tarzın iyi bir örneği
	D	Asyut'ta yaygın olarak bulunan tarz veya tipin ortalama bir örneği
2 -İnşaat: Belirli bir malzeme veya inşaat tekniğinin örneği olması bakımından taşıdığı önem	A	Önemli veya özel bir malzemenin veya tekniğin kentteki bilinen en eski kullanımlarından biri veya şimdi nadir ve kullanılmayan malzeme veya teknik
	B	Özel malzeme veya tekniğin veya birkaç örneği kalmış dikkat çekici kullanımdan kalmış malzeme veya tekniğin bilinen en eski ayakta kalan kullanımları.
	C	Bir periyodun kendine özgü kullanımdan kalmış ve kentin binalarında hala yaygın olarak bulunabilen malzemesi veya tekniği.
	D	Özel bir önem taşımayan bir örnek
3-Tasarım: Kompozisyon, detaylandırma, süsleme, mimari kalite, işçilik ve özgünlük unsurlarının mimari kalitesi	A	Kentteki diğer örnekleriyle karşılaştırıldığında öne çıkan tasarım
	B	Üstün veya özel kalite olarak tanınan diğer birkaç örneğe denk olan tasarım
	C	Birkaç özel estetik veya fonksiyonel özellik taşıyan bir tasarım
	D	Özel bir öneme veya kaliteye sahip olmayan tasarım
4-İç mekân: İç düzenleme, işçilik ve detaylar özellikle çekici veya özgün	A	Mükemmel
	B	Çok iyi
	C	İyi
	D	Fena değil veya kötü
5-Tasarımcı veya Yapan: Binanın kente veya topluma mimari katkıda bulunan önemli mimarı, tasarımcısı, mühendisi veya inşaatçısı	A	Toplum veya ulus tarihi için özel önem taşır.
	B	Oldukça önemlidir.
	C	Mimar veya inşaatçı bilinmekle birlikte özel bir önem arz etmez.
	D	Tanımlanamamış veya bilinmiyor.

Çizelge 8.2 Tarihi kriterleri

1-Tarihi bağ: Kent, il veya ulus ya da yerel için büyük önem taşıyan kişi, grup, kurum, olay veya aktiviteyle yakın ilişkili	A	Kent, il veya ulus için büyük önem taşıyan kişi, grup, kurum, olay veya aktiviteyle yakın ilişkili.
	B	Kent veya il için büyük önem taşıyan, ulus için bir miktar önem taşıyan kişi, grup, kurum, olay veya aktiviteyle yakın ilişkili.
	C	Yerel bölge için büyük önem taşıyan kişi, grup, kurum, olay veya aktiviteyle bağlantılı.
	D	Tarihi bağlamda az önem taşıyan veya önemi bilinmeyen.
2- Tarihsel Nitelik: Şehrin kentsel gelişiminin geniş kültürel, toplumsal, siyasal, ekonomik veya endüstriyel tarihi nitelikleriyle ilgili	A	Sivil önemi haiz tarihsel nitelikli bir kuruluşla doğrudan ilişkili bir bina.
	B	Yerel alan önemine haiz tarihsel nitelikli bir kuruluşla doğrudan ilişkili bir bina, veya belli bir yerel alandaki en eski ayaktaki örneklerden birisi.
	C	Yerel alan veya sivil önemi haiz tarihsel nitelikle ilgili güçlü kanıt sağlayan bir bina.
	D	Bilinen bir tarihsel nitelikle çok az bilinen bağlantısı olan bir bina.

Çizelge 8.3 Çevresel kriterleri

1-Süreklilik: Şehir, bölge veya alanın sürekliliğine katkıda bulunur.	A	Uygun kullanıma sahip bir alanda benzer tür, tip veya yaşta binalardan oluşan görsel bakımdan önemli ve belirgin bir grubun önemli bir parçasını oluşturan bir bina.
	B	Uygun kullanıma sahip bir alanda benzer tür, tip veya yaşta bitişik binalar grubunun bileşeni olan bir bina.
	C	Uygun olmayan bir kullanıma sahip bir alanda benzer tür, tip veya yaşta bitişik bir binalar grubunun bir bileşeni olan bir bina veya uygun kullanıma sahip bir alanda benzer tür, tip veya yaşta bitişik binalar grubunun bir parçası olmayan bir bina.
	D	Uygun olmayan kullanıma sahip bir alanda benzer tür, tip veya yaşta bitişik bir binalar grubunun bir parçasını oluşturmayan bir bina.
2 -Konum /Peyzaj: Sokak, semt veya alanın süreklilik veya özelliğine katkıda bulunan bir ortam ve/veya peyzajdır.	A	Çok sayıda, binanın tarzı, tasarımı ve tarihi ile doğrudan ilişkili belirgin peyzaj özellikleri veya bir binanın alanı ve sokak, alan veya şehir arasında belirgin ve zarar görmemiş bir tarihsel ilişkiden oluşan bir peyzajdır.
	B	Binanın tarzı, tasarımı ve tarihi ile veya bir binanın sahası ve yakın kentsel gelişme arasında değişmiş ancak hala güçlü biçimde görülen bir ilişkiyle doğrudan ilgili çok sayıda belirgin özelliklere sahip bir peyzajdır.
	C	Binanın tarzı, tasarımı ve tarihi ile doğrudan ilgili bir veya iki önemli özelliği içeren veya değişmiş ancak tanınabilecek bir tarihsel ilişki olan bir peyzajdır.
	D	Önemli ve belirgin peyzaj özellikleri veya bina/saha ilişkisinin olmamasıdır.
3 -Yaşı: Alanda binaların gelişme süreleriyle ilişkisinde belirli bir yaş.	A	1872 yılından önce inşa edilmiş.
	B	1872 ve 1903 yılları arası inşa edilmiş.
	C	1903 ve 1952 yılları arası inşa edilmiş.
	D	1952 yılından sonra inşa edilmiş.
4- Dönüm Noktası (Landmark) Bir binanın bir sivil veya yerel alan dönüm noktası (Landmark) olarak önemi, bir binanın bir semt, yerel alan veya şehir bakımından sembolik değeridir.	A	Sivil öneme sahip bir dönüm noktası bina; şehir bakımından önemli sembolik değere sahip bir binadır.
	B	Bir yerel alanda başlıca bir dönüm noktası; bir yerel alan için sembolik değere sahip bir binadır.
	C	Bir semtin bir dönüm noktası; bir semt için sembolik değere sahip bir binadır.
	D	Dönüm noktası veya sembolik önemi olmayan bir binadır.

Çizelge 8.4 Mimari Bütünlük

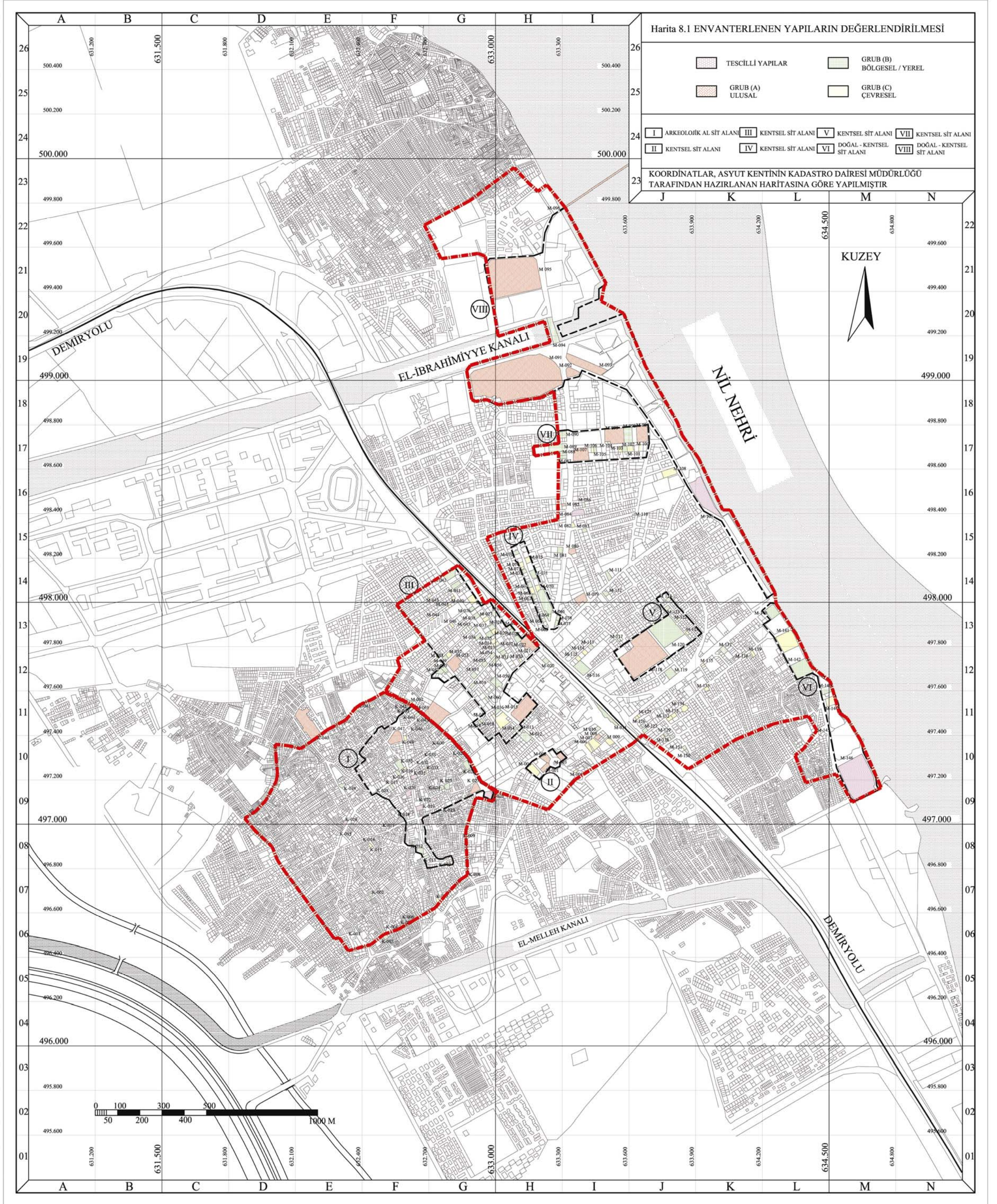
1 -Değişiklikler: Çok az değiştirilmiş olan ve ilk malzemeleri ve tasarım özelliklerinin çoğuna sahip olan binalar.	A	Üslup, tasarım veya inşaat bakımından zarar veren değişiklikler yapılmamış bir binadır.
	B	Belirgin ancak üslup, tasarım veya inşaat bakımından önemli zarar vermeyen bir veya daha çok değişiklik taşıyan bir binadır.
	C	Toplamda üslup, tasarım veya inşaat bakımından zarar veren büyük bir değişiklik ve/veya birden çok küçük değişiklikler olan bir binadır.
	D	Tarz, tasarım veya inşaat bakımından büyük zarar veren değişiklikler yapılmış bir binadır.

Çizelge 8.5 Önerilmiş sayısal puanlar

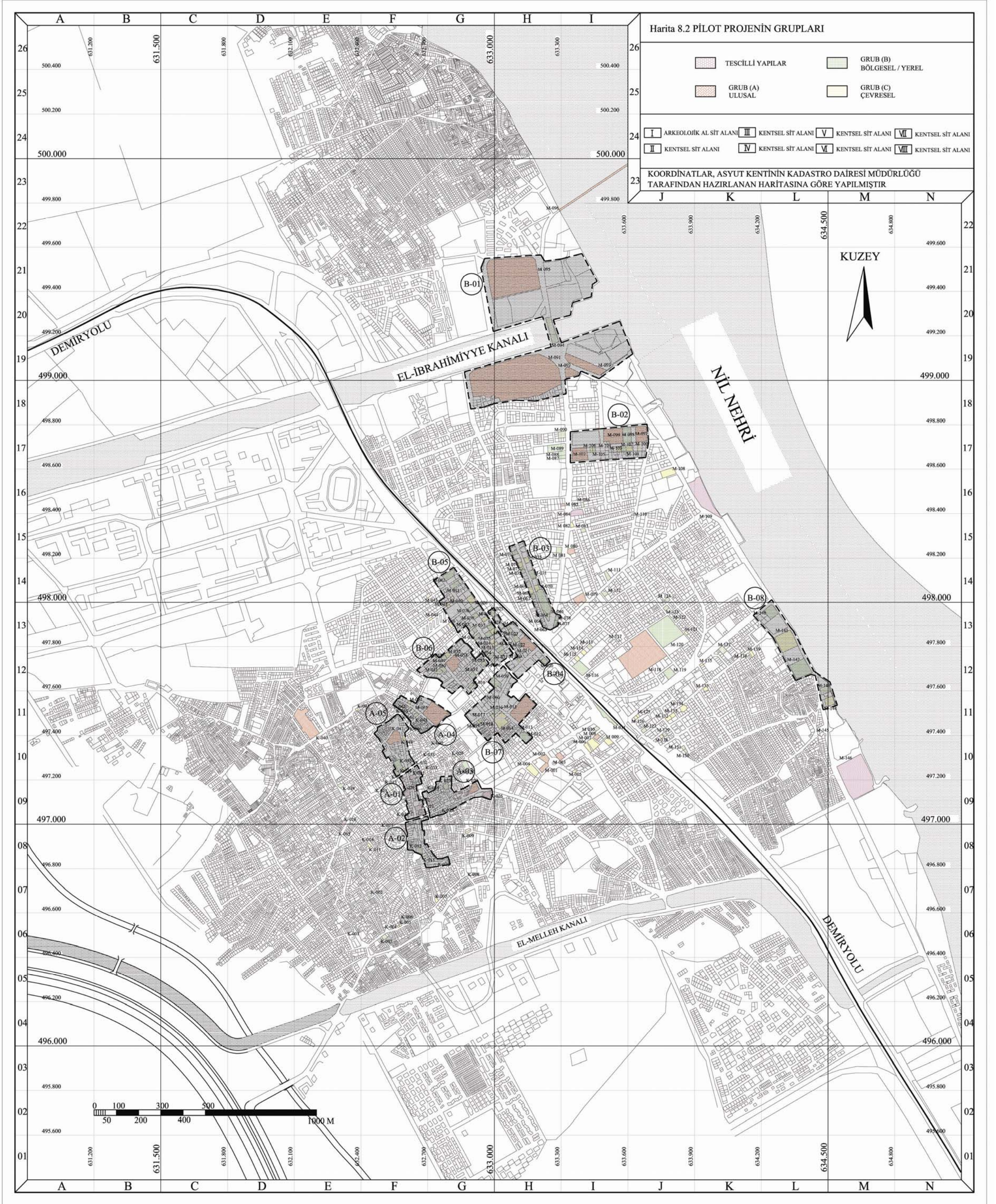
A. Mimarlığı (Kategorinin Maksimum puanı 40)	A	B	C	D
1. Üslup/Tip	40	20	10	0
2. İnşaat	20	10	5	0
3. Tasarım	20	10	5	0
4. İç Mekan	10	6	3	0
5. Mimar/Yapan	10	6	3	0
B. Tarihi (Kategorinin Maksimum puanı 30)				
1.Tarihsel Bağ	30	15	8	0
2.Tarihsel Düzeni	20	10	5	0
C. Çevresi (Kategorinin Maksimum puanı 20)				
1. Süreklilik	20	10	5	0
2. Konum/Peyzaj	10	5	3	0
3. Yaş	20	10	5	0
4. Landmark	20	10	5	0
D. Bütünlük (Kategorinin Maksimum puanı 10)	10	5	3	0
Toplam Puan: 100				

Çizelge 8.6 Değerlendirme grup sınırları

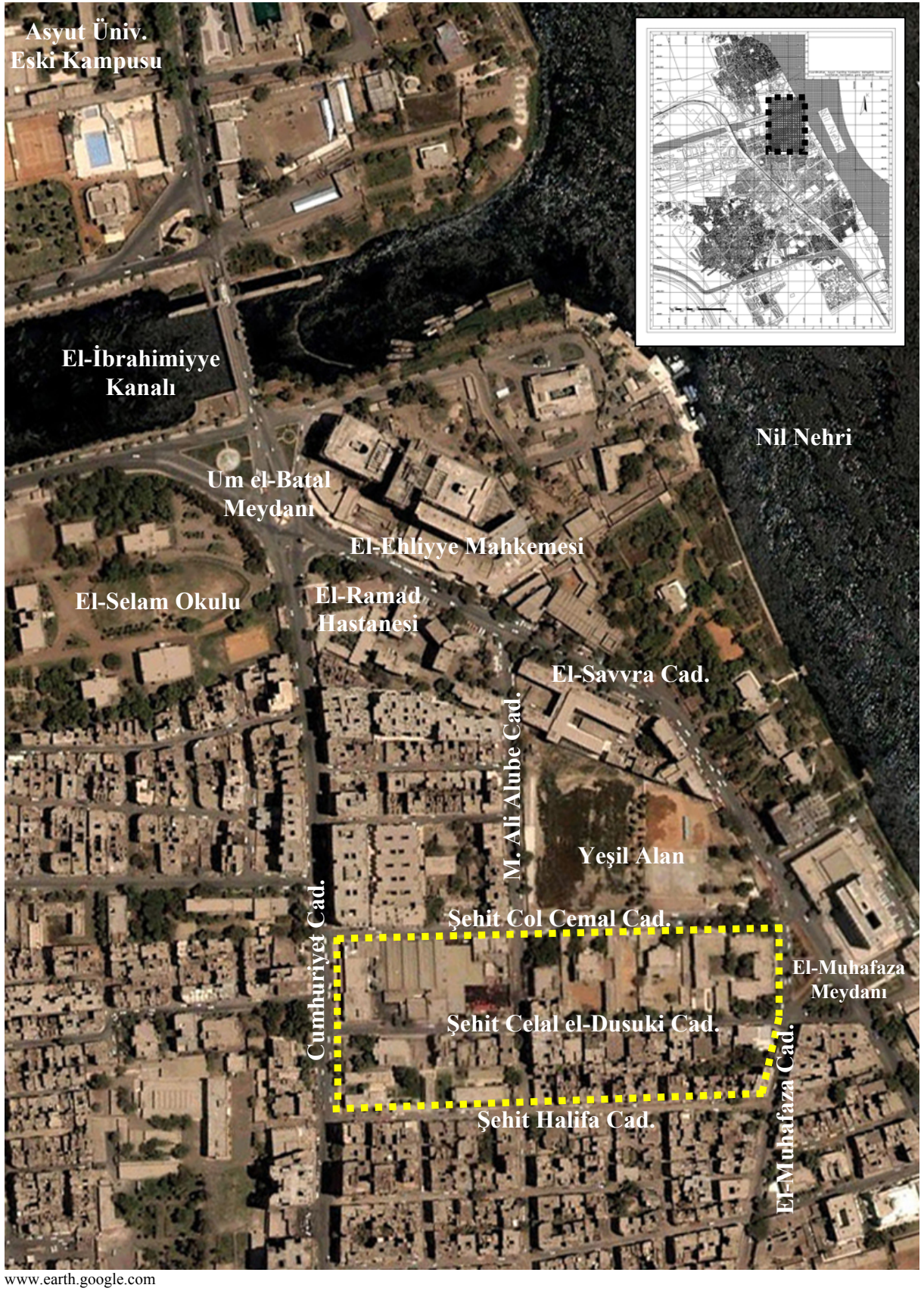
Yapı Tipi	Puan Ortalama	Grup
1- Kurumlar, Camiler, Kiliseler, Okullar, Ticaret ve Sanayi Yapıları.	80 - 100	A1
	60 - 79	B1
	40 - 60	C1
	40'dan daha az	D1
2- Konut. (Saraylar, Evler ve Apartmanlar)	70 - 100	A2
	50 - 69	B2
	30 - 49	C2
	30'dan daha az	D2

Harita 8.1 Envanterlenen yapıların değerlendirilmesi

Harita 8.2 Pilot projenin grupları

Şekil 8.1 Çalışma bölgesinin Asyut kent dokusundaki yeri

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(a) El-Muhafaza Caddesi ve Meydanından

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(b) Cumhuriyet Caddesinden

Şekil 8.2 Çalışma bölgesinin girişi

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(a) Şehit Celal el-Dusuki Cad.

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(b) Şehit Celal el-Dusuki Cad.

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(c) M. Ali Alube Cad.

Mohamed R. FAHMEY, 2007

(d) Şehit Celal el-Dusuki Cad.

Şekil 8.3 Çalışma bölgesinin genel görünümü

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 8.4 Çalışma bölgesinin planı

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 8.5 Bölgenin tarihi mirası

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 8.6 Yapıların yükseklikleri

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 8.7 Yapıların işlevleri

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 8.8 Yapıların yapım sistemleri

MOHAMEDREFAA FAHMEY

Harita 8.9 Yeni yapılarda uyum analizi

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 8.10 Yapıların fiziksel durumu

Harita 8.11 Yapıların özgünlük durumu

Mohamed R. FAHMEY, 2007

Şekil 8.4 Yapıların bahçelerine ek yapılar eklenmesi (Env. No. M-150)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.5 Bölgede inşa edilen yüksek yeni yapılar

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.6 yapıların bakımsızlığı (Env. No. M-100)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.7 Yapıda tadilat işlemleri (balkon kaplanması) (Env. No. M-105)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.8 Kat eklenmesi (Env. No. M-099)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.9 Temel duvarlarında rutubet nem sorunu (Env. No. M-102)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.10 Temel duvarlarında ıslaklıklar (Env. No. M-150)

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.11 Sıhhi tesistat bozulması (Env. No. M-103).

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.12 Çöplerin ve kullanılmayan eşyaların çatılarda saklanması (Env. No. M-103).

Mohamed R. FAHMEY, 2006

Şekil 8.13 Elektrik ve telefon kablolarının açık olarak döşenmesi (Env. No. M-150).

Şekil 8.14 ek katlar duvarlarda çatlakların oluşmasına sebep olması (Env. No. M-101).

Şekil 8.15 Ağır yük taşıyan araçların bölgeye sokulması.

MOHAMED REFAA FAHMEY

Harita 8.12 Yapıların korunma durumu

9. SONUÇLAR ve ÖNERİLER

9.1 Sonuçlar

Asyut tarihsel kenti koruma ve rehabilitasyonunu irdeleyen bu araştırmanın sonunda tezin orijinal yapısını oluşturacak biçimde bazı sonuçlara ulaşılmıştır. Belli başlıklar altında sıralanabilecek sonuçlar şunlardır:

1- Geleneksel kent dokusuna ilişkin sonuçlar:

Nil nehrinin batı yakasında bulunan Asyut kenti Yukarı Mısır'ın en hareketli yerleşim merkezlerinden biriydi. Asyut gerek eski çağlarda gerekse Ortaçağ ve modern çağlarda bölgedeki önemini devamlı olarak korumuştur.

Asyut kentinin dokusunun gelişiminde birtakım doğal ve yapay etkenler rol oynamıştır. Kentin gelişmesinde en önemli rolü oynayan doğal etkenlerin başında, Nil nehrinin batısında genişliği 1,6 km'yi aşmayan dar bir vadi şeridi üzerinde kurulması gelir. Bu coğrafi yapı, kentin sınırlarını batıda Libya çölü yatağı “Batı Tepesi”, kuzey ve doğuda da Nil nehriyle çizmiştir (Bkz. Şekil 2.1). Bu coğrafi ve topoğrafik özellikler kentin, Nil vadisinin bu bölgedeki geçiş trafiğini kontrolü altında almasını sağlamıştır. Coğrafi konumun bir sonucu olarak kent; bölgede ticarî ve askerî bir merkez olmuştur. Nil nehri sularının her yıl yükselip taşması da, kentin kentsel gelişiminde rol oynamış diğer bir etkindir. Bu durum kenti biri batı yönünden, diğeri ise Nil yönünden sadece iki yol aracılığıyla bağlanır bir yarım adaya dönüştürmüştür (Bkz. Şekil 4.15, 4.16, 4.17, 4.18). Yine bu nedenledir ki taşkın sularından uzak kalması için eski kent Batı Tepesi aşağısında, zeminden 5 m yüksekte olan suni bir tepe “höyük” üzerinde kurulmuştur. Sular, yükselip taşkın zamanında gelince kent, batı yönü hariç, her yönden kuşatılmış olur. Bu durum nedeniyle kent taşkın sularının tahliyesi için üç yönden bir su kanalı ile çevrilmiştir. Kentin genişliği etrafındaki kanal ve su birikintilerin çizdiği sınırlarla belirlenmiştir. XVIII. yüzyılın sonuna kadar kent, merkezi halkalar biçiminde bu sınırlar içerisinde gelişmesini sürdürmüştür (Bkz. Harita 4.5, 4.6). Kentin Batı Tepesi'ne yakın olması ve kenti tepeye bağlayan bir köprünün bulunması sebebiyle Batı Tepesi kentin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu tepedeki kentin anıtsal mezarlar bölgesi olan “Nekropolis” yine tepenin yakınlığı sebebiyle oluşmuştur.

Asyut kentinin dokusunun gelişiminde etkili olan yapay etkenlerin başlıcası; Mehmet Ali Paşa'nın XIX. yüzyıl başında taşkın sularını kontrol altına olmak için yaptırmış olduğu birçok baraj ve su kanalı gelir. Yine 1875 yılında kentin eski merkezi ile Nil nehri arasına yapılan

demiryolu, daha sonra Nil nehri üzerine inşa edilen Asyut Barajı ve XX. yüzyılda tamamlanan el-İbrahimiyye Kanalı kentin dokusunu etkileyen yapay etkenlerdendir. Bu yenilikler kentin eski sınırlarının dışına taşmasına sebep olmuştur. İmar faaliyeti sonucunda yerleşim alanları doğuya doğru tarlalara ve Nil nehri ile eski kenti birbirinden ayıran bahçelere doğru kaymaya başlamıştır. XIX. yüzyıl boyunca ve XX. yüzyıl başlarında kentin gelişimi, merkezi gelişimden - ki kentin üstüne XVIII sonuna kadar hâkim kalmış olan - çeşitli ve küçük çekirdekler şeklinde bir gelişim göstermiştir. Bu çekirdekler bundan sonra büyüyüp gelişerek şimdiki Asyut kentini oluşturmuştur. Bu küçük çekirdekler; eski bölge “Asyut el-Kadime”, kuzeydoğudaki el-Validiyye köyü, kentin doğusundaki el-Hamara köyü ve demiryolu istasyon meydanı bölgesi idi (Bkz. Harita 4.6, 4.7). XX. yüzyıl başlarında, bu dağınık çekirdekleri birbirine bağlamak için birtakım sokak ve ana caddeler açılmıştır ki en önemlileri; Cumhuriyet, 26 Temmuz, Sa’d Zağlul, el-Hilali, el-Savvra “Körniş el-Nil” caddeleridir. Bundan sonra kent, bu caddeler etrafında uzanarak çizgisel olarak gelişmiştir (Bkz. Harita 4.8, 4.9).

Asyut’un kent dokusunun fiziksel gelişimini ele alan yukarıdaki araştırmaya göre; kentin korunması gereken kent dokusu 2 kısma ayrılabilir (Bkz. Harita 5.1, 5.2, 5.4):

A- Eski Asyut “Asyut el-Kadime” kent dokusu: Bu bölgenin dokusu, kentin kuruluşundan itibaren oluşmaya başlamış ve XVIII. yüzyılın sonuna kadar da gelişmiştir. Bu bölge dokusunun en karakteristik özelliği, bu bölgenin iç içe geçmiş organik bir dokuyu andıran küçük parseller ile kıvrımlı ve çıkmaz sokaklardan oluşmasıdır (Bkz. Harita 5.5). Yapılar ise bitişik ve bahçesizdir. Bu bölgenin dokusu, Batı Tepesi’nde bulunan anıtsal mezarlar ve halen yer altında bulunan eski “Lykopolis” kenti kalıntılarından oluşmaktadır. Bu bölgede de birçok tescilli ve korunması gereken dini, ticari ve sivil yapılar bulunmaktadır. Dinî, ticarî yapılar ile çarşılar “el-Kısariyye” ise bölgenin merkezinde yer almaktadır. Ayrıca bölgede yerel tarzda birçok geleneksel konut ve batı tarzı ile yapılmış konutlar bulunmaktadır.

B- XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında kent dokusu: Kentin yeni merkezi, arazi taksim şirketleri bölgeleri ve XX. yüzyıl başlarında demiryolu doğusundaki imar edilmiş bölgeleri içermektedir. Bu bölge dokusunun en karakteristik özelliği, bu bölgenin izgara planlı, düzgün ve geniş caddeler ile büyük parsellerden oluşmasıdır (Bkz. Harita 5.6). Yapılar ise ayrık düzende ve bahçelidir. Bu bölgelerde yerel tarz ile batı tarzı karışımı (eklektik) birçok kilise, idari yapı ve konut bulunmaktadır. Ticari ve idari bölgeleri, 23 Temmuz, 26 Temmuz, demiryolu hattı ve Sabit caddeleri arasına düşen bölgede yoğunlaşmaktadır.

Asyut kenti için yapılan tarihi ve fiziksel araştırmalar yoluyla belirlenen tarihi, dini ve kültürel kriterler kullanılmasıyla korunması gereken geleneksel kent dokusunu içinde barındıran bu bölgeler üzerinde saha çalışmaları yapılarak bu bölgelerde bulunan korunması gereken kentsel kültür varlıkları tespit edilmiştir (Bkz. Harita 5.1). Bunun yanında korunması gereken Kentsel Sit Alanları'nın sınırları belirlenmiştir. Bu Kentsel Sit Alanları'nın sayısı sekizdir (Bkz. Harita 5.2). Böylece Asyut kentindeki korunması gereken kentsel kültür varlıkları ile ilgili düzenli bir katalog oluşturulmuştur (Bkz. Ek 3). Bu kültür varlıkları bulundukları mahallere göre bölümlere ayrılmıştır. Korunması gereken yapıların sayısı 200 olarak tespit edilmiştir. Bu yapıların kimi eski bölgeye ait ve kimide XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan yapılardır. Eski bölgede 50, yeni bölgede ise 150 yapı bulunmaktadır. Bu tespit edilmiş yapılar içerisinde 135 konut, 30 dini yapı, 26 sivil yapı ve 9 ticari yapı bulunmaktadır. Bu tespit edilmiş yapıların mimari özellikleri incelenmiştir.

Asyut kentindeki korunması gereken geleneksel konut tipleri aşağıdaki gibi bölümlere ayrılmıştır:

A- XIX. yüzyılda inşa edilen konutlar (yerel/yöresel tarzlı konutlar): XIX. yüzyılın ortasından itibaren inşa edilmeye başlanmıştır. Bu konutlar ise kâgır yığma tekniği, tuğla ve ahşaptan malzemeler kullanılarak bir ailenin sığacağı büyüklükte iki veya üç katlı binalar halinde yapılmıştır. Bu konutların dış cephesi, basit ve sade motiflerle süslenmiştir. Bu yapıların mimari tarzına yerellik ve köy havası hâkimdir. Konutların yapıldığı arazi küçük olduğundan yapılar bahçesiz ve bitişik düzende inşa edilmiştir. Konutların birinci katında misafir odası, depo ve hayvanlar için barınak bulunmakta; diğer katlarda ise oturma ve yatak odaları ile diğer birimler yer almaktadır. Bazı konutların birinci katlarında ticari işyerleri de bulunmaktayır. Günümüzde ise bu konutların yerine betonarme yapılar inşa edilmiştir. Bu konutlardan geriye kalan az bir kısmı ise kentin kuzeydoğusundaki el-Menşiyiye bölgesi ile Porsa'id, 26 Temmuz ve Şehit M. Kamil caddeleri ve Büyük Camisi'nin çevresindeki evlerden ibarettir (Bkz. Şekil 5.55, 5.58).

B- XIX. yüzyıl sonları ile XX. yüzyıl başlarında inşa edilen konutlar (Batı Etkili Konutlar): Bu tarz konutları üçe ayırmak mümkündür. Birincisi demiryolunun kente gelmesi ve kentin eski merkezinin doğusunda imar faaliyetleri başlamasından sonra yapılan konutlardır. Bu tarz konutlar, yöresel plan düzeni ve geleneksel yapım sistemini korumuştur; ancak dış cephesinde batı tarzı motifler ve bezemeler görülür (Bkz. Şekil 5.47). İkinci tarz konutlar, Asyut Barajı'nın inşası sonrası yapılmıştır. Zengin aileler ve yabancılar tarafından yaptırılmış olan bu konutlar, Kahire'de Garden City ve Yeni İsmailiye semtindeki saraylara benzer konutlarla aynı zaman diliminde inşa edilmiştir. Batı mimarisinden oldukça etkilenmiş olan bu konutlar

için kentin gözde mekânları tahsis edilmiştir. Özellikle Cumhuriyet, el-Savvra, 26 Temmuz ve el-Hilali gibi ana caddelerin çevresinde bu yapılar yükselmiştir. Bu tarz konutların büyük bir bahçesi vardır. Duvarları yığma tuğladan, tavan ve çatıları ise betonarme ile inşa edilmiştir. Dış cephelerinde Batı üslubu kullanılmıştır. Bu konutların çoğu zamanla yıkılmış, geriye kalan kısmı ise okul ve kamu bina olarak kullanılmaya başlanmıştır (Bkz. Şekil 5.49, 5.56, 5.59). Üçüncü tarz konutlar ise XX. yüzyılın ilk yarısında arazi taksim şirketlerinin kurulmasından sonra yapılmış, villa veya apartman tarzı bahçeli konutlardır. Bu konutlarda geleneksel ve Batı tarzı özellikler görülür. Bu yapılarda da yapım sistemi duvarlarda yığma tuğla, üst örtüde betonarmedir. Konutların bahçesi kimi ayrılmış kimi bitişik düzende yapılmıştır. Kentteki bu tarz konutların çoğu günümüze kadar korunmuştur (Bkz. Şekil 5.48, 5.53, 5.57, 5.59). Demiryolunun batı kısmında bulunan Kolta, Mümtaz, el-Müdir ve demiryolunun doğusunda bulunan Sultan Hüseyin adlı arazi taksim şirketlerinin yaptığı konutlar hala mevcuttur.

Arazi taksim şirketlerin bölgesindeki geleneksel konutların dokusu korumaktadır ve korunması gerekli dokuya sahip olduğu söylenebilir. Ancak eski kent bölgesinin çoğu, kentin yeni merkezi ile ana caddelerde bulunan konutlar birkaç yapı hariç geleneksel dokusunu kaybetmiştir.

2- Geleneksel kent dokusunun korunmasına ilişkin sonuçlar:

Asyut kentindeki tarihi bölgelerinin geleneksel dokusunda meydana gelen değişiklikler genel olarak Mısır'da özel olarak da Asyut'ta meydana gelen sosyal ve ekonomik değişikliklere paralel olarak bir kaç aşamadan geçmiştir. Bu aşamaları aşağıdaki gibidir:

A- Modernleşme girişimi (eski çekirdekten çıkış): XIX. yüzyılın birinci yarısında gerçekleşen modernleşme girişimi olmasına rağmen Mısır kentlerinin büyük çoğunluğu XVIII. yüzyılın sonlarına kadar oluşan kent dokusunun özelliklerinin büyük bir kısmını korumuşlardır. Bu dönemde kentlerin geleneksel dokusunun korumanın en önemli nedeni, XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında meydana gelen modernleşmenin eski çekirdek dışında gelişmesidir. Asyut kentinde ise bu modernleşme eski çekirdek ile Nil nehri arasında kalan bahçeler ve araziler üzerinde gerçekleşmiştir. Bundan dolayı eski kentin geleneksel dokusuna fazla zarar gelmemiştir. Kente demiryolunun gelmesinin ve Asyut Barajı'nın inşa edilmesinin kentin eski sınırlarından çıkmasına ve kentte yeni bölgeler inşa edilebilmesi için uygun arazilerin elde edilmesine büyük etkisi vardır. Arazi taksim şirketlerinin 1910 yılından itibaren ortaya çıkmasının kentteki imar faaliyetlerine çok büyük etkisi olmuştur. Bütün bu

gelişmeler, zengin ve varlıklı aileleri eski bölgelerden yeni bölgelere taşınmaları için teşvik etmiştir. Kentteki ticari büyüme ve iş fırsatları, Asyut kenti civarında bulunan köy ve kentlerden kente doğru göçü arttırmıştır. Bu fakir göçmen eski bölgelerde bulunan eski ve terk edilmiş yapılarda oturmuşlardır. XIX. yüzyılın sonlarında Darb el-Arba'nın ticaretinin durması, ticaretin yeni şeklinin ve yeni bölgelere hizmet sunan büyük mağazaların ortaya çıkması, ticaret merkezinin eski bölgeden ve el-Kayseriyye bölgesinden yeni kent merkezine taşınmasında büyük bir rol oynamıştır. Bunun üzerine, el-Kayseriyye bölgesinin durumu ile Darb el-Arba'nın ticaretine hizmet sunmak için var olan ticari ve sivil yapıların fiziksel durumu kötüleşti. Geleneksel ticaret hizmeti sunmak için var olan, vakala (han) ve benzeri yapılardan oluşan ticari yapılar terkedildi. Terkedilen bu yerlerin bazılarına köylerden göç edenler yerleşti ve bunlar, bu yapıların bir kısmını bazı aileleri barındırmak için kullandılar.

B- Cumhuriyetin kuruluşundan sonra umursamazlık ve ihmal dönemi (1952-1975): 1952 yılında Cumhuriyet kurulduktan sonra Mısır'ın tüm bölgelerinde ekonomik, siyasi ve sosyal değişimler meydana gelmiş, Asyut kentine içgöç hareketi artmıştır. Kent, kendine komşu olan köylerden, küçük kentlerden veya tüm Yukarı Mısır kentlerinden göç kabul etmiştir. Köy örf ve adetleri göçmenlerle birlikte eski bölgelere taşınmıştır. Sonuç olarak eski bölgede medeniyet değerleri ihmal edilmiş ve bölgede bulunan kentsel kültür varlıkları zamanla çökmeye başlamıştır. Bu ise eski bölgenin, özellikle de batı bölgesinin kendine özgün kent dokusunun özelliklerinin büyük bir kısmını kaybetmesine neden oldu. XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bu tarihi bölge içinde bulunan tarihi yapıların bakımı konusunda büyük bir ihmal ve eksikliğe şahit olunmuştur. Bunun altında, birçok saray ve villaların devlet tarafından kamulaştırılıp, hükümet dairesi ya da okul olarak kullanılması yatmaktadır. Bir başka sebep ise, çok sayıda yeni iskân kanunlarının çıkartılmış olmasıdır. Bu kanunlar mimari yapıyı etkilemiş, geleneksel binaların yıkılmasına, tarihi binaların üzerlerine yeni katlar çıkılmasına izin vermiştir.

C- Ekonomik açılım ve kentsel dönüşüm dönemi (1975 – Halen): 1970'li yıllarda Mısır'ın uyguladığı ekonomik açılım politikası, yabancı yatırım ve Mısır kentlerindeki para akış hacminin ve XIX. yüzyılın sonları ile XX. yüzyılın başlarında oluşan bu bölgeye ve kent merkezine büyüyen yatırım baskılarının artmasına sebep olmuştur. Bölgedeki arazi fiyatlarının artması, geleneksel konutların ve eski sarayların sahiplerini buraları yıkıp, yerine büyük apartman yapılar ve yönetim merkezleri inşa etmeye itmiştir. Böylece, Cumhuriyet Caddesi'nin çevresi, kent merkezi ve el-Hilali Caddesi'nin çevresi gibi birçok bölge, geleneksel kent dokusunun özelliğini kaybetmek zorunda kalmıştır. El-Hamara ve

Kolta mahalleleri gibi birçok mahallenin kısmi olarak geleneksel kent dokusunu da zarar görmüştür. Eski bölgede yaşanan aşırı kalabalık, bölgenin altyapısının çökmesine ve birçok geleneksel konutlarının ve sivil yapılarının fiziki yapısının bozulmasına sebep olmuştur. Ayrıca 1992 yılında medana gelen deprem eski bölgede birçok eski geleneksel yapıların yıkılmasına neden oldu.

Kentte bulunan kentsel kültür varlıkları koruma konusunda yaşanan problemlerin en başında, koruma amaçlı imar planı olmaması, tarihi bölgede yaşayanların koruma bilince sahip olmaması, tarihi yapıların yanlış kullanımı ve koruma ile restorasyon için maddi kaynaklar olmaması gibi insanlardan kaynaklanan bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Bununla birlikte, hava koşulları, düşük oranlı nem ve biyolojik faktörler gibi doğal etkenlerde başka bir sorun teşkil etmektedir.

Halen Asyut kentinde bulunan kentsel kültür varlıklarının korumak için ne açık ne de kapsamlı bir yöntem ortaya konulabilmiş değildir. Henüz kentte korunması gereken kentsel kültür varlıklarının tespit ve tescil çalışmaları bile yapılmamış, kentin envanter çalışmaları için form geliştirilememiş, Koruma Sit Alanları'nın sınırları belirlenememiştir. İşte bütün bu olumsuzluklar, birçok tarihi bölgenin geleneksel kent dokusu özellikleri kaybolmasına, yapılan yanlış onarım çalışmaları da bazı geleneksel yapıların asıl mimari özelliklerinin değişip kaybolmasına neden olmuştur.

Genel olarak Mısır'da tarihi eserleri koruma konusunda birçok olumsuzluklar bulunmaktadır. Bu olumsuzlukların en önemlisi, tarihi mimari eserleri koruma hakkında uygulanan kanunların yetersizliği ve tarihi bina yıkımlarının engellenmesine güç yetirilememesidir. Bu kanunlar hayli eski olup, birçok açıkları vardır. Mısır kentlerinde yer alan ve korunması gereken tarihi eserleri kategoriye ayırıp, belirleyecek kapsamlı tarihi ve fiziki araştırma ışığı altında yapılmış hiçbir kapsamlı ya da açık bir yöntem bulunmamaktadır. Koruma denilince akla sadece yapının gelip onu çevreleyen bölgenin düşünülmemesi de başka bir sorundur. Ayrıca, koruma çalışmalarına harcanacak masraflar için maddi kaynaklar meydana getirecek mekanizmanın bulunmaması da başka bir olumsuzluk olarak karşımızda durmaktadır.

Yukarıda bahsedilenlerden sonra, Asyut kentinde bulunan tüm tarihi alanlarının rehabilitasyon çalışmalarının aynı zamanda yapılmasının mümkün olamayacağını söyleyebiliriz. Maddi imkân yetersizlikleri ve her bölgenin kendine ait ekonomik, sosyal yapı özelliklerinin farklı olması bu işi zorlaştırmaktadır. Kent birçok tarihi gruplara ayrılarak bölünmüş bulunmaktadır. Bu ayrılan bölgelerden her birine pilot projelerin uygulanması ve

her projenin aşamalar halinde uzun vadeli olarak yürürlüğe geçirilmesi öngörülmüştür. Araştırmada, bir grup kriterler belirlenerek buna bağlı olarak ta pilot projelerin uygulanacağı bölgelerin sınırları çizilmiş ve öncelikli olarak uygulanacak projeler belirlenmiştir (Bkz. Harita 8.2). Bunlardan sonra, başka bölgelerin rehabilitasyon çalışmalarına bir numune olması için, sunulacak örnek plan projesi belirlenmiştir. Bu projenin, kurum ve sivil toplum örgütlerini gelecekte başka örnek projelere finans sağlamaya teşvik edeceği ümit edilmektedir. Sonuç olarak, seçilmiş, pilot bölgenin rehabilitasyon çalışmaları için uygun teklifler sunumu gerçekleşmiştir.

9.2 Öneriler

1- Mısır düzeyinde koruma önerileri:

- Mısır kentlerinde bulunan tarihi alanları yönetimi için kapsamlı bir strateji geliştirilmeli, kriterlerin daireleri genişletilerek, yönetim alanları belirlenmeli ve böylece stratejiler, ekonomik kriterlerin yanında diğer kriterleri kapsayacak bir hal almalı.
- Mısır'da yürürlükte olan tarihi yapıları koruma altına alma stratejisi geliştirilip, turizm cazibesi kazanma amacıyla bazı eserlerin restore etmekten öteye gidemeyen bu anlayışı yeniden düzenleyerek, tarihi bölgenin tümüne önem verip onu koruyan bir anlayış getirilmeli. Eserleri koruma anlayışı genişletilmeli, sadece Firavunlar, Romalılar ve Müslümanların dönemine ait tarihi yapılara önem verilmesine yeni düzenlemeler getirilerek, XIX. ve XX. yüzyıllarda oluşan tarihi yapılara da ilgi duyulmalı.
- Bu gün için Mısır'da yürürlükte olan tarihi yapıları koruma kanunu değiştirilerek, son olarak yayınlanan, yalnızca tarihi yapıyı değil daha geniş çapta tarihi bölgeyi korumayı güden uluslararası anlaşmalar ve tüzüklerle bağdaşan yeni maddeler konulmalı. Yerel yönetim kanunları, inşaa kanunları, kentsel planlama kanunları, sivil toplum kuruluşları kanunları gibi tarihi Mısır kentleriyle ilgili kanunların yeniden düzenlenerek, tarihi çevre ve yapıları koruma altına alan maddeler çıkarılmalı.
- Halâ, tarihi alanlarının sınırlarını belirleyip, onları kategorize eden, fiziksel ve tarihsel araştırmalara dayanan açık bir mekanizma gerçekleştirilememiştir. Bunun için, öncelikle Mısır kentlerinde yer alan tarihi bölgelerin sınırlarını belirlemesi ve kentlerdeki tarihi yapıların analizi ve kategorize çalışmalarının yapılması için bu araştırmadaki kullanılan yöntem uygulanması önerilmektedir.

- Mısır kentlerinde bulunan kentsel kültür varlıklarının envanter ve değerlendirme yönteminin geliştirilmesi gerekmektedir. Bugün için değerlendirme yöntemi, eserleri tespit etme ve envanter çalışmalarını yapan kişinin görüşlerine dayanmaktadır. Tarihi yapıların kendilerine verilen puanlara göre aşamalar halinde kategorize edilip, değerlendirilmesi için objektif sistematik değerlendirme metotlarına dayayan bir araştırma yönteminin uygulanması önerilmektedir. Tarihi yapıları tescil işlemi daha da genişletilerek, yerel, ulusal ve uluslararası olarak aşamalar haline sokulmalı. Tarihi bir tapınakla, geleneksel bir yapının aynı sicilde kayıtlı olması düşünülemez ve yine devlet bazında o kadarda önemli olmayıp, tarihi ve yerel önem taşıyan bir binanın kent bazında tescil edilmemesi de pek doğru olmaz.
- Tarihi Eserler Yüksek Kurulu “TEYK” geliştirilerek, XIX. ve XX. yüzyıllara ait tarihi yapıların belgelenmesi için ilgili şubeler açılmalı. Ve yine her kentte envanter ve belgeleme çalışmalarıyla ilgilenen bölümler oluşturulmalı.
- Tarihi yapılarla ilgili sicil ve belgeleme dosyaları saklayan, Tarihi Eserler Yüksek Kurulu’na bağlı, milli arşiv oluşturulmalı. Bu arşivin, bilimsel araştırmalardan yararlanabilmeleri ve dökümantasyon belgelerine göz atabilmeleri için herkese açık olması gerekmektedir.
- Tarihi Eserler Yüksek Kurulu, araştırmacıları Mısır’ın tüm kentlerinde yer alan tarihi eserleri koruma altına almakla ilgili bir dizi bilimsel araştırma yapmaya teşvik etmeli, mali ve eğitim bursları sunarak onları harekete geçirmeli.
- Tarihi eserlerin envanter ve belgelenmesiyle ilgili işlemlerin geliştirilmesi, tarihi yapıların tespitinde modern teknolojik aletlerin kullanılması ve ayrıca halâ kullanılmakta olan kağıt envanter formunun yerine elektronik formların kullanılması gerekmektedir.
- Mısır kentlerinde yer alan tarihi yapıları koruma altına alma ve restore işlemlerini destekleme adına gerekli teknik kadrolar oluşturulmalı. Tarihi yapıları koruma altına almayla ilgili özel bir eğitim metodu geliştirilerek bu gerçekleştirilebilir. Mısır’daki üniversitelere özellikle mimarlık fakültelerinin müfredatına eserleri koruma altına alma kavramlarıyla ilgili eğitim programları sokulabilir. Mimarlık ve mühendislik fakültelerine mimari restorasyonla ilgili yeni bölümler açılıp, bu hedefe hizmet edecek atölyeler inşa edilebilir.
- Devlet bazında gerçekleştirilecek koruma altına alma projelerini finanse eden mekanizmanın geliştirilmesi gerekmektedir. Hükümetin de, uzun vadeli ve kolay ödemeli kredi garantisi sunma ve bu tarihi binalarda yaşayanlara gerekli restorasyon ve onarım işlemlerini yapmaları için faizsiz krediler vermek yoluyla bu harekete katılması gerekir.

- Kentsel Planlama Genel Otoritesi, Mısır'ın tüm kentleri için koruma amaçlı imar planlarını süratle ortaya koymalıdır. Korunması gereken tarihi alanları belirlemeli ve tescil etmelidir. Kentte bulunan tarihi bölge ve yapıların yıkılıp kaybolmaması için tüm bu sayılanların yapılması kaçınılmazdır.

2- Asyut kenti düzeyinde koruma önerileri:

- Araştırmada belirtilen sayısı sekizi bulan, Kentsel Sit Alanları ilan edilmelidir. Tarihi Eserler Yüksek Kurulu gerekli tüm işlemleri yaparak bu alanları tescil etmelidir.

- Araştırmada belirtilen 200 adet tarihi yapı, Tarihi Eserler Yüksek Kurulu tarafından tescil edilmelidir. Tescil işlemi araştırmada sunulan, kategorilere ayırma işlemlerine göre yapılmalı. Ulusal düzeyde tescil edilmesi gereken yapıların sayısı 60, yerel düzeyde tescil edilmesi gereken yapıların sayısı da 100'ü bulmaktadır. Yer aldığı çevreyle uyumundan dolayı korunması gereken yapıların sayısı ise 40'a ulaşmaktadır.

- Kentin imar planı yeniden gözden geçirilerek, koruma amaçlı imar planı olarak ortaya yeniden konulmalı. Nitekim mevcut plan, tarihi bölge ve yapılarla ilgili hiçbir karar ve öneri içermemektedir. Tam tersine, eski bölgenin ortasından geçecek anayol, eski caddeleri genişletme projeleri gibi geleneksel yapının orijinallğine zarar verecek, bazı tarihi bölgelerdeki geleneksel yapının kaybolmasına sebebiyet teşkil edecek planlar içermektedir. Genel manada bu koruma amaçlı imar planı aşağıda gelen bazı kararları içermelidir;

- Eski bölgede yer alan caddelerin yaşayan karakteristik özelliklerini koruma altına almak, buralara cadde genişletme ve açma gibi zaruri haller dışında çok dar bir çerçevede girip, dokunmak.
 - Özellikle tarihi bölgenin güneyinde bulunan sanayi atölyelerini ve tarihi bölgeyle bağdaşmayan çalışmaları başka yerlere taşıyıp, aktarmak.
 - Tarihi bölgedeki ve özellikle de Yüsri Rağıp Caddesi üzerinde yaşanan ticaret yoğunluğunu hafifletmek. Bu da ancak, kayıt altına alınacak tarihi bölgelerde iş yapma ruhsatı vermemek ve süreleri dolanları da yenilememek yoluyla gerçekleşir.
 - Tescil edilecek tarihi bölgelerde yer alan arazi fiyatlarında yaşanan spekülasyonları kontrol altına almak. Bu kontrol işlemi, tarihi yapıların orijinal yüksekliklerinden fazla olan oranlara bir sınır getirerek ve bölgede yapılan yeni bina sayısının tarihi binalara oranla daha fazla olmaması sağlanarak gerçekleştirilebilir.
- Tarihi bölgelerin rehabilitasyon çalışmalarında uygulanacak projeleri gerçekleştirecek mekanizmanın araştırmada önerilenlere göre geliştirilmesi kaçınılmazdır. Bu mekanizma aşağıda belirtilen maddeleri içermelidir.
- Restorasyonları yapıldıktan sonra Sabit Hamamı, Aliksan sarayı gibi metruk tarihi yapılar yeniden istihdam edilmeli. Okul ve idari bina gibi kullanılan tarihi yapıların özellikle sarayların kullanım şekilleri değiştirilerek, kendilerine uygun alanlarda onlardan istifade

edilmeli.

- Tarihi binalara, özellikle de depo ya da apartman olarak kullanılan yapılara zarar veren yeni hatalı kullanımlar ortadan kaldırılmalı,
- Tarihi bölgelerdeki, özellikle de el-Kaysariye bölgesi ve Porsa'id caddesindeki temizlik işlemlerine önem verilmeli.
- Tarihi bölge, şu an kullanılmakta olan asfalt yerine siyah taş gibi geleneksel malzemelerle döşenmeli. Porsa'id Caddesi gibi bazı caddeler yaya yoluna dönüştürülmeli. Ayrıca, tarihi bölgede yer alan ticari caddeler geleneksel olan ahşap ve kumaş gibi tavanlarla örtülmeli.
- Tarihi bölgeden geçen trafik araç sayısını düşürmeli, Yüsri Rağıp, 26 Temmuz gibi caddelerde yaşanan trafik yoğunluğunu azaltılmalı.

5- Tarihi bölgedeki koruma alma ve rehabilitasyon işlemlerini gözetecek ilgili bir komisyon kurulmalı. Bu komisyonun gövdesinde tarihi eserler yüksek konseyini, belediyeyi, Asyut üniversitesini, Vakıflar bakanlığını, sivil toplum kuruluşlarını, çevre plan komisyonunu ve bir grup iş adamını temsil eden üyeler yer alabilir. Tüm bu adı geçen şahsiyetlerin komisyon gövdesinde yer almasında, yardımlaşma sağlanılarak, işlerin kolaylaşması, rutin engellerin aşılması amaçlanmaktadır. Aşağıda belirtilenler bu komisyonun görevi içinde yer alabilir:

- Tarihi bölgenin onarım işleri için araştırmada önerilen örnek projeleri gözetleyip, takip etmek.
- Şehirde bulunan tarihi yapıları koruma altına almayı hedefleyen sivil toplum örgütlerinin kurulmasına teşvikte bulunmak.
- Onarım işlemlerinin uygulanması için, gerekli kolay ödemeli kredileri temin etmeye yardımcı olmak. Bu krediler kar gütmeyen hükümetten, kuruluşlardan ve işadamlarından alınmalı.
- Kentin tarihi yapılarını koruma altına alma ve onaylama işlemleriyle ilgili araştırma dizilerinin başlamışına teşvik etmek. Bu araştırmalar, Asyut üniversitesi ve çevre planlama komisyonu aracılığıyla gerçekleştirilebilir.
- Planlanan onarım projelerini uygulayacak lider teknik kadrolar kurulmalı. Bu kadrolar, Asyut üniversitesi, teknik liseler ve Tarihi eserler genel komisyonu ile dayanışma içine girilerek tesis edilebilir.
- Tarihi bölgelerde yaşamlarını sürdüren vatandaşların ve ilgili yetkililerin, tarihi eserleri koruma altına alma hakkındaki bilinci arttırılmalı. Tarihi eserlerin değeri ve tarihi çevrelerin önemi hakkında bilinçlendirme eylemi, sempozyum, seminerler aracılığıyla yapılabilir. Ayrıca, tarihi bölgelerde yaşayan vatandaşların onarım işlemleriyle ilgili kararların alınmasına ve tarihi binaları koruma ve restorasyon işlemlerine katılmaları yoluyla da bu bilinçlendirme işlemi gerçekleştirilebilir.
- Tarihi bölgede gerçekleştirilen yeni yapılanma hareketi kontrol altına alınmalı. Komisyon, tarihi alanlarda yapılanma ruhsatı çıkarma yoluyla bunu başarabilir.

KAYNAKLAR

- Abdulfattah, A.M., İbrahim, K.E. (2002), 1983 Tarihli ve 117 Sayılı Eserlerin Korunması Kanunu - Son Değişikliklere Göre (*Kanun Rakam 117 Le-Senet 1983 Be-İsdir Kanun Himayet El-Asar Tıppen Le-Ehdes El-Ta'dilet*), (Arapça), Emiri Matbaası, Dördüncü Baskı, Kahire, Mısır.
- Abdullah, A.M., (1996), Güney Mısır'ın İdari Taksiminin Gelişimi, Prehistorya'dan XX. Yüzyılın Sonuna Kadar (*Tettvur El-Taksim El-İdari Fi Mısır El-Olye Monzo Fecr El-Tarih İle Nihayet El-Karn El-İşşrin*), (Arapça), Kahire, Mısır.
- Abdul Rahman, A.H., (1996), Mısır'da İmar'ın Hakim Olan Yasalar (*El-Teşri'at el-Monzema li Hareket el-Umrani fi Mısır*), (Arapça), Kahire, Mısır.
- Aga Khan, (1984), "The Expanding Metropolis coping with the Urban Growth of Cairo", Proceeding of seminar nine in the series, Architectural Transformation in the Islamic World, Aga Khan Program for Islamic Architecture, Cairo, Egypt.
- Ali, A.A., (1994), Fotoğrafla Mısır'ın Tanımlanması 1850-1890 (*Vasf Mısır Bilsura 1850-1890*), (Arapça), Şoruk Yayın Evi, Kahire, Mısır.
- Amélineau, E., (1893), La Géographie de l'Égypte à l'Époque Copte, Paris.
- Anonymous, (1798 – 1801), Description De L'Égypte – Ou Recueil Des Observations Et Des Recherches Qui ont Été En Égypte Pendant L'Expédition De L'Armée Française, Paris.
- Antoniou, J., (1998), "Rehabilitation of Cairo's Historic Monuments", the Architectural Review, http://www.findarticles.com/p/articles/mi_m3575/is_n1213_v203/ai_20633899.
- Avad, M.A., (2002), Tarihi Yapılar Restorasyonu (*Tarmim el-Münşa'at el-Eseriyye*), (Arapça), El-Şark Yayınevi, Kahire.
- Badawy, A., (1966) A History of Egyptian Architecture – The First Intermediate Period, the Middle Kingdom and the Second Intermediate Period, University of California, Los Angeles.
- Becker, C.H., (1960), "Asyut", The Encyclopaedia of İslam, Vol. I, New Edition, E. J. Brill, Leiden, New York, pp. 728–729.
- Becker, C.H., "Süyüt", İslam Ansiklopedisi, s.527.
- Bilge, M.L., (1990), "Asyut", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara, Cilt 3, s.543.
- Browne, W.G., (1806), Travels in Africa, Egypt and Syria, From the Year 1792 to 1798, London.
- Clarke, Somers, (1912), Christian Antiquities in the Nile Valley, Oxford, London.
- CULTNAT, (2001), "Strategic Approach to Egypt's Cultural Heritage-Final Report", 21 Volume, Ministry of Communications & Information Technology (National Center for Documentation of Cultural & Natural Heritage), Cairo, Egypt, www.cultnat.org.
- Dehérain, H., (1896), "Siout", La Nature, Paris, pp.259-268.
- Derviş, İ.M., (1995), Çağdaş Mısır Kentinin Kentsel Karakteri Üzerine Bir Analitik Araştırma (*Dirasa Tahliyye Le-Tabi' El-Umrani Lel-Madine El-Masriye El-Muasire*), (Arapça), Asyut Üniversitesi Yayınları, Asyut, Mısır.

Ebû Abdullah Muhammed b. Muhammed b. Abdullah et-Tali İdrisi, (1165), Sıfatü'l-Magrib ve ardü's-Sudan ve Mısır ve'l-Endelüs (Description de l'Afrique et de l'Espagne), (Arapça ve Fransızca), E. J. Brill, 1968, Leiden, New York.

Ebû Abdullah Şemseddin Muhammed b. Abdullah İbn Battuta, (1368), İbn Battuta Seyahatnamesi, çev., A. Sait Aykut, Yapı Kredi Yayınları, 2004, İstanbul.

Ebû Abdullah Şihabüddin Yakut b. Abdullah Yakut el-Hamevi, (1229), Mu'cemü'l-büldan, (Arapça), Daru Kitâbi'l-Arabî, Beyrut.

Ebu Mien Nasır b. Hüsrev b. Harif Nasır-ı Hüsrev, (1088), Sefername, çev., Abdülvehap Tarzi, Milli eğitim Bakanlığı, 1950, Ankara.

El-Hinnavi, M.A., (1996), Asyut, Osmanlı Döneminde 1517-1798. (*Asyut Fi El-Asır El-osmani 1517-1789*), (Arapça), El-hilal Matbaası, Asyut, Mısır.

El-Makkrizi, T.E., El-Makkrizi Planları. (*El-Mavvaiz Ve El-İtibar Be-Zikr El-Hıtat Ve El-Asar El-Hıtat El-Makkriziy*), (Arapça), Dini Eğitim Kütüphanesi, Yenilenen ve yeniden basılmış Seyahetname, Kahire, Mısır.

Evetts, B. T. A., editor and translator, (1895), The Churches and Monasteries of Egypt and Some Neighbouring Countries Attributed to Abu Salih the Armenien, Oxford, London.

Evliya Çelebi, (1682), Evliya Çelebi Seyahatnamesi: Mısır, Sudan, Habeş (1672–1680), Kültür Bakanlığı, 1938, Ankara.

Faydallah, O., (1940), 1939 yılında Asyut (*Vasf Asyut Fi 'Am 1939*), (Arapça), el-Cihad yayınevi, Asyut, Mısır.

Gabra, S., (1931), “Un Temple d'Aménophis IV a Assiout”, Chronique d'Egypte, No. 12, Kahire, Mısır.

Görgün, H., (2004), “Mısır”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, Ankara, Cilt 29, s.555.

İbn Cebir, Sefername, E. J. Brill, 1907, Leiden, New York.

İbn Vazıh Ahmed b. İshak b. Ca'fer el-Ya'kubi, (905), el-Büldan, çeviren Muhammed İbrahim Ayeti, Bengah-ı Tercüme ve Neşr-i Kitab, 1964, Tahran.

INCOMED, (2005), “Heritage Conservation and Management in Egypt and Syria”, The International Community Research INCOMED of the Fifth Framework of the European Commission, <http://www.hercomanes.com/>.

İsmail, A.A., (1968), Asyut Kenti – Kentlerin Coğrafyası Üzerine Bir Araştırma (*Medinet Asyut – Diraseh Fi Coğrafiyet'l-Modon*), (Arapça), Kahire Üniversitesi Yayınları, Kahire, Mısır.

İsmail, İ.A., (1998), Asyut Kenti'nin Gelişigüzel Alanları (*El-Manatik el-Aşva'ıye Fi Medinet Asyut*), (Arapça), Kahire Üniversitesi Yayınları, Kahire, Mısır.

Kees, “Lykonpolis”, Pauly Wissowa, s.2310–2313.

KPGO, (2000), Asyut Kentinin Strüktürel İmar Planı (*El-Tahtit El-Heykeli Le-Medinet Asyut*), (Arapça), Kentsel Planlama Genel Otoritesi, Barındırma Bakanlığı, Resmi Rapor, Asyut, Mısır.

KPGO, (2001), Asyut Kentinin Genel İmar Planı (*El-Tahtit El-Am Le-Medinet Asyut*), (Arapça), Kentsel Planlama Genel Otoritesi, Barındırma Bakanlığı, Resmi Rapor, Asyut, Mısır.

Mahir, S., (1966), Arab Birliği Cumhuriyetin İlleri ve İslami Asrından Kalan Eserleri (*Muhafazat El-Cumhuriye El-arabiye El-Mottehide Ve Asaraha El-Bakiye Fi El-Asr El-İslami*), (Arapça), İslami Halleri Yüksek Kurulu, El-Hobara Kütüphanesi, Kahire, Mısır.

Maspero, G., (1901), History of Egypt; Chaldea, Syria, Babylonia and Assyria, Translated by Sayce, A. H., Vol. I, The Grolier Society Publishers, London.

Mekkavi, N.B., (1991), Mısır'ın Mimari Akımlarına Etkileyen Faktörleri Üzerine Bir Analitik Araştırma - Firavun Döneminden XX. Yüzyılına Kadar (*Dırasa Tahliliye Lel-Avamel El-Mo'esere Ale Ettecehet El-Umara Fi Mısır - Monzo El-Asr El-Firavuni Hette El-Karn El-İşrin*), (Arapça), Asyut Üniversitesi Yayınları, Asyut, Mısır.

Muhammed, H.R., (1994), Geliştirme, Mısır Kentlerinde Eski Semtlerinin Problemleri Çözülmesine Yaklaşım Olarak - Asyut Kentinde Gharb El-Beled Semtindeki Mevkilerinden Biri Örnek Olarak. (*El-İrtika' Ke-Medhel Le-Hell Meşekel El-Manatik El-Kadime Bel-Medine El-Masriye - Dırasah Le-Ehed El-Mevveki' Be-Mantikat Garb El-Beled Be-Medinet Asyut Ke-Misel*), (Arapça), Mısır Lübnan Kütüphanesi, Birinci Baskı, Kahire, Mısır.

Muhammed, R.M., (1993), Osmanlı Mısır'ında İslami Vakalalar ve Konutlar (*El-Vekalet ve El-Biyut El-İslamiye Fi Mısır El-Osmaniye*), (Arapça), Mısır Lübnan Kütüphanesi, Birinci Baskı, Kahire, Mısır.

Mübarek, A., (1876), Mısır ve Eski Kentlerinin Tavfikiyye Yeni Planları (*El-Hıtat el -Tevfikiyye el-Cedide Li' Mısır ve Modonhe ve Biledihe el-Kadime ve el-Şehire*), Cilt XXII., 2001, Belge ve Kitapların Ulusal Evi, Kahire.

Nakhla, S., Beshai, S., Mahmoud, A., (2005), "The Cultural Heritage Legislation in Egypt", Supreme Council of Antiquities - National Researcher's team, Cairo.

Norden, Frédéric L., (1795), Voyage d'Egypte et de Nubie, Paris.

Patch, D.C., (1996), "Asyut", The Oxford Encyclopedia of Archaeology in the Near East, Vol I, Pp. 233–235.

Pottros, M.A., (1986), Güney Mısır'ın Ortaçağı Kenti üzerine Bir Planlama Araştırması - Evrim ve Biçimlendirme Faktörleri (*Dırasah Tahtitiya Le-Medinet'l-Ussur El-Vusstah Be-Sa'id Mısır - Avamulu'l-Neş'eh Ve El-Teşkil*), (Arapça), Kahire Üniversitesi Yayınları, Kahire, Mısır.

Ramzy, M., (1994), Mısır Kentlerin Coğrafi Sözlüğü - Eski Döneminden 1945 Yılına Kadar. (*El-Kamus El-Coğrafi Lel-Biled El-Masriye Min Ahd Kodama' El-Masriyin İle 1945*), (Arapça), Mısırlı Kitab Genel Otoritesi, Dördüncü Baskı, Kahire, Mısır.

Savary, M., (1786), Letters Sur l'Egypte, Paris.

Sonnini, C.S., (1799), Voyage dans la Haute et Basse Egypte, Paris.

Steppat, F., (1993), "MISIR, Egypt", The Encyclopaedia of Islam, Vol. VII, New Edition, E. J. Brill, Leiden, New York, p.p. 181–186.

Şahin, A., (1975), Tarihi Eserler Koruma ve Restorasyonu (*Tarmim ve Siyanet el-Mebeni el-Eseriyye ve el-Tarihiyye*), (Arapça), Kültür Bakanlığı, Kahire.

Thompson, H., (1934), A Family Archive from Siut, Oxford Univ. Press, London.

Vansleb, P.R.D., (1677), Nouvelle Relation en Forme de Journal d'un Voyage Fait en Egypte en 1672-1673, Paris.

Wensinck, A.J, (1993), "MISIR, Egypt", The Encyclopaedia of İslam, Vol. VII, New Edition, E. J. Brill, Leiden, New York, p.146.

Zahran, D.M., (1998), Asyut Kentinin İslami Eserleri - Osmanlı Dönemi'nden XIX. Yüzyılın Sonuna Kadar (*El-Asar el-İslamiyye Fi Medinet Asyut Min el-Asr el-Osmani Wa Hatta Nihayet el-Karn el-Tasi Aşr*), (Arapça), Kahire Üniversitesi Yayınları, Kahire, Mısır.

INTERNET KAYNAKLARI

<http://almashriq.hiof.no/ddc/projects/jafet/blatchford/html/index45.html>, The Blatchford Collection, Jafet Library, American University of Beirut.

<http://www.ashmol.ox.ac.uk/>, Archive of the Griffith Institute, Oxford.

http://www.bubastis.be/art/musee/turin_04.html, Musée égyptien de Turin.

<http://www.compass.ie/maps/dcc/architecture/pdf/Architectural%20Heritage%20Survey.pdf>, An Action of the Dublin City Heritage Plan, "Dublin City: Architectural Heritage Surveys", Dublin City Council, 2003

<http://cnum.cnam.fr/CGI/fpage.cgi?4KY28.46/263/100/536/0005/0420>

http://www.davidsongalleries.com/artists/roberts/roberts_en2.html

<http://www.egyptedantan.com/assiout/assiout.htm>

<http://www.egyptianheritage.gov.eg/glossary-ar.asp>

<http://www.egyptianmuseum.gov.eg/>, The Egyptian Museum

<http://www.lib.uchicago.edu/e/su/mideast/photo/locupper.html>, The library of the University of Chicago,

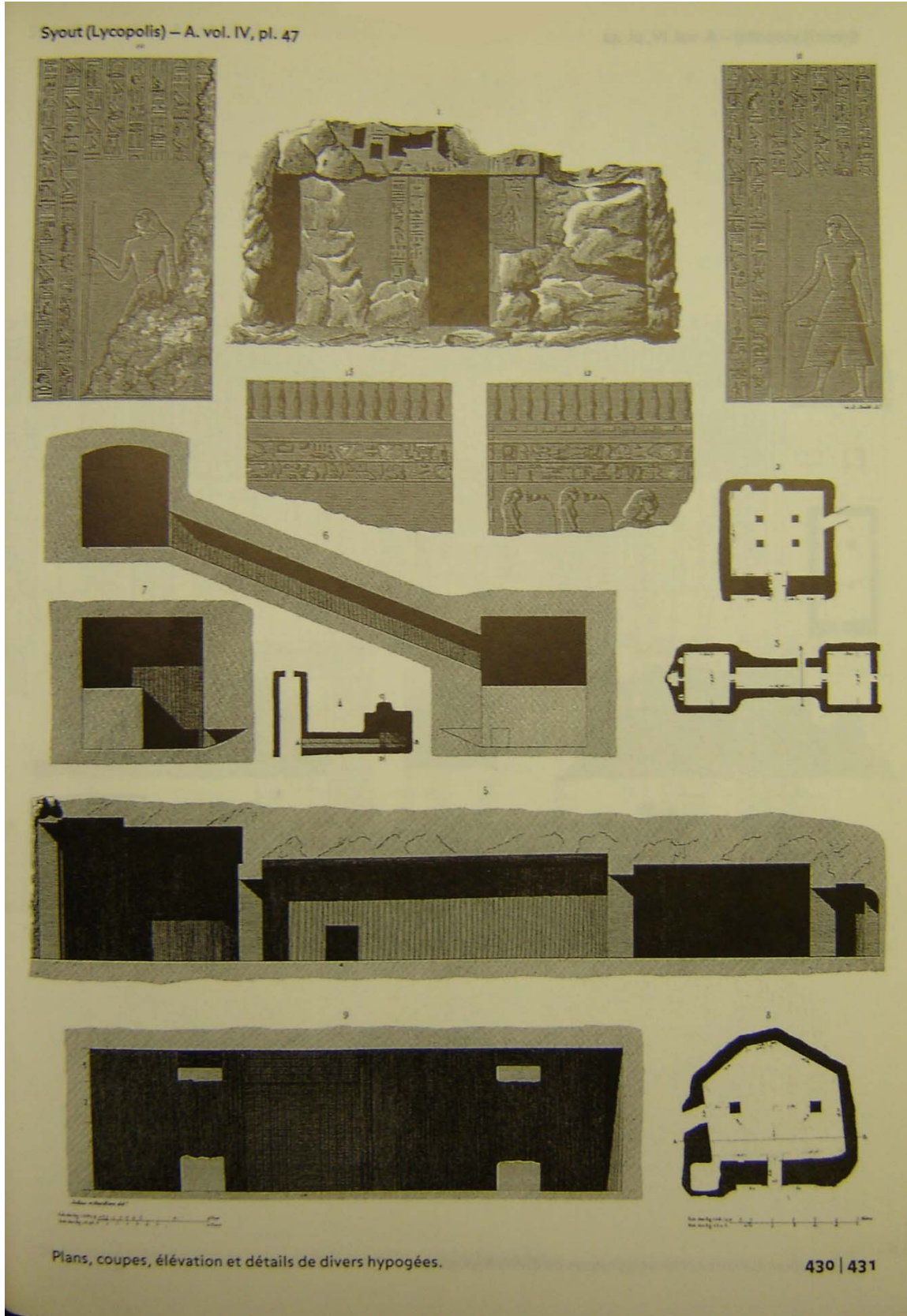
<http://www.nga.gov/exhibitions/giffordinfo.htm>

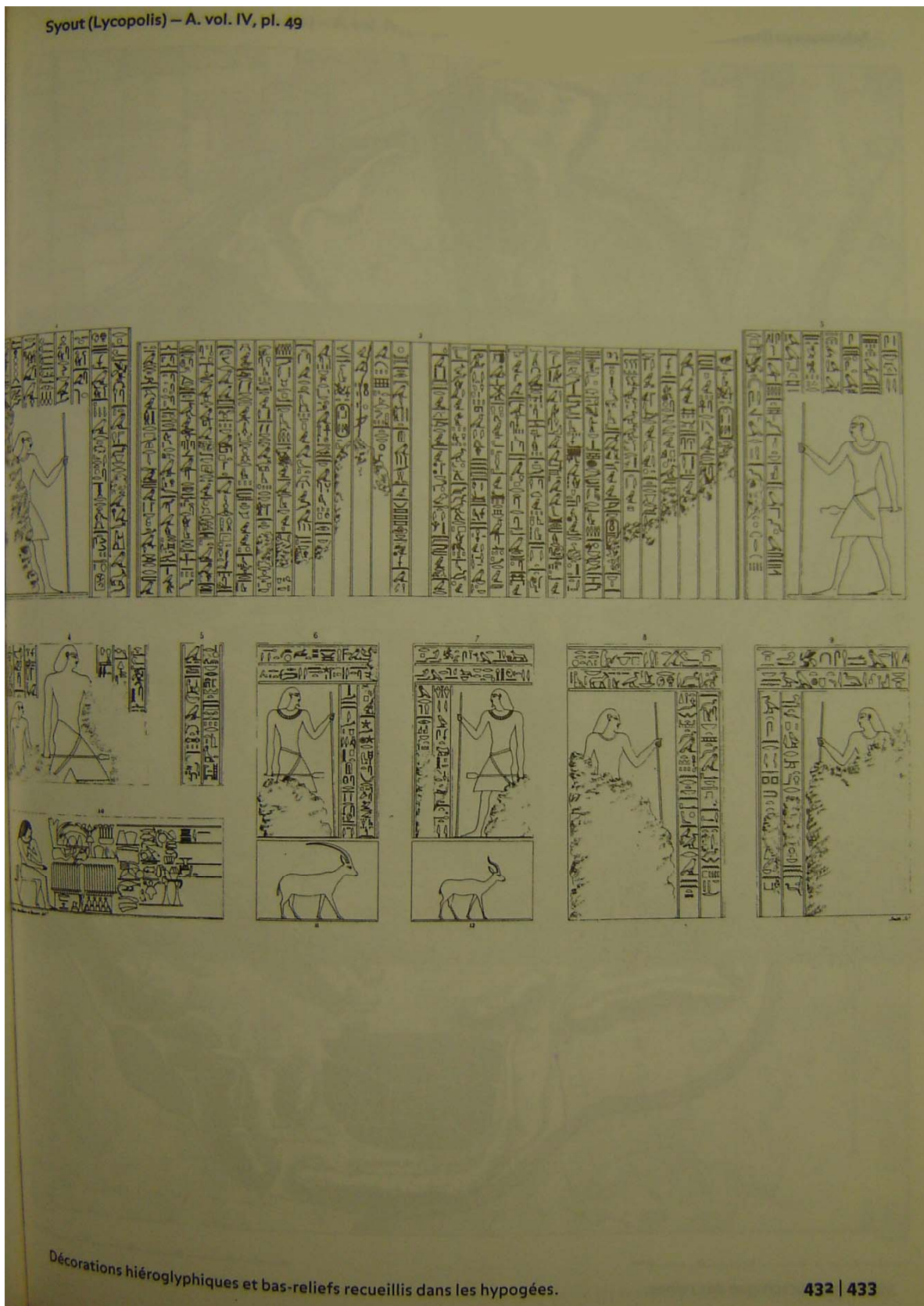
<http://www.nh.gov/nhdhr/inventorymanual.pdf>, New Hampshire Division of Historical Resources, "How to Complete NH Individual Inventory Form", Department of Cultural Resources, State of New Hampshire, PDF format copy from.

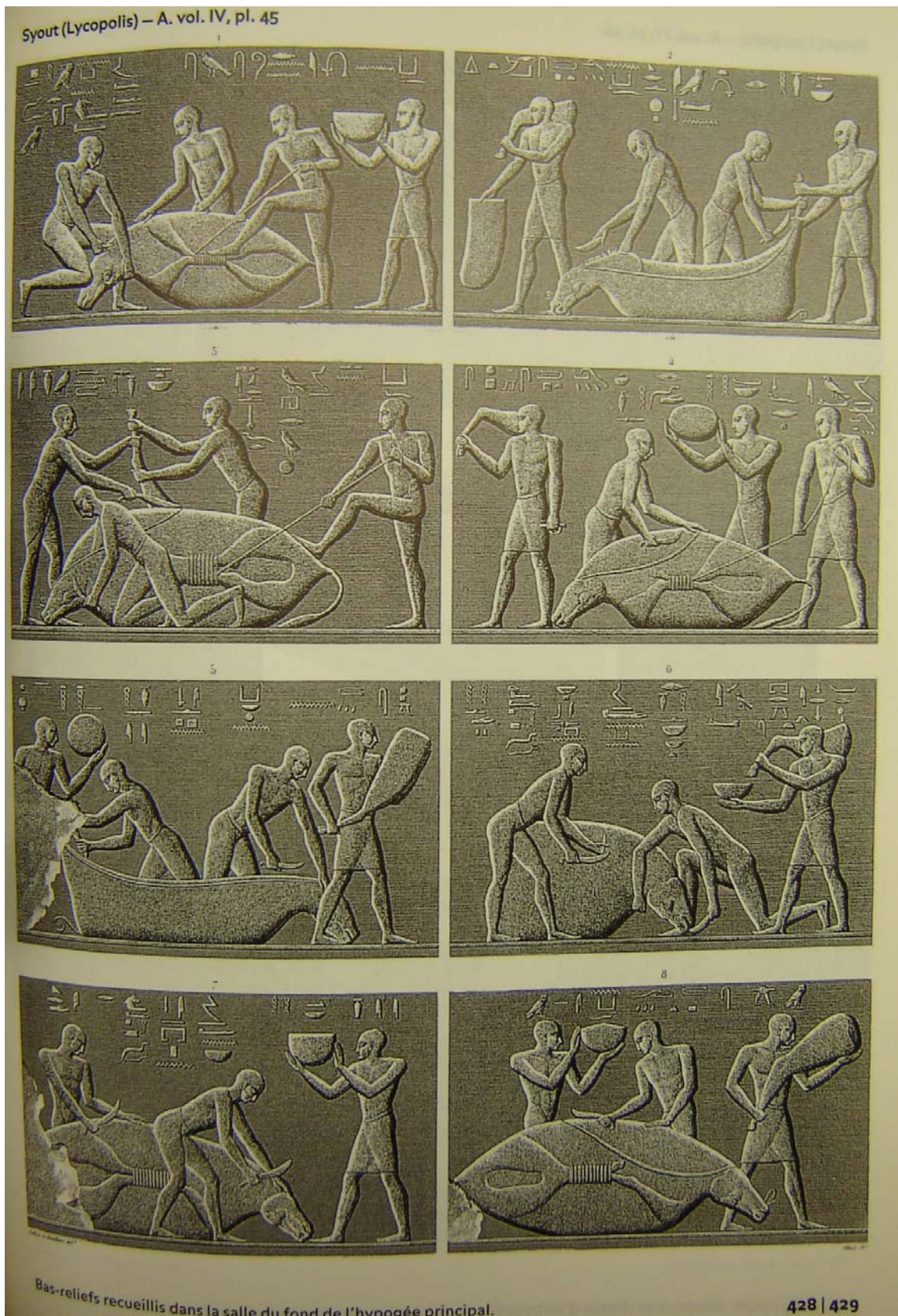
EKLER

- Ek 1 Mısır'ın Tanımlanması (Description de l'Égypte) kitabında Asyut kenti gravürleri (1798–1801)
- Ek 2 Envanter formları
- Ek 3 Asyut kentinin mimarlık mirası envanter listesi (katalog)
- Ek 4 Asyut kentinin envanterlenen yapıların değerlendirme süreci için örnekler

**Ek 1 Mısır'ın Tanımlanması (Description de l'Égypte) kitabında Asyut kenti gravürleri
(1798–1801)**

Ek 2 Envanter formları

1- Türkiye’de envanter çalışmalarında kullanılan Avrupa Konseyi doğal ve kültürel varlıkları koruma envanter formu.

Avrupa Konseyi		DOĞAL VE KÜLTÜREL VARLIKLARI KORUMA ENVANTERİ		D.K.V.K.E.		Anıt		Envanter No:	
TÜRKİYE								Harita No:	
İli:	İlçesi:	Mahalle köy:		Koruma Derecesi:		Anıtsal Çevresel		1	2
Sokak:								1	2
Adı:	Yaptıran:	Kitabe:	Mimarî Çağı (üslup):						
	Yapım Tarihi:	Yapan:	Vakfiye:						
Genel Tanım:									
Koruma Durumu:	A İyi B Orta C Fena	Taşıyıcı:	A Dış yapı B C	A Üst yapı B C	A İç yapı B C	A Süsleme elemanları: B C	A Rutubet: B C	A Yok B İzi var C Önemli	
Vaziyet Planı:				Fotoğraf:					
Gözlemler:									
Bugünkü sahibi:				Bakımından sorumlu olması gereken kuruluş:					
Yapılan Onarımlar:									
Ayrıntılı Tanım:									
Orijinal Kullanımı:									
Bugünkü kullanımı:									
Önerilen kullanımı:									
Hazırlayanlar: / / 20									
Kontrol eden: / / 20									
G.M.E.E.A.Y.K kararları No:									
/ / 20									
/ / 20									
/ / 20									
Revizyon:									
G.M.E.E.A.Y.K / / 20									

2- Avrupa Konseyi kültür varlıklarının envanteri.

APPENDIX 2**THE CATEGORIES IN THE CORE DATA INDEX TO HISTORIC BUILDINGS AND MONUMENTS OF THE ARCHITECTURAL HERITAGE ***

- 1.0 Names and references**
 - 1.1 Name of building
 - 1.2 Unique reference number
 - 1.3 Date of compilation of record
 - 1.4 Recording organization
 - 1.5 Cross – reference to related building and ensemble records
 - 1.6 Cross – reference to fixtures and movable items
 - 1.7 Cross – reference to documentation – photographic, graphic, textual, bibliographic
 - 1.8 Cross – reference to archaeological records
 - 1.9 Cross – reference to environmental records
- 2.0 Location**
 - 2.1 Administrative location
 - 2.1.1. State
 - 2.1.2. Geo – political unit
 - 2.1.3. State administrative sub - division
 - 2.1.4. Administrative sub - division
 - 2.2. Address
 - 2.2.1. Postal name
 - 2.2.2. Name of street/road
 - 2.2.3. Number in the street/road
 - 2.2.4. Locality
 - 2.2.5. Town/city
 - 2.2.6. Postal Code
 - 2.3. Cartographic reference
 - 2.3.1. X co-ordinate
 - 2.3.2. Y co-ordinate
 - 2.4. Cadastral reference/land unit
- 3.0. Functional type**
 - 3.1. Building type
 - 3.1.1. Date
 - 3.2. Category
- 4.0. Dating**

* Guidance on Inventory and Documentation of the Cultural Heritage, Document Prepared by the Ad hoc Group for Inventory and Documentation within the Technical Co-operation and Consultancy Programme, Council of Europe Publishing, Strasbourg 2001, p. 117.

- 4.1. Period
- 4.2. Century
- 4.3. Date range
 - 4.3.1. Date from
 - 4.3.2. Date to
- 4.4. Absolute date
- 5.0. Persons and organizations associated with the history of the building**
 - 5.1. Name of persons or organizations
 - 5.2. Role in the history of the building
 - 5.2.1. Date
- 6.0. Building materials and techniques**
 - 6.1. Main materials and structural techniques for walls
 - 6.2. Covering materials
- 7.0. Physical condition**
 - 7.1. Summary of Physical Condition – Very Bad to Good
 - 7.2. Condition Risk Assessment – (Graded)
 - 7.3. Vulnerability/Risk Assessment
 - 7.3.1. Natural Threats
 - 7.3.2. Development – Demographic Growth
 - 7.3.3. Lack of Planning Measures
 - 7.3.4. The Impact of Social Unrest
 - 7.3.5. Lack of Maintenance
 - 7.3.6. Lack of Administration and Legislation
 - 7.3.7. Ownership and Occupation
 - 7.3.8. Function
 - 7.3.9. Resources
 - 7.4. Technical Condition
 - 7.5. Outline Summary of Required Repairs
 - 7.5.1. Priority for Intervention – (High/ Medium/ Low) and Urgent Intervention Measures
 - 7.5.2. Complete Conservation and Restoration
 - 7.5.3. Arrangement of the immediate surrounding of the Monument
- 8.0. Protection/legal status**
 - 8.1. Type of protection
 - 8.2. Grade of protection
 - 8.3. Date at which protection was granted
- 9.0. Notes**
 - 9.1. Historical Summary
 - 9.2. Descriptive Summary
 - 9.3. Significance
- 10.0. Illustrations**
 - 10.1. Extract from map
 - 10.2. Ground plan

10.3. Photograph(s)

11.0. Proposals and Recommendations

11.1. Conservation/Rehabilitation Policy

11.2. Finance

11.2.1. Broad Assessment of Budgetary Needs and Phasing

11.2.2. Assessment of Possibilities for Attracting Investments

11.3. Management of the Historic Site

3- Mısır'da envanter çalışmasında Tarihi Eserler Yüksek Kurulu "TEYK" tarafından kullanılan bir envanter formunun örneği.

دليل الآثار الإسلامية بمدينة القاهرة

استمارة البيانات الأساسية
ENVANTER FORMU

اسم القائم بتجميع البيانات : Formu Yapan

تاريخ تجميع البيانات : Form Tarihi

رقم الأثر : Tarihi Eser No.

اسم الأثر : Tarihi Eser ismi

اسم شهرة الأثر : Halk arasında Tanınan isim

التصنيف النوعي : Yapı Türü

عصر الإنشاء : Mimari Dönemi

تاريخ الإنشاء : هجري H. / ميلادي M.

العنوان : المحافظة : il / المركز : ilçe / القرية : Köy

Adres : الحي : Semt / الشارع : Sokak

اسم المنشئ : Yaptıran

حالة الأثر (مندثر - قائم) : Tarihi eser Durumu

موقف الدخول (مغلق من الزيارة - مزار غير مزار مغلق - مغلق جزئياً - مفتوح) :

ملاحظات (أهم ما يميز الأثر) : Genel Tanıml

* مصدر البيانات : Kaynak

Ek 3 Asyut kentinin mimarlık mirası envanter listesi (katalog)

1- Eski bölge (Ğarb el-Beled Mahallesi) mimarlık mirası envanter listesi.

Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
K-001	Şeyh Yusuf Camii	El-Bedri Meydanı	Ğarb el-Beled		
K-002	Şeyh Acami Camii	Şehit Ahmed A. Mustafa Sok.	Ğarb el-Beled		
K-003	El-Nemes Camii	Şehit M. Kamil Cad.	Ğarb el-Beled		
K-004	Konut	Şehit M. Kamil Cad.	Ğarb el-Beled		
K-005	Konut	Şehit M. Kamil Cad.	Ğarb el-Beled		
K-006	Konut	Şehit M. Kamil Cad.	Ğarb el-Beled		
K-007	Hülasa Camii	Şehit M. Kamil Cad.	Ğarb el-Beled		
K-008	Konut	Şehit M. Kamil Cad.	Ğarb el-Beled		
K-009	Şeyh Mintaş Camii	Şeyh Mintaş Sok.	Ğarb el-Beled	*	
K-010	El-Hüdariyye Camii	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kısariyye)	Ğarb el-Beled		
K-011	El-Hilali Vakalası	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kısariyye)	Ğarb el-Beled	*	
K-012	El-Kadi Camii	El-Ulema Sok.	Ğarb el-Beled	*	
K-013	Abu Şokka Camii	Abu Şokka Camii Sok.	Ğarb el-Beled		
K-014	Konut	Abu Şokka Camii Sok.	Ğarb el-Beled		
K-015	Konut	26 Temmuz Cad.	Ğarb el-Beled		
K-016	El-Mücahidin Camii	26 Temmuz Cad.	Ğarb el-Beled	*	
K-017	Konut	Porsa'id Cad.	Ğarb el-Beled		
K-018	Osman el-Kadi Camii	Naş'et Sok. + Porsa'id Cad.	Ğarb el-Beled	*	
K-019	Sabit Vakalası	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kısariyye)	Ğarb el-Beled	*	
K-020	Şelebi Vakalası	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kısariyye)	Ğarb el-Beled	*	
K-021	Sabit Hamamı	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kısariyye)	Ğarb el-Beled	*	
K-022	Lotfi Vakalası	Vekeyil Sok. + el-Meczip Sok.	Ğarb el-Beled	*	
K-023	El-Nokali Camii	Porsa'id Cad.	Ğarb el-Beled		
K-024	El-Kaşif Camii	El-Kaşif Sok.	Ğarb el-Beled	*	
K-025	El-Kaşif Vakalası	El-Kaşif Sok.	Ğarb el-Beled	*	
K-026	El-Meczip Barajı	El-Meczip Meydanı	Ğarb el-Beled	*	

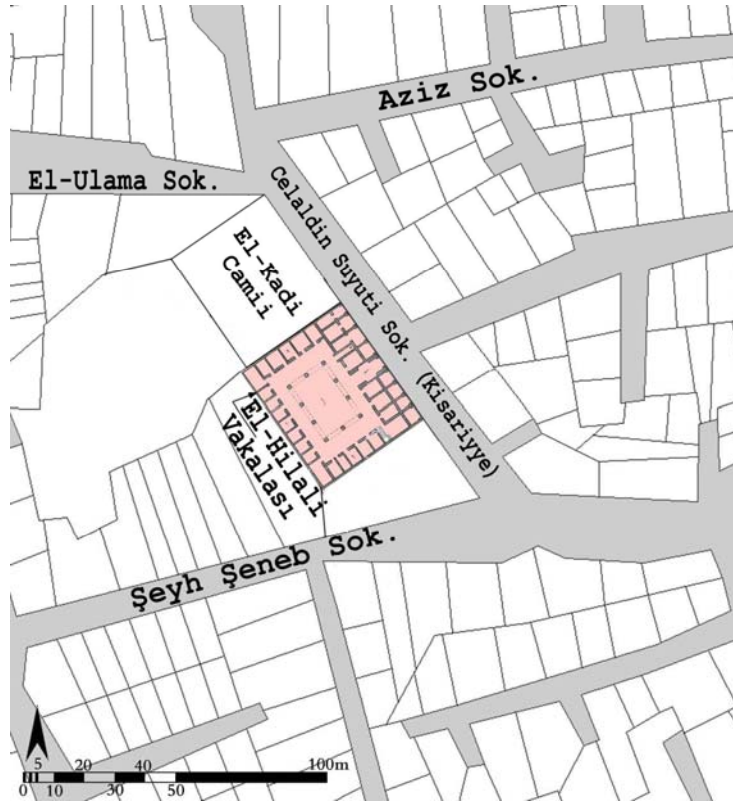
Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
K-027	El-Meczup Camii	El-Meczup Meydanı/Porsa'id Cad.	Ğarb el-Beled	*	
K-028	Taha Hüsin İlkokulu	Şokri Cad.	Ğarb el-Beled		
K-029	Konut	Kum el-Efendi Sok.	Ğarb el-Beled		
K-030	Konut	26 Temmuz Cad.	Ğarb el-Beled		
K-031	Konut	26 Temmuz Cad.	Ğarb el-Beled		
K-032	Konut	26 Temmuz Cad.	Ğarb el-Beled		
K-033	Konut	El-Sakkayin Sok.	Ğarb el-Beled		
K-034	Konut	El-Ataba el-Zarkka Meydanı	Ğarb el-Beled		
K-035	El-Yusufl Camii	El-Ataba el-Zarkka Meydanı	Ğarb el-Beled	*	
K-036	Konut	26 Temmuz Cad.	Ğarb el-Beled		
K-037	Konut	26 Temmuz Cad.	Ğarb el-Beled		
K-038	El-Ansari Zaviyesi	26 Temmuz Cad.	Ğarb el-Beled		
K-039	El-Karamani Camii	Zin el-Din el-Şerif Sok.	Ğarb el-Beled		
K-040	Protestan Kilisesi	El-Amiri Hastanesi Cad.	Ğarb el-Beled	*	
K-041	El-Taci Camii	El-Amiri Hastanesi Cad.	Ğarb el-Beled		
K-042	Konut	Şokri Cad.	Ğarb el-Beled		
K-043	Konut	Şokri Cad.	Ğarb el-Beled		
K-044	Konut	Şokri Cad./el-Cami el-Kebir Sok.	Ğarb el-Beled		
K-045	Konut	Şahin Sok.	Ğarb el-Beled		
K-046	Konut	Şahin Sok.	Ğarb el-Beled		
K-047	Büyük Camii	Büyük Camii Meydanı/ Celaldin Suyuti Sokağı	Ğarb el-Beled		
K-048	Büyük Camii Zaviyesi	Celaldin Suyuti Sokağı	Ğarb el-Beled		
K-049	El-Bokali Camii	Tarik el-Biseri Sok.	Ğarb el-Beled	*	
K-050	El-Sayda Nafise Camii	El-Sayda Nafise Camii Sok.	Ğarb el-Beled		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-011	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-HİLALİ VAKALASI	
ADI	EL-HİLALİ VAKALASI			YAPI TÜRÜ	TİCARET	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kısıriyye)	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy	Özgün KULLANIM	Vakala			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: El-Hilali Vakalası Asyut Kentinin batısındaki el-Kısıriyye Bölgesinde bulunarak el-Hilali Vakalasının doğu cephesi, Celaldin Suyuti Sokağına bakmaktadır. Vakalanın en eski vakifnamesi, hanın kuruluş tarihinin H.1269 (M.1853) yılında olduğunu kaydetmiştir. Bu hanı yaptıran ise, Asyut'un büyük tüccarlarından birisi olan Mohamed Ferğali Abdülfattah El-Hilali'dir. Doğu cephesinin ortasında yer alan hanın girişi, 3.00m X 2.6 m'lik dikdörtgen biçimli kapı boşluğundan ibarettir. Bu kapının, ikisi demirden iki şeritle süslenen iki kanadı vardır. Kapı boşluğunun üstünde bulunan kısa kenarı 0.2 cm uzunluğundaki düz ahşap lentonun üstünde dikdörtgen biçimli küçük bir pencere bulunmaktadır. Bu giriş, 6.7 m X 2.6 m'lik dikdörtgen biçimli bir girişin holuna götürüyor. Bu girişin holunun üstü bir haçtonozla kaplıdır. Aynı girişin iki yanında ise, birer genişliği 2.3 m ve derinliği 0.6 m'lik dikdörtgen şeklinde iki girinti vardır. Bu iki girintinin üstünde ise beşik kemer bulunmaktadır. İki katlı olan bu han, 12.3 m X 8.00 m'lik dikdörtgen biçimli açık orta avludan ibarettir. Bu avlunun bütün etrafında, kaplama tuğlasından yapılmış olan dairesel sütunlara dayanan hurma ağacı gövdesiyle döşeme bir koridor bulunmaktadır. Bu han, zemin katında 23 amberi içermektedir. Bu amberler, avlunun dört tarafına dağıtılarak hurma ağacı gövdesiyle döşeme koridor arkasında bulunmaktadır. Bu amberler, kimi kare biçimli kimi de dikdörtgen biçimlidir. Bu amberlerin tavanı ise, hurma ağacı gövdesiyle döşemidir. İkinci kata, hanın avlusunun güneydoğusunun köşesindeki merdivenle gidilebilmektedir. Bu kat, alanları değişik olan ve tamamıyla hurma ağacı gövdesiyle döşeme 25 odadan oluşmaktadır. Bu odaların önünde ise tavanı hurma ağacı gövdesiyle kaplı olan bir koridor mevcuttur. Koridor tavanı, zemin katındaki tuğladan sütunlara dayanan kare biçimli tuğladan desteklere oturmaktadır. Hanın tek cephesi sayılan hanın doğu cephesinde; iki yana üçer dağıtılarak altı dükkan yer almaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Özel			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-011	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-HİLALİ VAKALASI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

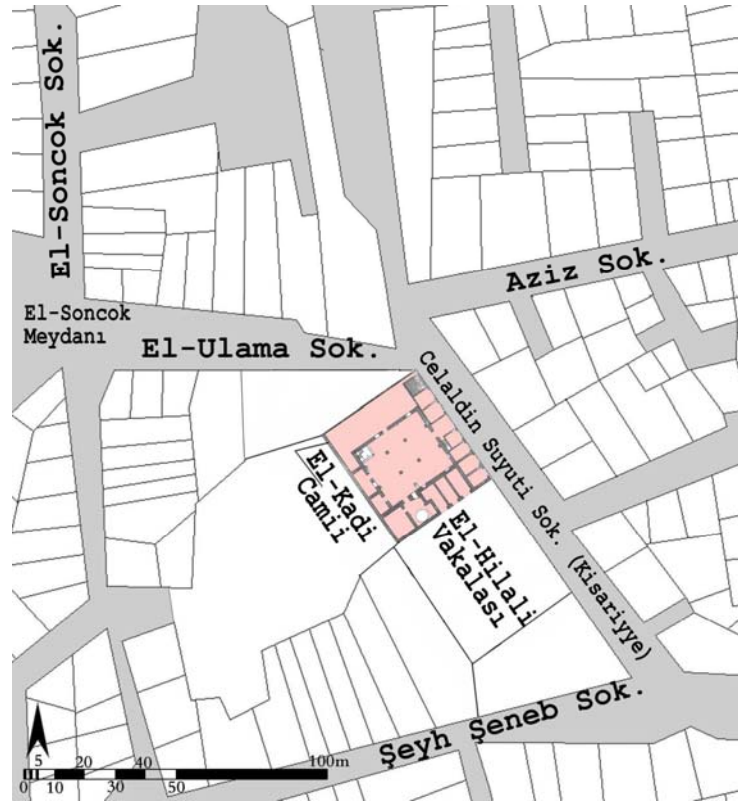
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-012	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-KADİ CAMİİ	
ADI	EL-KADİ CAMİİ			YAPI TÜRÜ	DİNİ	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	El-Ulema Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XVIII. yy	Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ	Osmanlı	Bugünkü KULLANIM	Cami			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Cami			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Doğu cephesi, “et çarşısı” sokağıyla bilinen “el- ulema” sokağına bakan El-kadı camii, Asyut şehrinin batı tarafındaki “el-kaysariye” semtinde bulunmaktadır. Bu camiiin vakıfnameleri çok olmasına rağmen, hem cami kuruluş tarihi hem de onu yaptıranla ilgili kesin bilgiler bilinmemektedir. Elde edilen bilgiler, bu camiyi yaptıranın, Asyut şehrinde yargıçlığını yaparken yaptırdığını söylemektedir. Camiden bahseden en eski belge, H.1154(1741.M) yılına aittir. Ali Mübarek el yazılarında, bu camiiin, öğretim ve namazla mamur camilerden birisi olduğuna işaret etmiştir. Yaklaşık 15.4m’lik*15.2m’lik kare biçimli bir alanı kapsayan camiiin ortasında bulunan dairesel tuğlayla yapılmış dört sütun, camiiin ahşap tavanı taşımaktadır. Kiblenin duvarı,15.2 uzunluğundadır. Kible duvarının ortasında yer alan mihrap, genişliği 1.4m’lik ve derinliği 0.8m’lik yarım dairesel bir girintiden oluşmaktadır. Bu girintinin üstünde ise, beşik kemerli şapka bulunmaktadır. Mihrabın üstünde bulunan ve çıkıntılı oyma işi olarak alçı üzerine yazılan metin, bu camiiin yenilediği H.1321 yılı olan tarihe işaret etmektedir. Mihrabın sağında yer alan minber, ahşaptan yapılmıştır. Bu minber, yanları geometrik bezemelerle süslenen ve üstündeki kubbe şeklinde külahla çevrili olan hatip yeriyle son bulmaktadır. Camiiin kuzeyinde bulunan ve açık bir alanı kapsayan şadırvana, camiiin kuzey duvarından açılan kapı aracılığıyla gidilmektedir. 3.2m’lik*2.5m’lik dikdörtgen şekilli bir alanı kapsayan ahşaptan müezzinler mahfili, camiiin kuzey duvarının batı tarafına düşmektedir. Mermerden dairesel bir sütuna dayanan müezzinler mahfiline, ahşaptan merdiven ile çıkılmaktadır. Torna işi olarak iki ahşaptan korkuluğu bulunan müezzinler mahfili, şimdi kadınlar mahfili olarak kullanılmaktadır. Ahşap döşeme camiiin tavanı, üstünde yan yana sıkıştırılmış keresteleri taşıyan ana kirişlerden oluşmaktadır. Bu ana kirişleri, dairesel tuğladan sekiz sütuna dayanan döşeme kirişlerine oturmaktadır. Dördü camiiin ortasında bulunan bu sekiz sütundan ikisi, doğu duvarla, diğeri de batı duvarla birleştirilmiştir. Tavanın ortasında bulunan çatı penceresinin dört duvarından aydınlatmak ve havalandırmak üzere dört adet pencere açılmıştır. Bu dört pencerenin altında ise, bitkisel bezemeler mevcuttur. Çıkıntılı taç kapılarından birisi sayılan ve başında üç dilimli kemer bulunan camiiin girişi, doğu cephe ortasında yer almaktadır. Genişliği 1.6m’lik dikdörtgen biçimli ve üstünde düz bir lento bulunan kapının boşluğu, cami girişinin kütlesi ortasında mevcuttur. Üç kattan ve kare biçimli kaideden oluşan minare, camiiin doğu cephenin kuzey tarafına düşmektedir. Bir kenarı 3.8m uzunluğunda kare biçimli kaide ile yerden başlayan minare, karenin dört köşesinin budanışından sonra sekizgen biçimli bir kata dönüşmektedir. Bu sekizgen biçimli katın duvarlarında bulunan sivri kemerli ve dikdörtgen biçimli girintilerden, aydınlatmak ve havalandırmak üzere dikdörtgen biçimli pencereler açılmıştır. Bu kat, tuğladan yapılmış iki sıra mukarnasa dayanan sekizgen biçimli pencereyle son bulmaktadır. İkinci kat ise, bu sekizgen biçimli pencereden geliyor. Birinci kata çok benzeyen ikinci kat, hacim ve yükseklik bakımından birinci kattan daha azdır. Bu kat ise, iki sıra mukarnas ve külahla son bulmaktadır. Minarenin külahı, hem dairesel tuğladan yapılmış olan sekiz sütundan hem de üstünde bakırdan ayça bulunan basık kubbeden ibaret olan modern bir başlıktan oluşmaktadır. Başlık, külahın ve pencerenin alçı tabakası gibi minareye yeni eklenmiş birçok ekler vardır. Dairesel tuğladan yapılmış sekiz sütundan oluşan külah bölümü, “el-meczup” cami minaresine benzemektedir. Camiiin ekleri şunlardır: Türbe kubbesi: Bu kubbeye, minberin sağındaki bir kapı aracılığıyla ulaşılmaktadır. Kubbenin karesi, türbeyi arkada bırakan ikizkenarı yamuk bir alanın güneyinde bulunmaktadır. Bir kenarı3.2m uzunluğunda kubbenin karesi, köşeli pendantifler ve üç sıra mukarnas aracılığıyla sekizgen şekle dönüşmektedir. Sekiz duvarından dikdörtgen biçimli pencereler açılan sekizgen şekilden sonra yarım dairesel kubbe gelmektedir. Kuttap(kuran-i kerim’in okutulduğu yer): Muayenehaneye yeni dönüştürülmüş Kuttap, camiiin doğu cephesine bitişik olan dükkanların üstünde bulunmaktadır. Su çarkı:- H.1221 tarihli vakıfname, bir su çarkının bulunmuş olduğunu belirtmektedir. Şimdi bulunmayan bu su çarkı, şadırvanın yer aldığı kuzey duvarın arkasında bulunmuş olduğu tahmin edilmektedir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-012	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-KADI CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

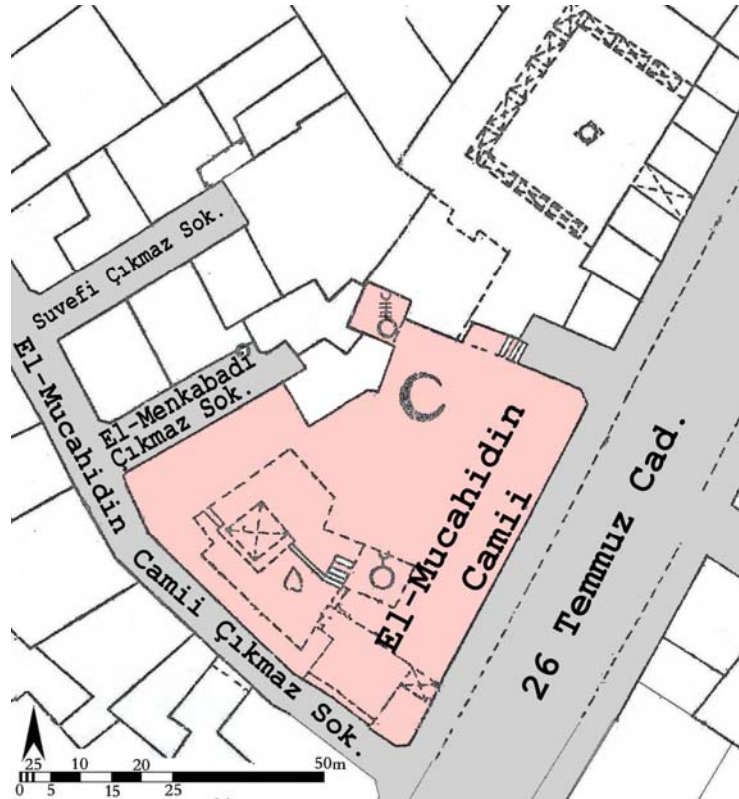
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-016	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-MÜCAHİDİN CAMİİ	
ADI	EL-MÜCAHİDİN CAMİİ			YAPI TÜRÜ	DİNİ	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	26 Temmuz Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XVIII. yy	Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ	Osmanlı	Bugünkü KULLANIM	Cami			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Cami			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Güney cephesi 26. Temmuz Sokağına bakan El-Mücahidin Camii, Asyut şehrinin batındaki “elmücahidin” semtinde bulunmaktadır. Caminin giriş kapısının üstünde yer alan levha, Osmanlı devletinin tuğbaylarından biri olan tuğbay Mehmet Bey’in bu camiyi H.1120 (1708M) yılında yaptırdığını belirtmektedir. Her birisi dört sütundan oluşan üç sıra ağaç direk ortasında bulunan bu camii, dikdörtgen şeklinde bir alanı kapsamaktadır. Caminin batı duvarı, 13,00m uzunluğundadır. Bu batı duvarı kuzey tarafına, açık bir alandan ibaret olan şadırvana götüren bir kapı düşmektedir. Kiblenin duvarı ise, 16,7m uzunluğundadır. Kible duvarının ortasında, yıldız şekillerini oluşturan kaplama tuğlasıyla süslenen bir mihrap bulunmaktadır. Bu mihrap, genişliği 1,00m’lik, derinliği 0,85m’lik bir yarım dairesel girintiden ibarettir. Bu yarım dairesel girinti üzeri ise, beşik kemerli bir başlık mevcuttur. Yanları torna işi olarak tahtadan geometrik bezemelerle süslenen Ahşaptan minber ise, mihrabın sağında yer almaktadır. Minberin son bulduğu hatibin yeri, üstünde kubbe bulunan külahla çevrilidir. 6.7m – 4.3m’lik dikdörtgen biçimli ahşaptan kadınlar mahfili, caminin kuzey duvarının ortasında yer almaktadır. Torna işi olarak tahtadan korkulukla çevrili olan kadınlar mahfili, dört ağaç direk üzerine dayanmaktadır. Kadınlar mahfiline, tahtadan merdivenle çıkılmaktadır. Caminin tavanı ahşap döşemelidir. Bu tavan, üstünde yan yana sıkıştırılmış keresteleri taşıyan ana kirişlerden oluşmaktadır. Bu ana kirişler, üstten caminin dört duvarıyla bağ kuşaklarla bağlanan kare biçimli on iki ağaç direğe dayanan döşeme kirişlerine oturmaktadır. Caminin tavanı ortasında bir ahşap çatı penceresi bulunmaktadır. Bu çatı penceresinden aydınlatmak ve havalandırmak için pencereler açılmıştır. Caminin doğu cephesinin ortasında, anıtsal kapılardan biri olan ve üzerinde üç dilimli kemer bulunan caminin giriş kapısı yer almaktadır. Bu girişin ortasında ise, üstünde oyma işi olarak geometrik bezemelerle süslenmiş bir lento bulunan 2.00m’lik -1.25m’lik dikdörtgen biçimli kapı boşluğu mevcuttur. Caminin kuruluş tarihinin metni nesih hatıyla nakşedildiği levha, bu ahşap lentonun üzerine düşmektedir. Bu levhanın sağında ve solunda kaplama tuğlasıyla süslenmiş yıldız şekilli bezemeler mevcuttur. Caminin minaresi ise, cephe küntlesinden çıkıntı yaparak caminin kuzey doğu köşesinde bulunmaktadır. Tamamıyla kaplama tuğlasıyla yapılmış olan bu minare, kare biçimli kaideden ve dört kattan oluşmaktadır. Bu minare, bir kenarı 4.00m uzunluğunda kare biçimli bir kaide ile başlamaktadır. Bu kare, dört evrik üçgen aracılığıyla, yanları sivri kemerlerle son bulan dikdörtgen biçimli girintilerle süslenen sekizgen şekilli bir kata dönüşmektedir. Bu sekizgen biçimli kat, sekizgen şeklinde ahşap bir pencere taşıyan üç sıra mukarnas ile son bulmaktadır. Sekizgen biçimli İkinci katın birinci kattan sonra gelmektedir. İkinci katın yanları da, sivri kemerlerle son bulan sekizgen biçimli girintilerle süslenmiştir. İkinci katı süsleyen girintilerin birkaçından, ahşap pencereye götüren birçok kapılar açılmıştır. İkinci kattan sonra, başka bir ahşap pencereyi taşıyan iki sıra mukarnas gelmektedir. Bir ahşap pencereyle son bulan üçüncü kattan sonra dördüncü kat gelmektedir. Hem üçüncü hem de dördüncü kat, ikinci katı andırıyor. Dördüncü kat, iki sıra mukarnas üzerine oturan sekizgen biçimli bir ahşap pencereyle, minare ise, koni şeklinde bir başlık ile son bulmaktadır. Caminin ekleri şunlardır: 1-Türbe kubbesi: Bir kenarı 3.35 uzunluğundaki kareden ibaret olan türbe kubbesi, şadırvan solunda bulunarak caminin batı duvarının arkasına düşmektedir. Bu kare, dört evrik üçgen aracılığıyla sekizgen şekle dönüşmektedir. Bu sekizgen şekilden kemerli yedi pencere açılmıştır. Bu sekizgen şekilden sonra, bir kubbe gelmektedir. Yarım dairesel olan bu kubbe, alçıdan olarak çıkıntılı yıldız şeklindeki bezemelerle ortasından süslenmiştir. 2- Sebil ve kuttap(çocuklara kuran-i kerimin okutulduğu yer): Cami ile ilgili vakıfnamelerden birisi, bir sebil ve kuttapın camiye eklenmiş olarak bulunduğuna işaret etmiştir. Galiba ikisi, caminin batı tarafında bulunuyorlarmış. Ancak ikisi şimdi görünmez olmuşlar. Caminin çeşitli dönemlerde uğradığı yenilikler, caminin temeline ve mimarlıkla ilgili ana unsurlarına dokunmamıştır. Caminin güneyinde camiyeye vakıf malı olarak birkaç dükkân bulunmaktadır. Apaçık meylî yüzünden herhangi bir anda yıkılabilen minare dâhil caminin şimdiki durumu çok kötüdür.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-016	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-MÜCAHİDİN CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

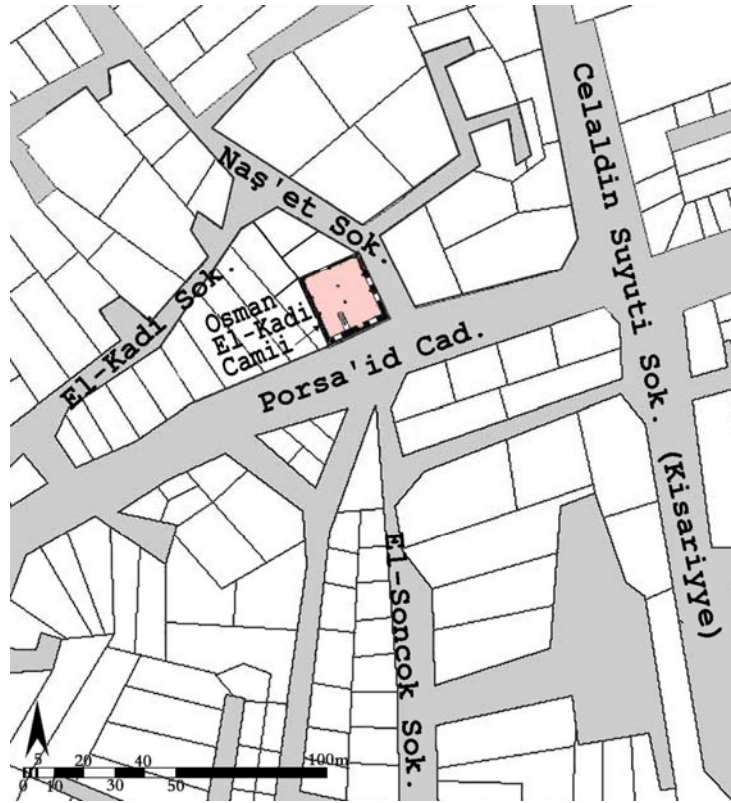
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-018	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	OSMAN EL-KADİ CAMİİ	
ADI	OSMAN EL-KADİ CAMİİ			YAPI TÜRÜ	DİNİ	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Na'et Sok. + Porsa'id Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy	Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Cami			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Cami			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Doğu cephesi Sebze Çarşısının sokağına bakan Osman El-Kadi Camii, Nevet Asyut El-kadime semtinde bulunmaktadır. Caminin kuruluş tarihi ise, caminin girişinin üstünde bulunan dikdörtgen biçimli levhanın sonunda H.1302(1884.M) yılı olarak yazılmıştır. Camiyi yaptıran ise, H.50(110.M) yılında Asyut'un yargıcı El-kineni'nin torunu olan Osman El-kineni'dir. Anıtsal taç kapılarından birisi olan caminin ana girişi, cepheden 0,5m yükselerek doğu cephenin kuzey tarafına düşmektedir. Bu girişin üstünde ise, beşik kemer bulunmaktadır. Girişin ortasında yer alan 2.90m'lik*1.5m'lik dikdörtgen biçimli kapı boşluğunun üstünde ise, camiyi yaptıranın adıyla son bulan şiir dizeleri üzerine yazılan dikdörtgen biçimli bir levha bulunmaktadır. Ortasında, tavanı taşıyan dairesel iki ağaç direk bulunan cami, 8.95m*8.2m'lik dikdörtgen biçimli bir alanı kapsamaktadır. Ahşap döşemeli caminin tavanı, kare biçimli iki döşeme girişine dayanan ahşap girişlerden oluşmaktadır. Bu iki döşeme girişi, caminin iki ağaç direğine dayanmaktadır. Tavanın ortasında yer alan çatı penceresinin, aydınlatmak ve havalandırmak için dört yanından dikdörtgen biçimli pencereler açılmıştır. Duvarı yaklaşık 8.2m uzunluğundaki kible duvarının ortasında yer alan mihrap, genişliği 1.05m'lik ve derinliği 0.60m'lik bir yarım dairesel girinti şeklindedir. Bu girintinin üstünde ise, beşik kemerli bir şapka bulunmaktadır. Mihrabın sağında mevcut olan minber ise, ahşaptandır. Yanları, yıldız şeklinde ahşap bezemelerle süslenmiş minberin yüksekliğinde bulunan hatibin yeri, üstünde koni şeklinde bir başlık bulunan bir külahla çevrilidir. Caminin kuzey tarafında yer alan dikdörtgen biçimli bir kapıdan, caminin kuzey tarafına düşen caminin şadırvanına gidilir. Camiden ayrı olarak caminin kuzey tarafına düşen minare, koni şeklinde bir başlık, sekizgen biçimli üç kat ve kare biçimli kaideden oluşmaktadır. Sivri kemerle son bulan dikdörtgen şeklinde girintilerle ve yılankavi şekillerle sekiz kenarı süslenen sekizgen biçimli bir kat, minarenin yerden başlayan bir kenarı 3.25 metre uzunluğundaki kare biçimli kaidesinin üstünde bulunmaktadır. Kenarları birinci katın bezemelerinin aynisiyle süslenen sekizgen biçimli ikinci kat, sekizgen şekilli bir pencere taşıyan üç sıra mukarnas üstünde bulunduğu birinci kattan sonra gelmektedir. Yine kenarları birinci katın bezemelerinin aynisiyle süslenen sekizgen biçimli üçüncü kat, sekizgen şekilli bir pencere taşıyan iki sıra mukarnas üstünde bulunduğu ikinci kattan sonra gelmektedir. Üçüncü katın üstünde bulunan iki sıra mukarnasın taşıdığı sekizgen şekilli pencereden sonra, küçük silme, ondan sonra da koni şeklinde bir başlıkgelmektedir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-018	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	OSMAN EL-KADİ CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

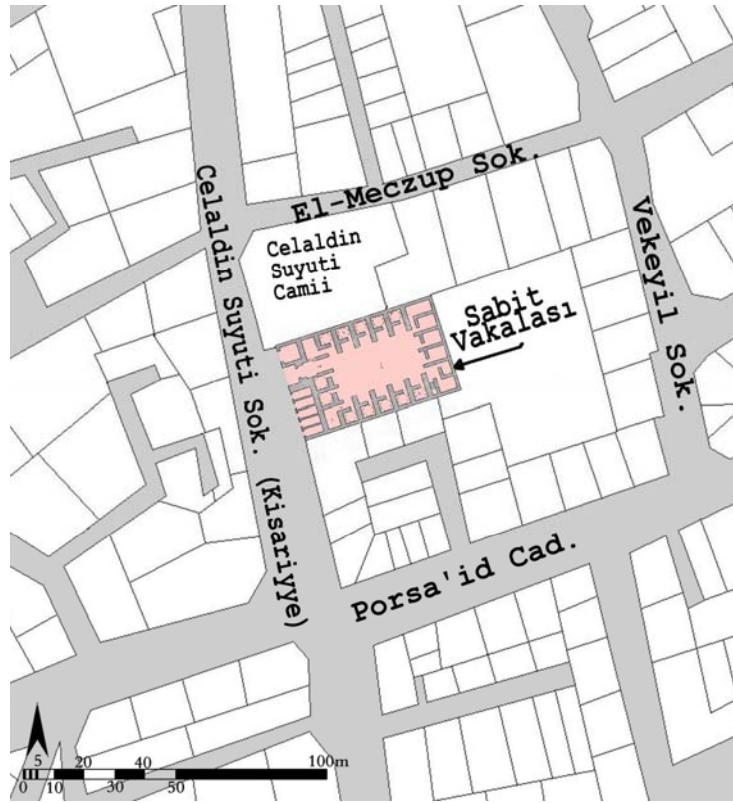
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-019	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	SABİT VAKALASI	
ADI	SABİT VAKALASI			YAPI TÜRÜ	TİCARET	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kısıriyye)	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy	Özgün KULLANIM	Vakala			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Depo			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Doğu cephesi Muhammed Mahmoud Paşa caddesine bakan Sabit Hani, Celal El-Din El-Suyuti caminin güneyindeki El-kısıriye semtinde bulunmaktadır. Sabit Hani, H.1238 yılında Mehmet Kaşif Beyzade oğlu Mehmet Sabit Bey Eyüp tarafından kurulmuştur. Doğu cephede bulunan hanın girişinin önünde, bir kenarı 2.4 m uzunluğundaki kare biçimli ve ana girişlerle örtülü bir alan bulunmaktadır. Bu kare biçimli alan, Mohammed Mahmoud Paşa caddesine yarım dairesel kemerli ve dikdörtgen şeklinde bir delikle bakmaktadır. Hanın girişi ise 2.3 m X 1.9 m'lik dikdörtgen biçimli kapının boşluğundan ibarettir. Bu kapının boşluğunun üstünde ise, düz ahşap lento vardır. Girişin kapısının iki ahşap kanadı vardır. Bu iki kanadın her birisi, alttan ve üstten demirden şeritlerle süslenmiştir. Girişin boşluğu, içinde yıldızlar ve şekiller bulunan orta kareden ibaret olan çıkıntılı bezemelerle süslenen haçtonozla örtülü ve 4.3 m X 2.5 m'lik dikdörtgen biçimli girişin holuna götürmektedir. Girişin holunun solunda bulunan girinti, derinliği 0.55 m ve genişliği 2.05 m uzunluğundadır. Bu girintinin üstünde ise beşik kemer vardır. Girişin holu da, orta havluya, üstünde beşik kemer bulunan genişliği 2.5 m'lik dikdörtgen biçimli bir delikle bakmaktadır. İki kattan oluşan bu han 16.8 m X 8.8 m'lik dikdörtgen biçimli açık orta avludan ibarettir. Bu orta avlu, iki koca ahşap döşeme girişine dayanan hurma ağacı gövdesinden oluşan ahşap tavanla örtülüdür. Avlunun dört tarafı, derinliği 1.2 m ve genişliği 2.6 m uzunluğundaki dikdörtgen biçimli girintilerle çevrilidir. Bu girintilerin üstünde ise dört merkezli sivri kemer bulunmaktadır. Sayısı yirmi olan amberler, bu girintilerin arkasında yer almaktadır ve şöyle dağıtılmıştır: Altı amber güney tarafa, altı amber kuzey tarafa, dört amber doğu tarafa ve dört amber batı tarafa düşmektedir. Bu amberler, hacim bakımından değişik olduğu için kimi kare biçimli kimi de dikdörtgen biçimlidir. Kare biçimli amberler basık tonozla, dikdörtgen biçimli amberler ise beşik tonozla kaplı (döşemedir). İkinci kata, avlunun güneydoğusundaki merdivenle gidilebilmektedir. Bu kat, hanın avlusuna, torna işi olan bir ahşap pencere ile bakmaktadır. Bu katta, kimi kare biçimli kimi de dikdörtgen biçimli olan ve amberlerin üstünde bulunan 20 odadan oluşmaktadır. Bütün odaların tavanı hurma ağacı gövdesiyle örtülüdür. Bu odaların önünde ise hurma ağacı gövdesiyle örtülen bir koridor bulunmaktadır. Tavan ise, tuğladan kare biçimli 17 desteğe dayanmaktadır. Hanın cephesinde, hana bağlı olan altısı girişin solunda, birisi girişin sağında olmak üzere 7 dükkan bulunmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Anıt Yüksek Kurulu			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-019	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	SABİT VAKALASI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

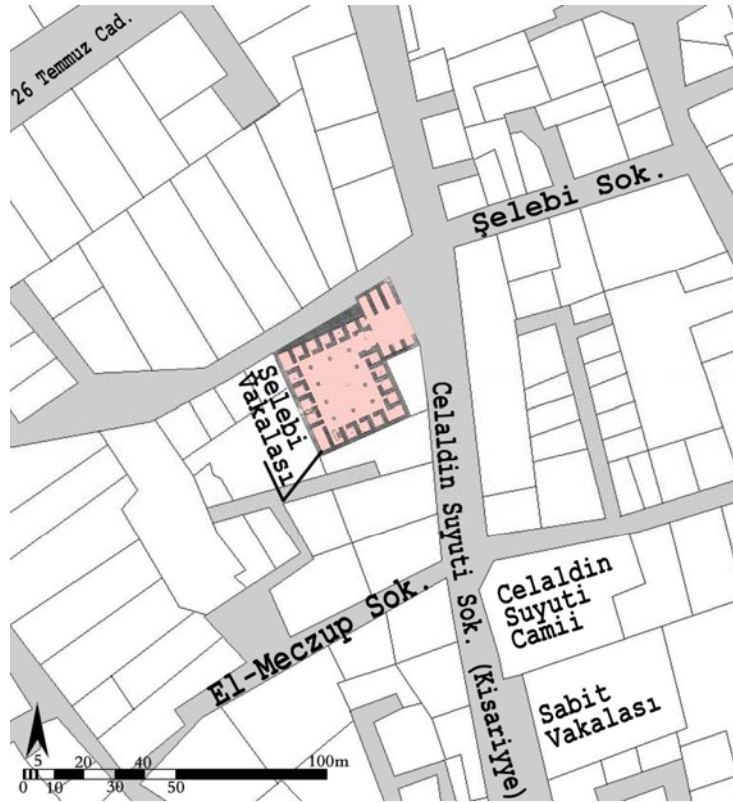
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-020	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	ŞELEBİ VAKALASI	
ADI	ŞELEBİ VAKALASI			YAPI TÜRÜ	TİCARET	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kisariyye)	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy	Özgün KULLANIM	Vakala			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Şelebi Hanı, El-Kisariye semtinde bulunmaktadır. Girişin bulunduğu hanın doğu cephesi Mohamed Mahmoud Paşa caddesine, kuzey cephesi ise Abu-El Gamal sokağına bakmaktadır. Hanın kuruluş tarihiyle ilgili hiçbir keskin bilgi elde edememektedir. H.1241 (M.1824) tarihli han ile ilgili vakifname, hanı yaptıranın, Mohammed El-Seyid Şelebi olduğunu kaydetmiştir. Hanın girişi, doğu cephenin kuzey tarafına düşmektedir. Bu girişin önünde ise, 6.65m X 5.1 m'lik dikdörtgen biçimli ve örtülü bir alan bulunmaktadır. Dikdörtgen biçimli altı dükkan, bu alanın sağından ve solundan açılmaktadır. Hanın girişi, üstünde ahşap lento bulunan 2.9 m X 2.4 m'lik dikdörtgen şeklinde bir boşluktan ibarettir. Bu ahşap lento üstünde ise, içinde altı köşeli yıldızı bulunan kenar dörtgeni oluşturan geometrik şekilden ibaret olan alçıdan çıkımalı süslemeler bulunmaktadır. Girişin kapısının iki ahşap kanadı vardır. Bu iki kapıdan her birisi, üstünde beşik kemer bulunan genişliği 1.4 m ve derinliği 0.5 m'lik dikdörtgen biçimli girintilerle süslenmiştir. Girişin holu, ortasında altı köşeli dört yıldız bulunan haçtonozla örtülüdür. İki kattan oluşan bu han, 10.5 m X 7.00 l'lik dikdörtgen biçimli açık orta avludan ibarettir. Avlunun dört tarafı, tuğladan dairesel on sütuna dayanan hurma ağacı gövdesiyle örtülü bir kısım ile çevrilidir. Amberlerin kapıları, bu örtülü alçının arkasında vardır. Han, birinci katında 19 amberi içermektedir. Bu amberler avlunun etrafına şöyle dağıtılmıştır: dört amber doğu tarafına, beş amber kuzey tarafına, dört amber güney tarafına ve altı amber batı tarafına düşmektedir. Bu amberlerin herbirisi (tamamı), bir kenarı 2.5 m uzunluğundaki bir kare biçimlidir. Tuğladan basık kubbe ile örtülüdür ve her birisinin 1.5 m X 0.9 m'lik dikdörtgen şekilli bir kapı boşluğu vardır. Ama hanın köşelerindeki amberler, dikdörtgen biçimli ve beşik tonozlarla örtülüdür. İkinci kata, hanın güneybatısındaki merdevenle gidilebilmektedir. Bu kat, amberlerin üstünde bulunan 19 odadan oluşmaktadır. Bu odalar, alan bakımından değişik olduğu için kimi kare biçimli kimi de dikdörtgen biçimlidir. Bu odaların tavanı, hurma ağacı gövdesiyle döşemidir. Bu odaların önünde ise, hanın avlusuna torna işi olan bir ahşap pencere ile bakan ve tuğladan kare biçimli on desteğe dayanan örtülü bir koridor bulunmaktadır. Hanın doğu cephesinde, hem hanın girişi hem de girişin sağındaki birkaç modern dükkan bulunmaktadır. Hanın tuğladan kuzey cephesinde ise hiçbir pencere yoktur.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Anıt Yüksek Kurulu			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-020	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	ŞELEBİ VAKALASI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

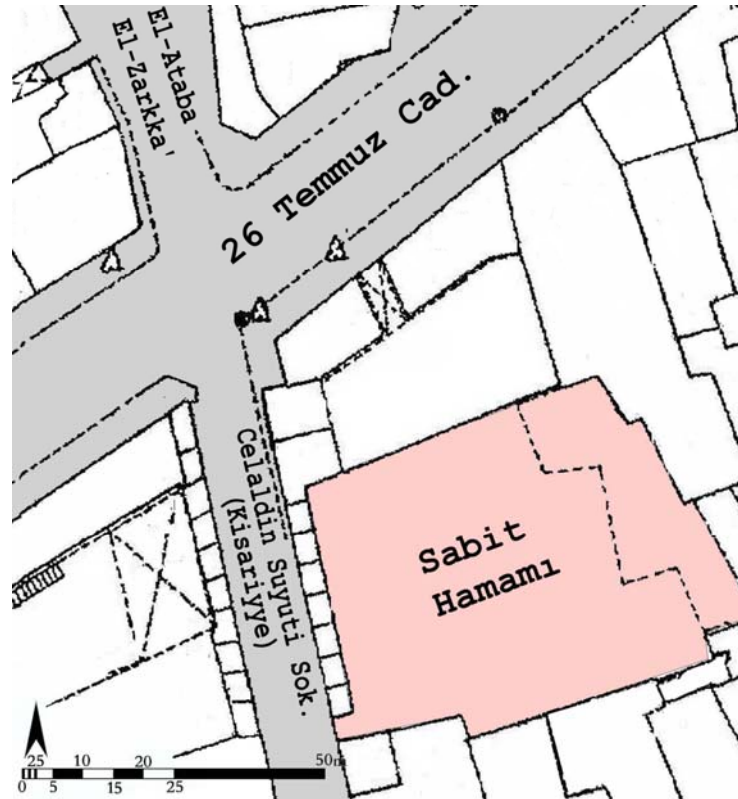
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-021	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	SABİT HAMAMI	
ADI	SABİT HAMAMI			YAPI TÜRÜ	HAMAM	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Celaldin Suyuti Sokağı (el-Kısıriyye)	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy	Özgün KULLANIM	Hamam			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Sabit hamamı, Asyut şehrinin batısında El-kısıriye semtinde bulunmaktadır. Ana cephesi sayılan hamamın batı cephesi, Mohamed Mahmoud paşa caddesine bakmaktadır. Hamamın kuruluş tarihi, kesinlikle bilinmemiştir. Ama H. 1221 (M. 1806) tarihli vakıfnamede, Prens Mohamed Kaşif Beyzade'nin, bu hamamın üçte birisini boşalttığı kaydedilmiştir. Boti ise, Sabit hamamının mozağının Kahire'deki Beşteker ve El-Sorojiye hamamının mozağına benzemesini göz önünde bulundurarak bu hamamın 15. yüzyılın başlarına ait olduğunu kaydetmiştir. Bu hamam ile ilgili üç satım vakıfnamede var ki bu hamamın içindekilerini ve unsurlarını dikkatle vasıflıyor. Mohamed Bey El-Defterdar, H. 1238 (M.1822) yılında bir hamam yaptırdıktan sonra Sabit hamamına El-Hamam El-Kadim (eski hamam) adını verilmiştir. Mohamed Bey El-Defterdar'ın yaptırdığı hamam ise, El-Hamam El-Cedid (yeni hamam) adını almıştır. Yaygın olan (Sabit Hamamı) adı ise, Prens Mohamed Kaşif Beyzade'nin tornu olan Mohamed Sabit Bey'e aittir. Hamamın kapsadığı dikdörtgen biçimli alan, sıcaklık ve soyunmalık bölümlerinden meydana gelir. Sıcaklık bölümüne iki banyo, iki eyvan ve üç halvet açılmaktadır. Soyunmalık bölümüne götürerek sola dönen ve aşağıya inen merdiven, hamamın giriş kapısından gelmektedir. Soyunmalık bölümü ise, ortasında kare biçimli ve bir kenarı 3 m uzunluğundaki taştan bir fiskeye bulunan yaklaşık 7.9 m'lik X 7.6 m'lik kare biçimli bir alanı kapsamaktadır. Renkli mermer ile kaplanmış olan fiskeye, soyunmalık zemininden yaklaşık 1.5 metre yüksekliğindedir. Fiskiyenin dört etrafında, yüksekliği birer yaklaşık 2 m olan dört granit sütun vardır. Bu sütunlar, hurma ağacı gövdesiyle döşemeli bir tavanı taşıyamaktadır. Havalandırmak ve aydınlatmak için dört yanından pencereler açılan çatı penceresi, bu tavanın ortasında yer almaktadır. Orta avlu, zemini avlunun zemininden yaklaşık 1 m yükselen üç eyvanla çevrilidir. Bu eyvanlara dört basamaklı bir merdivenle çıkılıyor. Bu eyvanlardan her birisi, 3.05 m'lik X 1.5 m'lik dikdörtgen biçimli bir alanı kapsamaktadır. Bu eyvanlardan her birisinin üstünde bulunan üst kat, avluya torna işi olarak ahşap pencere ile bakmaktadır. Bu eyvanlar, elbise çıkarmak için tahsis edilmiştir. Soyunmalık bölümünün kuzey duvarının sonunda bulunan kısa kenarı 0.7 m'lik dikdörtgen biçimli kapının boşluğu, hamamın tavanına çıkan merdivene götürmektedir. Fiskeye etrafındaki koridor, değişik geometrik şekilleri oluşturarak renkli mermer ile kaplanmıştır. Soyunmalık bölümünün doğu duvarının ortasında, camla kaplı olan yarım dairesel delikleri bulunan beşik tonozla kaplanmış olan koridora götüren bir kapının boşluğu Bu koridorun sonunun güney tarafında ise, küçük bir helaya götüren başka bir kapının boşluğu bulunmaktadır. Bu koridorun sağında ise, soğukluk denilen 2.5 m'lik X 2.7 m'lik dikdörtgen biçimli bir eyvana götüren bir kapı vardır. Bu eyvanın tavanı, renkli camla kaplı olan dairesel delikleri bulunan beşik tonozdan ibarettir. Soğukluk bölümü, dış havaya direkt çıkması diye yıkandıktan sonra yıkanın oturması için tahsis edilmiştir. Sıcaklık bölümü ise, köşeli pandantif üzerine oturan beşik tonozla kaplı olan kare biçimli bir alanı kapsamaktadır. Bu alana, iki eyvan, iki banyo ve üç halvet açılmıştır. Bu alanın doğu tarafına, camla kaplı olan dairesel delikleri bulunan beşik tonozla kaplanmış olan 3.5 m'lik X 3.9 m'lik dikdörtgen biçimli birinci eyvan, güney tarafına ise, camla kaplı olan dairesel delikleri bulunan beşik tonozla kaplanmış olan ve bir kenarı 3.5 m uzunluğundaki ikinci eyvan düşmektedir. Bu iki eyvandan her birisinde, eyvanın zemininden yaklaşık 0.8 metre yükselen bir seki vardır. Hamamın iki banyosu vardır. Sıcaklık bölümünün doğu tarafına düşen birinci banyoya kemerli küçük bir kapıdan gidilmektedir. 3.5 m'lik X 2.4 m'lik dikdörtgen biçimli birinci banyonun içinde bir kenarı 2.00 m uzunluğundaki bir havuz vardır. Bu havuza bir merdivenle çıkılıyor. Bu banyo, camla kaplı olan delikleri bulunan ve köşeli pandantifler üzerine oturan basık bir kubbe ile kaplıdır. İkinci banyo ise, sıcaklık bölümünün doğu tarafında yer almaktadır. 3.5 m'lik X 2.7 m'lik dikdörtgen biçimli bu banyonun içinde bir kenarı 2.4 m uzunluğundaki kare biçimli bir havuz bulunmaktadır. Merdivenle çıkılan bu banyo, camla kaplı olan dairesel delikleri bulunan beşik tonozla kaplanmıştır. Sıcaklık bölümünün kuzey duvarında halvet denilen ve yıkanmak için kullanılan üç oda bulunmak. Bu odaların birincisi, 3.2 m X 2.55 m'lik dikdörtgen biçimlidir. Birinci odanın batısında bulunan ikinci oda ise, de 1.5 m X 1.9 m'lik dikdörtgen biçimlidir. 3.2 m X 2.5 m'lik dikdörtgen şeklindeki üçüncü oda ise, ikinci odanın batısında yer almaktadır. Üç oda, camla kaplı olan dairesel delikleri bulunan beşik tonozla kaplıdır. Tek cephesi sayılan yaklaşık 12.75 m uzunluğundaki bu binanın batı cephesi, El-kısıriye Mohamed Mahmoud Paşa sokağına bakmaktadır. Batı cephesinin güneyinde yer alan hamamın girişi, üstünde yarım dairesel bir kemer bulunan genişliği yaklaşık 1.3 m'lik dikdörtgen biçimli bir kapıdan ibarettir. Bu hamam girişinin yanında üç dükkan vardır. Girişin kapısı ise, bezemeli ahşap tek kanatlıdır. Bu girişin üstünde bulunan yarım dairesel kemer, işlenmiş demirdendir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Anıt Yüksek Kurulu			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-021	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	SABİT HAMAMI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

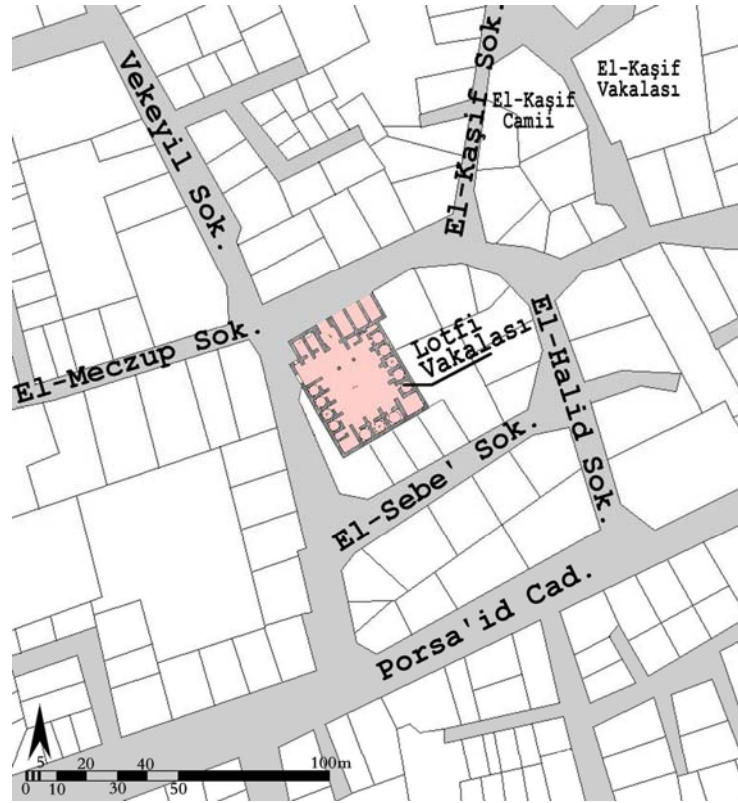
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-022	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	LOTFİ VAKALASI	
ADI	LOTFİ VAKALASI			YAPI TÜRÜ	TİCARET	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Vekeyil Sok. + el-Meczip Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XVII. yy	Özgün KULLANIM	Vakala			
MİMARİ DÖNEMİ	Osmanlı	Bugünkü KULLANIM	Depo			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Lotfi Hanı, Asyut şehrinin batısındaki El-kısariye semtinde bulunmaktadır. Hanın batı cephesi, El-Han sokağına, kuzey cephesi ise El-Vakeyil sokağına bakmaktadır. Han ile ilgili vakifname, yeniçerilerle gönüllü olarak çalışan Mısır'ın ileri gelenlerinden birisi olan Olduğunu kaydetmiştir. Lutfi bey bu hanı H.1103 (M.1692) yılında, han yanında bulunan mescidinin vakif mallarından birisini yaptırmıştır. Hanın iki girişi vardır. Ana giriş sayılan birinci giriş, batı cephenin kuzey tarafına düşerek El-Han sokağına bakmaktadır. Taç kapılarından birisi olan ve kaplama tuğlasından yapılmış olan bu ana giriş, üstünde üç dilimli kemer bulunan genişliği 2.4 m'lik dikdörtgen biçimli bir girintiden ibarettir. Bu giriş, kaplama tuğlasıyla yapılmış olan geometrik bezemelerle süslenmiştir. Bu girişin ortasında bulunan ve genişliği 2.1 m'lik dikdörtgen biçimli kapı boşluğunun kalınlığı 0.3 m'lik ahşap lento bulunmaktadır. Bu lentonun üstünde bulunan kareler, üçgenler ve yıldızlı şekiller olmak üzere geometrik bezemeler, çıkıntılı oyma işi olarak yapılmıştır. Ahşap lento üstünde ise, etrafında kaplama tuğlasından dikdörtgen biçimli çerçeve mevcut olan küçük bir pencere bulunmaktadır. Bu pencerenin sağında ve solunda ise, kaplama tuğlasından yapılmış olan kareler ve dikdörtgenler olmak üzere süslemeler bulunmaktadır. Ama bu giriş şimdi kapalı ve kullanılmaz durumundadır. Hemen hemen kuzey cephede bulunan ikinci giriş ise üstünde ahşap lento bulunan 2.5 m X 2.3 m'lik dikdörtgen biçimli boşluktan ibarettir. Bu giriş kapısının birer çivilenmiş olan üç demir şeridiye süslenen iki kanadı vardır. Şimdi sadece bu giriş kullanılmaktadır. İki kattan oluşan bu han, yaklaşık 12.15 m X 12.00 m'lik kare biçimli açık orta avludan ibarettir. Bu avlunun bütün etrafında üç dilimli kemer ve beşik kemer olmak üzere değişik kemerli girintiler bulunmaktadır. Bu girintilerden her birisi, 2.4 m genişliğinde ve 1.3 m derinliğindedir. Bu girintilerin arkasında ise, boyutları, 1.4 m X 0.9 m'lik olan dikdörtgen biçimli amberlerin kapıları vardır. Bu kapılar, kimi kare biçimli kimi de dikdörtgen biçimli olan amberlere götürmektedir. Bu han, içinde 19 amberi içermektedir. Bu amberlerin tavanı, beşik ve basık olmak üzere tonozla örtülmüştür. İkinci kata, avlunun kuzeydoğusundaki merdivenle çıkabilmektedir. Kısa kenarı yaklaşık 1.5 m uzunluğundaki koridordan oluşan ikinci katın arkasında odalar bulunmaktadır. Bu hanın vakifnamesi, hanın içinde 21 odayı içerdiğini kaydetmiştir. Ama bu sayı şimdi, kuzey odaların yıkılması nedeniyle 15'e düşmüştür. Bu odaların tavanı hurma ağacı gövdesiyle döşemidir. Ana girişin kitlesi, kapalı küçük dükkanın şimdi bulunduğu cephede yer almaktadır. Bu cephede hiç bir pencere yokken, kuzey cephede, sağında hana bağlı üç dükkan buunan ikinci girişin boşluğu bulunmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Anıt Yüksek Kurulu			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-022	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	LOTFİ VAKALASI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

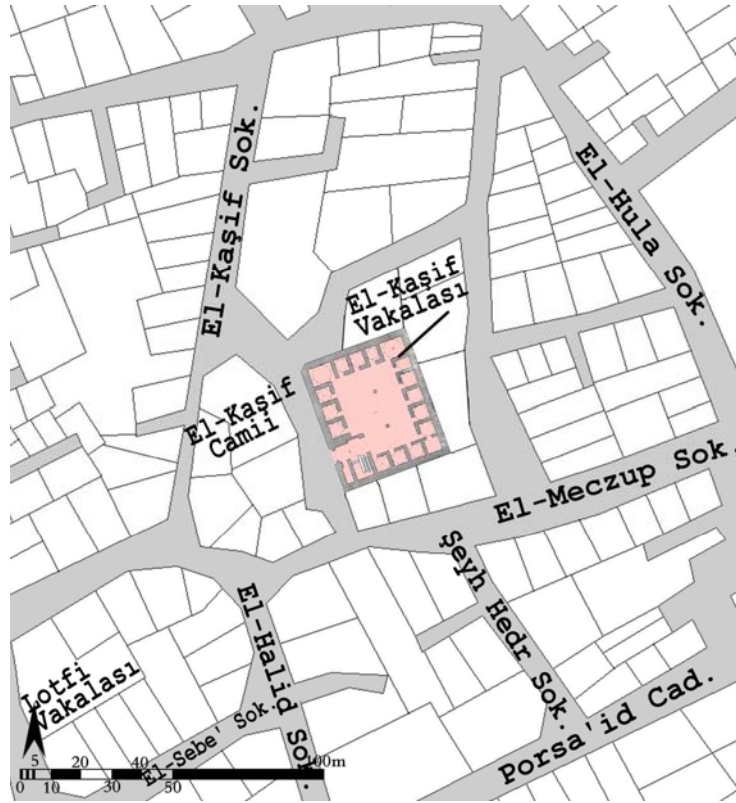
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-025	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-KAŞİF VAKALASI	
ADI	EL-KAŞİF VAKALASI			YAPI TÜRÜ	TİCARET	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	El-Kaşif Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XVII. yy	Özgün KULLANIM	Vakala			
MİMARİ DÖNEMİ	Osmanlı	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Doğu cephesi “şeyh Hızır” caddesine ve kuzey cephesi “el-magrabi” sokağına bakan “el-kâşif” Hani, Asyut şehrinin batısındaki El-kısıriye semtinde bulunmaktadır. Han ile ilgili vakıfname, H.1237(M.1821) yılında hanı yaptıranın, prens Mehmet Kâşif Beyzade olduğunu kaydetmiştir. Adı geçen prens, bu hanı, hanın karşısında bulunan Kendi caminin vakıflarından birisi kılmıştır. Hanın ana girişi, batı cephenin güney tarafına düşmektedir. Bu giriş, genişliği 2.4m olan dikdörtgen biçimli bir girintiden ibarettir. Bu girinti üstünde ise, sivri kemer bulunmaktadır. Hanın girişi ortasında ise, 2,1 m X 1,6 m'lik dikdörtgen şeklinde bir kapı boşluğu yer almaktadır. Girişin kapısının, birçok çivi ile tespit edilmiş madeni bir şerit ile üstü ve altı süslenen ahşaptan iki kanadı vardır. Kapı boşluğunun üstünde ise, kısa kenarı 0,2 cm uzunluğundaki ahşap bir lento mevcuttur. Üzerinde çıkıntılı bitkisel bezemeler oyulmuş bu lentonun üstünde ise, dikdörtgen biçimli küçük bir pencere bulunmaktadır. Girişin kütlesi, kaplama tuğlasıyla inşa edilmiştir. Bu tuğlanın her beş sırası arasına ahşaptan bir direk konulmuştur. Bu hanın kuruluş tarzı, “el-kâşif” caminin tarzı aynısıdır. Girişten sonra ise, 4.00*2.05 m'lik dikdörtgen biçimli ve haç tonoz ile örtülü bir hol gelmektedir. Bu haç tonozun ortasında ise, çıkıntılı bir dörtgen bulunmaktadır. Bu dörtgen ortasında, etrafında birçok dörtgen ve dikdörtgen biçimli şekil bulunan bir göbek mevcuttur. Giriş holünün sağında ve solunda ise, sivri kemeri olan dikdörtgen biçimli girintiler yer almaktadır. Soldaki girintilerin derinliği 0.05, genişliği 1.85m, sağdaki girintilerin genişliği ise, 0.09 m'dir. Bu girintilerin yanında ise, üst kata çıkan merdiven yer almaktadır. İki kattan oluşan bu han, 6.03 m X 6.10'luk dikdörtgen biçimli açık orta avludan ibarettir. Avlunun dört tarafı, önünde örtülü geçit bulunan alt amberlerle çevrilidir. Üst katlar ise, torna işi olan tahtadan bir pencereyle avluya bakmaktadır. Han, 16 amberi içermektedir. Bu amberler avlunun etrafına şöyle dağıtılmıştır: üç amber güney tarafına, beş amber kuzey tarafına, beş amber doğu tarafına ve üç amber batı tarafına düşmektedir. Bir çok basık tonoz ile örtülü olan bu amberlerin her birisi (tamamı), bir kenarı 2.2 m uzunluğundaki bir kare biçimlidir. her birisinin 1.55 m X 0.85 m'lik dikdörtgen şekilli bir kapısı vardır. Bu amberlerin önünde ise, mermerden iki sütuna dayanan kirişler ile örtülü bir geçit mevcuttur. Bu iki sütunun birisi, sekizgen olarak hanın güney tarafına, diğeri dairesel olarak kuzey tarafına düşmektedir. Hanın holündeki merdiven yoluyla üst kata çıkılabilmektedir. Bu kat, girişin direkt üstünde bulunan açık bir kulübeden ve 17 odadan oluşmaktadır. Bu odaların önünde ise, hurma ağacı gövdesiyle örtülen bir koridor bulunmaktadır. Kapıları 1.07*0.85 dikdörtgen biçimli olan bu odalar, alan bakımından değişik olduğu için kimi kare biçimli kimi de dikdörtgen biçimlidir. Düz olan Tavan ise, hurma ağacı gövdesiyle döşemidir. Hanın batı cephesinde, girişin üstündeki pencere hariç hiçbir pencere yokken, kuzey cephesinde, yeni açılmış dikdörtgen biçimli küçük dört pencere bulunmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Anıt Yüksek Kurulu			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-025	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-KAŞİF VAKALASI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

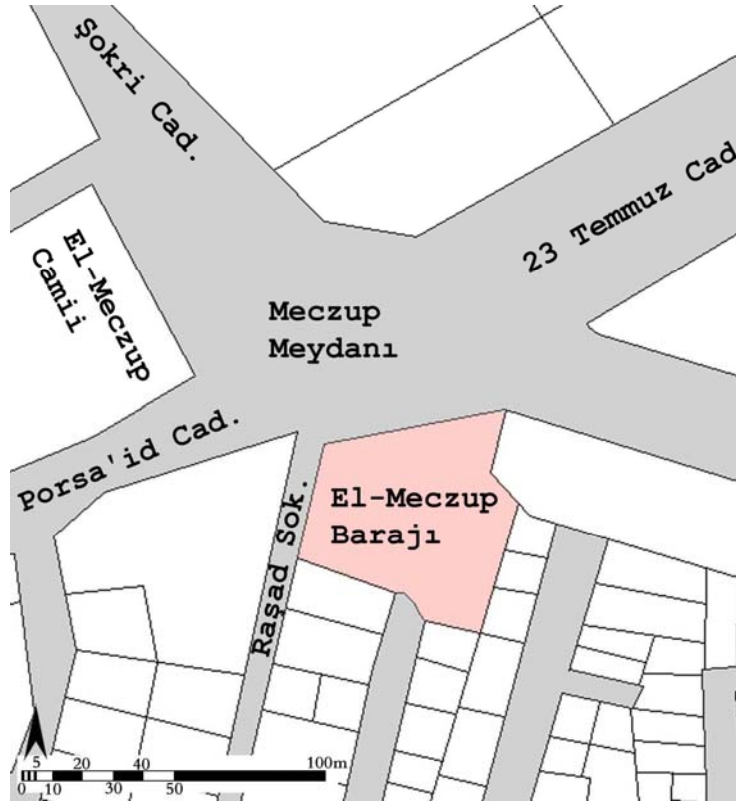
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-026	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-MECZUP BARAJI	
ADI	EL-MECZUP BARAJI			YAPI TÜRÜ	SU YAPISI	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	El-Meczup Meydanı	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ		Özgün KULLANIM	Baraj			
MİMARİ DÖNEMİ		Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Kamu	YAPIM SİSTEMİ	Yığma taş			
AYRINTILI TANIM: El-Meczup barajı, şimdi “el-meczup” meydanının zeminin altında bulunarak “el-meczup” caminin güneydoğusunda yer almaktadır. Barajın bedeni, barajın güney cephenin görüldüğü meydanın güney sonucunda görülebilmektedir. Baraj bedeninden kalan bölüm ise, meydan zemininin altındadır. Bugünkü barajın bulunduğu yerde ise, eski bir baraj varmıştır. Ama bu eski baraj tamamıyla yıkılmıştır. Bu yüzden Mehmet Ali Paşa’nın, H.1251(1835M) yılında yeniden yaptırdığı bugünkü baraj, yıkılan eski barajın aynı yerindedir. Bu eski barajı kuruluş tarihi ve onu yaptıranın adıyla ilgili hiçbir bilgi bulunmamasına rağmen, bu eski barajın, arazileri suladıktan sonra kalan suyu dışarı atmak için kullanıldığı tercih edilmektedir. Fazla suyu ya da ihtiyaç duyulandan çok suyu dışarı akıtmak sistemi, mısırlılar tarafından eski çağlardan beri bilinmiştir. Fransız hamle’nin kaleme aldığı kitab-u vash-i mısır (mısır’ın tarifi) adlı kitapta geçen Dörtürütür tarafından çizilen çizgiler, bu eski barajın, kendi gözlerinin arasına konulan üç direğe dayanan üç sıvri kemerden oluşmuş olduğunu ve Asyut şehrine girenin sağındaki caminin “el-meczup” cami olduğunu göstermektedir. Bu çizimlerde, bu barajın hakkında hiçbir bilgi bulunmamasına rağmen, ancak bu barajın mimar tarzına bakarsak, memluklar çağına ait olduğunu söylenebilmektedir. Ahmet Paşa Tahir, H.1239(M.1823) bu barajı restore etmiştir. Ali Mübarek Paşa, "el-hitat el-tevfikiye el-cedide" adlı kitabinde, Asyut’un müdürü olan Hüseyin Paşa Tahir’in, H.1250’den 1251’e kadar(1834–1835) geçen sürede, Ahmet Paşa Tahir’in attığı aynı temel üzerine ve aynı tarzla bu barajı yenilediğini ve bu baraj güney parapetinin iç cephenin güney köşesine H.1251 tarihli kuruluş levhası yerleştirdiğini kaydetmiştir. El-meczup barajı, kesme kireçtaşıyla kaplı olan iç bedenden, dairesel kemerlerden, güney ve kuzey olmak üzere iki parapetten ve dış yüzeyden oluşmaktadır. Bu barajın güney cephesinin, güneyden kuzeye doğru akan Nil’in suyla karşı karşıya geldiği için ana cephe sayılmaktadır. Bu cephe, en büyüğü orta kemer olan üç beşik kemerden oluşmaktadır. Bu orta kemerin genişliği, 4.1metre,yüksekliği ise,4metredir. Birer genişliği 3.8m olan iki yan kemer ise, birbirine benziyor. Cephenin tam uzunluğu 17 metre, barajın sırtını taşıyan kemerlerin derinliği ise, yaklaşık 8.37 metredir. Her birisi 0.55m kalınlığında ve 3.00’ m yüksekliğinde olan dört destekleyici ayak, bu üç kemeri destelemektedir. Bu ayaklardan her birisinin önünde ise, bir seki bulunmaktadır. Yarım dairesel planlı ve 1.15 metre yüksekliğinde olan bu sekiler, barajın bedeninden 1.9 metre çıkmaktadır. Bu dört destekleyici ayak, geometrik, bitkisel ve hayvani olmak üzere sekilerin yüzeyinden on sıra tuğlayla yükselen çıkıntılı değişik bezemelerle süslenmektedir. Orada, üzerine şiir dizeleri yazılan bir levha varmıştır. Bu levhanın sonundaki metin, Mehmet Ali paşa’nın, Nil seli yüzünden yıkılan bu barajı restore ettiğini göstermektedir. Ama bu levhanın şimdi orada bulunmadığı ve saklandığı yer bilinmediği söylenmektedir. Bu levhanın üzerine yazılanlar, arkeoloji yüksek heyet kayıtlarından nakledilmiştir. Bu barajın kuzey cephesi ise, “el-meczup” medyanı altında gömülmüştür. Ama şimdi bu cepheye ulaşılammamaktadır. Çünkü barajın bu cephedeki kemerleri, daha önce çığ tuğla ile, şimdi tuğla ile kapatılmaktadır. Eserler Koruma Heyeti’nin raporu, bu cephenin üzerinde hiç bezemelerin bulunduğuna işaret etmemiştir. Bu cephe, Fransız hamle sırasında çizilen resimlerde görünmektedir. Bu barajın sırtı, “el-meczup” meydanının altında gömülmüştür. Muhtemelen bu barajın sırtı, Mehmet Ali paşa’nın Kahire’de yaptırdığı “el-kanatır el- Hayriye” barajı gibi kireç taşla kaplıymıştır. Kalınlığı 0.56 metre olan güney parapet, meydanın zemininden 1,2 metre yüksekliğindedir. Bu parapetin bazı parçaları yıkılmıştır. Bu yıkılan parçalardan görünüyor ki parapet içten tuğla ve İle dıştan ise kireç taş ile kaplıdır. Orada kare biçimli bir levha vardır. Beyaz mermerden olan bu levhanın üzerine H.1251 tarihi ve birçok şiir dizleri nesih hattıyla yazılmıştır. Barajın kuzey parapeti ise, meydanın yapıtlılığı ve “el-meczup” çukuru dolduruluşu sırasında yıkılmıştır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Anıt Yüksek Kurulu			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-026	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-MECZUP BARAJI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

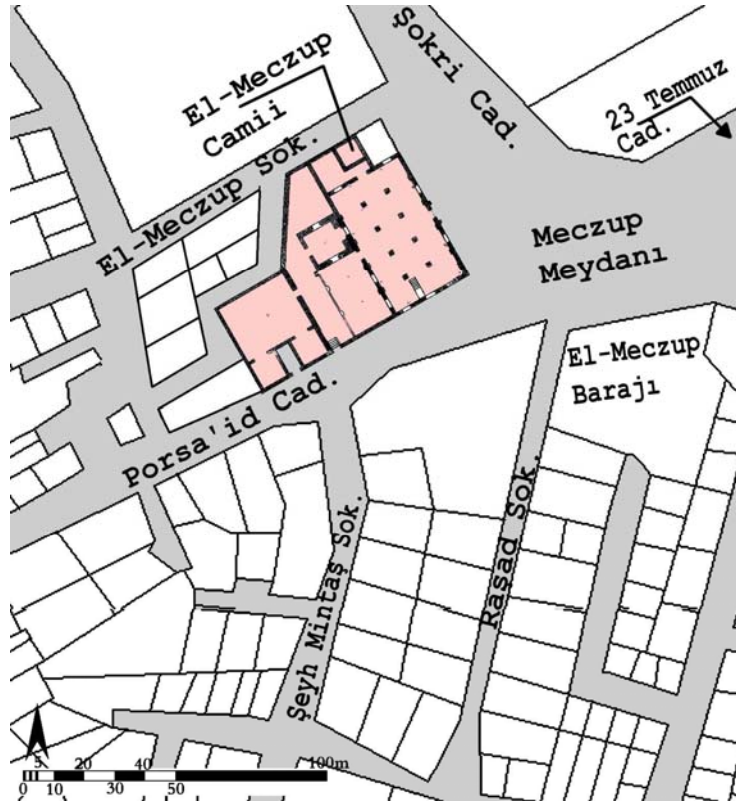
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-027	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-MECZUP CAMİİ	
ADI	EL-MECZUP CAMİİ			YAPI TÜRÜ	DİNİ	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	El-Meczup Meydanı / Porsa'id Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ		Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ		Bugünkü KULLANIM	Aynı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: El-Meczup camii, Asyut kentinin batısında bulunmaktadır. Caminin ana cephesi olan doğu cephe, Meczup meydanına, güney cephesi ise Porsa'id ticari caddesine bakmaktadır. Caminin kuruluş olduğu dönemle ilgili hiç bir belge yoktur, ancak camiye en eski işaret, Asyut Şeri Mahkemesi'nin arşivlerinde bulunmuş olan H. 1107 (1695) tarihli bir belgede geçer. Bu belge, cami güneyinde bulunan evin satmasına işaret etmektedir. Bu cami minaresiyle 1799 yılındaki Fransız işgalinin sırasında yazılan "Mısır Vassı" adlı kitabındaki tablolarının birinde görünmektedir. Cami uzun kenarları 18.2'şer metre, kısa kenarları 10.85'er metre olan bir dikdörtgen şeklinde bir alandan ibarettir. O, güney duvarına doğru paralel olarak yapılmış sivri kemer dört neften oluşmaktadır. Her nef, aynı taştan yapılmış olan iki payandaya dayanan üç küfekili kemerden ibarettir. Cami girişi, doğu cephe ortasında bulunmaktadır. Bu giriş, çıkıntılı şeklinde anıtsal bir taç kapıdır ki cepheden yaklaşık 0.1 metreyle çıkıntılı oluyor. Giriş kitlesi, 0.8 metre ile cepheden yükselmektedir. İki sıra mukarnas şeklinde süslenmiş olan üç dilimli kemer, giriş batısında bulunmaktadır. Giriş ortasında da, boyutları 1.45 metrelik x 3.3 metrelik olan dikdörtgen şeklinde bir kapı deliği bulunmaktadır. Cami kuzey duvarının arkasında yer alan minare, camiden aynı yerdedir. Bu minare, üstünde 3 kat bulunan kare biçimli bir kaideden oluşmaktadır. Minare, bir kenarı üçer metre olan kare biçimli bir kaide ile yerden başlamaktadır. Kaideden sonra sekizgen biçimli ahşaptan yapılmış bir pencereyle biten sekizgen biçiminde bir kat gelmektedir. Bundan sonra gelen kare biçimli ikinci katta açıldığı bir kaç kapı, pencereye açmaktadır. İkinci kat, bir sıra mukarnas ile bittikten sonra üçüncü kat başlamaktadır. Sekizgen biçiminde olan III. katın sekiz kenarında yüksek kemerli ve dikdörtgen biçimli pencereler yapılmıştır. Bu kat üç sıra mukarnas ile bittikten sonra külah başlamaktadır. Külah, tuğladan olan sekiz sütundan oluşmaktadır. Külah yukarısında küçük bir silme bulunur, sonra koni şeklinde külah ucu gelmektedir. Cami tabanı ahşap döşemidir, sivri kemerlere dayanan kirişlerden oluşmaktadır. Cami tabanı ortasında bulunan çatı penceresinin dört yanında havalandırma ve aydınlandırma amacıyla pencereler yapılmıştır. Cami mihrabı, güney duvarının güneydoğu köşesinde bulunmaktadır. Mihrap, genişliği 1.3'er metre ve derinliği 0.8'er metre olan yarım daire şeklinde bir girintiden ibarettir. Mimber ahşaptan yapıldığı gibi üzerinde geometrik bezemeler bulunmaktadır. Caminin ekleri şunlardır: 1- Türbe kübbesi: Cami batı duvarındaki bir kapı vasıtasıyla oraya ulaşılabilir. Kübbe, birbirine karşı karşıya gelen iki kapısı olan bir kenarı 4.4'er metre olan kare biçimli bir binaya dayanmaktadır. 2- Sebil ve Kuran okulu: Bu sebil, kübbeye bitişikti, ancak şimdi bulunmamaktadır. 3- Mezarlar: Cami batı duvarının arkasında bulunmaktadır. Mezarda birbirine benzeyen iki kübbe bulunmaktadır, birisi yıkılmıştır. Mehmed Ali Paşa ailesinin bazı kişileri, bu mezar içinde de gömülmüştür. Bu mezar içinde, H. 1229, 1236, 1237 tarihlerine ait olan ve Osmanlıca ile yazılmış olan birkaç mezar işaret bulunmaktadır. Hepsisi, İslami Anıtlar Deposuna taşınmıştır. Caminin kuzey duvarında bulunan mermerden dikdörtgen biçimli levhada Asyut Valisi Osman Galip Paşa'nın H. 1298 – 1300 yılları arasında camiye yenilediği kaydedilmektedir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-027	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-MECZUP CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

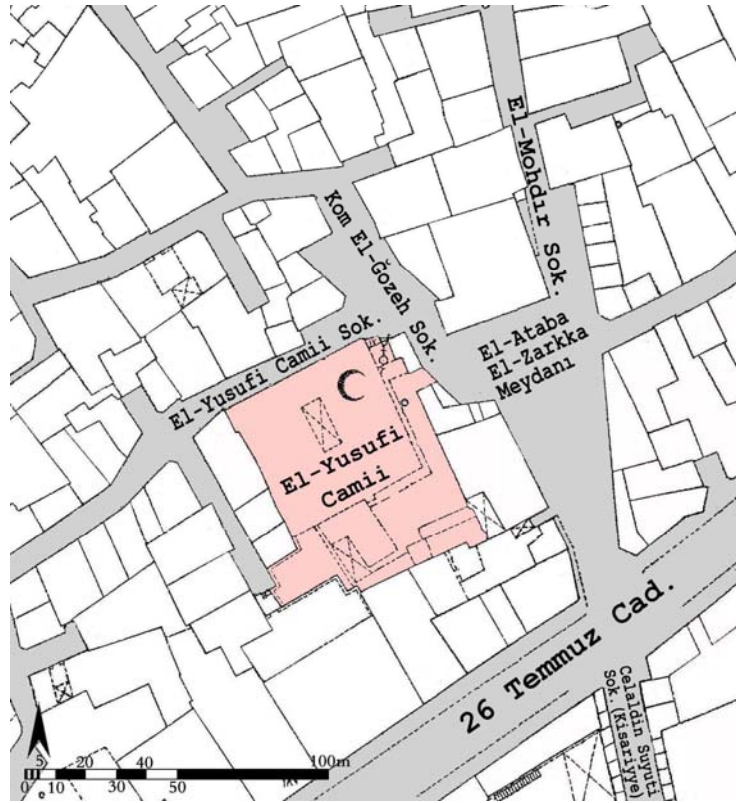
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-035	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-YUSUFİ CAMİİ	
ADI	EL-YUSUFİ CAMİİ		YAPI TÜRÜ	DİNİ		
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	El-Ataba el-Zarkka Meydanı	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ		Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ		Bugünkü KULLANIM	Cami			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Cami			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: El-Yusufi Camii, El-Umari camisine yakın olarak El-Atebe El-Zarkaa (mavi eşik) semtinde bulunmaktadır. Bu caminin kuzey cephesi, El-Atarin sokağına, ana cephe sayılan doğu cephesi ise Kom El-Ğoza sokağına bakmaktadır. Bu caminin vakifnameleri çok olmasına rağmen, kurulmuş olduğu dönemle ilgili hiç bir bilgi yoktur. Ama bu vakifnamelerden biri, bu camiye yaptırının Prens Yusuf Bey El-Kıtays olduğunu belirtmektedir. Adı geçen Prens'in H.1027 (M.1618) yılında Minya ilinde Mellevi kentinde kendisinin kurduğu başka bir camisi daha vardır. Bu yüzden El-Yusufi cami mühtemelen aynı dönemde yapılmıştır. Nitekim her iki cami de aynı kişi tarafından kurulmuştur. Cami, 9.1 m'lik X 8.1 m'lik alanı kapsayan açık orta avludan oluşmaktadır. Bu avlu, daha büyüğü kible kısmı olan dört kısımla çevrilidir. Kible kısmı, kible duvarına doğru paralel olarak yapılmış iki sıra kırık kemerden oluşmaktadır. Bu kemerler antik yapılardan alınmış koca granit sütunlar üzerine oturmaktadır. Kiblenin duvarı, 22.4 m uzunluğundadır. Kiblenin sağında, şadırvana götüren küçük bir kapı vardır. Arka kısmı ise, kiblenin duvarına doğru paralel olarak yapılmış bir sıra kırık kemerden oluşmaktadır. Müezzinler mahfili, 2 m X 3.6 m'lik dikdörtgen şeklindeki arka kısmının tam ortasında yer almaktadır. Tahtadan yapılmış bu kısım, sekizgen şeklindeki iki ağaç direk üzerine yapılmıştır. İki yan kısım ise, kiblenin duvarına doğru dikey olarak yapılmış ikişer sıra kemerden oluşmaktadır. Batı kısmın batı duvarında pencereler yokken, doğu kısmın doğu duvarında hem dikdörtgen biçimli üç pencere hem de ana giriş kapısı bulunmaktadır. Caminin iki giriş kapısı vardır. Ana giriş kapısı sayılan va başında üç dilimli kemer bulunan birinci kapı, hemen hemen doğu cephenin ortasında bulunarak Kom El-Ğoza sokağına açılmaktadır. Bu kapı da anıtsal taç kapılarından birisidir. 1.10 X 2.15 m'lik dikdörtgen biçimli kapıdan ibaret olan ikinci kapı ise, kuzey cephenin ortasında bulunarak El-Atarin sokağına açılmaktadır. Caminin, doğu cephesinin kuzey tarafında minaresi varmış. Bu minare aşağı yukarı bundan elli yıl önce yıkılmıştır. Ama minarenin dörtgen şeklindeki tuğladan kürsünden bir parça hala bulunmaktadır. Ahşaptan yapılan caminin tavanı, koca granit sütunlara dayanan kemerler üzerindeki girişlerden ibarettir. Kible duvarının ortasında yer alan caminin mihrabı, derinliği 1.3 l'lik ve genişliği 1.3 m'lik yarım daire şeklinde münhaniden ibarettir. Caminin minberi ise tahtadan yapılmıştır. Orada bulunan ve üstünde nesih hattıyla yazılan tahtadan levha, caminin H.1307 (M. 1890) yılında Hıdiv Tevfik zamanında yenilenmiş olduğunu belirtmektedir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-035	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-YUSUFİ CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

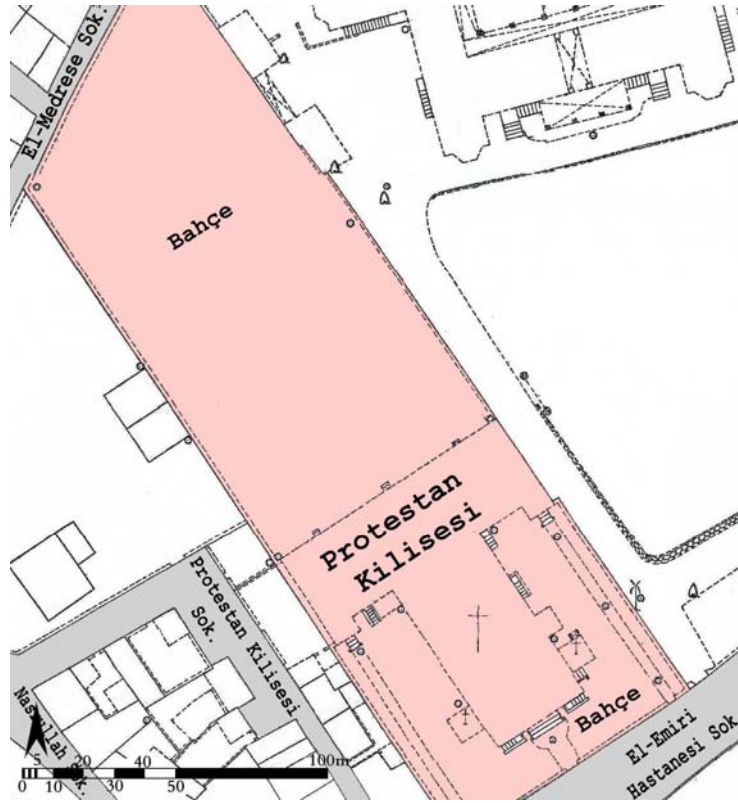
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-040	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	PROTESTAN KİLİSESİ	
ADI	PROTESTAN KİLİSESİ			YAPI TÜRÜ	DİNİ	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	El-Amiri Hastanesi Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ		Özgün KULLANIM	Kilise			
MİMARİ DÖNEMİ		Bugünkü KULLANIM	Kilise			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Kilise			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET		YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu Yapı, Asyut kentinde yaşayan yabancılar ve misyonerler tarafından yaptırılan kiliselerin dokusundan bir parçası olarak 20. yüzyılın başında inşa edilmiştir. Dini olan bir yapı, tek katlıdır. Dört tarafından bahçe ile çevrilen yapının parseli, ayrıktır. Bu parsel de, süs niteliğindeki tuğladan ve kesme taştan yeni yaptırılmış bir çit ile çevrilidir. Ön bahçeye götüren yapının ana girişi, "el-Musteşfe el-Emiri" sokağına bakmaktadır. Bu yapının iki yan girişi de varmış. Ancak son zamanlarda kapatılmıştır. "T" plan şemasına sahip yapı, dikdörtgen formlu bir ibadet salonundan oluşmaktadır. İbadet salonu üzerinde kiliseye hizmet edenlerin odalarını kapsayan başka bir kısım mevcuttur. Bu kısmın, yan bahçeden özel bir girişi vardır. Kilisenin kuleleri ise, ibadet salonunun iki yanında yer almaktadır. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Eğik olan yapının tavanlarına gelince, betonarmeden ibarettir. Ana cephenin en önemli özelliği, üstünde bulunan iki kuledir. Bu iki kuleden her birisi, kare biçimli kaideden oluşmaktadır. Bu kaidenin üstünde ise, kare biçimli bir kat mevcuttur. Bu katın en önemli özelliği, dört tarafında bulunan pencere üniteleridir. Bu pencere ünitelerinden her birisi, çifte kemerli ve dikdörtgen formlu iki pencereden oluşmaktadır. İki pencere üstünde ise dairesel bir pencere mevcuttur. Bu pencereler, renkli camdan ve ahşaptan oluşmaktadır. Bu kattan sonra, haçlar taşımak üzere yükseğe uzanan kare biçimli payandalar üzerine dayanan kare formlu kulenin penceresi gelmektedir. Bu pencerenin, alçıdan parmaklıklı bir korkuluğu vardır. Kulenin zirvesi ise, sekizgen bir piramit şeklindedir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-040	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	PROTESTAN KİLİSESİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

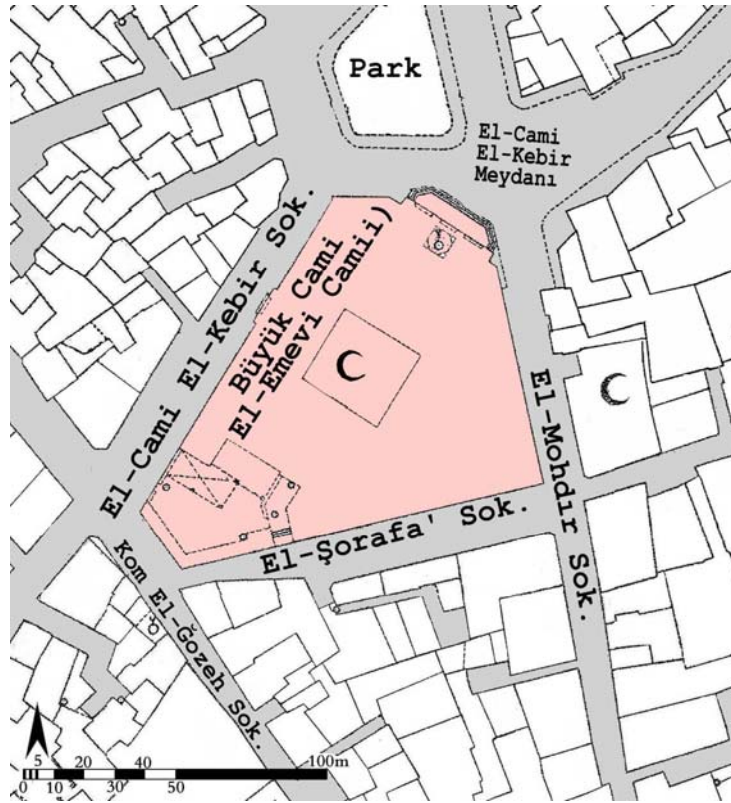
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-047	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	BÜYÜK CAMİİ	
ADI	BÜYÜK CAMİİ		YAPI TÜRÜ	DİNİ		
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Büyük Camii Meydanı	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy	Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Cami			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Cami			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Eski Esyut şehrinin kuzey doğusunda bulunan EL-EMEVİ Camii, bu şehirdeki bütün camilerin en büyüğü ve en eskisi sayılmaktadır. Bu caminin, “Camii El-umari” ve “el-Camii el-Kebir” gibi çeşitli adları da vardır. Kaynaklarda caminin kuruluş tarihiyle ilgili hiçbir kayıt yoktur. Ancak Ezher’e ait bir enstitüsü olduğu için 1923 yılında yenilenmiştir. Cami, 13.2m’lik*14.2m’lik alanı kapsayan açık orta avludan oluşmaktadır. Bu avlu, dört kısımla çevrilidir ve onlardan en büyüğü “Kible” kısmıdır. Üçgenimsi şeklinde olan kible kısmı, kiblenin duvarına doğru paralel olarak yapılmış olan dört merkezli sivri kemerli dört sıra neften oluşmaktadır. Bu kemerler, birer basit tacı ve kaidesi bulunan ve kesme taştan yapılmış olan daire şeklindeki sütunlara oturmaktadır. Dikdörtgen alanı kapsayan arka kısmı ise, kible duvarına doğru paralel olarak yapılmış olan taştan sivri kemerli iki neften oluşmaktadır. Arka kısmı, üç kemerli bir nefle avluya bakmaktadır. Her birisi birer üç kemerli bir nefle caminin avlusuna bakan iki yan kısmı ise, kible duvarına doğru paralel olarak yapılmış olan taştan sivri kemerli üç neften oluşmaktadır. Caminin iki girişi vardır. Ana giriş sayılan birinci giriş, el-Mahdar caddesine, ikinci giriş ise, el-Camii el-Kebir caddesine bakmaktadır. Caminin ana girişi, doğu cephenin kuzey tarafından aşağı yukarı 16.3 metre uzunluğunda olan kırıklık şeklinde açılmıştır. Bu ana giriş, duvar içerisine üç girintilidir. Bu girintilerden ikisinin üstünde ikişer sivri kemer bulunurken orta olan üçüncü girinti, altından mukarnashlı olan düz kemerle son bulmaktadır. Orta girintide ise üzerinde caminin yenilenmesi hakkında bir metin olan mermer bir levha vardır. Kuzeybatı cephenin ortasında yer alan ve cepheden 60cm yükseklikte yerleşen caminin ikinci girişi ise, çıkıntılı anıtsal taç kapılarından birisidir. Doğu cephedeki ana girişin en yüksek kitlesi, dört kattan ve kare biçimli kaideden oluşmaktadır. Bu kare biçimli kaide, dört evrik üçgen aracılığıyla sekizgen kata dönüşmektedir. Bu sekizgen kat, iki sıra mukarnas üzerine oturan sekizgen şeklindeki taştan pencereyle son bulmaktadır. Bu kattan sonra kenarları süslenen sekizgen şekilli ikinci kat gelmektedir. Bu ikinci kat, sekizgen biçimli taştan pencereyi taşıyan üç sıra mukarnasla son bulmaktadır. Kemerli birkaç kapısı bulunan ve kare biçimli olan üçüncü kat, ikinci kattan sonra gelmektedir. Dördüncü kat, iki sıra mukarnasla, minare ise koni şeklindeki bir başlıkla son bulmaktadır. Düz olan caminin tavanı, üstü betonarme ile ve altı siva ile kaplı olan çelik kirişten oluşmaktadır. Kible ortasında yer alan mihrap, derinliği 1.1m’lik Ve genişliği 1.7m’lik olan bir yarım daire biçiminde girinti şeklindedir. Caminin minberi ise ahşaptan yapılmıştır. Minberin yanında bulunan yazılı metin, bu minberin H.1343 yılında yapıldığını göstermektedir. Cami, başta Kral Birinci Fuat zamanında 1923 yılında işletilen yenileme işlemi olmak üzere değişik yeniliklere ve ilavelere tabi tutulmuştur. Sonunda bu cami, Arapçayı ve din bilimleri öğreten Ezher’e bağlı bir enstitüye dönüştürülmüştür.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-047	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	BÜYÜK CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

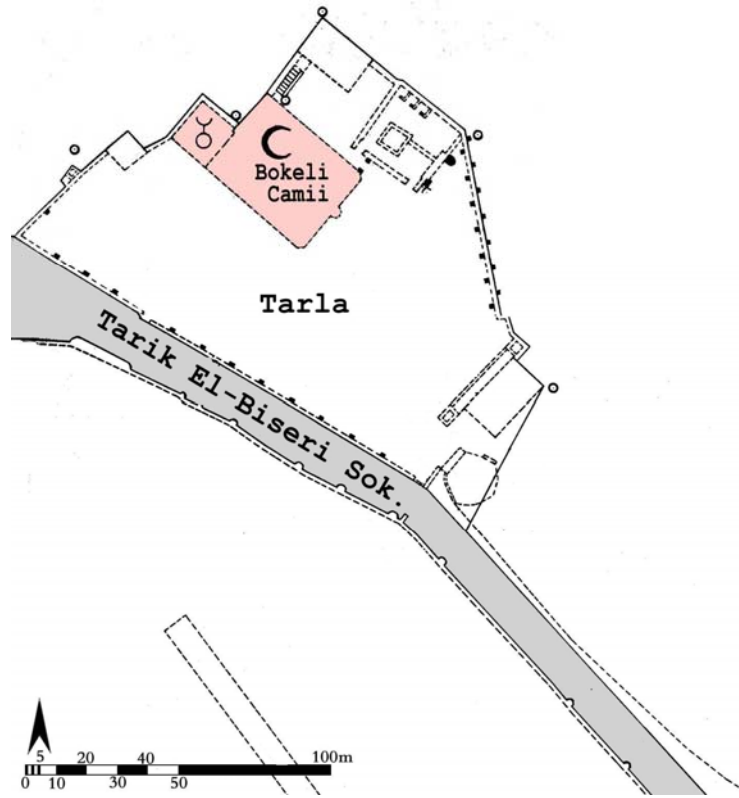
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-049	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-BOKALİ CAMİİ	
ADI	EL-BOKALİ CAMİİ			YAPI TÜRÜ	DİNİ	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Tarik el-Biseri Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ		Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ		Bugünkü KULLANIM	Cami			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Cami			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Dört etrafı boş olan alçak arazi üzerine yapılmış olan El-Bokali Camii, Asyut'un kuzeybatısındaki "el-biseri" adıyla bilinen bir semtte bulunmaktadır. Ana cephesi sayılan batı cephesi, "el-kasr el-ayni" caddesine bakmaktadır. Bu caminin vakıfnamelerinin çok olmasına rağmen, hiçbirinde hem caminin kuruluş tarihiyle hem de onu yaptıranın adıyla hiçbir kayıt bulunmamaktadır. Camiden bahseden en eski belge H.1188 (1773.M) yılına aittir. Arap eserleri koruma ile uğraşan komite, bu caminin 17. yüzyılında kurulduğunu kaydetmektedir. Bunun nedeni, üzerine H.1004 (1653.M)yılında kuruluş tarihi üzerine kaydedilen şehirde aynı tarzlı başka bir caminin bulunmasıdır. "el-mukdim" adıyla bilinen bu cami, yıktırılıp yeniden yaptırılmıştır. Üstünde üç dilimli bir kemer bulunan caminin ana girişi, anıtsal kapılarından birisidir. Sivri kemerli olan ve genişliği 1.45m'lik dikdörtgen biçimli bir kapının boşluğu, tamamıyla tuğladan yapılmış olan bu girişin ortasında, solunda caminin minaresi bulunan açık bir alan, aynı girişin önünde bulunmaktadır. Bu cami, boyutları 15.4m*11.2m'lik dikdörtgen şeklinde bir alanı kapsamaktadır. Bu alan, kemerleri kiblenin duvarına doğru paralel olarak giden üç nef ayrılmaktadır. Her bir nef, iki mermer sütuna oturarak dört merkezli üç sivri kemerden oluşmaktadır. Bu sütunların üstünde bulunan korent düzeninde olan başlıkların, Yunan ve Roma devrine ait antik yapılardan alınmış olduğu söylenmektedir. Ahşap döşeme caminin tavanı, mermer sütunlara dayanan kemerlere oturan ana kirişlerden oluşmaktadır. hhh Kiblenin duvarı, yaklaşık 11.2 m uzunluğundadır. Kible duvarının ortasında yer alan mihrap, derinliği 0.8m'lik ve genişliği 1.05m'lik bir yarım dairesel girinti şeklindedir. Bu girinti üstünde ise, sivri kemerli bir şapka bulunmaktadır. Açık alandan ibaret olan caminin şadırvana, sivri kemerli ve genişliği 1.4m'lik dikdörtgen biçimli kapıdan gidilmektedir. Bu kapının şadırvana bakan tarafı, üç dilimli kemerli tuğladan caminin diğer girişini oluşturmaktadır. Betonarmeden yapılmış olan caminin yeni minaresi, caminin kültür taziyle uyumluk sağlamıyor. Caminin ekleri şunlardır: Türbe kubbesi: Caminin kuzey duvarının arkasında yer alan türbe kubbesine yani duvarda bulunan kapıdan gidiliyor. Bu kubbe, bir kenarı 5.25m uzunluğundaki bir kareden oluşmaktadır. Bu kare köşeli dört pandantif aracılığıyla sekizgen şekle dönüşmektedir. Bu sekizgenden küçük sekiz kemerli pencere açılmıştır. Sonra bir yarım dairesel kesitli olan kubbe gelmektedir. Şeyh Nasır Din El-Bokali, bu kubbenin altında gömülmüştür. Kuttab (Kuran kerim'in çocuklara öğretildiği yer): Caminin doğu duvarın arkasında bulunan Kuttab, iki kattan oluşmaktadır. Birinci kat, birer yarım dairesel tonozla örtülen ve 4.3m*3.2m'lik dikdörtgen biçimli iki odadan, ikinci kat ise birer ara kiriş döşeme tavanla örtülen ve 4.3m*3.2m'lik dikdörtgen biçimli iki odadan oluşmaktadır. Çeşme (Sebil): Çeşme, batı tarafta türbe kubbesiyle yan yanadır. Bir kenarı 3.4m uzunluğundaki kare biçimli bir yapıdan ibaret olan çeşmenin yerine caminin yeni minaresi kurulmuştur.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-049	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-BOKALİ CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

Env. No. K-001

Env. No. K-002

Env. No. K-003

Env. No. K-004

Env. No. K-005

Env. No. K-006

Env. No. K-007

Env. No. K-008

Env. No. K-009

Env. No. K-013

Env. No. K-014

Env. No. K-015

Env. No. K-017

Env. No. K-018

Env. No. K-023

Env. No. K-028

Env. No. K-029

Env. No. K-030

Env. No. K-031

Env. No. K-032

Env. No. K-033

Env. No. K-034

Env. No. K-036

Env. No. K-037

Env. No. K-038

Env. No. K-039

Env. No. K-042

Env. No. K-043

Env. No. K-044

Env. No. K-045

Env. No. K-046

Env. No. K-048

Env. No. K-050

2- Kent Merkezi Mahallesi mimarlık mirası envanter listesi.

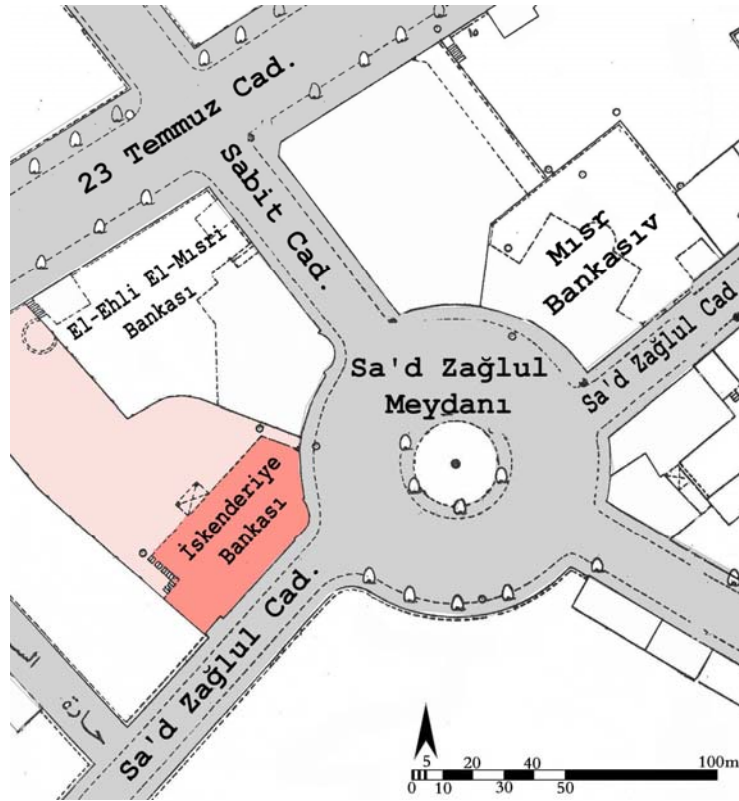
Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
M-001	İskenderiye Bankası	Bankalar Meydanı/Sa'd Zağlul Cad.	Kent Merkezi	*	
M-002	El-Ehli el-Mısri Bankası	Bankalar Meydanı/Sabit Cad./23 Temmuz Cad.	Kent Merkezi	*	
M-003	Mısır Bankası	Bankalar Meydanı/Sa'd Zağlul Cad.	Kent Merkezi	*	
M-004	Asyut Sineması	23 Temmuz Cad.	Kent Merkezi		
M-005	Konut	Sabit Cad.	Kent Merkezi		
M-006	Konut	Sa'd Zağlul Cad./Yusri Rağeb Cad.	Kent Merkezi		
M-007	Konut	Sa'd Zağlul Cad.	Kent Merkezi		
M-008	Asyut Postanesi	Sa'd Zağlul Cad.	Kent Merkezi	*	
M-009	Otel	El-Mahatta Meydanı	Kent Merkezi		
M-010	Otel	El-Mahatta Meydanı	Kent Merkezi		
M-011	Tren İstasyonu	El-Mahatta Meydanı	Kent Merkezi		
M-012	Konut	Sabit Cad.	Kent Merkezi		
M-013	Konut	Sabit Cad.	Kent Merkezi		
M-014	El-Ahliyye Okulu	Sabit Cad.	Kent Merkezi		
M-015	El-Selam Okulu (Amerikan Okulu)	Sabit Cad. – Muhammed T. Haşaba Sok.	Kent Merkezi	*	
M-016	Konut	Sabit Cad. – 26 Temmuz Cad.	Kent Merkezi		
M-017	Konut	26 Temmuz Cad./el-Montezeh Sok.	Kent Merkezi		
M-018	Konut	26 Temmuz Cad./el-Montezeh Sok.	Kent Merkezi	*	
M-019	Konut	26 Temmuz Cad.	Kent Merkezi		
M-020	Konut	El-Ceş Cad.	Kent Merkezi		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-001	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	İSKENDERİYE BANKASI	
ADI	İSKENDERİYE BANKASI			YAPI TÜRÜ	TİCARET	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KENT MERKEZİ			
SOKAK	Bankalar Meydanı / Sa'd Zağlul Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Banka			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Aynı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2 + çatı katı			
MÜLKİYET	Kamu	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı Asyut kentinin finans merkezlerinin bir parçası olarak, XX. Yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. İdari olan bu yapı, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere iki kattan oluşmaktadır. Ancak bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Bir sokak ve bir meydana bakan yapının parseli, ayrık düzendir. Yapı, parselde 23 Temmuz Caddesine bakan arka bahçe mesafesi bırakıldıktan sonra, parselin kalan kısmının tamamına oturtulmuştur. Ancak son zamanlarda bu bahçede birçok bina inşa edilmiştir. Bunun yanında da bankanın batısındaki arasında bankaya ek olarak aynı tarzda bir bina inşa edilmiştir. Yapının ana girişi, yapının Sa'd Zağlul Meydanına bakan köşesine düşmektedir. Ortasında girişin boşluğu bulunan girişin kütlesi, mermer ile kaplı dairesel bir şekilden ibarettir. Dikdörtgen formulu olan girişin boşluğunun yanında ise, büyük bir kütle taşıyan iki sütun bulunmaktadır. Üzerine bankanın adı yazılan bu büyük dairesel kütle, mermer ile kaplıdır. Bu iki sütun üstünde ise, iki münhane taç (başlık) bulunmaktadır. Bu iki münhane taç, aralarında yüksek bir kemer oluşmaktadır. Girişin kapısı, cam, bakır ve işlenmiş demir olmak üzere iki kanatlıdır. Yapının yan girişi de vardır. Sa'd Zağlul Sokağına bakan bu yan giriş, yapının iç merdivenine götürmektedir. Ortasında halkın ana salonu bulunan yapının plan şeması, dikdörtgen formudur. İdari odalar, yapının Sa'd Zağlul sokağına bakan bölümüne düşmektedir. İkinci kattaki odalar ise, bir koridor etrafına düşmektedir. Arka bahçeye bakan yapının iç bölümünde, tuvaletler yer almaktadır. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan ve dış duvarları sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. Bu yapı, yeni restore edilmiştir. Bu yapının, Sa'd Zağlul Meydanına ve Sokağına bakan iki cephesi vardır. Bu cepheler, klasik şekildeki yatay derzlerle bölünen köşeli payandalarla fark edilebilmektedir. Aynı zamanda bu cephelerde, girişin dairesel kütlesi bulunmaktadır. Bu kütle, yapının üstündeki dairesel bir cumba ile son bulmaktadır. Bu cumba, yarım dairesel bir kubbe ile kaplıdır. Kubbe ise, kiremit şeklinde bezemelerle süslenmiştir. Bütün cephelerin pencereleri, hem dikdörtgen formulu hem de düz lentoludur. İkinci katın pencereleri, basit şekilli tuğla sövelidir. Zemin katın pencereleri ise, iki yanında alçıdan çerçeveler bulunan tuğla sövelidir. Bütün pencereler, ahşap panjurludur. Basit şekilli bir silme, bu yapının bütün katlarını birbirinden ayırmaktadır. Son katın üstünde ise, yaklaşık 30cm çıkmalı basit bir korniş bulunmaktadır. Aynı kat da, 1 metre yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır. Bu parapetten, pencerelere paralel olarak dikdörtgen formulu ve işlemeli demiren parmaklıklı boşluklar açılmaktadır.						
Koruma Derecesi			Koruma Durumu			
Tescil Durumu	Tescilli değil		Bakımdan Sorumlu Kuruluş			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-001	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	İSKENDERİYE BANKASI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

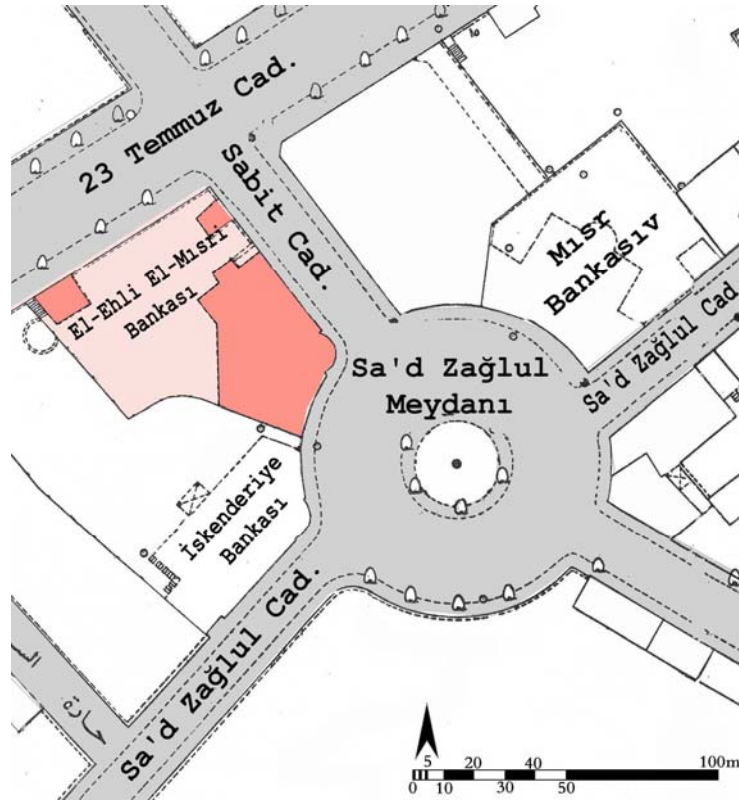
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-002	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-EHLİ EL-MISRİ Bankası	
ADI	EL-EHLİ EL-MISRİ BANKASI			YAPI TÜRÜ	TİCARET	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KENT MERKEZİ			
SOKAK	Bankalar Meydanı/Sabit Cad./23 Temmuz Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Banka			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Aynı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2 + çatı katı			
MÜLKİYET	Kamu	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut kentinin finans merkezlerinin bir parçası olarak, XX. Yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. İdari olan bu yapı, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere iki kattan oluşmaktadır. Ancak bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Üç kenarı, iki sokak ve bir meydana bakan yapının parseli ayrıktır. Yapı parselde 23 Temmuz caddesine bakan arka bahçe mesafesi bırakıldıktan sonra parselin kalan kısmının tamamına oturtulmuştur. Ancak daha sonra bu bahçede bankaya ek olarak bir betonarme bina inşa edilmiştir. Yapının ana girişi, yapının Sa'd Zağlul sokağına bakan köşesine düşmektedir. Ortasında girişin boşluğu bulunan girişin kütlesi, dairesel bir şekilden ibarettir. Dikdörtgen formlu olan girişin boşluğu, düz lentolu ve tuğla sövelidir. Alçıdan çerçevelerle süslenen bu tuğla sövenin üstünde ise, alçıdan bir taç bulunmaktadır. Girişin kapısı ise, işlenmiş demir ve cam olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının daha bir yan girişi vardır. Sabit sokağına bakan bu yan giriş, yapının iç merdivenine götürmektedir. Ek olarak yeni inşa edilmiş yapının girişi ise, 23 Temmuz Caddesine bakmaktadır. Ortasında halkın ana salonu bulunan yapının plan şeması düzensizdir. Odalar ise, Sabit Sokağına bakan yapının kuzey bölümüne ve meydana bakan yapının güney bölümüne düşmektedir. İç merdiven, tuvalet ve mutfak ise bahçeye bakan yapının iç bölümüne düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan ve dış duvarları sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. Bu yapı, yeni restore edilmiştir. Bu yapının, Sabit ve Sa'd Zağlul Sokaklarına bakan iki cephesi vardır. Bu cepheler, klasik şekilde yatay derzlerle bölünen köşeli payandalarla (piliye) ile farkedilebilmektedir. Aynı zamanda bu cephelerde, girişin dairesel kütlesi bulunmaktadır. Bu dairesel kütle üstünde ise, dairesel sütunların üzerine dayanan dairesel bir teras bulunmaktadır. Bu terasın korkuluğu, alçıdan parmaklıklıdır. Bu teras da, yarım küresel bir kubbe ile kaplıdır. Sabit Sokağına bakan cephede de, betonarmeden konsollar üzerine dayanan çıkmalı küçük bir teras bulunmaktadır. Bu küçük terasın korkuluğu, alçıdan parmaklıklıdır. Bütün cephelerin pencereleri, hem dikdörtgen formlu hem de düz lentoludur. Ancak ikinci katın pencereleri, basık şekilli tuğla sövelidir. Zemin katın pencereleri ise, üstünde alçıdan taç ve iki yanında alçıdan çerçeveler bulunan tuğla sövelidir. Bütün pencereler, ahşap panjurludur. Cepheden yaklaşık 25cm çıkan basit şekilli bir silme, bu yapının bütün katlarını birbirinden ayırmaktadır. Yapının üstünde ise, konsollar üzerine dayanan çıkmalı bir korniş bulunmaktadır. Bu yapının son katı, 1 metre yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır. Bu parapetten, pencerelere paralel olarak dikdörtgen formlu ve alçıdan parmaklıklı boşluklar açılmıştır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-002	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-EHLİ EL-MİSİRİ Bankası	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

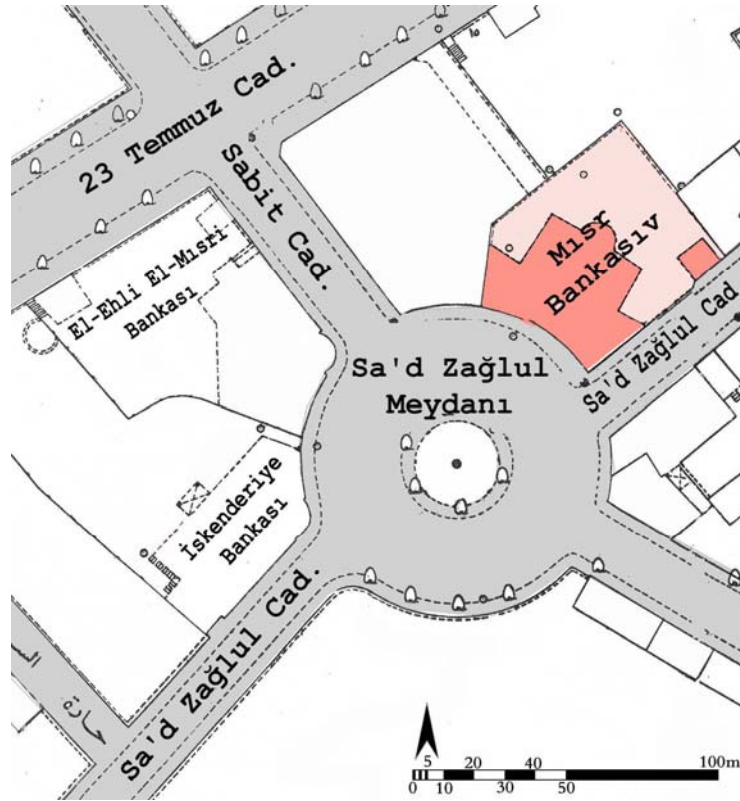
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-003	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	MISR BANKASI	
ADI	MISR BANKASI			YAPI TÜRÜ	TİCARET	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KENT MERKEZİ			
SOKAK	Bankalar Meydanı / Sa'd Zağlul Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Banka			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Aynı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 3 + çatı katı			
MÜLKİYET	Kamu	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut kentinin finans merkezlerinin bir parçası olarak, XX. Yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Bu yapı, Asyut kentindeki İslami tarzları, canlandıran en önemli örneklerinden birisidir. İdari olan bu bina, bir bodrum, bir zemin ve iki üst kat olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Ancak bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Bir sokak ve bir meydana bakan yapının parseli, ayrıktır. Yapı, arka bahçe mesafesi bırakıldıktan sonra, parselin kalan kısmının tamamına oturtulmuştur. Ancak son zamanlarda bu bahçede bankaya ek olarak birçok betonarme bina inşa edilmiştir. Yapının ana girişi, Sa'd Zağlul Meydanına bakmaktadır. Gotik tarzda yüksek kemerli bu giriş, ana cephenin ortasında yer almaktadır. Bu girişin üstünde ise, iki dairesel göbek vardır. Giriş de, İslami tarzda çıkıntılı çizgiler şeklinde bezemelerle süslenmektedir. Üstünde gotik tarzda yüksek kemer bulunan girişin boşluğu ise, düz lentolu ve dikdörtgen formudur. Girişin kapısı, cam ve işlenmiş demir olmak üzere iki kanatlıdır. Yapının yan girişi de vardır. Bu yan giriş, yapının iç merdivenine götürmektedir. Yapının plan şeması, düzensizdir. Zemin kat, ana bir halkın salonundan oluşmaktadır. Üst kat ve bodrumdaki odalar ise, bir koridor etrafına düşmektedir. Tuvaletler ve iç merdiven ise, yapının iç bahçeye bakan bölümüne düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. Bu yapı, yeni restore edilmiştir. Bu yapının, Sa'd Zağlul Meydanına ve Sokağına bakan iki cephesi, iç bahçeye bakan bir cephesi vardır. Sa'd Zağlul Meydanına bakan cephe, ana cephe değildir. Ana cephe sayılan cephede, İslami tarzda alçıdan konsollar üzerine dayanan çıkmalı küçük teraslar bulunmaktadır. Bu terasların korkulukları ise, alçıdan parmaklıklardır. Bu parmaklıklar, İslami tarzda bezemelerle süslenmektedir. Aynı teraslar, Sa'd Zağlul Sokağına bakan cephede yer almaktadır. Cephelerin pencereleri ise, hem iki gözlü hem de nal şeklinde kemerlidir. Pencerelerin kemeri, belirgin kırmızı tuğla ile kaplıdır. Bu pencereler, giyotin tipindedir. Giyotin tipinde ve Gotik tarzında yüksek kemerli olan son katın pencereleri ise, tek gözlü ve belirgin kırmızı tuğla ile kaplıdır. Yapının bütün pencereleri, İslami tarzda çizgiler şeklinde çıkıntılı bezemelerle çevrilidir. Katlar arasında hiçbir silme yoktur. Yapının üstünde ise, alttan İslami tarzda bitkisel bezeme şeridi ile süslenen ve üç sıra mukarnastan oluşan basamaklı bir korniş bulunmaktadır. Bu bitkisel bezeme şeridi, son katın pencereleri üstünde mevcuttur. Bu yapı İslami tarzda bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi			Koruma Durumu			
Tescil Durumu	Tescilli değil		Bakımdan Sorumlu Kuruluş			
BİBLOGRAFYA:				EKLER		
				Vaziyet Planı		
				Resimler		
				Eski Resimler		
				Gravürler		
				Rölöve Projesi		
				Video		
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY				Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-003	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	MISR BANKASI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

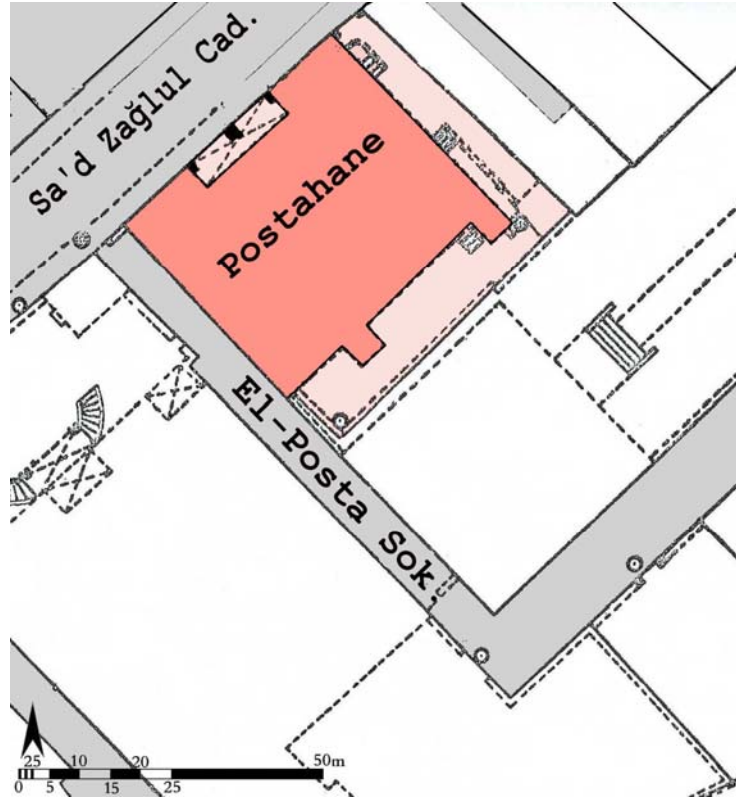
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-008	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	ASYUT POSTHANESİ	
ADI	ASYUT POSTHANESİ		YAPI TÜRÜ	İDARE		
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KENT MERKEZİ			
SOKAK	Sa'd Zağlul Cad. / el-Posta Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy sonlarında	Özgün KULLANIM	Posthane			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Aynı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2 + çatı katı			
MÜLKİYET	Kamu	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: İdari binaların en eskisi sayılan bu yapı, demiryolunun, Asyut kentine ulaşmasından sonra XIX. Yüzyılın sonunda inşa edilmiştir. İdari olan bu yapı, iki kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Arka bahçesi bulunan yapının parseli, ayrık düzendir. Yapının ana girişi, içerlek bir teras aracılığıyla Sa'd Zağlul sokağına direkt açılmaktadır. Bu yapının ortasında halkın ana salonu bulunan yapının plan şeması, dikdörtgen formudur. Halkın ana salonu, ana girişin terasına açılmaktadır. Odalar ise, halkın salonunu üç yönden çeviriyor. İç merdiven ve tuvaletler, yapının arka bahçeye bakan iç bölümüne düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, ahşaptandır. Yapının ana cephesi, Sabit sokağına bakmaktadır. Bu cepheyi, birinci katta yatay ve ikinci katta dikey derzlerle bölünen köşeli payandalar vardır. Ana cephenin ortasında yer alan içerlek girişin önünde ise, iki beşik kemeri taşıyan dairesel bir sütun ile bölünen bir teras bulunmaktadır. Bu ortasında klasik bir saat bulunan bu iki kemer, üstünde alçıdan bir taç bulunan tuğladan basit söve ile çevrilidir. Duvarlardan içerlek olan cephelerin pencereleri, düz lentolu ve dikdörtgen formudur. Bu pencereleri çeviren basit şekilli tuğlada söveler basık kemerlidir. Bu kemerlerin üstünde ise, alçıdan taç (başlık) vardır. Bütün pencereler, ahşap panjurludur.						
Koruma Derecesi			Koruma Durumu			
Tescil Durumu	Tescilli değil		Bakımdan Sorumlu Kuruluş			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-008	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	ASYUT POSTHANESİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-018	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KENT MERKEZİ			
SOKAK	26 Temmuz Cad. / el-Montezeh Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut + Ticaret			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Aynı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	3			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "23.Temmuz"sokağının iki yanına inşa edilmiş olan apartmanların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Apartman olan bu yapı, bir zemin ve iki üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Yapının parseli, bitişik düzendir. Bahçesiz olan bu yapı, direkt sokağa bakmaktadır. Yapının ana girişi, güney cepheden açılmaktadır. Dikdörtgen forma sahip bu girişin boşluğu, düz lentoludur. Bu giriş, cepheden çıkan ve üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit tuğla bir söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının bütün katları konut olarak kullanılmaktadır. Ancak zemin katı, mağaza olarak kullanılmaktadır. Her kat, iki daireden oluşmaktadır. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, bir terasa bakan ve cepheden bir cumba olarak çıkan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın kuzey, doğu ve güney, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, batı taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan ve keresteden ibarettir. dış duvarları ise sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Yapının cephelerindeki çıkıntılı cumbalar, bu cepheleri en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu cumbalar, cepheden çıkan küçük terasların ortasında bulunmaktadır. Bu terasların bazıları, betonarme ile kaplı demirden, bazıları da ahşaptan ibarettir. Bütün terasların korkuluğu ise, işlenmiş demirden oluşmaktadır. Yapının cephelerindeki payandalar da, bu cephelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu payandalar, nitelikli alçıdan bitkisel bezemelerle süslenmiş olup yatay derzler bölünmüştür. Son kattaki payandaların üstünde ise, alçıdan konsollar bulunmaktadır. Dikdörtgen formulu ana cephenin pencereleri, ya düz lentolu ya da beşik kemerlidir. Ahşap panjurdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Ayrıca bu cephede, yuvarlak bazı pencereler vardır. Alçıdan bitkisel nitelikli birçok korniş, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının son katı üstünde ise, alçıdan konsolların üzerine dayanan çıkıntılı kornişler mevcuttur. Yapının son katı da, nitelikli bitkisel bezemelerle süslenen bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-018	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

Env. No. M-004

Env. No. M-005

Env. No. M-006

Env. No. M-007

Env. No. M-009

Env. No. M-010

Env. No. M-011

Env. No. M-012

Env. No. M-013

Env. No. M-014

Env. No. M-015

Env. No. M-015

Env. No. M-016

Env. No. M-017

Env. No. M-019

Env. No. M-020

3- Kolta Mahallesi mimarlık mirası envanter listesi.

Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
M-021	Ulusal Partisi	26 Temmuz Cad./el-Ceş Cad.	Kolta	*	
M-022	Konut	Abdel Halık Sarvvat Sok.	Kolta		
M-023	Konut	Abdel Halık Sarvvat Sok.	Kolta		
M-024	Konut	Abdel Halık Sarvvat Sok.	Kolta		
M-025	Konut	Abdel Halık Sarvvat Sok.	Kolta		
M-026	Konut	Adli Yeken Sok.	Kolta		
M-027	Konut	Adli Yeken Sok.	Kolta		
M-028	Konut	Adli Yeken Sok.	Kolta		
M-029	Konut	Adli Yeken Sok.	Kolta		
M-030	Konut	26 Temmuz Cad./Adli Yeken Sok.	Kolta		
M-031	Konut	Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-032	Konut	Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-033	Konut	Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-034	Konut	Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-035	Konut	Yusri Rağeb Cad.	Kolta	*	
M-036	Konut	Yusri Rağeb Cad./el-Tahrir Cad.	Kolta		
M-037	Konut	Yusri Rağeb Cad./el-Tahrir Cad.	Kolta	*	
M-038	Konut	Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-039	Konut	Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-040	Konut	Yusri Rağeb Cad./II. Ramses Sok.	Kolta		
M-041	Konut	Yusri Rağeb Cad./el-Kuveyis Sok.	Kolta	*	
M-042	Kolta Kilisesi	Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-043	Konut	Kleopatra Sok.	Kolta		
M-044	Konut	II. Ramses Sok.	Kolta		
M-045	Konut	II. Ramses Sok.	Kolta		
M-046	Konut	I. Siti Cad.	Kolta		
M-047	Konut	Ali Mubarek Sok./Mustafa Kamil Sok.	Kolta		
M-048	Konut	Muhammed A. Mekerem Cad.	Kolta		
M-049	Konut	Muhammed A. Mekerem Cad. – El-Tahrir Cad.	Kolta	*	

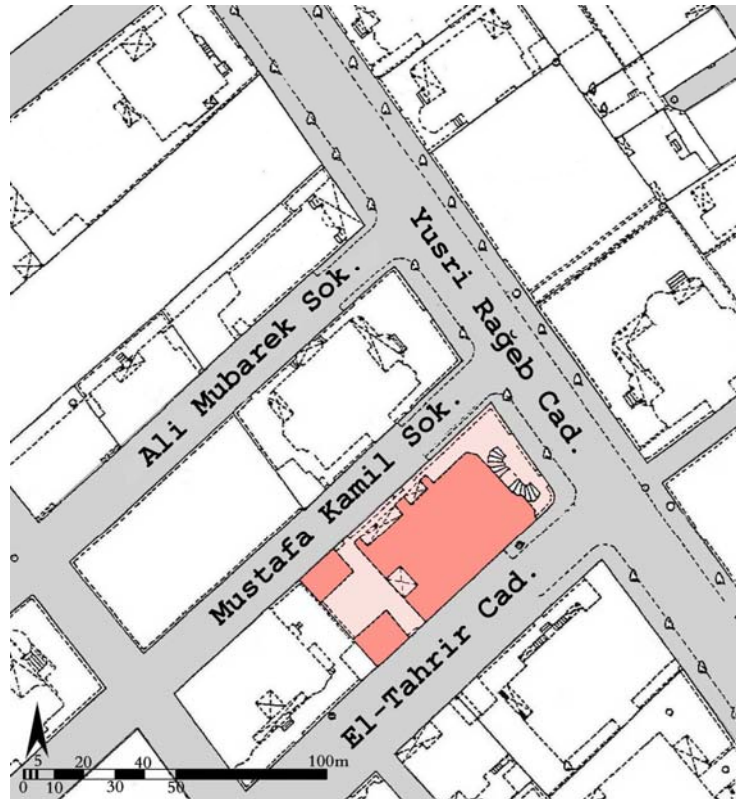
Env. no.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
M-050	Konut	Muhammed A. Mekerem Cad. – El-Tahrir Cad.	Kolta	*	
M-051	Polis Merkezi	El-Tahrir Cad.	Kolta		
M-052	Konut	El-Tahrir Cad./Mustafa Kamil Cad.	Kolta		
M-053	Katolik Kilisesi	Muhammed A. Mekerem Cad. – El-Tahrir Cad.	Kolta	*	
M-054	Advendist Kilisesi	Ahmed Şavki Sok./el-Karnak Sok./Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-055	Konut	Ahmed Şavki Sok./el-Karnak Sok.	Kolta	*	
M-056	Konut	El-Karnak Sok./Yusri Rağeb Cad.	Kolta		
M-057	Konut	Ahmed Şavki Sok./el-Karnak Sok./Sabit Cad.	Kolta	*	
M-058	Konut	El-Karnak Sok./Sabit Cad.	Kolta		
M-059	El-İslamiyye Kız Lisesi	26 Temmuz Cad./Hafra' Sok.	Kolta	*	
M-060	Konut	Sabit Cad.	Kolta		
M-061	Fransiskan Okulu	Şokri Cad.	Kolta	*	
M-062	Konut	Şokri Cad.	Kolta		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-037	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA			
SOKAK	El-Tahrir Cad. – Yusri Rağeb Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	1925	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Konut			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 3 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, arazi taksim Kolta adlı bir şirkete ait olan bir paselin üzerine 1925 yılında inşa edilmiştir. Apartman olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve iki üst kat olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Her kat iki daireden ibarettir. Ön ve yan bahçesi bulunan yapının parseli, ayrık düzendir. Modern bir apartman kurmak için yapının ön bahçesinden büyük bir kısım alınmıştır. Yapının güney tarafı, direkt sokak sınırındadır. İşlenmiş demirden ve tuğladan oluşan bir çit ile çevrilen bu yapının, üç girişi vardır. Birincisi, sadece zemin kata götürerek ön bahçenin bulunduğu yapının doğu tarafına düşmektedir. İçerlek ve dikdörtgen formlu boşluğa sahip olan bu giriş, önünde mermerden geniş bir merdiven bulunan geniş bir terasa açılmaktadır. Üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla bir söve ile çevrilen girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Bu yapının ikinci girişi, zemin kata götürerek yapının kuzey tarafına, üçüncü girişi ise, iç merdivene götürüp sokağa direkt bakarak yapının güney tarafına düşmektedir. Yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formlu şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Odalar bu sofanın doğu, batı ve kuzey taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney tarafına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Temelin duvarları ise, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. Ayrıca birçok ahşap teraslar vardır. Ana cephe sayılan yapının doğu cephesinde bulunan ve kuzey köşesi eğilen çıkıntılı büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisidir. Korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturan bu teras, ahşap parmaklıktan oluşan korkulukludur. Zemin ve ikinci kattaki terasın üzeri, beş mekezli spetkulpu kemerler vardır. Bu terasın bazı kısımları, tuğla ile kaplanmıştır. Ayrıca yapının kuzey cephesinde, kare biçimli payandaların ve korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturan büyük bir teras vardır. Bu terasın korkuluğu ise, ahşap parmaklıktan ibarettir. Yapının doğu cephesinde çıkıntılı ahşap terasların bulunduğu gibi, yapının güney cephesinde de çıkıntılı betonarmeden teraslar mevcuttur. Dikdörtgen formlu bütün cephelerin pencereleri, düz lentoludur. Bu pencerelerin bazıları tek, bazıları da, en büyüğü orta göz olan üç bitişik gözden oluşmaktadır. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Ahşap panjurlu olan bodrumun pencereleri, kare biçime sahiptir. Camdan ve demirden oluşan ve dikdörtgen forma sahip merdivenin pencereleri ise, beşik kemerlidir. Cepheden yaklaşık 10cm çıkan basit bir silme, bu yapının katlarını birbirinden ayırmaktadır. 1 metre yükseliğinde bir parapet ile son bulan bu yapının üstünde ise, konsolların üzerine dayanan ve alçıdan bezemelerle süslenen kornişler bulunmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-037	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

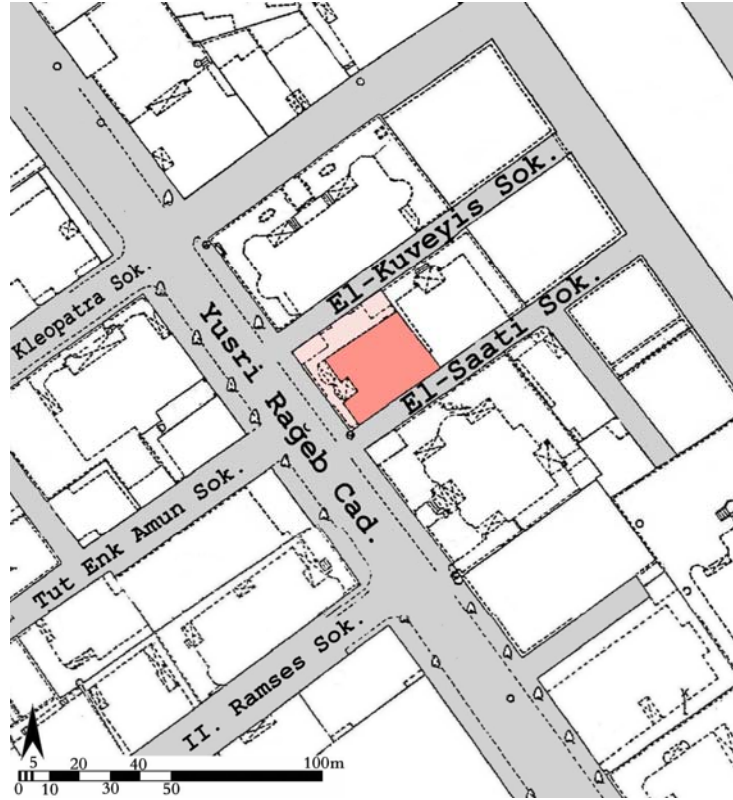
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-041	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA			
SOKAK	Yusri Rağeb Cad. / el-Kuveyis Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Konut			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	3			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, 20.yüzyılın 20'li yıllarında arazi bölen "kıtla" adlı bir şirkete ait olan bir parselin üzerine inşa edilmiştir. Apartman olan bu yapı, üç kattan oluşmaktadır. Ayrıca yeni ilave bir kat eklenmiştir. Her kat tek dairelidir. Ön ve arka bahçesi olan bu yapının parseli, yarı ayrı düzendir. Bu yapının güney tarafı ise, direkt sokağa bakmaktadır. Bu yapı da, tuğladan ve işlenmiş demirden oluşan bir sur ile çevrilidir. Yapının iki girişi vardır. Birincisi, yapının batı tarafındaki ön bahçede bulunarak zemin kata, ikincisi ise, yapının güney tarafında yer alarak iç merdivene götürmektedir. Basık kemeri olan zemin katın girişi, yapın batı cephesinden içerlektir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın doğu, kuzey ve batı, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Bu yapının temel duvarları da, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, ahşaptan oluşmaktadır. Ana cephe sayılan yapının batı cephesindeki çıkıntılı büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Ahşap parmaklıktan oluşan korkuluğu olan bu teras, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Ayrıca yapının güney, kuzey ve batı cephelerinde, ahşaptan çıkıntılı küçük teraslar mevcuttur. İşlenmiş demirden korkuluğu olan bu küçük teraslar, ahşaptan konsollar üzerine oturmaktadır. Dikdörtgen formlu bütün cephelerin pencereleri, dikdörtgen forma sahip lentoludur. Bu pencerelerin bazısı, tek ve bazısı da en büyüğü orta göz olan üç bitişik gözden oluşmaktadır. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapı, 1m yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-041	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

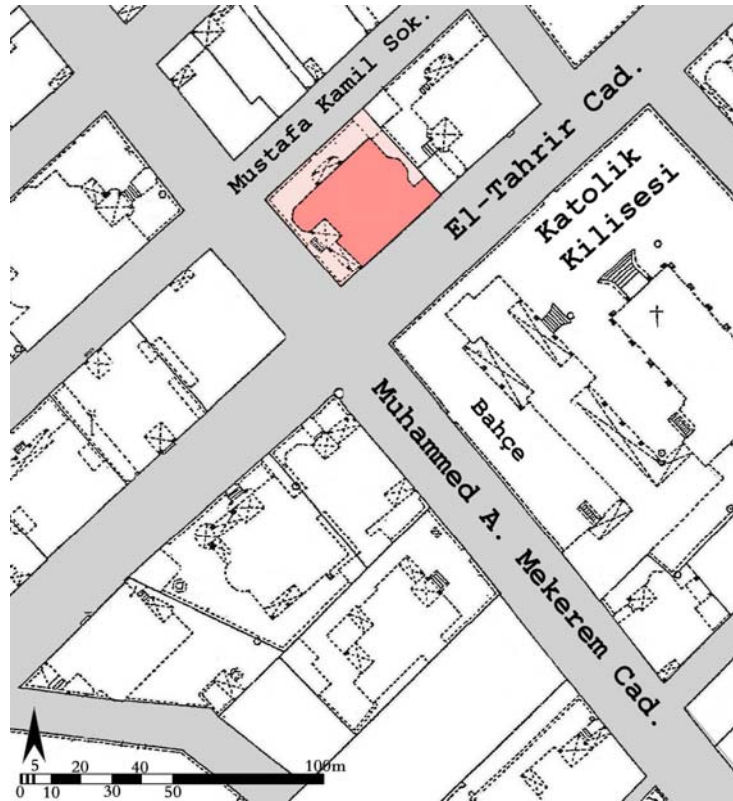
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-049	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI	ASYUT POSTHANESİ			YAPI TÜRÜ	KONUT	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA			
SOKAK	Muhammed A. Mekerem Cad. – El-Tahrir Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, XX. Yüzyılın 1920'li yıllarında arazi taksim Kolta adlı bir şirkete ait olan bir paselin üzerine inşa edilmiştir. Apartman olan bu yapı, iki kattan oluşmaktadır. Bu yapının üçüncü katı varmış. Ancak son zamanlarda yıktırılmıştır. Her kat tek daireden oluşmaktadır. Üç tarafından bahçelerle çevrilen yapının parseli, ayrı düzendir. Bu yapının güney tarafı ise, caddeye direkt açılmaktadır. Bu yapı, tuğladan ve ahşaptan oluşan bir sur ile çevrilidir. Yapının üç girişi vardır. Birincisi, sadece zemin kata götürerek ön bahçenin bulunduğu yapının batı tarafına, ikincisi, zemin kata da götürerek yan bahçenin bulunduğu yapının kuzey tarafına, üçüncüsü ise ikinci katın merdivenine götürerek yapının güney tarafına düşmektedir. Batı cepheden içerlek olan ve üstten alçıdan bitkisel bezemeler ile süslenen zemin katın girişi, dikdörtgen formlu boşluğa sahiptir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve tahta olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Odalar, bu sofanın kuzey, doğu ve batı taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, sofanın güney tarafına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları sıvalıdır. Temelin duvarları ise, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. İkinci katta, çıkıntılı ahşap teraslar bulunmaktadır. Yapının köşelerinde, üstünden alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen kare biçimli payandalar mevcuttur. Ana cephe sayılan yapının batı cephesinde bulunan ve güney köçesi eğilen çıkıntılı büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisidir. Korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturan bu teras, ahşap parmaklıklıdır. İkinci kattaki terasın üzeri, alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen beş merkezli sepetkulpulu kemerler bulunmaktadır. Ayrıca yapının kuzey cephesinde de çıkıntılı bir teras mevcuttur. Ahşap parmaklıklı olan bu teras, korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Yapının güney ve kuzey cephelerinde ise, bazıları ahşaptan, bazıları da betonarmeden oluşann çıkıntılı küçük teraslar yer almaktadır. Bu küçük terasların korkuluğu ise, işlenmiş demirden ibarettir. Dikdörtgen formlu bütün cephelerin pencereleri, düz lentoludur. Bu pencerelerin birkaçı tek, bir kaç da, en büyüğü orta göz olan üç bitişik gözden oluşmaktadır. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Dikdörtgen formlu merdivenin pencereleri ise, bir beşik kemerlidir. Camdan ve demirden oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemeler ile süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Cepheden yaklaşık 10cm çıkan basit bir silme, bu yapının katlarını birbirinden ayırmaktadır. Yapının üstünde ise, 1 metre yüksekliğinde bir parapet mevcuttur.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-049	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

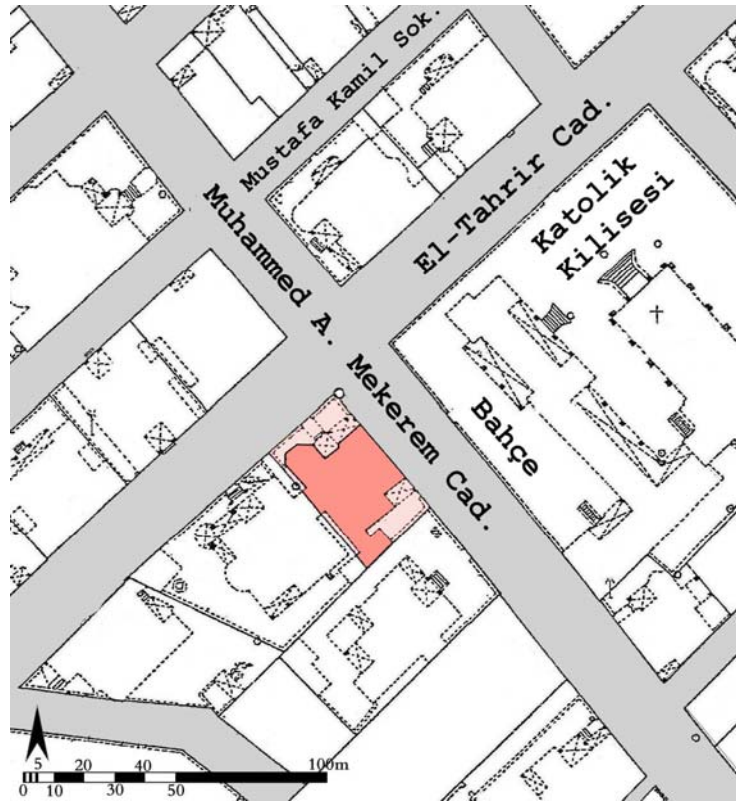
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU		ASYUT		Envanter No.	M-050	1
					Harita No.		
					Yapının Adı		
ADI				YAPI TÜRÜ	KONUT		
İL	ASYUT	KENT	ASYUT				
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA				
SOKAK	Muhammed A. Mekerem Cad. – El-Tahrir Cad.	KAPI No.					
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut				
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut				
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Konut				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	3				
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla				
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, 20.yüzyılın 20'li yıllarında arazi bölen "kıtla" adlı bir şirkete ait olan bir parselin üzerine inşa edilmiştir. Apartman olan bu yapı, iki kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının üçüncü katı varmış. Ancak son zamanlarda bu üçüncü kat yıktırılmıştır. Her kat tek dairelidir. Üç tarafından bahçelerle çevrilen bu yapının parseli, ayrık düzendir. Bu yapının güney tarafı ise, direkt sokağa bakmaktadır. Bu yapı da, tuğladan ve işlenmiş demirden oluşan bir sur ile çevrilidir. Yapının üç girişi vardır. Birincisi, zemin kata götürerek yapının batı tarafındaki ön bahçede, ikincisi, zemin kata da götürerek yapının kuzey tarafında, üçüncü ise, ikinci katın merdivenine götürerek yapının güney tarafında yer almaktadır. Dikdörtgen boşluğu olan zemin katın girişi, yapının kuzey cephesinden içerlektir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın doğu, güney ve kuzey, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, batı ve güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Bu yapının temel duvarları da, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesindeki çıkıntılı büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Ahşap parmaklıktan oluşan korkuluğu olan bu teras, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Zemin ve ikinci kattaki bu terasların üzeri, beş merkezli sepetkulpu kemerler vardır. Bu kemerler, alçıdan bitkisel bezemelerle süslenmiştir. Ayrıca yapının doğu ve kuzey cephelerinde, betonarmeden konsolların üzerine oturan çıkıntılı küçük teraslar mevcuttur. Bu küçük terasların korkuluğu ise, işlenmiş demirden oluşmaktadır. Dikdörtgen formlu bütün cephelerin pencereleri, dikdörtgen forma sahip lentoludur. Bu pencerelerin bazıları, tek ve bazıları da en büyüğü orta göz olan üç bitişik gözden oluşmaktadır. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Üçüncü kattaki pencerelerin bazıları, beşik kemerlidir. Dikdörtgen forma sahip ve basık kemerli olan merdivenin pencereleri ise, camdan ve demirden ibarettir. Alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Yapının Üstünde ise, 1m yüksekliğinde bir parapet mevcuttur.							
Koruma Derecesi			Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil		Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:				EKLER			
				Vaziyet Planı			
				Resimler			
				Eski Resimler			
				Gravürler			
				Rölöve Projesi			
				Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY				Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-050	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

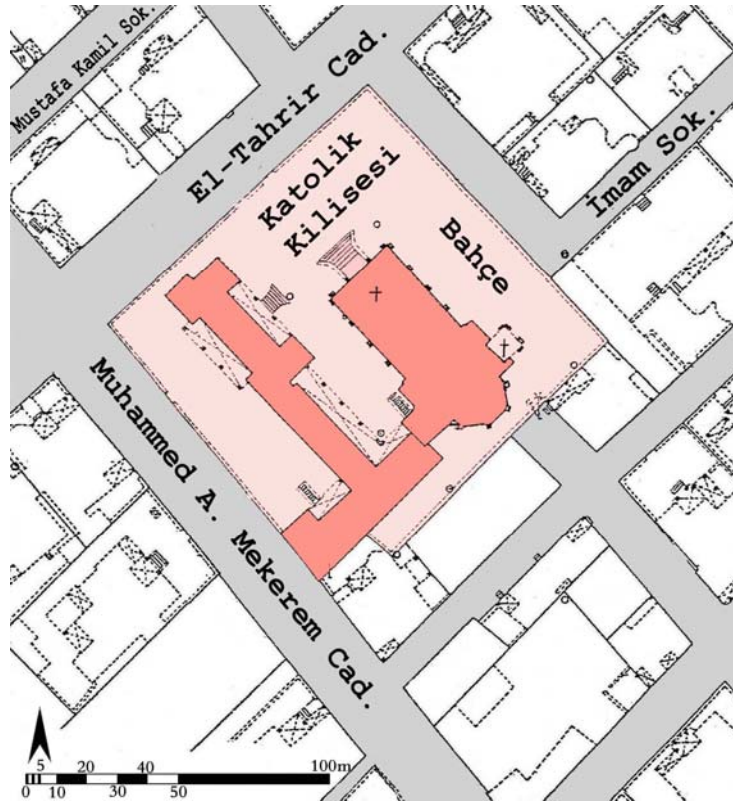
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-053	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	KATOLİK KİLİSESİ	
ADI	KATOLİK KİLİSESİ	YAPI TÜRÜ	DİNİ			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA			
SOKAK	Muhammed A. Mekerem Cad. – El-Tahrir Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy sonlarında	Özgün KULLANIM	Kilise			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Kilise			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Kilise			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET		YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut kentinde yaşayan yabancılar ve misyonerler tarafından yaptırılan kiliselerin dokusundan bir parçası olarak inşa edilmiştir. Oysa ki bu kilise İtalya misyonerleri tarafından kurulmuştur. Tek katlı bu kiliseye, konuklamak için bir bölüm eklenmiştir. Bu bölüm, bir bodrum ve iki üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Dört tarafından bahçe ile çevrilen yapının parseli, ayrıık nizamdır. Yapının ana girişi, ön bahçeye götürerek el-Tahrir sokağına bakmaktadır. Yapının bir de yan girişi vardır. Bu yan giriş, kiliseye eklenmiş konuklama bölümüne götürerek M. Ali Makarem sokağına bakmaktadır. T plan şemasına sahip kilise dikdörtgen formlu bir ibadet salonundan oluşmaktadır. İbadet salonu üzerinde, kiliseye hizmet edenlerin odalarını kapsayan başka bir kısım mevcuttur. Üç kattan oluşan bu kısmın ön bahçeden özel bir girişi vardır. Kilisenin kulesi ise, yapının güneydoğu tarafına düşmektedir. Kiliseye daha bir konuklama bölümü eklenmiştir. Kilisenin batı tarafına düşen ve (T) şeklinde olan bu bölüm, bir bodrum ve iki üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Bu yapı özel bir girişten, M. Ali Makarem sokağına açılmaktadır. Aynı zamanda bu yapının, kilisenin iç alanına bakan daha bir girişi vardır. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan dış duvarları ise, sıvalıdır. Eğik olan yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. Bu yapı, gotik tarzındadır. Ana cephe, üç parçadan oluşmaktadır. Giriş, orta parçada mevcuttur. Yüksek kemerli bu giriş, üçgen başlıklı taş söve ile çevrilidir. Girişin üstünde ise dairesel bir pencere yer almaktadır. Pencere ünitesi ise, bütün cephelerde yüksek kemerli ve dikdörtgen formlu iki pencereden oluşmaktadır. Bu iki pencere üstünde ise, küçük dairesel bir pencere mevcuttur. Bu pencere ünitesi üçgen başlıklı taş söve ile çevrilidir. Bütün pencereler, renkli camdan ve ahşaptan ibarettir. Cephelerin üstünde ise, kornişler ve farklı bezemeler bulunmaktadır. Kilisenin kulesi, köşelerde çıkıntılı payandaları bulunan kare biçimli kaideden oluşmaktadır. Bu kaidenin üstünde ise, kare biçimli bir kat bulunmaktadır. Bu katın dört tarafının her birisinde bir pencere ünitesi mevcuttur. Her pencere ünitesi, yüksek kemerli ve dikdörtgen formlu iki pencereden oluşmaktadır. Bu iki pencere üstünde ise, küçük dairesel bir pencere vardır. Pencere ünitesi üstünde bir duvar saati mevcuttur. Bu kattan sonra, yüksek kemerli dört penceresi bulunan sekizgen bir kat geliyor. Kulenin zirvesi ise, sekizgen bir piramit şeklindedir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-053	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

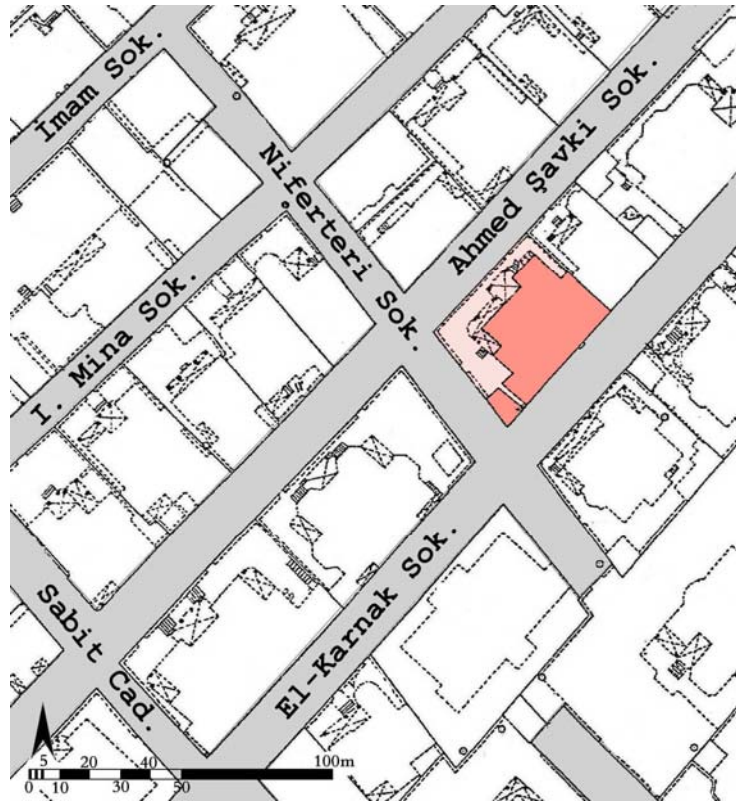
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-055	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA			
SOKAK	Ahmed Şavki Sok. – El-Karnak Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Konut			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, 20.yüzyılın 20'li yıllarında arazi bölen "kıtla" adlı bir şirkete ait olan bir parselin üzerine inşa edilmiştir. Apartman olan bu yapı, iki kattan oluşmaktadır. Ayrıca yeni ilave bir kat eklenmiştir. Her kat tek dairelidir. İki tarafından bahçelerle çevrilen bu yapının parseli, yarı ayrı düzendir. Bu yapının güney tarafı ise, direkt sokağa bakmaktadır. Bu yapı da, tuğladan ve işlenmiş demirden oluşan bir sur ile çevrilidir. Yapının iki girişi vardır. Birincisi, yapının kuzey tarafındaki ön bahçede bulunurken, ikincisi ise, yapının batı tarafındaki yan bahçede yer almaktadır. Bu iki girişe ek olarak, yapının güney tarafında ortak merdivene götüren yan bir giriş vardır. Dikdörtgen boşluğu olan zemin katın girişi, yapın kuzey cephesinden içerlektir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın doğu ve batı, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Bu yapının temel duvarları da, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, ahşaptan oluşmaktadır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesindeki çıkıntılı büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Ahşap parmaklıktan oluşan korkuluğu olan bu teras, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Birinci ve ikinci kattaki bu terasların üzeri, beş merkezli sepetkulpu kemerler vardır. Bu kemerler, alçıdan bitkisel bezemelerle süslenmiştir. Ayrıca yapının güney ve batı cephelerinde, ahşaptan çıkıntılı küçük teraslar mevcuttur. Bu küçük terasların korkuluğu ise, ahşap parmaklıktan oluşmaktadır. Dikdörtgen formlu bütün cephelerin pencereleri, dikdörtgen forma sahip lentoludur. Bu pencerelerin bazısı, tek ve bazısı da en büyüğü orta göz olan üç bitişik gözden oluşmaktadır. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapı, 1m yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:				
		Tespit Tarihi: 2006				

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-055	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

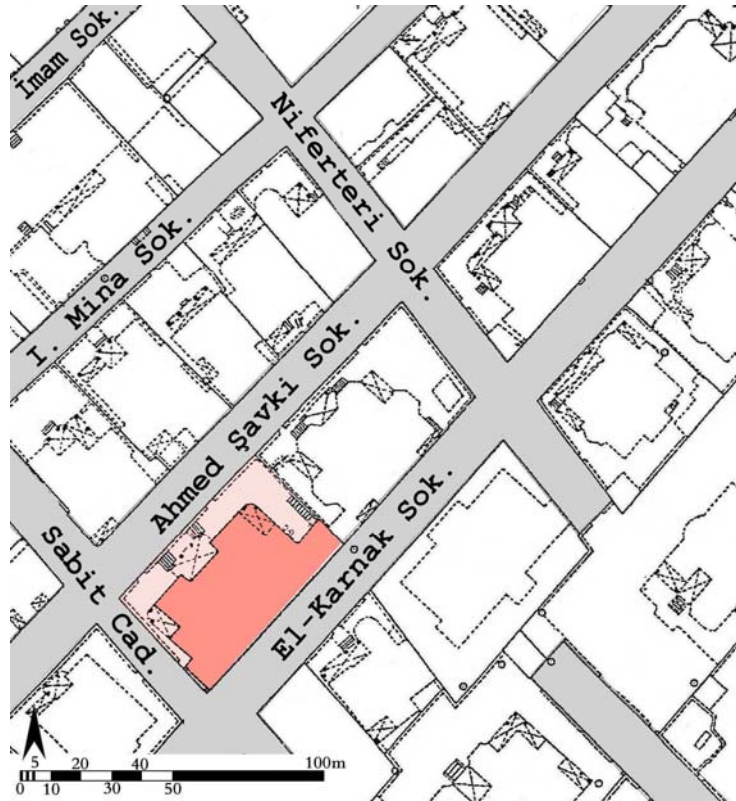
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-057	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA			
SOKAK	Ahmed Şavki Sok./el-Karnak Sok./Sabit Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	1928	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Konut			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	3			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, 20.yüzyılın 20'li yıllarında arazi bölen "kıtla" adlı bir şirkete ait olan bir parselin üzerine inşa edilmiştir. Apartman olan bu yapı, üç kattan oluşmaktadır. Her kat tek dairelidir. Üç tarafından bahçelerle çevrilen bu yapının parseli, yarı ayrı düzendir. Bu yapının güney tarafı ise, direkt sokağa bakmaktadır. Bu yapı da, tuğladan ve işlenmiş demirden oluşan bir sur ile çevrilidir. Yapının iki girişi vardır. Bu iki giriş, yapının kuzey tarafındaki ön bahçede bulunmaktadır. Bu iki girişe ek olarak, yapının batı tarafında ortak merdivene götüren yan bir giriş vardır. Dikdörtgen boşluğu olan zemin katın girişi, yapının kuzey cephesinden içerlektir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın doğu, güney ve kuzey, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, batı ve güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Bu yapının temel duvarları da, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesindeki çıkıntılı büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Ahşap parmaklıktan oluşan korkuluğu olan bu teras, kornet düzeninde başlıklı dairesele sütunların üzerine oturmaktadır. Birinci ve ikinci kattaki bu terasların üzeri, beş merkezli sepetkulpu kemerler vardır. Bu kemerler, alçıdan bitkisel bezemelerle süslenmiştir. Yapının aynı kuzey cephesinde de betonarmeden çıkıntılı küçük teraslar mevcuttur. Bu küçük terasların korkuluğu ise, ahşap parmaklıktan oluşmaktadır. Yapının doğu cephesinde ise, bir köşe terası vardır. Ahşaptan oluşan korkuluğu olan bu köşe teras, dairesele sütunların üzerine oturmaktadır. Dikdörtgen formlu bütün cephelerin pencereleri, dikdörtgen forma sahip lentoludur. Bu pencerelerin bazıları, tek ve bazıları da en büyüğü orta göz olan üç bitişik gözden oluşmaktadır. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Üstünde alçıdan bitkisel bezemeler bulunan bu yapı, 1m yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-057	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-059	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA			
SOKAK	26 Temmuz Cad. / Hafra' Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Eğitim			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 3			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, 20.yüzyılın 20'li yıllarında arazi bölen "kıtla" adlı bir şirkete ait olan bir parselin üzerine inşa edilmiştir. Bu yapı, cumhuriyet kurulmasından sonra, kız lisesine dönüştürülmüştür. Apartman olan bu yapı, yerden yüksek olan bir bodrum, bir zemin ve iki üst kat olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının yeni eklenmiş birçok çatı katı odaları vardır. Her kat tek dairelidir. Dört tarafından bahçelerle çevrilen yapının parseli, ayrıık düzendir. Yapının parseli ana girişi, güneydoğu taraftaki ön bahçede vardır. Zemin katın girişi ise, yapının güneydoğu cephesinden içerlek olarak geniş bir terasa açılmaktadır. Dikdörtgen forma sahip bu girişin boşluğu, düz lentoludur. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın kuzeydoğu, güneybatı ve güneydoğu, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, kuzeybatı taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Bu yapının temel duvarları da, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, ahşaptan oluşmaktadır. Ana cephe sayılan yapının güneydoğu cephesindeki içerlek büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Ahşap parmaklıktan oluşan korkuluğu olan bu teras, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Her kattaki bu terasın üstünde ise, beş merkezli sepetkulpu kemerler bulunmaktadır. Bu kemerler, alçıdan bitkisel bezemelerle süslenmektedir. Ayrıca yapının kuzeybatı cephesinde, cepheden çıkan ahşaptan büyük bir teras mevcuttur. Ahşap parmaklıktan oluşan korkuluğu olan bu teras, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Bunun yanında, yapının güneybatı cephesinde içerlek büyük bir teras mevcuttur. Bu terasın korkuluğu da, ahşap parmaklıktan oluşmaktadır. Yapının cephelerindeki kare biçimli payandalar, bu cephelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Dikdörtgen formlu bütün cephelerin pencereleri, düz lentoludur. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. İç merdivenin pencereleri ise, üç gözden oluşmaktadır. Basık kemerli bu pencereler, basit bir tuğla söve ile çevrilidir. Alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen birçok korniş, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının son katı üstünde ise, alçıdan küçük konsolların üzerine dayanan ve cepheden çıkan kornişler mevcuttur. Bu yapı, 1m yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır. Bu parapetin dikdörtgen forma sahip küçük aralıkları vardır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:				
		Tespit Tarihi: 2006				

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-059	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

Env. No. M-022

Env. No. M-023

Env. No. M-024

Env. No. M-025

Env. No. M-026

Env. No. M-027

Env. No. M-028

Env. No. M-029

Env. No. M-030

Env. No. M-031

Env. No. M-032

Env. No. M-033

Env. No. M-034

Env. No. M-035

Env. No. M-036

Env. No. M-037

Env. No. M-038

Env. No. M-039

Env. No. M-040

Env. No. M-042

Env. No. M-043

Env. No. M-044

Env. No. M-045

Env. No. M-046

Env. No. M-047

Env. No. M-048

Env. No. M-051

Env. No. M-052

Env. No. M-054

Env. No. M-056

Env. No. M-058

Env. No. M-060

Env. No. M-061

Env. No. M-062

4- Firyal Mahallesi mimarlık mirası envanter listesi.

Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
M-063	Konut	Cumhuriyet Cad./el-Holafa Sok.	Firyal		04
M-064	Konut	Cumhuriyet Cad./el-Holafa Sok.	Firyal		06
M-065	El-İsti'naf Mahkemesi	Cumhuriyet Cad./el-Holafa Sok.	Firyal		08
M-066	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		06
M-067	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		18
M-068	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		20
M-069	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		24
M-070	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		34
M-071	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		13
M-072	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		38
M-073	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		42
M-074	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		44
M-075	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		17
M-076	Konut	El-Holafa Sok.	Firyal		50
M-081	Konut	Cumhuriyet Cad.	Firyal		34
M-085	Konut	Cumhuriyet Cad.	Firyal		28
M-087	Konut	Cumhuriyet Cad.	Firyal		44
M-088	Konut	Cumhuriyet Cad.	Firyal		46
M-089	Konut	Cumhuriyet Cad.	Firyal		48
M-090	Konut	Cumhuriyet Cad.	Firyal		54
M-091	El-Selam Okulu <i>Amerikan Okulu</i>	Cumhuriyet Cad. / el-İbrahimiyye Kanalı Cad.	Firyal		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-063	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	FİRYAL			
SOKAK	Cumhuriyet Cad. / el-Holafa Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	1925	Özgün KULLANIM	Konut / Apartman yapı			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Aynı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	4 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "el-cumhuriyet" sokağının iki yanına inşa edilmiş olan apartmanların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Apartman olan bu yapı, bir zemin ve üç üst kat olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının yeni eklenmiş birçok çatı katı odaları vardır. Yapının parseli, ayrık düzendir. Bahçesiz olan bu yapı, direkt sokağa bakmaktadır. Yapının parseli ana girişi, güney taraftan "el-Cumhuriyet" Caddesine bakmaktadır. Yapının girişi ise, sokaktan içerlek olarak yapının güney cephesinde yer almaktadır. Dikdörtgen forma sahip zemin katın girişin boşluğu, düz lentoludur. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının bütün katları konut olarak kullanılmaktadır. Ancak zemin katı, mağaza olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, bir terasa bakan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın doğu ve güney, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, batı taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladanken, dış duvarları ise sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Ana cephe sayılan yapının doğu cephesinin kuzey tarafındaki içerlek büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu teras, kare biçimli payandaların ve kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğu ise, ahşap parmaklıktan oluşmaktadır. Yapının cephelerindeki payandalar, bu cephelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu payandalar, nitelikli alçıdan bitkisel bezemelerle süslenmiştir. Dikdörtgen formulu ana cephenin pencereleri, ya düz lentoludur. Ahşap panjurdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Pencerelerin bazısının, nitelikli işlenmiş demirden oluşan korkuluklu küçük terasları vardır. Yapının güney cephesindeki iç merdivenin pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve düz lentoludur. Demirden ve camdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Alçıdan bitkisel nitelikli birçok korniş, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının son katı üstünde ise, alçıdan konsolların üzerine dayanan çıkıntılı kornişler mevcuttur. Bu kornişler, alttan bitkisel bezemelerle süslenmektedir. Yapının son katı da, nitelikli bitkisel bezemelerle süslenen bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-063	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-085	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	FİRYAL			
SOKAK	Cumhuriyet Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut / Saray			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "el-cumhuriyet" sokağının iki yanına inşa edilmiş olan sarayların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Saray olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Bir sokağa bakan yapının parseli, ayrıık düzendir. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden "el-cumhuriyet" sokağına bakmaktadır. Zemin katın girişi ise, yapının doğu cephesinin ortasında mevcuttur. Bu girişin önünde ise, mermerden parmaklıktan oluşan korkuluğı olan geniş yan bir merdiven bulunmaktadır. Dikdörtgen forma sahip bu girişin boşluğu, beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Ancak sarayın güney tarafında bir yan giriş vardır. Bu yan giriş, sarayın iç ana merdivenine götürmektedir. Bu yapı, dört tarafından, en büyüğü yan(güney) bahçe olan bahçelerle çevrilidir. Yapının parseli, tabanı tuğladan ve üst bölümü işlenmiş demirden olmak üzere bir surla çevrilidir. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın batı, güney ve kuzey, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, batı taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Bu yapının temel duvarları da, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, ahşaptan oluşmaktadır. Yapının cephelerinin, yapının köşelerinde bulunan ve üstten bitkisel bezemelerle süslenen payandaları vardır. Yapının kuzey cephesi, ana cephe sayılmaktadır. Bu cephenin önünde ise, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanan çıkıntılı büyük bir teras vardır. Bu teras, zemin katta dairesel, ikinci katta ise dikdörtgen forma sahiptir. Bu terasın korkuluğı zemin katta mermerden parmaklıktanken, ikinci katta bitkisel bezemelerden ibarettir. Ayrıca yapının kuzey cephesinde, bir daha içerlek teraslar vardır. Bu teraslar, köşelerinde kornet düzeninde başlıklar bulunan sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasların korkuluğı ise, bitkisel bezemelerden ibarettir. Dikdörtgen formulu bütün cephelerin pencereleri, ya düz lentolu ya da beş merkezli sepetkulpu merkezlidir. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bodrumun pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve basık kemerlidir. Altan alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapı, basit bezemelerle süslenen bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:				
		Tespit Tarihi: 2006				

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-085	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

Env. No. M-064

Env. No. M-065

Env. No. M-066

Env. No. M-067

Env. No. M-068

Env. No. M-069

Env. No. M-070

Env. No. M-071

Env. No. M-072

Env. No. M-075

Env. No. M-076

Env. No. M-081

Env. No. M-087

Env. No. M-088

Env. No. M-089

Env. No. M-090

Env. No. M-091

Env. No. M-091

5- El-Validiyye Mahallesi mimarlık mirası envanter listesi

Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
M-094	El-İbrahimiyye Kanalı Barajı	Um el-Batal Meydanı/Ahmed Hassan el-Bakuri Cad.	El-Validiyye	*	
M-095	Asyut Üniversitesi (Erkek Lisesi)	Ahmed Hassan el-Bakuri Cad./el-Meclis Sok./Külliyet el-Ticara Sok.	El-Validiyye	*	
M-096	Asyut Barajı	Ahmed Hassan el-Bakuri Cad.	El-Validiyye	*	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU		ASYUT		Envanter No.	M-096	1
					Harita No.		
					Yapının Adı	ASYUT BARAJI	
ADI	ASYUT BARAJI			YAPI TÜRÜ	SU YAPISI		
İL	ASYUT		KENT	ASYUT			
SEMT	Doğu Asyut (ASYUT ŞARK)		MAHALLE	EL-VALİDİYYE			
SOKAK	Ahmed Hassan el-Bakuri Cad.		KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	1903		Özgün KULLANIM	Baraj			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik		Bugünkü KULLANIM	Baraj			
YAPAN	-		Önerilen KULLANIM	Baraj			
YAPTIRAN	-		KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Kamu		YAPIM SİSTEMİ	Yığma taş			
AYRINTILI TANIM: Asyut Barajı, 1892 – 1902 yılları arasında Asyut şehrinin batısında Nil nehrinin kenarında kurulmuştur. Bu baraj, yakın zamana kadar Nil'in batısı ile doğusu arasında irtibatı sağlayan tek araçmıştır. Asyut Barajının kuruluş amacı ise, sel sırasında Nil'in sularını kontrol etmek ve El-Fayum ile Orta Mısı'nın topraklarını sulamak için El-İbrahimiye kanalına gerekli su vermektir. Bu baraj kesme taştan yapılmıştır. 800 metre uzunluğundaki Asyut Barajı, birer dokuz gözü bulunan 12 bölüme bölünerek 111 gözlüdür. Bu gözlerden her birisinin genişliği, beş metredir. Bu gözler de basık kemerlidir. Barajın üstündeki yolun genişliği ise, 4.5 metredir. Üstünde, altından gemilerin ve vapurların geçmesi için açılır kapanır köprü bulunan kanal kapağı, bu barajın batı tarafına düşmektedir. 1934 – 1938 yılları arasında bu barajı yükseltme ve kuvvetlendirme işlemi yapılmıştır. Asyut Barajının uğradığı değişikliklerin ana amacı, El-İbrahimiye kanalına yeterli suları yağlamak için barajın arkasındaki denge farkını 3 metreden 4 metreye kadar yükseltmekti. Bunun yanında, barajın gözlerinin kapıları yerine hidrolik kapılar getirilmiştir. Barajın gözleri ise 111 yerine 110 göz olmuştur. Barajın üstündeki yolun genişliği de, bayındırlığın artmasıyla uyum göstermek için 4 metreden 8 metreye genişletilmiştir.							
Koruma Derecesi			Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil		Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:				EKLER			
				Vaziyet Planı			
				Resimler			
				Eski Resimler			
				Gravürler			
				Rölöve Projesi			
				Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY				Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-096	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	ASYUT BARAJI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

Env. No. M-094

Env. No. M-094

Env. No. M-095

Env. No. M-095

Env. No. M-095

Env. No. M-095

6- El-Muhafaza Mahallesi mimarlık mirası envanter listesi.

Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
M-077	Konut	Cumhuriyet Cad./el-Nemes Cad.	El-Muhafaza		05
M-078	Konut	Cumhuriyet Cad.	El-Muhafaza		07
M-079	Protestan Kilisesi	El-Mesaha Cad./el-Nemes Cad.	El-Muhafaza		
M-080	Konut	Cumhuriyet Cad./el-Mesaha Cad.	El-Muhafaza		
M-082	Haşaba Camii	Cumhuriyet Cad.	El-Muhafaza		23
M-083	Konut	Amru İbn el-As Sok.	El-Muhafaza		
M-084	Konut	Cumhuriyet Cad.	El-Muhafaza		27
M-086	Konut	El-Muhendisın Sok.	El-Muhafaza		10
M-092	El-Ramad Hastanesi	Cumhuriyet Cad./el-Savvra Cad.	El-Muhafaza		
M-093	Ehliyet Mahkemesi	Cumhuriyet Cad.	El-Muhafaza		
M-097	Yerel Halk Konseyi	El-Muhafaza Meydanı/Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		
M-098	Bedr Okulu	Şehit Jol Cemal Cad./Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		
M-099	İsmet Afifi Okulu	Şehit Jol Cemal Cad./Şehit Celal el-Dusuki Cad./M.A. Allube Cad.	El-Muhafaza		
M-100	Konut	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		23
M-101	Konut	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		19
M-102	Konut	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		17
M-103	Konut	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		15
M-104	Konut	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		16
M-105	Konut	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		05
M-106	Konut	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		03
M-107	Sosyal Hizmet Fakültesi	Cumhuriyet Cad./Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		
M-108	Kilise	El-Savvra Cad.	El-Muhafaza		
M-109	Aleksan Sarayı	El-Savvra Cad.	El-Muhafaza		
M-110	Konut	El-Muhafaza Cad.	El-Muhafaza		
M-111	Konut	El-Nemes Cad.	El-Muhafaza		
M-150	Konut	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	El-Muhafaza		13

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-077	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFAZA			
SOKAK	Cumhuriyet Cad. / el-Nemes Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Saray			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 3 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903 yılında kurulmasından sonra Cumhuriyet Caddesinin iki yanına inşa edilmiş olan sarayların dokusunun bir parçası olarak XX. yüzyılın başlarında kurulmuştur. Saray olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve iki üst kat olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. İşlenmiş demirden surlu olan yapının parseli, ayrıktır. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden "el-cumhuriyet" sokağına bakmaktadır. Zemin katın girişi ise, yapının kuzeybatı cephesinin ortasında mevcuttur. Ayrıca Yapının parseli bir daha arka girişi vardır. "el-nemis" sokağına bakan bu arka giriş, hem sarayın ana iç merdivenine, hem de sarayın güney doğu tarafına düşen yan girişi götürmektedir. Bu yapı, dört tarafından, en büyüğü ön bahçe olan bahçelerle çevrilidir. Dikdörtgen forma sahip zemin katın girişin boşluğu, beşik kemerlidir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın batı, doğu ve kuzey, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladanken, dış duvarları ise sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesi boyunca uzanan çıkıntılı büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu teras, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğu ise, zemin katta alçıdan bezemelerden ve üst katlarda işlenmiş demirden oluşmaktadır. Ayrıca yapının kuzeydoğu ve güneybatı cephesinin ortasında içerlek büyük bir teras yer almaktadır. Bu teras, kornet düzeninde dairesel sütunların üzerine dayanan birçok beşik kemerlidir. Bu terasın korkuluğu ise, alçıdan parmaklıktan ve işlenmiş demirden oluşmaktadır. Bu terasların yanında, yapının üçüncü ve dördüncü katlarında çıkıntılı küçük teraslar mevcuttur. Dikdörtgen formulu ana cephenin pencereleri, ya düz lentoludur. Zemin katın pencereleri, Ahşap panjurdan oluşmaktadır. Bu pencereleri üstten ve alttan çevreleyen alçıdan bitkisel bezemeler, bu pencerelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bordonun pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve basık kemerlidir. Yapının güney cephesindeki iç merdivenin pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve beşik kemerlidir. Demirden ve camdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Alçıdan bitkisel şekilli birçok korniş, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapı, yaklaşık 50cm çıkan bir korniş ile son bulmaktadır. Bu korniş üstünde ise, 1m yüksekliğinde bir parapet mevcuttur.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Özel			
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-077	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

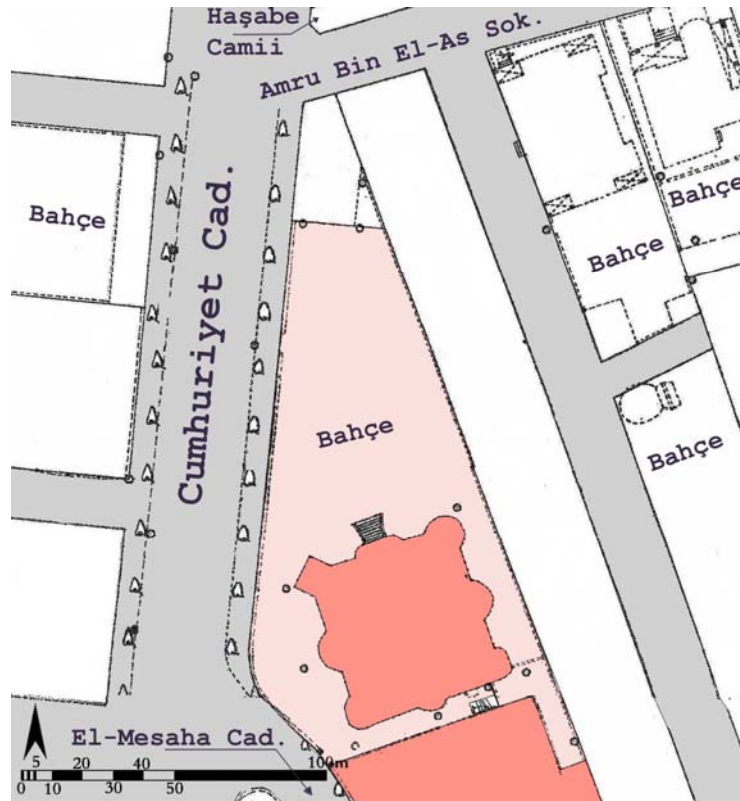
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-080	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	Cumhuriyet Cad./ el-Mesaha Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "el-cumhuriyet" sokağının iki yanına inşa edilmiş olan sarayların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Saray olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. İşlenmiş demirden surlu olan yapının parseli, ayrıktır. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden "el-cumhuriyet" sokağına bakmaktadır. Zemin katın girişi ise, yapının kuzey cephesinin ortasında mevcuttur. Bu girişin önünde ise, alçıdan bezemelerden korkuluğu olan beyaz mermerden geniş ve yüksek bir merdiven bulunmaktadır. Yapının parseli bir daha yan girişi vardır. "el-mesaha" sokağına bakan bu yan giriş, hem sarayın güney tarafına düşen arka girişi, hem de sarayın iç merdivenine götürmektedir. Bu yapı, dört tarafından, en büyüğü ön bahçe olan bahçelerle çevrilidir. Ancak ön bahçeden, çok katlı ve betonarmeden modern bir apartman kurmak için büyük bir kısım alınmıştır. Dikdörtgen forma sahip zemin katın girişin boşluğu, beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın batı, doğu ve kuzey, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladanken, dış duvarları ise sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesindeki büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu teras, sarayın kuzeybatı köşesinde çıkıntı yapmaktadır. Bu teras, kare biçimli payandaların ve kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğu ise, alçıdan bezemelerden oluşmaktadır. Ayrıca yapının kuzeydoğu köşesinde dairesel büyük bir teras yer almaktadır. Bu teras, kornet düzeninde dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğu da, alçıdan bezemelerden oluşmaktadır. Yapının doğu cephesindeki dairesel çıkıntılı cumba, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Dikdörtgen formulu ana cephenin pencereleri, ya düz lentolu ya da basık kemerlidir. Ahşap panjurdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ve çıkıntılı bir başlık ile çevrilidir. Boddromun pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve basık kemerlidir. Yapının güney cephesindeki iç merdivenin pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve beşik kemerlidir. Demirden ve camdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Cepheden 10 cm çıkan basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının ikinci katının üzeri ise, 1m çıkan ve alttan bitkisel bezemeler bulunan birçok korniş bulunmaktadır. Yapının son katı ise, 1m yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır. Bu parapet, alçıdan parmaklıkları olan birçok aralıklıdır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:				
		Tespit Tarihi: 2006				

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-080	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

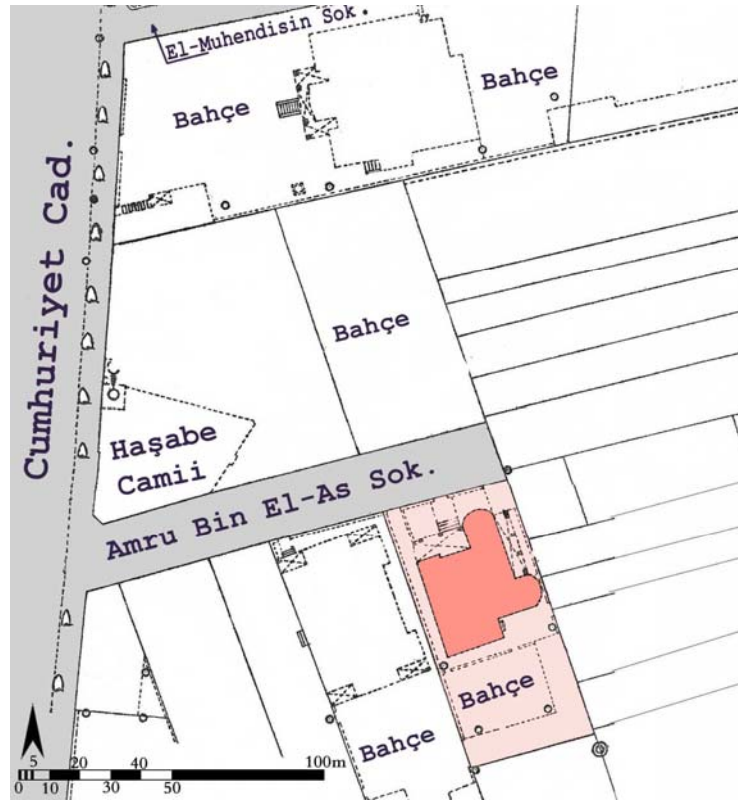
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-083	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	Amru İbn el-As Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Konut			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	4			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "el-cumhuriyet" sokağının iki yanına inşa edilmiş olan apartmanların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Apartman olan bu yapı, bir zemin ve üç üst kat olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Tuğladan surlu olan yapının parseli, ayrık düzendir. Bu yapının bahçe giriş kapıları ise, işlenmiş demirden ibarettir. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden "amru bin el-as" sokağına bakmaktadır. Yapının iki girişi vardır. Birisi, ön bahçeden zemin kata, diğeri ise, batı cepheden üst katların ortak merdivenine götürmektedir. Zemin katın girişi ise, yapının kuzey cephesinden içerlektir. Dikdörtgen forma sahip zemin katın girişin boşluğu, beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Ancak arka (güney) bahçeden, çok katlı ve betonarmeden modern bir apartman kurmak için büyük bir kısım alınmıştır. Yapının bütün katları konut olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın batı, doğu ve kuzey, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladanken, dış duvarları ise sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Ancak son katı tavanı, ahşaptandır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesindeki büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Beş merkezli sepetkulpu kemerli bu teras, kare biçimli payandaların ve kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğu ise, alçıdan parmaklıktan oluşmaktadır. Ayrıca yapının doğu cephesinde büyük bir teras yer almaktadır. Bu teras, kornet düzeninde dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğu da, alçıdan parmaklıktan oluşmaktadır. Yapının cephelerindeki dairesel çıkıntılı cumbalar, bu cephelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Dikdörtgen formulu ana cephenin pencereleri, ya düz lentolu ya da basık kemerlidir. Ahşap panjurdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Yapının güney cephesindeki iç merdivenin pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Demirden ve camdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Cepheden 10 cm çıkan basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının üçüncü katının üzeri ise, 1m çıkan ve alttan bitkisel bezemeler bulunan birçok korniş bulunmaktadır. Yapının son katı ise, bitkisel şekilli birçok korniş ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-083	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

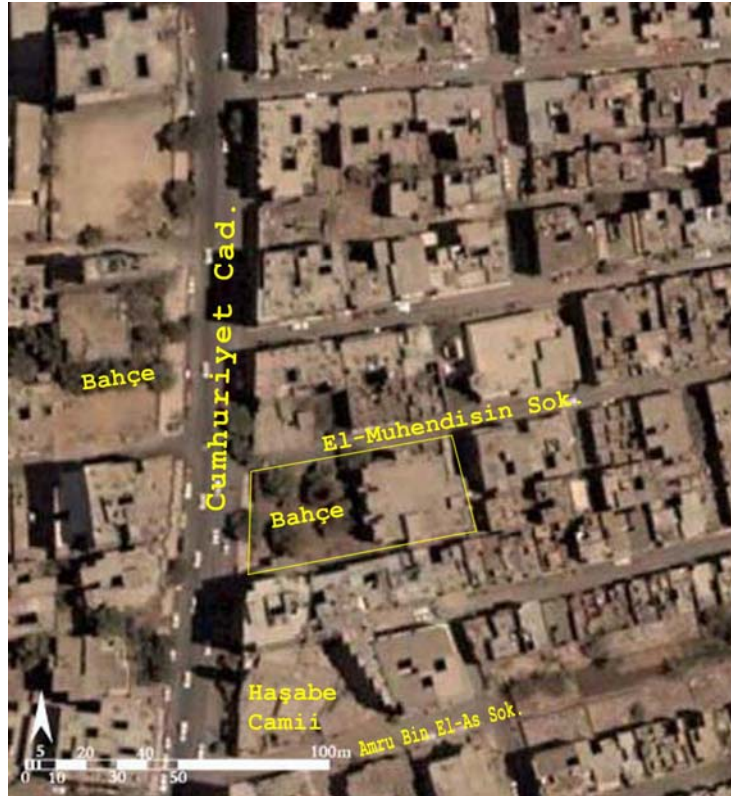
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-084	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	Cumhuriyet Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	1912	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 2 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "el-cumhuriyet" sokağının iki yanına inşa edilmiş olan sarayların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Saray olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Üç sokağa bakan yapının parseli, ayrık düzendir. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden "el-cumhuriyet" sokağına bakmaktadır. Zemin katın girişi ise, yapının batı cephesinin ortasında mevcuttur. Bu giriş, cephenin ortasında yer alan büyük bir terasa açılmaktadır. Bu teras önünde ise, mermerden parmaklıktan oluşan korkuluğu olan geniş bir merdiven bulunmaktadır. Bu giriş de, ortasında çıkıntılı bir oda bulunan ve cepheden içerlek olan iki bölümden oluşmaktadır. Dikdörtgen forma sahip bu girişin boşluğu, beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Ancak sarayın doğu tarafında bir yan giriş vardır. Bu yan giriş, sarayın iç merdivenine götürmektedir. Bu yapı, dört tarafından, en büyüğü ön(batı) bahçe olan bahçelerle çevrilidir. Bu bahçenin doğu tarafı, bir cadde olarak kullanılması ve modern bir apartman kurmak için alınmıştır. Yapının parseli, tuğladan bir surla çevrilidir. Ancak batı bölümdeki bu surun, kendi batı bölümdeki tabanı, tuğladan, üst bölümü ise, işlenmiş demirdendir. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın doğu, güney ve kuzey, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney taraflarına düşmektedir. Ayrıca daha bir tuvalet, bu iç sofanın doğu tarafında mevcuttur. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Bu yapının temel duvarları da, tuğladan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, betonarmeden oluşmaktadır. Yapının kuzey cephesi, ana cephe sayılmaktadır. Bu cephenin önünde ise, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanan çıkıntılı büyük bir teras vardır. Bu teras dikdörtgen forma sahip olmasına rağmen, onun ortasında çıkıntılı dairesel bir bölüm mevcuttur. Bu teras, ikinci katta açık ve korkuluğu ahşap parmaklıktandır. Ayrıca yapının kuzey cephesinde, bir daha teraslar vardır. Bu teraslar, alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen betonarmeden sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasların korkuluğu ise, nitelikli işlenmiş demirdendir. Yapının cephelerinden çıkıntılı olan kuleler, bu cephelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Ancak bu kulelerin köşeleri, eğilmektedir. Bu kuleler de, yapının tavanına kadar uzatarak eğik tavanlı odalar oluşturmaktadır. Bu odaların pencereleri, dikdörtgen formulu ve basık kemerlidir. Dikdörtgen formulu ana cephenin pencereleri, ya düz lentolu ya da beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bordonun pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve basık kemerlidir. Altan alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının üzeri ise, alçıdan bitkisel kornişler üzerine dayanan çıkıntılı kornişler mevcuttur. Bu yapı bir parapet ile son bulmaktadır. Bu parapetin köşelerine konulan saksılar, bu parapetin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Ana cephede bulunan parapetin orta kısmı, diğer kısımlarından daha yüksektir. Bu orta kısım, içerisinde yapının kuruluş tarihi bulunan nitelikli bezemeler içermektedir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-084	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

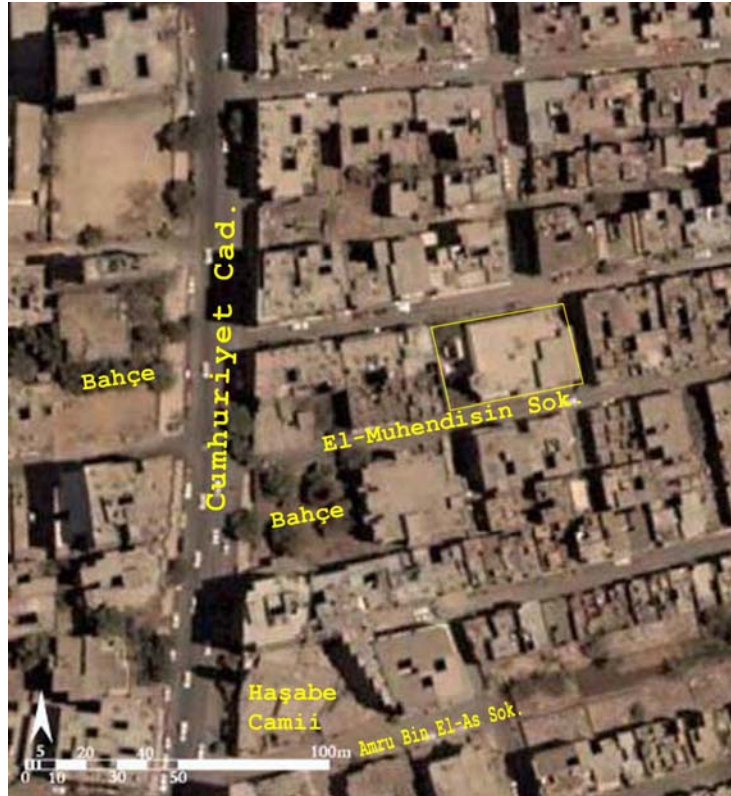
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-086	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	El-Muhendisin Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Konut			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "el-cumhuriyet" sokağının iki yanına inşa edilmiş olan sarayların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Saray olan bu yapı, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere iki kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Birisi kuzey ve diğeri güney iki sokağa bakan yapının parseli, ayrıktır. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden "el-mühendisin" sokağına bakmaktadır. Zemin katın girişi ise, yapının batı cephesinin ortasında mevcuttur. Ancak sarayın "el-mühendisin" sokağına bakan bir yan girişi vardır. Bu yan giriş, sarayın arka bahçesine ve iç merdivenine götürmektedir. Bu yapı, dört tarafından, en büyüğü ön(batı) bahçe olan bahçelerle çevrilidir. Yapının parseli, güney bölümü bezemeli kesme taştan, kuzey bölümü ise sıvalı tuğladan yeni inşa edilmiş bir sur ile çevrilidir. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın batı, güney ve kuzey, mutfak ve tuvalet, doğu, iç merdiven ise güney taraflarına düşmektedir. Yapının sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Bu yapının temel duvarları da, kesme taştan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Bu yapı, onun kültür tarzına uyumlu sağlamayacak bir şekilde yenilenmiştir. Yapının batı cephesi, ana cephe sayılmaktadır. Bu cephenin önünde ise, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanan çıkıntılı büyük bir teras vardır. Ayrıca yapının kuzey ve güney cephelerinde, bir daha büyük teraslar vardır. Bu büyük teraslar, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. İkinci kattaki bütün teraslar, açıktır. Bu terasların korkuluğu ise, ahşap parmaklıktandır. Yapının güneybatısının köşesinde ise, çıkıntılı çokgen bir cumba mevcuttur. Bu cumba yapının tavanına kadar uzanarak konsollar üzerine oturan bir korniş ile son bulmaktadır. Dikdörtgen formlu bütün cephelerin pencereleri, ya düz lentolu ya da beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Yapının güney cephesindeki iç merdivenin pencereleri ise, dikdörtgen formlu ve beşik kemerlidir. Cam ve demirden oluşan bu pencereler, basit şekilli bir tuğla söve ile çevrilidir. Alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının üzeri ise, alçıdan konsollar üzerine dayanan çıkıntılı bir korniş mevcuttur. Bu yapının son katı da, 1 m yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:				
		Tespit Tarihi: 2006				

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-086	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

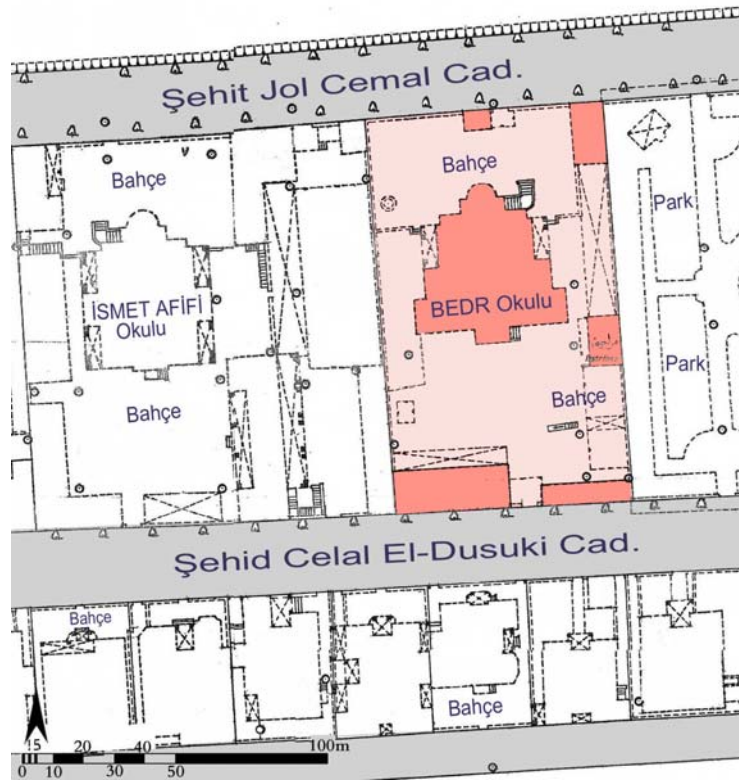
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-098	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	BEDR OKULU	
ADI	BEDR OKULU			YAPI TÜRÜ	KONUT	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	Şehit Jol Cemal Cad./Şehit Celal el-Dusuki Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Okul			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 3			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu saray, XX. Yüzyılın otuzlu yıllarında kurulmuş olup 1936 yılından itibaren Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir anaokul olarak kullanılmıştır. Ancak son zamanlarda ilkokuldan liseye kadar bütün öğretim aşamalarını içeren Bedr adlı bir okula dönüştürülmüştür. Saray olan bu yapının sahibi ise, Asyut'un zenginlerinden Necip Bey Kaldas'tır. Bu yapı, 2 metre yüksekliğinde bodrum, zemin ve iki üst kat olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Önünde ve arkasında sokak olan yapının parseli, ayrık nizamdır. Bu yapı, dört tarafından bahçelerle çevrilidir. Bu bahçelerin en büyüğü, ön bahçedir. Arka bahçe ise, okulun avlusu olarak kullanılmaktadır. Tuvalet ve depo hizmetlerini veren binalar ise, yan alanları işgal etmektedir. Ayrıca, tek katlı bir bina, parselin güneybatısının sınırında yer almaktadır. Bu yapının iki girişi vardır. Yapının kuzey tarafında bulunan ve ön bahçeye açılan ana girişi, okulun müdürlüğünün girişidir. Öğrencilerin girişi olan ikinci giriş ise, sınıflara çıkan iç merdivene götürmektedir. Kuzey cephenin ortasında yer alan yapının ana girişine yan merdivenle gidilmektedir. Dört merkezli kemeri bu girişin boşluğu dikdörtgen formlu ve üstten bitkisel biçimli ve alçı bezemelerle süslenen tuğla sövelidir. Girişin kapısı, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanatlıdır. Dikdörtgen formlu olan plan şeması, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar, sofanın doğu, batı ve güney taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet te güney tarafına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan, temel duvarları ise kesme taştandır. Yapının tavanına gelince, betonarme ile kaplı demirden, dış duvarları, sıvalıdır. Bu yapının cephelerinin, yapının köşelerinde bulunan ve zemin katta bitkisel bezemelerle süslenen kare biçimli payandaları vardır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesinin ortasındaki çıkmalı büyük teras uçlardaki kare biçimli payandaların ve korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğu ise alçı işi olarak bezemelerden oluşmaktadır. İki yanında yumurta şeklindeki iki delik bulunan ikinci kattaki teras, basık kemerlidir. Ayrıca yapının doğu ve batı cephelerinde, kare biçimli payandaların ve dairesel sütunların üzerine dayanan iki yan teras, yer almaktadır. Bu iki yan teras da ahşap ve işlenmiş demirden korkulukla çevrilidir. Bu yapının ayrı dönemlerde inşa edildiği sanılmaktadır. Oysa ki okulun güney tarafına düşen üçüncü kat, kendi boşluklarının şekilleri ve boyutlarının ve yüksekliğinin bakımından değişiklikler göstermektedir. Dikdörtgen formlu yapının pencerelerin boşlukları, üstten basık kemerli söve ile çevrilidir. Bu basık kemerin alçı işi olarak bezemelerle süslenen çıkmalı başlığı vardır. Bu pencereler, ahşap panjurlu dört kanatı vardır. Yapının güney cephesine düşen merdivenin pencereleri ise, beşik kemerli ve cam ve demirden oluşmaktadır. Alçı işi olmak bezemeli söve ile çevrili olan birinci katın pencereleri, amfi şeklindeki üç bölüme ayrılmıştır. Cepheden yaklaşık 10 cm çıkan basit şekilli bir silme, bu yapının katlarını birbirinden ayırıyor. Yapının son katı, bir metre yüksekliğindeki bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-098	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	BEDR OKULU	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

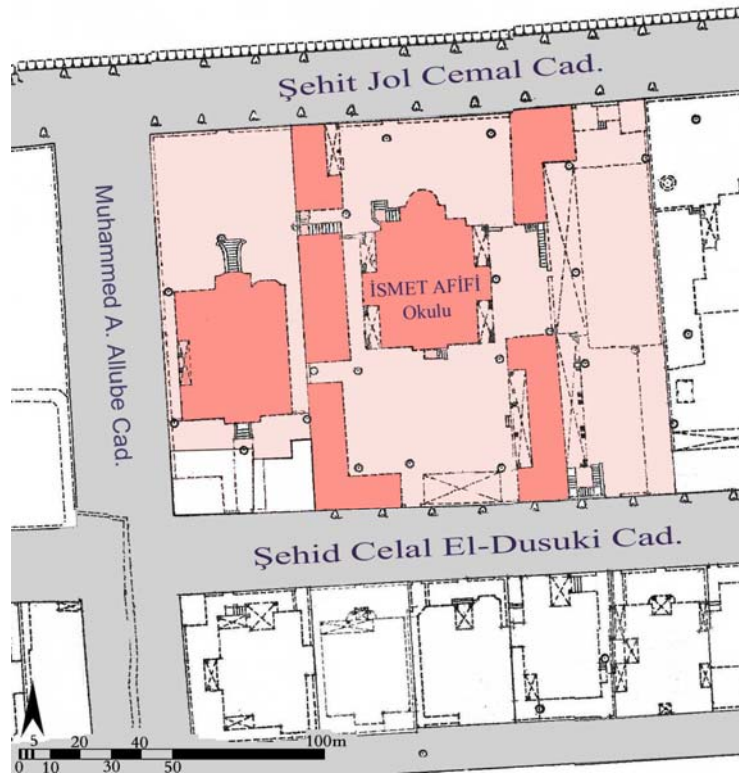
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-099	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	İSMET AFİFİ OKULU	
ADI	İSMET AFİFİ OKULU			YAPI TÜRÜ	KONUT	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFAZA			
SOKAK	Şehit Jol Cemal Cad./Şehit Celal el-Dusuki Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Saray			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Okul			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 3 + çatı katı			
MÜLKİYET	özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, 20.yüzyılın 1930'lu yıllarında araziyi bölen "el-müdü" şirketinin dokusunun bir parçası olarak kurulmuştur. Bu yapı, 1936'dan beri milli eğitim bakanlığına bağlı kız lisesi olarak kullanılmıştır. Ancak son zamanlarda bu yapı, "ismet afifi" ve "um elmüminin" ortaokullarına dönüştürülmüştür. Bu grup binanın parseli, ayrıktır. Bu yapının parseli, "ismet afifi", "um elmüminin" okullarından ve tuvalet, kantin ve depo hizmetlerini veren bir veya iki katlı yeni eklenmiş binalardan oluşmaktadır. Saray olan "ismet afifi" okulu binası, yerden 2m yükselen bir bodrum, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının yeni eklenmiş birçok çatı katı odaları vardır. Saray olan "um elmüminin" okulu binası ise, yerden yükselen bir bodrum, bir zemin ve üç üst kat olmak üzere beş kattan oluşmaktadır. Yapının parseli, bitişik düzendir. Bu binalar, her taraftan en büyüğü ön bahçe olan bahçelerle çevrilidir. Arka bahçe ise, okulun avlusu olarak kullanılmaktadır. Tuvalet, kantin ve depo hizmetlerini veren binalar ise, yan alanları işgal etmektedir. Bu binaların parselinin, yapının kuzeyindeki iki girişi vardır. Bu iki giriş, iki okulun ana girişleri sayılmaktadır. Aynı zamanda ön bahçeye açılan bu iki giriş, okulun müdürlüğüne götürmektedir. Ayrıca yapının parselinin bir daha girişi vardır. Yapının güneyindeki bu giriş, öğrencilerin girişi sayılmaktadır. Nitekim bu giriş, sınıflara götüren iç merdivene götürmektedir. Son zamanlarda, yapının parselinin güney alanından, modern bir apartman kurmak için bir kısım alınmıştır. İki okulun binasının ana girişi ise, kuzey cephede mevcuttur. "ismet afifi" okulundaki ön bir merdiven ve "um elmüminin" okulundaki yan bir merdiven, bu girişe götürmektedir. Dikdörtgen forma sahip iki okulun girişinin boşluğu, beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen basit bir tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip iki okulun yapısı, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın batı, doğu ve güney, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bütün yapılar, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapıların duvarları ve temel duvarları tuğladan ibarettir. Dış duvarları ise sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Ancak bu yapıların bazı tavanlarında, ahşap kullanılmıştır. "um elmüminin" okulunun cephelerinin köşelerindeki kare biçimli payandalar, bu cephelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu payandalar, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenmektedir. Yapının kuzey cephesi, ana cephe sayılmaktadır. Bu cephenin ortasında ise, çıkıntılı büyük bir teras bulunmaktadır. Bu teras, kenarlardaki payandaların ve kornet düzeninde başlıklı iki dairesel sütunun üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğu ise, alçıdan birçok bezemeden oluşmaktadır. İkinci kattaki teras, iki yanında iki yuvarlak aralık bulunan basık kemerlidir. Ayrıca yapının doğu ve batı cephelerinde, iki yan teras mevcuttur. Bu iki yan teras, kare biçimli payandaların ve dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Basık kemeri olan bu iki teras, ahşap ve işlenmiş demirden oluşan bir korulukla çevrilidir. Bu yapının değişik zamanlarda kurulduğu sanılmaktadır. Nitekim okulun güney tarafındaki son kat, boşlukların şekil ve boyutları ile katın yüksekliği bakımından birçok değişiklik arz etmektedir. "ismet afifi" okulu ana (kuzey) cephesi boyunca uzanan büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu teras, kornet düzeninde başlıkları olan kare biçimli payandaların ve dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu okulun batı cephesindeki geniş ve içerlek teras ise, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Üstten üç beşik kemeri olan bu teras, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Dikdörtgen formulu boşluğa sahip "um elmüminin" okulunun pencereleri, üstten basık kemeri olan bir söve ile süslenmektedir. Bu basık kemerin, alçıdan bezemelerle süslenen çıkıntılı başlığı mevcuttur. Bu pencereler ahşap panjurdan oluşmaktadır. Yapının güney cephesindeki pencereler ise, beşik kemerlidir. Birinci katın pencereleri, amfi şeklinde üç kısma bölünmektedir. Bu pencereler, alçıdan bezemelerle süslenen bir söve ile çevrilidir. Merdivenin pencereleri ise, demirden ve camdan oluşmaktadır. Dikdörtgen formulu boşluğa sahip "ismet afifi" okulunun pencereleri ise, düz lentoludur. Ahşap panjurdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle ve çıkıntılı bir başlıkla süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Yapının güney cephesindeki pencereler ise, beşik kemerlidir. Üçüncü katın pencereleri, amfi şeklinde üç kısma bölünmektedir. Bu pencereler, alçıdan bezemelerle süslenen bir söve ile çevrilidir. Merdivenin pencereleri ise, demirden ve camdan oluşmaktadır. Cepheden 10cm çıkan basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının son katı, 1m yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır. "ismet afifi" okulundaki parapet ise, dar ve dikdörtgen boşluklara sahiptir. ismet afifi okulunun son katı üstünde ise, alçıdan bitkisel kornişler bulunmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-099	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	İSMET AFİFİ OKULU	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-101	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	4			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Apartman No. 21, 20 yüzyılın otuzlu yıllarında "Mümtaz" adlı arazi bölen şirkete ait olan bir parselin üzerine kurulmuştur. Yapı türü, apartmandır. Bu yapı, zemin kat ve üç üst kat olmak üzere dört katlıdır. Son kat ise, ana yapıya son zamanlarda eklenmiştir. Her kat tek dairelidir. Önünde sokak olan yapının parseli, bitişik nizamdır. Bu yapının iki girişi vardır. Birinci giriş, ön bahçeden sadece zemin kata götürmektedir. Zemin katın girişi, yapının doğu cephesinin ortasındadır. Yapının batı tarafına düşen ikinci giriş ise, ortak merdivenine açılarak üst katlara götürmektedir. Bu yapı, parselin batı sınırında bulunmaktadır. Yapının vaziyet planı, ön ve arka bahçelidir. Arka bahçeye, ana caddeden zemin katın giriş kapısıyla ile girilebilmektedir. Cam ve ahşap olmak üzere iki kanatlı zemin katın giriş kapısı, doğu cepheden içerlek ve dikdörtgen formludur. Bunun yanında zemin kat, arka bahçeye, güney cephede yer alan özel giriş ile açılmaktadır. Yapının bütün katları konut olarak kullanılmaktadır. Yapının plan şeması, iç sofalı ve dikdörtgen formludur. Odalar sofanın güney ve kuzey taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, batı tarafına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan, dış duvarları ise sıvalıdır. Temel duvarları ise kesme taştandır. Yapının tavanına gelince, betonarmeden ibarettir. Yapının üç cephesi vardır. Bu cephelerden her birisinin, yapının köşelerinde bulunan kare biçimli bir payandası vardır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesi, köşeleri budanmış ve kendinin arkasından içerlek cepheden çıkan teraslıdır. Bu teras kuzey cephenin tam ortasındadır. Dört dairesel sütun üzerine dayanan bu terasın korkuluğu ise işlenmiş demirdendir. Ana terasın iki yanında, çıkıntılı betonarmeden küçük teraslar bulunmaktadır. Bu küçük terasların korkuluğu de işlenmiş demirdendir. Yapıya eklenmiş olan son katta hiç bir teras yoktur. İçerlek terası bulunan yapının batı cephesi ise, arka bahçeye götüren koridroa bakmaktadır. Bu cephenin güney bölümü, köşeleri farklı bir şekilde budanmış cumbadan ibarettir. Dikdörtgen formlu zemin kat pencereleri, üstünde farklı bitkisel bezemeler bulunan dört kanatlı ahşap panjuludur. Zemin kattaki orta terasın kapısı, beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Üçüncü katın pencereleri ise, bezemesizdir. Merdiven boşluğunun pencereleri, sivri kemerlidir. Yan girişin kapısı ise, dikdörtgen forma sahip girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan ibarettir. Cepheden yaklaşık 10 cm çıkan basit şekilli bir silme, bu yapının katlarını birbirinden ayırmaktadır. Üçüncü kat ise, konsollar üzerine oturan ve cepheden 60 cm çıkan bir silmelidir. Bir metre yüksekliğündeki yapının parapeti, eklenmiş katın duvarlarıyla birleştirilmiştir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden: _____				
		Tespit Tarihi: 2006				

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-101	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Yeni Yapılar

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

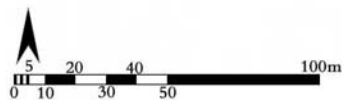
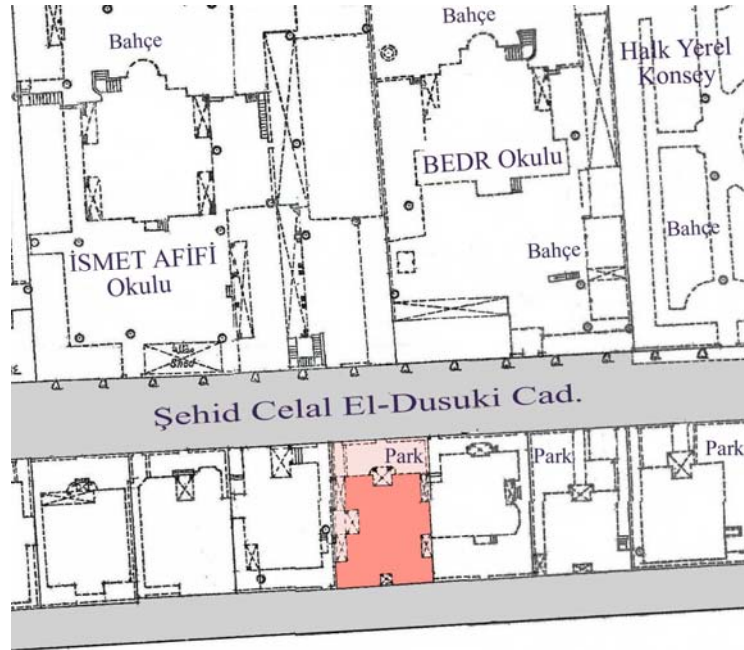
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-102	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında (H. 1340)	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	3			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Apartman no 19, 1930'lerde arazi bölen "mümtaz" adlı bir şirkete ait olan bir parselin üzerine inşa edilmiştir(inşa tarihi ise, H.1340 yılı olarak bu yapının üstüne yazılmıştır). Apartman türü olan bu yapı, zemin ve iki üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Her kat tek dairelidir. Önünde sokak olan yapının parseli, bitişik nizamdır. Bu yapının iki girişi vardır. Cephenin ortasında bulunan birinci giriş, ön bahçeden sadece zemin kata, Yapının batı tarafına düşen ikinci giriş ise, orta merdivene açılarak üst katlara götürmektedir. Yapının vaziyet planı, ön bahçelidir. Kuzey cepheden içerlek olan zemin katın girişinin boşluğu, dört merkezi bulunan kemerli ve dikdörtgen formudur. Bu giriş, üstten bitkisel bezemelerle süslenen tuğla sövelidir. Girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanatlıdır.Yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Yapının plan şeması ise, iç sofalı ve dikdörtgen formudur. Odalar, iç sofanın doğu, batı ve kuzey taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet ise güney tarafına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan, her iki sıra taş arasına bir sıra tuğla konmasıyla inşa edilen temel duvarları ise, kesme taştandır. Yapının tavanlarına gelince, ahşap döşemelidir. Birinci katın terasları, betonarme(çelik ile kaplı beton) ile kaplı olan demirdendir. Yapının dış duvarları, sıvalıdır. Yapının cephelerinin, yapının köşelerinde bulunan ve son katta bezemeli konsollarla son bulan kare biçimli payandaları vardır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesinde büyük bir teras yer almaktadır. Bu terasın köşeleri, münhanidir. Aynı zamanda bu teras, kuzey cepheden büyük çıkmalıdır. Kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanan bu ters, alçı işi olarak bezemeli korkulukludur. Bu teras, son katta açıktır. Ana terasın iki yanında çıkmalı küçük ahşap teraslar son katta bulunmaktadır. Bu küçük terasların korkuluğu, ahşap parmaklıklıdır. Yapının batı cephesi ise, orta merdivene götüren yan koridora bakmaktadır. Bu koridor, ikinci katta bulunan çıkmalı iki terasla kaplıdır. Yapının batı cephesinde bulunan içerlek teras, alçı işi olarak bezemeli korkulukludur. Orta terasın iki yanında çıkmalı iki ahşap teras üçüncü katta bulunmaktadır. Bu iki terasın korkuluğu, ahşap parmaklıklıdır. Ana cephenin pencerelerinden her birisi, dikdörtgen formu ve en büyüğü orta delik olan üç bitişik deliklidir. Zemin kattaki küçük boşluklar, beşik kemerli, orta boşluklar ise, basık kemerlidir. Üçüncü kattaki pencerelerin boşlukları, düz lentoludur. Bütün pencereler, kattan kata değişen üstten bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söveli ve ahşap panjurludur. Terasları boşlukları ise, üstten bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söveli ve dikdörtgen formudur. Terasların kapıları, ahşap panjurludur. Cepheden yaklaşık 10cm çıkan basit şekilli bir silme, bu yapının katlarını birbirinden ayırmaktadır. Yapının üstünde bulunan ve kısa kenarı 15cm olan delikli parapet, 1metre yüksekliğindedir. Bu parapetin ana cephede ve batı cephede bulunan orta bölümü, deliksiz ve parapetsiz diğer bölümlerden daha yüksektir. Ortasında taç bulunan ve bezeme düzeninde olan parapetin orta bölümünün üzerine bu yapının kuruluş tarihi yazılmıştır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-102	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

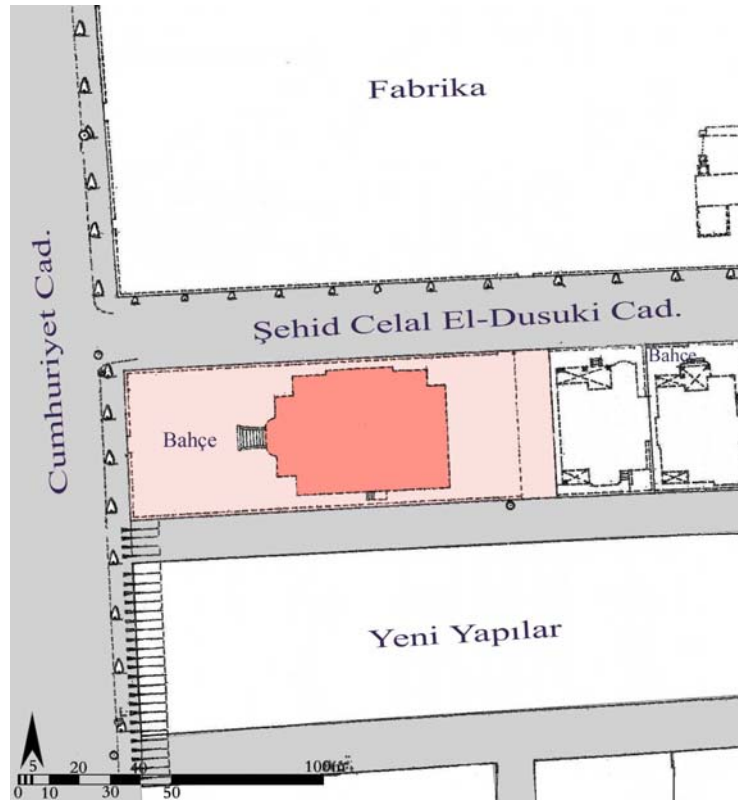
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-107	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	SOSYAL HİZMET FAK.	
ADI	SOSYAL HİZMET FAK.			YAPI TÜRÜ	KONUT	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFAZA			
SOKAK	Cumhuriyet Cad./Şehit Celal el-Dusuki Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Eğitim yapısı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "el-cumhuriyet" sokağının iki yanına inşa edilmiş olan sarayların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Bu saray, önce 1940'lerde milli eğitim bakanlığına bağlı bir akademiye, sonra Asyut Üniversitesine bağlı sosyal hizmet fakültesine dönüştürülmüştür. Ancak son zamanlarda bu yapıya yeni bir bina eklenmiştir. Bu yeni bina sarayın güney tarafına düşen arazinin üzerine inşa edilmiştir. Saray olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Üç sokağa bakan yapının parseli, ayrıık düzendir. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden "el-cumhuriyet" sokağına bakmaktadır. Zemin katın girişi ise, yapının kuzey cephesinin ortasında mevcuttur. Bu girişin önünde ise, işlenmiş demirden oluşan korkuluğı olan beyaz mermerden geniş bir merdiven bulunmaktadır. Ancak sarayın güney tarafında bir yan giriş vardır. Bu yan giriş, sarayın iç ana merdivenine götürmektedir. Bu yapı, dört tarafından, en büyüğü ön bahçe olan bahçelerle çevrilidir. Dikdörtgen forma sahip bu girişin boşluğu, beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Bu giriş, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Bu girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar, bu iç sofanın batı, güney ve kuzey, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, güney taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladanken, dış duvarları ise sıvalıdır. Temel duvarları ise, kesme taşan ibarettir. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Yapının cepheleri, kare biçimli birçok payandalıdır. Üstten bitkisel bezemelerle süslenen bu payandalar, yapının köşelerinde bulunmaktadır. Yapının kuzey cephesi, ana cephe sayılmaktadır. Bu cephenin ortasında ise, büyük bir teras bulunmaktadır. Bu teras, kenarlardaki payandaların ve kornet düzeninde başlıklı dört dairesel sütunun üzerine dayanmaktadır. Bu terasın korkuluğı ise, alçıdan bezemelerden oluşmaktadır. Ayrıca yapının kuzey cephesinde büyük içerlek bir teras yer almaktadır. Bu terastan, kornet düzeninde başlıklı dairesel üç sütunun üzerine dayanan bir kısım çıkmaktadır. Bunun yanında yapının kuzeydoğu köşesinde bir teras vardır. Ana cephenin pencereleri, dikdörtgen formudur. Ahşap panjurdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ve çıkıntılı bir başlık ile çevrilidir. Bordonun pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve basık kemerlidir. Yapının güney cephesindeki iç merdivenin pencereleri ise, dikdörtgen formulu ve beşik kemerlidir. Demirden ve camdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Cepheden 10 cm çıkan basit bir silme, bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının son katı 1 metre yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır. Yapının ana cephesindeki parapetin orta kısmı, ortasında eğik şekilli ve çıkıntılı birçok bezemeler içererek diğer kısımlardan daha yüksektir. Bu parapetin köşelerinde, çıkıntılı payandalar bulunmaktadır. Bu payandalar, aynı parapetten daha yüksektir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-107	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-109	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	ALEKSAN SARAYI	
ADI	ALEKSAN SARAYI			YAPI TÜRÜ	KONUT	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	El-Savvra Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	1910	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Yok			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, Asyut'un barajının 1903.M yılında kurulmasından sonra "el-cumhuriyet" sokağının iki yanına inşa edilmiş olan sarayların dokusunun bir parçası olarak 20.yüzyılın başında kurulmuştur. Saray olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Direkt NİL nehrine bakan yapının parseli, yarı ayrık düzendir. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden "el-sevre" sokağına bakmaktadır. Zemin katın girişi ise, yapının güney cephesinin ortasında mevcuttur. Bu giriş, cephenin ortasında yer alan büyük bir terasa açılmaktadır. Bu teras önünde ise, mermerden parmaklıktan oluşan korkuluğu olan geniş bir merdiven bulunmaktadır. Ancak sarayın batı tarafında bir yan giriş vardır. Bu yan giriş, sarayın iç ana merdivenine götürmektedir. Ayrıca arka bahçeye bakan yapının kuzey tarafından bir daha girişi vardır. Bu yapı, dört tarafından, en büyüğü ön bahçe olan bahçelerle çevrilidir. Dikdörtgen formlu boşluğa sahip zemin katın girişi, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen tuğla söve ile çevrilidir. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, iç sofalıdır. Bu iç sofa, ana cephenin terasına güney taraftan, arka cephenin terasına kuzey taraftan bakmaktadır. Odalar, bu iç sofanın batı, güney ve kuzey, mutfak ve tuvalet ise, doğu taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladanken, temel ve bodrumun duvarları ise, kesme taştan ibarettir. Yapının dış duvarları, sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Yapının cephelerinin köşelerinde bulunan ve üstten bitkisel bezemelerle süslenen payandalar, bu cephelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Bu payandalar, üstten bitkisel bezemelerle süslenen yatay derzlerle bölünmektedir. Yapının güney cephesi, ana cephe sayılmaktadır. Bu cephenin ortasında ise, köşeleri eğik olan büyük bir teras bulunmaktadır. Mermerden parmaklıktan oluşan korkuluklu bu teras, kenarlardaki payandaların ve kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Bu terasın ortasında ise, köşeleri budanmış olan cepheden içerlek iki cumba mevcuttur. Ayrıca yapının kuzey cephesinde büyük içerlek bir teras yer almaktadır. Mermerden parmaklıktan oluşan korkuluklu bu terastan, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanan bir kısım çıkmaktadır. Bunun yanında yapının batı ve doğu cephelerinde birçok teras vardır. Cepheden içerlek olan bu teraslar, kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanmaktadır. Yapının batı cephesi ise, içerisinde iç merdiveni içeren yan girişin kütleleriyle son bulmaktadır. Bu kütlede bulunan alçıdan bitkisel bezemeler, bu kütlelerin en önemli özelliklerinden birisi sayılmaktadır. Ana cephenin pencereleri, dikdörtgen formudur. Ahşap panjurdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ve çıkıntılı bir başlık ile çevrilidir. Bodomun pencereleri ise, dikdörtgen formu ve basık kemerlidir. Yapının güney cephesindeki iç merdivenin pencereleri ise, dikdörtgen formu ve beşik kemerlidir. Demirden ve camdan oluşan bu pencereler, üstten alçıdan bitkisel bezemelerle süslenen bir tuğla söve ile çevrilidir. Alçıdan bitkisel birçok korniş , bu yapının katları birbirinden ayırmaktadır. Bu yapı, alçıdan bitkisel kornişlerle son bulmaktadır. Bu kornişlerin üstünde ise, cepheden çıkıntılı birçok korniş taşıyan alçıdan konsollar bulunmaktadır. Bu yapının son katı, içerisinde birçok bezeme ve küçük aralık içeren 1 metre yüksekliğinde bir parapet ile son bulmaktadır. Yapının ana cephesindeki parapetin orta kısmı, altında beşik kemer bulunan klasik bir üçgen şeklindedir. Bu kemerin ortasında ise, yapının kuruluş tarihi mevcuttur. Bu parapetin köşelerinde, çıkıntılı payandalar bulunmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Özel			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-109	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	ALEKSAN SARAYI	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

Env. No. M-078

Env. No. M-079

Env. No. M-082

Env. No. M-092

Env. No. M-093

Env. No. M-103

Env. No. M-104

Env. No. M-106

Env. No. M-108

Env. No. M-110

Env. No. M-111

Env. No. M-150

7- Kidvani Mahallesi mimarlık mirası envanter listesi.

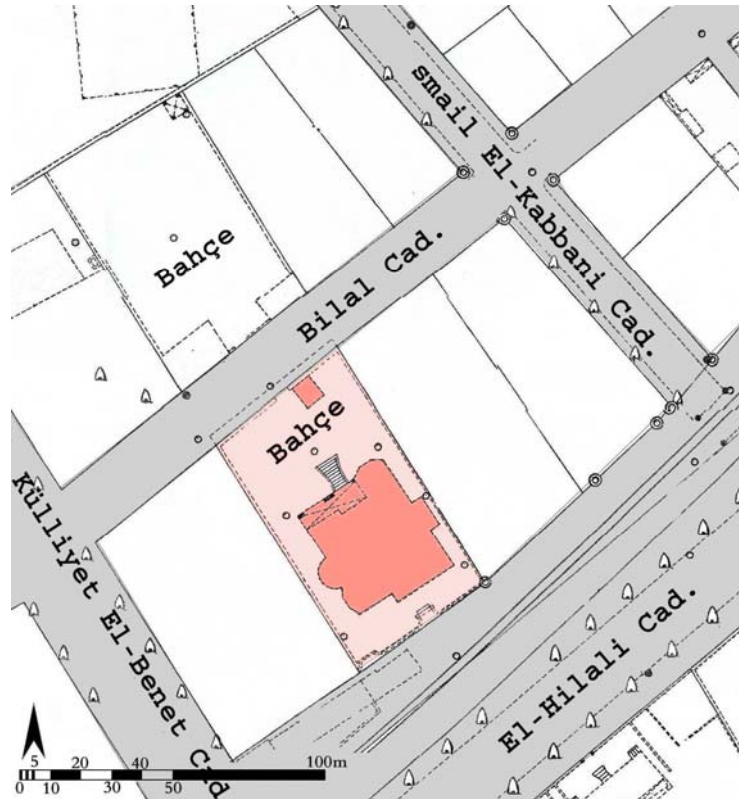
Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
M-112	Konut	El-Nemes Cad./Necib el-Rihani Sok.	Kidvani		
M-113	Konut	El-Zafir Cad.	Kidvani		
M-114	Konut	El-Zafir Cad.	Kidvani		
M-115	Konut	El-Zafir Cad.	Kidvani		
M-116	Telefon Şirketi	El-Cele' Cad./ Şehit Faruk Kidvani Cad.	Kidvani		
M-117	Konut		Kidvani		
M-118	El-Selam Okulu (Amerikan Okulu)	Şehit Faruk Kidvani Cad./İsmail el-Kabbani Cad./Külliyet el-Benet Sok.	Kidvani	*	
M-119	Teknik Ticaret Enstitüsü	Bilal Cad. – el-Hilali Cad.	Kidvani	*	
M-120	Hatice Yusuf Lisesi	İsmail el-Kabbani Cad./ Şehit Faruk Kidvani Cad.	Kidvani	*	
M-121	Konut	El-Şamiyye Sok./el-Koremi Sok.	Kidvani		*
M-122	Konut	El-Şamiyye Sok./Tantavi Sok.	Kidvani		
M-123	Konut	El-Şamiyye Sok./ el-Conine Sok.	Kidvani		*
M-124	Konut	Şeyh Sayid Darviş Sok./el-Conine Sok.	Kidvani		*

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-119	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	TEKNİK TİCARET ENST.	
ADI	TEKNİK TİCARET ENSTİTÜSÜ			YAPI TÜRÜ	EĞİTİM	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Doğu Asyut (ASYUT ŞARK)	MAHALLE	KİDVANİ			
SOKAK	Bilal Cad. – el-Hilali Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Saray			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Eğitim Kurumu			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 2 + Çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, XX. Yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Ancak bu yapı cumhuriyet kurulmasından sonra Ticari ve Teknik Enstitüsüne dönüştürülmüştür. Saray olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Dört tarafından bahçe ile çevrilen yapının parseli, ayırık nizamdır. Yapının parselini çeviren ve yeni inşa edilmiş çit, tuğladan ibarettir. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden İsmail el-Kabani sokağına bakmaktadır. Yapının parseli bir daha arka girişi vardır. Bu yan giriş de el-Hilali Caddesine bakmaktadır. Yapının ana girişi, ana cephenin kuzeybatı ortasında yer almaktadır. Girişin önünde ise, ahşap parmaklıklı mermerden geniş bir merdiven mevcuttur. Bu giriş, beş merkezli sepetkulpulu ve dikdörtgen biçimli bir boşluktan ibarettir. Bu giriş de üstten alçı işi olarak bitkisel bezemelerle süslenmektedir. Girişin kapısı ise, cam işlenmiş demir ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Sarayın bir daha yan girişi vardır. Sarayın güney tarafına düşen bu yan giriş sarayın ana iç merdivenine götürmektedir. Dikdörtgen formulu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına açılan iç sofalıdır. Odalar, iç sofanın kuzey, doğu ve batı tarafına, merdiven, tuvalet ve mutfak ise doğu ve güney tarafına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan dış duvarları ise, sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Ana cephede bulunan çokgen köşeli kule, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisidir. Cephenin üçte bir genişliğinde büyük bir teras yer almaktadır. Bu terasın büyük bir bölümü, cam ve ahşap ile kapanmıştır. Aynı teras da, kare biçimli payandaların ve korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Bu terasın korkuluğu ise, ahşap parmaklıktandır. Korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturan dairesel teras batı cephenin en önemli özelliklerinden birisidir. Bu teras, hem kiremit ile hem de betonarmeden yarım dairesel bir tavan ile kaplı bir cumba oluşturarak çatıya kadar uzanmaktadır. Ancak bu terasın bazı paçaları tuğla ile yeni kapatılmıştır. Güney ve batı cephelerde ise, cepheden çıkıntılı betonarmeden küçük teraslar yer almaktadır. Bu küçük terasların korkuluğu, işlenmiş demirden ibarettir. Pencere ünitesi, düz lentolu ve dikdörtgen formulu bir gözden oluşmaktadır. Pencere çerçevesi çevreyen tuğla söve üstünde ise, alçı işi olarak bitkisel bezemeler bulunmaktadır. Pencere çerçevesi, ahşap panjurludur. İç merdivenin pencereleri ise, camdan ve demirden ibarettir. Yaklaşık 10 cm çıkıntılı basit bir silme, iki katı birbirinden ayırmaktadır. Yapının üstünde ise, alçıdan konsollara dayanan bir korniş mevcuttur. Yapının son katı, 1 metre yüksekliğindeki bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-119	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	TEKNİK TİCARET ENST.	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

Env. No. M-112

Env. No. M-113

Env. No. M-114

Env. No. M-115

Env. No. M-116

Env. No. M-117

Env. No. M-118

Env. No. M-118

Env. No. M-120

Env. No. M-121

Env. No. M-122

Env. No. M-123

Env. No. M-124

8- El-Hamara Mahallesi mimarlık mirası envanter listesi.

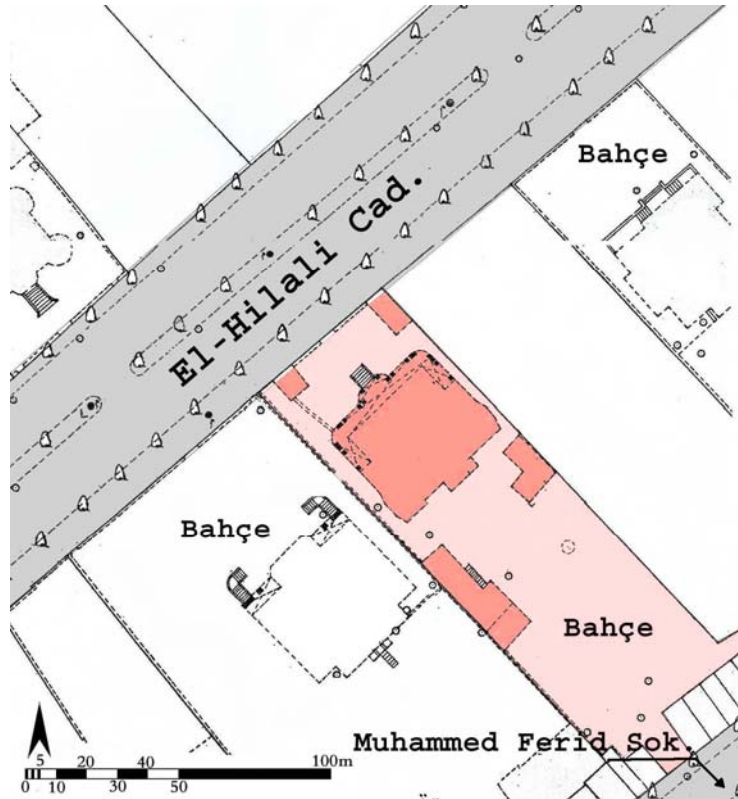
Env. No.	Yapı türü / adı	Adresi	Mahalle	Ada	Kapı no.
M-125	Konut	El-Hilali Cad.	El-Hamara		
M-126	Konut	El-Hilali Cad.	El-Hamara		
M-127	El-Kıdis İspiru Kilisesi (Rum Kilisesi)	El-Cele' Cad/Riyad Cad.	El-Hamara	*	
M-128	Konut	Gazza Sok.	El-Hamara		
M-129	Konut	Gazza Sok.	El-Hamara		
M-130	Konut	Filistin Sok.	El-Hamara		
M-131	Konut	Filistin Sok./el-Hıcazi Sok.	El-Hamara		
M-132	Konut	Riyad Cad./ Filistin Sok.	El-Hamara		
M-133	Konut	Riyad Cad./Abdul Rahman el-Ceberti Sok.	El-Hamara		
M-134	El-Sıt Hanim İbrahim Beyumi Camii	Riyad Cad.	El-Hamara		
M-135	Konut	Riyad Cad.	El-Hamara		
M-136	Konut	El-Hilali Cad./el-Mahkeme el-Şar'iyye Sok.	El-Hamara		
M-137	Bahset el-Badiye İlkokulu	El-Hilali Cad.	El-Hamara	*	
M-138	Konut	Riyad Cad.	El-Hamara		
M-139	Mavazin Müdürlüğü	Riyad Cad.	El-Hamara		
M-140	İskan Müdürlüğü	El-Savvra Cad.–El-Hilali Cad.	El-Hamara	*	
M-141	Kız Öğretmen Okulu	El-Savvra Cad.	El-Hamara		
M-142	Polis Merkezi (KISM SANİ)	El-Savvra Cad.	El-Hamara		
M-143	Konut	El-Savvra Cad.	El-Hamara		
M-144	Erkekler Yeni İlkokulu	El-Savvra Cad.	El-Hamara		
M-145	Konut	Cısr el-Hamara Sok./Şark el-Hamara Sok.	El-Hamara	*	
M-146	El-Ezheri Enstitüsü	El-Savvra Cad.	El-Hamara	*	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-137	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	Bahset el-Badiye İlkokulu	
ADI	BAHSET EL-BADIYE İLKOKULU			YAPI TÜRÜ	KONUT	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Doğu Asyut (ASYUT ŞARK)	MAHALLE	EL-HAMARA			
SOKAK	El-Hilali Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Saray			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Okul			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, XX. Yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Ancak bu yapı, cumhuriyetin kurulmasından sonra bir ilkokula dönüştürülmüştür. Saray olan bu yapı, iki kattan oluşmaktadır. Ayrıca bu yapının birçok çatı katı odaları vardır. Dört tarafından bahçe ile çevrilen yapının parseli, ayrıktır. Yapının parselini çeviren çitin bir bölümü işlenmiş demirden, diğer bölümü ise, tuğladandır. Yapının parseli ana girişi, ön bahçeden el-Hilali caddesine bakmaktadır. Yapının parselinin bir daha yan girişi vardır. Bu yan giriş de el-Hilali caddesine bakmaktadır. Yapının ana girişi, ana cephenin kuzeybatı ortasında yer almaktadır. Girişin önünde ise ahşap parmaklıklı mermerden geniş bir merdiven mevcuttur. Bu giriş, birer merkezli sepetkulpulu olan dikdörtgen formlu iki boşluktan ibarettir. Girişin kapısı, cam işlenmiş demir ve ahşap olmak üzere iki kanattan oluşmaktadır. Yapının bir daha yan girişi vardır. Sarayın güneybatı tarafına düşen bu yan giriş, sarayın ana iç merdivenine götürmektedir. Dikdörtgen formlu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına açılan iç sofalıdır. Odalar, iç sofanın kuzey, doğu ve batı tarafına, mutfak, tuvalet ve merdiven ise de batı tarafına düşmektedir. Ypım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, dış duvarları ise, sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden oluşmaktadır. Ana cephenin bir ucundan diğer ucuna uzanan ve orta bölümü çıkıntı olan büyük teras, bu cephenin en önemli özelliklerinden birisidir. Bu teras, kare biçimli payandaların ve korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. İkinci kattaki bu teraslar üstünde alçı işi olarak bitkisel bezemeler bulunan beş merkezli sepetkulpulu kemerlidir. Bu terasın korkuluğu ise, ahşap parmaklıktan ibarettir. Pencere ünitesi, dikdörtgen formlu üç gözden oluşmaktadır. Bu pencereler, zemin katta beş merkezli sepetkulpulu, ikinci katta ise düz lentoludur. Ahşap panjurlu bu pencerelerin üstünde ise, alçı işi olarak bitkisel bezemeler mevcuttur. Alçı işi olarak bitkisel bezemelerden oluşan bir korniş iki kat, birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının üstünde ise, alçıdan konsollara dayanan çıkıntılı bir korniş vardır. Son kat ise, 1 metre yüksekliğindeki bir parapetle son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-137	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	Bahset el-Badiye İlkokulu	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

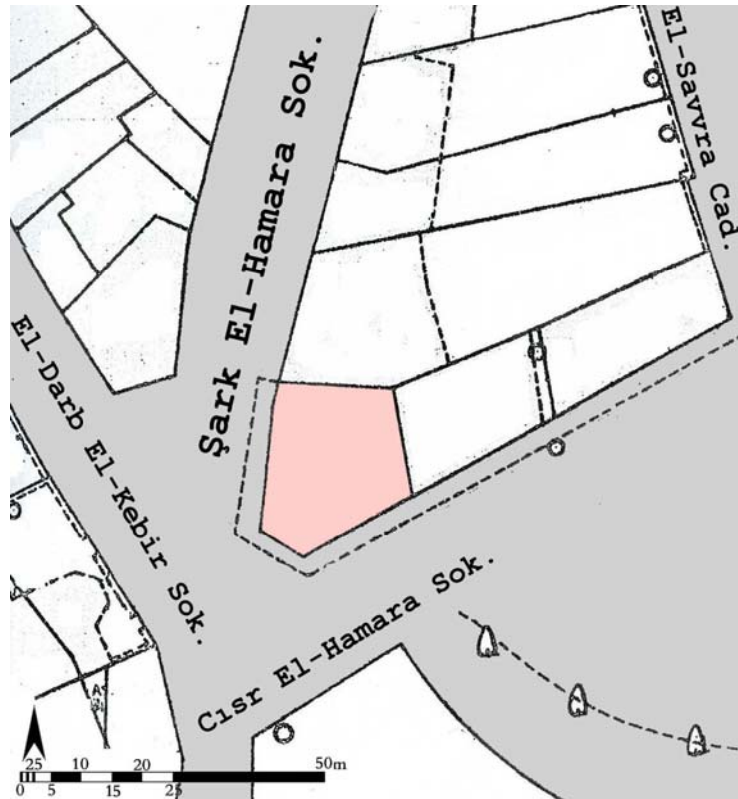
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-145	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Doğu Asyut (ASYUT ŞARK)	MAHALLE	EL-HAMARA			
SOKAK	Cısr el-Hamara Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Konut			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	3 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, XIX. Yüzyılın sonlarında ile XX. Yüzyılın başlarında, el-Hamara semtinde ortaya çıkan imar gelişmesinin bir parçası olarak XX. Yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Apartman türü olan bu yapı, bir zemin ve üç üst kat olmak üzere dört kattan oluşmaktadır. Ancak en son kat, son zamanlarda ana binaya eklenmiştir. Her kat tek dairelidir. İki sokağa bakan yapının parseli, bitişik nizamdır. Yapının vaziyet planı ise, bahçesizdir. Yapının, tek girişi vardır. Yapının batı cephesinin kuzey tarafına düşen bu giriş, üst katlara çıkan ortak merdivene götürmektedir. İşlenmiş demir ve cam olmak üzere iki kanatlı bu girişin, basık kemerli boşluğu vardır. Bu yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Zemin katın birkaç odaları, dükkan haline dönüştürülmüştür. Güneybatı köşesi budanmış olan yapının plan şeması, dikdörtgen formulu ve iç sofalıdır. Odaları ise, bu iç sofanın batı ve güney taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet, doğu ve kuzey taraflarına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan iken temel duvarları, kesme taştandır. Yapının dış duvarları ise sıvalıdır. Yapının tavanına gelince, betoarme ile kapı demirden ibarettir. Bu yapının birisi batı ve birisi güney olmak üzere iki cephesi vardır. Yapının güneybatı köşebaşında, büyük bir teras bulunmaktadır. Orta sofanın karşısındaki bu teras, üstünde alçı işi bitkisel bezemeler bulunan kare biçimli payandalar (piliye) ve korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine oturmaktadır. Bu terasın korkuluğu ise, ahşap parmaklıktan ibarettir. Yapının batı cephesinde çımalı bir cumba vardır. Bu cumbanın iki yanında ise, betonarmeden konsolların üzerine oturan betoarme ile kaplı demirden küçük teraslar bulunmaktadır. Bu küçük terasların korkuluğu, işlenmiş demirden ibarettir. Hem düz lentolu hem de dikdörtgen formlu yapının bütün pencereleri, alçı söveli ve bitkisel şekilli bezemelerden oluşan başlıklıdır. İki kanatlı bu pencereler, ahşap panjurludur. Bitkisel şekilli bezemelerden oluşan kornişler, bu yapının katlarını birbirinden ayırmaktadır. Üçüncü katın üstünde ise, cepheden yaklaşık 50 cm çıkan ve alçıdan konsollar üzerine oturan bir korniş yer almaktadır. Yapının son katı, bir metre yüksekliğindedir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-145	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

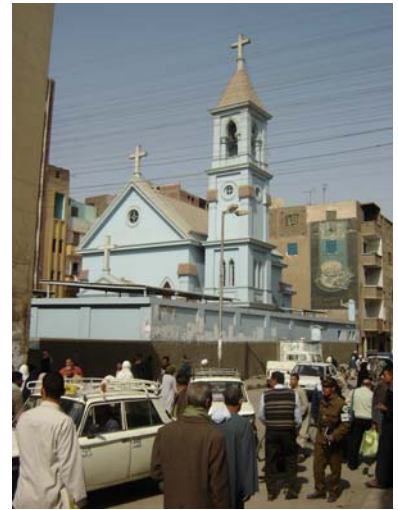
Tespit Tarihi: 2006

Env. No. M-125

Env. No. M-126

Env. No. M-127

Env. No. M-128

Env. No. M-129

Env. No. M-130

Env. No. M-131

Env. No. M-132

Env. No. M-133

Env. No. M-134

Env. No. M-135

Env. No. M-136

Env. No. M-138

Env. No. M-139

Env. No. M-140

Env. No. M-141

Env. No. M-142

Env. No. M-143

Env. No. M-144

Env. No. M-146

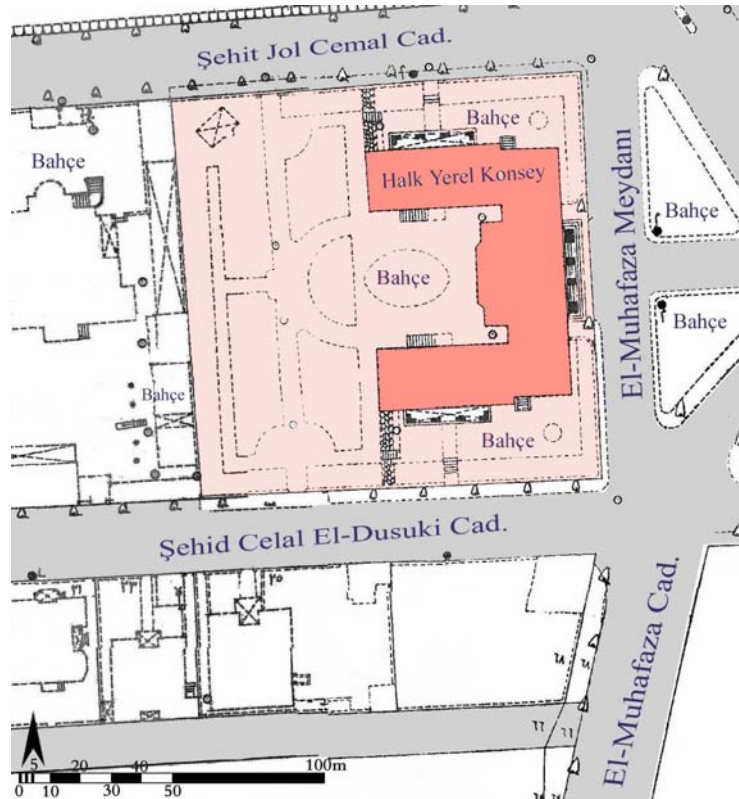
Ek 4 Asyut kentinin envanterlenen yapıların değerlendirme süreci için örnekler

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-097	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	HALK YEREL KONSEYİ	
ADI	HALK YEREL KONSEYİ		YAPI TÜRÜ	İDARE		
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (<i>ASYUT ĞARB</i>)	MAHALLE	EL-MUHAFAZA			
SOKAK	El-Muhafaza Meydanı/Şahit Celal Dusuki Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	1934	Özgün KULLANIM	İdare yapısı			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	İdare yapısı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	2			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Yerel Konseyin binası, U şeklinde olup ortasında bir avlu vardır. 1934 yılında kurulmuş olan bu bina, Kral Faruk tarafından 1939 yılında açılışı yapılmıştır. İki kattan ve bodrumdan oluşan bu yapı, dört tarafından bahçelerle çevrilidir. Bu bahçelerin en büyüğü, batı tarafta bulunan arka bahçedir. Bu bahçeler de, tabanı tuğladan, üst bölümü ise işlenmiş demirden olan bir çitle çevrilidir. Ana cephe sayılan yapının doğu cephesi, el-Muhafaza Meydanına bakmaktadır. Zemini beyaz mermerden olan yapının ana girişi, cepheden çıkıntı yaparak doğu cephenin tam ortasında yer almaktadır. Bu girişin önünde bulunan Roma mimarlığı düzenindeki altı sütun, hem ana cephenin duvarlarından çıkmalı hem de ona bitişiktir. Korent düzeninde başlıkları bulunan bu sütunlar. Bu girişin, sütunlar arasında beşik kemerli üç kapısı vardır. Bu kapılardan her kapısı, klasik şekillerle işlenmiş demirden iki kanatlıdır. Girişin kapılarının üstünde, alçı parmaklıklı ve duvardan çıkmalı üç pencere bulunmaktadır. Bu yapı, üstünde farklı klasik çerçeveli ve bezemeli parapet bulunan çıkmalı bir korniş ile son bulmaktadır. Cephedeki pencereler, dikdörtgen formu ve cam ve ahşap olmak üzere kanatlıdır. Pencereler sekisi ise, klasik bezemelerle süslenmektedir. Yapının, kuzey ve güney taraflarında iki yan girişi vardır. Kapıları ahşap panjurlu olan yan girişler, dikdörtgen formu ve beşik kemerlidir. Bu yan girişlerden her birisinin üstünde, dört saf oluşturan sekiz sütun üzerine oturan ve cepheden çıkmalı açık teras bulunmaktadır. Bu açık teras, alçı parmaklıktan oluşmaktadır. Cephenin pencereleri ve kapılarının boşlukları farklı ki bazısı dikdörtgen formu ve düz lentolu, bazısı da dikdörtgen formu ve beşik kemerlidir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-097	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	HALK YEREL KONSEYİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU		ASYUT		Envanter No.	M-097	3
					Harita No.		
					Yapının Adı	HALK YEREL KONSEYİ	

Kategori	Kriterler	A	B	C	D	Puan	
A. Mimari Kriterler	1 Üslup / Tip					40	
	2 İnşaat					20	
	3 Tasarım					20	
	4 İç mekân					3	
	5 Mimar veya Yapan					0	
	Kategorinin Maksimum puanı 40					40	
B. Tarihi Kriterleri	1 Tarihi bağ					15	
	2 Tarihsel Nitelik					10	
	Kategorinin Maksimum puanı 30					25	
C. Çevresel Kriterleri	1 Süreklilik					10	
	2 Konum /Peyzaj					3	
	3 Yaşı					5	
	4 Dönüm Noktası (Landmark)					10	
	Kategorinin Maksimum puanı 20					20	
D. Mimari Bütünlük	1 Değişiklikler					5	
	Kategorinin Maksimum puanı 10					5	
Sınıflandırma Grubu / Değerlendirme Puanı		A1				90	
Öneminin Özeti	Asyut Kentinde, öne çıkan mimari nitelikleri, tarihi değerleri ve çevreyle ilişkilerine göre ayırt edilen, en önemli yapılarıdır.						
Tescile değer mi?	Evet	Tescil Niteliği	Bireysel	Tescil Derecesi	Ulusal	Sınıf	A
	Hayır		Çevresel		Bölgesel / Yerel		B
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-021	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	ULUSAL PARTİSİ	
ADI	ULUSAL PARTİSİ			YAPI TÜRÜ	KONUT	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	KOLTA			
SOKAK	26 Temmuz Cad. / el-Ceş Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Saray			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Yönetim yapısı			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM				
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	Bodrum + 2 + çatı katı			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Bu yapı, XX. Yüzyılın başlarında inşa edilmiştir. Ancak bu yapı son zamanlarda Demokrat Milli Partinin karargâhına dönüştürülmüştür. Saray olan bu yapı, bir bodrum, bir zemin ve bir üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Ayrıca çatıda birkaç oda vardır. İki tarafında sokak olan yapının parseli, ayrı nizamdır. Yapının ana girişi, ön bahçeden 26 Temmuz caddesine bakmaktadır. Önünde beyaz mermerden geniş merdiven bulunan zemin katın girişi ise, yapının güney cephesinin ortasında yer almaktadır. Bu girişin beş merkezli sepetkulpusu bulunan dikdörtgen formlu boşluğu vardır. Aynı zamanda bu giriş, üstten alçı, işi olarak bitkisel bezemelerle süslenen tuğla sövelidir. Girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanatlıdır. Sarayın bir de yan girişi vardır. Yapının batı tarafına düşen bu yan girişi, sarayın iç ana merdivenine götürmektedir. Bu yapı, güney, kuzey ve batı olmak üzere üç tarafından bahçelerle çevrilidir. Bu bahçelerin en büyüğü ön (güney) bahçedir. Bu yapı, yeni inşa edilmiş bir çit ile çevrilidir. Bu çit, yapının doğu tarafında tuğladan, güney tarafında ise işlenmiş demirdendir. Dikdörtgen formlu yapının plan şeması, ana cephenin terasına bakan iç sofalıdır. Odalar ise, iç sofanın kuzey, doğu ve batı taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet, da batı tarafına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları, tuğladan, temel duvarları ise, kesme taştandır. Yapının dış duvarları, sıvalıdır. Yapının tavanlarına gelince, betonarme ile kaplı demirden ibarettir. Bu yapı, kendinin kültür tarzıyla uyumluk sağlamayan bir şekilde yeni restore edilmiştir. Ana cephe sayılan yapının güney cephesinin önünde, korent düzeninde başlıklı dairesel sütunların ve uçlarındaki kare biçimli payandaların (pilyelerin) üzerine dayanan çıkmalı büyük teras vardır. İkinci kattaki bu terasların üzeri beş merkezli sepetkulpu kemerlidir. Ancak kendi korkuluğu, alçı işi bezemelerden oluşmaktadır. Bunun yanında başka bir çıkmalı teras vardır. Yapının güneydoğu köşesinde ve tavanı kiremit ile kapılarak bu çıkmalı teras, tavana kadar cumba olarak uzanmaktadır. Ancak yapının kuzeydoğu köşesinde bulunan ve tavana kadar cumba olarak uzanan çıkmalı dairesel teras, kiremit ve kaplı bir yuvarlak tavanla son bulmaktadır. Ana cephenin pencereleri, dikdörtgen formludur. Bazısı düz bazısı da beş merkezli sepetkulpuludur. Ahşap panjurlu bu pencereler, üstten alçı işi olarak bitkisel bezemelerle süslenen tuğla sövelidir. Bodrum pencerelerine gelince, hem basık kemerli hem de dikdörtgen formludur. Yapının güney cephesine düşen iç merdivenin pencereleri, dikdörtgen formlu ve beşik kemerlidir. Cam ve demirden oluşan bu pencereler, basit şekilli tuğla sövelidir. Cepheden yaklaşık 10cm çıkan basit şekilli bir silme, bu yapının katlarını birbirinden ayırmaktadır. Bu yapının üstünde ise, konsollar üzerine dayanan çıkmalı bir korniş vardır. Yapının son katı ise, alçı işi olarak bezemelerle süslenen 1 metre yüksekliğindeki bir parapet ile son bulmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-021	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	ULUSAL PARTİSİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

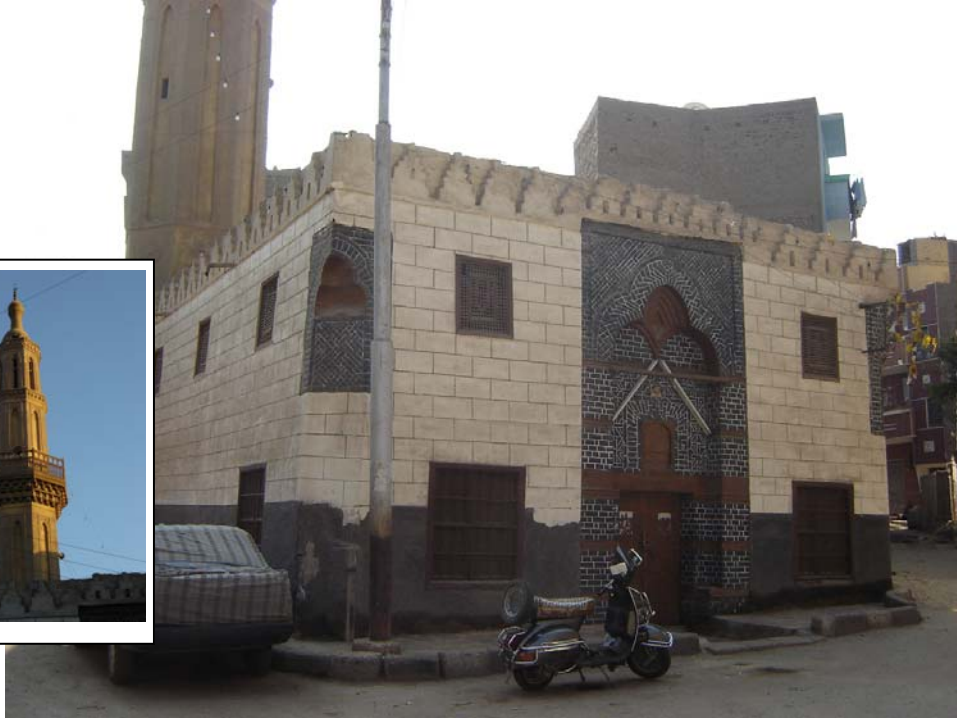
Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU		ASYUT		Envanter No.	M-021	3
					Harita No.		
					Yapının Adı	ULUSAL PARTİSİ	

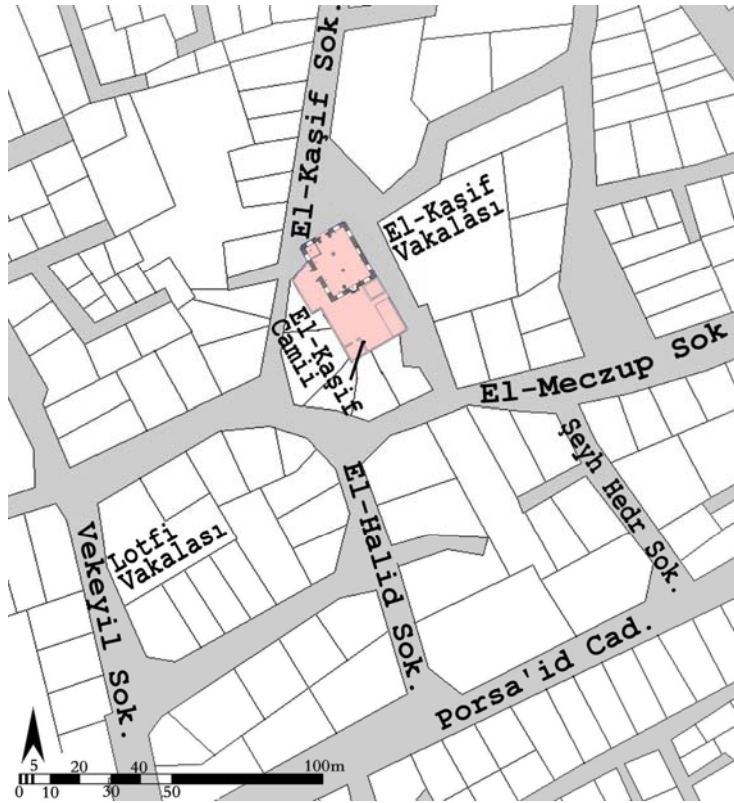
Kategori	Kriterler	A	B	C	D	Puan
A. Mimari Kriterler	1 Üslup / Tip					20
	2 İnşaat					10
	3 Tasarım					10
	4 İç mekân					3
	5 Mimar veya Yapan					0
	Kategorinin Maksimum puanı 40					40
B. Tarihi Kriterleri	1 Tarihi bağ					8
	2 Tarihsel Nitelik					10
	Kategorinin Maksimum puanı 30					18
C. Çevresel Kriterleri	1 Süreklilik					10
	2 Konum /Peyzaj					5
	3 Yaşı					5
	4 Dönüm Noktası (Landmark)					5
	Kategorinin Maksimum puanı 20					20
D. Mimari Bütünlük	1 Değişiklikler					5
	Kategorinin Maksimum puanı 10					5
Sınıflandırma Grubu / Değerlendirme Puanı		A2				83
Öneminin Özeti	Asyut Kentinde, öne çıkan mimari nitelikleri ve çevreyle ilişkilerine göre ayırt edilen, en önemli yapılardır.					
Tescile değer mi?	Evet Hayır	Tescil Niteliği	Bireysel Çevresel	Tescil Derecesi	Ulusal Bölgesel / Yerel	Sınıf A B
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:			Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-024	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-KAŞİF CAMİİ	
ADI	EL-KAŞİF CAMİİ			YAPI TÜRÜ	DİNİ	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	El-Kaşif Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XIX. yy	Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ	Hidivlik	Bugünkü KULLANIM	Cami			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Cami			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: EL-kâşif camii, Nevet Asyut El-kadime(Asyut'un eski çekirdeği) doğusunda El-vekeyil sokağına, doğu cephesi ise şeyh Hızır caddesine bakmaktadır. Cami ile ilgili vakıfnameye göre, bu camiyi H.1226 (M.1811) yılında yaptıran Prens Mehmet Kâşif Bey, Asyut'un valiliğini yapıyormuştur. Anıtsal taç kapılarından birisi olan ve üstünde üç dilimli kemer bulunan caminin ana girişi, caminin kuzey cephesine düşmektedir. Ortasında 1.2m'lik*2.00m'lik dikdörtgen biçimli bir kapı boşluğu bulunan giriş, süs niteliğindeki tuğladan yapılmıştır. Her yedi sıra tuğla arasına ahşap Paynda konulmuştur. Kapının boşluğu üstünde bulunan ve kısa kenarı 25cm uzunluğunda olan ahşap lento üzerine geometrik bezemeler bulunan dikdörtgen biçimli levha üzerindeki metin boyama yüzünden tamamıyla silinip yok olmuştur. Ortasında iki mermer sütun bulunan bu cami, 10.15m*7.95m'lik bir alanı kapsamaktadır. Ahşap döşemeli caminin tavanı, karşıdan karşıya gelen iki ahşap döşeme kirişine dayanmaktadır. Caminin tavanının ortasında yer alan çatı penceresinin dört yanından, aydınlatmak ve havalandırmak için sekizgen biçimli pencereler açılmıştır. Mihrap, uzunluğu 7.95m'lik olan kıblenin duvarının ortasında mevcuttur. Mihrap, genişliği 1.15m'lik ve derinliği 0.85m'lik bir yarım dairesel girintiden ibarettir. Bu girinti üstünde ise, beşik kemerli bir şapka bulunmaktadır. Mihrabın şapkasının üstündeki mermer levha üzerine nesih hattıyla yazılan metin, hem birkaç şiir dizesini hem de bu metnin yazıldığı tarihi içermektedir. Ahşap minber ise, mihrabın sağında mevcuttur. Yanları oyma işi olarak yıldız şekilli ahşap bezemelerle süslenen minberin üstünde bulunan hatibin yeri, üstünde bir başlık bulunan külahla çevrilidir. 2.00m*1.85m'lik dikdörtgen biçimli bir alanı kapsayan ahşap kadınlar mahfili, caminin kuzeybatı köşesinde mevcuttur. Kare biçimli bir ağaç direğe dayanan bu alan, torna işi olarak ahşap korkulukla çevrilidir. Kıble duvarının arkasında yer alan minare, kare biçimli kaide, sekizgen şeklinde üç kat ve koni şeklinde bir başlıktan oluşmaktadır. Bu minare, bir kenarı 3.4m uzunluğundaki kare biçimli kaideyle yerden başlamaktadır. Bu kare, dört evrik (ters) üçgen aracılığıyla sekizgen şekilli bir kata dönüşmektedir. Sivri kemerlerle son bulan dikdörtgen şeklinde girintiler, bu sekizgen biçimli katın yanlarını süslemektedir. Bu girintilerin birkaçından kare biçimli küçük pencereler açılmıştır. Sekizgen biçimli katın son bulduğu ahşap pencere, tuğladan yapılmış olan üç sıra mukarnas üzerine oturmaktadır. Kemerli bir kapı, bu pencereye açılmaktadır. Bu kattan sonra büyüklük bakımından daha büyük ve aynı şekilde sekizgen biçimli iki kat daha geliyor. Üçüncü katın üstünde ise. Küçük silme ve koni şeklinde bir başlık bulunmaktadır. Cami ekleri şunlardır:- 1- Sebil (çeşme): Şimdi bulunmuyor. 2- Şadırvan: Tavanı dört ağaç direk üzerine dayanan caminin şadırvanın girişi, geçmişte batı cephede varken, şimdi doğu cephede mevcuttur.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-024	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	EL-KAŞİF CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU		ASYUT		Envanter No.	K-024	3
					Harita No.		
					Yapının Adı	EL-KAŞİF CAMİİ	

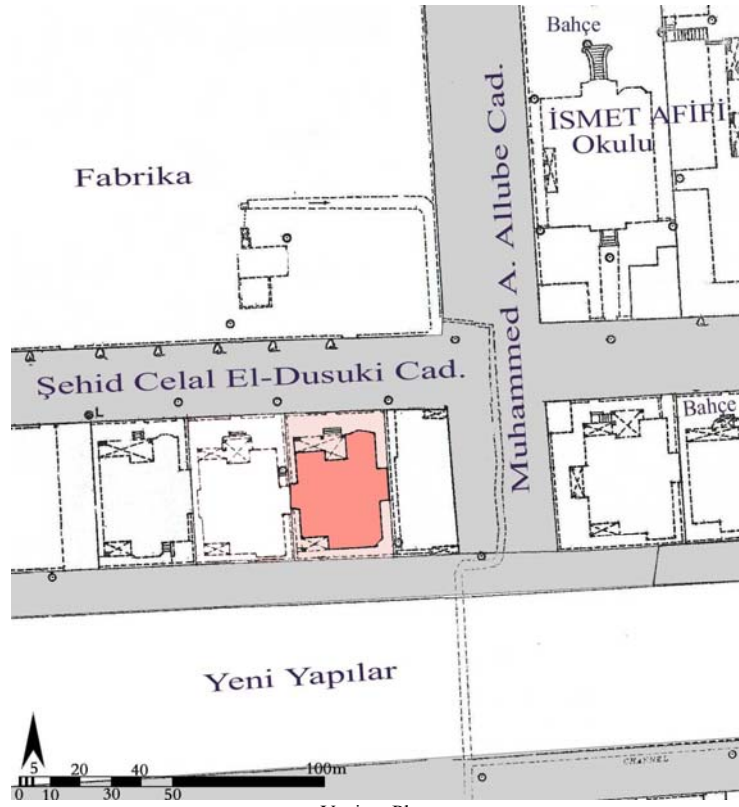
Kategori	Kriterler	A	B	C	D	Puan
A. Mimari Kriterler	1 Üslup / Tip					10
	2 İnşaat					10
	3 Tasarım					5
	4 İç mekân					3
	5 Mimar veya Yapan					0
	Kategorinin Maksimum puanı 40					28
B. Tarihi Kriterleri	1 Tarihi bağ					15
	2 Tarihsel Nitelik					10
	Kategorinin Maksimum puanı 30					25
C. Çevresel Kriterleri	1 Süreklilik					10
	2 Konum /Peyzaj					0
	3 Yaşı					20
	4 Dönüm Noktası (Landmark)					5
	Kategorinin Maksimum puanı 20					20
D. Mimari Bütünlük	1 Değişiklikler					5
	Kategorinin Maksimum puanı 10					5
Sınıflandırma Grubu / Değerlendirme Puanı			B1			78
Öneminin Özeti	Yapının mimari, tarihsel ve çevre kriterlerine göre bireysel öneme sahiptir. Bu yapı belirgin bir özelliğinden çok genel niteliği nedeniyle ayakta durmalıdır.					
Tescile değer mi?	Evet Hayır	Tescil Niteliği	Bireysel Çevresel	Tescil Derecesi	Ulusal Bölgesel / Yerel	Sınıf A B
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:			Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-105	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI		YAPI TÜRÜ	KONUT			
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	1932	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	3			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Apartman no.7, 1932 yılında arazi taksim “mümtaz” adlı bir şirkete ait olan bir parselin üzerine inşa edilmiştir. Apartman türü olan bu yapı, zemin ve iki üst kat olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Her kat tek dairelidir. Üçüncü kat ise, iki ayrı daireye bölünmüştür. Önünde sokak olan yapının parseli, bitişik nizamdır. Bu yapının iki girişi vardır. Kuzey cephenin ortasında bulunan birinci giriş, ön bahçeden sadece zemin kata, Yapının doğu cephede bulunan ikinci giriş ise, orta merdivene açılarak üst katlara götürmektedir. Yapının vaziyet planı, ön bahçelidir. Kuzey cepheden içerlek olan zemin katın girişinin boşluğu, dört merkezi bulunan kemerli ve dikdörtgen formudur. Bu giriş, üstten bitkisel bezemelerle süslenen tuğla sövelidir. Girişin kapısı ise, işlenmiş demir, cam ve ahşap olmak üzere iki kanatlıdır. Yapının bütün katları, konut olarak kullanılmaktadır. Dikdörtgen formu plan şemasına sahip bu yapı, ana cephenin terasına açılan iç sofalıdır. Odalar, iç sofanın doğu, batı ve güney taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet ise batı tarafına düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı, yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan, temel duvarları, kesme taştan, yapının tavanları ise, betonarme ile (çelik kaplı beton) kaplı olan demirdendir. Yapının dış duvarları, sıvalıdır. Yapının cephelerinin, yapının köşelerinde bulunan kare formu payandaları vardır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesi, cephenin orta ve batı bölümlerinde yer alan büyük içerlek terasıdır. Kornet düzeninde başlıklı dairesel sütunların üzerine dayanan bu tersin, ahşap parmaklıklı korkuluğu vardır. Güney cephede büyük teras varken, diğer cepheler terassızdır. Ana cephenin pencereleri, dikdörtgen formu ve üstten bitkisel bezemelerle süslenen tuğla sövelidir. Terasın kapısı ise, ahşap panjurludur. Cepheden yaklaşık 10cm çıkan ve altında bitkisel bezemeler bulunan basit şekilli bir silme, bu yapının katlarını birbirinden ayırmaktadır. Üçüncü kat, çıkmalı bir korniş ile son bulmaktadır. Bir metre yüksekliğindeki parapet, yapının üstünde yer almaktadır. Ortasında kuş şeklinde çıkmalı bezemeler bulunan ve üzerine yapının kuruluş tarihi yazılan bu parapet orta bölümü bulunmaktadır. Diğer bölümler den daha büyük olarak ana cephenin ortasında bulunmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:		EKLER				
		Vaziyet Planı				
		Resimler				
		Eski Resimler				
		Gravürler				
		Rölöve Projesi				
		Video				
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:	Tespit Tarihi: 2006			

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-105	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU		ASYUT		Envanter No.	M-105	3
					Harita No.		
					Yapının Adı		

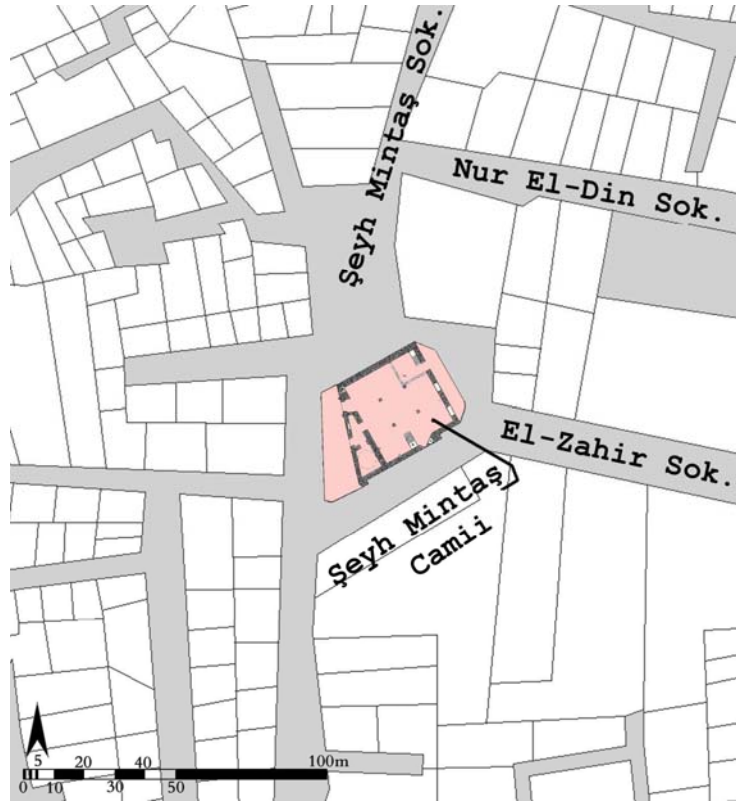
Kategori	Kriterler	A	B	C	D	Puan
A. Mimari Kriterler	1 Üslup / Tip					10
	2 İnşaat					10
	3 Tasarım					5
	4 İç mekân					0
	5 Mimar veya Yapan					0
	Kategorinin Maksimum puanı 40					25
B. Tarihi Kriterleri	1 Tarihi bağ					8
	2 Tarihsel Nitelik					5
	Kategorinin Maksimum puanı 30					13
C. Çevresel Kriterleri	1 Süreklilik					10
	2 Konum /Peyzaj					0
	3 Yaşı					5
	4 Dönüm Noktası (Landmark)					0
	Kategorinin Maksimum puanı 20					15
D. Mimari Bütünlük	1 Değişiklikler					5
	Kategorinin Maksimum puanı 10					5
Sınıflandırma Grubu / Değerlendirme Puanı			B2			58
Öneminin Özeti	Yapının mimari, tarihsel ve çevre kriterlerine göre bireysel öneme sahiptir. Bu yapı belirgin bir özelliğinden çok genel niteliği nedeniyle ayakta durmalıdır.					
Tescile değer mi?	Evet Hayır	Tescil Niteliği	Bireysel Çevresel	Tescil Derecesi	Ulusal Bölgesel / Yerel	Sınıf A B
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:			Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-009	1
				Harita No.		
				Yapının Adı	ŞEYH MİNTAŞ CAMİİ	
ADI	ŞEYH MİNTAŞ CAMİİ			YAPI TÜRÜ	DİNİ	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	ĞARB EL-BELED			
SOKAK	Şeyh Mintaş Sok.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XVII. yy	Özgün KULLANIM	Cami			
MİMARİ DÖNEMİ	Osmanlı	Bugünkü KULLANIM	Cami			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Cami			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	1			
MÜLKİYET	Vakıflar Bakanlığı	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Şeyh Mintaş Camii, Asyut kentinin güney tarafına düşmektedir. Bu caminin güney cephesi el-Zahir Sokağına, ana cephe sayılan doğu cephesi Şeyh Mintaş Sokağına bakmaktadır. Kaynaklarda caminin kurulduğu dönemle ilgili hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Camiden bahseden en eski belge, H. 1096 (M. 1659) yılına aittir. Bazı rivayetlere göre Şeyh Mintaş (1517) yılında Osmanlı komutanların Mısır'ı fethi sırasında onlara eşlik eden heyet arasındaydı. Bu Cami, 11.25 m x 10.10 m'lik dikdörtgen şeklinde bir alanı kapsamaktadır. Caminin ortasındaki dört ağaç sütun, ortasında çatı penceresi bulunan ahşaptan tavanı taşımaktadır. Kible duvarının ortasında yer alan caminin mihrabı, derinliği ve genişliği 0.6 m'lik bir yarım dairesel girintilidir. Bu dairesel girintinin üstünde ise, sivri kemerli şapka bulunmaktadır. Ahşaptan yapılmış olan minber, mihrabın sağında bulunmaktadır. Minberin üstünde bulunan hatibin yeri, üstü koni şeklinde bir külahla çevrilidir. Bir kenarı 3.2 m uzunluğundaki kare şekilli, ahşaptan yapılmış kadınlar mahfili, caminin kuzey tarafındaki duvarda yer almaktadır. Caminin tavanını taşıyan dört ağaç direktten birisine dayanan kadınlar mahfili de ahşaptan korkulukla çevrilidir. Batı cephenin kuzey tarafında bulunan giriş kapısı, üstünde yarım daire şeklinde kemer bulunan ve genişliği 1.3 m'lik olan dikdörtgen biçimli dilekten oluşmaktadır. Camiye eklenmiş olan türbe kubbesine iki kapı aracılığıyla gidiliyor. Birinci kapı, caminin batı cephenin ortasında bulunup, Şeyh Mintaş Sokağına bakmaktadır. İkinci kapı ise batı duvarın ortasında bulunup caminin içerisine bakmaktadır. Kubbe, bir kenarı aşağı yukarı 3.3 m'lik olan kareden oluşmaktadır. Bu kare, köşeli dört pandantif aracılığıyla sekizgen şekle dönüşmektedir. Kemerli sekiz pencere, sekizgen şeklin sekiz duvarından açılmaktadır. Yarım daire şeklinde olan kubbe, sekizgenden sonra gelmektedir. Camiye vakıf mali olarak eklenmiş olan altı dükkan, caminin kuzey duvarının arkasında bulunmaktadır.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş	Vakıflar Bakanlığı			
BİBLOGRAFYA:			EKLER			
			Vaziyet Planı			
			Resimler			
			Eski Resimler			
			Gravürler			
			Rölöve Projesi			
			Video			
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY		Tespit Kontrol Eden:			Tespit Tarihi: 2006	

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	K-009	2
				Harita No.		
				Yapının Adı	ŞEYH MINTAŞ CAMİİ	

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU		ASYUT		Envanter No.	K-009	3
					Harita No.		
					Yapının Adı	ŞEYH MİNTAŞ CAMİİ	

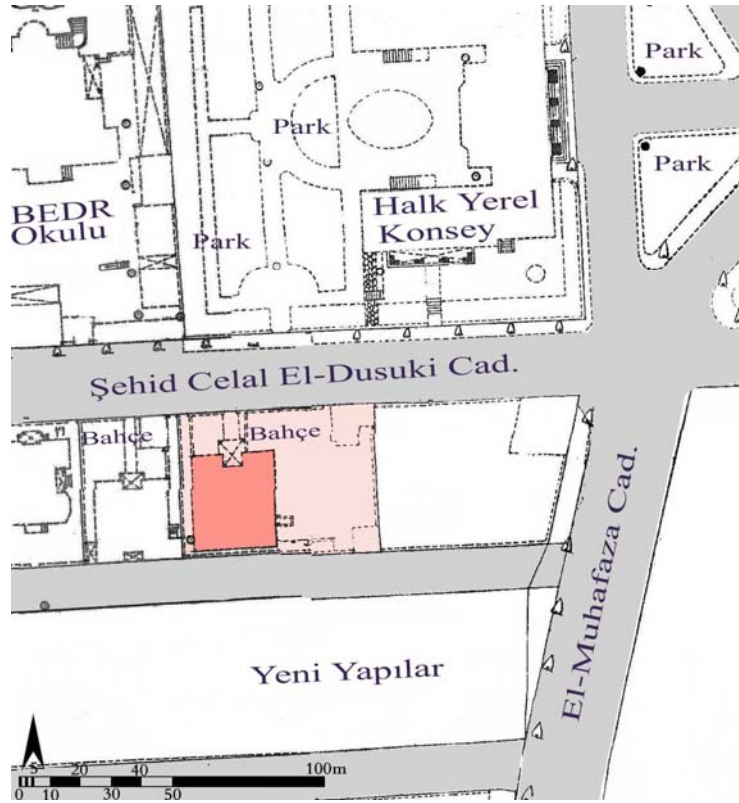
Kategori	Kriterler	A	B	C	D	Puan	
A. Mimari Kriterler	1 Üslup / Tip					0	
	2 İnşaat					10	
	3 Tasarım					0	
	4 İç mekân					0	
	5 Mimar veya Yapan					0	
	Kategorinin Maksimum puanı 40					10	
B. Tarihi Kriterleri	1 Tarihi bağ					8	
	2 Tarihsel Nitelik					5	
	Kategorinin Maksimum puanı 30					13	
C. Çevresel Kriterleri	1 Süreklilik					5	
	2 Konum /Peyzaj					0	
	3 Yaşı					20	
	4 Dönüm Noktası (Landmark)					5	
	Kategorinin Maksimum puanı 20					20	
D. Mimari Bütünlük	1 Değişiklikler					3	
	Kategorinin Maksimum puanı 10					3	
Sınıflandırma Grubu / Değerlendirme Puanı				C1		46	
Öneminin Özeti	Bu yapının ölçekleri, malzemeleri, bileşim içeriği ve diğer özellikleri nedeniyle ayırt edilmektedir. Çevrelerine görsel zenginlik ve nitelik katmaktadır.						
Tescile değer mi?	Evet	Tescil Niteliği	Bireysel	Tescil Derecesi	Ulusal	Sınıf	A
	Hayır		Çevresel		Bölgesel / Yerel		B
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-100	1
				Harita No.		
				Yapının Adı		
ADI				YAPI TÜRÜ	KONUT	
İL	ASYUT	KENT	ASYUT			
SEMT	Batı Asyut (ASYUT ĞARB)	MAHALLE	EL-MUHAFZA			
SOKAK	Şehit Celal el-Dusuki Cad.	KAPI No.				
YAPIM TARİHİ	XX. yy başlarında	Özgün KULLANIM	Konut			
MİMARİ DÖNEMİ	Krallık	Bugünkü KULLANIM	Konut			
YAPAN	-	Önerilen KULLANIM	Aynı			
YAPTIRAN	-	KAT ADEDİ	3			
MÜLKİYET	Özel	YAPIM SİSTEMİ	Yığma tuğla			
AYRINTILI TANIM: Apartman No. 25, 20 yüzyılın otuzlu yıllarında "Mumtaz" adlı arazi bölen şirkete ait olan bir parselin üzerine kurulmuştur. Yapı türü, apartmandır. Bu yapı, zemin kat ve iki üst kat olmak üzere üç katlıdır. Son kat ise, ana yapıya son zamanlarda eklenmiştir. Her kat tek dairelidir. Köşebaşısı, bir ana cadde ve bir çıkmaz yan sokak olan yapının parseli, ayrık nizamdır. Bu yapının iki girişi vardır. Birinci giriş, ön bahçeden sadece zemin kata götürmektedir. İkinci giriş ise, yan sokaktan üst katlara götürmektedir. Yapının vaziyet planı, ön ve yan bahçelidir. Yan bahçenin ön bölümü, modern apartman kurmak için alınmıştır. Bu yan bahçenin, ana caddeye bakan ayrı bir girişi vardır. Zemin katın girişi ise, cepheden içerlektir. Bu girişin, cam ve ahşap olmak üzere iki kanatlı ve dikdörtgen formulu bir kapısı vardır. Yapının bütün katları konut olarak kullanılmaktadır. Yapının plan şeması, iç sofalı ve dikdörtgen formudur. Odalar sofanın doğu ve batı taraflarına, merdiven, mutfak ve tuvalet ise, sofanın arka cephe olan üçüncü cephesine düşmektedir. Yapım sistemi bakımından bu yapı yığma tekniğiyle inşa edilmiştir. Yapının duvarları tuğladan, temel duvarları ise kesme taştandır. Birinci ve ikinci katın tavanı ahşap döşemeli. Son katın tavanı ise betonarmedendir. Yapının dış duvarları sıvalıdır. Yapının üç cephesi vardır. Bu cephelerden her birisinin, yapının köşelerinde bulunan kare biçimli bir payandası vardır. Ana cephe sayılan yapının kuzey cephesi, büyük teraslıdır. Kendisinin arkasından içerlek kuzey cepheden çıkan ve dört dairesel sütun üzerine dayanan bu teras, cephe ortasında bulunarak orta sofa karşısındadır. Bu terasın korkuluğu ise ahşaptır. Bu teras, son katta kapatılıp cumba haline dönüştürülmüştür. Ana terasın iki yanında küçük ahşap teraslar ikinci katta bulunmaktadır. Bu küçük terasların korkuluğu, farklı işlenmiş demirdendir. Yan bahçeye bakan yapının doğu cephesinin, işlenmiş demirden korkuluklu olan ahşaptan, küçük terasları vardır. Çıkmaz sokağa bakan yapının batı cephesi terassızdır. Arka cephesi ise, son zamanlarda eklenmiş olan terasla arka bahçeye bakmaktadır. Zemin katın pencereleri, dikdörtgen formulu, iki kanatlı olan panjurlu ve tuğla sövelidir. Zemin katın pencerelerinin birkaçı, başık kemerlidir. İkinci ve üçüncü katın pencereleri ise sövesiz ve panjurludur. Bu pencerelerin birkaçı, iki kanatlı, birkaçı da dört kanatlıdır. Üçüncü katın pencerelerinin birkaçı da alüminyumdandır. Cepheden yaklaşık 10 cm çıkan basit şekilli bir silme, bu yapının katlarını birbirinden ayırmaktadır. En son kat, parapetsiz ve silmesizdir.						
Koruma Derecesi		Koruma Durumu				
Tescil Durumu	Tescilli değil	Bakımdan Sorumlu Kuruluş				
BİBLOGRAFYA:				EKLER		
				Vaziyet Planı		
				Resimler		
				Eski Resimler		
				Gravürler		
				Rölöve Projesi		
				Video		
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY				Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU	ASYUT		Envanter No.	M-100	2
				Harita No.		
				Yapının Adı		

Resim

Vaziyet Planı

Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY

Tespit Kontrol Eden:

Tespit Tarihi: 2006

MISIR	KORUNMASI GEREKLİ KENTSEL VE MİMARİ MİRASLAR TESPİT FORMU		ASYUT		Envanter No.	M-100	3
					Harita No.		
					Yapının Adı		

Kategori	Kriterler	A	B	C	D	Puan	
A. Mimari Kriterler	1 Üslup / Tip					0	
	2 İnşaat					5	
	3 Tasarım					0	
	4 İç mekân					0	
	5 Mimar veya Yapan					0	
	Kategorinin Maksimum puanı 40					5	
B. Tarihi Kriterleri	1 Tarihi bağ					8	
	2 Tarihsel Nitelik					5	
	Kategorinin Maksimum puanı 30					13	
C. Çevresel Kriterleri	1 Süreklilik					10	
	2 Konum /Peyzaj					0	
	3 Yaşı					5	
	4 Dönüm Noktası (Landmark)					0	
	Kategorinin Maksimum puanı 20					15	
D. Mimari Bütünlük	1 Değişiklikler					3	
	Kategorinin Maksimum puanı 10					3	
Sınıflandırma Grubu / Değerlendirme Puanı				C2		36	
Öneminin Özeti	Bu yapının ölçekleri, malzemeleri, bileşim içeriği ve diğer özellikleri nedeniyle ayırt edilmektedir. Çevrelerine görsel zenginlik ve nitelik katmaktadır.						
Tescile değer mi?	Evet	Tescil Niteliği	Bireysel	Tescil Derecesi	Ulusal	Sınıf	A
	Hayır		Çevresel		Bölgesel / Yerel		B
Tespit Yapan: Y.Mimar: Mohamed R. FAHMEY			Tespit Kontrol Eden:		Tespit Tarihi: 2006		

ÖZGEÇMİŞ

Doğum tarihi	08.10.1971	
Doğum yeri	Suhac, Mısır	
Lise	1986-1989	Suhac Erkek Lisesi
Lisans	1989-1994	Asyut Üniversitesi Mühendislik Fak. Mimarlık Mühendisliği Bölümü
Yüksek Lisans	1995-2001	Asyut Üniversitesi Mühendislik Fak. Mimarlık Mühendisliği Bölümü

Çalıştığı kurumlar

1994-1995	Bonian Mimarlık Bürosu - Hurgada
1995-Devam ediyor	Asyut Üniversitesi Mühendislik Fak. Mimarlık Mühendisliği Bölümü Araştırma Görevlisi